

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

URZĄD STATYSTYCZNY W OLSZTYNIE

STUDIA I ANALIZY STATYSTYCZNE

Obszary wiejskie w Polsce w 2014 r.

Rural areas in Poland in 2014

WARSZAWA, OLSZTYN 2016

KOMITET REDAKCYJNY GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO
EDITORIAL BOARD OF THE CENTRAL STATISTICAL OFFICE

PRZEWODNICZĄCY
PRESIDENT

Janusz Witkowski

REDAKTOR GŁÓWNY
EDITOR-IN-CHIEF

Halina Dmochowska

CZŁONKOWIE
MEMBERS

Ewa Adach-Stankiewicz, Wojciech Adamczewski, Renata Bielak, Maria Jeznach, Ewa Kamińska-Gawryluk,
Liliana Kursa, Dominika Rogalińska, Joanna Stańczak, Grażyna Szydłowska, Wanda Tkaczyk, Katarzyna Walkowska,
Małgorzata Węglowska (sekretarz *secretary*), Halina Woźniak, Agnieszka Zgierska, Małgorzata Żyra

Opracowanie publikacji <i>Preparation of the publication</i>	Urząd Statystyczny w Olsztynie – Ośrodek Badań Obszarów Wiejskich we współpracy z Departamentem Badań Regionalnych i Środowiska GUS <i>Research Centre for Rural Areas – SO Olsztyn in cooperation with Regional and Environmental Surveys Department of CSO</i>
Kierujący <i>Supervisor</i>	Marek Morze Dyrektor Urzędu Statystycznego w Olsztynie <i>Director of Statistical Office in Olsztyn</i> Dominika Rogalińska Dyrektor Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska GUS <i>Director of Regional and Environmental Surveys Department of CSO</i>
Prace merytoryczne <i>Compiled</i>	Monika Borawska, Robert Buciak, Łukasz Jankowski, Izabela Lech, Barbara Misiak, Aleksandra Pytalska, Katarzyna Wielechowska, Maciej Zych
Prace obliczeniowe i edytorskie <i>Calculated and editorial work</i>	Monika Borawska, Łukasz Jankowski, Katarzyna Wielechowska
Opracowanie graficzne <i>Graphics and design</i>	Łukasz Jankowski, Przemysław Slesiński, Katarzyna Wielechowska
Projekt okładki <i>Cover design</i>	Lidia Motrenko-Makuch
Druk i oprawa <i>Printing and binding</i>	Zakład Wydawnictw Statystycznych 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing CSO data please indicate source

ISBN 978-83-63285-27-2

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie
Publication available on CD and on the Internet

– www.stat.gov.pl
– www.stat.gov.pl/olsz

PRZEDMOWA

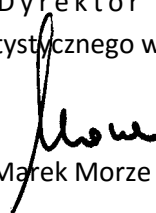
Niniejsza publikacja stanowi kontynuację publikacji *Obszary wiejskie w Polsce* wydanej w 2011 r. Opracowanie zawiera obszerny zestaw informacji statystycznych charakteryzujących obszary wiejskie w zakresie potencjału demograficznego, sytuacji ekonomicznej ludności, produkcji rolniczej, działalności pozarolniczej, infrastruktury społecznej, warunków mieszkaniowych i infrastruktury technicznej, środowiska naturalnego oraz finansowania obszarów wiejskich.

Publikacja przedstawia analizę przemian zachodzących na obszarach wiejskich na poziomie krajowym oraz regionalnym w latach 2006 i 2014. Dynamika zmian została zaprezentowana w odniesieniu do sytuacji w miastach. Zamieszczony materiał statystyczny został wzbogacony ilustracjami graficznymi w postaci map i wykresów.

Integralną część publikacji stanowi płyta CD zawierająca tablice z danymi na poziomie województw i podregionów. Prezentowane w tabelach informacje dotyczą obszarów wiejskich wyodrębnionych na podstawie podziału terytorialnego według Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT). Dodatkowo w aneksach zamieszczono tabele zawierające dane dla obszarów wiejskich wyodrębnionych na podstawie typologii regionalnych Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT) i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz dane dla obszarów wiejskich i miast o liczbie ludności do 5 tys. osób.

Przekazując do rąk Państwa niniejsze opracowanie składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom i instytucjom za współpracę oraz przekazane dane, które przyczyniły się do wzbogacenia zawartości publikacji. Wyrażam jednocześnie nadzieję, że opracowanie dostarczy cennych informacji wszystkim zainteresowanym tematyką obszarów wiejskich.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, maj 2016 r.

PREFACE

The publication is the continuation the publication Rural areas in Poland, published in 2011. The publication includes a comprehensive set of statistical data characterizing rural areas in the scope of demographic potential, economic situation of population, agricultural production, non-agricultural activity, social infrastructure, living conditions and technical infrastructure, environment and rural areas financing.

The publication provides an analysis of changes occurring in rural areas at national and regional level in comparing years 2006 and 2014. Dynamics of changes is presented in relation to urban areas. The statistical information has been enriched with maps and charts.

A CD, containing tables with data at regional and subregional level, is an integral part of the release. Information presented in tables relates to rural areas defined on the basis of the territorial division according to the National Official Register of Territorial Division of the Country (TERYT). In addition, as a complement to the above set of information, a set of tables containing the data according to the regional typology of the Directorate-General of the European Commission (EUROSTAT) and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) and data for rural areas and towns with a population below five thousand was placed in annexes.

Presenting this publication, I would like to express my sincere gratitude to all the persons and institutions for their co-operation and transmitted data that enriched content of this publication. At the same time I hope this elaboration will deliver valuable information for all persons interested in the subject of rural areas.

*Director
of the Statistical Office in Olsztyn*

Marek Morze

Olsztyn, May 2016

SPIS RZECZY**CONTENTS**

		Str. Page
PRZEDMOWA	PREFACE	3
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH	SYMBOLS	19
WAŻNIEJSZE SKRÓTY	MAJOR ABBREVIATIONS	20
UWAGI OGÓLNE	GENERAL NOTES	21
UWAGI METODYCZNE	METHODOLOGICAL NOTES	24
1. Źródła i zakres danych	<i>Sources and range of data .....</i>	24
2. Ważniejsze definicje stosowane w publikacji	<i>Major definitions used in publication .....</i>	25
3. Typologia regionów według Eurostatu	<i>Typology of regions by Eurostat .....</i>	59
4. Typologia regionów według OECD	<i>Typology of regions by OECD .....</i>	59
TABLICE PRZEGLĄDOWE	REVIEW TABLES	
I. Ważniejsze dane o sytuacji społeczno-gospodarczej w latach 2002-2014	<i>Major data regarding the socio-economic situation in 2002-2014 .....</i>	64
II. Wybrane dane o województwach w podziale na wieś i miasto w latach 2006 i 2014	<i>Selected data on voivodships in division of rural and urban areas in 2006 and 2014 .....</i>	80
ANALIZA WYBRANYCH ASPEKTÓW ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	ANALYSIS OF CHOSEN ASPECTS OF RURAL AREAS DEVELOPMENT	
1. Potencjał demograficzny	<i>Demographic potential .....</i>	124
2. Sytuacja ekonomiczna ludności	<i>Economic situation of population .....</i>	145
3. Rolnictwo	<i>Agriculture .....</i>	160
4. Działalność pozarolnicza	<i>Non-agricultural activity .....</i>	172
5. Infrastruktura społeczna	<i>Social infrastructure .....</i>	181
6. Warunki mieszkaniowe i infrastruktura techniczna	<i>Living conditions and technical infrastructure .....</i>	196
7. Finansowanie obszarów wiejskich	<i>Rural areas financing .....</i>	205
8. Środowisko naturalne	<i>Environment .....</i>	220
PODSUMOWANIE	SUMMARY	232

SPIS TABEL ANALITYCZNYCH**LIST OF ANALITYCAL TABLES**

		Nr No.	Str. Page
Wychowanie przedszkolne	<i>Pre-primary education .....</i>	1	182
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	<i>Primary schools for children and youth .....</i>	2	183
Gimnazja dla dzieci i młodzieży	<i>Lower secondary schools for children and youth .....</i>	3	185
Biblioteki publiczne (z filiami)	<i>Public libraries (with branches) .....</i>	4	187
Kina stałe i muzea	<i>Fixed cinemas and museums .....</i>	5	188
Ambulatoryjna opieka zdrowotna, apteki ogólnodostępne i pomoc społeczna stacjonarna	<i>Out-patient health care, generally available pharmacies and stationary social welfare .....</i>	6	190
Turystyczne obiekty noclegowe	<i>Tourist accommodation establishments .....</i>	7	193

		Nr No.	Str. Page
Zasoby mieszkaniowe	<i>Dwelling stocks .....</i>	8	196
Mieszkania oddane do użytkowania	<i>Dwellings completed .....</i>	9	198
Sieć rozdzielcza	<i>Distribution network .....</i>	10	199
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje	<i>Dwellings fitted with basic instalations .....</i>	11	201
Ludność korzystająca z instalacji oraz zużycie wody i gazu z sieci w gospodarstwach domowych	<i>Population using system and consumption of water and gas from supply system in households .....</i>	12	202
Abonenci radia, telewizji i telefonii przewodowej w latach 2006 i 2014	<i>Radio, television and fixed line telephone subscribers in 2006 and 2014 .....</i>	13	204
SPIS MAP	LIST OF MAPS		
Gęstość zaludnienia i średnia wielkość miejscowości wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Population density and average size of rural locality by subregions in 2014 .....</i>	1	125
Udział ludności wiejskiej w ludności ogółem według podregionów w 2014 r.	<i>Share of rural population in total population by subregions in 2014 .....</i>	2	126
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich według podregionów w 2014 r. ...	<i>Share of population at working age in total number of rural population by subregions in 2014 .....</i>	3	129
Przyrost naturalny na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Natural increase in rural areas by subregions in 2014 ...</i>	4	134
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence in rural areas by subregions in 2014 .....</i>	5	137
Wskaźnik zatrudnienia na obszarach wiejskich według województw w 2014 r. (dane średnioroczne)	<i>Employment rate in rural areas by voivodships in 2014 (average annual data) .....</i>	6	147
Stopa bezrobocia na obszarach wiejskich według województw w 2014 r. (dane średnioroczne)	<i>Unemployment rate in rural areas by voivodships in 2014 (average annual data) .....</i>	7	148
Pracujący na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Employed persons in rural areas by subregions in 2014 ....</i>	8	149
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według województw w 2014 r.	<i>Land use in agricultural holdings by voivodships in 2014 ...</i>	9	162
Ekologiczne gospodarstwa rolne według województw w 2014 r.	<i>Ecological farms by voivodships in 2014 .....</i>	10	165
Towarowa produkcja rolnicza według województw w 2013 r. (ceny stałe)	<i>Market agricultural output by voivodships in 2013 (constant prices) .....</i>	11	168
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in rural areas by subregions in 2014 .....</i>	12	172
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Entities of the national economy newly recorded in the REGON register in rural areas by subregions in 2014 ...</i>	13	176
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON na obszarach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Entities of the national economy deleted from the REGON register in rural areas by subregions in 2014 .....</i>	14	178
Dochody gmin wiejskich według podregionów w 2014 r. ...	<i>Revenue of rural gminas by subregions in 2014 .....</i>	15	205
Wydatki gmin wiejskich według podregionów w 2014 r. ...	<i>Expenditure of rural gminas by subregions in 2014 ....</i>	16	206
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Share of own revenue in total revenue of rural gminas by subregions in 2014 .....</i>	17	207
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem gmin wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Share of property expenditure in total expenditure of rural gminas by subregions in 2014 .....</i>	18	209
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Revenue for the financing and co-financing of EU programs and projects in rural gminas by subregions in 2014 ....</i>	19	211

		Nr No.	Str. Page
Kwota zrealizowanych płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego według podregionów w Kampanii 2014	<i>Amount of realised area payments in the scope of direct payment schemes by subregions in Campaign 2014 .....</i>	20	213
Wartość całkowita projektów dofinansowanych z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na lata 2007-2013 w gminach wiejskich według podregionów ...	<i>Total value of projects co-financed by EU from structural funds and the Cohesion Fund for 2007-2013 in rural gminas by subregions .....</i>	21	215
Powierzchnia geodezyjna obszarów wiejskich według kierunków wykorzystania i województw w 2014 r.	<i>Geodetic area of rural areas by directions of use and voivodships in 2014 .....</i>	22	221
Lesistość i zalesienia obszarów wiejskich według podregionów w 2014 r.	<i>Forest cover and afforestations by subregions in 2014 ...</i>	23	223
Ludność obszarów wiejskich korzystająca z oczyszczalni ścieków według rodzaju oczyszczalni i województw w 2014 r.	<i>Rural population using wastewater treatment plants by kind of wastewater treatment plants and voivodships in 2014 .....</i>	24	227
SPIS WYKRESÓW	LIST OF CHARTS		
Gminy według liczby ludności obszarów wiejskich i województw w 2014 r.	<i>Gminas by number of rural population and voivodships in 2014 .....</i>	1	124
Mediana wieku ludności obszarów wiejskich według płci i województw w 2014 r.	<i>Median age of rural population by sex and voivodships in 2014 .....</i>	2	127
Ludność według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2014 r.	<i>Population by age groups, sex and place of residence in 2014 .....</i>	3	127
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of population by economic age groups and place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	4	128
Współczynniki obciążenia demograficznego ludności obszarów wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Age dependency rates of rural population by voivodships in 2014 .....</i>	5	130
Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of population by educational age groups and place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	6	131
Struktura nowożeńców według płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of newly-married couples by sex, age groups and place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	7	132
Struktura rozwodzących się według płci, wieku małżonków w momencie orzeczenia rozwodu i miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of divorces by sex, age of spouses at the moment of divorce adjudication and place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	8	133
Współczynniki reprodukcji ludności obszarów wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Reproduction rates of rural population by voivodships in 2014 .....</i>	9	134
Struktura urodzeń według grup wieku matek i miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of births by age groups of mothers and place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	10	135
Wiek środkowy osób zmarłych na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Median age of the deceased in rural areas by voivodships in 2014 .....</i>	11	136
Przeciętne dalsze trwanie życia ludności obszarów wiejskich urodzonej w 2014 r. według województw	<i>Life expectancy of rural population born in 2014 by voivodships .....</i>	12	137
Napływ i odpływ ludności na pobyt stały na obszarach wiejskich według grup wieku i płci w 2014 r.	<i>Inflow and outflow of population for permanent residence in rural areas by age groups and sex in 2014 .....</i>	13	138
Napływ i odpływ ludności na pobyt stały na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Inflow and outflow of population for permanent residence in rural areas by voivodships in 2014 .....</i>	14	138
Imigracja i emigracja ludności na pobyt stały na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Immigration and emigration of population for permanent residence in rural areas by voivodships in 2014 .....</i>	15	139
Prognoza liczby ludności obszarów wiejskich na lata 2015-2050	<i>Projection of rural population for years 2015-2050 ....</i>	16	139
Zmiana prognozowanej liczby ludności obszarów wiejskich w latach 2030 i 2050 w porównaniu z 2015 r. według województw	<i>Changes of projected number of rural population in 2030 and 2050 in comparison to 2015 by voivodships .....</i>	17	140

		Nr No.	Str. Page
Prognoza liczby urodzeń i zgonów na obszarach wiejskich na lata 2015-2050	<i>Projection of number of births and deaths in rural areas for years 2015-2050 .....</i>	18	141
Prognoza liczby ludności obszarów wiejskich w wieku 65 lat i więcej na 1000 osób w wieku 15 lat i mniej na lata 2015 i 2050	<i>Projection of number of rural population at age 65 years and more per 1000 population 15 years and less for years 2015 and 2050 .....</i>	19	142
Struktura prognozowanej liczby ludności obszarów wiejskich według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania na lata 2015 i 2050	<i>Structure of projection of rural population by economic age groups and place of residence for years 2015 and 2050 ....</i>	20	143
Struktura prognozowanej liczby ludności obszarów wiejskich według edukacyjnych grup wieku i miejsca zamieszkania na lata 2015 i 2050	<i>Structure of projection of rural population by educational age groups and place of residence for years 2015 and 2050 ...</i>	21	144
Struktura ludności aktywnej zawodowo na obszarach wiejskich według grup wieku w latach 2006 i 2014 (dane średnioroczne)	<i>Structure of economically active persons in rural areas by age groups in 2006 and 2014 (average annual data) .....</i>	22	145
Struktura biernych zawodowo na obszarach wiejskich według grup wieku w latach 2006 i 2014 (dane średnioroczne)	<i>Structure of economically inactive persons in rural areas by age groups in 2006 and 2014 (average annual data) ...</i>	23	146
Wskaźnik zatrudnienia na obszarach wiejskich według grup wieku w latach 2006 i 2014 (dane średnioroczne)	<i>Employment rate in rural areas by age groups in 2006 and 2014 (average annual data) .....</i>	24	146
Stopa bezrobocia na obszarach wiejskich według grup wieku w latach 2006 i 2014 (dane średnioroczne)	<i>Unemployment rate in rural areas by age groups in 2006 and 2014 (average annual data) .....</i>	25	147
Struktura pracujących według rodzajów działalności w 2014 r.	<i>Structure of employed persons by kind of activity in 2014 ....</i>	26	150
Struktura pracujących według rodzajów działalności i województw w 2014 r.	<i>Structure of employed persons by kind of activity and voivodships in 2014 .....</i>	27	150
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wybranych kategorii w 2014 r.	<i>Structure of registered unemployed persons by selected categories in 2014 .....</i>	28	151
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie bezrobotnych według wybranych kategorii i województw w 2014 r.	<i>Share of registered unemployed persons in total number of registered unemployed persons by selected categories and voivodships in 2014 .....</i>	29	152
Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym według miejsca zamieszkania w 2014 r.	<i>Available income per capita in household by place of residence in 2014 .....</i>	30	153
Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym według grup społeczno-ekonomicznych w 2014 r.	<i>Available income per capita in household by socio-economic groups in 2014 .....</i>	31	154
Wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym według miejsca zamieszkania w 2014 r.	<i>Expenditures per capita in household by place of residence in 2014 .....</i>	32	155
Wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym według grup społeczno-ekonomicznych w 2014 r.	<i>Expenditures per capita in household by socio-economic groups in 2014 .....</i>	33	155
Dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym według grup społeczno-ekonomicznych w 2014 r.	<i>Available income and expenditures per capita in household by socio-economic groups in 2014 .....</i>	34	155
Struktura wydatków gospodarstw domowych na obszarach wiejskich w 2014 r.	<i>Structure of households expenditure in rural areas in 2014 ...</i>	35	156
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane przedmioty trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania w latach 2006 i 2014	<i>Households furnished with selected durable goods by place of residence in 2006 and 2014 .....</i>	36	157
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według miejsca zamieszkania w 2014 r.	<i>Subjective evaluation of the financial situation of households by place of residence in 2014 .....</i>	37	158
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2014 r.	<i>Subjective evaluation of the financial situation of households by socio-economic groups in 2014 .....</i>	38	158
Współczynnik Giniego według grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych w 2014 r.	<i>Gini coefficient by socio-economic groups of households in 2014 .....</i>	39	159

		Nr No.	Str. Page
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem według grup społeczno- -ekonomicznych gospodarstw domowych w 2014 r.	<i>At-risk-of-poverty rates by socio-economic groups of house- holds in 2014 .....</i>	40	159
Wartość dodana brutto w rolnictwie, leśnictwie, łowiec- twie i rybactwie według województw w 2013 r. (ceny bieżące)	<i>Gross value added in agriculture, forestry and fishing by voivodships in 2013 (current prices) .....</i>	41	160
Nakłady inwestycyjne w rolnictwie, leśnictwie, łowiec- twie i rybactwie według województw w 2014 r. (ceny bieżące)	<i>Investment outlays in agriculture, forestry and fishing by voivodships in 2014 (current prices) .....</i>	42	161
Wartość brutto środków trwałych w rolnictwie, leśnic- twie, łowiectwie i rybactwie według województw w 2014 r. (bieżące ceny ewidencyjne)	<i>Gross value of fixed assets in agriculture, forestry and fishing by voivodships in 2014 (current book-keeping prices) .....</i>	43	162
Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w 2014 r.	<i>Structure of agricultural holdings by area groups of agri- cultural land and voivodships in 2014 .....</i>	44	164
Udział zasiewów głównych ziemiopłodów w powierzchni zasiewów według województw w 2014 r.	<i>Share of sown area of main crops in sown area by voivod- ships in 2014 .....</i>	45	166
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych według województw w 2014 r.	<i>Livestock density per 100 ha of agricultural land by voi- vodships in 2014 .....</i>	46	167
Zbiory głównych ziemiopłodów według województw w 2014 r.	<i>Production of main crops by voivodships in 2014 .....</i>	47	169
Produkcja żywca rzeźnego (w przeliczeniu na mięso) i mleka krowiego według województw w 2014 r.	<i>Production of animals (for slaughter in terms of meat) and cows' milk by voivodships in 2014 .....</i>	48	169
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wa- pniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych według województw w roku gospodar- czym 2013/14	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient per ha of agricultural land by voivodships in farming year 2013/14 .....</i>	49	170
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zareje- strowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według form prawnych i województw w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register in rural areas by legal status and voivodships in 2014 .....</i>	50	173
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zareje- strowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 in 2014 .....</i>	51	174
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zareje- strowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 i województw w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and voivodships in 2014 .....</i>	52	175
Struktura podmiotów gospodarki narodowej nowo zareje- strowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy newly recorded in the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 in 2014 .....</i>	53	176
Struktura podmiotów gospodarki narodowej nowo zareje- strowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 i województw w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy newly recorded in the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and voivodships in 2014 .....</i>	54	177
Struktura podmiotów gospodarki narodowej wyreje- strowanych z rejestru REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy deleted from the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 in 2014 .....</i>	55	179
Struktura podmiotów gospodarki narodowej wyreje- strowanych z rejestru REGON na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2007 i województw w 2014 r.	<i>Structure of entities of the national economy deleted from the REGON register in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and voivodships in 2014 .....</i>	56	180
Zmiana liczby placówek wychowania przedszkolnego i przedszkoli w roku szkolnym 2014/15 w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07 według województw	<i>Change of pre-primary education establishments and nursery schools in 2014/15 school year in comparison to 2006/07 school year by voivodships .....</i>	57	181
Dzieci w wielu 3-5 lat w placówkach wychowania przed- szkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat na obszarach wiejskich według województw w latach szkolnych 2006/07 i 2014/15	<i>Children aged 3-5 attending pre-primary education esta- blishments per 1000 children aged 3-5 in rural areas by voivodships in 2006/07 and 2014/15 school years .....</i>	58	182

	Nr No.	Str. Page
Liczba uczniów przypadających na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich według województw w latach szkolnych 2006/07 i 2014/15	59	184
Udział uczniów szkół podstawowych dowożonych do szkoły w ogólnej liczbie uczniów szkół podstawowych na obszarach wiejskich według województw w latach szkolnych 2007/08 i 2014/15	60	184
Liczba uczniów przypadających na 1 gimnazjum dla dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich według województw w latach szkolnych 2006/07 i 2014/15	61	186
Udział uczniów gimnazjów dowożonych do szkoły w ogólnej liczbie uczniów gimnazjów na obszarach wiejskich według województw w latach szkolnych 2006/07 i 2014/15	62	186
Wybrane wskaźniki dotyczące bibliotek publicznych (z filiami) na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	63	188
Wybrane wskaźniki dotyczące instytucji kultury na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	64	189
Wybrane wskaźniki dotyczące ochrony zdrowia na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	65	191
Wybrane wskaźniki dotyczące turystycznych obiektów noclegowych na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	66	193
Wybrane wskaźniki dotyczące infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	67	194
Mieszkania na obszarach wiejskich na 1000 ludności według województw w latach 2006 i 2014	68	197
Podstawowe wskaźniki dotyczące mieszkań na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	69	197
Mieszkania oddane do użytkowania na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	70	199
Sieć rozdzielcza na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	71	200
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	72	201
Ludność korzystająca z instalacji w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich według województw w 2014 r.	73	203
Wyniki budżetów gmin według województw w 2014 r.	74	206
Struktura dochodów gmin w latach 2007 i 2014	75	207
Struktura dochodów własnych gmin w latach 2007 i 2014 ...	76	208
Struktura wydatków bieżących gmin w 2014 r.	77	209
Struktura wydatków gmin według działów w 2007 i 2014 r. ...	78	210
Struktura płatności uzupełniających w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w Kampanii 2014	79	213
Struktura zrealizowanych płatności w ramach PROW 2007-2013 według działań	80	214
Struktura kredytów inwestycyjnych z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2014 r.	81	215

		Nr No.	Str. Page
Struktura wartości całkowitej projektów dofinansowanych z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na lata 2007-2013 według programów operacyjnych	<i>Structure of total value of projects co-financed by EU from structural funds and the Cohesion Fund for 2007-2013 by operational programmes .....</i>	82	216
Wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 w gminach wiejskich według województw	<i>Total value of signed contracts within Operational Programme Infrastructure and Environment for 2007-2013 in rural gminas by voivodships .....</i>	83	217
Wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 w gminach wiejskich według województw	<i>Total value of signed contracts within Regional Operational Programmes for 2007-2013 in rural gminas by voivodships ...</i>	84	217
Wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 w gminach wiejskich według województw	<i>Total value of signed contracts within Operational Programme Human Capital for 2007-2013 in rural gminas by voivodships .....</i>	85	218
Wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 w gminach wiejskich według województw	<i>Total value of signed contracts within Operational Programme Innovative Economy for 2007-2013 in rural gminas by voivodships .....</i>	86	218
Zmiany powierzchni obszarów wiejskich według województw w 2014 r. w porównaniu z 2006 r.	<i>Changes of rural areas by voivodships in 2014 in comparison to 2006 .....</i>	87	221
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2014 r.	<i>Structure of area of special nature value under legal protection in 2014 .....</i>	88	224
Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleni i terenów zieleni osiedlowej przypadająca na 1 mieszkańca obszarów wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Areas of strolling-recreational parks, lawns and green areas of the housing estate per capita in rural areas by voivodships in 2014 .....</i>	89	224
Struktura terenów zieleni ogólnodostępnej na obszarach wiejskich w 2014 r.	<i>Structure of generally accessible green areas in rural areas in 2014 .....</i>	90	225
Zmiany powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji według województw w 2014 r. w porównaniu z 2006 r.	<i>Changes of areas of devastated and degraded land requiring reclamation by voivodships in 2014 in comparison to 2006 .....</i>	91	225
Odpady komunalne na 1 mieszkańca na obszarach wiejskich według województw w 2014 r.	<i>Municipal waste per capita in rural areas by voivodships in 2014 .....</i>	92	228
Struktura nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na wsi według kierunków inwestowania w latach 2006 i 2014	<i>Structure of investment outlays on environmental protection and water management in rural areas by direction of use in 2006 and 2014 .....</i>	93	229
Struktura nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na obszarach wiejskich według kierunków inwestowania i źródeł finansowania w 2014 r. ...	<i>Structure of investment outlays per environmental protection and water management in rural areas by direction of use and source of maintenance in 2014 .....</i>	94	229
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na wsi według kierunków inwestowania i województw w 2014 r.	<i>Investment outlays on environmental protection and water management in rural areas by direction of use and voivodships in 2014 .....</i>	95	230
Dodatkowo na płycie cd:	<i>Additionally on cd:</i>		Tabl. Table

TABLICE WYNIKOWE**1. Potencjał demograficzny**

Powierzchnia i liczba miejscowości wiejskich według podregionów	<i>Area and number of rural localities by subregions .....</i>	1
Gminy według liczby ludności i podregionów	<i>Gminas by number of population and subregions .....</i>	2
Gminy według gęstości zaludnienia i podregionów	<i>Gminas by population density and subregions .....</i>	3
Ludność według podregionów	<i>Population by subregions .....</i>	4
Ludność według grup wieku, płci i podregionów	<i>Population by age groups, sex and subregions .....</i>	5

TABLES OF RESULTS**Demographic potential**

<i>Area and number of rural localities by subregions .....</i>	1
<i>Gminas by number of population and subregions .....</i>	2
<i>Gminas by population density and subregions .....</i>	3
<i>Population by subregions .....</i>	4
<i>Population by age groups, sex and subregions .....</i>	5

		Tabl. Table
Ludność według ekonomicznych grup wieku i podregionów ..	<i>Population by economic age groups and subregions ...</i>	6
Wybrane wskaźniki dotyczące ludności według ekonomicznych grup wieku i podregionów	<i>Selected indicators of population by economic age groups and subregions .....</i>	7
Ludność według edukacyjnych grup wieku, płci i podregionów	<i>Population by educational age groups, sex and subregions .....</i>	8
Małżeństwa zawarte według podregionów	<i>Marriages contracted by subregions .....</i>	9
Małżeństwa zawarte i rozwiązane według województw (bilans małżeństw)	<i>Marriages contracted and dissolved by voivodships (balance of marriages) .....</i>	10
Nowożeńcy według grup wieku i podregionów	<i>Bridegrooms and brides by age groups and subregions ...</i>	11
Małżeństwa zawarte wyznaniowe według kościołów i związków wyznaniowych oraz województw	<i>Church or religious marriages contracted by churches and religious associations as well as voivodships .....</i>	12
Rozwody orzeczone prawomocnie według podregionów ...	<i>Divorces by subregions .....</i>	13
Rozwody według wieku małżonków w momencie orzeczenia rozwodu i podregionów	<i>Divorces by age of spouses at the moment of divorce adjudication and subregions .....</i>	14
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie oraz województw	<i>Divorces by number of underage children in the marriage and voivodships .....</i>	15
Urodzenia według podregionów	<i>Births by subregions .....</i>	16
Urodzenia według wieku matki i podregionów	<i>Births by age of mother and subregions .....</i>	17
Przyrost naturalny, płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności według podregionów	<i>Natural increase, female fertility and reproduction rates of populations by subregions .....</i>	18
Zgony i przeciętne dalsze trwanie życia według podregionów	<i>Deaths and life expectancy by subregions .....</i>	19
Zgony według grup wieku i podregionów	<i>Deaths by age groups and subregions .....</i>	20
Zgony według wybranych przyczyn i podregionów	<i>Deaths by selected causes and subregions .....</i>	21
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków i podregionów	<i>Internal migration of population for permanent residence by directions and subregions .....</i>	22
Migracje ludności na pobyt stały według podregionów ...	<i>Migration of population for permanent residence by subregions .....</i>	23
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według ekonomicznych grup wieku, płci i podregionów	<i>Internal migration of population for permanent residence by economic age groups, sex and subregions .....</i>	24
Napływ ludności na pobyt stały według grup wieku, płci i podregionów	<i>Inflow of population for permanent residence by age groups, sex and subregions .....</i>	25
Odptyw ludności na pobyt stały według grup wieku, płci i podregionów	<i>Outflow of population for permanent residence by age groups, sex and subregions .....</i>	26
Prognoza ludności według płci i województw do 2050 r. ...	<i>Population projection by sex and voivodships until 2050 ...</i>	27
Prognoza ludności według biologicznych grup wieku i województw do 2050 r.	<i>Population projection by biological age groups and voivodships until 2050 .....</i>	28
Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku i województw do 2050 r.	<i>Population projection by economic age groups and voivodships until 2050 .....</i>	29
Prognoza ludności według wybranych wskaźników dotyczących ekonomicznych grup wieku i województw do 2050 r.	<i>Population projection by selected indicators of economic age groups and voivodships until 2050 .....</i>	30
Prognoza ludności według edukacyjnych grup wieku i województw do 2050 r.	<i>Population projection by educational age groups and voivodships until 2050 .....</i>	31
Prognoza ruchu naturalnego ludności według województw do 2050 r.	<i>Vital statistics of population projection by voivodships until 2050 .....</i>	32
Prognoza migracji ludności według województw do 2050 r.	<i>Migration of population projection by voivodships until 2050 ..</i>	33

		Tabl. Table
2. Sytuacja ekonomiczna ludności	Economic situation of population	
Ludność w wieku 15 lat i więcej według związku z gospodarstwem rolnym, płci i aktywności ekonomicznej (dane średnioroczne)	<i>Population aged 15 and more by connection with agricultural farm, sex and economic activity (average annual data) .....</i>	1 (34)
Ludność w wieku 15 lat i więcej według związku z gospodarstwem rolnym, wieku i aktywności ekonomicznej (dane średnioroczne)	<i>Population aged 15 and more by connection with agricultural farm, age and economic activity (average annual data) .....</i>	2 (35)
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według województw (dane średnioroczne)	<i>Economic activity of population aged 15 and more by voivodships (average annual data) .....</i>	3 (36)
Pracujący według płci i podregionów	<i>Employed persons by sex and subregions .....</i>	4 (37)
Pracujący według rodzajów działalności i podregionów ...	<i>Employed persons by kind of activity and subregions ....</i>	5 (38)
Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku, płci i podregionów	<i>Registered unemployed persons by age groups, sex and subregions .....</i>	6 (39)
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by subregions .....</i>	7 (40)
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia i podregionów	<i>Registered unemployed persons by educational level and subregions .....</i>	8 (41)
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy i podregionów	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment and subregions .....</i>	9 (42)
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy i podregionów	<i>Registered unemployed persons by work seniority and subregions .....</i>	10 (43)
Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania	<i>Average monthly receipts per capita in households by place of residence .....</i>	11 (44)
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych	<i>Average monthly available income in households .....</i>	12 (45)
Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania	<i>Average monthly outgoings per capita in households by place of residence .....</i>	13 (46)
Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych	<i>Average monthly expenditures in households .....</i>	14 (47)
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania	<i>Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by place of residence .....</i>	15 (48)
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	<i>Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups ....</i>	16 (49)
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane przedmioty trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania	<i>Households furnished with selected durable goods by place of residence .....</i>	17 (50)
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane przedmioty trwałego użytkowania	<i>Households furnished with selected durable goods ....</i>	18 (51)
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych	<i>Gross nominal disposable income in the households sector by socio-economic groups .....</i>	19 (52)
Dynamika nominalnych i realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych	<i>Indices of gross nominal and real disposable income in the households sector .....</i>	20 (53)
Emerytury i renty rolników indywidualnych	<i>Retirement pay and pensions for farmers .....</i>	21 (54)
Zasiłki i jednorazowe odszkodowania powypadkowe z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych	<i>Benefits and one-off accident compensations from social insurance for farmers .....</i>	22 (55)
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	<i>At-risk-of-poverty rates in households .....</i>	23 (56)

	Tabl. Table
3. Rolnictwo	
Agriculture	
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według siedziby użytkownika i województw	1 (57)
Zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP) według województw	2 (58)
Przeciętne ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym według województw	3 (59)
Ceny sprzedaży gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP) według grup obszarowych i województw w 2014 r.	4 (60)
Czynsz za grunty wydzierżawione z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP) według grup obszarowych i województw w 2014 r.	5 (61)
Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według województw	6 (62)
Nawadniane użytki rolne i grunty leśne według sposobu nawadniania i województw	7 (63)
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych i województw w 2014 r.	8 (64)
Ekologiczne gospodarstwa rolne według województw	9 (65)
Rodzinne ogrody działkowe według województw	10 (66)
Powierzchnia zasiewów według województw	11 (67)
Zbiory głównych ziemiopłodów według województw	12 (68)
Plony głównych ziemiopłodów według województw	13 (69)
Pogłowie zwierząt gospodarskich według województw	14 (70)
Obsada zwierząt gospodarskich według województw ...	15 (71)
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso według województw	16 (72)
Produkcja mleka i przeciętny roczny udój mleka według województw	17 (73)
Udział gospodarstw indywidualnych w rolnictwie ogółem według województw	18 (74)
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym według województw	19 (75)
Sprzedaż środków ochrony roślin	20 (76)
Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza według województw (ceny stałe)	21 (77)
Struktura towarowej produkcji rolniczej według województw (ceny stałe)	22 (78)
Wartość skupu produktów rolnych według województw (ceny bieżące)	23 (79)
Przeciętne ceny skupu wybranych produktów rolnych według województw	24 (80)
Gromadzenie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych według województw	25 (81)
Wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych według województw	26 (82)

	Tabl. Table
Prace i przedsięwzięcia zrealizowane w oparciu o środki pieniężne z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych według województw	Works and undertakings carried out with the use of the agricultural and forestry land protection funds by voivodships 27 (83)
Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie według województw	Investment outlays and gross value of fixed assets in agriculture, forestry and fishing in national economy by voivodships 28 (84)
4. Działalność pozarolnicza	Non-agricultural activity
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	Entities of the national economy recorded in the REGON register 1 (85)
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i wybranych form prawnych	Entities of the national economy recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and selected legal status 2 (86)
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i podregionów	Entities of the national economy recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and subregions 3 (87)
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych form prawnych i podregionów	Entities of the national economy recorded in the REGON register by selected legal status and subregions 4 (88)
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i klas wielkości	Entities of the national economy recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and size classes 5 (89)
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według klas wielkości i podregionów	Entities of the national economy recorded in the REGON register by size classes and subregions 6 (90)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i podregionów	Natural persons conducting economic activity recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and subregions 7 (91)
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i wybranych form prawnych	Entities of the national economy newly recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and selected legal status 8 (92)
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i podregionów	Entities of the national economy newly recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and subregions 9 (93)
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych form prawnych i podregionów	Entities of the national economy newly recorded in the REGON register by selected legal status and subregions ... 10 (94)
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON według sekcji PKD 2007 i wybranych form prawnych	Entities of the national economy deleted from the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and selected legal status 11 (95)
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON według sekcji PKD 2007 i podregionów	Entities of the national economy deleted from the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and subregions 12 (96)
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON według wybranych form prawnych i podregionów	Entities of the national economy deleted from the REGON register by selected legal status and subregions 13 (97)
Podmioty gospodarki narodowej z zawieszoną działalnością w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i wybranych form prawnych	Entities of the national economy of suspended activity in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and selected legal status 14 (98)
Podmioty gospodarki narodowej z zawieszoną działalnością w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 i podregionów	Entities of the national economy of suspended activity in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2007 and subregions 15 (99)
5. Infrastruktura społeczna	Social infrastructure
Wychowanie przedszkolne według podregionów	Pre-primary education by subregions 1 (100)
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży według podregionów	Primary schools for children and youth by subregions 2 (101)
Uczący się języków obcych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży według podregionów	Pupils studying foreign languages in primary schools for children and youth by subregions 3 (102)

		Tabl. Table
Gimnazja dla dzieci i młodzieży według podregionów ...	<i>Lower secondary schools for children and youth by subregions</i>	4 (103)
Uczący się języków obcych w gimnazjach dla dzieci i młodzieży według podregionów	<i>Pupils studying foreign languages in lower secondary schools for children and youth by subregions</i>	5 (104)
Uczniowie dowożeni w szkołach podstawowych i gimnazjach według klas, odległości miejsca zamieszkania od szkoły i województw	<i>Commuting pupils of primary and lower secondary schools by grades, distance to school and voivodships</i>	6 (105)
Biblioteki publiczne (z filiami) według podregionów	<i>Public libraries (with branches) by subregions</i>	7 (106)
Kina stałe i muzea według podregionów	<i>Indoor cinemas and museums by subregions</i>	8 (107)
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic	<i>Activity of cultural centres and establishments, clubs and community centres</i>	9 (108)
Instytucje kultury według podregionów	<i>Cultural institutions by subregions</i>	10 (109)
Imprezy zorganizowane przez instytucje kultury według podregionów	<i>Events organized by cultural institutions by subregions</i>	11 (110)
Zespoły artystyczne oraz koła (kluby) według podregionów ...	<i>Artistic ensembles and groups (clubs) by subregions</i>	12 (111)
Ambulatoryjna opieka zdrowotna według województw	<i>Out-patient health care by voivodships</i>	13 (112)
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne według podregionów	<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets by subregions</i>	14 (113)
Pomoc społeczna stacjonarna według podregionów	<i>Stationary social assistance by subregions</i>	15 (114)
Rodzinna piecza zastępcza według podregionów w 2014 r.	<i>Family foster care by subregions in 2014</i>	16 (115)
Instytucjonalna piecza zastępcza według województw w 2014 r.	<i>Institutional foster care by voivodships in 2014</i>	17 (116)
Turystyczne obiekty noclegowe według podregionów	<i>Tourist accommodation establishments by subregions</i> ...	18 (117)
Udzielone noclegi i korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według podregionów	<i>Nights spent (overnight stays) and tourists accommodated in tourist accommodation establishments by subregions</i>	19 (118)
Wybrane wskaźniki dotyczące infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania według podregionów	<i>Selected indicators of accommodation infrastructure and its occupancy by subregions</i>	20 (119)
Kluby sportowe według podregionów	<i>Sports clubs by subregions</i>	21 (120)
Ćwiczący w klubach sportowych według podregionów ...	<i>Persons practising sports by subregions</i>	22 (121)
6. Infrastruktura techniczna	<i>Technical infrastructure</i>	
Zasoby mieszkaniowe według podregionów	<i>Dwelling stocks by subregions</i>	1 (122)
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje według podregionów	<i>Dwellings fitted with basic installations by subregions</i> ...	2 (123)
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów	<i>Buildings completed by type</i>	3 (124)
Budynki oddane do użytkowania według podregionów	<i>Buildings completed by subregions</i>	4 (125)
Mieszkania oddane do użytkowania według podregionów ...	<i>Dwellings completed by subregions</i>	5 (126)
Sieć rozdzielcza i przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych według podregionów	<i>Distribution network and connections leading to residential buildings by subregions</i>	6 (127)
Ludność korzystająca z instalacji według podregionów	<i>Population using system by subregions</i>	7 (128)
Odbiorcy gazu oraz zużycie gazu i wody z sieci według podregionów	<i>Consumers of gas and consumption of gas and water from gas and water supply system by subregions</i>	8 (129)
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych według podregionów	<i>Consumers and consumption of electricity in households by subregions</i>	9 (130)
Drogi publiczne zamiejskie o twardej nawierzchni według województw	<i>Hard surface public non-urban roads by voivodships</i>	10 (131)

		Tabl. Table
Drogi publiczne zamiejskie o twardej nawierzchni ulepszonej według województw	<i>Hard improved surface public non-urban roads by voivodship .....</i>	11 (132)
Placówki pocztowe, telefoniczne łącza główne oraz aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące według województw	<i>Postal offices, telephone main lines and public pay telephones by voivodships .....</i>	12 (133)
Abonenci radiowi, telewizyjni i telefonii stacjonarnej według województw	<i>Radio, television and fixed line telephone subscribers by voivodships .....</i>	13 (134)
Osoby w wieku 16-74 lata korzystające z Internetu według miejsca zamieszkania	<i>Persons aged 16-74 using the Internet by place of residence .....</i>	14 (135)
Osoby w wieku 16-74 lata korzystające z Internetu na użytek prywatny według celu korzystania i miejsca zamieszkania	<i>Persons aged 16-74 using the Internet for private use by purpose and place of residence .....</i>	15 (136)
7. Finansowanie obszarów wiejskich	Technical infrastructure	
Dochody i wydatki gmin według podregionów	<i>Revenue and expenditure of gminas by subregions ...</i>	1 (137)
Dochody gmin według podregionów	<i>Revenue of gminas by subregions .....</i>	2 (138)
Wydatki gmin według podregionów	<i>Expenditure of gminas by subregions .....</i>	3 (139)
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych według podregionów	<i>Financing and co-financing European Union programmes and projects by subregions .....</i>	4 (140)
Liczba złożonych wniosków w ramach systemów wsparcia bezpośredniego według podregionów w Kampanii 2012 i 2014	<i>Number of applications submitted under direct payment schemes by subregions in Campaign 2012 and 2014 ...</i>	5 (141)
Powierzchnia i ilość deklarowana w ramach systemów wsparcia bezpośredniego według podregionów w Kampanii 2012 i 2014	<i>Area and declared amount under direct payment schemes by subregions in Campaign 2012 and 2014 .....</i>	6 (142)
Kwota zrealizowanych płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego według podregionów w Kampanii 2012 i 2014	<i>Amount of realised area payments under direct payment schemes by subregions in Campaign 2012 and 2014 ....</i>	7 (143)
Liczba beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) w podziale na działania według województw	<i>Number of beneficiaries of the Rural Development Programme for 2007-2013 (RDP 2007-2013) in division of measures by voivodships .....</i>	8 (144)
Kwota zrealizowanych płatności w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) w podziale na działania według województw ...	<i>Amount of realised payments of the Rural Development Programme for 2007-2013 (RDP 2007-2013) in division of measures by voivodships .....</i>	9 (145)
Liczba kredytów inwestycyjnych i klęskowych z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa według województw	<i>Number of investment and disaster credits with subsidies for Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture by voivodships .....</i>	10 (146)
Kwota kredytów inwestycyjnych i klęskowych z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa według województw	<i>Amount investment and disaster credits with subsidies from Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture by voivodships .....</i>	11 (147)
Wartość całkowita projektów dofinansowanych z UE z funduszy strukturalnych i funduszu spójności w podziale na programy operacyjne polityki spójności na lata 2007-2013 i podregiony	<i>Total value of projects co-financed by EU from structure funds and the cohesion fund in division into operational programmes of the cohesion policy for 2007-2013 and subregions .....</i>	12 (148)
8. Środowisko naturalne	Environment	
Powierzchnia geodezyjna obszarów wiejskich i miejskich według podregionów	<i>Rural and urban geodetic area by subregions .....</i>	1 (149)
Powierzchnia geodezyjna obszarów wiejskich według kierunków wykorzystania i podregionów w 2014 r.	<i>Rural geodetic area by direction of use and subregions in 2014 .....</i>	2 (150)
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według podregionów	<i>Area of special nature value under legal protection by subregions .....</i>	3 (151)

		Tabl. Table
Powierzchnia gruntów leśnych według podregionów w 2014 r.	<i>Forest land by subregions in 2014 .....</i>	4 (152)
Zalesienia według podregionów w 2014 r.	<i>Afforestation by subregions in 2014 .....</i>	5 (153)
Tereny zieleni ogólnodostępnej i lasów gminnych według podregionów	<i>Generally accessible green areas and gmina forests by subregions .....</i>	6 (154)
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane według województw	<i>Devastated and degraded land requiring reclamation as well as reclaimed and managed land by voivodships ...</i>	7 (155)
Melioracje podstawowe według województw	<i>Basic meliorations by voivodships .....</i>	8 (156)
Gospodarka ściekowa według podregionów	<i>Wastewater management by subregions .....</i>	9 (157)
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według podregionów	<i>Population connected to wastewater treatment plants by subregions .....</i>	10 (158)
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) według podregionów	<i>Waste generated and accumulated so far by subregions ..</i>	11 (159)
Odpady komunalne i składowiska według województw	<i>Municipal waste and landfill sites by voivodships .....</i>	12 (160)
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według województw	<i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality by voivodships .....</i>	13 (161)
Całkowita emisja głównych zanieczyszczeń powietrza w rolnictwie	<i>Total emission of main air pollutants in agriculture ....</i>	14 (162)
Całkowita emisja głównych gazów cieplarnianych w rolnictwie	<i>Total emission of main greenhouse gases in agriculture ....</i>	15 (163)
Nakłady inwestycyjne na wodociągi zbiorowe i stacje uzdatniania wody według województw	<i>Investment outlays on collective water supply network and water treatment plants by voivodships .....</i>	16 (164)
Nakłady inwestycyjne na kanalizację zbiorczą według województw	<i>Investment outlays on collective sewage network by voivodships .....</i>	17 (165)
Nakłady inwestycyjne na zbiorcze oczyszczalnie ścieków według województw	<i>Investment outlays on collective wastewater treatment plants by voivodships .....</i>	18 (166)
Nakłady inwestycyjne na indywidualne oczyszczalnie ścieków według województw	<i>Investment outlays on individual wastewater treatment plants by voivodships .....</i>	19 (167)
Nakłady inwestycyjne na składowiska odpadów według województw	<i>Investment outlays on waste landfill sites by voivodships ...</i>	20 (168)
Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie wodociągów zbiorowych i stacji uzdatniania wody według województw	<i>Tangible effects of environmental protection and water management investments in the scope of collective water supply network and water treatment plants by voivodships .....</i>	21 (169)
Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów według województw	<i>Tangible effects of environmental protection and water management investments in the scope of sewage network, wastewater treatment plants and waste landfill sites by voivodships .....</i>	22 (170)
ANEKSY	ANNEXES	
Wybrane dane dla obszarów wiejskich i miast o liczbie ludności do 5 tys. według podregionów	<i>Selected data for rural areas and towns with population below 5 thous. by subregions .....</i>	I
Wybrane dane o podregionach według typologii regionalnej Eurostatu i OECD	<i>Selected data on subregions by Eurostat and OECD regional typology .....</i>	II

Objaśnienia znaków umownych*Symbols*

Kreska	(-)	–	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do publikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the publication.</i>
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.</i>
„W tym” ”Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	–	<i>used in figures represents the decimal point.</i>

Ważniejsze skróty*Major abbreviations*

tys. <i>thous.</i>	= tysiąc = <i>thousand</i>	Lp. <i>No.</i>	= liczba porządkowa = <i>ordinal number</i>
mIn	= milion <i>million</i>	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
zł <i>zl</i>	= złoty = <i>zloty</i>	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
wol. <i>vol.</i>	= wolumin = <i>volume</i>	art. <i>Art.</i>	= artykuł = <i>article</i>
szt. <i>pcs</i>	= sztuka = <i>piece</i>	nr (Nr) <i>No.</i>	= numer = <i>number</i>
kg	= kilogram <i>kilogram</i>	ust.	= ustęp
dt	= decytona <i>deciton</i>	pkt	= punkt
t	= tona <i>tonne</i>	min	= minuta <i>minute</i>
km	= kilometr <i>kilometre</i>	os.	= osoba
km ²	= kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>	UE <i>EU</i>	= Unia Europejska = <i>European Union</i>
m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>	OECD	= Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>
m ³	= metr sześcienny <i>cubic metre</i>	PROW 2007-2013	= Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
ha	= hektar <i>hectare</i>	RDP 2007-2013	= <i>Rural Development Programme for 2007-2013</i>
l	= litr <i>litre</i>	KE <i>EC</i>	= Komisja Europejska = <i>European Commission</i>
dam ³	= dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	ARiMR	= Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
kWh	= kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	ARMA	= <i>Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture</i>
GWh	= gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>		
r.	= rok		
cd. <i>cont.</i>	= ciąg dalszy = <i>continued</i>		
dok. <i>cont.</i>	= dokończenie = <i>continued</i>		
p.proc. <i>p.p.</i>	= punkt procentowy = <i>percentage point</i>		
poz.	= pozycja		
m.	= miasto		

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. W tablicach zawierających informacje w podziale na **miasta i wieś**, przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). NTS obowiązująca od 1 I 2015 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów zmieniającym rozporządzenie w sprawie Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) z dnia 3 XII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1992) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.

W wyniku rewizji NUTS podział Polski na jednostki NUTS 1 i NUTS 2 nie uległ zmianie, zmianie uległ natomiast podział na podregiony NUTS 3: w rewizji NUTS 2006 (obowiązującej od 1 stycznia 2008 r.) zwiększono liczbę podregionów z 45 do 66 (nowe podregiony wprowadzono w 14 województwach), w rewizji NUTS 2013 (obowiązującej od 1 stycznia 2015 r.) zwiększono liczbę podregionów do 72 (nowe podregiony wprowadzono w 4 województwach: kujawsko-pomorskim, małopolskim, mazowieckim i pomorskim; w 2 województwach – opolskim i zachodniopomorskim – zmieniono granice podregionów).

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju; dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- 3 określono jako poziomy regionalne:
    - poziom 1 – **regiony** (6 jednostek – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego),
    - poziom 2 – **województwa** (16 jednostek),
    - poziom 3 – **podregiony** (72 jednostek – grupują – w ramach każdego województwa – jednostki szczebla powiatowego);
  - 2 określono jako poziomy lokalne:
    - poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu** (314 + 66 jednostek),
    - poziom 5 – **gminy** (2479 jednostek).
4. Prezentowane dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
  5. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:
    - do 9 osób,
    - od 10 do 49 osób,
    - powyżej 49 osób.
  6. Dane prezentuje się:
    - 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community* – NACE Rev. 2. PKD 2007

General notes

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to the **administrative division of the country in a given period**.*
2. *In the tables containing information divided into **urban areas and rural areas**, the term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.*
3. *Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Common Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003, with later amendments). NTS in force since 1 I 2015 was introduced by the decree of the Council of Ministers amending the decree of Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) of 3 XII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1992) replacing the NTS in force until 31 XII 2014.*

As a result revision, the NUTS classification of Poland at levels NUTS 1 and NUTS 2 was not changed, however, the level NUTS 3 was modified: in the NUTS 2006 revision (in force since 1 January 2008) the number of subregions was increased from 45 to 66 (new subregions were introduced in 14 voivodships), and in the NUTS 2013 revision (in force since 1 January 2015) the number of subregions was further increased to 72 (new subregions were introduced in 4 voivodships: Kujawsko-Pomorskie, Małopolskie, Mazowieckie, and Pomorskie, and subregions boundaries were changed in two voivodships: Opolskie and Zachodniopomorskie).

The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) was developed based on the binding three-tier division of the country; it divides Poland into territorial units, hierarchically tied on 5 levels, of which:

- 3 levels were defined as regional:
    - level 1 – **regions** (6 units – grouping together voivodships),
    - level 2 – **voivodships** (16 units),
    - level 3 – **subregions** (72 units – grouping together powiats within each voivodship);
  - 2 levels were defined as local:
    - level 4 – **powiats and cities with powiat status** (314 + 66 units),
    - level 5 – **gminas** (2479 units).
4. *Presented data, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.*
  5. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and, unless otherwise indicated, include entities employing:*
    - up to 9 persons,
    - from 10 to 49 persons,
    - more than 49 persons.
  6. *Data are presented:*
    - 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers

wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „Pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według sektorów własności:

a) **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego;

b) **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określa jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

7. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

8. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

9. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

10. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w publikacji – obok PKD 2007 – należy wymienić:

1) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstwa domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

2) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami).

of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885 with later amendments).

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping”.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use”;

2) according to **ownership sectors**:

a) **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities;

b) **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

7. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

8. Data according to NACE Rev. 2 sections as well as according to territorial division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

9. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

10. Other than NACE Rev. 2 among the more important classifications according to which data are presented in the publication, the following should be mentioned:

1) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

2) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the **Classification of Types of Constructions (CC)**, was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments).

11. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.
Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.
 Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatek akcyzowy (od wyrobów krajowych, importowanych i nabytych wewnątrzspółnotowo), cła oraz podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).
12. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
13. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.
 Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000-2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
15. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.
16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
18. Źródłodawców informacji statystycznych pochodzących spoza źródła Głównego Urzędu Statystycznego podano w części „Uwagi metodyczne”, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane za ostatni rok.
19. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podano poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w dziale „Ważniejsze definicje stosowane w publikacji”. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych GUS oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the chapter “Major definitions used in publication”. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodologies and classifications).

Uwagi metodyczne

1. Źródła i zakres danych

Przedstawiona w publikacji analiza obejmuje obszary wiejskie wyodrębnione na podstawie podziału terytorialnego według Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT), w którym za obszary wiejskie uznaje się gminy wiejskie i część wiejską gmin miejsko-wiejskich. Zastosowanie identyfikatorów rejestru TERYT umożliwia opracowanie i prezentowanie zjawisk społeczno-ekonomicznych w przekrojach o różnym stopniu szczegółowości.

Zgromadzone dane przedstawiono w ujęciu retrospektywnym dla lat 2006 i 2014, z wyjątkiem danych dotyczących finansowania obszarów wiejskich oraz danych dla obszarów wiejskich i miast o liczbie ludności do 5 tys. osób, gdzie zaprezentowano dane za 2007 i 2014 r. **Tablice wynikowe oraz aneksy sporządzono w układzie 66 i 72 podregionów, natomiast analizę dla 66 podregionów.**

Publikacja składa się z dwóch integralnych części. Pierwsza, w wersji książkowej, zawiera komentarz analityczny stanowiący kompleksowy opis przemian zachodzących na obszarach wiejskich. Uzupełnieniem tych informacji są tabele przeglądowe obejmujące swym zakresem szerokie spektrum zagadnień: od danych społeczno-demograficznych, poprzez dane o działalności pozarolniczej, wydatkach i wyposażeniu gospodarstw domowych, dostępie do placówek edukacyjnych, ośrodków kultury i opieki zdrowia, po dane o infrastrukturze technicznej, środowisku naturalnym i finansowaniu obszarów wiejskich, przedstawione m.in. w porównaniu z danymi ogólnopolskimi oraz z danymi dla miast. Dane liczbowe zostały zilustrowane na mapach i wykresach stanowiących nierozdzieloną część analizy.

Druga część publikacji, wyłącznie w wersji CD, została podzielona na 2 części:

- 1) część tabelaryczną – zawierającą obszerny zestaw danych statystycznych charakteryzujących obszary wiejskie;
- 2) aneksy zawierające:
  - dane dla obszarów wiejskich i miast o liczbie ludności do 5 tys. osób,
  - dane o obszarach wiejskich zdefiniowanych na podstawie typologii regionalnych Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT) i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Dzięki podziałowi publikacji na część drukowaną i część tabelaryczną możliwe było położenie nacisku na udostępnienie szerokiego zakresu danych ukazujących najważniejsze przemiany i potencjał tkwiący w obszarach wiejskich, na potrzeby analiz wykonywanych przez użytkowników publikacji.

Dane zawarte w publikacji opracowano na podstawie wyników badania „Statystyczny system informacyjny obszarów wiejskich” oraz źródeł administracyjnych. W publikacji wykorzystano dane następujących instytucji – według rozdziałów:

1. Potencjał demograficzny:
  - a) Główny Urząd Geodezji i Kartografii,
  - b) Ministerstwo Obrony Narodowej,
  - c) Ministerstwo Zdrowia;
2. Sytuacja ekonomiczna ludności:
  - a) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
  - b) Ministerstwo Finansów,
  - c) Ministerstwo Obrony Narodowej,
  - d) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,

Methodological notes

1. Sources and range of data

Analysis presented in this publication concerns the rural areas distinguished on the basis of the administrative division by the National Official Register of Territorial Division of the Country (TERYT), in which the rural areas are recognized as the rural gminas and the rural part of urban and rural gminas. Usage of TERYT registry identifiers enables the preparation and presentation of socio-economic phenomena in sections with different level of accuracy.

*Collected data are presented in retrospection for years 2006 and 2014, with the exception of data on rural areas financing and data for rural areas and cities with a population below five thousand, in which data are presented for 2007 and 2014. **Tables of results and annexes prepared in accordance with 66 and 72 subregions while the analyse for 66 subregions.***

The publication consists of two integral parts. First, in the paper version, contains analytical comment. It constitutes a comprehensive description of the rural areas transformation. As a supplement are prepared information are review tables including a wide spectrum of issues, from socio-demographic data, non-agricultural activities, expenditure and households furnishing, access to educational establishments, cultural centers and health care, to data on technical infrastructure, environmental and rural areas financing, presented e.g. in comparison with national data and data characterizing urban areas. The data on rural areas are illustrated on the maps and charts which are an inseparable part of the analysis.

The second part of the publication, only in CD version, was divided into 2 parts:

- 1) *table part – including a comprehensive set of statistical data characterizing rural areas;*
- 2) *annexes containing:*
  - *data for rural areas and cities with a population below five thousand,*
  - *data according to the regional typology of the Directorate-General of the European Commission (EUROSTAT) and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).*

Thanks to division of the publication on printed and electronic – table part it was possible to put emphasis on providing a wide scope of data showing the most important changes and potential of rural areas, for analysis performed by the users of the publication.

Data included in this publication were compiled on the basis of research “Statistical information system of rural areas” and administrative sources. In the publication were used data the following institutions – by chapters:

1. *Demographic potential:*
  - a) *Head Office of Geodesy and Cartography,*
  - b) *Ministry of National Defence,*
  - c) *Ministry of Health;*
2. *Economic situation of population:*
  - a) *Agricultural Social Insurance Fund,*
  - b) *Ministry of Finance,*
  - c) *Ministry of National Defence,*
  - d) *Ministry of Labour and Social Policy,*

- e) Ministerstwo Sprawiedliwości,
  - f) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
  - g) Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
3. Rolnictwo:
- a) Agencja Nieruchomości Rolnych,
  - b) Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
  - c) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
  - d) Polski Związek Działkowców;
4. Infrastruktura społeczna:
- a) Ministerstwo Edukacji Narodowej;
5. Warunki mieszkaniowe i infrastruktura techniczna:
- a) Dyrekcja Generalna Poczty Polskiej,
  - b) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
  - c) Ministerstwo Gospodarki;
6. Finansowanie obszarów wiejskich:
- a) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
  - b) Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego;
7. Środowisko naturalne:
- a) Główny Urząd Geodezji i Kartografii,
  - b) Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami,
  - c) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
8. Aneksy:
- a) Główny Urząd Geodezji i Kartografii,
  - b) Ministerstwo Edukacji Narodowej,
  - c) Ministerstwo Obrony Narodowej,
  - d) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
  - e) Ministerstwo Zdrowia.

2. Ważniejsze definicje stosowane w publikacji

Potencjał demograficzny

Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
  - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
  - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych rozwodach.

Dane o **ludności**, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2002-2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat

- e) *Ministry of Justice,*
  - f) *Ministry of the Interior,*
  - g) *Social Insurance Institution;*
3. *Agriculture:*
- a) *Agricultural Property Agency,*
  - b) *Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality,*
  - c) *Ministry of Agriculture and Rural Development,*
  - d) *Polish Union of Allotment Gardener;*
4. *Social infrastructure:*
- a) *Ministry of National Education;*
5. *Living conditions and technical infrastructure:*
- a) *Polish Post General Directorate,*
  - b) *General Directorate for National Roads and Motorways,*
  - c) *Ministry of Economy;*
6. *Rural areas financing:*
- a) *Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture,*
  - b) *Ministry of Infrastructure and Development;*
7. *Environment:*
- a) *Head Office of Geodesy and Cartography,*
  - b) *National Centre for Emissions Management,*
  - c) *Ministry of Agriculture and Rural Development;*
8. *Annexes:*
- a) *Head Office of Geodesy and Cartography,*
  - b) *Ministry of National Education,*
  - c) *Ministry of National Defence,*
  - d) *Ministry of Labour and Social Policy,*
  - e) *Ministry of Health.*

2. Major definitions used in publication

Demographic potential

Chapter's tables were compiled on the basis of:

- 1) *the balances of the size and structure of the **population actually living** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:*
  - a) *changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,*
  - b) *difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);*
- 2) *the registers of the Ministry of the Interior – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);*
- 3) *documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;*
- 4) *documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for divorces.*

Data about **population** as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were prepared assuming the number of population balanced:

- for 2002-2009 – on the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2002-2009 there was applied

- 2002-2009 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.),
- dla lat 2010-2014 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny).

Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Dane o **ruchu naturalnym ludności** opracowano:

- 1) małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego;
- 2) rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo;
- 3) urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka;
- 4) zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego – ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 29 IX 1986 r. (Dz. U. 1986 Nr 36, poz. 180 z późniejszymi zmianami).

Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. o zmianie ustaw – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks postępowania cywilnego, Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 757) – w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego – zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie (przy spełnieniu warunków określonych ustawą) podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu kościołach i związku wyznaniowym:

- 1) Kościół Katolicki,
- 2) Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny,
- 3) Kościół Ewangelicko-Augsburski,
- 4) Kościół Ewangelicko-Reformowany,
- 5) Kościół Ewangelicko-Methodystyczny,
- 6) Kościół Chrześcijan Baptystów,
- 7) Kościół Adwentystów Dnia Siódmego,
- 8) Kościół Polskokatolicki,
- 9) Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich,
- 10) Kościół Starokatolicki Mariawitów,
- 11) Kościół Zielonoświątkowy.

Małżeństwa istniejące to liczba prawnych związków małżeńskich odnotowana w określonym momencie (np. na koniec roku). Stanowią one kategorię wynikową bilansu małżeństw, który jest dokonywany corocznie metodą analizy czynnikowej i naliczany według schematu:

- the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002),*
- *for 2010-2014 – on the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011; for remaining years – the administrative division in force at a given moment).*

*The **working age population** refers to males aged 18-64 and females aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.*

***Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population already exceeded and second half has not reached yet.*

*Data regarding the **vital statistics** were compiled as follows:*

- 1) marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;*
- 2) divorces – according to the plaintiff's place of residence;*
- 3) births – according to the mother's place of permanent residence;*
- 4) deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.*

The data on marriages refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices – the Law on Civil Status Acts from September 29, 1986 (Journal of Laws 1986 No. 36, item 180 with later amendments).

According to the Act from July 24, 1998 – the Family and Tutelary Code, the Civil Procedure Code, the Law on Civil Status Acts, the Act on Relation of the State to the Catholic Church in the Republic of Poland and the other selected acts (Journal of Laws No. 117, item 757) – in the local civil status offices in Poland are registered all marriages including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted on the basis of canonic law subordinate the civil Polish laws and result in the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in ten churches and religious association:

- 1) the Catholic Church,*
- 2) the Polish Autocephalous Orthodox Church,*
- 3) the Lutheran Church,*
- 4) the Reformed Church,*
- 5) the Evangelical Methodist Church,*
- 6) the Baptist Church,*
- 7) the Seventh Day Adventist Church,*
- 8) the Polish Catholic Church,*
- 9) the Union of Jewish Communities,*
- 10) the Mariavite Church,*
- 11) the Pentecostal Church.*

***Existing marriages** are legal relationships that exist in defined period of time. They are the outcome category of marriages balance which is performed annually using factor analysis method and estimated with the following schema:*

existing marriages at the beginning of period

liczba małżeństw (małżeństwa istniejące) na początku okresu
 + małżeństwa zawarte
 – małżeństwa, które uległy rozwiązaniu poprzez orzeczenie
 rozwodu
 – małżeństwa, które uległy rozpadowi w wyniku śmierci
 jednego ze współmałżonków
 +/- saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych osób o stanie
 cywilnym żonaty/zamężna
 = liczba istniejących małżeństw na koniec okresu.

Podstawą bilansu małżeństw są wyniki spisów powszechnych
 w zakresie danych o **stanie cywilnym prawnym** osób, tj. liczba męż-
 czyn, którzy w spisie określili swój stan cywilny prawny jako żonaty.

Institucja **rozwodów** została wprowadzona na terenie całego
 kraju w dniu 1 I 1946 r. dekretem z dnia 25 IX 1945 r. – Prawo
 małżeńskie (Dz. U. 1945 Nr 48, poz. 270). Przepisy prawa rodzin-
 nego reguluje ustawa z dnia 25 II 1964 r. – Kodeks rodzinny
 i opiekuńczy (Dz. U. 1964 Nr 9, poz. 59, z późniejszymi zmianami).

W sprawozdawczości statystycznej jako **urodzenia** pochodzące
 z roku sprawozdawczego przyjmuje się urodzenia zarejestrowane
 w danym roku, w tym urodzenia, jakie miały miejsce w latach
 wcześniejszych ale zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

Podziału na **urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie** dokonuje
 urząd stanu cywilnego zgodnie ze stanem faktycznym ustalonym
 na podstawie przepisu art. 62 § 1 Kodeksu rodzinnego
 i opiekuńczego (ustawa z dnia 25 II 1964 r., Dz. U. 1964
 Nr 9, poz. 59), który stanowi:

„Jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa
 albo przed upływem 300 dni od jego ustania lub unie-
 ważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża
 matki”. Jeżeli brak jest takich przesłanek, urodzenie zostaje
 zaliczone do pozamałżeńskich. Ponadto, zgodnie z przepisami
 art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 29 IX 1986 r. – Prawo o aktach
 stanu cywilnego (Dz. U. Nr 36, poz. 180) – w razie zawarcia
 związku małżeńskiego przez rodziców dziecka po jego urodzeniu,
 a przed sporządzeniem aktu urodzenia, akt ten sporządza się
 tak, jakby dziecko urodziło się po zawarciu małżeństwa.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako
 iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku
 rozrodczym (15-49 lat). Urodzenia z matek w wieku poniżej
 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat, urodzenia z matek
 w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- 1) **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które
 urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu
 rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych
 fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną
 w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współ-
 czynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- 2) **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek
 urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu,
 że kobieta w wieku rozrodczym (15-49 lat) będzie rodzić
 z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety
 rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik
 reprodukcji (cząstkowe współczynniki płodności pozostają
 niezmiennie);
- 3) **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek
 liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Zgonem jest trwałe, czyli nieodwracalne ustanie czynności
 narządów niezbędnych dla życia, konsekwencją czego jest
 ustanie czynności całego ustroju.

Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku.

+ marriages contracted
 – marriages terminated due to divorce
 – marriages terminated due to death of a spouse
 +/- internal and international net migration of married
 person
 = the number of marriages (existing marriages) at the end
 of period.

Results of population and housing censuses within person
 legal civil status data (the number of men that specified
 their civil status as married) are the basis of marriage
 balance.

Divorces as a legal institution were introduced in Poland on
 1 I 1946 on the basis of the Act dated 25 IX 1945 – Marriage
 Law (Journal of Laws 1945 No. 48, item 270). The regulations
 of the family law are regulated by the Act dated 25 II 1964
 – Family and Tutelary Code (Journal of Laws 1964 No. 9,
 item 59, with later amendments).

All **births** registered in the current year are included in sta-
 tistical reporting for this year. It regards also children born
 before but registered in the reporting year.

Civil status office divides the **births on legitimate and
 illegitimate** in accordance with the factual status fixed on the
 basis of Art. 62 § 1 of the Family and Tutelary Code (the Act
 from February 25, 1964, Journal of Laws 1964 No. 9, item 59);
 this rule proclaims as follows:

“In the case of a birth that occurred during the time of a ma-
 rriage or before the passage of 300 days from its stopping or disso-
 lution it is supposed that the infant comes from the husband of the
 mother”. In the case of the absence of such circumstances, the
 births have been counted as illegitimate. Besides in accordance
 with the regulation of Art. 46 item 1 of the Act from September
 29, 1986 – the Law on Civil Status Acts (Journal of Laws No. 36,
 item 180) in the case when the marriage was contracted by the
 parents of the infant after his/her birth but before issuing the
 birth certificate, this document will be made as if the infant has
 been born after the marriage was contracted.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number
 of live births and the number of women in the reproductive
 age (15-49). Births from mothers in the age under 15 are
 counted to the group 15-19 and from the mothers in the age
 50 and over – to the group 45-49.

Reproduction rates:

- 1) **total fertility rate** refers to the average number of children
 that would be born to a woman during the course of her entire
 reproductive period (15-49 years old), assuming that in par-
 ticular phases of this period she would give births with an in-
 tensity observed during a given year, i.e., assuming the age-
 specific fertility rates for this period are treated as constant;
- 2) **gross reproduction rate** refers to the average number
 of daughters that would be born by a woman assuming
 that the women during her reproductive age (15-49 years
 old) will give births with an intensity which is characteristic
 for all women giving births in the year for which the
 reproduction rate is calculated (partial fertility rates
 remain constant);
- 3) **demographic dynamics rate** is the ratio of the number
 of live births to the number of deaths in a given period.

The **death** means the permanent and irreversible cessation
 of functions of the essential for life organs and in consequence
 the cessation of functions of the whole organism.

The **infant death** means the death under 1 year of age.

Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon. Dane o zgonach według przyczyn podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja).

Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma do przeżycia noworodek urodzony w danym roku, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Informacje o **migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących. Do 2005 r. włącznie dane były opracowywane przez MSWiA na podstawie dokumentów przekazywanych przez komórki ewidencji gmin; zakres danych obejmował informacje o poprzednim i obecnym miejscu zameldowania na pobyt stały, płci, wieku, stanie cywilnym i poziomie wykształcenia migrantów. Od 2006 r. dane pobierane są ze zbioru PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności); zakres danych nie obejmuje informacji o wykształceniu migrantów, ponieważ nie są one gromadzone w zbiorze PESEL.

Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki.

Poprzez „**napiływ**” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, a poprzez „**odpływ**” – wymeldowania z pobytu stałego (tj. zameldowania w innej jednostce na pobyt stały).

Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- **immigracja** to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania przez co najmniej 12 miesięcy;
- **emigracja** to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

Rezydentem kraju jest osoba, która przebywa lub zamierza przebywać w danym kraju przez co najmniej 12 miesięcy.

Tego typu migracje (związane ze zmianą kraju zamieszkania na okres co najmniej 12 miesięcy, w tym na pobyt stały) określa się mianem **zagranicznych migracji długookresowych**.

W publikacji prezentowane są dane o **migracjach zagranicznych na pobyt stały**, które są częścią migracji długookresowych (w rozumieniu wyżej przytoczonej definicji). Dane te opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych

*The **deaths by causes** are worked out on the basis of the initial cause of death. The initial cause is the disease, which was at the beginning of the morbid process and which caused the death; it may be also the injury or the poisoning, which caused the death. Data regarding deaths by causes are in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” (ICD-10 Revision).*

***Life expectancy** is expressed by the average number of years that a infant born in a given year shall survive assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.*

***Natural increase of the population** means the difference between the number of live births and deaths in a given period.*

*The data on **internal and international migration for permanent residence** have been compiled on the basis of complete registration of migrants. Until 2005 the data were compiled by the Ministry on the basis of documents supplied by registry units of gminas; the scope of data included information on previous and present place of permanent residence, sex, age, marital status and level of education of migrants. Since 2006 the data are taken from PESEL (the Common Electronic System of Population Register); the scope of data does not include level of education because these data are not collected in PESEL.*

***Internal migration of the population** is a change of place of permanent (or temporary) residence connected with crossing an administrative border of gmina with a purpose to settle in other administrative unit. In case of urban-rural gmina a change of place of residence between urban and rural area of this gmina is also migration. Internal migration is also a change of kind of registration from temporary stay to permanent residence in the same administrative unit, if a previous place of permanent residence was in other administrative unit. Changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of population of this unit.*

*The term “**inflow**” is used in case of registration of arrival for permanent residence, the term “**outflow**” – in case of registration of departure from the place of permanent residence (i.e. registration of arrival for permanent residence in other administrative unit).*

***International migration of the population** is understood as moves of the people related to change of country of residence. Regulation (EC) 862/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 VII 2007 contains the definition of migration taking into account intended period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:*

- **immigration** means arrival in the country of a person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for a period of at least 12 months;
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for a period of at least 12 months.

Usual resident of the country is a person who resides or intends to reside in a given country for a period of at least 12 months.

*This type of migration (related to change of country of residence for at least 12 months) is defined as **long-term international migration**.*

*In publication are presented data on **international migration for permanent residence**, which is part of long-term migration as per the definition mentioned above. This data were compiled on the basis of gmina documentation regarding*

gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (**imigracja na pobyt stały**) oraz o wymeldowaniach mieszkańców Polski wyjeżdżających na stałe za granicę (**emigracja na pobyt stały**), pochodzących z rejestru PESEL.

Saldo migracji dla obszarów wiejskich jest to różnica między napływem ludności na wieś z miast i zagranicy a odpływem ludności ze wsi do miast i za granicę.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych na pobyt stały.

Sytuacja ekonomiczna ludności

Dane zawarte w tabl. 2.1.-2.3. opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL za 2014 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zastrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

*the registration of people arriving in Poland for permanent residence (**immigration for permanent residence**) as well as deregistration of inhabitants of Poland leaving the country for permanent residence abroad (**emigration for permanent residence**) – the information is taken from the PESEL register.*

***Net migration** for rural areas it is the difference between inflow of population from urban to rural areas and foreign countries as well as outflow of population from rural to urban areas and foreign countries.*

Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

- to 2009 – registered for permanent residence,
- since 2010 – de facto population (population actually residing).

***Population projection until 2050** was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration for permanent residence.*

Economic situation of population

*Data in tables 2.1.-2.3. were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.*

The LFS data for 2014 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

***Economically active persons** include employed and unemployed persons:*

1) ***employed persons** are persons who during the reference week:*

- *performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,*
- *formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover, in the LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.*

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main job;

2) ***unemployed persons** are persons aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:*

- w okresie badanego tygodnia nie byly osobami pracujacymi,
- w ciagu 4 tygodni (wliczajac jako ostatni tydzien badany) aktywnie poszukiwaly pracy,
- byly gotowe podjac prace w ciagu 2 tygodni nastepujacych po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono takze osoby, ktore znalazly prace i oczekiwaly na jej rozpoczecie w okresie 3 miesiacy oraz byly gotowe te prace podjac.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, ktore nie zostaly zakwalifikowane jako pracujace lub bezrobotne.

Wsp6czynnik aktywnosci zawodowej obliczono jako udzial aktywnych zawodowo (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci w wieku 15 lat i wiecej (ogolem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udzial pracujacych (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci w wieku 15 lat i wiecej (ogolem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udzial bezrobotnych (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci aktywnej zawodowo (ogolem lub danej grupy).

Dane o **pracujacych** zawarte w tablicach 2.4.-2.5. nie obejmujac podmiotow gospodarczych o liczbie pracujacych do 9 osob, czyli z wyklaczeniem osob prawnych i jednostek organizacyjnych niemajacych osobowosci prawnej prowadzacych dzialalnosc gospodarcza oraz osob fizycznych prowadzacych dzialalnosc gospodarcza o liczbie pracujacych do 9 osob, pracujacych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz duchownych, a takze pracujacych w jednostkach budzetowych prowadzacych dzialalnosc w zakresie obrony narodowej i bezpieczenstwa publicznego.

Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmujac osoby, ktore zgodnie z ustawa z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiazujaca od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 674, z pozniejszymi zmianami) okreslone sa jako bezrobotne.

Pod pojeciem **bezrobotnego** nalezy rozumiec osobę, ktora ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonujacą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjecia zatrudnienia w pelnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną — zdolną i gotową do podjecia zatrudnienia co najmniej w polowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczaca się w szkole, z wyjatkiem szkół dla doroslych (lub przystepujaca do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyzszych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowana we wlasciwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujaca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyklaczeniami dotyczacymi źródel dochodów, zapisanymi w ustawie.

Bezrobotni do 25 roku życia – to osoby bezrobotne, ktore do dnia zastosowania wobec nich uslug lub instrumentów rynku pracy nie ukończyły 25 lat. Do X 2005 r. byly to osoby, ktore w roku kalendarzowym nie ukończyły 25 lat.

Długotrwanie bezrobotni – to osoby bezrobotne pozostajace w rejestrze powiatowego urzędzie pracy lacznie przez okres ponad 12 miesiacy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyklaczeniem (od XI 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia – to bezrobotni, ktorzy w dniu zastosowania wobec nich uslug lub instrumentów rynku pracy ukończyli co najmniej 50 lat. Do X 2005 r. byly

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Data on employment in tables 2.4.-2.5. excluding entities employing 9 persons or less, that is legal persons and organizational entities without legal personality (status) conducting economic activity, as well as natural persons carrying out economic activity with the number of the employed 9 persons or less, persons employed on private farms in agriculture, clergy, and persons employed in the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments), are classified as unemployed.

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

The unemployed under 25 years old – are unemployed persons who were under 25 years of age by the date when they became recipients of the labour market instruments. Until X 2005 they were persons who were under 25 years old in the respective calendar year.

The long-term unemployed – are persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding (since XI 2005) the periods of traineeship or on a job occupational training.

The unemployed over 50 years old – are unemployed persons who had already had their 50th birthday by the date when they became recipients of the labour market instruments.

to osoby, które w roku kalendarzowym ukończyły co najmniej 50 lat.

Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych – to bezrobotni nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonego dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Od XI 2005 r. – łącznie z osobami z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – oznacza bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w tym wieku, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Do XII 2007 r. do kategorii tej zaliczono osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Od 2004 r. gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, wyniki z badania budżetów gospodarstw domowych za 2014 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

Badaniem objęto gospodarstwa domowe reprezentujące podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne ludności ustalone na podstawie kryterium **wyłączonego** lub **głównego** (przeważającego) **źródła utrzymania**, a mianowicie:

- 1) dochód z pracy najemnej – **gospodarstwa pracowników**;
- 2) dochód z użytkowanego przez siebie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – **gospodarstwa rolników**;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, tj. z prowadzenia działalności gospodarczej poza gospodarstwem rolnym, z wykonywania wolnego zawodu (np. twórcy, adwokaci) – **gospodarstwa pracujących na własny rachunek**;
- 4) emerytura – **gospodarstwa emerytów**;
- 5) renta – **gospodarstwa rencistów**;
- 6) źródło niezarobkowe inne niż emerytura lub renta – **gospodarstwa utrzymujących się z niezarobkowych źródeł**.

Until X 2005 they comprised persons, who were 50 years old and more in the respective calendar year.

The unemployed without occupational qualifications – are unemployed persons who do not have qualifications confirmed by a diploma, certificate, certificate issued by a training institution, or any other document entitling them to perform an occupation. Since XI 2005, it has also concerned persons with general secondary education.

The unemployed bringing up single-handed at least one child under 18 years old – comprise unemployed single parents with at least one child at this age, in accordance with the regulations concerning income taxes from natural persons. Until XII 2007, the respective category included persons bringing single-handed at least one child under 7 years old.

The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative household budget survey. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Since 2004 the households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person households. A one-person household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A multi-person household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, results obtained from the household budget survey for 2014 were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

The survey covered households representing the basic socio-economic groups of the population were established on the basis of the exclusive or main (predominante) source of maintenance, i.e.:

- 1) *income from hired work – households of employees;*
- 2) *income from the use of a private farm in agriculture – households of farmers;*
- 3) *income from self-employment, i.e., from conducting economic activity, other than farming, from practising a learned profession (e.g., artists, lawyers) – households of the self-employed;*
- 4) *retirement pay – households of retirees;*
- 5) *pensions – households of pensioners;*
- 6) *non-earned sources other than retirement pension or other pension – households maintained from non-earned sources.*

Household revenues and expenses are classified in accordance with national accounts. Expenditures on consumer

Grupowania przychodów i rozchodów gospodarstw domowych dokonano w dostosowaniu do zasad systemu rachunków narodowych. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP/HBS).

Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Jest on przeznaczony na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

goods and services are aggregated in accordance with the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP/HBS).

Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends and income from rental of real estate (net income, i.e., revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);*
- 5) *income from social benefits, which includes, i.a. retirement and other pensions, social security allowances and other social benefits;*
- 6) *other income, which includes, i.a. gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego (do 2004 r. fundusz remontowy uwzględniano w opłatach za najem mieszkania w pozycji „użytkowanie mieszkania i nośniki energii”).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne w 2014 r. zagregowano zgodnie ze zmienioną i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie do pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2013 r. było to 706 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1906 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2014 r. progi te wyniosły odpowiednio: 713 zł oraz 1926 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 182, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semidurable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund (payment for rentals for housing include renovation fund up to 2004 in item “housing, water, electricity, gas and other fuels”).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services in 2014 were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “miscellaneous expenditures on goods and services”.

Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

*Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households’ expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.*

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2013 the threshold was 706 zł for 1-person households and 1906 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2014: 713 zł and 1926 zł, respectively.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2013 item 182, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. Since 2010

o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2012 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 542 zł oraz 456 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2013 r. było to 551 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1486 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2014 r. progi te wyniosły odpowiednio: 540 zł oraz 1458 zł.

Dane o świadczeniach społecznych podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych. Opodatkowaniu nie podlegają zasiłki:

- 1) z ubezpieczeń społecznych, tj.: chorobowy i macierzyński (wyłącznie w przypadku rolników indywidualnych), pogrzebowy oraz jednorazowe odszkodowania powypadkowe,
- 2) z pozostałych świadczeń społecznych, tj.: świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Informacje o świadczeniach **emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Dane dotyczące emerytur i rent rolników indywidualnych z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego Skarbowi Państwa lub następcy podaje się bez rent strukturalnych w rolnictwie wprowadzonych od 1 I 2002 r. ustawą z dnia 26 IV 2001 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 539, z późniejszymi zmianami).

Świadczenia emerytalne i rentowe (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury,
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy,
- 3) renty rodzinne.

Świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wymienione w pkt. 1)-3) obejmują również emerytury i renty przyznawane przez Prezesa Rady Ministrów oraz przyznawane, w drodze wyjątku, kombatanom i członkom ich rodzin przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniając od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

Zasiłki i jednorazowe odszkodowania powypadkowe z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych finansowane są z Funduszu Składowego Rolników (z wyjątkiem zasiłku po-

till the third quarter of 2012 the line remained at the same level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. Since the fourth quarter of 2012, the line was changed to: 542 zł and 456 zł, respectively.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2013 the threshold was 551 zł for 1-person households and 1486 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2014: 540 zł and 1458 zł, respectively.

Data regarding social benefits are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income taxes. The following allowance are non-taxable:

- 1) *from social security, i.e.: sick ness and maternity allowances (exclusively for farmers) and funeral allowance as well as one-off accident compensation,*
- 2) *from other social benefits, i.e.: family benefits and alimony fund benefits.*

Information regarding retirement and other pension benefits for farmers concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Data concerning retirement and other pensions for farmers, who transferred the farm to the State Treasury or to a successor, are presented excluding structural pensions in agriculture introduced since 1 I 2002 by the law dated 26 IV 2001 (Journal of Laws No. 52, item 539, with later amendments).

Retirement and other pension benefits (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) *retirement pensions,*
- 2) *disability pensions,*
- 3) *family pensions.*

Benefits from non-agricultural social security system listed in points 1)-3) included also retirement and other pensions granted by the President of the Council of Ministers as well as benefits granted, in exceptional cases, to combatants and members of their families by the President of the Social Insurance Institution.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

Allowances and one-off accident compensations from social security for farmers are financed from the Contribution Fund of the Social Insurance of Farmers (excluding funeral

grzebowego finansowanego z Funduszu Emerytalno-Rentowego); jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacane są z tytułu doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r.).

W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

Produkt krajowy brutto przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

Wartość dodana brutto mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Rolnictwo

Dane o produkcji rolniczej opracowano **metodą rodzaju działalności**, co oznacza sumaryczne ujęcie produkcji roślinnej i zwierzęcej niezależnie od tego, do której sekcji PKD zaliczane są podmioty gospodarcze, które tę produkcję wytworzyły.

W związku z wprowadzeniem od 2010 r. stopniowych zmian metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze

allowance financed from the Pension Fund); one-off accident compensations are paid for incurring permanent or long-term health damage or death as a result of an accident at work or from occupational disease.

The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad;*
- *payments from profit and balance surplus in co-operatives;*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities;*
- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.*

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income tax and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).

Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts (the ESA 2010)”, introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013).

The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

Gross domestic product presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

Gross value added measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

Agriculture

Data regarding agricultural production were compiled using the kind-of-activity method, what is understood as a summing up of the crop and animal production conducted by economic entities, regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

Accordingly with the introduction from 2010 of gradual changes in the methodology of agricultural researches, aimed primarily at adaptation to EU standards and taking into account the changes taking place in the Polish agriculture, as well as the

wykorzystanie źródeł administracyjnych **zmianie uległa definicja gospodarstwa rolnego**. Zgodnie z obowiązującą definicją gospodarstwa rolne nie obejmują posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha prowadzących działalność rolniczą o małej skali. Konsekwencją zmiany definicji jest zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych oraz ogólnej powierzchni gospodarstw, powierzchni użytków rolnych ogółem i użytków rolnych pozostałych. Zmianie ulegają również wartości wskaźników, do których wyliczenia wykorzystywane są powyżej wymienione dane.

Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Do 2006 r. do **użytków rolnych** zaliczano: grunty orne, sady, łąki i pastwiska; od 2007 r. odpowiednio – utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zgodnie z normami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211, z późniejszymi zmianami) oraz użytki rolne pozostałe.

Od 2010 r. prezentowane są nowe lub zmienione kategorie użytków rolnych dostosowane definicyjnie do wymogów EUROSTAT-u, które nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. Ponadto zgodnie z nową definicją gospodarstwa rolnego dane dotyczące powierzchni użytków rolnych podawane są z wyłączeniem posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali.

Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nie-utrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Powierzchnia łąk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie muszą być wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Powierzchnia pastwisk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na znacznej

*wider use of administrative sources, a definition of the **agricultural farm has changed**. In accordance with existing current definition, agricultural holdings do not include holders of agricultural land not conducting any agricultural activities and the holders of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting agricultural activities on a small scale. The consequence of change in the definition is reduction in: the number of farms, the total area of farms, the total area of agricultural land and the area of other agricultural land. The ratios, which are calculated on the base of the above-mentioned data are changing as well.*

An agricultural holding is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Agricultural land included: arable land, orchards, meadows and pastures to 2006; since 2007 adequately – keeping in good agricultural condition maintained in accordance with norms defined in the Regulation of Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010, about minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211, with subsequent amendments) and other agricultural land.

Since 2010 new or modified categories of agricultural land with adapted definitions to the requirements of Eurostat are presented and are not strictly comparable to data for previous years. Moreover, under the new definition of agricultural farm data on the agricultural land area are presented without agricultural land owners who do not provide agricultural activity and owners less than 1 ha agricultural land provide agricultural activities on a small scale.

The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010 regarding minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

The area of **permanent meadows** is the land permanently overgrown with grass (for 5 years or more), which in principle is mown. In mountainous regions it also includes the area of mown mountain pastures. Meadows should be maintained in a good agricultural condition and mown at least once a year, but the crops do not have to be used for production purposes.

The area of **permanent pastures** is the land overgrown with grass (for 5 years or more), which in principle is not mown but left for grazing. In mountainous regions it also includes the area of mountain pastures left for grazing and maintained in a good agricultural condition (including permanent pastures not used for production purposes and pastures for extensive grazing, located on mountainous land or at high

wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Do łąk i pastwisk trwałych nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, porośnięta wikliną w stanie naturalnym, terenów bagiennych, innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym grunty zadrzewione i zakrzaczone) oraz przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nieużytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe), a także powierzchnię drzew i krzewów szybko rosnących prowadzonych na użytkach rolnych.

Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych obejmuje grunty orne oraz trwałe użytki zielone nawadniane i zdrenowane (w tym objęte utrzymaniem, co oznacza powierzchnię, na której znajdują się sprawne pod względem technicznym urządzenia melioracyjne) oraz powierzchnię użytków rolnych wymagających melioracji.

Dane o wykorzystaniu wody w rolnictwie i leśnictwie dotyczą zużycia wody na potrzeby **nawodnień gruntów rolnych i leśnych** o powierzchni obiektów co najmniej 20 ha oraz eksploatacji stawów rybnych o powierzchni obiektów co najmniej 10 ha. Oprócz poboru wody, charakterystyką objęto powierzchnię nawadnianych gruntów rolnych oraz napełnianych stawów rybnych. Dane te nie obejmują poboru wody na zaopatrzenie konsumpcyjno-sanitarne ludności zamieszkałej na wsi i na potrzeby chowu inwentarza żywego.

Źródłem informacji o **cenach gruntów ornych w obrocie prywatnym** jest kwartalne badanie przeprowadzane w formie wywiadu ankietera z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego wylosowanego do reprezentacyjnych badań rolniczych. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen kwartalnych.

Gospodarstwo ekologiczne – gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji rolniczej, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie przestawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej).

Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

Informacje o **rodzinnych ogrodach działkowych** (do 2004 r. – pracowniczych ogrodach działkowych – nazwa zmieniona zgodnie z ustawą z dnia 8 VII 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych – Dz. U. 2005 Nr 169, poz. 1419) opracowano na podstawie danych z systemu informacyjnego Krajowej Rady Polskiego Związku Działkowców.

Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia

attitudes with low-class soil where fertilization, sub-sowing, melioration, etc. is not performed).

Permanent meadows and pastures do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

The area of other land is the land under buildings, courtyards, ornamental squares and gardens, parks, inland water areas (owned and leased), melioration ditches, areas naturally covered by wicker, marshland, other land (e.g. peatbogs or gravel pits), fallow land (including forested and bushed land), as well as recreation areas (e.g. located around the house, golfcourses, etc.). Other land includes also the area of agricultural land not used for agricultural purposes and permanently excluded from such use, e.g. agricultural land intended for road or supermarket construction.

The area of forests and forest land is the area covered with forest plants (forested) or lacking such plants for a temporary period of time (non-forested), as well as land associated with forestry management.

This category includes the area of forest nurseries established on forest land and used for own (non-commercial) purposes of the household, as well as the area of fast-growing trees and shrubs cultivated on agricultural land.

Area of drained agricultural land includes arable land and permanent grassland watered and drained (including that in use, that is area on which technically efficient drainage facilities are situated) and the area of arable land that requires drainage.

Data regarding water withdrawal in agriculture and forestry refer to irrigation of both agricultural and forest land of 20 ha and more in area, and to exploitation of fishponds of 10 ha and more in area. Besides the water withdrawal, the description includes the area of irrigated agricultural land and the area of filled fishponds. The data does not include water withdrawal for consumption and sanitary needs of countryside population and water withdrawal for animal production.

The source of information on prices of arable land in private turnover is a quarterly interview with holders of private farms selected for agricultural sample survey. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of quarterly prices.

Organic farm is using organic methods of agricultural production which has a certificate granted to it by a certification body or which is under conversion to organic methods of agricultural production (under control of a certification body).

Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

Information concerning family allotment gardens (until 2004 "workers' allotment gardens" – name changes in accordance with the Law on family allotment gardens, dated 8 VII 2005 – Journal of Laws 2005 No. 169, item 1419) was prepared in accordance with data from the information system of the National Council of Polish Allotment Owners Union.

Yield is understood as a number of weight units (dt) of particular agricultural product harvested from the area unit (ha). Yield estimation consists of calculation of average yields as a weighted average, where the weight is the area of given

danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie (ujęte w spisach i badaniach reprezentacyjnych), z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

Dane o **zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej** opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, powszechnych spisów rolnych oraz szacunków.

Dane o **produkcji żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów rolnych. Dane te opracowano na podstawie sprawozdań półrocznych składanych przez te podmioty.

Dane dotyczące **wartości skupu produktów rolnych** podano w cenach bieżących bez podatku VAT. Przy liczeniu dynamiki przyjęto ceny stałe z roku poprzedniego, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, dla których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych cen (obliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów rolnych) płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych.

Produkcję rolniczą scharakteryzowano za pomocą podstawowych mierników, tj.: produkcji globalnej (w tym także końcowej i towarowej produkcji rolniczej), zużycia pośredniego i wartości dodanej brutto, opracowanych według zasad systemu rachunków narodowych.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach. Produkcja towarowa w poszczególnych grupach podmiotów (gospodarstwa państwowe, spółki, spółdzielnie produkcji rolniczej i gospodarstwa indywidualne) jest pomniejszona o wartość produktów rolnych zakupionych bezpośrednio od innych grup podmiotów gospodarczych, równocześnie produkcja towarowa podmiotów gospodarczych, które dokonują sprzedaży jest powiększona o tę wartość. Produkcja towarowa nie obejmuje obrotów między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi zaliczonymi do tej samej grupy podmiotów i sprzedaży produktów rolnych przez spółdzielnie produkcji rolniczej członkom tych spółdzielni.

cultivation. During the calculation, area of high and low yields (assumed in the censuses and surveys) as well as area which did not get in the crop (because of hailstorm, flood etc.) were taken into consideration.

Data regarding livestock and animal production were elaborated on the basis of reports, sample survey results the agricultural censuses and estimates.

Data regarding the production of animals for slaughter concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers. These data are compiled on the basis of half-year reports presented by these entities.

Data regarding value of procurement of agricultural products were given in current prices excluding Value Added Tax. While counting dynamics, constant prices were calculated for the previous year, excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years are calculated, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

Procurement prices constitute average prices computed as a quotient of value and quantity of each agricultural products purchased in certain period by economic units conducting procurement of agricultural products directly from agricultural producers.

Agricultural production is characterized by basic indicators, i.e.: gross output (including final and market output), intermediate consumption and gross value added, calculated in accordance with system of national accounts.

Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd) which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural products sales at procurement centres and on marketplaces. The value of agricultural market output in the various entity groups (state farms, companies, agricultural production cooperatives and private farms) is decreased by the value of agricultural products purchased directly from other groups of economic entities and simultaneously the market output of economic entities, which conduct the sale is increased by this value. Market output does not include turnover between individual economic entities included in the same entity group and agricultural products sales by agricultural production cooperatives to their members.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Przy ustalaniu produkcji rolniczej przyjęto:

- 1) **w cenach bieżących:**
  - a) dla skupu, spożycia naturalnego oraz przyrostu pogłowia zwierząt gospodarskich – ceny skupu płacone przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych (bez podatku od towarów i usług – VAT),
  - b) dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach,
  - c) dla zużycia produkcyjnego i zapasów produktów roślinnych – ceny skupu pomniejszone o 5%;
- 2) **w cenach stałych** – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2014 r. – z lat 2013 i 2014.

Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2013/14 oznacza okres od 1 VII 2013 r. do 30 VI 2014 r.).

Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemniaków, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

Działalność pozarolnicza

Prezentowane w tablicach dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON, obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 591, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

The following prices were assumed in calculating agricultural output:

- 1) **current prices:**
  - a) *for procurement of agricultural products, own consumption and increases in farm animal stocks – procurement prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from agricultural producers (excluding value added tax – VAT),*
  - b) *for market sales – prices received by farmers at marketplaces,*
  - c) *for production consumption and stocks of plant origin products – purchase prices less 5%;*
- 2) **constant prices** – *current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices) excluding potatoes, vegetables and fruits for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g. for 2014 – the prices from 2013 and 2014, are assumed.*

Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2013/14 farming year covers the period from 1 VII 2013 to 30 VI 2014).

Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

Non-agricultural activity

The data presented in tables concerning entities of the national economy entered in the REGON register include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2012 item 591, with later amendments) and the provisions of the decree of Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of cooperation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on the basis of applications submitted by entities legally obliged to apply for entries in and deletions from the register, and also for updating their entries in terms of their description. The completeness and

i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku.

Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);
- środki transportu;
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zaszczepienia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji i działów PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości;

correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation.

Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) *the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;*
- 2) *the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;*
- 3) *flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;*
- 4) *the value of products in the form of settlements in kind;*
- 5) *products designated for increasing the value of own fixed assets.*

Sold production of industry is presented in basic prices.

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments. Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- *buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations;*
- *machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments);*
- *transport equipment;*
- *others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (included exclusively in data expressed at current prices), except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.*

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

The value of investment outlays incurred by:

- 1) *legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports;*

2) osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów, uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 330, z późniejszymi zmianami).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- 1) w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- 2) w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto środków trwałych:

- 1) osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości;
- 2) osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Targowisko sezonowe – to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku

2) *legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2013, item 330, with later amendments).

The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets at current book-keeping prices as of 31 XII is understood:

- 1) *within the scope of fixed assets designated for exploitation – the purchase or manufacturing value at current prices;*
- 2) *in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.*

The gross value of fixed assets:

- 1) *of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports;*
- 2) *of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.*

Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal market place – squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection

ze wzmószonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

with increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

Infrastruktura społeczna

Social infrastructure

System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami).

The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Higher Education Act dated 27 VII 2005 (Journal of Laws No. 164, item 1365, with later amendments).

Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

Among schools covered by the educational system, there are:

- 1) od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa;
- 2) od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.
- 3) w roku szkolnym 2012/13 zakończono nabór do niektórych szkół ponadgimnazjalnych: liceów profilowanych, uzupełniających liceów ogólnokształcących, zasadniczych szkół zawodowych dla dorosłych oraz od roku szkolnego 2013/14 – techników uzupełniających.

- 1) *since the 1999/2000 school year 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools (which replaced 8-year primary schools), where education is compulsory;*
- 2) *since the 2002/03 school year upper secondary schools, i.e. 2-3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since the 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools) and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also art schools leading to professional certification and post-secondary schools.*
- 3) *since the 2012/13 school year recruitment to some upper secondary schools has been terminated: specialized secondary schools, supplementary general secondary schools, basic vocational schools for adults as well as since 2013/14 school year – supplementary technical schools.*

Ponadto od 1 IX 2009 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 5 lat, a w latach 2004/05-2008/09 w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego.

Moreover, since 1 IX 2009 an obligatory 1-year pre-primary education has been introduced for children at the age of 5 and in 2004/05-2008/09 school years children at the age of 6 in pre-primary education establishments.

Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

Since the 2009/10 school year, upon the request of parents, children at the age of 6 can start education in the first grade of primary school.

Placówki wychowania przedszkolnego obejmują przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Pre-primary education establishments include: nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points.

Dane prezentowane w publikacji obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

Data presented in publication include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.

Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Dane dotyczące placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół (z wyjątkiem szkół wyższych), od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowywane są na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Dane za lata wcześniejsze pochodziły z badań realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny.

Data concerning pre-primary education establishments as well as schools (with the exception of higher education institutions), since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since 2006/07 school year), has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education. Data for previous years were based on data collected by the Central Statistical Office.

Do **szkół podstawowych** zalicza się: szkoły podstawowe, szkoły filialne, szkoły podstawowe sportowe i szkoły podstawowe mistrzostwa sportowego. Są to szkoły sześciolatte, w których w ostatnim roku nauki przeprowadza się obowiązkowy sprawdzian weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystania wiedzy w praktyce. Struktura organizacyjna szkół podstawowych obejmuje klasy I-VI, w których nauka jest obowiązkowa. W tej grupie szkół ujmuję się ponadto szkoły artystyczne ogólnokształcące niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej. W publikacji do grupy tej nie zaliczono szkół specjalnych.

Do **szkół na poziomie gimnazjalnym** zaliczono: gimnazja, gimnazja dwujęzyczne, gimnazja sportowe i gimnazja mistrzostwa sportowego, a także gimnazja z oddziałami przysposabiającymi do pracy. Są to szkoły kształcące młodzież w cyklu trzyletnim (w wieku 13-15 lat). Nauka w gimnazjum jest obowiązkowa. Warunkiem formalnym przyjęcia do gimnazjum jest ukończenie szkoły podstawowej. W ostatnim roku nauki przeprowadza się egzamin zewnętrzny. Pozytywny wynik tego egzaminu daje możliwość ubiegania się o przyjęcie do szkoły ponadgimnazjalnej. W publikacji do grupy tej nie zaliczono szkół specjalnych.

Oddział w szkole jest podstawową jednostką organizacyjną szkoły. W szkole oddział stanowi grupa uczniów pobierających naukę w tej samej klasie. Dodatkowym wyróżnikiem oddziału może być specyficzny skład grupy uczniów (oddział specjalny, integracyjny, ogólnodostępny) lub program nauczania (oddział dwujęzyczny, przysposabiający do pracy). W publikacji dane o liczbie oddziałów mogą się nie sumować ze względu na zastosowane zaokrąglenia.

Absolwenci są to osoby, które ukończyły klasę programowo najwyższą w danym typie szkoły i otrzymały świadectwo ukończenia tej szkoły.

Współczynniki skolaryzacji:

- 1) **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** – jest to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Biblioteka to jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównymi celami są tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany.

Punkty biblioteczne są to prowadzone najczęściej społecznie placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych. Ponieważ nie stanowią one samodzielnych organizacyjnie jednostek, dane o ich działalności podawane są łącznie z danymi dotyczącymi jednostek macierzystych.

Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Primary schools cover: primary schools and their branch schools, sports and athletic schools. There are six-year schools in which the last year of education ends with a test which qualifies the student for further lower secondary education. The organisational structure of primary schools includes grades I-VI, in which education is compulsory. The group of primary schools includes also art schools which do not give vocational qualifications and conduct the primary school programme. In publication, there are not special schools in this group.

Schools at the lower secondary level include: lower secondary schools, bilingual lower secondary schools, lower secondary sports and athletic schools, as well as lower secondary schools with job-training sections. These types of schools educate in a three-year cycle (ages 13 to 15). Lower secondary education is compulsory. The formal requirement for admission to a lower secondary school is graduation from a primary school. In the last year of education an external examination is administered. A good result of this examination allows the student to apply to good upper secondary schools. In publication, there are not special schools in this group.

A **section** is the basic organisational entity of a school. In school a section comprises a group of pupils being educated in the same grade. An additional distinguishing feature can be the specific composition of a group of pupils (a special section, an integration section, an open-access section) or a special educational programme (a bilingual section, job-training section). In the publication the data on sections may not sum up due to rounding.

School graduates are those people who have graduated from the highest grade of a given school programme and obtained a school certificate from that establishment.

Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level;
- 2) **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

A **library** is a unit having an organised (catalogued) collection of books, periodicals and special collections, comprising at least 300 catalogue items, available to the users in a controlled manner.

Library service points are institutions, usually run as part of community-oriented activities, the books from whose collections are borrowed for an unspecified period from the parent library unit (either main library or library branch) but still remain in the register of the parent library unit. Library service points operate in locations in which there are no other library establishments. Since they do not constitute independent units in term of organisation, the data on their number and their activity have been provided together with the data concerning parent library units.

Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Do kin na wsi zalicza się również miniplexy – posiadające od 3 do 7 sal i multiplexy – posiadające 8 sal i więcej – otwierane w centrach handlowych zlokalizowanych na obrzeżach wielkich miast.

Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** do 2011 r. zbierane były co dwa lata.

Domy kultury – prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mieszczą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku, zazwyczaj z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

Ośrodki kultury (miejskie, miejsko-gminne, gminne) są wielofunkcyjnymi instytucjami społeczno-kulturalnymi integrującymi, wokół wspólnego programu, działalność istniejących w danej miejscowości autonomicznych instytucji kultury i innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Centra kultury i sztuki mogą być traktowane jako domy kultury lub ośrodki kultury w zależności od statutowego określenia rodzaju jednostki.

Kluby są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Kluby są otwarte codziennie, jako miejsce organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach prowadzona jest zazwyczaj przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki.

Świetlice są to placówki kulturalne posiadające z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność w nich prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek, zwyczajowo określanych „świetlicami”, które nie prowadzą działalności kulturalnej, a których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp.

Zespoły artystyczne i koła (kluby) to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą. Do składu zespołów artystycznych wliczani są także instruktorzy, korepetytorzy, choreografowie, akompaniatorzy i inne osoby uczestniczące stale w zajęciach zespołów.

Do **kursów** (zakończonych i trwających w ciągu roku sprawozdawczego) zaliczono zajęcia o charakterze szkoleniowym trwające co najmniej 16 godzin, mające na celu zdobycie przez ich uczestników nowych umiejętności lub rozwijanie zainteresowań. Nie ujęto szkoleń związanych z nabyciem lub podwyższeniem kwalifikacji zawodowych. Do liczby absolwentów kursów wliczono tylko te osoby, które ukończyły kurs według warunków określonych przez organizatora. Dane o absolwentach dotyczą kursów zakończonych w roku sprawozdawczym.

Do **imprez** organizowanych przez jednostki zalicza się imprezy kulturalne zorganizowane w roku sprawozdawczym, dostępne dla

Reader/borrower (user actively borrowing books) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). The cinemas in rural areas include also miniplexes – equipped with 3 to 7 screens and multiplexes – equipped with 8 screens and more – opened in shopping centres located on outskirts of large cities.

Information concerning the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** was collected to 2011 every two years.

Cultural centres – lead multi-cultural and social activities. They are located in separate, specially built or adapted building with a cinema and concert hall. There are also adequate facilities and equipment, which can be used to conduct specialized cultural activities.

Cultural establishments (urban, urban-communal, municipal) which are multifunctional socio-cultural institutions. The role of institutions is to integrate autonomous cultural institutions and other entities engaged in cultural activities existing in a given locality around a common agenda. Cultural and art centers can be treated as cultural centres or cultural establishments, depending on the statutory determination of type of entity.

Clubs are cultural institutions that operate in the local community in cooperation with institutions, cultural, social and political organizations and associations. They have one or more rooms, adequate equipment (audio-visual equipment, television, newspapers, etc.). Clubs are open every day, as a place to organize cultural recreation and community activities. The activities of the clubs is usually carried out by public, together with the facility's manager.

Community centres are cultural institutions with usually one room, necessary equipment and involve small groups of local community. They are run by local leaders together with a centre's manager. Community center entity, commonly referred to "common rooms", are not referred to as such if they that do not provide cultural activities, and whose premises are used for other purposes, such as organizing meetings and conferences, professional courses, etc.

Art teams and groups (clubs) are organized groups conducting activities in a specific field, led by qualified staff of cultural institutions. Team members working in different teams are counted as many times as there are teams in which they participate. Art instructors, tutors, choreographers, accompanists and other persons participating permanently in the teams' classes are also reported.

The **courses** (completed and ongoing during the reporting year) include training courses of a duration of at least 16 hours, which help their participants to develop new skills or interests. Courses related to the acquisition of or increase in professional qualifications have been excluded. The number of courses' graduates refers only to those individuals who have completed the course according to the conditions set by the organizer. Data on graduates of the courses completed in the reporting year are shown in this publication.

The **events** organized by the units include cultural events in the reporting year, available to public and regular

publiczności i dla stałych uczestników kół, klubów, pracowni itp. Nie zalicza się tutaj cyklicznych spotkań członków zespołów, kół, klubów, pracowni specjalistycznych i innych form stałej działalności.

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej realizowane są przez przychodnie i praktyki lekarskie. Informacje o ambulatoryjnej opiece zdrowotnej od 2012 r. prezentowane są w ujęciu zgodnym z nowymi przepisami, tj. zgodnie z ustawą z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011, Nr 112, poz. 654 z późniejszymi zmianami), która zniósła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej.

Dane o ochronie zdrowia od 2012 r. — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz do 2011 r. — Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

Praktyki lekarskie: indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe tworzy się na mocy ustawy z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst, Dz. U. 2008 Nr 136, poz. 857, z późniejszymi zmianami). Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ludności, także w ramach środków publicznych. Dane o praktykach lekarskich obejmują wyłącznie te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **w ramach środków publicznych.**

Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2015, poz. 163).

Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, począwszy od danych za 2012 r., prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2015, poz. 332).

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
  - a) spokrewnione,
  - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
  - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa); w tym:

members of groups, clubs, workshops etc. The events do not include regular meetings of ensembles members, groups, clubs, specialised workshops and other forms of regular activity.

Health care services of ambulatory health care are realized for out-patients departments and doctor's practices. Informations about ambulatory health care since 2012 are presented on the basis of the new Law of 15 April 2011 on Health Care Activities (Journal of Laws 2011 No. 112, item 654, with later amendments), which amended the Law on Health Care Institutions.

The data concerning health care since 2012 — unless otherwise stated — are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and until 2011 — the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

Doctor's practices: individual, individual specialized and group private practices are established on the basis of the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text, Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with later amendments). The basis of this form of activity is the realization of health care services for the general population by private entities, as well as within the framework of public funds. Data concerning medical practices include exclusively those entities that render health care services **within the framework of public funds.**

Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

Data concerning **social assistance homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the law on Social Assistance dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2015, item 163).

Data concerning family support and foster care since 2012 are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2015, item 332).

Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possible for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, health care, education, culture and recreation. The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
  - a) related,
  - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
  - c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) – among which there are also:

- zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego
    - przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późniejszymi zmianami),
  - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2014, poz. 382, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
  - zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, wielodzietne (funkcjonują nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.);
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Institutionalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
  - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
  - c) **socjalizacyjny** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
  - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczone są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

- *professional that performs the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, in case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws No. 180, item 1493 with later amendments),*
  - *professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2014, item 382, with later amendments), underage mothers with children,*
  - *professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of law, i.e. until 31 XII 2014);*
- 2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
- a) **intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
  - b) **family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
  - c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contact with parents and other close persons, takes actions aimed at child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to his/her age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible health care services,
  - d) **a specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **interwencyjnego ośrodka preadopcijnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

W związku z objęciem badaniem pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych (prezentacja danych począwszy od 2012 r.), zmieniono nazwę „turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania” na „**turystyczne obiekty noclegowe**”.

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

Do obiektów hotelowych zaliczamy: hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościńce).

Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki rekreacyjno-sportowe, itp.).

W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych** turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu, itp.

Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu, tj. zostały zameldowane. Oznacza to, że osoby przebywające w obiekcie na przełomie miesięcy, w opracowaniach będą ujmowane tylko raz, czyli będą wykazywane tylko w jednym miesiącu (tj. w chwili zameldowania).

Liczba **udzielonych noclegów** (osobonocy) to iloczyn osób (turystów) i liczby dni (nocy) ich pobytu.

Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzystał z kilku obiektów noclegowych.

Wskaźnik funkcji turystycznej Baretje’a – określa stosunek liczby miejsc noclegowych do liczby mieszkańców.

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera – określa relację korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców.

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata – określa relację udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców.

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej – określa relację liczby miejsc noclegowych do powierzchni w km².

Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego – określa stosunek korzystających z noclegów w ciągu roku do powierzchni w km².

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej – określa relację korzystających z noclegów do liczby miejsc noclegowych.

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej – określa relację udzielonych noclegów do liczby miejsc noclegowych.

Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wznaniowych klubach sportowych oraz

3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

Since 2012 the survey on tourist accommodation establishment has covered supplemented data on guest rooms and agrotourism lodgings. With this, the term “tourism collective accommodation establishments” was changed to “**tourism accommodation establishments**”.

Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Hotels and similar facilities covers hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (e.g. road houses, inns).

Other facilities covers: excursion hotels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, health establishments, rooms for rent, agrotourism lodgings and other non-classified (e.g. student dormitories, boarding schools and recreational centres, etc.).

*Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities** and **the number of bed places** for tourists.*

*The number of **tourists accommodated** is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in). This means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration).*

*Number of **overnight stays** (nights per capita) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay.*

***Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she used more than one accommodation facility.*

***Tourist function rate of Baretje’s** – defining the relation of number of bed places to the number of inhabitant.*

***Tourist traffic intensity rate of Schneider** – defining the relation of tourists accommodated during the year to the number of inhabitants.*

***Tourist traffic intensity rate of Charvat** – defining the relation of nights spent (overnight stay) during the year to the number of inhabitants.*

***Accommodation facilities density rate** – defining the relation of number of bed places to area in km².*

***Tourist traffic density rate** – defining the relation of tourists accommodated during the year to area in km².*

***Development of accommodation facilities rate** – defining the relation of tourists accommodated to the number of bed places.*

***Accommodation capacity use rate** – defining the relation of nights spent (overnight stay) to the number of bed places.*

Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been

klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

W kategorii **ćwiczących** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia kilka rodzajów sportu. W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

W kategorii **trenerów i instruktorów sportowych** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

Warunki mieszkaniowe i infrastruktura techniczna

Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Do 2001 r. informacje o zasobach mieszkaniowych uwzględniały jedynie mieszkania zamieszkałe, dlatego też dane prezentowane od 2003 r. są nieporównywalne z danymi za poprzednie lata.

Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie:

- 1) wyników spisów powszechnych,
- 2) bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniach uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Mieszkanie wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne – mieszkanie, w którym występuje co najmniej jedno z wymienionych urządzeń sanitarno-technicznych: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie lub gaz z sieci.

Mieszkanie wyposażone w wodociąg – mieszkanie, w obrębie którego znajduje się kran z wodą bieżącą. Przez wodociąg

compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

*In the category of **persons practising sports**, one person may be indicated more than once depending upon the number of sports practised. Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.*

*In the category **coaches and sports instructors**, one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports taught.*

Living conditions and technical infrastructure

*Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).*

Till 2001, the information regarding dwelling stocks included only inhabited dwellings, and therefore since 2003, the data presented are not comparable with previous data.

*Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of:*

- 1) the results of censuses,*
- 2) the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.*

*The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.*

*A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.*

*A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.*

Data regarding the number of rooms in dwellings also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

*The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.*

***Dwelling fitted with (sanitary and technical) installations** – a dwelling with at least one of the following sanitary and technical appliances: supply of piped water, a flushable toilet, a bathroom, central heating or gas from gas supply system.*

***Dwelling fitted with water supply system** – a dwelling fitted with a tap with running water within its premises. Supply*

należy rozumieć instalacje wodociągowe (wraz z urządzeniami odbioru znajdującymi się w mieszkaniu) doprowadzające wodę z sieci (za pomocą czynnych połączeń) od przewodu ulicznego lub z urządzeń lokalnych (własne ujęcia wody).

Mieszkanie wyposażone w ustęp – mieszkanie, w obrębie którego znajduje się urządzenie sanitarne podłączone do instalacji wodociągowej i odprowadzającej ścieki do sieci kanalizacyjnej lub do urządzeń lokalnych (zbiorniki bezodpływowe).

Mieszkanie wyposażone w łazienkę – mieszkanie, w obrębie którego znajduje się pomieszczenie, w którym zainstalowana jest wanna lub prysznic, bądź oba te urządzenia oraz urządzenia odprowadzające ścieki do sieci kanalizacyjnej lub do urządzeń lokalnych (zbiorniki bezodpływowe).

Mieszkanie wyposażone w gaz z sieci – mieszkanie, w którym znajdują się instalacje (wraz z urządzeniami odbioru znajdującymi się w mieszkaniu) doprowadzające gaz z czynnych przyłączy.

Mieszkanie wyposażone w centralne ogrzewanie – mieszkanie podłączone do instalacji doprowadzającej ciepło (gorącą wodę, parę wodną lub gorące powietrze) z centralnego źródła jego wytwarzania tj. elektrociepłowni, ciepłowni, kotłowni osiedlowej lub kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym. Do centralnego ogrzewania zalicza się również elektryczne ogrzewanie podłogowe. Uznaje się również za wyposażone w centralne ogrzewanie mieszkanie, do którego ciepło doprowadzane jest z własnej kotłowni w budynku indywidualnym, jak również mieszkanie posiadające instalację etażową, znajdującą się w obrębie mieszkania łącznie z urządzeniem grzewczym.

Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** dotyczą:

- 1) w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,
- 2) w zakresie kubatury – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy) oddanych do użytkowania w okresie od 1 I do 31 XII.

Budownictwo mieszkaniowe – realizowane przez osoby fizyczne (bez względu na to, czy prowadzą działalność gospodarczą), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora i jego rodziny lub na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jego pracowników bądź na sprzedaż lub wynajem (w celu osiągnięcia zysku).

Kubatura budynku jest to jego objętość mierzona w m³, liczona jako iloczyn powierzchni zabudowy i wysokości budynku. Jeśli budynek posiada piwnice i strych – należy wziąć pod uwagę wysokość budynku mierzoną od podłogi piwnic do podłogi strychu. Jeśli budynek posiada poddasze, na którym znajdują się pomieszczenia użytkowe (np. mieszkanie, pralnia itp.) – kubaturę tych pomieszczeń dolicza się do kubatury budynku. Jeśli budynek składa się z kilku wydzielonych części o różnej wysokości – należy podać sumę kubatury tych części. W przypadku rozbudowy lub przekazania do eksploatacji tylko części budynku – podaje się kubaturę tylko części nowo powstałej (przekazanej do eksploatacji).

Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

of piped water is understood as a system (including the recipient installations in the dwelling), which supplies water from the waterworks (by means of active connections) from the street pipeline to local systems (own water intake).

Dwelling equipped with toilet – a dwelling fitted with a sanitary system within its premises, connected to the water supply system, and discharge waste water to the sewage system, or to the local appliances (septic tanks).

Dwelling fitted with a bathroom – a dwelling, in which there is a room, with a bathtub or a shower (or both of them), as well as a system channeling waste water to the sewage system, or to the local appliances (septic tanks).

Dwelling fitted with gas – a dwelling fitted with a system within the premises, which (along with recipient installations in the dwelling) supplies gas to active connections.

Dwelling fitted with central heating – a dwelling fitted with a system within the premises, which supplies heat from a central heating source, i.e. heat and power stations, thermal power station, local boiler house within the premises of the housing estate, central heating furnace installed in own boiler house or in any other room. Electric floor heating is also regarded as central heating. It includes dwelling fitted with central heating, where heat is supplied from a boiler house in an individual building and also dwelling fitted with an on-site distributor type installation including a heating device.

Data regarding **buildings completed** concern:

- 1) within the scope of the number of buildings – newly built buildings,
- 2) within the scope of the cubic volume of buildings – newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion) completed in the period from 1 I to 31 XII.

Housing construction realized by natural persons (regardless of whether they conduct economic activity), foundations, churches and religious associations, designated for the use of the investor and the investor's family or for meeting the residential needs of the investor's employees or for sale or rent (in order to earn a profit).

Cubic volume of a building is the volume measured in cubic metres is calculated as a product of the area and the height of the structure. If a building has a cellar and a loft, the height of the building should be measured from the floor of the cellar to the floor of the attic. If a building has an attic which contains usable spaces (e.g. dwelling, washroom, etc.), the cubic volume of these spaces is added to the building. If a building comprises several separate parts with different heights, the sum of the cubic volumes of those parts should be given. In the case of expanding a building (structure) or designating only a portion of the building for utilisation, only the volume of this portion (designated for utilisation) is given.

Information regarding **completed dwellings** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 2007 Nr 19, poz. 115, z późniejszymi zmianami) na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, drogi gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- 1) autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- 2) drogi międzynarodowe,
- 3) drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- 4) drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- 5) drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- 6) drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- 7) drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Information regarding the length of the water supply, the sewage systems and gas supply system includes systems servicing households and others.

*Information regarding the **length of the water supply and gas supply network** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e., conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.*

*Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.*

***Water supply, sewage and gas supply connections** leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.*

*Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.*

*Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.*

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

*Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.*

*Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.*

*Data regarding the **consumption of gas from gas supply**, concern all the households.*

*The **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households is established on the basis of an estimated system of payments.*

***Public roads** are divided according to the function they have in the road network, in accordance with the provisions of the Law of 21 III 1985 concerning public roads (Journal of Laws 2007 No. 19, item 115, with later amendments), into the following categories: national roads, regional roads, district roads, communal roads.*

***National roads** include:*

- 1) motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- 2) international roads,
- 3) roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- 4) approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- 5) roads which are an alternative to toll motorways,
- 6) roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- 7) roads with a military significance.

***Regional roads** include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.*

***District roads** include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.*

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamiennie-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Placówkę pocztową stanowi jednostka organizacyjna operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego) lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.

Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Finansowanie obszarów wiejskich

Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów, wydatków i wyniku jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego zgrupowano zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych oraz rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

Prezentowane w tablicach dane w zakresie wydatków według działów i rozdziałów obejmują wszystkie paragrafy wydatkowe zrealizowane w danym dziale/rozdziale. Ponadto wydatki w dziale 852 „Pomoc społeczna” przedstawiono łącznie z działem 853 „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”.

Na **dochody jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
  - a) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (tj. podatek dochodowy od osób prawnych i osób fizycznych),
  - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
  - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
  - d) środki pozyskane z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;
- 2) dotacje:
  - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
  - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

Hard surface roads include improved hard surface roads (cobble stone, clinker, concrete, stone and concrete slabs, bitumen) and roads with unimproved surface (with macadam or cobbled surface).

Postal office represents an organizational unit of appointed operator (until 2012 the public operator) or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addresses of the consignment or the amount of money specified in the postal transfers.

Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Rural areas financing

The presented data include information on revenue, expenditure and budgets results of local government units, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget.

Revenue and expenditure of the budgets of local governments units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances and in the regulation of the Minister of Finance on detailed classification of budget revenue, expenditure, income, outgoing and funds from foreign sources established.

The presented in tables data on expenditure by divisions and chapters cover all the paragraphs of expense realized in that division/chapter. Moreover, total expenditure shown in division 852 "Social assistance" are presented with division 853 "Other tasks in the field of social policy".

Revenues of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
  - a) share in taxes which make the revenue of state budget (i.e.: corporate and personal income taxes),
  - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,
  - c) revenue from property, e.g. revenue from renting and leasing,
  - d) funds from other sources for the additional financing of own tasks;
- 2) grants:
  - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task realized on the basis of agreements with government administration bodies,
  - b) provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the European funds budget,

- c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
  - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- 1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- 2) wydatki na zakup materiałów i usług,
- 3) dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki na obsługę długu,
- 5) wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 grudnia 2010 r. (Dz. U. 2010 Nr 235, poz. 1546) zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, dział „926 Kultura fizyczna i sport” otrzymał brzmienie „926 Kultura fizyczna”.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) określa strategię i główne kierunki działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na terenie kraju. Ogólne i szczegółowe cele Programu zgodne są z celami określonymi przez Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz z potrzebami i problemami polskiej wsi.

Działania PROW 2007-2013 podejmowane są w ramach osi priorytetowych (oraz Pomocy technicznej), współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej. Zdefiniowano 4 osie priorytetowe:

Oś 1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działania:

- 111. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie
- 112. Ułatwianie startu młodym rolnikom
- 113. Renty strukturalne
- 114. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów
- 121. Modernizacja gospodarstw rolnych
- 123. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej
- 125. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa
- 126. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych
- 132. Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności
- 133. Działania informacyjne i promocyjne
- 141. Wspieranie gospodarstw niskotowarowych – zobowiązania PROW 2004-2006
- 142. Grupy producentów rolnych

Oś 2. Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- 211, 212. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)

- c) *received from appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),*
  - d) *other grants, of which realised on the basis of agreements with bodies of the local government units;*
- 3) *general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.*

Expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- 1) *expenditures on wages and salaries (including derivatives),*
- 2) *expenditures on the purchase of materials and services,*
- 3) *grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,*
- 4) *expenditures on debt servicing,*
- 5) *expenditures related to granting endorsements and guarantees.*

According to the Regulation of the Minister of Finance of 1 XII 2010 (Journal of Laws 2010 No. 235, item 1546) amending the Regulation on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures and Funds from Foreign Resources, the classification division “926 Physical education and sport” has been replaced by “926 Physical education”.

The Rural Development Programme for Poland 2007-2013 (RDP 2007-2013) determines the strategy and main directions of action in the development of agriculture and rural areas in our country. General and detailed aims of the Programme are in accordance with aims determined by the Council Regulation (EC) No 1698/2005 on supporting rural development under European Agriculture Fund for Rural Development, and with needs and problems of the rural areas in Poland.

Measures of RDP 2007-2013 are taken in the scope of priority axes (as well as Technical assistance), co-financed from the European Agricultural Fund for Rural Development and from national resources allocated for this purpose in the budget act. Defined 4 priority axes:

Axis 1. *Improvement of the competitiveness of the agricultural and forestry sector – measures:*

- *111. Vocational training for persons employed in agriculture and forestry*
- *112. Setting up of young farmers*
- *113. Early retirement*
- *114. Advisory services for farmers and forest owners*
- *121. Modernisation of agricultural holdings*
- *123. Increasing the added value to basic agricultural and forestry production*
- *125. Improvement and development of infrastructure related to the development and adjustment of agriculture and forestry*
- *126. Restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and introducing appropriate prevention instruments*
- *132. Participation of farmers in food quality schemes*
- *133. Information and publicity*
- *141. Support of semi-subsistence agricultural holdings – commitments RDP 2004-2006*
- *142. Agricultural producer groups*

Axis 2. *Improvement of the environment and the countryside – measures:*

- *211, 212. Support of management in mountain areas and in less-favoured areas (LFA)*

- 214. Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)
- 221, 223. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne
- 226. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych

Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- 311. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- 312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- 313, 322, 323. Odnowa i rozwój wsi

Oś 4. Leader – działania:

- 413. Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju
- 421. Wdrażanie projektów współpracy
- 431. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych – warunkiem ubiegania się o płatności bezpośrednie do gruntów rolnych jest posiadanie działek rolnych o powierzchni co najmniej 1 ha utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej gospodarstwa rolnego (za działkę rolną uważa się zwarty obszar gruntu rolnego, na którym jest prowadzona jedna uprawa, na powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha) oraz posiadanie numeru identyfikacyjnego (wpis do ewidencji producentów) nadanego przez ARiMR. W celu ubiegania się o płatności bezpośrednie do gruntów rolnych producent rolny musi złożyć w biurze powiatowym ARiMR wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich w wyznaczonym terminie.

Dopłaty do oprocentowania kredytów udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa są instrumentem krajowym wspierającym finansowo sektor rolny w ramach następujących linii kredytowych:

- (GP)/(nGP) – na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 IX 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw;
- (GR)/(nGR) – na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 IV 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego;
- (IP)/(nIP) – na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa;
- (KL)/(nKLO1) – (kredyt inwestycyjny) na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi;
- (KL)/(nKLO2) – (kredyt obrotowy) na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi;
- (KZ)/(nKZ) – na zakup gruntów rolnych;
- (MR)/(nMR) – na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia;
- (NT)/(nNT) – na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu

- 214. Agri-environmental programme (Agri-environmental payments)
- 221, 223. Afforestation of agricultural and non-agricultural land
- 226. Restoring forestry production potential damaged by natural disasters and introducing appropriate prevention instruments

Axis 3. Quality of life in rural areas and diversification of rural economy – measures:

- 311. Diversification into non-agricultural activities
- 312. Establishment and development of micro-enterprises
- 321. Basic services for the economy and rural population
- 313, 322, 323. Village renewal and development

Axis 4. Leader – measures:

- 413. Implementation of Local Development Strategies
- 421. Implementation of cooperation projects
- 431. Running the Local Action Group, acquisition of skills and activation.

Direct payments to agricultural land – one may apply for direct payments to agricultural land under the condition of being a holder of at least 1 ha of agricultural plots maintained in good agricultural condition (agricultural plot is a piece of land under one crop not smaller than 0.1 ha) and having an identification number (being listed in producers' register) assigned by the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture (ARMA). In order to apply for direct payments, agricultural producers have to submit in due time an application for aid at a local (powiat) office of ARMA.

Subsidies for interest of credits granted by the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture are the national instrument of financial support the agricultural sector in the following credit lines:

- (GP)/(nGP) – for implementation of investment projects in agriculture, food-processing and services for agriculture by the agricultural producer groups established on the basis of the Act of 15 IX 2000 on groups of agricultural producers and their associations and amending other acts;
- (GR)/(nGR) – for purchase of agricultural estate properties designated for setting up and equipment of family farms under the Act of 11 IV 2003 on the development of agricultural system;
- (IP)/(nIP) – for implementation of investment projects in agriculture, agricultural processing and services for agriculture;
- (KL)/(nKLO1) – (investment credit) for restarting of production in agricultural holdings and special sectors of agricultural production in areas affected by: drought, hailstorm, excessive precipitations, flood, hurricane, fire, rodent plague or landslides;
- (KL)/(nKLO2) – (working capital credit) for restarting of production in agricultural holdings and special sectors of agricultural production in areas affected by drought, hailstorm, excessive precipitations, flood, hurricane, fire, plague of rodent or landslides;
- (KZ)/(nKZ) – for purchase of agricultural land;
- (MR)/(nMR) – for setting up and equipment of agricultural holdings by persons below 40 years old;
- (NT)/(nNT) – for implementation of investment projects introducing new production technologies in agriculture, including production of raw-materials for bioethanol and

- i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt;
- (BR/10)/(nBR/10) – w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych”;
  - (BR/13)/(nBR/13) – w ramach programu sektorowego dotyczącego restrukturyzacji przemysłu mąki ziemniaczanej;
  - (BR/14)/(nBR/14) – w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce”;
  - (BR/15)/(nBR/15) – w ramach „Branżowego programu mleczarskiego”;
  - (BR/16) – w ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce”;
  - (OR) – na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolne w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa;
  - na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych z częściową spłatą kapitału – CSK.

Środki funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) **oraz Funduszu Spójności** na wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju na lata 2007-2013 są pozyskiwane i wydatkowane zgodnie z ustawą z dnia 6 XII 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014 poz. 1649, z późniejszymi zmianami). Priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności określone zostały w Narodowej Strategii Spójności (NSS). Jest ona realizowana poprzez programy operacyjne krajowe i regionalne.

Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności jest podana w podziale na programy operacyjne: Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ), Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Kapitał Ludzki (PO KL), Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW), Regionalne Programy Operacyjne (RPO), Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) oraz Pomoc Techniczna (PO PT).

Środki projektów, które są realizowane na terenie kilku województw, zostały rozszacowane w równych częściach na te województwa. Natomiast **środki nierozliczone na województwa** odnoszą się do projektów o zasięgu krajowym.

Dane są przedstawione w ujęciu narastającym od uruchomienia programów do końca okresu sprawozdawczego i dotyczą tych projektów, dla których zostały podpisane umowy o dofinansowanie/wydane decyzje.

Środowisko naturalne

Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni kraju** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454, z późniejszymi zmianami).

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących

biocomponents, and aimed at ensuring high quality of product or adjustment of animal production to the sanitary requirements, environmental protection and animal welfare standards;

- (BR/10)/(nBR/10) – under the “Sectoral programme for shared use of agricultural machines and equipment”;
- (BR13)/(nBR/13) – assistance under the “Sectoral programme for restructuring of starch potato processing industry”;
- (BR/14)/(nBR/14) – under the “Programme of support for restructuring and modernisation of the meat and egg processing industry in Poland”;
- (BR/15)/(nBR/15) – under the “Sectoral dairy programme”;
- (BR/16) – under the “Sectoral programme of support for restructuring and modernisation of the waste treatment and disposal industry in Poland”;
- (OR) – for setting up and equipment of agricultural holdings under the programme for agricultural settlement on land owned by the State Treasury, as accepted by the Minister of Agriculture and Food Economy and the Minister of Finance;
- for implementation of investment projects in agricultural holdings with partial reimbursement of loan capital.

The structural funds (European Regional Development Fund and European Social Fund) **and the Cohesion Fund** to support the socio-economic development of the country for 2007-2013 are collected and spent in accordance with the Law of 6 XII 2006 on the principles of development policy (Journal of Laws 2014 item 1649, with later amendments). Priorities and areas of use and the system of implementation of structural funds and the Cohesion Fund were established in the National Cohesion Strategy. It is achieved through national and regional operational programmes.

The total project value and the additional EU financing value from the structural funds and the Cohesion Fund is shown broken down into operational programmes: Infrastructure and Environment (OPI&E), Innovative Economy (OPIE), Human Capital (OPHC), Development of Eastern Poland (OPDEP), Regional Operational Programmes (ROP), European Territorial Cooperation (OPETC) and Technical Assistance (TAOP).

The funds of projects, which are implemented in several voivodships, were divided and given in equal parts to each region. However, **funds not settled between individual voivodships** relate to the projects of the national scope.

Data are presented on a cumulative basis since the launch of the programmes to the end of the reporting period and consider these projects where co-financing was agreed/decisions issued.

Environment

Information regarding the **geodesic status and directions of land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454, with later amendments).

Nature protection consists of maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection,

wędrownym trybie życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 627, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasia), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological areas, landscape – nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 627, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats, habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPA) and Special Areas of Conservation (SAC) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCI). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas for endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat-bogs, dunes, old river-beds, rock outcrops, scarps, gravel-banks habitats of rare or protected species etc.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Przez zieleń uliczną rozumie się pasy zieleni (drzewa i krzewy bądź ich skupiska, wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej) występujące wzdłuż dróg, ulic, ciągów komunikacji miejskiej itp.

Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez:

- 1) jednostki organizacyjne wnoszące opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dm³ i więcej wody podziemnej albo 20 dm³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dm³ i więcej ścieków;
- 2) jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) wszystkie jednostki nadzorujące pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielnie mieszkaniowe, spółki wodne, zakłady usług wodnych, zakłady pracy itp.).

Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green estate of the housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Street greenery shall be strips of greenery (trees and bushes or clusters thereof, together with the remaining components of flora) occurring along roads, streets, public transport routes, etc.

Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by:

- 1) organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dm³ or more of underground water, or 20 dm³ or more of surface water from their own intakes, or discharging 20 dm³ or more of wastewater annually;
- 2) agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) all entities responsible for the management of the water-line system (including housing cooperatives, water companies, waterworks and workplaces, etc.).

Data regarding equipment with wastewater treatment plants concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through

metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoce efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

Informacje o **odpadach** opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21, z późniejszymi zmianami), zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. (Dz. U. 2013 poz. 21).

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Składowisko odpadów jest to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów. Wyróżnia się trzy typy składowisk odpadów: skła-

chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Data concerning the **population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

Information regarding **waste** was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 27 IX 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206).

Information regarding the **quantity and types of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments), amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21).

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including heaps, settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Data on **municipal waste** concern waste generated in households, excluding end-of-life vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Waste landfill shall mean a built structure designed to landfill waste. We identify three types of waste landfills: hazardous

dowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Przez **zanieczyszczanie powietrza** rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Wielkość emisji zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub

waste landfill, inert waste landfills and a landfill of waste other than hazardous and inert waste.

Air pollution means direct or indirect release of solid, liquid or gaseous substances into the atmosphere by human in quantities which may threaten human life, affect climate, animate nature, soil or water or cause other harms to the environment.

Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

The emission volumes of pollutant were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollution emission indicators for the characteristic technological processes.

Data regarding **outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from payments for use of natural environment (i.e. payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environ-

do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w ujęciu memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Podziału nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

3. Typologia regionów według Eurostatu

Typologia regionów według Eurostatu została opracowana przez przedstawicieli DG Agri, Eurostatu, JRC i DG Regio, na podstawie typologii OECD. Jej celem jest poprawa porównywalności poszczególnych kategorii jednostek na terenie Unii Europejskiej poprzez wyeliminowanie słabości typologii OECD.

Metodologia identyfikowania i podziału podregionów według typologii Eurostatu wyróżnia następujące kryteria delimitacji:

- 1) wyznaczenie dwóch kategorii „gridów” (kwadratów 1x1 km wyznaczonych przez linie siatki geograficznej) – miejskich i wiejskich – w oparciu o dane z systemu CORINE land cover oraz o dane o liczbie ludności dla LAU 2:
  - a) obszar miejski stanowią te „gridy”, które spełniają łącznie dwa warunki:
    - gęstość zaludnienia – powyżej 300 osób/km²,
    - minimalna liczba ludności obszaru stworzonego przez zgrupowanie danego „gridu” wraz z ośmioma sąsiadującymi „gridami” – powyżej 5 tys. osób;
  - b) obszar wiejski stanowią te „gridy”, które nie spełniają powyższych kryteriów.
- 2) wyznaczenie 3 typów podregionów (NTS 3) na podstawie siatki geograficznej z przypisanymi kategoriami poszczególnych „gridów” (miejskie, wiejskie), przy jednoczesnym zastosowaniu następujących kryteriów:
  - a) **podregion przeważająco wiejski (PW)** – gdy udział ludności mieszkającej na terenie „gridów” wyznaczonych jako wiejskie na obszarze NTS 3 przekracza 50%,
  - b) **podregion pośredni (P)** – gdy udział ludności mieszkającej na terenie „gridów” wyznaczonych jako wiejskie na obszarze NTS 3 wynosi 20-50%,
  - c) **podregion przeważająco miejski (PM)** – gdy udział ludności mieszkającej na terenie „gridów” wyznaczonych jako wiejskie na obszarze NTS 3 wynosi poniżej 20%.
- 3) w celu lepszej identyfikacji typu NTS 3, w zależności od specyfiki podregionu, zastosowano dodatkowe kryterium delimitacji, tj.:
  - a) w przypadku jednostek NTS 3 o niewielkiej powierzchni (poniżej 500 km²) dokonano grupowań z sąsiednimi jednostkami (w zależności od jednostki – z jedną, kilkoma lub wszystkimi) w celu ustalenia typu (jak w pkt 2),
  - b) wielkość miasta na terenie danego NTS 3:
    - w przypadku miast o liczbie ludności powyżej 200 tys. osób ludności, stanowiącej przynajmniej 25% populacji podregionu, podregion przeważająco wiejski (PW) uznaje się za pośredni (P),
    - w przypadku miast o liczbie ludności powyżej 500 tys. osób, stanowiącej przynajmniej 25% populacji podregionu, podregion pośredni (P) uznaje się za przeważająco miejski (PM).

4. Typologia regionów według OECD

Kryteria identyfikowania i podziału regionów według typologii OECD zostały ustalone w oparciu o stopień ich zurbanizowania. Uwzględniają one 2 poziomy analizy terytorialnej, tj. lokalny

mental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management by voivodships is made on the basis of the actual location of the investment.

3. Typology of regions by Eurostat

Typology of regions by Eurostat typology was compiled by DG Agri, Eurostat, JRC and DG Regio representatives, on the basis of the OECD regional typology. The aim of this typology is improvement comparability of individual categories of units on the EU territory by eliminating the distortions of the OECD regional typology.

The methodology of the identification and the division of subregions according to the Eurostat typology distinguishes the following criteria of delimitation:

- 1) *determine two categories “gird cells” (squares 1x1 km determined by lines of the geographical grid) – urban and rural – based on the data from CORINE land cover system as well as the data of the population number for LAU 2:*
  - a) *urban area are those “gird cells” which meet altogether two conditions:*
    - *population density – above 300 inhabitants per square kilometer,*
    - *the minimal population number of area created by grouping “gird cell” with surrounding eight “gird cells” – above 5 thous. of persons;*
  - b) *the rural area are those “gird cells” which do not meet above criteria.*
- 2) *distinguished three types of subregions (NUTS 3) on the basis of the geographical grid with assigned individual categories “gird cells” (urban, rural) at simultaneous applying the following criteria:*
  - a) **predominantly rural (PR) subregion** – *the share of population living in rural “gird cells” on NUTS 3 area is above 50%,*
  - b) **intermediate (IN) subregion** – *the share of population living in rural “gird cells” on NUTS 3 area is between 20% and 50%,*
  - c) **predominantly urban (PU) subregion** – *the share of population living in rural “gird cells” on NUTS 3 area is below 20%.*
- 3) *in order to better identification of NUTS 3 type depending on the specificity of the subregion, used additional criterion of delimitation, i.e.:*
  - a) *in case of not large NUTS 3 areas (below 500 square kilometers) grouped them with surrounding units (depending on unit – with one, several or all of them), in order to determine the type (as in the point 2),*
  - b) *size of the city on the NUTS 3 area:*
    - *in case of the urban centre above 200 thous. of inhabitants, representing at least 25% of the subregion population, predominantly rural (PR) subregion becomes intermediate subregion (IN),*
    - *in case of the urban centre above 500 thous. of inhabitants, representing at least 25% of the subregion population, intermediate subregion (IN) becomes predominantly urban (PU).*

4. Typology of regions by OECD

The methodology of the identification and the division of subregions according to the OECD regional typology was established on the base of their urbanized degree. The OECD regional typology takes

(dla Polski – gmina) i regionalny (dla Polski – TL 3, odpowiadający NTS 3). Metodologia ta uwzględnia 3 etapy podziału:

- 1) na poziomie lokalnym, jednostki administracyjne sklasyfikowano jako miejskie lub wiejskie, według następujących kryteriów:
  - a) **obszar wiejski** to obszar, gdzie gęstość zaludnienia nie przekracza 150 osób/km²,
  - b) **obszar miejski** to obszar, gdzie gęstość zaludnienia wynosi 150 lub więcej osób/km²;
- 2) na poziomie regionalnym jednostki funkcjonalne lub administracyjne sklasyfikowano w zależności od procentowego udziału ludności mieszkającej na obszarach wiejskich (według kryteriów poziomu lokalnego).
Wyróżniono 3 typy regionów:
  - a) **przeważająco wiejski (PW)** – gdy więcej niż 50% jego mieszkańców zamieszkuje obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie według kryteriów poziomu lokalnego,
  - b) **pośredni (P)** – gdy udział procentowy mieszkańców zamieszkujących obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie wynosi 15-50%,
  - c) **przeważająco miejski (PM)** – gdy mniej niż 15% jego mieszkańców zamieszkuje obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie;
- 3) dodatkowo na poziomie regionalnym obszary wiejskie definiowane są w oparciu o kryterium wielkości populacji miasta, gdzie:
  - a) region sklasyfikowany jako **przeważająco wiejski (PW) staje się pośrednim (P)**, jeżeli na jego terenie położone jest miasto o liczbie ludności powyżej 200 tys. osób, która stanowi co najmniej 25% populacji tego regionu;
  - b) region sklasyfikowany jako **pośredni (P) staje się przeważająco miejskim (PM)**, jeżeli na jego terenie położone jest miasto o liczbie ludności powyżej 500 tys. osób, która stanowi co najmniej 25% populacji tego regionu.

Równoległe prowadzone są prace, zainicjowane przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej, nad uwzględnieniem kryterium dostępności do najbliższego miasta¹. Założeniem tego kryterium jest pomiar czasu dojazdu co najmniej 50% ludności danego obszaru do najbliższego położonego miasta o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. osób. Wartość progowa czasu dojazdu (CD) jest równa 60 min. Ta rozszerzona typologia klasyfikuje regiony do jednego z 5 typów:

- 1) przeważająco miejski (PM) – wyznaczony na podstawie 3 powyższych kryteriów;
- 2) pośredni położony blisko miasta (PB) – pośredni, dla którego czas dojazdu co najmniej 50% ludności do najbliższego miasta o liczbie ludności powyżej 50 tys. osób nie przekracza 60 min;
- 3) pośredni oddalony od miasta (PO) – pośredni, dla którego czas dojazdu co najmniej 50% ludności do najbliższego miasta o liczbie ludności powyżej 50 tys. osób przekracza 60 min;
- 4) przeważająco wiejski położony blisko miasta (PWB) – przeważająco wiejski, dla którego czas dojazdu co najmniej 50% ludności do najbliższego miasta o liczbie ludności powyżej 50 tys. osób nie przekracza 60 min;
- 5) przeważająco wiejski oddalony od miasta (PWO) – przeważająco wiejski, dla którego czas dojazdu co najmniej 50% ludności do najbliższego miasta o liczbie ludności powyżej 50 tys. osób przekracza 60 min.

Tabelę „Podregiony w Polsce według typologii regionalnej Eurostatu i OECD” przedstawiono na stronie 63.

into consideration two levels of territorial analysis, i.e. local (for Poland – gmina) and regional (for Poland – TL 3 corresponding NUTS 3). The methodology distinguishes three stage of the division:

- 1) on the local unit the basic administrative units classified as urban or rural according to the following criteria:
  - a) **rural areas** it is area, where population density is below 150 inhabitants per square kilometer,
  - b) **urban areas** it is area, where population density is above 150 inhabitants per square kilometer.
- 2) on the regional level functional or administrative units are classified depending on the percentage share of population living in rural areas (according to criteria of the local unit). Distinguished three types of regions:
  - a) **predominantly rural (PR)**, if the share of population living in rural local units is above 50%,
  - b) **intermediate (IN)**, if the share of population living in rural local units is between 15% and 50%,
  - c) **predominantly urban (PU)**, if the share of population living in rural local units is below 15%;
- 3) additionally on the regional level the rural areas are defined based on the criterion of the population size of the urban centre, where:
  - a) a region classified as **predominantly rural (PR) becomes intermediate (IN)** if it contains an urban centre of more than 200 thous. inhabitants representing at least 25% of the regional population;
  - b) a region classified as **intermediate (IN) becomes predominantly urban (PU)** if it contains an urban centre of more than 500 thous. inhabitants representing at least 25% of the regional population.

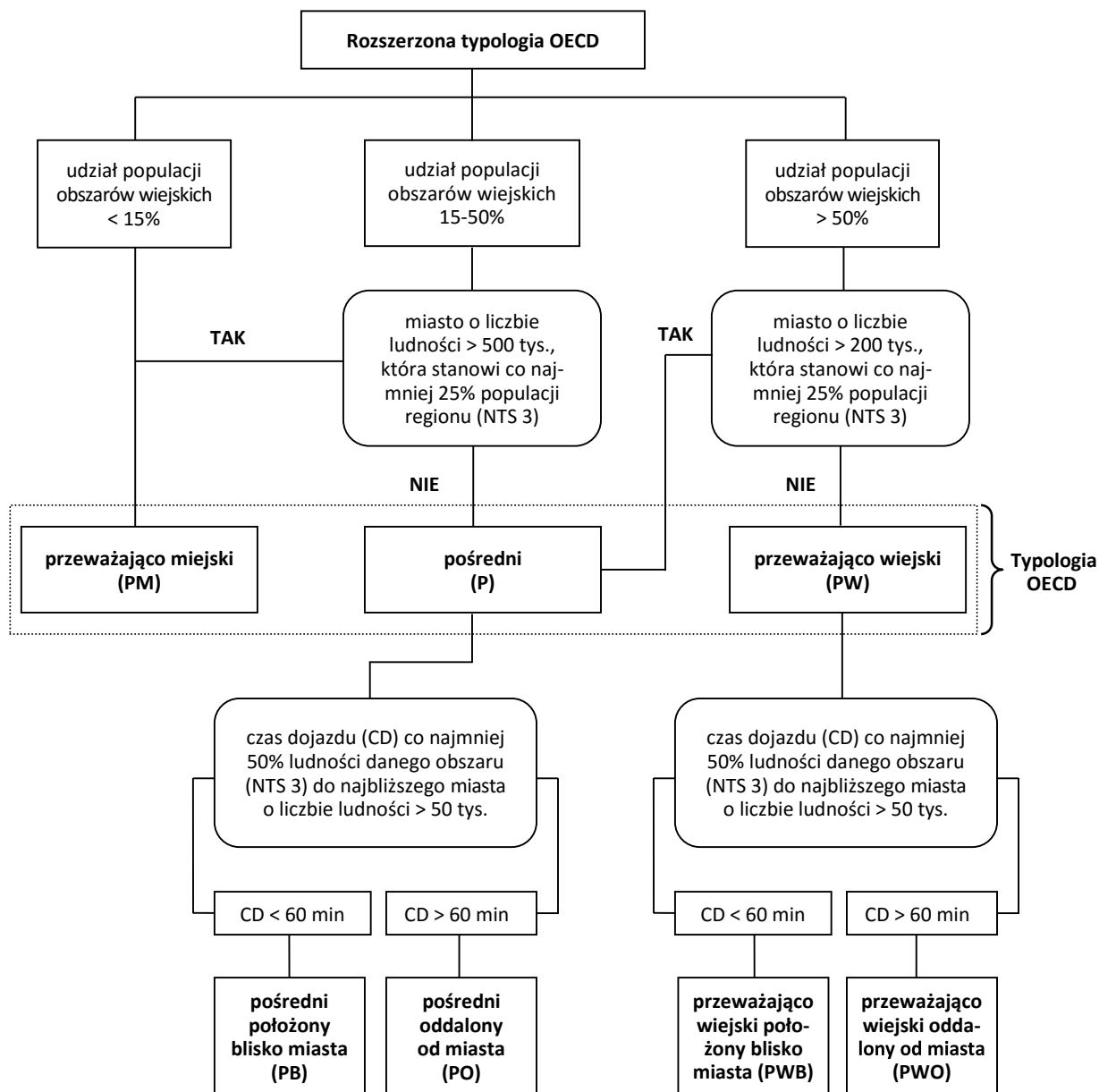
Simultaneously works are conducting initiated by the Directorate of Regional Policy of the European Commission¹, the OECD regional typology has been extended to include a criterion on the accessibility to urban centres. The assumption of this methodology is measured through the driving time (DT) of at least 50% of the regional population to the closest urban centre with more than 50 thous. inhabitants. The threshold for the driving time is set equal to 60 minutes. This extended regional typology classifies regions to the one of the 5 types:

- 1) **predominantly urban (PU)** – distinguishes on the base of three above criteria;
- 2) **intermediate close to the city (INC)** – intermediate for which the driving time of at least 50% of population to the closest urban centre with more than 50 thous. inhabitants is below 60 minutes;
- 3) **intermediate remote (INR)** – intermediate for which the driving time of at least 50% of population to the closest urban centre with more than 50 thous. inhabitants is above 60 minutes;
- 4) **predominantly rural close to a city (PRC)** – predominantly rural for which the driving time of at least 50% of population to the closest urban centre with more than 50 thous. inhabitants is below 60 minutes;
- 5) **predominantly rural remote (PRR)** – predominantly rural for which the driving time of at least 50% of population to the closest urban centre with more than 50 thous. inhabitants is above 60 minutes.

Table “Subregions in Poland by Eurostat and OECD regional typology” on page 63.

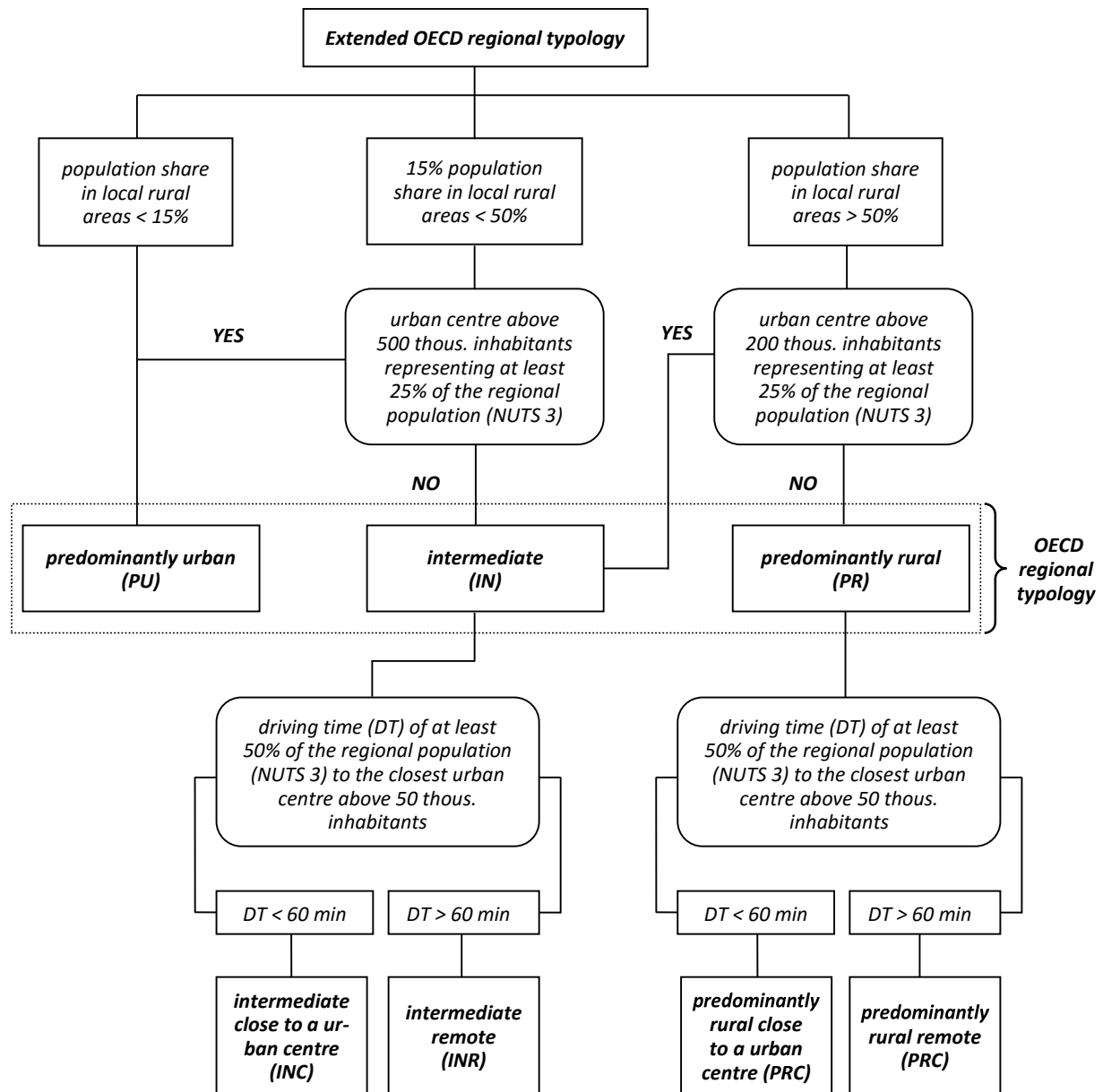
¹ L. Dijkstra and H. Poelman, 2008. *Remote Rural Regions: How the proximity to a city influences the performances of rural regions. Regional Focus No 1/08. The paper defines remote rural regions in Europeans countries* [GOV/TDPC/TI/RD(2008)4].

Schemat rozszerzonej typologii OECD

Źródło: Dokument ze spotkania grupy roboczej OECD do spraw wskaźników terytorialnych „Refinement of the OECD regional typology: the economic performance of remote rural regions”.

Diagram of the extended OECD regional typology

Source: The document from working group meeting to the territorial indicators matters “Refinement of the OECD regional typology: the economic performance of remote rural regions”.

PODREGIONY WEDŁUG TYPOLOGII REGIONALNEJ EUROSTATU I OECD (NTS 2006)
SUBREGIONS BY EUROSTAT AND OECD REGIONAL TYPOLOGY (NUTS 2006)

Typy podregionów: PW – przeważająco wiejski, P – pośredni, PM – przeważająco miejski
 Type of subregions: PR – predominatly rural, IN – intermediate, PU – predominatly urban

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Typologia regionalna według Regional typology by		WYSZCZEGÓLNIENIE (dok.) SPECIFICATION (cont.)	Typologia regionalna według (dok.) Regional typology by (cont.)	
	Eurostat	OECD		Eurostat	OECD
Dolnośląskie			Podkarpackie (dok.) (cont.)		
jeleniogórski	P / IN	P / IN	przemyski	PW / PR	PW / PR
legnicko-głogowski	P / IN	P / IN	rzeszowski	P / IN	PW / PR
wałbrzyski	P / IN	P / IN	tarnobrzeski	PW / PR	PW / PR
wrocławski	PM / PU	PW / PR	Podlaskie		
m. Wrocław	PM / PU	PM / PU	białostocki	P / IN	P / IN
Kujawsko-pomorskie			łomżyński	PW / PR	PW / PR
bydgosko-toruński	PM / PU	P / IN	suwalski	PW / PR	PW / PR
grudziądzki	PW / PR	PW / PR	Pomorskie		
włocławski	PW / PR	PW / PR	gdański	P / IN	PW / PR
Lubelskie			śląski	P / IN	PW / PR
białski	PW / PR	PW / PR	starogardzki	PW / PR	PW / PR
chełmsko-zamojski	PW / PR	PW / PR	trójmiejski	P / IN	PM / PU
lubelski	P / IN	P / IN	Śląskie		
puławski	PW / PR	PW / PR	bielski	P / IN	P / IN
Lubuskie			bytomski	PM / PU	P / IN
gorzowski	P / IN	PW / PR	częstochowski	P / IN	P / IN
zielonogórski	P / IN	PW / PR	gliwicki	PM / PU	PM / PU
Łódzkie			katowicki	PM / PU	PM / PU
łódzki	PM / PU	P / IN	rybnicki	PM / PU	PM / PU
m. Łódź	PM / PU	PM / PU	sosnowiecki	PM / PU	PM / PU
piotrkowski	PW / PR	PW / PR	tyski	PM / PU	PM / PU
sieradzki	PW / PR	PW / PR	Świętokrzyskie		
skierniewicki	PW / PR	PW / PR	kielecki	P / IN	P / IN
Małopolskie			sandomiersko-jędrzejowski	PW / PR	PW / PR
krakowski	PM / PU	P / IN	Warmińsko-mazurskie		
m. Kraków	PM / PU	PM / PU	elbląski	PW / PR	PW / PR
nowosądecki	PW / PR	PW / PR	ełcki	PW / PR	PW / PR
oświęcimski	P / IN	P / IN	olsztyński	P / IN	PW / PR
tarnowski	PW / PR	P / IN	Wielkopolskie		
Mazowieckie			kaliski	PW / PR	PW / PR
ciechanowsko-płocki	PW / PR	PW / PR	koniński	PW / PR	PW / PR
ostrołęcko-siedlecki	PW / PR	PW / PR	leszczyński	PW / PR	PW / PR
radomski	P / IN	P / IN	piłski	PW / PR	PW / PR
m. Warszawa	PM / PU	PM / PU	poznański	PM / PU	PW / PR
warszawski wschodni	P / IN	P / IN	m. Poznań	PM / PU	PM / PU
warszawski zachodni	P / IN	P / IN	Zachodniopomorskie		
Opolskie			koszaliński	P / IN	PW / PR
nyski	PW / PR	P / IN	stargardzki	PW / PR	PW / PR
opolski	PW / PR	P / IN	m. Szczecin	P / IN	PM / PU
Podkarpackie			szczeciński	P / IN	PW / PR
krośnieński	PW / PR	P / IN			

Uwaga. W momencie przygotowywania publikacji nie była dostępna typologia dla 72 podregionów (NTS 2013), dlatego też w powyższej tabeli przedstawiono podział dla 66 podregionów (NTS 2006). Uwaga ta dotyczy również Aneksu II.

Note. At the time of preparing the publication was not available typology for the 72 subregions (NUTS 2013) therefore in the above table presents the division of the 66 subregions (NUTS 2006). This note also concerns Annex II.

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Powierzchnia, ludność							
1	Powierzchnia ogólna kraju ^{ab} w tys. km ²	312,7	312,7	312,7	312,7	312,7	312,7
2	obszary wiejskie w %	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2
3	Miejscowości wiejskie ^a	56587	56537	53019	53023	53012	53818
Ludność na wsi ^a							
4	w % ogółu ludności	38,3	38,4	38,5	38,6	38,7	38,8
5	na 1 km ² obszarów wiejskich	50	50	50	51	51	51
6	Kobiety na 100 mężczyzn ^a	107	107	107	107	107	107
7	obszary wiejskie	101	101	101	101	101	101
Mediana wieku:							
8	mężczyźni	33,9	34,2	34,4	34,7	35,0	35,3
9	obszary wiejskie	32,7	33,0	33,3	33,6	33,9	34,2
10	kobiety	38,0	38,3	38,6	38,9	39,1	39,4
11	obszary wiejskie	35,3	35,6	35,9	36,2	36,5	36,8
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ^a							
12	obszary wiejskie	60,7	58,9	57,5	56,3	55,7	55,3
13	obszary wiejskie	71,3	68,8	66,5	64,5	62,9	61,5
14	Ludność w wieku produkcyjnym ^a w % ogółu ludności	62,2	62,9	63,5	64,0	64,2	64,4
15	obszary wiejskie	58,4	59,2	60,0	60,8	61,4	61,9
Ruch naturalny							
16	Małżeństwa na 1000 ludności	5,0	5,1	5,0	5,4	5,9	6,5
17	obszary wiejskie	5,2	5,2	5,1	5,5	6,0	6,6
18	Małżeństwa wyznaniowe zawarte ^c w % ogółu małżeństw	73,4	72,9	73,1	71,2	69,5	69,4
19	obszary wiejskie	81,9	81,4	81,1	78,5	77,3	76,8
Wiek środkowy nowożeńców ^d							
20	mężczyźni	26,2	26,5	26,7	27,0	27,3	27,5
21	obszary wiejskie	25,7	25,9	26,1	26,3	26,5	26,7
22	kobiety	24,2	24,4	24,7	25,0	25,2	25,4
23	obszary wiejskie	23,2	23,4	23,7	23,9	24,1	24,4
24	Rozwody ^e na 1000 ludności	1,2	1,3	1,5	1,8	1,9	1,7
25	obszary wiejskie	0,5	0,5	0,7	0,9	0,9	0,9
26	Rozwody ^e na 1000 nowo zawartych małżeństw	236,6	248,8	293,2	326,6	317,9	267,7
27	obszary wiejskie	92,9	99,9	136,4	170,3	155,1	131,6
28	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,3	9,2	9,3	9,5	9,8	10,2
29	obszary wiejskie	10,6	10,3	10,2	10,3	10,5	10,9
30	Urodzenia pozamałżeńskie w % urodzeń żywych	14,4	15,8	17,1	18,5	18,9	19,5
31	obszary wiejskie	10,7	11,9	13,0	14,3	14,9	15,4
32	Wiek środkowy matek ^f	26,6	26,9	27,1	27,4	27,6	27,9
33	obszary wiejskie	26,3	26,4	26,6	26,8	26,9	27,1
34	Zgony na 1000 ludności	9,4	9,6	9,5	9,7	9,7	9,9
35	obszary wiejskie	9,9	10,1	10,0	10,1	9,9	10,1

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. *c* Ze przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła. *e* Nie uwzględniono rozwodów z powództwa osób zamieszkałych za granicą. *f* Mediana wieku (wiek *a* As of 31 XII. *b* According to geodetic register; land area (including inland waters) and part of internal waters. *c* With civil consequences. *d* Median not reached yet. *e* Exclude divorces in which both of spouses live abroad. *f* Median age of mothers is a parametr determining the exact age, which half

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
							Area, population	
312,7	312,7	312,7	312,7	312,7	312,7	312,7	Total area of the country ^{ab} in thous. km ²	1
93,2	93,2	93,1	93,1	93,1	93,1	93,1	rural areas in %	2
54135	54033	53812	52744	52577	52543	52545	Rural localities ^a	3
							Rural population ^a	
38,9	39,0	39,2	39,3	39,4	39,6	39,7	in % of total population	4
51	51	52	52	52	52	52	per 1 km ² of rural areas	5
107	107	107	107	107	107	107	Females per 100 males ^a	6
101	101	101	101	101	101	101	rural areas	7
							Median age:	
35,6	35,9	36,3	36,7	37,0	37,4	37,8	males	8
34,5	34,7	35,2	35,5	35,9	36,2	36,6	rural areas	9
39,6	39,8	39,9	40,2	40,5	40,9	41,2	females	10
37,0	37,3	37,4	37,7	38,1	38,4	38,8	rural areas	11
55,1	55,0	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8	Non-working age population ^a per 100 of working-age population	12
60,3	59,1	58,5	58,1	57,8	57,8	58,0	rural areas	13
64,5	64,5	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0	Working age population ^a in % of total population	14
62,4	62,9	63,1	63,2	63,4	63,4	63,3	rural areas	15
							Vital statistics	
6,8	6,6	5,9	5,4	5,3	4,7	4,9	Marriages per 1000 population	16
6,9	6,6	6,0	5,5	5,6	4,9	5,1	rural areas	17
69,2	68,6	68,1	64,9	64,0	63,5	62,7	Church or religious contracted marriages ^c in % of total marriages	18
76,2	76,0	75,2	72,4	71,4	71,1	70,4	rural areas	19
							Median age of bridegrooms and brides ^d	
27,7	27,8	28,0	28,3	28,5	28,9	29,0	males	20
26,8	27,0	27,2	27,3	27,5	27,7	27,9	rural areas	21
25,6	25,8	26,0	26,3	26,4	26,8	26,9	females	22
24,6	24,8	25,0	25,2	25,3	25,5	25,7	rural areas	23
1,7	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	Divorces ^e per 1000 population	24
0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	rural areas	25
254,0	260,6	268,5	312,8	316,1	366,6	348,9	Divorces ^e per 1000 contracted marriages	26
127,0	137,1	147,3	177,4	181,6	216,0	212,0	rural areas	27
10,9	10,9	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7	Live births per 1000 population	28
11,6	11,4	11,4	10,8	10,7	10,2	10,3	rural areas	29
19,9	20,2	20,6	21,2	22,3	23,4	24,2	Illegitimate births in % of live births	30
15,8	16,4	17,0	17,9	19,0	20,2	21,0	rural areas	31
28,1	28,3	28,6	28,8	29,0	29,2	29,5	Median age of mothers ^f	32
27,2	27,5	27,7	28,0	28,1	28,3	28,6	rural areas	33
10,0	10,1	9,8	9,8	10,0	10,1	9,8	Deaths per 1000 population	34
10,1	10,2	10,0	9,9	10,0	10,0	9,6	rural areas	35

skutkami cywilnymi. *d* Mediana wieku (wiek środkowy) nowożeńców jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa nowożeńców już (średniowa) matek jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa matek już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

age of bridegrooms and brides is a parameter determining the exact age, which half of bridegrooms and brides has already exceeded and second half has of mothers has already exceeded and second half – has not reached yet.

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,5	7,0	6,8	6,4	6,0	6,0
2	obszary wiejskie	7,1	6,8	6,4	6,5	5,7	5,9
3	Wiek środkowy osób zmarłych ^a	73,5	74,0	74,0	74,3	74,4	74,6
4	obszary wiejskie	74,9	75,3	75,3	75,7	75,8	76,1
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,1	-0,4	-0,2	-0,1	0,1	0,3
6	obszary wiejskie	0,7	0,2	0,3	0,3	0,6	0,8
7	Płodność kobiet	35,2	35,1	35,8	36,8	38,1	39,8
8	obszary wiejskie	43,1	41,5	41,1	41,3	42,0	43,4
9	Współczynnik dzietności ogólnej	1,249	1,222	1,227	1,243	1,267	1,306
10	obszary wiejskie	1,488	1,421	1,400	1,399	1,409	1,449
11	Współczynnik reprodukcji brutto	0,606	0,594	0,595	0,604	0,615	0,635
12	obszary wiejskie	0,725	0,689	0,681	0,682	0,686	0,704
13	Współczynnik dynamiki demograficznej	0,984	0,961	0,980	0,989	1,012	1,028
14	obszary wiejskie	1,072	1,018	1,029	1,029	1,060	1,076
Przeciętne dalsze trwanie życia							
15	chłopcy	70,4	70,5	70,7	70,8	70,9	71,0
16	obszary wiejskie	70,0	70,0	70,3	70,3	70,6	70,4
17	dziewczynki	78,8	78,9	79,2	79,4	79,6	79,7
18	obszary wiejskie	79,1	79,2	79,5	79,6	79,9	80,1
21	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na obszarach wiejskich na 1000 ludności	1,0	1,9	2,7	2,0	1,7	2,8
22	Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na obszarach wiejskich na 1000 ludności	1,2	2,1	2,8	2,2	2,4	3,2
Pracujący^{bc}							
23	Pracujący na obszarach wiejskich w % ogółem	15,6	15,9	16,0	16,3	16,4	16,7
24	Pracujący na 1000 ludności	201,1	198,3	200,9	205,4	210,8	219,7
25	obszary wiejskie	81,7	82,3	83,6	86,7	89,1	94,5
Bezrobotnie rejestrowane^b							
26	Bezrobotni zarejestrowani w tys.	3217,0	3175,7	2999,6	2773,0	2309,4	1746,6
27	na obszarach wiejskich w % ogółem	41,7	41,7	42,1	42,6	43,5	45,0
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku							
28	produkcyjnym w %	13,5	13,2	12,4	11,4	9,4	7,1
29	obszary wiejskie	15,7	15,2	14,3	13,2	11,1	8,6
W % bezrobotnych zarejestrowanych:							
30	kobiety	51,2	51,5	52,3	53,6	56,5	58,2
31	obszary wiejskie	49,5	49,9	50,9	52,5	55,7	58,1
32	bezrobotni w wieku do 24 lat ^d	27,8	26,0	24,3	22,6	20,6	19,0
33	obszary wiejskie	31,8	30,3	28,6	26,9	25,0	23,2
34	pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy	.	33,7	35,2	34,7	33,9	31,2
35	obszary wiejskie	.	36,7	37,9	37,4	36,2	33,4

a Mediana wieku (wiek środkowy) osób zmarłych jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa osób zmarłych już przekroczyła, a druga pracy i rodzaju działalności. *d* Od czerwca 2004 r. bez młodocianych absolwentów.

a Median age of the deceased is a parameter determining the exact age, which half of the deceased has already exceeded and second half – has not reached juvenile school leavers.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
5,6	5,6	5,0	4,7	4,6	4,6	4,2	Infant deaths per 1000 live births	1
5,6	5,5	5,0	4,8	4,8	4,9	4,4	rural areas	2
75,0	75,5	75,7	75,8	76,2	76,5	76,7	Median age of the deceased ^a	3
76,4	76,8	77,0	77,1	77,4	77,7	77,8	rural areas	4
0,9	0,9	0,9	0,3	0,0	-0,5	0,0	Natural increase per 1000 population	5
1,5	1,2	1,3	0,8	0,7	0,2	0,7	rural areas	6
42,9	43,6	43,3	41,0	41,0	39,5	40,4	Female fertility	7
46,2	45,7	46,0	43,7	43,6	41,8	42,3	rural areas	8
1,390	1,398	1,376	1,297	1,299	1,256	1,290	Total fertility rate	9
1,528	1,496	1,505	1,427	1,427	1,370	1,390	rural areas	10
0,676	0,678	0,662	0,630	0,631	0,611	0,626	Gross reproduction rate	11
0,741	0,726	0,722	0,694	0,693	0,668	0,674	rural areas	12
1,093	1,085	1,092	1,034	1,004	0,954	0,997	Demographic dynamics rate	13
1,149	1,117	1,135	1,085	1,071	1,024	1,073	rural areas	14
							Life expectancy	
71,3	71,5	72,1	72,4	72,7	73,1	73,8	boys	15
70,7	71,0	71,4	71,6	72,1	72,4	73,1	rural areas	16
80,0	80,1	80,6	80,9	81,0	81,1	81,6	girls	17
80,2	80,2	80,7	80,9	81,0	81,1	81,7	rural areas	18
							Internal and international net migration for permanent residence	
2,3	2,8	3,1	2,6	2,2	2,1	1,6	in rural areas per 1000 population	21
							Internal net migration for permanent residence in rural areas	
2,6	2,7	3,0	2,6	2,3	2,5	1,9	per 1000 population	22
							Employed persons^{bc}	
16,9	17,2	17,5	17,8	18,1	18,4	18,7	Employed persons in rural areas in % of total	23
226,1	222,5	223,5	224,2	222,9	225,5	230,4	Employed persons per 1000 population	24
98,2	98,0	99,5	101,7	102,0	105,0	108,8	rural areas	25
							Labour Market^b	
1473,8	1892,7	1954,7	1982,7	2136,8	2157,9	1825,2	Registered unemployed persons in thous.	26
45,5	44,0	43,8	44,1	43,9	44,2	44,5	in rural areas in % of total	27
							Share of registered unemployed persons in number of working	
6,0	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	age population in %	28
7,2	8,9	9,0	9,1	9,8	9,9	8,4	rural areas	29
							In % of registered unemployed:	
56,6	51,1	51,9	53,5	51,4	51,0	51,5	females	30
56,8	51,3	52,0	53,7	51,4	51,1	51,7	rural areas	31
20,7	22,5	21,9	21,0	19,9	18,6	16,5	unemployed persons at age 24 years and less ^d	32
24,6	27,1	27,1	26,5	25,4	24,0	21,7	rural areas	33
21,8	13,0	12,0	15,3	17,8	19,9	23,7	out of work for longer than 24 months	34
23,8	14,7	13,2	16,2	15,1	20,7	24,3	rural areas	35

połowa jeszcze nie osiągnęła. b Stan w dniu 31 XII. c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca

yet. b As of 31 XII. c Excluding economic entities employing up to 9 persons; by actual workplace and kind of activity. d Since June 2004 without

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (przeciętne w roku)							
1	Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,4	54,7	54,7	54,9	54,0	53,7
2	obszary wiejskie	56,4	55,8	56,0	56,0	54,9	54,2
3	Wskaźnik zatrudnienia w %	44,4	44,0	44,3	45,2	46,5	48,6
4	obszary wiejskie	46,4	45,9	46,1	47,0	47,8	49,2
5	Stopa bezrobocia w %	19,9	19,6	19,0	17,7	13,8	9,6
6	obszary wiejskie	17,7	17,8	17,6	16,1	13,0	9,2
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł:							
7	z pracy najemnej	303,13	321,07	334,85	350,39	396,78	467,12
8	obszary wiejskie	186,13	194,26	204,70	222,37	259,52	312,39
9	z pracy na własny rachunek	54,37	55,38	58,94	61,48	70,85	82,78
10	obszary wiejskie	32,02	32,54	31,58	32,65	40,23	45,75
11	z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	33,53	26,91	30,06	34,10	38,47	45,16
12	obszary wiejskie	78,38	65,82	72,84	83,30	92,98	111,38
13	ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	191,43	217,44	216,37	221,93	236,60	241,32
14	obszary wiejskie	168,38	179,78	179,55	184,49	196,09	203,17
Struktura wybranych przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w %:							
15	żywność i napoje bezalkoholowe	29,5	28,3	28,1	28,1	27,1	26,6
16	obszary wiejskie	35,6	34,4	34,7	33,6	32,0	31,4
17	użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,9	20,5	20,3	19,6	19,7	18,4
18	obszary wiejskie	16,6	17,7	17,2	17,9	18,6	17,2
19	zdrowie	4,5	4,7	5,0	5,0	4,9	4,9
20	obszary wiejskie	4,5	4,8	5,0	4,9	4,7	4,6
21	edukacja	1,6	1,6	1,5	1,3	1,4	1,4
22	obszary wiejskie	1,2	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0
23	łączość	4,5	4,6	4,7	5,3	5,2	5,0
24	obszary wiejskie	3,8	4,0	4,1	4,7	4,7	4,7
25	rekreacja i kultura	6,4	6,6	6,8	6,8	7,1	7,6
26	obszary wiejskie	4,7	4,8	4,9	4,9	5,1	5,5
Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych:							
27	pieczywo i produkty zbożowe w kg	8,92	8,82	8,68	8,44	8,05	7,70
28	obszary wiejskie	10,27	10,14	10,00	9,72	9,25	8,79
29	mięso w kg	5,41	5,59	5,43	5,48	5,40	5,39
30	obszary wiejskie	5,74	5,93	5,78	5,88	5,85	5,82
31	ryby i owoce morza ^a w kg	0,40	0,41	0,41	0,42	0,42	0,45
32	obszary wiejskie	0,37	0,36	0,36	0,39	0,38	0,41
33	mleko ^b w l	4,89	4,89	4,60	4,43	4,12	3,84
34	obszary wiejskie	6,21	6,05	5,70	5,52	4,99	4,62
35	owoce w kg	4,07	3,99	3,91	3,72	3,55	3,40
36	obszary wiejskie	3,92	3,72	3,70	3,49	3,27	3,09
37	warzywa w kg	13,02	12,67	12,33	12,42	11,06	10,77
38	obszary wiejskie	14,74	14,25	14,05	14,01	12,40	12,15

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych. *b* Bez zagęszczonego i w proszku.

a Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products. *b* Excluding condensed and powdered milk.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
							Labour Force Survey (annual averages)	
54,2	54,9	55,3	55,5	55,9	55,9	56,2	Activity rate in %	1
54,5	55,2	55,5	55,7	56,1	56,1	56,3	rural areas	2
50,4	50,4	50,0	50,2	50,2	50,2	51,2	Employment rate in %	3
50,7	50,8	50,4	50,4	50,4	50,3	50,9	rural areas	4
7,1	8,2	9,6	9,6	10,1	10,3	9,0	Unemployment rate in %	5
7,0	8,0	9,2	9,5	10,2	10,4	9,5	rural areas	6
							Average monthly available income per capita in households in zł:	
560,75	593,73	636,56	667,03	685,77	690,31	723,57	from hired work	7
384,36	416,50	443,37	468,30	485,43	497,22	526,99	rural areas	8
91,58	101,37	109,26	109,01	108,46	111,81	114,51	from self-employment	9
58,00	66,07	69,69	70,51	78,46	81,74	81,66	rural areas	10
43,18	43,07	50,32	44,61	52,84	57,24	44,65	from a private farm in agriculture	11
106,11	105,99	123,35	109,62	129,18	138,61	103,30	rural areas	12
262,36	286,30	297,03	309,41	327,21	333,44	343,09	from social security benefits	13
216,72	229,38	240,70	252,16	254,93	263,24	271,70	rural areas	14
							Structure of selected average monthly expenditures per capita in households in %:	
25,6	25,1	24,8	25,0	25,1	24,9	24,4	food and non-alcoholic beverages	15
29,8	29,4	28,9	29,0	28,8	28,3	27,9	rural areas	16
18,9	19,7	20,2	20,7	20,3	20,8	20,1	housing, water, electricity, gas and other fuels	17
18,2	19,0	19,8	20,3	19,5	19,9	19,1	rural areas	18
4,8	5,0	4,8	5,0	5,0	5,1	5,0	health	19
4,5	4,7	4,5	4,6	4,7	4,7	4,7	rural areas	20
1,2	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	education	21
0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	rural areas	22
4,8	4,5	4,4	4,2	4,0	5,2	5,0	communication	23
4,6	4,5	4,4	4,2	4,0	4,8	4,8	rural areas	24
7,9	8,0	8,0	8,1	8,1	6,5	6,5	recreation and culture	25
5,9	6,3	6,1	6,4	6,6	5,6	5,6	rural areas	26
							Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households:	
7,42	7,17	7,01	6,70	6,60	6,45	6,26	bread and cereals in kg	27
8,54	8,25	8,03	7,62	7,40	7,23	6,96	rural areas	28
5,60	5,55	5,57	5,48	5,42	5,26	5,29	meat in kg	29
6,00	5,94	5,96	5,81	5,71	5,51	5,53	rural areas	30
0,47	0,46	0,45	0,43	0,42	0,34	0,33	fish and seafood ^a in kg	31
0,45	0,44	0,43	0,39	0,38	0,31	0,30	rural areas	32
3,64	3,51	3,51	3,42	3,41	3,35	3,26	milk ^b in l	33
4,40	4,19	4,15	3,93	3,92	3,77	3,64	rural areas	34
3,59	3,77	3,43	3,29	3,45	3,43	3,59	fruit in kg	35
3,28	3,57	3,05	2,89	3,10	3,00	3,08	rural areas	36
10,51	10,28	9,95	9,88	9,60	9,03	8,99	vegetables in kg	37
11,73	11,52	11,24	11,02	10,54	9,86	9,72	rural areas	38

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a w % ogółu gospodarstw domowych:						
1	urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	48,9	49,7	48,9	48,2	48,9	51,8
2	obszary wiejskie	27,9	29,4	27,9	27,4	28,6	33,8
3	komputer osobisty	22,8	29,0	32,9	38,6	43,7	50,1
4	obszary wiejskie	12,8	18,8	22,8	28,7	34,8	42,2
5	komputer osobisty z dostępem do Internetu	10,7	13,8	16,9	22,5	28,4	36,6
6	obszary wiejskie	4,9	6,3	7,8	10,7	15,5	23,4
7	telefon komórkowy	37,1	47,2	54,0	65,2	73,1	79,3
8	obszary wiejskie	27,5	36,4	45,2	59,1	68,5	75,7
9	automat pralniczy	75,5	77,1	77,3	79,8	82,8	84,7
10	obszary wiejskie	58,7	61,6	62,8	66,5	71,5	74,6
11	zmywarka do naczyń	2,8	3,1	4,0	4,9	6,2	7,4
12	obszary wiejskie	1,7	1,9	2,3	3,1	4,0	5,3
13	samochód osobowy	47,5	48,9	46,0	47,4	49,5	52,5
14	obszary wiejskie	52,3	53,6	52,5	54,8	58,2	61,6
	Rolnictwo						
15	Gospodarstwa rolne ^b w tys.	2933,2 ^c	2845,9	2844,2	2733,4	2598,6	2579,2
16	w tym o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha w %	66,7 ^c	65,2	65,3	65,4	69,7	70,1
17	Ekologiczne gospodarstwa rolne ^d	1977	2286	3760	7182	9187	11870
18	Powierzchnia zasiewów ^b w tys. ha	10764,3 ^c	10888,8	11285,4	11193,4	11465,3	11456,1
	w tym w %:						
19	zboża podstawowe z mieszkami zbożowymi	73,8 ^c	71,4	70,1	70,7	69,7	69,9
20	ziemniaki ^e	7,5 ^c	7,0	6,3	5,3	5,2	4,8
21	rzepak i rzepik	4,1 ^c	3,9	4,8	4,9	5,4	7,0
	Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych w szt.:						
22	bydło ^b	32,7 ^c	33,9	32,8	34,5	35,1	35,2
23	w tym krowy	17,0 ^c	17,9	17,1	17,6	17,7	17,2
24	trzoda chlewna ^f	110,2 ^c	115,1	104,0	113,9	118,3	112,1
25	drób kurzy ^g	286,4 ^c	981,9	906,3	845,1	782,5	822,6
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych:						
26	żywno rzeźnego ^h w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) w kg	197,6	225,1	212,0	224,1	242,0	243,3
27	mleka krowiego w l	682	714	703	728	729	726
	Przeciętne ceny skupu w zł:						
	ziarno zbóż (bez siewnego) – za 1 dt						
28	pszenica	43,61	45,51	47,19	36,69	44,76	70,68
29	żyto	33,19	35,35	35,17	27,64	38,52	60,21
30	ziemniaki jadalne (bez wczesnych) – za 1 dt	34,34	33,89	33,09	37,05	43,54	40,67
	żywiec rzeźny (w wadze żywej) – za 1 kg						
31	bydło (bez cieląt)	2,72	2,50	3,39	4,05	4,04	3,94
32	trzoda chlewna	3,57	3,19	4,18	3,82	3,56	3,46

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. *b* Stan w VI. *c* Dane Powszechnego Spisu Rolnego. *d* Z certyfikatem i w baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna; w wadze poubojowej cieplej.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. *b* As of VI. *c* Data of the Agricultural Census. *d* With certified and under conversion. rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
							Households furnished with selected durable goods^a in % of total households:	
55,9	60,3	64,5	67,6	69,4	66,3	65,9	satellite or cable television equipment	1
40,1	47,3	54,0	59,1	61,8	57,4	56,3	rural areas	2
56,4	60,8	64,9	66,7	68,3	71,5	73,1	personal computer	3
49,4	54,2	58,6	60,7	64,2	66,8	68,6	rural areas	4
45,6	53,4	59,6	62,3	64,7	68,8	71,2	personal computer with access to the Internet	5
33,6	42,8	50,2	54,0	58,7	62,7	65,8	rural areas	6
83,5	86,5	88,8	90,3	92,0	93,5	94,4	mobile phone	7
80,2	83,4	85,8	87,8	89,5	91,3	92,3	rural areas	8
86,7	89,0	89,8	91,1	92,3	93,2	94,0	automatic washing machine	9
77,3	81,1	82,5	84,8	86,9	88,6	89,7	rural areas	10
9,6	12,3	15,7	17,7	19,5	22,3	24,7	dishwasher	11
7,5	10,1	12,5	14,8	17,5	20,4	22,8	rural areas	12
54,7	57,4	59,5	60,2	60,1	61,2	62,0	passenger car	13
63,5	65,8	67,2	67,6	69,1	70,9	71,6	rural areas	14
							Agriculture	
2566,0	2501,3	1509,1 ^c	1656,7	1477,9	1429,0	1412,5	Agricultural holdings ^b in thous.	15
70,6	70,7	98,4 ^c	97,7	98,5	97,6	97,8	of which exceeding 1 ha of agricultural land in %	16
14896	17091	20582	23449	25944	26598	24829	Organic farms ^d	17
11631,1	11615,2	10427,7 ^c	10576,0	10431,6	10313,0	10419,9	Sown area ^b in thous. ha	18
							of which in %:	
70,6	70,8	68,9 ^c	69,8	67,7	65,5	64,3	basic cereals with cereal mixed	19
4,6	4,2	3,7 ^c	3,7	3,4	3,3	2,6	potatoes ^e	20
6,6	7,0	9,1 ^c	7,8	6,9	8,9	9,1	rape and turnip rape	21
							Livestock per 100 ha of agricultural land in heads:	
35,6	35,4	37,2 ^c	37,3	38,6	40,1	40,7	cattle ^b	22
17,4	16,7	17,1 ^c	17,0	17,2	17,3	17,0	of which cows	23
95,5	88,6	98,5 ^c	87,5	77,4	76,4	80,5	pigs ^f	24
797,2	770,1	1000,0 ^c	825,9	757,7	845,4	892,0	hens ^g	25
							Production per 1 ha of agricultural land of:	
232,2	224,7	263,1	262,0	264,3	267,4	300,7	animals for slaughter ^h in terms of meat (including fats and pluck) in kg	26
747	750	802	796	822	845	866	cows' milk in l	27
							Average procurement in zl:	
							cereal grain (excluding sowing seed) – per dt	
64,24	48,26	59,84	81,99	89,34	79,67	68,36	wheat	28
51,65	32,74	42,12	74,24	74,23	55,36	53,34	rye	29
39,08	40,53	50,86	49,57	44,97	64,45	51,99	edible potatoes (excluding early kinds) – per dt	30
							animals for slaughter (in live weight) – per kg	
4,03	4,52	4,56	5,58	6,40	6,20	5,96	cattle (excluding calves)	31
4,01	4,56	3,89	4,52	5,40	5,39	4,82	pigs	32

trakcie przestawiania. e Bez zbiorów w ogrodach przydomowych. f Stan w końcu lipca. g W wieku powyżej 2 tygodni. h Wołowe, cielęce, wieprzowe,

e Excluding production from kitchen gardens. f As of end of July. g More than 2 weeks old. h Beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat,

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	mleko krowie – za 1 l	0,72	0,72	0,87	0,93	0,93	1,07
2	jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,17	0,19	0,19	0,18	0,20	0,19
3	Końcowa produkcja rolnicza w mln zł (ceny bieżące)	40497,0	41411,8	53456,5	50141,3	51564,3	61307,5
4	na 1 ha użytków rolnych w zł	2396	2561	3274	3152	3231	3790
5	Towarowa produkcja rolnicza w mln zł (ceny bieżące)	34739,3	36542,9	46227,3	42907,0	45897,2	52520,5
6	na 1 ha użytków rolnych w zł	2056	2260	2831	2698	2876	3247
7	Udział w wartości dodanej brutto (ceny bieżące) rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa ^a w %	3,1	2,8	3,6	3,3	3,1	3,4
8	Udział w nakładach inwestycyjnych (ceny bieżące) rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa ^a w %	.	.	.	2,3	2,2	2,1
9	Udział w wartości brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne) rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa ^a w %	.	.	.	6,5	6,3	6,0
10	Ciągniki rolnicze ^b w tys. szt.	1365 ^c	1371	1365	1437	.	1553
11	Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych ^d (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych w kg	93,2	93,6	99,3	102,4	123,3	121,8
Podmioty gospodarki narodowej^{ef}							
12	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	3468218	3581593	3576830	3615621	3636039	3685608
13	obszary wiejskie w %	23,3	23,7	23,2	23,3	23,8	24,2
14	na 1000 ludności	91	94	94	95	95	97
15	obszary wiejskie	55	58	56	57	59	60
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według rodzajów działalności:							
16	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	.	.	.	.	.
17	obszary wiejskie	.	.	.	.	.	.
18	przemysł i budownictwo	.	.	.	.	.	.
19	obszary wiejskie	.	.	.	.	.	.
20	pozostałe działalności	.	.	.	.	.	.
21	obszary wiejskie	.	.	.	.	.	.
Edukacja i wychowanie^g							
22	Placówki wychowania przedszkolnego ^h	17206	16999	17299	17229	17329	16902
23	obszary wiejskie w %	61,1	60,5	60,6	60,0	59,3	58,2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^h w wieku 3-5 lat							
24	na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat	346	362	382	410	446	473
25	obszary wiejskie	158	167	175	191	214	231
26	Szkoły podstawowe ⁱ	14810	14565	13995	13800	13725	13540
27	obszary wiejskie w %	71,0	70,9	72,2	71,9	71,7	71,1
28	Uczniowie na 1 szkołę podstawową ⁱ	199	193	192	186	179	173
29	obszary wiejskie	116	114	111	108	104	102

a Dotyczy (według PKD 2007) działu „Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową”; za 2014 r. dane nieostateczne.
e Stan w dniu 31 XII. *f* Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *g* Stan w dniu 30 IX. *h* Do placówek wychowania przedszkolnego przedszkolne; bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej. *i* Łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa
a Concerns the division of NACE Rev. 2 "Crop and animal production, hunting and related service activities"; preliminary data for 2014. *b* As of VI; private farms in agriculture. *g* As of 30 IX. *h* Pre-primary education establishments include nursery schools and pre-primary sections of primary schools, branch schools, sports schools and athletic schools, art schools; not leading to professional certification, simultaneously conducting a primary school programme,

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
1,02	0,90	1,07	1,21	1,20	1,36	1,37	<i>cows' milk – per l</i>	1
0,19	0,25	0,19	0,18	0,32	0,24	0,24	<i>consumer hen eggs – per piece</i>	2
63523,9	63526,0	66518,9	79096,6	81671,6	88258,3	86504,0	<i>Final agricultural output in mln zł (current prices)</i>	3
3933	3941	4476	5226	5456	6042	5942	<i>per 1 ha of agricultural land in zł</i>	4
56265,0	56177,6	59357,1	71263,1	74966,7	79997,0	77504,4	<i>Market agricultural output in mln zł (current prices)</i>	5
3483	3485	3995	4709	5008	5476	5324	<i>per 1 ha of agricultural land in zł</i>	6
2,9	2,9	3,0	3,3	3,2	3,3	.	<i>Share in gross value added (current prices) of agriculture, forestry, hunting and fishing^a in %</i>	7
2,1	1,9	2,0	2,2	2,4	2,6	2,5	<i>Share in investment outlays (current prices) of agriculture, forestry, hunting and fishing^a in %</i>	8
5,7	5,5	5,2	5,0	4,9	4,7	4,6	<i>Share in gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices) of agriculture, forestry, hunting and fishing^a in %</i>	9
1566	1577	1466 ^c	.	.	1436	.	<i>Agricultural tractors^b in thous. pcs</i>	10
132,6	117,9	114,6 ^c	126,6	125,1	133,0	132,9	<i>Consumption of mineral or chemical fertilisers^d (in terms of pure ingredient) per 1 ha of agricultural land in kg</i>	11
							Entities of the national economy^{ef}	
3757093	3742673	3909802	3869897	3975334	4070259	4119671	<i>Entities of the national economy in the REGON register</i>	12
24,7	25,0	25,5	25,9	26,2	26,6	26,9	<i>rural areas in %</i>	13
99	98	101	100	103	106	107	<i>per 1000 population</i>	14
63	63	66	66	69	71	73	<i>rural areas</i>	15
							<i>Entities of the national economy in the REGON register by kinds of activity:</i>	
.	87932	92537	93167	91363	90350	75601	<i>agriculture, forestry and fishing</i>	16
.	63225	66491	67654	66622	66214	54798	<i>rural areas</i>	17
.	805215	846795	836434	856522	870917	878383	<i>industry and construction</i>	18
.	262285	281461	282722	293490	304683	313898	<i>rural areas</i>	19
.	2849526	2970470	2940296	3027449	3108992	3165687	<i>other activities</i>	20
.	609563	649068	653672	681785	710531	738819	<i>rural areas</i>	21
							Education^g	
17280	18263	19090	19906	20464	21497	21661	<i>Pre-primary education establishments^h</i>	22
57,5	57,0	56,0	54,6	53,5	52,9	52,5	<i>rural areas in %</i>	23
527	597	626	692	697	741	794	<i>Children attending pre-primary education establishments^h aged 3-5</i>	24
285	375	410	493	508	557	608	<i>rural areas</i>	25
13291	13191	13142	12986	12769	12682	12744	<i>Primary schoolsⁱ</i>	26
70,6	70,3	70,0	69,4	68,7	68,1	67,6	<i>rural areas in %</i>	27
171	168	165	167	167	168	179	<i>Pupils per primary school^j</i>	28
101	99	96	97	97	97	103	<i>rural areas</i>	29

b Stan w VI; do 2004 r. – stan w dniu 31 XII. *c* Dane Powszechnego Spisu Rolnego. *d* Łącznie z nawozami wieloskładnikowymi; w roku gospodarczym. zaliczono przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/09 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty sportowego, szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień zawodowych, realizującymi program szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych.

until 2004 – as of 31 XII. c Data of the Agricultural Census. d Including mixed fertilizers; in the farming year. e As of 31 XII. f Excluding persons tending since 2008/09 school year also pre-primary education groups and pre-primary points; excluding pre-primary education in health care institutions. i Including excluding special schools.

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Gimnazja ^a	5804	6114	6171	6225	6256	6326
2	obszary wiejskie w %	49,6	51,3	51,7	52,1	52,1	52,0
3	Uczniowie na 1 gimnazjum ^a	288	269	261	251	239	225
4	obszary wiejskie	191	177	175	170	164	155
Kultura							
5	Ludność na 1 placówkę biblioteczną ^b (łącznie z punktami bibliotecznymi)	3553	3602	3648	3689	3733	3771
6	obszary wiejskie	2118	2070	2115	2149	2184	2215
7	Czytelnicy bibliotek publicznych ^{cd} na 1000 ludności	196	198	197	192	184	176
8	obszary wiejskie	132	133	131	128	125	120
9	Wypożyczenia księgozbioru ^{cd} e z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w wol.	19,8	19,8	19,8	19,2	19,1	19,0
10	obszary wiejskie	21,0	21,1	20,9	20,5	20,3	20,1
11	Widzowie ^{ef} w kinach stałych na 1000 ludności	708	661	870	651	849	886
12	obszary wiejskie	34	33	39	26	34	34
Turystyczne obiekty noclegowe^g							
13	Obiekty ogółem na 1000 km ²	25	23	22	22	21	21
14	obszary wiejskie	14	11	10	10	10	10
15	Miejsca noclegowe na 1000 ludności	16	16	15	15	15	15
16	obszary wiejskie	18	18	16	16	16	16
17	Noclegi udzielone ^e na 1000 ludności	1164	1187	1222	1274	1344	1442
18	obszary wiejskie	982	987	939	931	976	1033
19	Korzystający z noclegów ^e na 1000 ludności	373	383	412	435	459	497
20	obszary wiejskie	235	247	250	252	266	292
Ambulatoryjna opieka zdrowotna^{bh}							
21	Przychodnie	10361	11978	12101	12273	13473	14206
22	obszary wiejskie w %	27,2	25,5	25,3	25,9	26,1	25,9
23	Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^f	7004	7847	7975	7587	8162	7610
24	obszary wiejskie w %	19,4	19,2	18,5	20,3	21,3	22,5
25	Porady udzielone ^{ef} w tys.	238933	251683	256631	261252	270640	279860
26	obszary wiejskie w %	16,5	16,2	15,6	16,1	16,2	16,4
Ludność na:							
27	1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^k	2577	1926	1901	1921	1762	1747
28	obszary wiejskie	3774	3217	3239	3118	2809	2744
29	1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny	3979	3768	3611	3484	3351	3247
30	obszary wiejskie	7681	6585	5900	5581	5304	5117
Pomoc społeczna stacjonarna^{bl}							
31	Miejsca na 10 tys. ludności	23	24	25	26	26	27
32	obszary wiejskie	24	26	26	27	27	27
33	Mieszkańcy na 10 tys. ludności	23	24	25	24	25	25
34	obszary wiejskie	24	26	26	25	26	26

a łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy; bez szkół specjalnych. *b* Stan w dniu 31 XII. *e* Bez wypożyczeń międzybibliecznych. *f* Dotyczy filmów długo- i krótkometrażowych. *g* Od 2010 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc Bezpieczeństwa Wewnętrznego. *i* Indywidualne, indywidualne specjalistyczne, grupowe; bez praktyk lekarskich finansowanych wyłącznie ze środków łącznie z praktykami lekarskimi, które świadczyły usługi w ramach środków publicznych. *l* W domach i zakładach pomocy społecznej łącznie z filiami.

a Including sports schools and athletic schools as well as job-training schools; without special schools. *b* As of 31 XII. *c* During the year. *d* Including library full and short length films. *g* Since 2010 concern establishments possessing 10 and more bed places; as of 31 VII. *h* Since 2012 including data of the Ministry of financed only from non-public funds. *j* Data concern also consultations provided by medical practices that have signed contract with the National Health Fund social welfare including branches.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
6380	6423	6456	6501	6531	6573	6592	Lower secondary schools ^a	1
52,0	51,9	51,9	51,8	51,8	51,6	51,5	rural areas in %	2
212	201	191	182	174	167	162	Pupils per lower secondary school ^a	3
146	139	132	126	120	115	111	rural areas	4
Culture								
3823	3871	3940	3990	4072	4103	4100	Population per library establishment ^b (with library service points)	5
2270	2309	2349	2387	2454	2555	2571	rural areas	6
171	172	169	168	168	167	164	Public library borrowers ^{cd} per 1000 population	7
115	113	110	109	108	106	105	rural areas	8
18,9	18,7	18,4	18,6	18,9	18,5	18,3	Collection lendings ^{cde} from public libraries per borrower in vol.	9
20,0	19,9	19,8	19,7	19,7	19,4	19,1	rural areas	10
923	1022	974	1028	973	959	1066	Audience ^{ef} in indoor cinemas per 1000 population	11
35	35	30	30	27	25	28	rural areas	12
Tourist accommodation establishments^g								
22	22	23	23	30	31	32	Total facilities per 1000 km ²	13
10	10	10	10	14	15	15	rural areas	14
16	16	16	16	18	18	18	Bed places per 1000 population	15
16	16	16	15	17	18	18	rural areas	16
1486	1442	1449	1483	1609	1635	1730	Nights spent (overnight stay) ^f per 1000 population	17
1060	1007	1002	998	1092	1071	1129	rural areas	18
513	507	531	557	587	608	652	Tourists accommodated ^g per 1000 population	19
305	294	304	319	341	345	368	rural areas	20
Ambulatory health care^{gh}								
14853	16252	16608	19151	19412	19529	20052	Out-patient departments	21
25,6	25,4	25,2	23,7	23,3	23,3	23,1	rural areas in %	22
6502	6909	6927	6587	6290	6028	5894	Doctors and dentists practices ⁱ	23
24,7	24,1	24,5	25,6	25,4	25,7	25,3	rural areas in %	24
290661	291416	284788	296299	301232	307377	311788	Consultations provided ^{gj} in thous.	25
16,2	16,5	16,2	16,2	15,3	15,4	15,2	rural areas in %	26
Population per:								
1786	1648	1637	1497	1499	1506	1483	provider of out-patient health care ^k	27
2745	2570	2565	2437	2485	2502	2494	rural areas	28
3252	3188	3093	2988	2915	2850	2799	public pharmacy and pharmaceutical outlet	29
5147	5094	5072	4981	4841	4696	4592	rural areas	30
Stationary social assistance^{bl}								
26	27	27	27	28	29	29	Places per 10 thous. population	31
27	27	27	27	29	29	29	rural areas	32
26	26	26	26	27	27	27	Residents per 10 thous. population	33
27	27	27	27	28	28	28	rural areas	34

c W ciągu roku. d Łącznie z punktami bibliotecznymi; w latach 2013 i 2014 przyporządkowane w podziale na wieś według siedziby jednostki macierzystej. noclegowych; stan w dniu 31 VII. h Od 2012 r. łącznie z danymi Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych; do 2011 r. Agencji niepublicznych. j Dane obejmują również porady udzielone przez praktyki lekarskie, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. k Przychodnie

service points; in 2013 and 2014 assigned with division into rural areas according to the parent entity's registered office. e Excluding interlibrary lending. f Concerns National Defence and the Ministry of Interior; until 2011 the Internal Security Agency. i Individual, individual specialistic and of a group; excluding medical practices or out-patient departments. k Out-patient departments including medical practices that provided services under the public funds. l In homes and facilities

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (cd.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Rodziny zastępcze	35883	36169	36223	36510	36955	37349
2	obszary wiejskie w %	28,7	29,3	29,4	29,6	29,5	30,1
Zasoby mieszkaniowe^{ab}							
3	Mieszkania w tys.	12438,0	12595,9	12683,4	12776,1	12876,7	12993,7
4	obszary wiejskie w %	32,8	32,9	32,9	32,8	32,8	32,7
5	na 1000 ludności	325,4	329,8	332,3	334,8	337,7	340,9
6	obszary wiejskie	278,5	282,4	283,6	284,8	286,0	287,5
Przeciętna liczba:							
7	osób na 1 mieszkanie	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9
8	obszary wiejskie	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
9	izb w mieszkaniu	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
10	obszary wiejskie	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :							
11	1 mieszkania	68,2	68,8	69,0	69,3	69,5	69,8
12	obszary wiejskie	83,7	84,5	84,9	85,2	85,6	86,0
13	na 1 osobę	22,2	22,7	22,9	23,2	23,5	23,8
14	obszary wiejskie	23,3	23,9	24,1	24,3	24,5	24,7
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w % ogółu mieszkań^{ab}:							
15	wodociąg	95,0	95,0	95,0	95,1	95,1	95,3
16	obszary wiejskie	88,2	88,0	88,1	88,2	88,3	88,7
17	ustęp	86,9	87,3	87,4	87,5	87,6	87,8
18	obszary wiejskie	72,6	73,1	73,3	73,5	73,7	74,2
19	łazienkę	85,7	86,1	86,2	86,3	86,5	86,7
20	obszary wiejskie	74,0	74,5	74,7	74,9	75,0	75,5
21	gaz z sieci	55,3	55,4	55,5	55,5	55,6	55,7
22	obszary wiejskie	17,0	17,4	17,5	17,6	17,9	18,3
23	centralne ogrzewanie	76,5	77,1	77,2	77,4	77,5	77,8
24	obszary wiejskie	62,4	63,1	63,3	63,5	63,7	64,0
Budynki i mieszkania oddane do użytkowania							
25	Budynki ^c oddane do użytkowania	66321	139702	80756	80118	78089	95876
26	obszary wiejskie w %	48,3	57,5	53,7	53,7	57,9	60,9
27	Mieszkania oddane do użytkowania	97595	162686	108117	114066	115353	133698
28	obszary wiejskie w %	27,2	42,5	32,9	31,9	30,5	34,0
29	na 1000 ludności	2,6	4,3	2,8	3,0	3,0	3,5
30	obszary wiejskie	1,8	4,7	2,4	2,5	2,4	3,1
31	na 1000 zawartych małżeństw	508	832	564	551	510	538
32	obszary wiejskie	348	901	472	447	395	461
33	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	99,3	115,8	107,5	105,3	101,6	105,6
34	obszary wiejskie	131,9	134,1	137,6	137,5	137,7	138,0
35	Izby oddane do użytkowania na 1000 ludności	10,8	20,6	12,6	13,0	12,8	15,3
36	obszary wiejskie	9,8	26,2	13,4	13,7	13,2	17,0
Infrastruktura komunalna							
37	Sieć rozdzielcza ^{ad} w km/100 km ² :						
38	wodociągowa	71,9	74,3	76,5	78,5	80,4	82,2
39	obszary wiejskie	59,4	61,6	63,6	65,5	67,1	68,7
40	kanalizacyjna ^e	19,5	22,0	23,6	25,6	27,1	28,6
41	obszary wiejskie	7,9	9,9	11,1	12,6	13,8	14,9
42	gazowa	37,3	32,2	32,6	33,2	34,1	34,8
43	obszary wiejskie	23,4	18,8	19,0	19,3	19,9	20,3

a Stan w dniu 31 XII. *b* Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. *c* Nowo wybudowane. *d* Bez przyłączy do budynków i innych obiektów. *e* Oraz kolektory.
a As of 31 XII. *b* Based on balance of dwelling stocks. *c* Newly built. *d* Without connections to buildings and other objects. *e* And collectors.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
37296	37663	37395	37344	39537	39144	38651	<i>Foster families</i>	1
30,5	30,5	31,8	31,7	31,2	31,4	31,6	<i>rural areas in %</i>	2
							Dwelling stocks^{ab}	
13150,3	13302,4	13470,4	13587,4	13722,8	13852,9	13983,0	<i>Dwellings in thous.</i>	3
32,7	32,7	32,5	32,5	32,6	32,6	32,6	<i>rural areas in %</i>	4
344,8	348,5	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	<i>per 1000 population</i>	5
289,8	291,7	290,0	291,8	294,1	296,4	298,7	<i>rural areas</i>	6
							<i>Average number of:</i>	
2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	<i>persons per dwelling</i>	7
3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3	<i>rural areas</i>	8
3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	<i>rooms in dwelling</i>	9
4,1	4,1	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	<i>rural areas</i>	10
							<i>Average useful floor area in m²:</i>	
70,2	70,5	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	<i>dwelling</i>	11
86,7	87,2	90,3	90,8	91,3	91,8	92,3	<i>rural areas</i>	12
24,2	24,6	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	<i>per person</i>	13
25,1	25,4	26,2	26,5	26,8	27,2	27,6	<i>rural areas</i>	14
							Dwellings fitted with basic installation in % of total dwellings^{ab}:	
95,4	95,5	96,6	96,6	96,6	96,7	96,7	<i>water supply system</i>	15
88,9	89,0	91,6	91,6	91,7	91,8	91,9	<i>rural areas</i>	16
88,0	88,1	93,2	93,2	93,3	93,4	93,5	<i>lavatory</i>	17
74,5	74,8	85,3	85,4	85,6	85,7	85,9	<i>rural areas</i>	18
86,9	87,1	90,7	90,8	90,9	91,0	91,1	<i>bathroom</i>	19
75,8	76,1	81,4	81,6	81,8	82,0	82,2	<i>rural areas</i>	20
55,6	56,5	56,4	56,3	56,2	56,1	55,8	<i>gas supply system</i>	21
18,4	20,3	20,6	20,7	20,8	20,9	21,2	<i>rural areas</i>	22
78,0	78,3	80,8	81,0	81,2	81,4	81,6	<i>central heating</i>	23
64,4	64,8	69,3	69,6	70,0	70,3	70,6	<i>rural areas</i>	24
							Buildings and dwellings completed	
105470	91421	91459	92010	99908	99606	96345	<i>Buildings^c completed</i>	25
60,5	60,1	62,2	63,0	64,7	66,2	66,1	<i>rural areas in %</i>	26
165189	160002	135835	130954	152904	145136	143166	<i>Dwellings completed</i>	27
33,7	30,4	36,6	38,9	36,8	39,0	37,1	<i>rural areas in %</i>	28
4,3	4,2	3,6	3,4	4,0	3,8	3,7	<i>per 1000 population</i>	29
3,8	3,3	3,3	3,4	3,7	3,7	3,5	<i>rural areas</i>	30
641	638	595	634	750	805	760	<i>per 1000 marriages contracted</i>	31
541	496	546	609	666	759	678	<i>rural areas</i>	32
104,0	99,6	106,1	107,1	102,4	104,6	100,9	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>	33
137,7	140,3	140,2	138,4	137,0	138,5	137,2	<i>rural areas</i>	34
18,5	17,2	15,3	14,8	16,6	16,1	15,5	<i>Rooms completed per 1000 population</i>	35
20,5	18,0	18,2	18,3	19,9	20,4	18,9	<i>rural areas</i>	36
							Municipal infrastructure	
							<i>Distribution network^{ad} in km/100 km²:</i>	37
84,0	85,5	87,3	89,0	90,5	92,0	93,5	<i>water supply</i>	38
70,1	71,2	72,8	74,3	75,6	76,8	77,9	<i>rural areas</i>	39
30,3	32,0	34,4	37,7	40,2	42,5	45,7	<i>sewage^e</i>	40
16,1	17,3	19,1	21,8	24,0	25,9	28,0	<i>rural areas</i>	41
35,3	35,9	36,4	37,0	37,6	38,3	39,0	<i>gas supply</i>	42
20,6	21,0	21,2	21,6	22,0	22,5	22,9	<i>rural areas</i>	43

I. WAŻNIEJSZE DANE O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W LATACH 2002-2014 (dok.)

I. MAJOR DATA REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION IN 2002-2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Ludność korzystająca ^{ab} z sieci w % ogółu ludności:						
1	wodociągowej	84,8	85,1	85,5	86,1	86,4	86,7
2	obszary wiejskie	69,7	70,4	71,3	72,2	72,8	73,5
3	kanalizacyjnej	56,7	57,4	58,3	59,2	59,8	60,3
4	obszary wiejskie	14,2	15,9	17,3	19,0	20,2	21,3
5	gazowej	52,2	54,2	51,8	51,7	51,8	51,7
6	obszary wiejskie	18,6	19,2	17,8	17,9	18,3	18,5
	Zużycie ^c w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca ^d :						
7	wody z wodociągów w m ³	33,6	33,2	32,2	32,0	32,0	31,5
8	obszary wiejskie	22,2	23,0	22,6	23,6	24,5	24,3
9	gazu ^e z sieci w hm ³	97,0	101,5	99,0	101,0	104,0	99,9
10	obszary wiejskie	44,4	45,7	43,0	44,6	47,5	45,5
11	energii elektrycznej ^f w kWh	566,6	577,4	597,3	696,1	723,2	727,1
12	obszary wiejskie	378,2	392,5	431,9	666,2	691,8	705,8
	Transport i łączność^g						
13	Ludność na 1 placówkę pocztową	4636	4599	4572	4570	4545	4492
14	obszary wiejskie	3129	3165	3243	3272	3268	3230
	Abonenci na 1000 ludności:						
15	radiowi ^h	241	238	240	235	212	205
16	obszary wiejskie	188	185	186	182	156	149
17	telewizyjni ⁱ	234	231	232	227	205	198
18	obszary wiejskie	183	180	180	177	152	145
19	telefonii stacjonarnej (standardowe łącza główne) ^h	289	290	293	273	261	235
20	obszary wiejskie	191	189	185	141	139	131
21	Drogi publiczne zamiejskie o twardej nawierzchni w km/100 km ² ...	64,6	64,0	64,6	64,9	65,4	66,2
22	Osoby w wieku 16-74 lata korzystające z Internetu ⁱ w % osób w wieku 16-74 lata	.	.	x	42,2	47,9	52,2
23	obszary wiejskie	.	.	x	29,5	35,1	39,3
	Stan i ochrona środowiska						
24	Lesistość ^a w %	28,5	28,6	28,7	28,8	28,9	28,9
25	obszary wiejskie	29,1	29,2	29,3	29,4	29,5	29,5
26	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	91,0	90,3	91,0	91,2	92,1	93,0
27	obszary wiejskie	91,7	92,4	91,8	91,7	93,2	91,9
	Ścieki oczyszczane na 100 km ² w dam ³						
28	komunalne	380,9	370,7	368,5	364,6	369,5	375,5
29	obszary wiejskie	24,8	27,5	30,9	33,4	37,1	40,8
30	przemysłowe	282,4	257,7	252,9	252,4	257,4	264,2
31	obszary wiejskie	73,7	68,0	66,2	69,7	72,9	75,5
	Ludność korzystająca ^b z oczyszczalni ścieków w % ludności						
32	ogółem	56,7	58,2	59,0	60,2	61,4	62,2
33	obszary wiejskie	14,0	16,5	18,4	20,4	22,0	23,8
	Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone ^c						
34	na 1 km ² w t	377,0	385,5	396,7	398,5	394,9	397,9
35	obszary wiejskie	64,9	65,0	71,8	72,0	74,1	77,8

a Stan w dniu 31 XII. b Dane szacunkowe. c W ciągu roku. d Do przeliczeń przyjęto ludność według stanu w dniu 30 VI. e W jednostkach naturalnych, według gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. g Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. h Dane dotyczą operatorów sieci publicznej. i W gospodarstwach

a As of 31 XII. b Estimated data. c During the year. d The number of persons as of 30 VI was used in calculations. e Consumption of gas in natural units in agriculture. g Data of the Polish Post General Directorate. h Data concern operators of the public network. i In households.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Specification	No.
							<i>Population using^{ab} system in % of total population:</i>	
87,0	87,4	87,4	87,6	87,9	88,0	91,6	<i>water supply system</i>	1
74,2	74,8	75,2	75,7	76,2	76,6	84,3	<i>rural areas</i>	2
61,0	61,5	62,0	63,5	64,3	65,1	68,7	<i>sewage system</i>	3
22,5	23,5	24,8	27,8	29,4	30,9	37,4	<i>rural areas</i>	4
51,7	52,6	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	<i>gas supply system</i>	5
18,8	20,6	20,8	21,2	21,7	22,0	22,4	<i>rural areas</i>	6
							<i>Consumption^c in households per capita^d:</i>	
31,8	31,3	31,1	31,2	31,2	30,9	31,1	<i>water from water supply system in m³</i>	7
25,1	25,0	25,1	25,6	26,1	26,3	26,8	<i>rural areas</i>	8
99,5	101,5	110,0	100,1	103,4	105,7	96,7	<i>gas^e from gas supply system in hm³</i>	9
48,0	50,0	54,2	53,4	54,2	55,9	52,0	<i>rural areas</i>	10
745,8	751,8	773,0	762,7	760,8	758,8	739,1	<i>electricity^f in kWh</i>	11
721,2	736,2	754,5	745,6	748,7	757,4	745,4	<i>rural areas</i>	12
							Transport and communication^g	
4513	4575	4567	4597	4555	4883	5103	<i>Population per postal office</i>	13
3297	3284	3312	3460	3455	3919	4321	<i>rural areas</i>	14
							<i>Subscribers per 1000 population:</i>	
193	184	180	179	180	181	181	<i>radio^g</i>	15
139	130	126	125	125	126	126	<i>rural areas</i>	16
186	178	174	173	173	175	174	<i>television^g</i>	17
135	127	123	122	122	123	122	<i>rural areas</i>	18
211	193	183	152	134	128	120	<i>fixed line telephone (standard main lines)^h</i>	19
112	104	94	84	64	61	59	<i>rural areas</i>	20
66,8	68,7	70,0	71,8	71,9	72,6	73,6	<i>Hard surface public non-urban roads in km/100 km²</i>	21
							<i>Persons aged 16-74 using the Internetⁱ in % of persons aged 16-74</i>	
56,3	61,4	64,9	67,3	67,6	68,0	71,9		22
43,6	51,1	55,6	58,5	58,9	60,5	64,2	<i>rural areas</i>	23
							Environmental protection	
29,0	29,1	29,2	29,2	29,3	29,4	29,4	<i>Forest cover^a in %</i>	24
29,6	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,1	<i>rural areas</i>	25
							<i>Industrial and municipal wastewater treated in % of wastewater requiring treatment</i>	
92,9	93,8	92,4	92,3	93,4	94,1	94,7		26
87,5	89,5	91,8	91,4	89,6	85,8	88,5	<i>rural areas</i>	27
							<i>Wastewater treated per 100 km² in dam³</i>	
374,0	377,7	397,4	384,8	390,4	398,0	395,5	<i>municipal</i>	28
42,5	47,4	53,2	56,2	59,1	64,7	66,8	<i>rural areas</i>	29
290,3	281,8	285,0	286,2	266,8	254,2	247,7	<i>industrial</i>	30
70,7	77,5	89,2	95,0	96,0	77,9	79,0	<i>rural areas</i>	31
							<i>Population connected^b to wastewater treatment plants in % of total population</i>	
63,1	64,2	64,7	65,7	68,6	70,3	71,5		32
25,7	26,9	28,5	30,6	33,1	35,3	37,4	<i>rural areas</i>	33
							<i>Waste (excluding municipal waste) generated^c total per km² in t</i>	
367,6	355,2	362,9	395,1	393,8	417,7	419,8		34
72,5	81,0	80,1	95,1	97,9	126,7	130,5	<i>rural areas</i>	35

których następuje rozliczenie z odbiorcami. *f* Od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego domowych.

on the basis of which settlements with client occur. *f* Since 2005 include households whose the main source of maintenance is income from a private farm

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
1	Powierzchnia ogólna kraju ^{a,b} w km ² ..	o	312683	312679	19947	19947	17972	17972	25122	25122	13988	13988
2		w	291340	291071	17746	17739	17145	17143	24163	24144	13352	13341
3		m	21343	21608	2201	2208	827	829	959	978	636	647
4	Ludność ^c w tys.	o	38125,5	38478,6	2882,3	2908,5	2066,4	2090,0	2172,8	2147,7	1008,5	1020,3
5		w	14756,6	15262,3	839,7	893,6	799,1	839,5	1159,7	1155,0	363,0	376,6
6		m	23368,9	23216,4	2042,7	2014,8	1267,3	1250,5	1013,0	992,8	645,6	643,7
7	w tym kobiety	o	19698,7	19858,8	1499,8	1509,9	1069,1	1077,1	1119,0	1106,8	519,4	523,6
8		w	7413,6	7652,6	423,2	448,4	399,9	418,7	585,1	582,2	182,0	187,9
9		m	12285,1	12206,2	1076,6	1061,5	669,2	658,4	533,9	524,5	337,4	335,7
10	Ludność ^c na 1 km ²	o	122	123	145	146	115	116	86	85	72	73
11		w	51	52	47	50	47	49	48	48	27	28
12		m	1095	1074	927	913	1534	1509	1053	1015	1014	995
13	Kobiety na 100 mężczyzn ^c	o	107	107	108	108	107	106	106	106	106	105
14		w	101	101	102	101	100	99	102	102	101	100
15		m	111	111	111	111	112	111	111	112	109	109
Mediana wieku:												
16	mężczyźni	o	35,0	37,8	35,8	38,5	34,4	37,6	34,5	37,5	34,2	37,6
17		w	33,9	36,6	34,2	37,3	33,0	36,2	34,9	37,1	33,3	36,7
18		m	35,8	38,6	36,5	39,1	35,3	38,5	34,2	38,0	34,8	38,1
19	kobiety	o	39,1	41,2	40,8	42,1	38,4	41,0	39,2	41,6	38,1	40,7
20		w	36,5	38,8	37,1	39,2	35,2	38,1	38,9	40,4	35,6	38,5
21		m	40,8	42,9	42,3	43,7	40,5	43,1	39,4	42,9	39,6	42,0
Ruch naturalny												
22	Małżeństwa na 1000 ludności	o	5,9	4,9	5,7	4,7	6,2	4,9	6,2	5,1	5,8	4,8
23		w	6,0	5,1	5,6	4,8	6,4	5,2	6,2	5,3	5,9	4,9
24		m	5,9	4,7	5,8	4,6	6,0	4,7	6,2	4,9	5,8	4,7
25	Rozwody ^c na 1000 ludności	o	1,9	1,7	2,6	2,0	2,1	2,1	0,9	1,5	2,4	2,1
26		w	0,9	1,1	1,4	1,3	1,0	1,5	0,6	1,0	1,4	1,5
27		m	2,5	2,1	3,0	2,3	2,8	2,4	1,2	2,0	3,0	2,4
28	Urodzenia żywe na 1000 ludności	o	9,8	9,7	9,2	9,3	10,2	9,6	9,8	9,2	10,3	9,5
29		w	10,5	10,3	10,2	9,9	11,6	10,6	10,2	9,3	11,0	10,1
30		m	9,4	9,4	8,8	9,1	9,3	8,9	9,5	9,1	9,9	9,2
31	Zgony na 1000 ludności	o	9,7	9,8	10,1	10,3	9,5	9,6	10,4	10,3	9,2	9,4
32		w	9,9	9,6	9,9	9,6	9,4	8,8	12,1	11,5	9,5	9,3
33		m	9,5	9,9	10,2	10,6	9,5	10,1	8,4	8,8	9,0	9,4
34	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń ży- wych	o	6,0	4,2	6,9	4,6	5,7	4,6	6,4	4,2	6,5	3,8
35		w	5,7	4,4	7,0	4,2	6,4	4,4	6,6	4,7	6,7	4,5
36		m	6,2	4,1	6,8	4,7	5,1	4,8	6,2	3,5	6,4	3,4
37	Przyrost naturalny na 1000 ludności	o	0,1	0,0	-0,9	-0,9	0,7	0,0	-0,5	-1,1	1,1	0,2
38		w	0,6	0,7	0,3	0,3	2,2	1,8	-1,9	-2,2	1,5	0,8
39		m	-0,2	-0,5	-1,4	-1,5	-0,2	-1,2	1,1	0,3	0,9	-0,2
40	Płodność kobiet	o	38,1	40,4	35,9	39,2	39,3	39,5	39,3	38,6	39,4	39,6
41		w	42,0	42,3	39,8	40,5	45,4	43,0	43,2	39,8	42,6	41,2
42		m	35,7	39,1	34,3	38,6	35,5	37,2	35,3	37,3	37,6	38,6

a Stan w dniu 31 XII. b Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Nie a As of 31 XII. b According to geodetic register; land area (including inland waters) and part of internal waters. c Exclude divorces in which both of spouses

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
18219	18219	15183	15183	35557	35558	9412	9412	t Total area of the country ^{ab} in km ²	1
17080	17061	13534	13527	33402	33390	8645	8647	r	2
1139	1158	1649	1656	2155	2168	767	765	u	3
2566,2	2504,1	3271,2	3368,3	5171,7	5334,5	1041,9	1000,9	t Population ^a in thous.	4
908,9	920,7	1653,1	1730,7	1825,0	1907,0	494,1	480,2	r	5
1657,3	1583,4	1618,1	1637,6	3346,7	3427,5	547,8	520,6	u	6
1344,3	1310,7	1685,3	1734,1	2694,8	2782,4	538,0	516,7	t of which females	7
458,0	463,6	833,0	871,2	915,1	956,0	251,5	244,1	r	8
886,2	847,1	852,3	862,9	1779,8	1826,4	286,5	272,6	u	9
141	137	215	222	145	150	111	106	t Population ^a per 1 km ²	10
53	54	122	128	55	57	57	56	r	11
1455	1368	980	989	1553	1581	717	681	u	12
110	110	106	106	109	109	107	107	t Females per 100 males ^a	13
102	101	102	101	101	101	104	103	r	14
115	115	111	111	114	114	110	110	u	15
								Median age:	
36,7	39,0	34,0	36,8	35,6	37,7	36,4	39,5	t males	16
35,9	38,0	32,8	35,6	34,5	36,7	36,5	39,3	r	17
37,2	39,5	35,3	38,1	36,2	38,1	36,3	39,7	u	18
42,3	43,9	37,4	39,7	40,0	41,0	39,6	42,8	t females	19
39,3	40,8	35,0	37,5	37,5	39,0	38,5	41,3	r	20
43,8	45,8	40,1	42,1	41,5	42,0	40,7	44,2	u	21
								Vital statistics	
5,6	4,5	6,0	5,2	5,8	4,7	5,4	4,8	t Marriages per 1000 population	22
5,9	4,7	6,1	5,4	5,9	5,0	5,2	5,0	r	23
5,5	4,4	5,9	4,9	5,7	4,5	5,5	4,6	u	24
2,1	1,8	1,5	1,3	1,9	1,8	2,0	1,7	t Divorces ^c per 1000 population	25
1,0	1,1	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	r	26
2,7	2,1	2,4	1,8	2,4	2,2	2,8	2,2	u	27
9,1	9,1	10,0	10,2	10,2	10,7	8,1	8,6	t Live births per 1000 population	28
10,0	9,7	10,8	10,9	10,2	10,5	8,0	8,8	r	29
8,6	8,7	9,2	9,5	10,2	10,9	8,3	8,3	u	30
12,2	11,9	8,8	8,8	10,1	10,1	9,0	9,8	t Deaths per 1000 population	31
12,4	11,6	8,6	8,4	10,8	10,4	9,3	10,0	r	32
12,1	12,0	9,1	9,2	9,7	9,8	8,8	9,6	u	33
5,5	4,4	5,4	3,2	5,0	3,7	5,4	4,7	t Infant deaths per 1000 live births	34
4,6	5,2	5,5	3,3	5,3	4,3	5,1	5,6	r	35
6,1	3,8	5,2	3,0	4,8	3,4	5,8	3,7	u	36
-3,1	-2,8	1,2	1,4	0,1	0,7	-0,9	-1,2	t Natural increase per 1000 population	37
-2,3	-2,0	2,2	2,5	-0,6	0,1	-1,3	-1,1	r	38
-3,5	-3,3	0,2	0,3	0,5	1,0	-0,5	-1,3	u	39
36,5	39,0	38,8	41,2	40,4	44,4	30,6	35,1	t Female fertility	40
42,3	41,1	42,2	43,5	42,1	43,8	30,1	35,4	r	41
33,5	37,8	35,3	38,7	39,5	44,7	31,1	34,9	u	42

uwzględniono rozwodów z powództwa osób zamieszkałych za granicą.
live abroad.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
1	Powierzchnia ogólna kraju ^{ab} w km ² ...	o	17846	17846	20187	20187	18314	18310	12334	12333
2		w	16769	16649	19262	19262	17203	17216	8537	8543
3		m	1077	1197	925	925	1111	1094	3797	3790
4	Ludność ^a w tys.	o	2097,6	2129,2	1196,1	1191,9	2203,6	2302,1	4669,1	4585,9
5		w	1247,6	1248,9	484,5	471,0	726,3	808,8	1003,1	1043,1
6		m	849,9	880,3	711,6	720,9	1477,3	1493,3	3666,1	3542,9
7	w tym kobiety	o	1072,0	1086,5	612,8	610,8	1132,6	1180,1	2415,3	2373,2
8		w	628,4	627,5	239,9	233,0	360,4	400,4	510,6	530,5
9		m	443,6	459,0	372,9	377,8	772,3	779,7	1904,7	1842,7
10	Ludność ^a na 1 km ²	o	118	119	59	59	120	126	379	372
11		w	74	75	25	24	42	47	117	122
12		m	791	735	769	779	1333	1365	966	935
13	Kobiety na 100 mężczyzn ^a	o	105	104	105	105	106	105	107	107
14		w	101	101	98	98	98	98	104	103
15		m	109	109	110	110	110	109	108	108
Mediana wieku:										
16	mężczyźni	o	33,4	36,8	34,8	37,8	34,1	36,9	36,7	39,2
17		w	33,1	36,1	36,5	38,6	31,2	34,3	35,6	38,0
18		m	34,0	37,6	33,8	37,3	35,6	38,3	37,0	39,5
19	kobiety	o	36,7	39,7	38,8	41,6	37,3	39,6	40,6	42,9
20		w	35,6	38,5	39,7	41,3	32,5	35,3	38,3	40,4
21		m	38,6	41,6	38,3	41,7	40,0	41,9	41,3	43,7
Ruch naturalny										
22	Małżeństwa na 1000 ludności	o	6,0	5,3	5,7	5,1	6,3	5,0	6,0	5,0
23		w	6,0	5,4	5,9	5,2	6,7	5,4	5,7	5,1
24		m	6,1	5,2	5,6	5,1	6,2	4,8	6,0	4,9
25	Rozwody ^c na 1000 ludności	o	1,1	1,1	1,5	1,6	2,0	1,4	2,3	1,8
26		w	0,6	0,7	0,7	0,9	1,1	0,9	1,2	1,2
27		m	1,8	1,6	2,1	2,0	2,5	1,7	2,6	2,0
28	Urodzenia żywe na 1000 ludności	o	9,6	9,4	9,2	9,2	11,0	10,7	9,1	9,3
29		w	10,1	9,7	9,6	9,3	13,1	12,5	9,0	10,0
30		m	8,9	8,9	8,9	9,2	10,0	9,8	9,1	9,1
31	Zgony na 1000 ludności	o	8,3	8,6	9,9	9,9	8,5	8,8	9,9	10,4
32		w	9,0	9,0	12,9	12,4	7,4	7,3	9,4	9,6
33		m	7,3	8,1	7,8	8,3	9,1	9,6	10,1	10,7
34	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń ży- wych	o	7,0	5,0	6,2	4,5	5,5	3,3	7,3	4,9
35		w	5,9	5,1	5,3	3,7	5,5	3,3	6,1	4,5
36		m	8,7	4,7	6,8	5,1	5,6	3,4	7,6	5,1
37	Przyrost naturalny na 1000 ludności	o	1,3	0,7	-0,7	-0,7	2,5	2,0	-0,8	-1,1
38		w	1,1	0,7	-3,3	-3,2	5,6	5,2	-0,3	0,5
39		m	1,6	0,8	1,1	0,9	1,0	0,2	-1,0	-1,6
40	Płodność kobiet	o	36,9	37,8	35,7	38,3	42,3	43,8	34,8	39,2
41		w	40,0	38,9	42,7	40,6	49,3	49,4	34,7	41,1
42		m	32,7	36,2	31,9	36,9	38,8	40,7	34,9	38,7

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. *c* Nie *a* As of 31 XII. *b* According to geodetic register; land area (including inland waters) and part of internal waters. *c* Exclude divorces in which both of spouses

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.	
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
11710	11711	24173	24173	29827	29826	22892	22892	t	Total area of the country ^{ab} in km ²	1
11066	11042	23576	23575	28340	28314	21520	21478	r		2
644	669	597	598	1487	1512	1372	1414	u		3
1279,8	1263,2	1426,9	1444,0	3378,5	3472,6	1692,8	1715,4	t	Population ^a in thous.	4
700,0	699,3	570,9	589,7	1457,0	1560,4	524,6	537,8	r		5
579,8	563,8	855,9	854,3	1921,5	1912,2	1168,3	1177,7	u		6
656,0	646,5	730,9	737,0	1739,6	1783,1	869,8	880,4	t	of which females	7
352,1	350,6	282,8	290,5	730,8	781,2	261,0	266,8	r		8
303,8	295,9	448,2	446,4	1008,8	1001,9	608,9	613,6	u		9
109	108	59	60	113	116	74	75	t	Population ^a per 1 km ²	10
63	63	24	25	51	55	24	25	r		11
897	843	1435	1428	1292	1264	851	832	u		12
105	105	105	104	106	106	106	105	t	Females per 100 males ^a	13
101	101	98	97	101	100	99	98	r		14
110	110	110	109	111	110	109	109	u		15
									Median age:	
36,0	38,8	33,4	37,0	33,7	36,7	35,1	38,4	t	males	16
35,5	38,0	32,2	35,8	32,7	35,5	33,0	36,6	r		17
36,7	39,8	34,2	37,7	34,5	37,7	36,0	39,1	u		18
40,5	42,7	37,2	40,2	37,3	39,7	39,1	41,6	t	females	19
38,7	40,7	34,4	37,5	34,8	37,4	35,3	38,3	r		20
42,5	45,4	39,0	42,0	39,4	41,8	41,0	43,2	u		21
									Vital statistics	
6,1	4,8	5,9	4,8	6,1	5,0	5,8	4,8	t	Marriages per 1000 population	22
6,0	5,1	6,0	5,1	6,3	5,2	5,9	5,0	r		23
6,2	4,4	5,8	4,6	6,0	4,8	5,7	4,7	u		24
0,7	1,5	2,4	1,9	1,6	1,7	2,7	1,9	t	Divorces ^c per 1000 population	25
0,4	1,0	1,5	1,3	0,9	1,2	1,5	1,2	r		26
1,0	2,1	3,1	2,2	2,1	2,1	3,3	2,3	u		27
8,8	8,5	10,5	9,7	10,8	10,7	9,7	9,0	t	Live births per 1000 population	28
9,4	9,0	12,0	10,8	11,8	11,6	11,2	10,1	r		29
8,1	7,8	9,6	8,9	10,1	9,9	9,0	8,5	u		30
10,7	10,8	8,8	9,1	9,2	9,0	9,3	9,5	t	Deaths per 1000 population	31
11,7	11,3	9,0	9,1	9,1	8,4	9,1	9,1	r		32
9,4	10,1	8,7	9,0	9,2	9,4	9,4	9,7	u		33
5,0	3,1	5,0	4,8	6,1	4,3	6,6	5,3	t	Infant deaths per 1000 live births	34
5,6	3,2	4,9	5,8	5,5	4,7	6,1	6,6	r		35
4,2	2,9	5,0	4,0	6,7	4,0	6,9	4,7	u		36
-1,9	-2,3	1,7	0,6	1,7	1,7	0,4	-0,4	t	Natural increase per 1000 population	37
-2,4	-2,3	3,0	1,7	2,7	3,2	2,2	1,1	r		38
-1,3	-2,3	0,9	-0,2	0,8	0,5	-0,3	-1,1	u		39
35,5	36,5	40,0	39,7	41,2	43,4	37,6	38,0	t	Female fertility	40
39,2	38,4	47,0	44,5	45,4	46,4	43,7	41,6	r		41
31,3	34,1	35,5	36,4	38,0	40,9	34,8	36,2	u		42

uwzględniono rozwodów z powództwa osób zamieszkałych za granicą.
live abroad.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie		Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie	
			2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014
Ruch naturalny (dok.)												
1	Współczynnik dzietności ogólnej	o	1,267	1,290	1,179	1,225	1,308	1,285	1,330	1,245	1,299	1,267
2		w	1,409	1,390	1,320	1,314	1,507	1,421	1,459	1,308	1,401	1,342
3		m	1,179	1,217	1,120	1,182	1,182	1,187	1,196	1,166	1,239	1,215
4	Współczynnik reprodukcji brutto	o	0,615	0,626	0,573	0,596	0,637	0,621	0,647	0,608	0,628	0,617
5		w	0,686	0,674	0,638	0,642	0,731	0,690	0,715	0,640	0,685	0,650
6		m	0,572	0,591	0,545	0,574	0,577	0,571	0,578	0,568	0,595	0,594
7	Współczynnik dynamiki demograficznej	o	1,012	0,997	0,913	0,909	1,078	1,000	0,948	0,897	1,124	1,017
8		w	1,060	1,073	1,032	1,036	1,235	1,204	0,840	0,810	1,156	1,086
9		m	0,981	0,948	0,866	0,858	0,978	0,882	1,129	1,029	1,104	0,977
Zgony według wybranych przyczyn ^{ab} na 10 tys. ludności:												
10	choroby zakaźne i pasożytnicze ...	o	0,6	0,5	0,7	0,4	0,6	0,2	0,5	0,3	0,6	0,3
11		w	0,5	0,4	0,5	0,2	0,6	0,1	0,5	0,3	0,5	0,3
12		m	0,7	0,6	0,7	0,4	0,6	0,2	0,5	0,3	0,7	0,3
13	nowotwory złośliwe	o	24,0	24,4	26,0	25,3	25,3	25,4	20,2	21,9	21,4	23,7
14		w	22,1	21,8	23,7	22,1	23,1	21,9	20,9	21,8	20,1	21,6
15		m	25,3	26,2	27,0	26,8	26,8	27,7	19,3	21,9	22,1	25,0
16	choroby układu krążenia	o	44,2	46,1	48,5	49,6	43,0	42,4	50,6	50,7	40,7	42,9
17		w	48,3	48,6	49,3	47,6	44,5	42,2	61,7	60,3	44,4	44,8
18		m	41,6	44,5	48,2	50,5	42,0	42,6	37,6	39,6	38,7	41,8
19	choroby układu oddechowego	o	4,8	6,0	4,5	5,7	5,2	5,8	4,2	5,6	3,8	5,4
20		w	5,2	6,0	4,7	5,6	5,6	5,7	5,2	6,2	4,2	5,5
21		m	4,6	5,9	4,3	5,7	5,0	5,8	3,0	4,9	3,5	5,4
22	zewnętrzne przyczyny zgonu	o	6,6	5,8	6,7	5,8	5,9	5,3	5,5	6,1	6,3	5,7
23		w	7,3	6,4	7,3	6,6	6,5	5,7	6,8	7,1	6,6	6,5
24		m	6,2	5,5	6,4	5,5	5,5	5,0	4,0	5,0	6,1	5,2
Migracje												
25	Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności ...	o	x	x	0,1	0,8	-0,8	-0,8	-2,4	-2,4	-0,5	-0,6
26		w	2,4	1,9	5,2	4,8	3,2	1,6	-0,4	-0,7	2,1	1,1
27		m	-1,5	-1,2	-2,0	-0,9	-3,3	-2,4	-4,6	-4,4	-2,0	-1,6
28	Saldo migracji zagranicznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności ...	o	-0,9	-0,4	-1,4	-0,6	-0,9	-0,5	-0,7	-0,3	-1,1	-0,6
29		w	-0,7	-0,3	-1,3	-0,5	-0,6	-0,2	-0,4	-0,2	-0,8	-0,6
30		m	-1,1	-0,5	-1,4	-0,7	-1,2	-0,8	-0,9	-0,4	-1,2	-0,7
31	Saldo migracji wewnętrznych i zagra- nicznych na pobyt stały	o	-36134	-15750	-3626	556	-3587	-2838	-6593	-5760	-1594	-1323
32		w	25135	25112	3325	3808	2073	1173	-1025	-1021	470	175
33		m	-61269	-40862	-6951	-3252	-5660	-4011	-5568	-4739	-2064	-1498
34	na 1000 ludności	o	-0,9	-0,4	-1,3	0,2	-1,7	-1,4	-3,0	-2,7	-1,6	-1,3
35		w	1,7	1,6	4,0	4,3	2,6	1,4	-0,9	-0,9	1,3	0,5
36		m	-2,6	-1,8	-3,4	-1,6	-4,5	-3,2	-5,5	-4,8	-3,2	-2,3
Ludność według ekonomicznych grup wieku^c												
37	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w tys.	o	7660,6	6943,0	531,8	488,4	431,1	383,2	456,7	388,6	206,9	186,5
38		w	3423,1	3067,3	183,1	171,4	192,8	174,4	261,5	220,3	83,6	74,6
39		m	4237,5	3875,7	348,7	317,0	238,3	208,8	195,2	168,3	123,3	111,9
40	w tym kobiety	o	3735,0	3380,3	259,4	238,0	210,5	186,4	222,8	189,8	101,0	90,9
41		w	1668,4	1492,2	89,2	83,4	94,1	84,6	127,4	107,5	40,9	36,3
42		m	2066,5	1888,2	170,2	154,6	116,3	101,8	95,4	82,3	60,1	54,6

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). b W 2014 r. dane za 2013 r. c Stan w dniu 31 XII.
a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision). b In 2014 data for 2013.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.	
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
Vital statistics (cont.)										
1,219	1,268	1,279	1,300	1,314	1,382	1,039	1,139	t	Total fertility rate	1
1,412	1,375	1,413	1,422	1,441	1,453	1,024	1,161	r		2
1,120	1,206	1,147	1,164	1,244	1,324	1,052	1,115	u		3
0,588	0,611	0,628	0,627	0,640	0,669	0,496	0,554	t	Gross reproduction rate	4
0,691	0,663	0,694	0,681	0,699	0,703	0,497	0,559	r		5
0,536	0,580	0,564	0,567	0,607	0,640	0,495	0,548	u		6
0,746	0,764	1,138	1,162	1,013	1,068	0,898	0,876	t	Demographic dynamics rate	7
0,811	0,830	1,258	1,300	0,945	1,009	0,856	0,888	r		8
0,710	0,726	1,020	1,031	1,055	1,103	0,938	0,865	u		9
Death by selected causes ^{ab} per 10 thous. population:										
0,7	0,7	0,5	0,6	0,7	0,7	0,4	0,4	t	infectious and parasitic diseases	10
0,5	0,4	0,5	0,6	0,6	0,4	0,5	0,4	r		11
0,7	0,8	0,6	0,6	0,7	0,8	0,4	0,5	u		12
26,3	27,6	22,4	22,5	25,1	24,8	23,3	24,2	t	malignant neoplasms	13
25,3	24,7	20,1	20,1	23,0	22,4	22,3	23,1	r		14
26,8	29,3	24,8	24,9	26,3	26,2	24,3	25,1	u		15
54,8	54,1	42,5	43,7	42,9	47,8	44,0	45,7	t	diseases of the circulatory system	16
63,4	60,7	42,8	43,6	51,3	53,4	48,1	48,2	r		17
50,1	50,3	42,3	43,8	38,3	44,7	40,4	43,4	u		18
7,0	8,1	4,1	4,2	6,2	8,5	3,9	4,9	t	diseases of the respiratory system	19
6,9	8,2	4,5	4,1	6,7	8,4	3,9	5,3	r		20
7,0	8,0	3,7	4,3	5,9	8,5	3,9	4,5	u		21
8,5	7,1	5,6	4,8	7,2	6,7	6,2	4,8	t	external causes of death	22
9,7	7,9	5,9	5,0	9,0	8,1	6,3	5,1	r		23
7,8	6,6	5,2	4,5	6,2	5,9	6,1	4,5	u		24
Migration										
Net internal migration of population for permanent residence per 1000 population										
-0,7	-0,7	1,0	1,1	3,2	2,5	-0,8	-0,7	t		25
2,2	2,4	3,0	2,2	3,6	2,6	1,5	1,3	r		26
-2,3	-2,5	-1,0	-0,2	2,9	2,4	-2,9	-2,5	u		27
Net international migration of population for permanent residence per 1000 population										
-0,4	-0,1	-0,6	-0,2	-0,2	0,0	-3,8	-1,6	t		28
-0,2	0,0	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	-4,2	-1,8	r		29
-0,6	-0,2	-0,8	-0,3	-0,2	0,0	-3,4	-1,3	u		30
Internal and international net migration for permanent residence										
-2909	-2045	1292	2947	15445	13108	-4798	-2260	t		31
1840	2227	4229	3744	6355	4905	-1353	-254	r		32
-4749	-4272	-2937	-797	9090	8203	-3445	-2006	u		33
per 1000 population										
-1,1	-0,8	0,4	0,9	3,0	2,5	-4,6	-2,3	t		34
2,0	2,4	2,6	2,2	3,5	2,6	-2,7	-0,5	r		35
-2,9	-2,7	-1,8	-0,5	2,7	2,4	-6,3	-3,8	u		36
Population by economic age groups^c										
Pre-working age population in thous.										
474,4	422,1	696,8	640,8	1000,3	988,0	196,8	161,7	t		37
196,9	174,6	405,2	367,6	420,3	389,7	98,7	81,0	r		38
277,5	247,5	291,6	273,2	580,0	598,3	98,1	80,7	u		39
230,9	205,2	340,2	312,4	487,9	480,9	96,0	78,6	t	of which females	40
95,9	84,8	197,7	179,4	204,8	189,4	48,4	39,4	r		41
135,0	120,4	142,4	133,0	283,0	291,6	47,7	39,2	u		42

c As of 31 XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Ruch naturalny (dok.)										
1	Współczynnik dzietności ogólnej	o	1,243	1,212	1,244	1,235	1,394	1,396	1,173	1,264
2		w	1,333	1,279	1,479	1,361	1,649	1,605	1,183	1,346
3		m	1,120	1,110	1,112	1,156	1,259	1,262	1,171	1,241
4	Współczynnik reprodukcji brutto	o	0,603	0,592	0,596	0,583	0,675	0,681	0,570	0,620
5		w	0,653	0,625	0,695	0,635	0,795	0,787	0,577	0,657
6		m	0,536	0,541	0,541	0,550	0,612	0,614	0,569	0,609
7	Współczynnik dynamiki demograficznej	o	1,155	1,087	0,930	0,931	1,293	1,223	0,916	0,893
8		w	1,122	1,078	0,746	0,745	1,753	1,715	0,964	1,047
9		m	1,215	1,101	1,139	1,114	1,106	1,021	0,904	0,853
Zgony według wybranych przyczyn ^{ab} na 10 tys. ludności:										
10	choroby zakaźne i pasożytnicze ...	o	0,5	0,1	0,5	0,3	0,5	0,9	0,9	0,7
11		w	0,5	0,1	0,6	0,3	0,3	0,6	0,8	0,6
12		m	0,5	0,1	0,4	0,3	0,7	1,1	0,9	0,7
13	nowotwory złośliwe	o	19,8	19,4	23,4	24,3	25,8	24,5	24,8	26,8
14		w	20,1	18,8	27,0	26,6	21,1	19,3	20,8	23,4
15		m	19,4	20,3	20,9	22,8	28,1	27,3	25,9	27,8
16	choroby układu krążenia	o	41,1	44,2	42,5	43,6	36,7	36,9	46,8	49,8
17		w	45,4	48,6	59,9	58,5	31,7	31,8	49,5	50,2
18		m	34,8	37,9	30,5	33,8	39,1	39,6	46,0	49,6
19	choroby układu oddechowego	o	3,1	3,6	6,1	7,0	3,9	7,1	4,6	4,6
20		w	3,7	3,9	8,9	9,3	3,8	5,9	4,2	4,6
21		m	2,2	3,1	4,1	5,5	4,0	7,7	4,7	4,6
22	zewnętrzne przyczyny zgonu	o	5,3	4,8	7,8	6,3	6,3	5,7	6,8	6,2
23		w	5,8	5,2	9,7	8,0	6,9	5,9	6,1	6,2
24		m	4,5	4,2	6,4	5,1	5,9	5,7	7,0	6,2
Migracje										
25	Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności ...	o	-0,9	-0,9	-1,7	-1,6	1,1	1,3	-0,8	-0,8
26		w	0,5	0,3	-1,7	-1,3	5,2	4,5	4,4	3,6
27		m	-3,0	-2,6	-1,7	-1,8	-1,0	-0,4	-2,2	-2,1
28	Saldo migracji zagranicznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności ...	o	-1,0	-0,1	-0,7	-0,3	-1,5	-0,5	-1,8	-0,8
29		w	-0,6	0,0	-0,2	-0,1	-1,1	-0,4	-1,6	-0,6
30		m	-1,5	-0,3	-1,1	-0,4	-1,7	-0,5	-1,9	-0,8
31	Saldo migracji wewnętrznych i zagra- nicznych na pobyt stały	o	-3990	-2249	-2838	-2249	-934	1972	-12189	-7164
32		w	-155	323	-896	-657	3017	3255	2819	3108
33		m	-3835	-2572	-1942	-1592	-3951	-1283	-15008	-10272
34	na 1000 ludności	o	-1,9	-1,1	-2,4	-1,9	-0,4	0,9	-2,6	-1,6
35		w	-0,1	0,3	-1,8	-1,4	4,2	4,0	2,8	3,0
36		m	-4,5	-2,9	-2,7	-2,2	-2,7	-0,9	-4,1	-2,9
Ludność według ekonomicznych grup wiekul^c										
37	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w tys.	o	468,7	400,8	250,6	210,5	469,3	448,2	858,8	771,2
38		w	300,4	249,9	107,0	86,6	192,6	189,1	210,0	195,9
39		m	168,3	150,9	143,6	123,9	276,7	259,1	648,7	575,3
40	w tym kobiety	o	228,6	195,2	122,0	102,3	228,4	218,1	418,8	376,4
41		w	146,4	121,6	51,9	41,8	93,9	92,3	102,2	95,4
42		m	82,3	73,6	70,1	60,5	134,4	125,8	316,6	281,0

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). b W 2014 r. dane za 2013 r. c Stan w dniu 31 XII.
a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision). b In 2014 data for 2013.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Vital statistics (cont.)										
1,191	1,181	1,358	1,283	1,344	1,374	1,251	1,228	t	Total fertility rate	1
1,305	1,256	1,580	1,454	1,500	1,505	1,452	1,369	r		2
1,062	1,075	1,210	1,151	1,227	1,260	1,154	1,151	u		3
0,579	0,577	0,672	0,622	0,644	0,664	0,607	0,601	t	Gross reproduction rate	4
0,640	0,619	0,799	0,708	0,718	0,725	0,705	0,665	r		5
0,509	0,518	0,587	0,556	0,589	0,610	0,560	0,565	u		6
0,822	0,789	1,198	1,066	1,180	1,191	1,048	0,954	t	Demographic dynamics rate	7
0,798	0,801	1,334	1,188	1,300	1,375	1,241	1,116	r		8
0,859	0,774	1,102	0,981	1,091	1,057	0,963	0,885	u		9
Death by selected causes ^{db} per 10 thous. population:										
0,7	0,3	0,6	0,5	0,5	0,3	0,5	0,7	t	infectious and parasitic diseases	10
0,6	0,3	0,5	0,5	0,3	0,2	0,3	0,5	r		11
0,7	0,3	0,6	0,6	0,6	0,3	0,7	0,8	u		12
23,1	24,5	23,0	25,1	24,5	23,0	24,1	25,9	t	malignant neoplasms	13
23,4	23,6	21,9	23,6	22,4	20,0	21,2	23,7	r		14
22,6	25,7	23,8	26,0	26,1	25,5	25,4	26,9	u		15
51,7	57,8	33,5	40,7	40,5	39,2	41,4	44,9	t	diseases of the circulatory system	16
59,2	62,9	35,0	42,0	41,4	39,0	43,4	44,4	r		17
42,6	51,4	32,5	39,9	39,8	39,3	40,6	45,1	u		18
5,5	5,0	6,4	6,5	3,9	5,9	4,3	5,4	t	diseases of the respiratory system	19
6,2	5,6	6,7	7,1	4,0	5,8	4,4	5,9	r		20
4,7	4,2	6,3	6,1	3,7	5,9	4,3	5,2	u		21
7,0	6,0	6,8	6,2	6,7	4,8	6,6	6,0	t	external causes of death	22
7,6	6,7	7,9	7,5	7,5	5,2	7,7	6,7	r		23
6,3	5,1	6,1	5,3	6,1	4,4	6,1	5,7	u		24
Migration										
Net internal migration of population for permanent residence per 1000 population										
-2,2	-1,9	-2,2	-1,9	0,7	0,4	-0,8	-0,5	t		25
0,3	0,3	-2,4	-1,8	4,2	3,7	1,4	0,5	r		26
-5,1	-4,8	-2,0	-2,0	-1,9	-2,3	-1,8	-1,0	u		27
Net international migration of population for permanent residence per 1000 population										
-0,5	-0,1	-1,3	-0,5	-0,6	-0,4	-0,3	-0,8	t		28
-0,3	0,0	-0,9	-0,4	-0,4	-0,2	0,0	-0,4	r		29
-0,9	-0,2	-1,6	-0,6	-0,7	-0,5	-0,4	-1,0	u		30
Internal and international net migration for permanent residence										
-3483	-2570	-5055	-3576	527	73	-1802	-2372	t		31
30	242	-1944	-1327	5611	5382	739	29	r		32
-3513	-2812	-3111	-2249	-5084	-5309	-2541	-2401	u		33
per 1000 population										
-2,7	-2,0	-3,5	-2,5	0,2	0,0	-1,1	-1,4	t		34
0,0	0,3	-3,4	-2,3	3,8	3,5	1,4	0,1	r		35
-6,0	-5,0	-3,7	-2,6	-2,7	-2,8	-2,2	-2,0	u		36
Population by economic age groups^c										
Pre-working age population in thous.										
255,6	215,2	312,4	270,8	712,9	667,2	337,5	299,8	t		37
153,2	127,9	142,0	122,3	350,3	334,2	125,5	107,7	r		38
102,4	87,3	170,4	148,5	362,6	333,0	212,0	192,0	u		39
of which females										
124,9	104,7	152,4	131,7	346,8	323,6	164,4	146,0	t		40
74,8	62,5	69,4	59,5	170,4	161,7	61,1	52,5	r		41
50,1	42,3	83,1	72,2	176,4	161,9	103,3	93,5	u		42

c As of 31 XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie	
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014
Ludność według ekonomicznych grup wieku^a (dok.)											
1	Ludność w wieku produkcyjnym w tys. .... o	24481,7	24230,2	1897,5	1846,8	1331,4	1322,0	1352,9	1340,6	662,5	650,5
2	w	9056,2	9661,7	539,4	581,0	498,6	536,0	681,7	714,4	231,8	244,4
3	m	15425,4	14568,5	1358,1	1265,7	832,8	786,0	671,2	626,2	430,7	406,1
4	w tym kobiety ..... o	11914,1	11446,4	928,4	869,7	651,9	625,1	651,3	627,1	322,7	304,8
5	w	4235,6	4445,2	253,3	266,7	234,1	246,8	313,9	324,2	108,7	111,8
6	m	7678,5	7001,2	675,0	603,1	417,8	378,3	337,4	303,0	214,0	193,0
7	Ludność w wieku poprodukcyjnym w tys. .... o	5983,2	7305,4	452,9	573,3	303,8	384,9	363,2	418,5	139,1	183,3
8	w	2277,3	2533,3	117,2	141,1	107,7	129,1	216,5	220,2	47,6	57,6
9	m	3705,9	4772,2	335,8	432,1	196,1	255,7	146,7	198,3	91,5	125,7
10	w tym kobiety ..... o	4049,6	5032,0	312,1	402,2	206,7	265,6	244,9	289,8	95,7	127,9
11	w	1509,5	1715,2	80,7	98,4	71,6	87,3	143,8	150,6	32,4	39,7
12	m	2540,1	3316,8	231,4	303,8	135,1	178,3	101,1	139,3	63,3	88,1
13	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym .... o	55,7	58,8	51,9	57,5	55,2	58,1	60,6	60,2	52,2	56,8
14	w	62,9	58,0	55,7	53,8	60,3	56,6	70,1	61,7	56,6	54,1
15	m	51,5	59,4	50,4	59,2	52,2	59,1	50,9	58,5	49,9	58,5
16	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności ..... o	64,2	63,0	65,8	63,5	64,4	63,3	62,3	62,4	65,7	63,8
17	w	61,4	63,3	64,2	65,0	62,4	63,8	58,8	61,9	63,9	64,9
18	m	66,0	62,8	66,5	62,8	65,7	62,9	66,3	63,1	66,7	63,1
Pracujący^{ab}:											
19	w tys. .... o	8038,1	8864,4	629,4	730,0	415,6	450,7	351,2	374,6	207,2	223,2
20	w	1315,0	1660,3	90,0	122,1	71,3	92,7	80,4	90,3	34,1	40,9
21	m	6723,1	7204,1	539,3	607,9	344,3	358,0	270,8	284,4	173,1	182,3
22	na 1000 ludności ..... o	210,8	230,4	218,4	251,0	201,1	215,7	161,7	174,4	205,5	218,8
23	w	89,1	108,8	107,2	136,7	89,2	110,4	69,3	78,1	94,0	108,6
24	m	287,7	310,3	264,0	301,7	271,7	286,3	267,4	286,5	268,1	283,2
Bezrobotni zarejestrowani^a:											
25	w tys. .... o	2309,4	1825,2	185,4	121,6	160,1	127,1	141,8	116,9	72,8	47,1
26	w	1004,6	812,1	64,3	44,7	72,7	59,2	77,3	65,4	31,6	20,7
27	m	1304,8	1013,1	121,1	76,9	87,4	67,9	64,5	51,5	41,2	26,4
28	w tym kobiety ..... o	1305,7	939,6	104,4	62,5	93,7	70,1	73,3	56,3	40,5	25,0
29	w	559,9	419,9	36,3	23,1	42,4	33,1	38,9	31,5	17,7	11,1
30	m	745,8	519,8	68,2	39,4	51,3	37,0	34,4	24,8	22,9	13,8
z liczby ogółem bezrobotni zarejestrowani w tys.:											
31	w wieku do 24 lat ..... o	476,7	302,0	31,2	15,5	34,8	22,2	36,0	22,6	14,1	6,8
32	w	250,9	176,2	13,4	7,2	18,1	12,5	22,8	16,0	6,9	3,5
33	m	225,8	125,8	17,8	8,3	16,7	9,6	13,2	6,6	7,3	3,2
34	powyżej 55 lat ..... o	154,1	292,1	16,0	25,6	9,1	18,1	6,8	14,8	4,8	8,7
35	w	51,6	103,1	4,7	8,3	3,3	6,7	3,1	6,5	1,9	3,4
36	m	102,5	189,0	11,2	17,3	5,8	11,4	3,7	8,3	2,9	5,3
37	Udział bezrobotnych nieposiadających prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w % ..... o	86,5	86,7	85,2	84,6	83,9	84,9	91,9	92,0	83,6	84,3
38	w	87,1	87,2	85,7	85,4	84,5	85,2	92,6	93,2	84,1	85,0
39	m	86,1	86,4	84,9	84,1	83,4	84,6	91,1	90,5	83,3	83,7

a Stan w dniu 31 XII. b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a As of 31 XII. b Excluding economic entities employing up to 9 persons; by actual workplace and kind of activity.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Population by economic age groups^a										
(cont.)										
1639,7	1550,9	2061,3	2115,9	3293,7	3304,7	677,8	643,3	t	Working age population in thous.	
547,4	571,6	1002,9	1090,0	1102,6	1190,8	313,7	313,1	r		
1092,3	979,4	1058,4	1025,9	2191,1	2113,9	364,1	330,1	u		
800,1	732,9	1000,9	1006,4	1614,3	1582,0	330,0	303,9	t	of which females	
252,6	260,2	473,7	509,1	511,7	545,8	149,4	146,5	r		
547,5	472,7	527,1	497,3	1102,6	1036,2	180,6	157,4	u		
452,1	531,2	513,1	611,6	877,7	1041,8	167,4	195,9	t	Post-working age population in thous.	
164,5	174,6	244,9	273,1	302,2	326,5	81,8	86,1	r		
287,6	356,5	268,1	338,5	575,6	715,2	85,6	109,8	u		
313,3	372,6	344,2	415,3	592,7	719,4	112,0	134,1	t	of which females	
109,5	118,6	161,5	182,7	198,5	220,8	53,7	58,2	r		
203,8	254,0	182,8	232,6	394,2	498,6	58,3	75,9	u		
56,5	61,5	58,7	59,2	57,0	61,4	53,7	55,6	t	Non-working age population per 100 of working-age population	
66,0	61,1	64,8	58,8	65,5	60,1	57,5	53,4	r		
51,7	61,7	52,9	59,6	52,7	62,1	50,5	57,7	u		
63,9	61,9	63,0	62,8	63,7	62,0	65,0	64,3	t	Working age population in % of total population	
60,2	62,1	60,7	63,0	60,4	62,4	63,5	65,2	r		
65,9	61,9	65,4	62,6	65,5	61,7	66,5	63,4	u		
Employed persons^{ab}:										
527,4	571,9	631,3	739,9	1315,9	1489,8	192,2	205,8	t	in thous.	
96,2	110,3	113,0	151,9	152,4	210,6	40,0	48,9	r		
431,2	461,6	518,3	588,0	1163,5	1279,1	152,3	156,9	u		
205,5	228,4	193,0	219,7	254,4	279,3	184,5	205,6	t	per 1000 population	
105,9	119,8	68,3	87,8	83,5	110,5	80,9	101,8	r		
260,2	291,5	320,3	359,0	347,7	373,2	277,9	301,4	u		
Registered unemployed persons^a:										
160,7	126,2	145,3	139,0	285,6	249,8	60,1	42,4	t	in thous.	
56,7	42,4	77,8	75,2	123,8	107,8	27,9	19,7	r		
104,0	83,8	67,5	63,8	161,8	142,0	32,2	22,7	u		
84,5	62,0	86,6	72,8	148,5	119,5	35,4	22,3	t	of which females	
28,9	20,6	46,4	40,0	62,0	51,0	16,6	10,5	r		
55,6	41,4	40,2	32,8	86,5	68,5	18,8	11,8	u		
of total number of registered unemployed persons in thous.:										
29,1	18,1	34,9	28,8	55,2	37,8	11,8	6,4	t	at age 24 years and less	
14,2	9,1	22,0	20,1	31,0	23,3	6,0	3,6	r		
14,9	9,0	12,9	8,7	24,1	14,5	5,8	2,9	u		
13,7	23,3	7,2	18,7	23,1	43,8	4,9	8,1	t	55 years and more	
3,6	5,8	2,8	7,9	7,2	14,5	2,1	3,4	r		
10,0	17,5	4,4	10,8	15,9	29,3	2,8	4,7	u		
Share of registered unemployed persons not possessing benefit rights in total number of registered unemployed persons in %										
86,0	87,3	88,3	87,7	87,0	86,8	87,1	86,2	t		
87,5	87,4	88,1	87,7	87,8	87,5	87,5	86,5	r		
85,2	87,2	88,5	87,6	86,4	86,4	86,7	85,9	u		

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie	
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014
	Ludność według ekonomicznych grup wieku^a (dok.)								
1	Ludność w wieku produkcyjnym w tys. ... o	1312,6	1351,3	744,7	755,6	1422,2	1446,1	3058,3	2898,1
2	w	751,2	789,1	276,6	288,2	454,0	516,8	632,3	663,2
3	m	561,5	562,3	468,0	467,4	968,2	929,3	2426,0	2234,8
4	w tym kobiety ..... o	632,7	635,0	358,3	354,6	694,9	684,1	1490,6	1371,2
5	w	352,6	364,6	123,9	128,0	214,2	239,2	302,3	311,2
6	m	280,2	270,4	234,4	226,5	480,7	445,0	1188,3	1060,0
7	Ludność w wieku poprodukcyjnym w tys. .... o	316,2	377,0	200,8	225,9	312,1	407,8	752,1	916,7
8	w	196,0	209,9	100,9	96,2	79,7	102,9	160,7	183,9
9	m	120,2	167,1	100,0	129,7	232,4	304,9	591,4	732,7
10	w tym kobiety ..... o	210,6	256,3	132,6	153,9	209,4	277,8	505,8	625,6
11	w	129,4	141,3	64,2	63,2	52,3	69,0	106,1	123,8
12	m	81,2	115,1	68,4	90,7	157,1	208,9	399,8	501,7
13	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym .... o	59,8	57,6	60,6	57,8	54,9	59,2	52,7	58,2
14	w	66,1	58,3	75,2	63,4	60,0	56,5	58,6	57,3
15	m	51,4	56,6	52,0	54,2	52,6	60,7	51,1	58,5
16	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności ..... o	62,6	63,5	62,3	63,4	64,5	62,8	65,5	63,2
17	w	60,2	63,2	57,1	61,2	62,5	63,9	63,0	63,6
18	m	66,1	63,9	65,8	64,8	65,5	62,2	66,2	63,1
	Pracujący^{ab}:								
19	w tys. .... o	391,2	427,2	192,6	214,8	464,2	519,6	1120,8	1187,5
20	w	87,4	104,8	31,2	37,7	76,1	100,5	108,2	133,0
21	m	303,8	322,4	161,5	177,1	388,0	419,1	1012,6	1054,5
22	na 1000 ludności ..... o	186,5	200,6	161,0	180,2	210,6	225,7	240,0	258,9
23	w	70,1	83,9	64,3	80,0	104,8	124,2	107,9	127,5
24	m	357,4	366,2	226,9	245,7	262,7	280,7	276,2	297,6
	Bezrobotni zarejestrowani^a:								
25	w tys. .... o	145,2	137,9	61,8	60,4	126,0	96,8	229,8	175,7
26	w	92,1	87,1	22,6	21,4	59,0	43,3	43,2	38,6
27	m	53,1	50,8	39,2	39,0	66,9	53,5	186,6	137,1
28	w tym kobiety ..... o	81,5	70,3	32,5	27,5	76,9	54,1	137,4	94,1
29	w	50,8	44,1	11,0	9,5	35,9	25,0	24,8	20,0
30	m	30,7	26,2	21,5	18,0	41,0	29,1	112,5	74,1
	z liczby ogółem bezrobotni zarejestrowani w tys.:								
31	w wieku do 24 lat ..... o	33,4	26,6	14,2	10,8	26,5	16,3	43,1	25,0
32	w	22,6	19,5	6,7	5,4	14,8	9,4	10,0	7,2
33	m	10,8	7,1	7,5	5,4	11,7	6,9	33,1	17,8
34	powyżej 55 lat ..... o	5,7	15,8	4,6	9,7	8,6	15,5	16,6	29,5
35	w	3,1	8,4	1,4	2,6	3,0	5,7	2,6	5,6
36	m	2,7	7,4	3,2	7,1	5,6	9,7	14,0	23,9
37	Udział bezrobotnych nieposiadających prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w % ..... o	89,4	88,7	89,4	90,2	83,4	85,4	88,8	87,1
38	w	89,3	88,9	91,1	92,5	83,8	85,4	87,2	85,0
39	m	89,7	88,5	88,3	89,0	82,9	85,4	89,2	87,7

a Stan w dniu 31 XII. *b* Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a As of 31 XII. *b* Excluding economic entities employing up to 9 persons; by actual workplace and kind of activity.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Population by economic age groups^a										
(cont.)										
804,3	790,2	920,6	927,4	2188,2	2192,2	1113,9	1094,7	t	Working age population in thous.	
420,8	438,4	353,9	381,6	915,6	992,3	333,7	350,8	r		
383,5	351,8	566,7	545,8	1272,6	1199,9	780,1	743,8	u		
383,7	365,5	446,4	433,9	1067,6	1038,4	540,6	511,7	t	of which females	
193,7	198,1	163,2	172,3	433,0	461,4	155,3	159,5	r		
190,0	167,4	283,2	261,7	634,6	577,0	385,3	352,3	u		
219,9	257,8	193,8	245,7	477,4	613,2	241,5	321,0	t	Post-working age population in thous.	
126,0	133,0	75,0	85,8	191,1	233,8	65,4	79,3	r		
93,9	124,7	118,8	159,9	286,3	379,4	176,1	241,8	u		
147,3	176,3	132,1	171,4	325,2	421,1	164,9	222,6	t	of which females	
83,6	90,1	50,2	58,8	127,4	158,0	44,6	54,8	r		
63,8	86,2	81,9	112,6	197,8	263,1	120,3	167,8	u		
Non-working age population per 100 of working-age population										
59,1	59,9	55,0	55,7	54,4	58,4	52,0	56,7	t		
66,4	59,5	61,3	54,5	59,1	57,2	57,2	53,3	r		
51,2	60,3	51,0	56,5	51,0	59,4	49,8	58,3	u		
Working age population in % of total population										
62,8	62,6	64,5	64,2	64,8	63,1	65,8	63,8	t		
60,1	62,7	62,0	64,7	62,8	63,6	63,6	65,2	r		
66,1	62,4	66,2	63,9	66,2	62,7	66,8	63,2	u		
Employed persons^{ab}:										
in thous.										
216,9	229,8	268,1	273,6	796,9	893,8	317,3	332,2	t		
48,4	55,9	49,4	53,7	190,5	255,1	46,4	51,9	r		
168,4	173,9	218,7	219,9	606,4	638,7	270,9	280,3	u		
per 1000 population										
169,4	181,9	187,9	189,5	235,9	257,4	187,4	193,7	t		
69,2	80,0	86,5	91,1	130,7	163,5	88,5	96,5	r		
290,5	308,4	255,5	257,4	315,6	334,0	231,9	238,0	u		
Registered unemployed persons^a:										
in thous.										
99,4	75,4	127,6	98,1	169,1	116,4	138,9	94,5	t		
55,2	42,4	64,8	49,7	78,7	55,9	56,8	38,6	r		
44,2	33,0	62,8	48,4	90,4	60,5	82,0	55,9	u		
53,4	36,6	72,6	51,0	105,8	65,8	78,5	49,8	t	of which females	
29,4	20,6	36,8	26,3	49,6	32,2	32,3	21,2	r		
24,0	16,0	35,8	24,7	56,2	33,6	46,2	28,6	u		
of total number of registered unemployed persons in thous.:										
at age 24 years and less										
21,6	13,9	27,1	16,9	38,3	20,7	25,4	13,8	t		
13,9	9,9	14,9	9,9	21,4	12,6	12,1	7,1	r		
7,6	4,0	12,1	7,0	17,0	8,2	13,3	6,7	u		
5,8	10,5	7,2	14,6	9,8	17,4	10,4	18,2	t	55 years and more	
2,7	4,8	3,1	6,4	3,7	6,9	3,4	6,3	r		
3,1	5,7	4,2	8,2	6,1	10,5	6,9	11,9	u		
Share of registered unemployed persons not possessing benefit rights in total number of registered unemployed persons in %										
88,7	87,2	82,1	83,4	85,3	84,9	83,9	85,0	t		
90,2	87,9	83,5	83,7	86,0	85,6	83,4	85,0	r		
86,8	86,4	80,8	83,0	84,7	84,2	84,2	85,0	u		

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Aktywność ekonomiczna ludności^f w wieku 15 lat i więcej (dane średnioroczne)												
1	Aktywni zawodowo w tys.	o	16938	17428	1327	1204	867	874	1048	1096	486	440
2		w	6467	6826	366	345	346	365	563	589	173	157
3		m	10471	10603	960	860	521	510	485	508	314	283
4	pracujący	o	14594	15862	1100	1094	727	781	915	988	419	403
5		w	5630	6180	294	309	295	325	514	537	145	145
6		m	8964	9682	806	786	433	456	401	451	274	259
7	bezrobotni ^b	o	2344	1567	227	110	140	93	134	108	67	37
8		w	837	646	72	36	51	40	49	52	27	13
9		m	1507	921	155	74	89	54	84	57	40	24
10	Bierni zawodowo w tys.	o	14427	13556	1124	982	775	707	826	852	431	374
11		w	5311	5306	330	284	303	280	401	451	156	134
12		m	9116	8251	794	698	472	426	425	400	275	239
13	Współczynnik aktywności zawodowej w %	o	54,0	56,2	54,1	55,1	52,8	55,3	55,9	56,3	53,0	54,1
14		w	54,9	56,3	52,5	54,9	53,4	56,6	58,4	56,6	52,4	54,0
15		m	53,5	56,2	54,7	55,2	52,4	54,5	53,3	55,9	53,3	54,2
16	Wskaźnik zatrudnienia w %	o	46,5	51,2	44,9	50,0	44,3	49,4	48,8	50,7	45,7	49,6
17		w	47,8	50,9	42,2	49,2	45,5	50,4	53,3	51,6	44,2	49,8
18		m	45,8	51,4	46,0	50,4	43,6	48,7	44,1	49,7	46,5	49,6
19	Stopa bezrobocia w %	o	13,8	9,0	17,1	9,1	16,1	10,6	12,7	9,9	13,9	8,4
20		w	13,0	9,5	19,7	10,4	14,8	11,0	8,8	8,8	15,7	8,3
21		m	14,4	8,7	16,1	8,6	17,0	10,6	17,3	11,2	12,8	8,5
Podmioty gospodarki narodowej^{cde}												
Wpisane do rejestru REGON na 1000												
22	ludności	o	98	107	110	121	88	92	72	80	100	108
23		w	63	73	71	83	62	70	47	55	67	78
24		m	121	130	127	137	105	107	102	109	120	125
Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON												
25	na 1000 ludności	o	9	9	10	10	9	8	7	7	10	9
26		w	7	7	8	9	7	7	5	6	8	8
27		m	11	11	11	11	10	9	10	9	12	10
Wyrejestrowane z rejestru REGON na												
28	1000 ludności	o	9	8	10	9	13	8	6	6	11	9
29		w	6	6	7	7	7	6	4	4	7	8
30		m	11	9	11	10	17	9	8	8	13	10
Wychowanie przedszkolne^{fg}												
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat												
31		o	446	794	463	800	341	724	357	773	471	779
32		w	214	608	179	564	127	523	147	615	227	537
33		m	627	929	608	917	511	881	635	964	636	930
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w przedszkolu												
34		o	97	93	95	92	99	92	97	93	98	95
35		w	92	91	90	89	95	92	91	93	86	90
36		m	98	93	96	92	99	92	99	93	101	96

a Według BAEL. b Osoby w wieku 15-74 lata. c Stan w dniu 31 XII. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. e W 2006 r. dane roku szkolnego 2008/09 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej.

a By LFS. b Persons aged 15-74. c As of 31 XII. d Excluding persons tending private farms in agriculture. e In 2006 data for 2009. f As of 30 IX. g Pre-primary and pre-primary points; excluding pre-primary education in health care institutions.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
Economic activity of the population^a aged 15 and more (average annual data)									
1303	1402	1494	1450	2442	2824	410	398	t Economically active persons in thous.	1
482	503	775	756	792	979	189	184	r	2
821	899	718	694	1650	1845	221	215	u	3
1129	1277	1307	1317	2144	2621	356	367	t employed	4
435	460	691	685	695	895	165	171	r	5
694	817	616	633	1449	1726	191	196	u	6
175	124	187	132	299	203	54	31	t unemployed ^b	7
48	43	84	71	97	84	25	13	r	8
127	82	103	61	201	119	30	19	u	9
1092	1002	1224	1144	1852	1766	367	339	t Economically inactive persons in thous.	10
368	345	547	589	625	679	167	153	r	11
724	657	678	555	1227	1087	200	186	u	12
54,4	58,3	55,0	55,9	56,9	61,5	52,8	54,0	t Activity rate in %	13
56,6	59,4	58,6	56,3	55,9	59,1	53,1	54,8	r	14
53,1	57,8	51,4	55,6	57,4	62,9	52,3	53,6	u	15
47,1	53,1	48,1	50,8	49,9	57,1	45,8	49,8	t Employment rate in %	16
51,1	54,3	52,3	51,0	49,0	54,0	46,3	50,9	r	17
44,9	52,5	44,1	50,7	50,4	58,8	45,4	48,9	u	18
13,4	8,8	12,5	9,1	12,2	7,2	13,2	7,8	t Unemployment rate in %	19
9,9	8,5	10,9	9,4	12,3	8,6	13,0	7,1	r	20
15,5	9,1	14,3	8,8	12,2	6,4	13,4	8,8	u	21
Entities of the national economy^{cde}									
Entered in the REGON register per 1000 population									
87	96	95	106	124	139	93	100	t	22
57	66	64	74	67	79	62	71	r	23
104	113	127	140	155	173	121	127	u	24
Newly recorded in the REGON register per 1000 population									
9	9	10	10	10	12	8	7	t	25
6	6	7	8	7	8	6	6	r	26
10	10	12	11	12	14	9	8	u	27
Deleted from the REGON register per 1000 population									
17	8	6	8	10	9	8	7	t	28
9	5	4	6	8	6	5	5	r	29
21	9	7	10	12	11	11	8	u	30
Pre-primary education^g									
Children attending pre-primary education establishments aged 3-5 per 1000 children aged 3-5									
462	808	437	789	495	845	645	865	t	31
210	621	256	658	187	630	528	715	r	32
632	927	679	951	693	966	758	1006	u	33
Children in nursery schools per 100 places in nursery school									
94	95	99	93	98	91	85	90	t	34
96	95	98	94	96	89	75	82	r	35
94	96	100	92	99	92	92	94	u	36

za 2009 r. f Stan w dniu 30 IX. g Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od

education establishments include nursery schools and pre-primary sections of primary schools, since 2008/09 school year also pre-primary education groups

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2002 I 2011 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2002 AND 2011 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Aktywność ekonomiczna ludności^a w wieku 15 lat i więcej (dane średnioroczne)										
1	Aktywni zawodowo w tys.	o	907	903	475	514	813	987	1983	2029
2		w	555	534	190	190	266	334	362	424
3		m	351	369	285	324	548	653	1621	1605
4	pracujący	o	783	777	421	467	704	902	1704	1854
5		w	481	461	176	176	218	296	317	385
6		m	302	316	245	291	486	606	1386	1469
7	bezrobotni ^b	o	123	126	54	47	110	85	279	175
8		w	74	73	14	14	48	38	44	39
9		m	49	53	40	33	62	47	235	135
10	Bierni zawodowo w tys.	o	772	754	405	405	728	786	1901	1740
11		w	455	433	163	154	223	280	387	395
12		m	317	321	242	251	505	506	1514	1346
Współczynnik aktywności zawodowej										
13	w %	o	54,0	54,5	54,0	55,9	52,8	55,7	51,1	53,8
14		w	55,0	55,2	53,8	55,2	54,4	54,3	48,4	51,8
15		m	52,5	53,5	54,1	56,3	52,1	56,3	51,7	54,4
16	Wskaźnik zatrudnienia w %	o	46,7	46,9	47,8	50,8	45,6	50,9	43,9	49,2
17		w	47,6	47,7	49,9	51,2	44,6	48,1	42,4	47,0
18		m	45,2	45,8	46,5	50,6	46,2	52,3	44,2	49,8
19	Stopa bezrobocia w %	o	13,6	14,0	11,4	9,1	13,5	8,6	14,1	8,6
20		w	13,3	13,7	7,5	7,4	18,1	11,4	12,3	9,2
21		m	14,0	14,4	13,9	10,2	11,3	7,2	14,5	8,4
Podmioty gospodarki narodowej^{cde}										
Wpisane do rejestru REGON na 1000										
22	ludności	o	69	76	75	83	112	120	93	101
23		w	48	55	47	55	74	84	74	82
24		m	98	106	94	101	131	139	98	106
Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON										
25	na 1000 ludności	o	7	7	8	8	11	11	9	8
26		w	5	6	4	6	8	10	7	7
27		m	9	9	10	9	13	12	9	8
Wyrejestrowane z rejestru REGON na										
28	1000 ludności	o	6	5	8	6	7	9	8	8
29		w	4	4	5	4	6	7	6	6
30		m	9	7	9	7	8	10	9	8
Wychowanie przedszkolne^{efg}										
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat										
31		o	355	736	369	753	380	751	561	836
32		w	188	595	77	475	169	592	433	774
33		m	652	952	586	928	522	861	601	856
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w przedszkolu										
34		o	97	94	99	96	99	91	96	94
35		w	92	93	89	96	93	88	93	96
36		m	99	94	100	96	100	92	97	94

a Według BAEL. *b* Osoby w wieku 15-74 lata. *c* Stan w dniu 31 XII. *d* Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *e* W 2006 r. dane roku szkolnego 2008/09 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej. *a* By LFS. *b* Persons aged 15-74. *c* As of 31 XII. *d* Excluding persons tending private farms in agriculture. *e* In 2006 data for 2009. *f* As of 30 IX. *g* Pre-primary and pre-primary points; excluding pre-primary education in health care institutions.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
Economic activity of the population^a aged 15 and more (average annual data)									
642	653	605	584	1482	1442	654	626	t Economically active persons in thous.	1
375	368	222	219	635	672	175	208	r	2
267	286	383	366	847	770	479	418	u	3
542	579	509	527	1295	1331	542	574	t employed	4
332	331	178	196	557	619	137	188	r	5
210	248	331	331	737	711	405	386	u	6
100	74	97	57	188	111	112	53	t unemployed ^b	7
43	37	44	22	78	53	38	20	r	8
57	38	52	35	110	59	74	33	u	9
525	528	573	557	1200	1058	633	563	t Economically inactive persons in thous.	10
296	266	227	218	486	461	180	184	r	11
229	262	347	339	714	597	453	379	u	12
55,1	55,3	51,3	51,1	55,3	57,7	50,8	52,6	t Activity rate in %	13
55,9	58,0	49,4	50,1	56,7	59,3	49,2	53,1	r	14
53,8	52,2	52,5	51,9	54,3	56,3	51,4	52,4	u	15
46,5	49,0	43,2	46,1	48,3	53,2	42,1	48,3	t Employment rate in %	16
49,5	52,2	39,6	44,9	49,7	54,6	38,5	48,0	r	17
42,3	45,3	45,3	47,0	47,2	52,0	43,5	48,4	u	18
15,6	11,3	15,9	9,8	12,7	7,7	17,1	8,5	t Unemployment rate in %	19
11,4	10,1	20,0	10,0	12,2	7,9	21,8	9,6	r	20
21,4	13,3	13,6	9,6	13,0	7,7	15,4	7,9	u	21
Entities of the national economy^{cde}									
Entered in the REGON register per 1000 population									
83	87	80	85	105	116	127	128	t	22
53	60	52	60	72	86	84	91	r	23
119	121	100	103	132	142	146	145	u	24
Newly recorded in the REGON register per 1000 population									
7	7	9	8	10	10	12	11	t	25
5	6	6	7	7	8	9	9	r	26
9	9	11	9	12	12	13	12	u	27
Deleted from the REGON register per 1000 population									
9	7	9	7	10	8	11	11	t	28
5	5	6	5	8	6	7	9	r	29
13	9	12	8	12	10	12	12	u	30
Pre-primary education^g									
Children attending pre-primary education establishments aged 3-5 per 1000 children aged 3-5									
340	764	342	697	519	835	400	758	t	31
155	631	103	443	308	630	82	443	r	32
609	946	546	893	720	1029	586	923	u	33
Children in nursery schools per 100 places in nursery school									
99	95	99	91	97	93	98	93	t	34
92	93	87	84	93	90	90	88	r	35
102	96	101	93	99	94	98	93	u	36

za 2009 r. f Stan w dniu 30 IX. g Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od

education establishments include nursery schools and pre-primary sections of primary schools, since 2008/09 school year also pre-primary education groups

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Szkoły podstawowe^{ab} dla dzieci i młodzieży												
1	Szkoły	o	13725	12744	763	716	698	642	1111	941	323	314
2		w	9840	8612	434	378	505	437	959	777	211	195
3		m	3885	4132	329	338	193	205	152	164	112	119
Liczba uczniów na:												
4	1 szkołę	o	179	179	222	220	201	196	133	135	205	193
5		w	104	103	116	119	112	115	85	85	104	97
6		m	367	337	361	332	432	368	431	371	395	351
7	1 nauczyciela ^c	o	14	13	15	14	14	13	12	12	14	14
8		w	12	12	12	12	12	12	11	10	12	12
9		m	15	15	16	15	15	15	15	15	16	15
10	1 oddział	o	20	19	21	20	20	19	18	17	20	19
11		w	16	15	17	16	17	16	15	14	16	15
12		m	23	22	23	22	23	22	24	22	22	21
Współczynnik skolaryzacji ^d												
13	brutto	o	99,1	94,7	98,9	93,2	100,3	94,1	99,2	93,9	99,3	93,4
14		w	88,8	81,9	82,7	73,7	87,5	80,3	92,7	84,3	78,9	70,6
15		m	108,0	105,1	107,7	104,3	111,2	105,9	108,7	107,0	113,6	109,1
16	netto	o	97,6	93,7	97,1	91,9	98,4	92,6	98,2	93,1	97,4	91,9
17		w	87,8	81,2	81,4	72,8	85,9	79,2	92,0	83,8	77,5	69,6
18		m	106,0	103,8	105,7	102,7	108,9	104,2	107,2	105,9	111,4	107,3
Gimnazja^{ae} dla dzieci i młodzieży												
19	Gimnazja	o	6256	6592	380	402	336	357	420	435	152	159
20		w	3262	3392	130	132	159	172	293	292	59	59
21		m	2994	3200	250	270	177	185	127	143	93	100
Liczba uczniów na:												
22	1 szkołę	o	239	162	270	178	253	166	219	145	264	176
23		w	164	111	171	109	185	121	159	105	154	105
24		m	320	216	321	212	314	208	356	226	335	218
25	1 nauczyciela ^c	o	14	11	14	11	14	10	14	11	14	11
26		w	14	11	15	11	14	10	13	11	14	11
27		m	14	11	14	10	14	11	14	11	15	11
28	1 oddział	o	24	22	25	23	24	22	24	22	24	22
29		w	23	20	23	20	23	21	23	20	22	19
30		m	25	23	25	24	25	23	26	24	25	23
Współczynnik skolaryzacji ^d												
31	brutto	o	101,3	98,4	102,0	97,8	103,2	98,4	100,4	96,9	102,2	98,4
32		w	77,4	72,3	61,2	51,8	76,3	71,4	86,1	79,2	53,7	49,8
33		m	121,5	121,4	124,4	125,1	125,7	122,3	120,8	122,4	136,8	133,9
34	netto	o	95,6	92,2	94,8	90,0	95,7	90,2	96,8	92,9	94,6	89,6
35		w	74,7	69,5	58,1	48,8	72,4	67,3	83,3	76,7	50,8	46,4
36		m	113,4	112,2	114,9	114,4	115,1	110,5	115,8	116,2	125,7	121,0
Kultura												
37	Księgozbiór bibliotek publicznych ^f na 1000 ludności w wol.	o	3554	3398	3678	3171	3754	3513	3166	2906	3967	3615
38		w	3775	3400	4924	4103	3832	3474	3383	2771	4369	3648
39		m	3414	3396	3167	2758	3705	3540	2918	3064	3741	3595

a Stan w dniu 30 IX. b łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień
d łącznie ze szkołami specjalnymi. e łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy;
a As of 30 IX. b Including branch schools, sports schools and athletic schools, art schools; not leading to professional certification, simultaneously conducting
e Including sports schools and athletic schools as well as job-training schools; without special schools. f As of 31 XII.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Primary schools^{ab} for children and youth										
837	786	1471	1400	1739	1644	397	373	t	Schools	1
586	524	1167	1078	1232	1063	291	267	r		2
251	262	304	322	507	581	106	106	u		3
<i>Number of pupils per:</i>										
182	178	152	148	185	206	154	138	t	school	4
104	101	110	105	105	111	95	80	r		5
365	332	314	292	379	378	316	282	u		6
14	13	13	13	14	14	13	12	t	teacher ^c	7
12	11	12	12	12	12	11	10	r		8
16	15	14	14	15	15	15	14	u		9
20	19	19	18	20	19	19	17	t	section	10
16	15	17	16	16	15	15	13	r		11
24	22	22	21	23	21	23	21	u		12
<i>Enrolment rate^d</i>										
99,9	95,4	98,3	93,9	99,8	98,1	94,8	92,7	t	gross	13
91,4	85,6	93,4	88,0	90,1	85,7	82,4	77,4	r		14
106,3	102,5	105,6	102,0	107,4	106,3	107,9	107,8	u		15
98,1	94,4	97,3	93,3	98,4	97,3	93,0	91,5	t	net	16
90,5	85,0	92,8	87,7	89,1	85,1	81,2	76,7	r		17
104,0	101,1	104,1	101,1	105,8	105,3	105,3	106,1	u		18
Lower secondary schools^{ae} for children and youth										
363	378	662	705	811	874	143	146	t	Lower secondary schools	19
185	196	443	465	417	431	64	70	r		20
178	182	219	240	394	443	79	76	u		21
<i>Number of pupils per:</i>										
259	173	203	143	233	169	267	173	t	school	22
177	117	156	111	171	120	173	107	r		23
344	234	299	206	299	217	344	234	u		24
14	11	13	11	14	11	14	10	t	teacher ^c	25
14	10	13	11	14	11	13	10	r		26
14	11	14	11	13	11	14	10	u		27
25	22	24	22	24	22	24	22	t	section	28
24	21	23	21	23	20	22	20	r		29
26	23	25	24	25	23	25	23	u		30
<i>Enrolment rate^d</i>										
102,1	99,5	99,1	96,9	101,3	101,5	98,3	95,6	t	gross	31
81,3	77,1	84,8	81,2	82,8	79,2	54,2	52,7	r		32
117,4	116,9	119,9	120,5	116,6	118,9	144,0	142,7	u		33
96,4	93,4	96,1	93,7	96,4	95,7	91,4	88,6	t	net	34
78,8	74,7	83,2	79,5	80,1	75,9	51,6	50,1	r		35
109,3	108,0	114,9	114,9	109,8	111,3	132,7	130,9	u		36
Culture										
<i>Collection in public libraries^f per 1000 population in vol.</i>										
3515	3461	3315	3252	3240	3291	4022	3887	t		37
3944	3795	3303	3171	3448	3137	4222	3887	r		38
3280	3268	3327	3339	3127	3377	3841	3888	u		39

zawodowych, realizującymi program szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. c Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. bez szkół specjalnych. f Stan w dniu 31 XII.

a primary school programme, excluding special schools. c Full-time and part-time employees calculated as full-time employees. d Including special schools.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Szkoły podstawowe^{ab} dla dzieci i młodzieży										
1	Szkoły	o	1151	1065	480	397	669	662	1174	1167
2		w	986	884	369	273	437	410	520	495
3		m	165	181	111	124	232	252	654	672
Liczba uczniów na:										
4	1 szkołę	o	131	119	166	169	224	224	230	217
5		w	96	83	84	81	133	137	129	126
6		m	340	298	438	362	395	366	310	283
7	1 nauczyciela ^c	o	12	12	13	13	14	14	15	14
8		w	11	11	11	10	14	13	13	12
9		m	15	14	15	15	15	14	15	14
10	1 oddział	o	18	16	19	18	20	20	21	20
11		w	16	14	15	14	18	17	18	17
12		m	23	21	24	22	22	21	22	21
Współczynnik skolaryzacji ^d										
13	brutto	o	97,3	91,0	96,7	91,6	99,9	94,9	98,8	95,7
14		w	91,9	83,0	83,6	71,4	90,8	84,0	94,9	91,7
15		m	107,5	104,6	107,3	106,4	106,5	102,9	100,2	97,1
16	netto	o	96,4	90,5	95,5	90,8	98,1	93,8	97,0	94,5
17		w	91,5	82,7	82,7	70,8	89,3	83,1	94,1	91,2
18		m	105,7	103,7	105,8	105,4	104,6	101,7	98,0	95,6
Gimnazja^{ae} dla dzieci i młodzieży										
19	Gimnazja	o	512	539	199	211	352	377	660	675
20		w	400	412	97	90	174	187	213	220
21		m	112	127	102	121	178	190	447	455
Liczba uczniów na:										
22	1 szkołę	o	182	120	255	157	254	178	252	172
23		w	130	84	172	107	177	125	176	124
24		m	367	237	334	194	329	231	288	196
25	1 nauczyciela ^c	o	13	10	14	11	14	11	14	10
26		w	13	11	14	11	15	10	13	10
27		m	14	10	14	11	14	11	14	11
28	1 oddział	o	24	21	24	22	24	22	24	23
29		w	22	19	23	20	23	20	23	21
30		m	26	24	25	23	24	23	25	23
Współczynnik skolaryzacji ^d										
31	brutto	o	98,7	95,0	99,0	94,4	101,9	97,7	101,8	99,3
32		w	84,1	77,6	74,1	61,5	82,0	75,7	88,6	84,1
33		m	125,3	126,8	118,2	120,8	116,1	115,0	106,2	104,8
34	netto	o	95,7	92,3	94,9	90,2	95,4	91,2	94,7	91,6
35		w	82,8	76,1	72,1	59,5	77,8	72,2	86,3	81,9
36		m	119,2	121,6	112,5	114,8	108,0	106,2	97,5	95,2
Kultura										
Księgozbiór bibliotek publicznych ^f na										
37	1000 ludności w wol.	o	4239	4072	3756	4020	2733	2360	3647	3599
38		w	4234	4033	4076	3985	3042	2593	3848	3616
39		m	4247	4127	3538	4043	2581	2233	3592	3594

a Stan w dniu 30 IX. b łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień
d łącznie ze szkołami specjalnymi. e łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy;
a As of 30 IX. b Including branch schools, sports schools and athletic schools, art schools; not leading to professional certification, simultaneously conducting
e Including sports schools and athletic schools as well as job-training schools; without special schools. f As of 31 XII.

Świętokrzyskie		Warmińsko- -mazurskie		Wielkopolskie		Zachodnio- pomorskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
Primary schools^{ab} for children and youth										
644	538	526	499	1250	1149	492	451	t	Schools	1
541	431	388	349	916	800	298	251	r		2
103	107	138	150	334	349	194	200	u		3
Number of pupils per:										
129	131	190	175	183	196	222	215	t	school	4
88	88	101	91	108	116	109	100	r		5
348	302	442	369	389	378	395	359	u		6
12	12	14	14	14	14	15	14	t	teacher ^c	7
11	11	12	11	13	12	12	11	r		8
15	15	16	15	16	15	16	15	u		9
18	17	20	19	20	19	20	19	t	section	10
15	14	16	14	17	16	16	15	r		11
24	22	24	23	23	22	23	21	u		12
Enrolment rate ^d										
99,2	94,3	99,9	92,1	100,5	97,3	99,6	91,9	t	gross	13
91,5	84,5	82,6	72,6	85,3	79,0	77,4	65,3	r		14
111,5	108,9	115,0	108,6	116,0	116,1	113,4	107,1	u		15
98,1	93,4	97,5	90,6	99,0	96,3	97,5	90,2	t	net	16
90,7	83,9	80,7	71,2	84,4	78,3	75,2	63,7	r		17
109,6	107,7	112,3	106,9	113,9	114,7	111,2	105,4	u		18
Lower secondary schools^{ae} for children and youth										
210	224	234	254	571	602	251	254	t	Lower secondary schools	19
127	135	116	127	301	319	84	85	r		20
83	89	118	127	270	283	167	169	u		21
Number of pupils per:										
250	157	265	164	244	171	260	177	t	school	22
200	120	161	100	166	118	159	99	r		23
325	212	367	228	331	231	310	216	u		24
14	10	15	11	14	11	14	10	t	teacher ^c	25
14	11	14	11	14	11	13	11	r		26
14	10	15	11	14	11	14	9	u		27
25	22	25	22	24	22	24	22	t	section	28
24	21	23	20	23	20	22	19	r		29
26	24	26	24	25	23	24	23	u		30
Enrolment rate ^d										
101,2	97,2	102,3	97,6	102,5	101,4	102,8	97,1	t	gross	31
79,1	73,0	65,2	60,6	72,5	70,0	56,0	48,1	r		32
136,0	135,3	133,8	130,7	132,3	135,3	131,6	127,1	u		33
97,2	92,9	94,4	88,7	97,0	94,3	94,4	87,3	t	net	34
77,3	70,8	61,3	56,2	70,0	67,0	50,0	42,1	r		35
128,8	127,7	122,4	117,7	123,8	123,7	121,7	115,0	u		36
Culture										
Collection in public libraries ^f per 1000 population in vol.										
3456	3395	3837	3187	3561	3437	4185	4049	t		37
3409	3113	3916	3092	3581	3292	4606	3675	r		38
3514	3745	3785	3253	3545	3555	3996	4220	u		39

zawodowych, realizującymi program szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. c Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. bez szkół specjalnych. f Stan w dniu 31 XII.

a primary school programme, excluding special schools. c Full-time and part-time employees calculated as full-time employees. d Including special schools.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Kultura (dok.)												
1	Czytelnicy ^{ab} bibliotek publicznych na 1000 ludności	o	184	164	199	164	166	132	191	176	194	151
2		w	125	105	141	111	123	97	140	126	127	96
3		m	222	202	223	188	193	155	250	234	232	184
4	Wypożyczenia księgozbioru ^{abc} z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w wol.	o	19,1	18,3	20,3	18,6	18,7	19,8	19,1	19,1	18,8	18,3
5		w	20,3	19,1	21,0	18,7	19,5	19,0	20,7	19,4	22,1	19,4
6		m	18,7	18,0	20,1	18,6	18,5	20,1	18,1	19,0	17,8	18,0
7	Seanse ^{ad} na 1 kino stałe	o	2054	3795	1171	4218	2524	5375	432	1550	373	2603
8		w	763	2069	12	-	-	-	15	3	74	67
9		m	2121	3829	1224	4218	2524	5375	459	1602	392	2833
10	Widzowie ^{ad} w kinach stałych na 1000 ludności	o	849	1066	760	1322	675	943	383	677	294	881
11		w	34	28	1	-	-	-	1	0	3	2
12		m	1361	1747	1070	1907	1099	1573	820	1462	457	1394
13	Institucje kultury ^{ef}	o	4169	4019	262	298	203	202	184	187	86	71
14		w	2548	2530	150	174	124	134	112	121	39	27
15		m	1621	1489	112	124	79	68	72	66	47	44
16	domy kultury	o	854	739	36	30	48	39	45	37	25	17
17		w	294	291	12	15	21	18	10	11	4	1
18		m	560	448	24	15	27	21	35	26	21	16
19	ośrodki kultury	o	1521	1650	126	131	71	82	119	134	32	39
20		w	877	949	46	47	38	48	93	100	12	15
21		m	644	701	80	84	33	34	26	34	20	24
22	kluby	o	370	315	14	8	16	13	17	13	4	3
23		w	71	70	6	3	-	1	8	8	-	-
24		m	299	245	8	5	16	12	9	5	4	3
25	świetlice	o	1424	1315	86	129	68	68	3	3	25	12
26		w	1306	1220	86	109	65	67	1	2	23	11
27		m	118	95	0	20	3	1	2	1	2	1
28	Ludność ^{ef} przypadająca na 1 instytucję kultury	o	9143	9574	10986	9760	10178	10346	11773	11485	11727	14371
29		w	5808	6033	5632	5136	6480	6265	10335	9545	9347	13947
30		m	14384	15592	18157	16249	15982	18390	14009	15042	13701	14631
31	Uczestnicy imprez ^{ef} na 1000 ludności	o	882	1047	962	1325	661	879	917	1136	963	1356
32		w	477	638	457	605	311	539	576	750	274	291
33		m	1138	1315	1171	1643	883	1106	1308	1582	1352	1977
Ambulatoryjna opieka zdrowotna^e												
Ludność na:												
34	1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^g	o	1762	1483	1924	1536	2109	1835	1615	1336	1554	1293
35		w	2809	2494	2837	2741	3209	2946	2452	2159	2729	2399
36		m	1427	1171	1699	1286	1734	1464	1162	925	1251	1019
37	1 aptekę ogólnodostępną	o	3689	3094	3305	2891	3834	3567	2764	2642	3442	3159
38		w	8361	7522	9996	9929	10115	9649	4935	4812	20165	23535
39		m	2727	2230	2592	2200	2755	2506	1839	1733	2347	2097
40	1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny	o	3351	2799	3113	2693	3327	3101	2590	2474	2958	2706
41		w	5304	4592	6129	5449	4995	4825	4027	3915	5500	5380
42		m	2719	2227	2589	2200	2749	2501	1839	1733	2347	2097

a W ciągu roku. b łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2014 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. c Bez z praktykami lekarskimi, które świadczyły usługi w ramach środków publicznych.

a During the year. b Including library service points; in 2014 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered including medical practices that provided services under the public funds.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
Culture (cont.)									
<i>Public libraries borrowers^{ab} per 1000 population</i>									
176	156	215	195	172	180	159	157	t	1
117	102	129	114	110	98	109	97	r	2
208	188	303	281	205	226	205	212	u	3
<i>Collection lendings^{abc} from public libraries per borrower in vol.</i>									
18,2	20,4	17,6	15,6	18,2	15,7	19,9	19,3	t	4
18,2	19,1	19,3	17,5	18,7	18,0	18,1	17,8	r	5
18,2	20,8	16,8	14,8	18,0	15,2	20,7	19,9	u	6
<i>Screenings^{ad} per fixed cinema</i>									
1792	4041	2592	3896	5277	5104	1094	2097	t	7
15	-	20	-	17366	17838	-	-	r	8
1844	4041	2706	3896	5040	4895	1094	2097	u	9
<i>Audience^{ad} in cinemas per 1000 population</i>									
689	861	1033	1098	1486	1608	554	680	t	10
1	-	2	-	253	214	-	-	r	11
1066	1360	2083	2257	2157	2384	1053	1306	u	12
<i>Cultural institutions^{ef}</i>									
235	188	492	425	250	280	220	222	t	13
126	108	321	292	97	133	174	175	r	14
109	80	171	133	153	147	46	47	u	15
<i>cultural establishments</i>									
51	35	139	96	63	70	46	42	t	16
9	6	84	61	5	15	34	31	r	17
42	29	55	35	58	55	12	11	u	18
<i>cultural centres</i>									
107	107	141	156	130	154	44	45	t	19
65	71	90	111	65	78	18	20	r	20
42	36	51	45	65	76	26	25	u	21
<i>clubs</i>									
17	14	67	61	33	25	6	5	t	22
4	1	13	13	4	10	3	1	r	23
13	13	54	48	29	15	3	4	u	24
<i>community centres</i>									
60	32	145	112	24	31	124	130	t	25
48	30	134	107	23	30	119	123	r	26
12	2	11	5	1	1	5	7	u	27
<i>Population^{ef} per cultural institution</i>									
10876	13320	6665	7925	20754	19052	4714	4508	t	28
7213	8525	5169	5927	18888	14339	2832	2744	r	29
15111	19792	9472	12313	21937	23316	11835	11077	u	30
<i>Events participants^{ef} per 1000 population</i>									
693	742	1291	1203	680	706	1155	913	t	31
346	434	590	771	285	353	669	470	r	32
883	921	2007	1660	896	903	1593	1320	u	33
Ambulatory health care^e									
<i>Population per:</i>									
<i>provider of out-patient health care^g</i>									
1735	1428	2008	1714	2241	1779	1393	1261	t	34
2627	2551	2811	2591	2958	2667	2342	2320	r	35
1463	1137	1554	1263	1979	1501	1020	887	u	36
<i>public pharmacy</i>									
2950	2925	3469	2978	4762	3140	3831	3260	t	37
6312	6820	7653	6386	9605	7335	9689	9416	r	38
2283	2196	2226	1904	3735	2382	2479	2034	u	39
<i>public pharmacy and pharmaceutical outlet</i>									
2718	2661	3148	2640	4339	2891	3473	2819	t	40
4227	4204	5315	4170	6186	4709	6255	4851	r	41
2273	2193	2223	1902	3731	2380	2479	2034	u	42

wypożyczeń międzybibliotecznych. d Dotyczy filmów długo- i krótkometrażowych. e Stan w dniu 31 XII. f W 2006 r. dane za 2007 r. g Przychodnie łącznie

office. c Excluding interlibrary lending. d Concerns full and short length films. e As of 31 XII. f In 2006 data from 2007. g Out-patient departments

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Kultura (dok.)										
1	Czytelnicy ^{ab} bibliotek publicznych na 1000 ludności	o	187	162	147	122	158	163	215	179
2		w	137	114	99	80	109	89	152	136
3		m	261	230	180	150	182	204	232	191
4	Wypożyczenia księgozbioru ^{abc} z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w wol.	o	18,8	19,7	18,7	20,6	19,4	15,5	20,3	19,6
5		w	19,8	19,9	22,5	21,9	21,4	19,2	20,9	19,9
6		m	18,1	19,6	17,3	20,1	18,8	14,6	20,2	19,6
7	Seanse ^{ad} na 1 kino stałe	o	576	2171	610	3358	3326	4488	3042	5297
8		w	5	-	78	-	80	340	21	1
9		m	609	2171	673	3358	3488	4654	3270	5401
10	Widzowie ^{ad} w kinach stałych na 1000 ludności	o	460	631	367	779	1197	1314	932	1102
11		w	0	-	9	-	1	10	4	-
12		m	1135	1526	610	1288	1781	2016	1185	1425
13	Instytucje kultury ^{ef}	o	327	360	174	166	239	300	394	369
14		w	250	269	116	106	165	236	137	143
15		m	77	91	58	60	74	64	257	226
16	domy kultury	o	56	97	29	22	50	44	99	78
17		w	21	53	11	8	21	18	19	15
18		m	35	44	18	14	29	26	80	63
19	ośrodki kultury	o	147	138	79	82	70	77	132	153
20		w	121	103	52	49	49	54	74	88
21		m	26	35	27	33	21	23	58	65
22	kluby	o	22	18	12	13	25	24	70	61
23		w	10	9	2	1	8	12	-	-
24		m	12	9	10	12	17	12	70	61
25	świetlice	o	102	107	54	49	94	155	93	77
26		w	98	104	51	48	87	152	44	40
27		m	4	3	3	1	7	3	49	37
28	Ludność ^{ef} przypadająca na 1 instytucję kultury	o	6414	5914	6854	7180	9251	7674	11812	12428
29		w	4987	4643	4160	4444	4461	3427	7350	7294
30		m	11048	9674	12243	12015	19931	23333	14191	15676
31	Uczestnicy imprez ^{af} na 1000 ludności	o	1027	1485	1033	1335	625	832	779	915
32		w	707	925	794	664	621	884	543	861
33		m	1495	2281	1196	1773	627	805	844	930
Ambulatoryjna opieka zdrowotna^e										
Ludność na:										
34	1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^g	o	1524	1273	1380	1226	1930	1925	1669	1393
35		w	2551	1995	2352	2201	2977	3052	2214	1840
36		m	958	841	1077	951	1645	1604	1563	1300
37	1 aptekę ogólnodostępną	o	3766	3332	3883	3088	3859	3366	4043	3150
38		w	8545	8554	12113	13084	8446	7353	6348	5039
39		m	2068	1786	2655	2060	3046	2602	3677	2837
40	1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny	o	3089	2765	3156	2637	3722	3145	3784	2928
41		w	4673	4558	4528	4806	6788	5119	4232	3290
42		m	2063	1775	2616	2036	3046	2602	3677	2837

a W ciągu roku. b łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2014 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. c Bez z praktykami lekarskimi, które świadczyły usługi w ramach środków publicznych.

a During the year. b Including library service points; in 2014 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered including medical practices that provided services under the public funds.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Culture (cont.)										
<i>Public libraries borrowers^{ab} per 1000 population</i>										
155	133	180	145	178	152	182	150	t		1
105	91	111	84	129	106	119	87	r		2
216	185	226	187	215	190	210	179	u		3
<i>Collection lendings^{abc} from public libraries per borrower in vol.</i>										
18,2	20,3	18,1	19,9	21,1	20,3	19,3	17,4	t		4
20,3	19,2	23,0	22,0	21,3	19,7	22,6	19,3	r		5
17,0	20,9	16,6	19,3	21,0	20,7	18,5	16,9	u		6
<i>Screenings^{ad} per fixed cinema</i>										
1518	2794	750	2009	1896	3679	1487	2669	t		7
-	-	21	34	2	-	237	152	r		8
1518	2794	783	2228	1937	3679	1800	2909	u		9
<i>Audience^{ad} in cinemas per 1000 population</i>										
466	630	457	686	932	1142	859	965	t		10
-	-	3	12	0	-	53	7	r		11
1028	1408	759	1150	1634	2069	1219	1400	u		12
<i>Cultural institutions^{ef}</i>										
109	135	134	141	433	326	427	349	t		13
62	84	72	83	285	189	318	256	r		14
47	51	62	58	148	137	109	93	u		15
<i>cultural establishments</i>										
23	17	34	21	75	67	35	27	t		16
5	3	4	1	30	31	4	4	r		17
18	14	30	20	45	36	31	23	u		18
<i>cultural centres</i>										
42	62	62	79	153	147	66	64	t		19
23	35	32	44	73	67	26	19	r		20
19	27	30	35	80	80	40	45	u		21
<i>clubs</i>										
9	9	1	2	21	23	36	23	t		22
-	-	-	-	2	4	11	7	r		23
9	9	1	2	19	19	25	16	u		24
<i>community centres</i>										
35	47	37	39	184	89	290	235	t		25
34	46	36	38	180	87	277	226	r		26
1	1	1	1	4	2	13	9	u		27
<i>Population^{ef} per cultural institution</i>										
11702	9357	10643	10241	7822	10652	3963	4915	t		28
11235	8325	7930	7105	5154	8256	1656	2101	r		29
12318	11056	13793	14729	12960	13958	10693	12663	u		30
<i>Events participants^{ef} per 1000 population</i>										
708	1067	1069	1415	909	1097	1114	1237	t		31
245	830	397	738	432	527	398	412	r		32
1263	1361	1517	1882	1271	1561	1436	1612	u		33
Ambulatory health care^e										
<i>Population per:</i>										
<i>provider of out-patient health care^g</i>										
1893	1558	1543	1205	1755	1343	1312	1343	t		34
3004	2711	3732	2822	3469	2801	3668	3163	r		35
1309	1020	1109	864	1277	942	1019	1064	u		36
<i>public pharmacy</i>										
3316	3022	4088	3471	3648	2930	4021	3218	t		37
7778	7285	15431	15518	9221	7257	15896	17348	r		38
1959	1751	2743	2260	2502	1971	3011	2346	u		39
<i>public pharmacy and pharmaceutical outlet</i>										
2883	2637	3716	3139	3358	2675	3712	2989	t		40
4795	4454	8042	7191	6253	4757	8327	7794	r		41
1946	1751	2735	2260	2486	1971	2973	2332	u		42

wypożyczeń międzybibliotecznych. d Dotyczy filmów długo- i krótkometrażowych. e Stan w dniu 31 XII. f W 2006 r. dane za 2007 r. g Przychodnie łącznie

office. c Excluding interlibrary lending. d Concerns full and short length films. e As of 31 XII. f In 2006 data from 2007. g Out-patient departments

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (dok.)												
1	Porady udzielone ^{ab} na 1 mieszkańca	o	7,1	8,1	6,9	8,0	7,6	8,1	7,3	8,6	6,8	7,6
2		w	3,0	3,1	2,7	2,7	3,2	3,2	3,3	3,5	2,0	1,9
3		m	9,7	11,4	8,7	10,3	10,4	11,4	11,9	14,4	9,6	10,9
Pomoc społeczna stacjonarna^{cd}												
4	Domy i zakłady	o	1335	1676	83	110	81	69	81	85	36	42
5		w	530	652	28	33	33	28	39	37	16	16
6		m	805	1024	55	77	48	41	42	48	20	26
7	Miejsca na 10 tys. ludności	o	26	29	24	28	27	25	26	26	26	29
8		w	27	29	32	35	29	25	26	25	34	37
9		m	26	29	21	25	26	24	25	27	22	24
10	Mieszkańcy na 10 tys. ludności	o	25	27	23	27	25	24	24	24	26	28
11		w	26	28	32	34	27	25	25	24	34	36
12		m	24	27	20	24	23	24	23	25	21	23
Turystyczne obiekty noclegowe^e												
13	Obiekty ogółem	o	6694	9885	694	903	317	331	314	363	300	283
14		w	2876	4435	141	219	142	128	149	149	163	160
15		m	3818	5450	553	684	175	203	165	214	137	123
16	na 1000 km ²	o	21	32	35	45	18	18	12	14	21	20
17		w	10	15	8	12	8	7	6	6	12	12
18		m	179	252	251	310	212	245	172	219	215	190
19	Miejsca noclegowe na 1000 ludności ...	o	15	18	16	21	12	13	9	10	19	18
20		w	16	18	10	12	14	11	7	7	31	29
21		m	14	18	18	25	11	14	11	13	13	12
22	Noclegi udzielone ^g w tys.	o	51235,0	66579,6	4888,5	6397,9	2659,1	3290,6	1286,6	1636,5	1271,3	1201,9
23		w	14374,2	17205,8	714,6	811,8	604,3	475,9	287,7	325,0	589,5	582,7
24		m	36860,8	49373,8	4173,9	5586,1	2054,8	2814,8	999,0	1311,5	681,7	619,2
25	w tym turystom zagranicznym	o	10555,1	12992,2	1254,2	1128,2	171,4	190,1	154,6	166,6	256,1	249,1
26		w	1099,7	1238,4	100,9	105,9	10,1	7,0	24,2	34,0	59,4	97,0
27		m	9455,5	11753,8	1153,2	1022,3	161,3	183,0	130,5	132,6	196,7	152,1
28	na 1000 ludności	o	1344	1730	1695	2200	1287	1574	591	761	1261	1177
29		w	976	1129	854	910	758	568	248	281	1627	1549
30		m	1575	2124	2039	2770	1619	2246	985	1316	1055	961
31	Korzystający z noclegów ^g w tys.	o	17512,1	25084,0	1849,7	2416,4	700,4	929,4	564,5	763,5	568,4	595,3
32		w	3923,4	5607,2	260,7	324,9	152,9	204,7	104,1	178,8	189,1	251,8
33		m	13588,7	19476,8	1589,0	2091,5	547,4	724,7	460,3	584,7	379,3	343,5
34	w tym turyści zagraniczni	o	4313,6	5470,3	487,1	510,1	85,3	89,9	99,7	113,2	167,4	168,8
35		w	362,5	488,8	38,0	48,7	5,8	3,5	19,0	27,1	36,3	77,2
36		m	3951,1	4981,6	449,1	461,4	79,6	86,4	80,7	86,1	131,1	91,6
37	na 1000 ludności	o	459	652	641	831	339	444	259	355	564	583
38		w	266	368	311	364	192	244	90	155	522	669
39		m	581	838	776	1037	431	578	454	587	587	533
Zasoby mieszkaniowe^g												
40	Mieszkania w tys.	o	12876,7	13983,0	1018,9	1123,4	674,5	726,6	705,0	756,0	336,4	362,7
41		w	4220,7	4558,8	252,8	282,6	217,0	236,3	349,7	372,6	105,7	114,2
42		m	8656,0	9424,3	766,1	840,8	457,6	490,4	355,3	383,4	230,7	248,5

a W ciągu roku. b Dane obejmują również porady udzielone przez praktyki lekarskie, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Stan w dniu 31 XII.
a During the year. b Data concern also consultations provided by medical practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.	
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
Ambulatory health care (cont.)										
7,7	8,5	7,4	8,1	6,9	8,5	6,2	7,1	t	Consultations provided ^{ab} per capita	1
3,3	3,3	3,3	3,4	2,9	3,2	2,4	2,6	r		2
10,1	11,6	11,6	13,0	9,0	11,4	9,6	11,2	u		3
Stationary social assistance^{cd}										
79	101	121	158	185	246	56	58	t	Homes and facilities	4
32	40	52	65	71	112	32	30	r		5
47	61	69	93	114	134	24	28	u		6
29	32	27	30	27	29	36	38	t	Places per 10 thous. population	7
30	28	20	23	29	37	42	44	r		8
29	34	33	37	27	25	30	33	u		9
29	30	26	28	25	27	34	37	t	Residents per 10 thous. population	10
29	27	20	22	26	34	39	44	r		11
28	32	32	35	24	23	29	31	u		12
Tourist accommodation establishments^e										
229	362	819	1418	331	476	114	142	t	Facilities total	13
112	160	275	567	120	208	53	73	r		14
117	202	544	851	211	268	61	69	u		15
13	20	54	93	9	13	12	15	t	per 1000 km ²	16
7	9	20	42	4	6	6	8	r		17
103	174	330	514	98	124	80	90	u		18
6	9	19	26	7	9	7	8	t	Bed places per 1000 population	19
9	10	11	15	5	6	9	9	r		20
5	9	28	37	8	11	6	7	u		21
1483,9	2138,3	7562,6	10166,2	4491,5	6579,9	523,9	622,3	t	Nights spent (overnight stay) ^g in thous.	22
582,3	779,8	1377,4	2084,8	553,4	817,0	198,5	253,2	r		23
901,6	1358,5	6185,2	8081,3	3938,2	5762,8	325,4	369,1	u		24
212,7	329,4	2118,7	2842,6	1477,1	2115,2	76,1	75,8	t	of which foreign tourists	25
34,3	51,5	72,1	81,8	32,4	60,0	17,6	14,2	r		26
178,3	277,8	2046,6	2760,8	1444,8	2055,2	58,5	61,6	u		27
577	852	2314	3022	870	1236	502	621	t	per 1000 population	28
641	847	836	1207	304	429	401	527	r		29
542	855	3820	4937	1178	1685	592	707	u		30
723,5	1192,9	2633,8	3748,4	2320,3	3867,2	196,0	290,1	t	Tourists accommodated ^g in thous.	31
246,2	381,4	423,7	685,2	286,5	489,3	57,9	107,3	r		32
477,3	811,6	2210,1	3063,2	2033,7	3377,9	138,0	182,8	u		33
109,3	170,0	935,0	1191,2	782,0	1164,8	33,2	33,0	t	of which foreign tourists	34
20,1	23,0	37,9	44,4	19,3	41,3	4,5	5,5	r		35
89,2	147,0	897,1	1146,7	762,7	1123,4	28,7	27,6	u		36
281	476	806	1114	449	726	188	289	t	per 1000 population	37
271	414	257	397	157	257	117	223	r		38
287	511	1365	1871	608	987	251	350	u		39
Dwelling stocks^{fg}										
951,1	997,8	1031,7	1132,1	1900,0	2166,8	335,3	350,2	t	Dwellings in thous.	40
285,0	301,2	440,5	469,3	549,3	613,8	141,1	147,1	r		41
666,1	696,6	591,2	662,8	1350,7	1553,1	194,2	203,1	u		42

d W domach i zakładach pomocy społecznej łącznie z filiami. e Stan w dniu 31 VII. f Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. g Stan w dniu 31 XII. departments. c As of 31 XII. d In homes and facilities social welfare including branches. e As of 31 VII. f Based on balances of net dwelling stocks. g As of 31 XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (dok.)										
1	Porady udzielone ^{ab} na 1 mieszkańca	o	6,7	7,5	7,7	8,4	6,9	7,8	7,6	8,6
2		w	2,9	3,2	3,0	2,5	2,9	3,0	3,9	4,4
3		m	12,3	13,7	11,0	12,3	8,9	10,4	8,6	9,8
Pomoc społeczna stacjonarna^{cd}										
4	Domy i zakłady	o	68	80	38	49	76	111	135	209
5		w	31	35	13	21	28	40	26	38
6		m	37	45	25	28	48	71	109	171
7	Miejsca na 10 tys. ludności	o	26	26	25	29	23	30	21	28
8		w	22	22	23	29	31	36	16	22
9		m	31	31	26	28	20	27	23	29
10	Mieszkańcy na 10 tys. ludności	o	24	25	24	27	23	29	21	26
11		w	21	22	22	26	30	35	16	22
12		m	29	29	25	27	19	26	22	28
Turystyczne obiekty noclegowe^e										
13	Obiekty ogółem	o	335	513	176	248	797	1450	426	636
14		w	180	316	89	140	309	519	126	211
15		m	155	197	87	108	488	931	300	425
16	na 1000 km ²	o	19	29	9	12	44	79	35	52
17		w	11	19	5	7	18	30	15	25
18		m	144	165	94	117	439	851	79	112
19	Miejsca noclegowe na 1000 ludności ...	o	10	13	10	11	38	42	8	10
20		w	9	13	10	12	41	41	8	9
21		m	10	13	10	10	37	43	8	10
22	Noclegi udzielone ^a w tys.	o	1629,4	2493,6	841,7	1049,9	5574,2	7093,1	4247,9	4689,6
23		w	880,2	1400,9	220,2	337,1	1400,4	1573,3	582,9	612,4
24		m	749,2	1092,7	621,5	712,9	4173,8	5519,9	3665,0	4077,2
25	w tym turystom zagranicznym	o	133,1	174,5	132,3	213,8	739,6	1069,6	693,4	620,4
26		w	29,7	41,2	18,2	30,1	57,5	70,2	19,3	28,7
27		m	103,4	133,3	114,1	183,7	682,1	999,3	674,1	591,7
28	na 1000 ludności	o	777	1172	703	880	2533	3086	908	1021
29		w	706	1122	454	714	1939	1956	582	588
30		m	881	1241	872	988	2822	3694	997	1148
31	Korzystający z noclegów ^a w tys.	o	564,4	873,5	403,9	599,6	1423,4	2197,7	1579,0	2017,9
32		w	229,1	386,2	93,7	162,0	316,9	408,9	174,9	261,9
33		m	335,3	487,3	310,2	437,6	1106,4	1788,8	1404,2	1756,0
34	w tym turyści zagraniczni	o	64,1	105,3	89,0	161,6	286,6	430,3	273,7	321,7
35		w	9,9	21,8	11,3	21,5	16,7	20,8	8,7	18,0
36		m	54,2	83,5	77,7	140,1	269,9	409,5	265,0	303,7
37	na 1000 ludności	o	269	410	337	502	647	956	338	439
38		w	184	309	193	343	439	508	175	252
39		m	394	554	435	607	748	1197	382	494
Zasoby mieszkaniowe^g										
40	Mieszkania w tys.	o	605,5	641,4	402,1	436,4	728,8	824,5	1679,9	1731,0
41		w	327,9	334,5	150,6	160,2	190,5	218,3	307,0	317,0
42		m	277,5	306,9	251,5	276,2	538,3	606,1	1372,9	1414,0

a W ciągu roku. b Dane obejmują również porady udzielone przez praktyki lekarskie, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Stan w dniu 31 XII.
a During the year. b Data concern also consultations provided by medical practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.	
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
Ambulatory health care (cont.)										
6,4	7,5	6,7	7,4	6,9	7,7	6,6	8,3	t	Consultations provided ^{ab} per capita	1
3,4	3,5	2,2	2,3	2,6	2,7	1,9	2,0	r		2
9,9	12,4	9,6	10,9	10,2	11,9	8,8	11,1	u		3
Stationary social assistance^{cd}										
55	65	60	75	112	139	69	79	t	Homes and facilities	4
28	32	18	31	56	61	27	33	r		5
27	33	42	44	56	78	42	46	u		6
31	34	29	34	22	26	30	33	t	Places per 10 thous. population	7
25	29	21	28	28	27	38	36	r		8
39	40	35	38	19	24	26	31	u		9
29	32	29	32	22	24	28	31	t	Residents per 10 thous. population	10
24	28	21	26	27	27	37	34	r		11
35	38	34	36	18	22	23	29	u		12
Tourist accommodation establishments^e										
111	231	365	496	516	711	850	1322	t	Facilities total	13
55	128	205	287	279	399	478	771	r		14
56	103	160	209	237	312	372	551	u		15
9	20	15	21	17	24	37	58	t	per 1000 km ²	16
5	12	9	12	10	14	22	36	r		17
87	154	268	349	159	206	271	390	u		18
6	12	27	28	11	12	64	71	t	Bed places per 1000 population	19
6	10	31	30	13	14	126	128	r		20
6	14	24	26	9	11	37	45	u		21
800,9	1405,1	2279,7	2761,3	2578,0	3134,0	9115,7	11919,4	t	Nights spent (overnight stay) ^g in thous.	22
333,4	489,8	858,1	988,8	896,8	1038,7	4294,5	4634,7	r		23
467,5	915,3	1421,6	1772,5	1681,1	2095,3	4821,2	7284,7	u		24
57,0	61,7	478,1	422,2	483,9	507,6	2116,8	2825,6	t	of which foreign tourists	25
12,7	9,8	93,4	101,9	55,9	51,8	462,1	453,3	r		26
44,4	51,9	384,7	320,4	428,1	455,8	1654,7	2372,3	u		27
625	1110	1597	1910	764	903	5383	6938	t	per 1000 population	28
476	700	1504	1678	618	668	8204	8629	r		29
804	1618	1660	2070	874	1094	4120	6169	u		30
334,6	477,2	818,7	1101,2	1287,6	1766,0	1544,0	2247,7	t	Tourists accommodated ^g in thous.	31
147,3	168,0	268,2	319,6	413,4	531,4	558,7	745,9	r		32
187,3	309,2	550,5	781,7	874,1	1234,7	985,3	1501,8	u		33
24,9	26,6	186,5	173,9	265,0	267,0	424,6	543,0	t	of which foreign tourists	34
5,6	4,8	28,4	30,7	32,0	27,6	69,0	73,0	r		35
19,3	21,8	158,1	143,2	233,0	239,4	355,6	470,0	u		36
261	377	574	762	382	509	912	1308	t	per 1000 population	37
210	240	470	542	285	342	1067	1389	r		38
322	546	643	913	454	645	842	1272	u		39
Dwelling stocks^g										
415,8	436,1	461,9	501,1	1050,4	1163,0	579,6	633,9	t	Dwellings in thous.	40
205,4	215,2	163,9	176,8	379,6	431,8	154,6	167,9	r		41
210,3	220,9	298,0	324,3	670,8	731,2	425,0	466,1	u		42

d W domach i zakładach pomocy społecznej łącznie z filiami. e Stan w dniu 31 VII. f Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. g Stan w dniu 31 XII. departments. c As of 31 XII. d In homes and facilities social welfare including branches. e As of 31 VII. f Based on balances of net dwelling stocks. g As of 31 XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Zasoby mieszkaniowe^{ab} (dok.)												
Przeciętna liczba:												
1	osób na mieszkanie	o	2,96	2,75	2,83	2,59	3,06	2,88	3,08	2,84	3,00	2,81
2		w	3,50	3,35	3,32	3,16	3,68	3,55	3,32	3,10	3,43	3,30
3		m	2,70	2,46	2,67	2,40	2,77	2,55	2,85	2,59	2,80	2,59
4	izb w mieszkaniu	o	3,69	3,82	3,60	3,84	3,64	3,76	3,73	3,84	3,78	3,97
5		w	4,09	4,32	4,18	4,46	3,98	4,25	3,78	3,95	4,20	4,44
6		m	3,50	3,57	3,41	3,64	3,48	3,53	3,68	3,73	3,59	3,76
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :												
7	1 mieszkania	o	69,5	73,4	66,2	72,2	65,8	69,4	73,7	76,7	68,7	73,1
8		w	85,6	92,3	83,5	92,3	81,0	88,6	84,1	88,2	82,2	89,4
9		m	61,7	64,2	60,5	65,4	58,6	60,2	63,4	65,4	62,5	65,7
10	na 1 osobę	o	23,5	26,7	23,4	27,9	21,5	24,1	23,9	27,0	22,9	26,0
11		w	24,5	27,6	25,1	29,2	22,0	24,9	25,4	28,5	24,0	27,1
12		m	22,8	26,1	22,7	27,3	21,1	23,6	22,2	25,3	22,3	25,4
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w % ogółu mieszkań^{ab}:												
13	wodociąg	o	95,1	96,7	97,8	98,5	96,9	98,0	88,3	91,4	97,3	98,3
14		w	88,3	91,9	93,9	95,8	92,3	95,2	79,1	84,6	93,6	95,6
15		m	98,5	99,0	99,1	99,4	99,0	99,4	97,3	98,1	98,9	99,6
16	ustęp	o	87,6	93,5	88,3	94,6	89,2	95,0	75,9	84,6	89,8	95,7
17		w	73,7	85,9	78,0	91,3	77,5	89,4	57,5	72,3	80,7	91,7
18		m	94,4	97,1	91,8	95,7	94,7	97,8	94,0	96,7	94,0	97,6
19	łazienkę	o	86,5	91,1	86,7	92,3	86,3	91,7	76,2	82,1	88,3	93,1
20		w	75,0	82,2	80,1	87,4	78,0	85,6	59,8	68,7	81,9	87,8
21		m	92,0	95,4	88,9	93,9	90,3	94,6	92,4	95,0	91,3	95,5
22	gaz z sieci	o	55,6	55,8	66,4	65,1	50,0	48,5	40,5	42,7	54,2	55,1
23		w	17,9	21,2	9,1	13,5	1,9	3,7	11,4	13,6	7,5	12,8
24		m	73,9	72,5	85,3	82,5	72,8	70,1	69,0	71,1	75,6	74,5
25	centralne ogrzewanie	o	77,5	81,6	76,3	80,8	77,4	81,7	71,0	74,9	75,4	80,7
26		w	63,7	70,6	65,5	74,5	66,9	74,8	53,2	58,8	61,9	70,9
27		m	84,3	86,9	79,9	82,9	82,4	84,9	88,6	90,6	81,6	85,1
Budownictwo												
Mieszkania oddane do użytkowania:												
28	ogółem	o	115353	143166	9167	13953	5006	6246	4780	5694	2918	3355
29		w	35143	53156	2229	4660	1837	2952	1914	2859	835	1140
30		m	80210	90010	6938	9293	3169	3294	2866	2835	2083	2215
31	na 1000 ludności	o	3,0	3,7	3,2	4,8	2,4	3,0	2,2	2,6	2,9	3,3
32		w	2,4	3,5	2,7	5,2	2,3	3,5	1,6	2,5	2,3	3,0
33		m	3,4	3,9	3,4	4,6	2,5	2,6	2,8	2,8	3,2	3,4
34	na 1000 zawartych małżeństw	o	510	760	555	1026	393	607	353	522	497	688
35		w	395	678	475	1096	356	673	263	471	387	625
36		m	585	818	586	994	417	557	457	586	561	726
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²												
37		o	101,6	100,9	87,7	90,0	96,0	100,2	106,7	109,7	100,1	92,6
38		w	137,7	137,2	130,5	127,4	129,9	130,5	131,9	133,5	129,5	127,8
39		m	85,8	79,4	73,9	71,2	76,3	73,1	89,8	85,6	88,3	74,5

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. b Stan w dniu 31 XII.

a Based on balance of dwelling stocks. b As of 31 XII.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
Dwelling stocks^{ab} (cont.)									
Average number of:									
2,70	2,51	3,17	2,98	2,72	2,46	3,11	2,86	t persons per dwelling	1
3,19	3,06	3,75	3,69	3,32	3,11	3,50	3,26	r	2
2,49	2,27	2,74	2,47	2,48	2,21	2,82	2,56	u	3
3,49	3,59	3,80	3,91	3,51	3,63	4,05	4,18	t rooms in dwelling	4
3,91	4,14	4,25	4,50	3,89	4,18	4,66	4,86	r	5
3,31	3,35	3,46	3,50	3,35	3,42	3,60	3,69	u	6
Average useful floor area in m ² :									
65,3	68,4	73,9	77,6	67,5	71,7	76,8	80,3	t dwelling	7
83,4	89,9	90,0	96,6	84,0	92,6	93,9	99,4	r	8
57,5	59,1	62,0	64,2	60,8	63,4	64,3	66,5	u	9
24,2	27,3	23,3	26,1	24,8	29,1	24,7	28,1	t per person	10
26,2	29,4	24,0	26,2	25,3	29,8	26,8	30,4	r	11
23,1	26,0	22,7	26,0	24,5	28,7	22,8	25,9	u	12
Dwellings fitted with basic installations in % of total dwellings^{ab}:									
92,4	94,6	95,1	96,7	92,6	95,6	97,7	98,2	t water supply system	13
83,6	88,8	90,9	93,4	79,9	87,8	95,7	96,4	r	14
96,2	97,1	98,2	99,1	97,8	98,7	99,2	99,5	u	15
81,5	89,3	89,4	94,8	87,1	93,2	90,2	96,9	t lavatory	16
62,7	79,1	80,2	89,7	66,0	81,4	83,5	95,5	r	17
89,5	93,7	96,2	98,4	95,6	97,9	95,1	97,9	u	18
79,5	85,2	89,3	92,9	85,8	91,1	90,2	93,4	t bathroom	19
64,4	74,0	81,8	86,3	66,5	77,9	86,1	89,4	r	20
86,0	90,1	94,9	97,5	93,6	96,3	93,1	96,3	u	21
44,0	44,8	65,7	64,6	59,0	58,3	45,8	46,7	t gas supply system	22
3,2	4,3	47,7	50,1	14,8	19,6	2,5	3,4	r	23
61,5	62,3	79,2	74,8	77,0	73,6	77,3	78,0	u	24
72,9	76,7	77,3	81,4	81,7	85,8	78,9	81,9	t central heating	25
56,7	63,9	67,3	72,4	61,5	69,2	72,6	76,9	r	26
79,8	82,2	84,7	87,7	89,9	92,4	83,4	85,6	u	27
Construction									
Dwellings completed:									
4868	6501	12405	15630	27090	30670	1338	1933	t total	28
1851	2996	3843	5924	6046	7749	501	951	r	29
3017	3505	8562	9706	21044	22921	837	982	u	30
1,9	2,6	3,8	4,6	5,2	5,8	1,3	1,9	t per 1000 population	31
2,0	3,3	2,3	3,4	3,3	4,1	1,0	2,0	r	32
1,8	2,2	5,3	5,9	6,3	6,7	1,5	1,9	u	33
336	570	635	900	908	1231	239	401	t per 1000 marriages contracted	34
346	688	383	633	557	809	195	396	r	35
331	497	900	1214	1109	1494	276	406	u	36
Average useful floor area per dwelling in m ²									
117,5	118,4	94,8	102,1	95,6	91,6	121,8	126,2	t	37
139,4	144,9	146,9	149,6	137,1	141,9	156,3	150,8	r	38
104,0	95,8	71,4	73,1	83,6	74,5	101,2	102,3	u	39

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Zasoby mieszkaniowe^{ab} (dok.)										
Przeciętna liczba:										
1	osób na 1 mieszkanie	o	3,46	3,32	2,97	2,73	3,02	2,79	2,78	2,65
2		w	3,80	3,73	3,22	2,94	3,81	3,70	3,27	3,29
3		m	3,06	2,87	2,83	2,61	2,74	2,46	2,67	2,51
4	izb w mieszkaniu	o	3,95	4,08	3,94	4,02	3,71	3,80	3,61	3,75
5		w	4,11	4,29	4,16	4,31	4,21	4,46	4,39	4,68
6		m	3,76	3,85	3,80	3,84	3,54	3,56	3,44	3,54
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :										
7	1 mieszkania	o	77,3	80,9	72,9	75,9	68,2	71,6	66,5	70,2
8		w	86,7	91,2	87,9	92,5	85,6	94,1	90,5	98,4
9		m	66,3	69,6	63,9	66,2	62,0	63,5	61,1	63,8
10	na 1 osobę	o	22,3	24,4	24,5	27,8	22,6	25,6	23,9	26,5
11		w	22,8	24,4	27,3	31,5	22,5	25,4	27,7	29,9
12		m	21,7	24,3	22,6	25,4	22,6	25,8	22,9	25,5
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w % ogółu mieszkań^{ab}:										
13	wodociąg	o	92,3	94,4	90,9	92,9	98,7	99,3	98,2	98,8
14		w	87,7	90,7	79,2	83,1	96,1	97,7	94,5	96,1
15		m	97,8	98,4	97,8	98,6	99,7	99,8	99,1	99,3
16	ustęp	o	84,0	91,4	81,8	88,3	94,4	97,9	91,6	95,3
17		w	74,6	85,7	60,0	72,8	85,4	94,3	85,0	92,9
18		m	95,2	97,5	94,8	97,3	97,6	99,2	93,1	95,9
19	łazienkę	o	85,1	89,2	82,1	86,3	91,7	95,5	90,5	93,7
20		w	77,1	82,5	62,1	69,5	84,4	90,5	86,4	89,8
21		m	94,6	96,4	94,0	96,0	94,3	97,3	91,4	94,6
22	gaz z sieci	o	71,5	73,9	29,2	31,1	57,7	54,7	63,4	64,6
23		w	57,4	60,1	2,8	3,6	4,9	10,1	28,9	30,4
24		m	88,1	89,0	45,1	47,0	76,4	70,8	71,1	72,2
25	centralne ogrzewanie	o	72,6	77,0	74,3	78,0	81,3	86,6	79,0	81,3
26		w	60,1	65,8	48,6	54,1	68,6	78,6	77,6	81,3
27		m	87,3	89,3	89,7	91,9	85,8	89,5	79,3	81,3
Budownictwo										
Mieszkania oddane do użytkowania:										
28	ogółem	o	4652	6437	3036	4197	10018	10891	8325	9749
29		w	2363	3433	857	1389	2112	3734	2849	3150
30		m	2289	3004	2179	2808	7906	7157	5476	6599
31	na 1000 ludności	o	2,2	3,0	2,5	3,5	4,6	4,7	1,8	2,1
32		w	1,9	2,8	1,8	2,9	2,9	4,6	2,8	3,0
33		m	2,7	3,4	3,1	3,9	5,3	4,8	1,5	1,9
34	na 1000 zawartych małżeństw	o	367	570	442	684	719	950	299	428
35		w	314	511	296	567	436	864	501	589
36		m	444	657	548	762	869	1002	247	379
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²										
37		o	119,2	116,6	110,8	106,1	90,9	93,9	128,3	120,9
38		w	137,0	136,5	152,8	153,4	140,1	136,6	146,3	144,3
39		m	100,8	93,9	94,3	82,6	77,7	71,6	119,0	109,8

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. b Stan w dniu 31 XII.

a Based on balance of dwelling stocks. b As of 31 XII.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Dwelling stocks^{ab} (cont.)										
Average number of:										
3,08	2,90	3,09	2,88	3,22	2,99	2,92	2,71	t	persons per dwelling	1
3,41	3,25	3,48	3,34	3,84	3,61	3,39	3,20	r		2
2,76	2,55	2,87	2,63	2,86	2,62	2,75	2,53	u		3
3,63	3,76	3,70	3,78	3,94	4,05	3,69	3,85	t	rooms in dwelling	4
3,80	3,99	3,88	4,08	4,33	4,52	4,02	4,28	r		5
3,48	3,54	3,60	3,61	3,73	3,78	3,57	3,69	u		6
Average useful floor area in m ² :										
70,8	73,9	65,1	67,9	76,8	80,7	66,0	70,3	t	dwelling	7
81,3	85,6	74,5	80,6	91,8	98,3	78,1	85,7	r		8
60,5	62,4	59,9	61,0	68,2	70,3	61,6	64,7	u		9
23,0	25,5	21,1	23,6	23,9	27,0	22,6	26,0	t	per person	10
23,9	26,3	21,4	24,2	23,9	27,2	23,0	26,8	r		11
22,0	24,5	20,9	23,2	23,8	26,9	22,4	25,6	u		12
Dwellings fitted with basic installations in % of total dwellings^{ab}:										
88,2	92,1	96,4	97,0	97,6	98,5	98,8	99,2	t	water supply system	13
79,7	86,5	90,3	91,8	94,7	96,6	96,3	97,4	r		14
96,5	97,6	99,8	99,8	99,3	99,5	99,7	99,8	u		15
76,4	86,1	89,5	94,3	90,8	95,9	92,4	97,0	t	lavatory	16
59,7	76,1	74,7	85,7	82,3	92,0	83,7	93,9	r		17
92,6	95,8	97,6	99,0	95,6	98,3	95,6	98,2	u		18
76,9	83,5	87,9	91,7	89,3	93,6	91,0	94,9	t	bathroom	19
61,9	72,6	75,6	81,7	82,8	88,7	85,1	90,2	r		20
91,5	94,1	94,7	97,2	93,0	96,5	93,2	96,6	u		21
39,2	40,2	48,2	46,9	49,4	51,8	62,1	62,3	t	gas supply system	22
8,1	10,0	2,5	4,5	13,0	21,9	11,1	18,6	r		23
69,6	69,6	73,4	70,0	70,0	69,4	80,7	78,0	u		24
74,5	78,5	78,3	82,7	78,1	82,9	81,8	85,7	t	central heating	25
59,7	65,9	60,7	69,1	69,5	77,5	67,3	75,6	r		26
88,9	90,8	88,0	90,1	83,0	86,0	87,1	89,4	u		27
Construction										
Dwellings completed:										
1614	3533	4469	4325	10549	14636	5118	5416	t	total	28
832	1645	1198	1807	4457	6945	1419	1822	r		29
782	1888	3271	2518	6092	7691	3699	3594	u		30
1,3	2,8	3,1	3,0	3,1	4,2	3,0	3,2	t	per 1000 population	31
1,2	2,4	2,1	3,1	3,1	4,5	2,7	3,4	r		32
1,3	3,3	3,8	2,9	3,2	4,0	3,2	3,0	u		33
205	584	532	620	509	839	523	662	t	per 1000 marriages contracted	34
197	464	345	599	484	852	455	682	r		35
215	752	663	636	530	829	556	652	u		36
Average useful floor area per dwelling in m ²										
119,2	102,9	88,8	95,9	111,1	103,3	98,6	95,8	t		37
128,2	132,8	131,6	130,1	132,2	128,0	139,5	127,5	r		38
109,7	76,8	73,2	71,3	95,7	81,0	82,9	79,8	u		39

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Budownictwo (dok.)												
1	Kubatura budynków oddanych do użytkowania ^a w mln m ³	o	128,8	169,4	9,8	13,9	5,8	6,9	5,3	8,8	3,1	3,4
2		w	55,3	80,4	4,6	6,2	2,6	3,5	2,6	4,0	1,2	1,6
3		m	73,5	88,9	5,2	7,7	3,2	3,3	2,7	4,7	1,8	1,8
4	w tym indywidualnych	o	61,2	81,3	2,6	4,3	3,4	3,8	3,1	4,4	1,6	1,6
5		w	36,3	55,1	1,4	2,7	2,3	2,9	2,1	3,1	0,7	1,0
6		m	24,9	26,2	1,2	1,6	1,0	0,9	1,0	1,3	0,8	0,6
Infrastruktura komunalna												
Sieć rozdzielcza ^{bc} w km/100 km ² :												
7	wodociągowa	o	80,4	93,5	67,1	77,3	113,5	127,9	71,4	83,0	40,4	48,7
8		w	67,1	77,9	48,2	56,3	102,6	115,4	64,1	74,9	29,8	35,7
9		m	261,6	303,7	220,1	245,7	340,0	385,5	256,0	284,8	262,7	318,1
10	kanalizacyjna ^d	o	27,1	45,7	34,4	51,7	28,4	42,6	14,5	23,6	15,5	26,0
11		w	13,8	28,0	16,8	31,5	16,3	25,7	6,8	14,0	5,8	13,5
12		m	208,8	284,6	176,1	213,9	279,5	390,3	209,1	258,4	217,4	283,5
13	gazowa	o	34,1	39,0	28,7	34,1	12,1	16,2	26,3	29,6	17,5	21,4
14		w	19,9	22,9	7,9	11,9	1,1	3,7	18,9	21,0	7,3	9,7
15		m	227,6	256,5	197,1	212,3	239,5	275,2	212,8	242,5	229,9	263,4
Ludność korzystająca ^{bc} z sieci w % ogółu ludności:												
16	wodociągowej	o	86,4	91,6	91,0	94,8	90,0	95,2	79,2	86,7	88,4	94,3
17		w	72,8	84,3	77,6	88,5	80,7	92,9	66,8	79,8	75,9	88,7
18		m	94,9	96,4	96,5	97,5	96,0	96,8	93,4	94,7	95,5	97,5
19	kanalizacyjnej	o	59,8	68,7	66,4	75,0	62,0	69,1	45,4	51,5	61,8	70,4
20		w	20,2	37,4	22,7	41,1	24,1	36,6	10,8	19,9	18,3	34,1
21		m	84,8	89,3	84,4	90,0	86,0	90,9	85,1	88,3	86,2	91,7
22	gazowej	o	51,8	52,2	62,8	61,4	44,8	43,0	38,1	40,2	50,4	51,7
23		w	18,3	22,4	9,0	14,1	1,9	4,1	11,8	14,7	7,4	13,3
24		m	73,0	71,7	84,9	82,4	71,9	69,1	68,1	70,0	74,6	74,1
Zużycie ^f w gospodarstwach domowych:												
25	wody z wodociągów w hm ³	o	1221,5	1196,0	94,0	90,7	68,8	69,4	59,0	57,4	31,3	29,7
26		w	360,8	408,8	19,5	21,7	23,8	29,3	25,7	26,9	9,2	9,6
27		m	860,7	787,3	74,5	69,0	45,0	40,2	33,4	30,4	22,0	20,1
28	na 1 mieszkańca ^g w m ³	o	32,0	31,1	32,6	31,2	33,3	33,2	27,1	26,7	31,0	29,1
29		w	24,5	26,8	23,3	24,4	29,9	35,0	22,1	23,3	25,5	25,4
30		m	36,8	33,9	36,4	34,2	35,4	32,0	32,9	30,5	34,1	31,2
31	gazu ^h z sieci w hm ³	o	3967,0	3720,3	332,0	314,4	129,3	124,8	156,4	148,7	119,4	117,7
32		w	699,6	793,1	25,7	38,1	3,9	10,2	34,3	38,0	14,6	17,8
33		m	3267,4	2927,2	306,3	276,3	125,4	114,6	122,1	110,7	104,8	99,9
34	na 1 mieszkańca ^g w m ³	o	104,0	96,7	115,1	108,1	62,6	59,7	71,9	69,1	118,4	115,3
35		w	47,5	52,0	30,7	42,7	4,9	12,2	29,6	32,9	40,3	47,2
36		m	139,6	125,9	149,6	137,0	98,8	91,4	120,3	111,1	162,2	155,0
37	energii elektrycznej ⁱ w GWh	o	27577,4	28444,9	2008,2	2080,4	1445,3	1474,6	1372,7	1419,8	706,7	653,3
38		w	10190,8	11359,2	556,8	684,9	611,2	649,3	709,3	770,1	257,5	220,4
39		m	17386,6	17085,7	1451,4	1395,5	834,1	825,3	663,4	649,8	449,2	432,9
40	na 1 mieszkańca ^g w kWh	o	723,2	739,1	696,3	715,3	699,4	705,3	631,0	659,8	700,8	640,0
41		w	691,8	745,4	665,2	768,1	767,0	775,3	611,1	666,5	710,4	585,9
42		m	743,0	735,0	709,0	692,0	657,1	658,5	653,8	652,1	695,4	671,6

a Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). *b* Stan w dniu 31 XII. *c* Bez przyłączy do budynków i innych obiektów, których rozliczono odbiorców. *f* Obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego

a Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). *b* As of 31 XII. *c* Without connections to buildings and other objects. *d* And collectors. *i* Include households whose the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Construction (cont.)										
<i>Cubic volume of buildings completed^a in mln m³</i>										
8,8	11,4	10,1	16,1	24,2	31,1	1,7	3,2	t		1
3,8	6,0	4,3	7,0	9,5	14,0	0,8	1,4	r		2
5,1	5,4	5,7	9,0	14,7	17,1	0,9	1,9	u		3
<i>of which private</i>										
3,8	6,2	5,1	7,2	10,7	14,6	1,0	1,9	t		4
2,2	4,4	3,2	5,0	6,2	10,2	0,6	1,0	r		5
1,6	1,8	1,9	2,2	4,4	4,3	0,4	0,9	u		6
Municipal infrastructure										
<i>Distribution network^{bc} in km/100 km²:</i>										
<i>water supply</i>										
114,3	123,9	105,2	125,2	99,4	120,6	70,0	76,2	t		7
100,3	107,7	90,6	107,5	85,1	104,1	59,8	65,0	r		8
323,9	362,7	224,7	269,8	321,1	375,9	184,3	203,1	u		9
<i>sewage^d</i>										
21,5	34,0	51,0	89,0	22,2	43,0	22,5	44,9	t		10
7,2	15,8	30,7	63,9	8,0	20,4	12,1	32,6	r		11
235,5	303,5	217,4	293,5	242,1	390,3	139,9	184,8	u		12
<i>gas supply</i>										
15,9	19,8	133,2	140,0	31,8	38,7	13,3	17,0	t		13
4,1	5,8	114,5	118,9	15,6	19,9	1,8	3,5	r		14
193,7	225,9	286,0	313,0	283,4	329,2	143,3	170,3	u		15
<i>Population using^{bc} system in % of total population:</i>										
<i>water supply system</i>										
89,0	94,1	73,8	80,5	81,0	89,3	94,4	96,6	t		16
79,5	92,4	54,3	66,7	64,9	82,4	91,0	94,9	r		17
94,2	95,1	93,7	95,1	89,8	93,1	97,4	98,1	u		18
<i>sewage system</i>										
57,8	62,6	49,6	59,8	58,6	66,7	54,3	69,7	t		19
11,7	22,5	17,0	33,9	12,8	26,5	18,5	47,1	r		20
83,1	85,9	82,8	87,1	83,6	89,1	86,5	90,5	u		21
<i>gas supply system</i>										
39,6	39,8	63,0	62,5	53,6	53,6	41,3	41,9	t		22
3,0	4,7	47,5	50,7	13,9	19,4	2,4	3,7	r		23
59,6	60,2	78,7	75,0	75,3	72,6	76,4	77,2	u		24
<i>Consumption^f in households:</i>										
<i>water from water supply system in hm³</i>										
94,5	85,8	85,8	88,3	193,7	193,2	31,4	28,9	t		25
28,6	31,3	23,1	29,0	47,0	59,5	11,9	11,9	r		26
66,0	54,5	62,7	59,4	146,7	133,7	19,4	17,0	u		27
<i>per capita^g in m³</i>										
36,8	34,2	26,3	26,3	37,5	36,3	30,0	28,8	t		28
31,5	34,1	14,0	16,8	25,8	31,2	24,1	24,8	r		29
39,7	34,3	38,7	36,3	43,9	39,1	35,4	32,5	u		30
<i>gas^h from gas supply system in hm³</i>										
150,2	138,3	433,0	374,3	722,2	779,3	66,6	61,7	t		31
5,1	15,9	135,1	132,8	140,5	181,3	3,7	4,4	r		32
145,1	122,4	297,9	241,5	581,6	598,0	63,0	57,3	u		33
<i>per capita^g in m³</i>										
58,4	55,1	132,5	111,3	139,8	146,4	63,8	61,5	t		34
5,6	17,3	82,0	76,9	77,2	95,3	7,4	9,2	r		35
87,3	77,1	184,0	147,5	174,0	174,8	114,6	109,7	u		36
<i>electricity^f in GWh</i>										
1907,8	1888,0	2507,0	2680,9	4296,3	4577,4	832,4	799,4	t		37
661,5	712,9	1108,8	1278,8	1374,4	1600,9	416,1	403,9	r		38
1246,3	1175,0	1398,2	1402,1	2922,0	2976,5	416,2	395,5	u		39
<i>per capita^g in kWh</i>										
741,9	752,6	767,2	796,9	831,9	859,7	797,0	797,4	t		40
728,0	774,7	672,6	740,3	754,6	840,9	840,7	840,6	r		41
749,5	739,8	863,5	856,7	874,0	870,2	757,7	757,6	u		42

d Oraz kolektory. *e* Dane szacunkowe. *f* W ciągu roku. *g* Do przeliczeń przyjęto ludność według stanu w dniu 30 VI. *h* W jednostkach naturalnych, według w rolnictwie.

e Estimated data. *f* During the year. *g* The number of persons as of 30 VI was used in calculations. *h* Consumption of gas in nature units on the basis of which

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Budownictwo (dok.)										
1	Kubatura budynków oddanych do użytkowania ^a w mln m ³	o	5,8	7,6	3,7	6,0	7,8	10,6	14,2	13,9
2		w	3,1	4,5	1,7	2,9	2,9	4,5	3,3	3,3
3		m	2,7	3,1	2,0	3,1	4,9	6,1	10,9	10,6
4	w tym indywidualnych	o	3,1	4,5	2,4	3,5	3,7	4,5	6,2	6,2
5		w	1,9	2,9	1,5	2,6	2,1	3,2	2,9	2,7
6		m	1,2	1,6	0,9	0,9	1,7	1,3	3,3	3,6
Infrastruktura komunalna										
Sieć rozdzielcza ^{bc} w km/100 km ² :										
7	wodociągowa	o	71,0	80,7	56,4	65,7	69,0	83,4	151,0	169,0
8		w	62,4	68,1	50,9	58,8	53,6	65,5	104,1	115,4
9		m	206,3	256,8	169,5	208,5	307,6	366,0	256,7	289,9
10	kanalizacyjna ^d	o	52,0	87,9	10,7	16,5	32,5	54,4	71,1	119,9
11		w	41,2	72,4	4,8	8,4	17,7	36,4	28,2	57,4
12		m	221,4	302,6	133,1	186,1	262,8	336,7	167,5	260,8
13	gazowa	o	91,1	95,9	4,5	5,5	20,6	29,1	114,0	123,4
14		w	79,1	81,4	1,3	1,7	5,6	11,1	65,1	69,8
15		m	277,4	297,8	70,6	85,9	253,5	312,9	223,9	244,4
Ludność korzystająca ^{bc} z sieci w % ogółu ludności:										
16	wodociągowej	o	74,4	80,2	86,7	90,3	91,8	96,1	93,1	95,6
17		w	62,7	70,5	73,4	80,5	80,6	91,1	78,7	87,4
18		m	91,5	94,1	95,8	96,6	97,4	98,8	97,0	98,1
19	kanalizacyjnej	o	51,3	68,7	58,4	63,2	73,5	82,0	67,7	75,8
20		w	29,4	54,5	15,5	20,5	34,9	58,5	21,5	42,6
21		m	83,6	89,0	87,7	91,1	92,5	94,7	80,3	85,6
22	gazowej	o	69,8	72,5	26,4	28,1	52,1	49,3	61,7	62,4
23		w	57,5	60,8	2,6	3,8	4,7	10,7	28,9	31,5
24		m	87,9	89,0	42,5	44,0	75,4	70,2	70,7	71,5
Zużycie ^f w gospodarstwach domowych:										
25	wody z wodociągów w hm ³	o	46,6	47,6	36,6	38,3	74,2	74,8	145,3	134,3
26		w	20,1	21,3	14,6	17,1	20,1	23,1	21,9	24,6
27		m	26,4	26,3	22,0	21,2	54,1	51,7	123,5	109,7
28	na 1 mieszkańca ^g w m ³	o	22,2	22,3	30,6	32,1	33,7	32,6	31,1	29,2
29		w	16,2	17,0	30,1	36,2	27,9	28,7	21,8	23,6
30		m	31,1	29,9	30,9	29,4	36,6	34,6	33,6	30,9
31	gazu ^h z sieci w hm ³	o	258,4	217,8	44,1	46,8	208,5	202,5	449,4	412,3
32		w	109,1	88,6	4,4	6,2	15,3	27,1	57,9	58,0
33		m	149,3	129,3	39,7	40,6	193,1	175,4	391,5	354,3
34	na 1 mieszkańca ^g w m ³	o	123,2	102,3	36,8	39,2	94,7	88,1	96,1	89,8
35		w	87,5	71,0	9,0	13,1	21,2	33,7	57,8	55,7
36		m	175,6	146,8	55,8	56,3	130,6	117,4	106,5	99,8
37	energii elektrycznej ⁱ w GWh	o	1109,1	1205,2	836,3	899,0	1714,9	1754,8	3540,8	3555,0
38		w	621,9	681,4	392,5	439,9	533,8	610,6	745,9	874,7
39		m	487,2	523,7	443,8	459,1	1181,2	1144,2	2794,9	2680,3
40	na 1 mieszkańca ^g w kWh	o	528,9	566,2	698,3	753,4	779,1	763,3	757,1	773,9
41		w	498,8	545,9	809,4	931,9	739,0	759,0	744,9	840,1
42		m	573,1	594,9	622,8	636,5	798,7	765,7	760,4	754,6

a Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). *b* Stan w dniu 31 XII. *c* Bez przyłączy do budynków i innych obiektów, których rozliczono odbiorców. *f* Obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego *a* Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). *b* As of 31 XII. *c* Without connections to buildings and other objects. *d* And collectors. *i* Include households whose the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Construction (cont.)										
<i>Cubic volume of buildings completed^a in mln m³</i>										
2,9	4,3	4,1	4,9	16,8	21,4	4,7	6,0	t		1
1,1	2,5	1,7	2,4	10,4	14,2	1,8	2,4	r		2
1,8	1,8	2,4	2,5	6,4	7,2	2,9	3,6	u		3
<i>of which private</i>										
1,5	2,4	2,3	3,5	8,4	10,1	2,2	2,6	t		4
0,9	1,7	1,4	2,1	5,7	8,1	1,2	1,5	r		5
0,6	0,7	0,9	1,4	2,7	2,0	1,0	1,1	u		6
Municipal infrastructure										
<i>Distribution network^{bc} in km/100 km²:</i>										
<i>water supply</i>										
98,7	112,2	50,8	64,5	93,1	105,0	36,5	47,6	t		7
88,3	101,5	43,7	56,4	79,9	88,0	27,2	35,9	r		8
275,9	288,6	330,5	386,2	345,1	421,7	181,9	224,8	u		9
<i>sewage^d</i>										
23,1	47,9	16,7	27,8	26,6	41,8	20,0	33,2	t		10
13,0	35,6	9,2	19,0	13,6	25,5	10,4	22,0	r		11
195,3	250,6	313,7	376,9	274,2	346,1	170,5	202,3	u		12
<i>gas supply</i>										
27,1	30,4	7,0	8,7	31,8	39,5	20,1	23,7	t		13
19,1	21,2	1,5	2,5	17,3	22,9	8,9	11,1	r		14
164,6	183,3	224,2	252,2	308,6	351,1	195,0	215,2	u		15
<i>Population using^{bc} system in % of total population:</i>										
<i>water supply system</i>										
82,4	91,1	88,0	94,6	91,9	96,2	93,1	96,2	t		16
72,0	87,0	74,1	88,3	86,0	94,4	84,6	93,0	r		17
94,8	96,2	97,3	98,9	96,4	97,6	96,8	97,7	u		18
<i>sewage system</i>										
45,5	56,1	64,6	73,4	58,6	69,7	73,6	80,4	t		19
14,0	31,5	23,6	41,3	24,0	43,7	37,2	55,9	r		20
83,4	86,6	92,0	95,5	84,9	90,9	90,0	91,5	u		21
<i>gas supply system</i>										
35,6	36,5	44,5	42,8	44,5	47,4	58,7	59,1	t		22
8,0	10,6	2,5	4,7	12,7	21,5	10,5	17,9	r		23
68,9	68,6	72,5	69,0	68,6	68,5	80,4	77,9	u		24
<i>Consumption^f in households:</i>										
<i>water from water supply system in hm³</i>										
31,3	33,4	44,3	44,6	119,7	123,4	64,9	56,2	t		25
12,9	14,7	13,9	16,5	50,7	56,0	17,7	16,2	r		26
18,5	18,6	30,4	28,1	69,0	67,4	47,2	40,0	u		27
<i>per capita^g in m³</i>										
24,4	26,4	31,1	30,8	35,5	35,6	38,3	32,7	t		28
18,4	21,1	24,4	28,0	34,9	36,0	33,8	30,2	r		29
31,7	32,9	35,5	32,8	35,9	35,2	40,3	33,8	u		30
<i>gas^h from gas supply system in hm³</i>										
79,4	76,0	98,6	81,4	474,6	404,6	245,0	219,6	t		31
11,3	13,2	6,0	8,2	95,8	112,9	36,8	40,3	r		32
68,1	62,8	92,6	73,2	378,8	291,7	208,2	179,3	u		33
<i>per capita^g in m³</i>										
61,9	60,0	69,1	56,3	140,6	116,6	144,7	127,8	t		34
16,2	18,8	10,5	13,9	66,0	72,6	70,3	75,1	r		35
117,1	111,0	108,1	85,5	196,9	152,3	177,9	151,8	u		36
<i>electricity^f in GWh</i>										
715,5	761,5	986,8	968,2	2467,6	2588,2	1130,0	1139,1	t		37
374,5	415,2	424,6	445,1	1082,9	1217,6	319,1	353,4	r		38
341,0	346,3	562,2	523,0	1384,6	1370,6	810,9	785,7	u		39
<i>per capita^g in kWh</i>										
558,2	601,8	691,5	669,8	731,2	746,0	667,2	663,0	t		40
534,7	593,5	744,2	755,4	746,3	783,1	609,6	657,9	r		41
586,5	612,0	656,4	610,9	719,8	715,8	693,0	665,4	u		42

d Oraz kolektory. *e* Dane szacunkowe. *f* W ciągu roku. *g* Do przeliczeń przyjęto ludność według stanu w dniu 30 VI. *h* W jednostkach naturalnych, według w rolnictwie.

e Estimated data. *f* During the year. *g* The number of persons as of 30 VI was used in calculations. *h* Consumption of gas in nature units on the basis of which

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
	Łączność^a											
1	Placówki pocztowe	o	8389	7540	704	578	468	398	598	499	297	246
2		w	4515	3532	290	207	260	190	392	314	164	120
3		m	3874	4008	414	371	208	208	206	185	133	126
4	Ludność na 1 placówkę pocztową ...	o	4545	5103	4094	5032	4415	5251	3633	4304	3396	4148
5		w	3268	4321	2895	4317	3074	4418	2958	3678	2213	3138
6		m	6032	5793	4934	5431	6093	6012	4918	5366	4854	5109
	Abonenci na 1000 ludności:											
7	radiowi ^b	o	212	181	231	201	228	197	191	158	239	207
8		w	156	126	172	136	176	146	156	126	189	156
9		m	247	217	256	230	262	231	232	195	267	236
10	telewizyjni ^b	o	205	174	223	193	221	190	185	151	232	200
11		w	152	122	168	132	172	142	151	122	186	153
12		m	239	208	246	220	252	222	224	186	258	227
13	telefonii stacjonarnej (standardowe łącza główne) ^c	o	261	120	282	125	242	96	241	100	268	128
14		w	139	59	142	46	116	50	169	65	126	51
15		m	338	160	339	160	321	127	323	141	349	174
	Stan i ochrona środowiska											
16	Grunty zabudowane i zurbanizowane ^d w % gruntów ogółem	o	.	5,2	.	6,9	.	4,8	.	3,8	.	4,5
17		w	.	3,6	.	4,7	.	3,3	.	2,8	.	3,3
18		m	.	27,8	.	24,5	.	36,3	.	26,7	.	30,5
19	Powierzchnia gruntów leśnych ^d w tys. ha ...	o	9229,3	9403,1	600,5	608,9	426,5	431,1	574,0	591,4	702,9	709,0
20		w	8778,2	8942,2	538,8	546,4	412,5	416,8	562,3	579,1	687,3	693,3
21		m	451,1	460,9	61,7	62,5	14,0	14,3	11,7	12,4	15,6	15,6
22	w tym lasy	o	9026,4	9197,9	585,1	592,8	416,6	421,2	565,6	583,0	681,8	688,1
23		w	8587,3	8749,4	525,0	531,9	403,0	407,2	554,2	570,9	666,9	673,1
24		m	439,1	448,5	60,1	60,9	13,6	14,0	11,5	12,1	15,0	15,1
25	Lesistość ^a w %	o	28,9	29,4	29,3	29,7	23,2	23,4	22,5	23,2	48,7	49,2
26		w	29,5	30,1	29,6	30,0	23,5	23,8	22,9	23,6	49,9	50,5
27		m	20,6	20,8	27,3	27,6	16,5	16,8	11,9	12,4	23,5	23,3
28	Zalesienia ^e w ha	o	16932,4	3775,6	1001,4	250,1	993,1	154,8	639,8	229,7	1137,8	142,0
29		w	16489,2	3711,4	987,8	228,1	964,5	154,4	628,8	219,9	1120,9	140,8
30		m	443,2	64,2	13,6	22,1	28,6	0,4	11,0	9,8	16,9	1,2
31	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej ^e w ha	o	53260,0	57477,6	5003,4	5474,5	3249,4	3707,6	2897,4	2729,4	1828,5	2050,7
32		w	6494,3	9813,8	714,7	1168,6	140,1	294,6	318,2	467,5	496,4	641,8
33		m	46765,7	47663,9	4288,7	4306,0	3109,3	3413,0	2579,2	2261,9	1332,1	1408,9
34	na 1 mieszkańca w m ²	o	14,0	14,9	17,4	18,8	15,7	17,7	13,3	12,7	18,1	20,1
35		w	4,4	6,4	8,5	13,1	1,8	3,5	2,7	4,0	13,7	17,0
36		m	20,0	20,5	21,0	21,4	24,5	27,3	25,5	22,8	20,6	21,9

a Stan w dniu 31 XII. *b* Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. *c* Dane dotyczą operatorów sieci publicznej. *d* Mieszaniowe, przemysłowe, inne zagospodarowania przestrzennego.

a As of 31 XII. *b* Data of the Polish Post General Directorate. *c* Data concern operators of the public network. *d* Residential, industrial, other built-up, urbanized

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas	No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014		
Communication^a									
483	475	637	557	871	905	264	207	t Postal offices	1
251	212	369	269	452	401	184	121	r	2
232	263	268	288	419	504	80	86	u	3
5313	5272	5135	6047	5938	5894	3947	4835	t Population per postal office	4
3621	4343	4480	6434	4038	4756	2685	3969	r	5
7143	6020	6038	5686	7987	6801	6848	6054	u	6
Subscribers per 1000 population:									
239	210	173	144	210	174	214	192	t radio ^b	7
177	142	125	99	149	119	186	163	r	8
274	250	221	192	243	206	240	218	u	9
231	202	167	137	203	167	209	186	t television ^b	10
171	138	121	95	145	115	183	160	r	11
264	239	213	182	235	196	233	210	u	12
fixed line telephone (standard main lines) ^c									
266	112	249	132	310	158	240	123	t	13
153	64	139	69	151	70	96	56	r	14
328	139	362	200	397	206	370	185	u	15
Environmental protection									
Build-up and urbanized areas ^d in % of total area									
.	5,5	.	6,1	.	5,6	.	6,1	t	16
.	3,6	.	4,0	.	3,6	.	4,6	r	17
.	33,3	.	23,3	.	36,3	.	22,8	u	18
386,0	395,1	435,7	440,5	803,8	833,9	255,5	257,2	t Forest land ^e in thous. ha	19
374,3	383,1	396,1	399,9	766,7	796,4	238,5	239,8	r	20
11,7	12,0	39,6	40,6	37,1	37,5	17,0	17,5	u	21
378,8	387,8	431,0	435,3	792,1	821,9	248,5	250,4	t of which forests	22
367,3	376,0	392,2	395,5	755,8	785,2	232,1	233,4	r	23
11,5	11,8	38,8	39,8	36,3	36,7	16,5	16,9	u	24
20,8	21,3	28,4	28,7	22,3	23,1	26,4	26,6	t Forest cover ^e in %	25
21,5	22,0	29,0	29,2	22,6	23,5	26,8	27,0	r	26
10,1	10,2	23,5	24,0	16,8	16,9	21,6	22,2	u	27
591,7	185,4	217,1	88,7	1221,6	379,3	259,4	39,7	t Afforestations ^e in ha	28
590,9	185,4	197,2	88,7	1205,4	377,1	228,2	39,7	r	29
0,8	0,0	19,9	0,0	16,2	2,2	31,2	0,0	u	30
Parks, lawns and green areas ^e of the housing estate in ha									
3781,4	3757,5	3316,4	3677,9	5780,2	6451,6	1548,6	1707,7	t	31
404,4	551,1	165,7	292,2	439,3	758,8	162,0	261,4	r	32
3377,0	3206,4	3150,7	3385,7	5340,9	5692,8	1386,6	1446,2	u	33
14,7	15,0	10,1	10,9	11,2	12,1	14,9	17,1	t per capita in m ²	34
4,4	6,0	1,0	1,7	2,4	4,0	3,3	5,4	r	35
20,4	20,3	19,5	20,7	16,0	16,6	25,3	27,8	u	36

zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacji i wypoczynku; stan w dniu 1 I. e Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie

non-built-up, recreation and leisure; as of 1 I. e Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
	łącznie^a									
1	Placówki pocztowe	o	470	408	303	324	491	442	832	783
2		w	342	257	197	200	274	198	255	188
3		m	128	151	106	124	217	244	577	595
4	Ludność na 1 placówkę pocztową	o	4463	5219	3948	3679	4488	5208	5612	5857
5		w	3648	4859	2459	2355	2651	4085	3934	5548
6		m	6640	5830	6713	5814	6808	6120	6354	5954
	Abonenci na 1000 ludności:									
7	radiowi ^b	o	130	100	188	161	214	181	240	219
8		w	99	74	153	135	146	113	184	151
9		m	175	137	212	177	247	217	256	239
10	telewizyjni ^b	o	125	96	182	155	208	174	234	211
11		w	96	72	149	132	144	111	180	146
12		m	169	130	205	169	240	208	248	231
13	telefonii stacjonarnej (standardowe łącza główne) ^f	o	227	109	264	102	260	127	263	114
14		w	151	73	171	64	137	48	169	69
15		m	338	159	327	127	321	171	289	128
	Stan i ochrona środowiska									
16	Grunty zabudowane i zurbanizowane ^d w % gruntów ogółem	o	.	4,6	.	3,7	.	5,2	.	12,4
17		w	.	3,5	.	3,0	.	3,6	.	6,1
18		m	.	20,2	.	19,8	.	30,5	.	26,6
19	Powierzchnia gruntów leśnych ^e w tys. ha ...	o	667,3	688,2	617,6	630,0	675,0	683,1	400,8	403,8
20		w	646,3	663,4	601,6	613,9	645,3	654,1	291,6	293,9
21		m	21,0	24,8	16,0	16,1	29,7	29,0	109,2	109,9
22	w tym lasy	o	656,2	678,0	607,9	620,1	657,5	665,5	391,4	393,8
23		w	635,8	653,7	592,2	604,3	628,7	637,4	285,1	287,2
24		m	20,4	24,2	15,7	15,8	28,8	28,1	106,3	106,6
25	Lesistość ^e w %	o	36,8	38,0	30,1	30,7	35,9	36,3	31,7	31,9
26		w	37,9	39,3	30,7	31,4	36,5	37,0	33,4	33,6
27		m	19,0	20,2	17,0	17,1	26,0	25,7	28,0	28,1
28	Zalesienia ^e w ha	o	1150,7	739,2	999,4	300,7	1016,3	263,4	159,0	20,9
29		w	927,6	720,4	995,2	298,2	1014,0	263,4	142,2	18,1
30		m	223,1	18,8	4,2	2,5	2,3	0,0	16,8	2,8
31	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej ^g w ha	o	1533,0	1881,0	1113,3	1238,9	2991,3	3507,8	9482,3	9427,4
32		w	136,4	371,9	37,9	92,7	661,8	959,0	383,8	599,4
33		m	1396,6	1509,1	1075,4	1146,2	2329,5	2548,8	9098,5	8827,9
34	na 1 mieszkańca w m ²	o	7,3	8,8	9,3	10,4	13,6	15,2	20,3	20,6
35		w	1,1	3,0	0,8	2,0	9,1	11,9	3,8	5,7
36		m	16,4	17,1	15,1	15,9	15,8	17,1	24,8	24,9

a Stan w dniu 31 XII. b Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. c Dane dotyczą operatorów sieci publicznej. d Mieszaniowe, przemysłowe, inne zagospodarowania przestrzennego.

a As of 31 XII. b Data of the Polish Post General Directorate. c Data concern operators of the public network. d Residential, industrial, other built-up, urbanized

Świętokrzyskie		Warmińsko- -mazurskie		Wielkopolskie		Zachodnio- pomorskie		Specification t – total r – rural areas u – urban areas		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014			
Communication^a										
314	253	399	344	863	690	395	431	t	Postal offices	1
185	135	255	197	447	315	198	208	r		2
129	118	144	147	416	375	197	223	u		3
4076	4993	3576	4198	3915	5033	4286	3980	t	Population per postal office	4
3784	5180	2239	2993	3259	4954	2649	2585	r		5
4495	4778	5944	5811	4619	5099	5930	5281	u		6
<i>Subscribers per 1000 population:</i>										
185	151	211	178	229	196	226	195	t	radio ^b	7
140	110	166	133	182	148	170	142	r		8
239	202	241	209	265	235	252	219	u		9
179	145	206	172	223	188	220	187	t	television ^b	10
135	106	163	130	178	144	168	139	r		11
231	193	234	201	256	225	244	209	u		12
<i>fixed line telephone (standard main lines)^c</i>										
220	97	241	95	247	110	260	116	t		13
117	52	128	40	102	49	106	44	r		14
346	153	317	132	357	159	330	149	u		15
Environmental protection										
<i>Build-up and urbanized areas^d in % of total area</i>										
.	4,6	.	3,7	.	5,2	.	4,4	t		16
.	3,4	.	2,9	.	3,8	.	3,0	r		17
.	24,0	.	35,8	.	31,9	.	25,1	u		18
330,2	336,6	750,1	770,9	780,9	787,6	822,7	835,8	t	Forest land ^a in thous. ha	19
315,5	321,4	742,8	763,4	758,3	764,6	800,4	812,7	r		20
14,7	15,2	7,4	7,5	22,6	23,0	22,3	23,1	u		21
323,9	330,1	729,4	750,5	761,4	767,5	799,2	811,9	t	of which forests	22
309,5	315,2	722,2	743,3	739,7	745,4	777,6	789,5	r		23
14,4	14,8	7,1	7,2	21,6	22,1	21,6	22,3	u		24
27,7	28,2	30,2	31,0	25,5	25,7	34,9	35,5	t	Forest cover ^a in %	25
28,0	28,6	30,6	31,5	26,1	26,3	36,1	36,8	r		26
22,2	22,2	12,0	12,1	14,5	14,6	15,7	15,8	u		27
637,8	168,1	4923,0	341,3	561,6	124,9	1422,7	347,5	t	Afforestations ^e in ha	28
635,7	167,3	4894,2	340,6	533,9	121,8	1422,7	347,5	r		29
2,1	0,8	28,8	0,7	27,7	3,1	0,0	0,0	u		30
<i>Parks, lawns and green areas^a of the housing estate in ha</i>										
1297,3	1141,0	1423,8	1716,7	5475,4	5946,4	2538,3	3061,7	t		31
50,9	120,1	36,6	242,1	1838,1	2183,1	508,0	809,4	r		32
1246,4	1020,9	1387,2	1474,6	3637,3	3763,3	2030,3	2252,3	u		33
10,1	9,0	10,0	11,9	16,2	17,1	15,0	17,8	t	per capita in m ²	34
0,7	1,7	0,6	4,1	12,6	14,0	9,7	15,1	r		35
21,5	18,1	16,2	17,3	18,9	19,7	17,4	19,1	u		36

zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacji i wypoczynku; stan w dniu 1 I. e Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie

non-built-up, recreation and leisure; as of 1 I. e Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (cd.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Polska <i>Poland</i>		Dolnośląskie		Kujawsko- pomorskie		Lubelskie		Lubuskie	
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014
Stan i ochrona środowiska (dok.)											
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania											
1	o	92,1	94,7	96,5	97,1	100,0	97,6	97,7	99,4	91,7	98,8
2	w	93,2	88,5	90,2	88,5	76,9	98,5	98,0	97,5	76,9	99,7
3	m	91,9	96,5	98,1	99,8	102,4	97,4	97,6	99,9	93,4	98,6
Ścieki oczyszczane na 100 km ² w dam ³ :											
komunalne											
4	o	369,5	395,5	492,6	506,7	390,4	368,3	198,6	196,5	198,5	215,9
5	w	37,1	66,8	39,3	73,6	34,0	55,6	19,7	32,0	13,0	33,1
6	m	4906,8	4822,6	4145,1	3986,3	7788,9	6834,8	4688,9	4255,4	4088,2	3983,7
przemysłowe											
7	o	257,4	247,7	283,3	276,6	244,3	292,9	82,5	89,4	38,8	32,6
8	w	72,9	79,0	122,9	124,1	12,8	111,3	33,0	32,5	8,1	3,4
9	m	2775,7	2520,1	1576,3	1501,7	5049,9	4048,5	1325,4	1493,5	681,0	635,1
Ludność korzystająca ^a z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem											
10	o	61,4	71,5	74,6	78,6	66,3	71,6	51,9	56,4	64,7	72,4
11	w	22,0	37,4	24,1	41,8	25,8	36,5	15,1	23,0	19,3	35,7
12	m	86,2	93,9	95,3	94,9	91,9	95,2	94,1	95,2	90,3	93,9
Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone ^b w tys. t											
13	o	123463,4	131256,1	35180,7	34670,5	2088,6	3570,8	4884,3	6652,5	708,6	917,6
14	w	21601,1	37982,5	875,3	958,9	119,5	2000,0	3964,2	6046,7	219,1	228,8
15	m	101862,3	93273,6	34305,4	33711,6	1969,1	1570,8	920,1	605,8	489,5	688,8
na 1 km ² w t											
16	o	394,9	419,8	1763,7	1738,1	116,2	198,7	194,4	264,8	50,7	65,6
17	w	74,1	130,5	49,3	54,1	7,0	116,7	164,1	250,4	16,4	17,2
18	m	4772,6	4316,6	15586,3	15267,9	2381,0	1894,8	959,4	619,4	769,7	1064,6
poddane odzyskowi w %											
19	o	76,8	21,0	74,3	2,6	76,5	13,4	85,9	1,0	75,9	30,6
20	w	79,6	26,2	92,8	40,9	76,3	1,7	84,8	0,5	76,6	24,3
21	m	76,2	18,9	73,8	1,5	76,6	28,4	90,6	6,4	75,6	32,7
Zebrane odpady komunalne zmieszane ^{abc} w tys. t											
22	o	9473,2	8281,2	893,4	782,5	461,2	444,1	350,0	305,3	278,7	257,6
23	w	1518,6	2092,3	130,4	169,2	72,2	121,1	76,8	83,8	60,8	78,8
24	m	7954,6	6188,9	763,1	613,3	389,0	323,0	273,2	221,5	217,9	178,8
na 1 mieszkańca w kg											
25	o	248,4	215,2	309,8	269,0	223,2	212,4	160,9	141,9	276,3	252,3
26	w	103,1	137,3	155,7	189,7	90,6	144,6	66,2	72,5	167,7	209,5
27	m	339,9	266,3	372,8	304,1	306,4	257,7	269,3	222,3	337,3	277,3
z gospodarstw domowych w % ...											
28	o	70,0	78,4	72,1	77,2	75,3	78,1	74,1	75,2	74,3	76,9
29	w	77,5	82,0	80,3	80,1	75,1	83,1	81,2	83,4	74,5	80,4
30	m	68,5	77,2	70,7	76,4	75,3	76,2	72,2	72,1	74,3	75,3

a Dane szacunkowe. *b* W ciągu roku. *c* Bez odpadów zebranych selektywnie.

a Estimated data. *b* During the year. *c* Excluding waste collected separately.

Łódzkie		Małopolskie		Mazowieckie		Opolskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Environmental protection (cont.)										
<i>Industrial and municipal wastewater treated in % of wastewater requiring treatment</i>										
92,7	96,9	99,2	98,2	78,2	97,6	96,7	98,3	t		1
95,5	88,2	96,3	94,8	88,1	83,8	96,5	96,9	r		2
92,0	99,7	99,4	98,5	77,4	100,0	96,8	99,5	u		3
<i>Wastewater treated per 100 km² in dam³:</i>										
<i>municipal</i>										
517,3	443,6	616,0	654,9	439,8	564,5	286,0	316,5	t		4
18,2	41,7	73,6	140,7	29,0	66,2	41,6	81,8	r		5
8003,9	6366,4	5060,5	4856,2	6807,7	8240,2	3052,0	2972,7	u		6
<i>industrial</i>										
129,9	87,3	1134,4	1031,0	82,5	116,5	643,0	331,5	t		7
127,4	83,3	16,5	28,3	21,1	25,8	500,8	232,7	r		8
167,5	146,5	10295,4	9223,8	1033,4	1513,2	2252,4	1449,4	u		9
<i>Population connected^a to wastewater treatment plants in % of total population</i>										
65,1	67,9	53,2	62,7	49,0	69,9	59,0	72,2	t		10
11,2	24,2	18,6	33,3	14,3	26,8	20,6	47,2	r		11
94,7	93,3	88,5	93,8	68,0	93,8	93,7	95,2	u		12
<i>Waste (excluding municipal waste) generated^b in thous. t</i>										
4120,7	9937,1	8676,7	6079,2	5773,3	7096,2	1846,8	1770,6	t		13
3223,4	8822,2	314,2	497,1	1863,9	1895,9	171,4	1253,3	r		14
897,3	1114,9	8362,5	5582,1	3909,4	5200,3	1675,4	517,3	u		15
<i>per km² in t</i>										
226,2	545,4	571,5	400,4	162,4	199,6	196,2	188,1	t		16
188,7	517,1	23,2	36,7	55,8	56,8	19,8	144,9	r		17
787,8	962,8	5071,3	3370,8	1814,1	2398,7	2184,4	676,2	u		18
<i>recovered in %</i>										
68,3	2,8	76,0	57,9	52,7	9,3	90,9	41,4	t		19
66,4	1,3	68,1	42,9	67,1	26,3	99,1	53,5	r		20
75,1	14,6	76,3	59,2	45,8	3,1	90,1	12,2	u		21
<i>Mixed municipal waste collected^{abc} in thous. t</i>										
744,7	474,7	646,6	599,0	1491,0	1150,7	242,9	205,2	t		22
90,3	111,6	134,5	189,7	161,6	237,7	81,3	86,0	r		23
654,4	363,1	512,0	409,4	1329,4	913,0	161,6	119,1	u		24
<i>per capita in kg</i>										
289,6	189,2	197,9	178,1	288,7	216,1	232,5	204,6	t		25
99,4	121,2	81,6	109,8	88,7	124,8	164,2	179,0	r		26
393,5	228,6	316,2	250,1	397,6	266,9	294,1	228,2	u		27
<i>from households in %</i>										
57,4	83,4	65,8	83,7	70,3	81,0	82,4	81,7	t		28
75,0	82,4	78,1	83,7	75,2	81,3	88,4	85,7	r		29
55,0	83,7	62,6	83,7	69,7	80,9	79,3	78,9	u		30

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWACH W PODZIALE NA WIEŚ I MIASTO W LATACH 2006 I 2014 (dok.)
SELECTED DATA ON VOIVODSHIPS IN DIVISION OF RURAL AND URBAN AREAS IN 2006 AND 2014 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie o – ogółem w – obszary wiejskie m – obszary miejskie	Podkarpackie		Podlaskie		Pomorskie		Śląskie		
		2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	
Stan i ochrona środowiska (dok.)										
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających										
1	oczyszczania	o	93,1	98,3	99,6	100,0	92,8	99,7	86,0	81,6
2		w	88,2	99,6	97,7	100,0	87,0	99,8	93,4	43,9
3		m	94,4	97,7	99,7	100,0	93,4	99,7	85,7	85,7
Ścieki oczyszczane na 100 km ² w dam ³ :										
4	komunalne	o	258,5	323,9	162,7	159,9	447,8	437,3	1171,1	1193,0
5		w	70,4	129,1	13,0	17,0	55,8	93,8	94,6	176,9
6		m	3194,7	3032,9	3280,6	3134,4	6533,9	5842,1	3591,7	3483,3
7	przemysłowe	o	117,6	58,8	29,7	32,9	262,4	240,4	1354,4	1241,7
8		w	7,7	7,6	4,5	4,2	9,9	6,3	57,7	11,0
9		m	1832,7	769,6	553,9	630,9	4181,8	3923,2	4270,1	4015,7
Ludność korzystająca ^a z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem										
10		o	54,3	71,5	62,8	66,8	78,8	83,7	68,3	78,8
11		w	32,4	54,3	16,3	22,0	37,9	59,8	23,2	42,1
12		m	86,4	95,9	94,5	96,1	98,9	96,6	80,7	89,6
Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone ^b w tys. t										
13		o	1336,9	1099,1	957,4	1266,7	2539,9	2214,0	41678,1	39245,5
14		w	147,3	196,4	137,1	537,8	327,2	374,7	8314,9	8702,5
15		m	1189,6	902,7	820,3	728,9	2212,7	1839,3	33363,2	30543,0
16	na 1 km ² w t	o	74,9	61,6	47,4	62,7	138,7	120,9	3379,1	3182,2
17		w	8,8	11,8	7,1	27,9	19,0	21,8	974,0	1018,7
18		m	1104,5	754,1	886,8	788,0	1991,6	1681,3	8786,7	8058,8
19	poddane odzyskowi w %	o	88,6	16,3	89,1	31,2	75,5	41,1	89,0	42,9
20		w	85,1	14,4	98,0	31,9	77,9	28,6	82,5	73,4
21		m	89,0	16,8	87,6	30,8	75,2	43,6	90,7	34,2
Zebrane odpady komunalne zmieszane ^{abc} w tys. t										
22		o	342,9	309,7	271,5	236,6	591,0	563,8	1306,7	1187,0
23		w	100,0	103,7	48,0	54,9	102,1	145,2	112,7	180,3
24		m	242,8	206,0	223,5	181,7	489,0	418,6	1194,0	1006,6
25	na 1 mieszkańca w kg	o	8,8	11,8	7,1	27,9	19,0	21,8	974,0	1018,7
26		w	1104,5	754,1	886,8	788,0	1991,6	1681,3	8786,7	8058,8
27		m	74,9	61,6	47,4	62,7	138,7	120,9	3379,1	3182,2
28	z gospodarstw domowych w %	o	73,2	72,8	72,2	79,0	64,5	74,0	71,3	81,0
29		w	81,6	80,6	75,2	84,6	72,3	81,6	79,0	87,2
30		m	69,7	68,9	71,6	77,3	62,8	71,4	70,5	79,9

a Dane szacunkowe. *b* W ciągu roku. *c* Bez odpadów zebranych selektywnie.
a Estimated data. *b* During the year. *c* Excluding waste collected separately.

Świętokrzyskie		Warmińsko-mazurskie		Wielkopolskie		Zachodniopomorskie		Specification		No.
2006	2014	2006	2014	2006	2014	2006	2014	t – total	r – rural areas	
Environmental protection (cont.)										
<i>Industrial and municipal wastewater treated in % of wastewater requiring treatment</i>										
92,7	78,5	97,4	98,7	98,6	99,8	84,7	99,2	t		1
74,2	65,1	85,8	99,4	99,8	99,8	99,1	99,9	r		2
104,8	99,9	99,2	98,6	97,4	99,8	82,9	99,1	u		3
<i>Wastewater treated per 100 km² in dam³:</i>										
<i>municipal</i>										
267,0	304,8	193,4	184,9	342,6	367,2	230,3	313,4	t		4
28,0	62,6	22,7	32,5	45,1	78,4	43,2	53,9	r		5
4356,1	4302,9	6938,0	6193,4	6011,3	5772,4	3161,6	4253,1	u		6
<i>industrial</i>										
147,5	257,9	11,1	12,5	293,6	352,4	187,5	183,9	t		7
111,5	242,3	1,5	1,1	284,3	348,7	13,5	19,0	r		8
764,2	515,4	390,0	463,5	470,5	422,9	2914,1	2687,2	u		9
<i>Population connected^a to wastewater treatment plants in % of total population</i>										
49,4	58,5	70,2	75,0	61,1	69,4	60,4	82,1	t		10
15,2	29,6	27,5	43,4	25,2	40,1	39,4	54,2	r		11
90,6	94,2	98,7	96,8	88,3	93,3	69,8	94,9	u		12
<i>Waste (excluding municipal waste) generated^b in thous. t</i>										
1579,6	4867,0	753,2	1279,9	4363,9	5745,9	6974,7	4843,5	t		13
232,5	4213,6	109,6	284,0	405,2	1452,8	1176,3	517,8	r		14
1347,1	653,4	643,6	995,9	3958,7	4293,1	5798,4	4325,7	u		15
<i>per km² in t</i>										
134,9	415,6	31,2	52,9	146,3	192,6	304,7	211,6	t		16
21,0	381,6	4,6	12,0	14,3	51,3	54,7	24,1	r		17
2091,8	976,7	1078,1	1665,4	2662,2	2839,4	4226,2	3059,2	u		18
<i>recovered in %</i>										
80,3	23,3	86,1	15,4	61,2	5,5	37,4	14,3	t		19
76,4	24,5	90,3	24,9	66,4	6,8	91,1	7,2	r		20
81,0	15,4	85,3	12,7	60,7	5,0	26,5	15,1	u		21
<i>Mixed municipal waste collected^{abc} in thous. t</i>										
193,7	147,4	323,6	311,9	848,2	853,8	487,1	451,9	t		22
41,3	42,7	56,7	83,4	179,4	291,4	70,6	113,0	r		23
152,5	104,8	266,9	228,5	668,8	562,5	416,6	338,9	u		24
<i>per capita in kg</i>										
151,1	116,5	226,8	215,8	251,4	246,1	287,6	263,1	t		25
58,9	61,0	99,4	141,5	123,7	187,4	134,8	210,4	r		26
262,3	185,1	311,6	266,9	347,7	293,8	356,0	287,0	u		27
<i>from households in %</i>										
76,4	76,2	69,4	76,4	69,8	76,4	70,5	72,2	t		28
84,5	84,5	78,7	81,9	75,3	79,9	69,4	76,4	r		29
74,2	72,8	67,5	74,4	68,4	74,6	70,7	70,8	u		30

1. Potencjał demograficzny

Demographic potencial

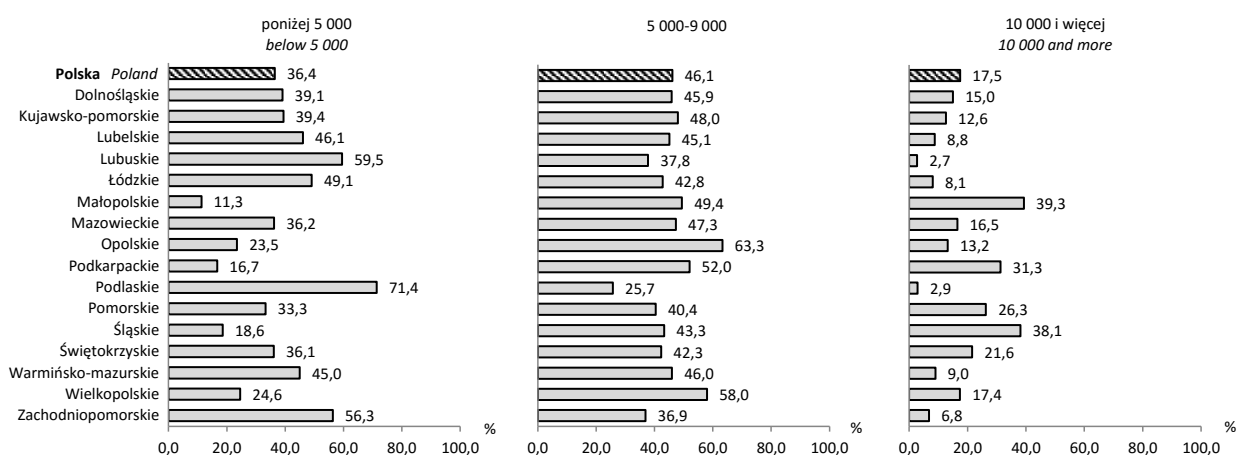
Sieć osadnicza

W 2014 r. w Polsce funkcjonowało 1566 **gmin wiejskich** i 608 **gmin miejsko-wiejskich**. W ich strukturze największy odsetek stanowiły gminy o liczbie ludności do 5,0 tys. osób (36,4%). Co czwarta gmina spośród ogółu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich liczyła 5000-6999 osób, a co piąta od 7000 do 9999 osób. Z kolei udział gmin najbardziej zaludnionych, tj. o liczbie ludności powyżej 10 tys. osób, wyniósł 17,5%. Należy również zauważyć, że w porównaniu z 2006 r. wystąpił wzrost liczby gmin najmniej i najbardziej zaludnionych, a spadek liczby gmin zamieszkiwanych przez 5000-6999 osób i 7000-9999.

Analizując strukturę gmin pod względem liczebności mieszkańców w układzie terytorialnym można zauważyć, że najwyższym odsetkiem gmin najmniej zaludnionych (do 5,0 tys. osób) charakteryzowało się województwo podlaskie (71,4%). Ponad 50% takim udziałem wyróżniały się również województwa zachodniopomorskie i lubuskie. Z kolei najwyższe udziały gmin najbardziej zaludnionych odnotowano w województwach: małopolskim (39,3%), śląskim (38,1%) i podkarpackim (31,3%).

WYKRES 1. GMINY^a WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH I WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 1. GMINAS^a BY NUMBER OF RURAL POPULATION AND VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural.

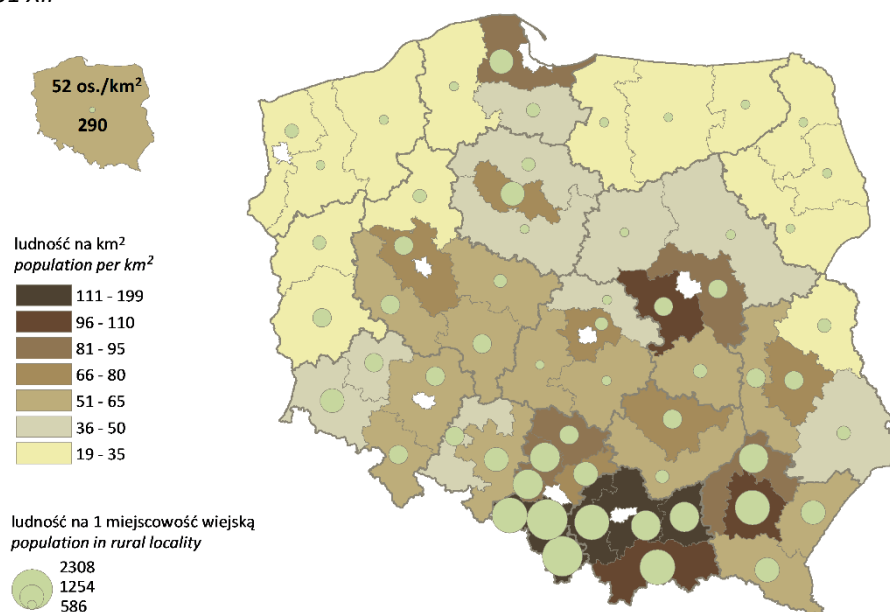
Według stanu na dzień 31 XII 2014 r., na terenach wiejskich było zlokalizowanych 52,5 tys. miejscowości. W wyniku zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w latach 2006-2014, ich liczba spadła o 467, co z kolei miało wpływ na wzrost liczby ludności przypadającej na 1 **miejscowość wiejską**. W 2014 r. przeciętna miejscowość wiejska liczyła 290 osób, tj. o 12 osób więcej niż w 2006 r. Miejscowości wiejskie o największej przeciętnej liczbie ludności w 2014 r. zlokalizowane były na terenach województw małopolskiego (888 osób) i śląskiego (807) oraz jego podregionu tyskiego (2308), a najmniejszej w województwach: podlaskim (125), warmińsko-mazurskim (152), zachodniopomorskim (178) i łódzkim (184) oraz podregionach suwalskim województwa podlaskiego (117) i etckim województwa warmińsko-mazurskiego (123). Wzrost wartości tego wskaźnika w stosunku do 2006 r. wystąpił w większości województw i podregionów – z wyjątkiem województwa opolskiego i położonych na jego terenie podregionów opolskiego i nyskiego oraz dodatkowo w podregionach: bialskim województwa lubelskiego, krośnieńskim województwa podkarpackiego, tarnowskim województwa małopolskiego, skierniewickim województwa

łódzkiego, koszalińskim województwa zachodniopomorskiego, elbląskim województwa warmińsko-mazurskiego i wrocławskim województwa kujawsko-pomorskiego.

Na 1 km² terenów wiejskich w 2014 r. przypadały 53 osoby (w miastach – 1074), czyli o 1 osobę mniej niż w 2006 r. (w miastach o 21 osób). W układzie terytorialnym wskaźnik ten najwyższe wartości przyjął na obszarach wiejskich województw: małopolskiego (128 osób/km²) oraz śląskiego (122 osoby/km²) i podregionu tyskiego (199 osób/km²) tego województwa, a najniższą w województwie podlaskim (25 osób/km²) i podregionie ełckim województwa warmińsko-mazurskiego (20 osób/km²). Rozkład wartości wskaźnika gęstości zaludnienia był zbliżony do rozkładu wartości wskaźnika przeciętnej wielkości miejscowości wiejskiej.

MAPA 1. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA I ŚREDNIA WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI WIEJSKIEJ WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

MAP 1. POPULATION DENSITY AND AVERAGE SIZE OF RURAL LOCALITY BY SUBREGIONS IN 2014
As of 31 XII

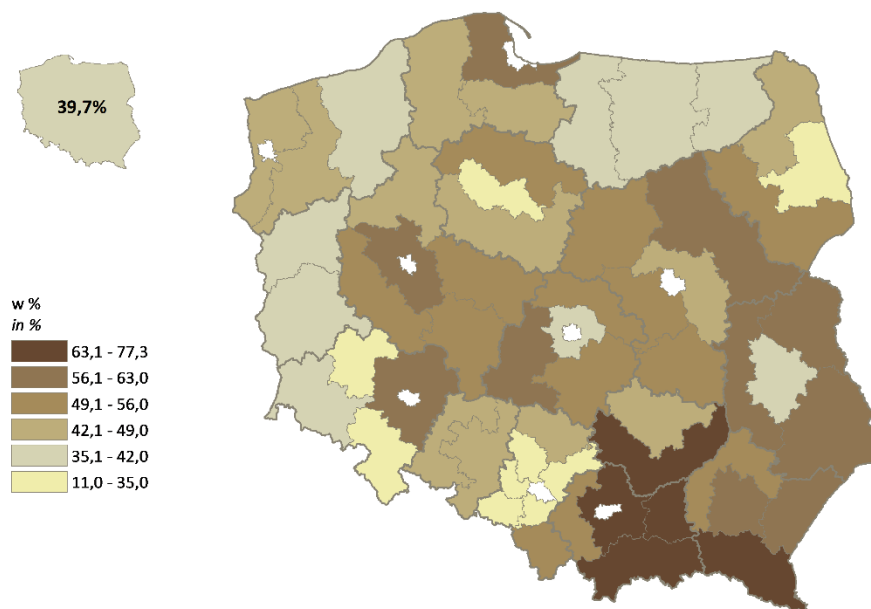

Zgodnie ze stanem z 31 XII 2014 r., na terenach wiejskich **mieszkało** 15,3 mln osób. W porównaniu z 2006 r. liczba ludności wiejskiej wzrosła o 505,6 tys., czyli o 3,4% (mimo nadania w tym okresie statusu miasta 24 miejscowościom wiejskim). W miastach w analogicznym okresie odnotowano spadek liczby ludności o 152,5 tys., tj. o 0,7%. Spowodowało to wzrost udziału ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności o 1,0 p.proc. do 39,7%. Udział mieszkańców wsi w populacji poszczególnych województw był bardzo zróżnicowany. Najwyższe wartości, przekraczające 50%, przyjął on w 2014 r. w województwach południowo-wschodniej Polski: podkarpackim, świętokrzyskim, lubelskim i małopolskim. Najniższym takim udziałem charakteryzowało się najbardziej zurbanizowane województwo w kraju, tj. województwo śląskie (22,7%). Z kolei w układzie podregionów najwyższy odsetek ludności wiejskiej odnotowano w podregionach krakowskim województwa małopolskiego (77,3%) oraz sandomiersko-jędrzejowskim województwa świętokrzyskiego (71,8%), a najniższy w podregionach gliwickim (11,0%) i sosnowieckim (11,8%) województwa śląskiego. W odniesieniu do 2006 r., spadek udziału ludności wiejskiej miał miejsce w województwach podlaskim (o 1,0 p.proc.) i podkarpackim (o 0,8 p.proc.) oraz 10 podregionach: rzeszowskim województwa podkarpackiego, łomżyńskim województwa podlaskiego, tarnowskim województwa małopolskiego, warszawskim wschodnim województwa mazowieckiego, białostockim

województwa podlaskiego, białskim i chełmsko-zamojskim województwa lubelskiego, etckim województwa warmińsko-mazurskiego, suwalskim województwa podlaskiego i tarnobrzeskim województwa podkarpackiego.

**MAPA 2. UDZIAŁ LUDNOŚCI WIEJSKIEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII**

MAP 2. SHARE OF RURAL POPULATION IN TOTAL POPULATION BY SUBREGIONS IN 2014
As of 31 XII

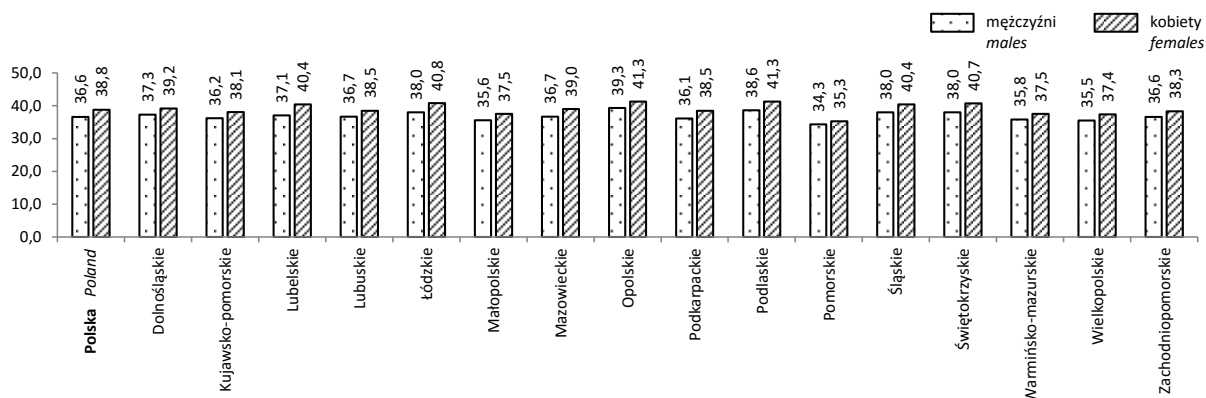

W 2014 r., identycznie jak w 2006 r., na obszarach wiejskich na 100 mężczyzn przypadło 101 kobiet (w miastach – 111). W podziale terytorialnym obszarów wiejskich **współczynnik feminizacji** najwyższe wartości przyjął w województwach śląskim i opolskim (po 104) oraz zlokalizowanych na ich terenach podregionach: gliwickim, opolskim i sosnowieckim (po 105), a najniższe w województwach warmińsko-mazurskim (97) i podlaskim (98) oraz ich podregionach etckim i suwalskim (po 96).

Mediana wieku mężczyzn mieszkających na wsi w 2014 r. wynosiła 36,6 lat i w porównaniu z 2006 r. była wyższa o 2,7 lat. Mężczyźni mieszkający na wsi byli średnio o 2 lata młodsi od mężczyzn z miast. Także mieszkanki wsi były młodsze od mieszkanek miast. Mediana wieku kobiet mieszkających na wsi w 2014 r. wyniosła 38,8 lat, podczas gdy kobiet mieszkających w miastach 42,9 lat. Podobnie jak w przypadku mężczyzn, również średni wiek mieszkanek wsi w stosunku do 2006 r. wzrósł o ponad 2 lata.

W układzie terytorialnym najniższą medianą wieku, zarówno mężczyzn jak i kobiet, odznaczało się województwo pomorskie (34,3 mężczyźni i 35,3 kobiety), natomiast najwyższą medianą wieku mężczyzn – województwo opolskie (39,3 lat), a kobiet – województwa opolskie i podlaskie (po 41,3 lat). Województwo pomorskie cechowało się najwyższym w kraju przyrostem naturalnym, a także największym udziałem ludności w wieku do 24 lat (34,0% ogółu ludności obszarów wiejskich w województwie) oraz najmniejszym odsetkiem ludności w wieku powyżej 65 lat (10,0%). Z kolei województwa opolskie i podlaskie charakteryzowały się jednym z najniższych w kraju przyrostem naturalnym i najmniejszym udziałem ludności w wieku do 24 lat (odpowiednio 28,7% i 30,8%) oraz jednym z najwyższych udziałów ludności w wieku 65 lat i więcej (17,7% i 14,2%). Rozpiętość regionalna mediany wieku mężczyzn wynosiła 5,0 lat, kobiet była jeszcze większa i wyniosła 6,0 lat.

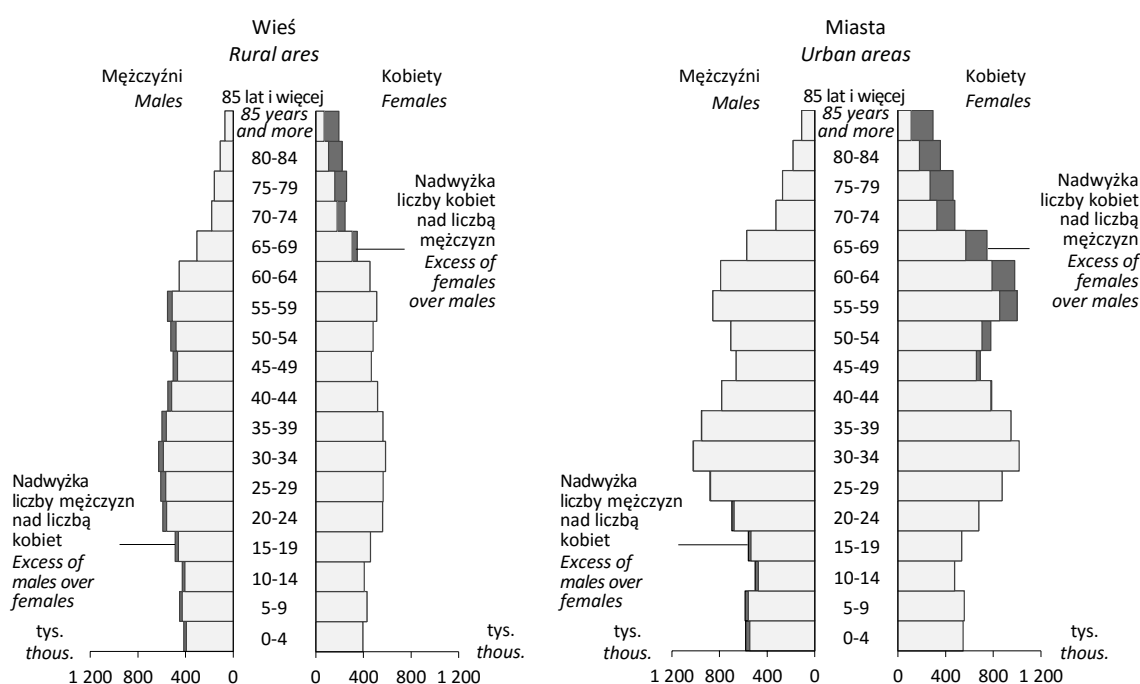
WYKRES 2. MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW W 2014 R.
CHART 2. MEDIAN AGE OF RURAL POPULATION BY SEX AND VOIVODSHIPS IN 2014

Wielu ważnych informacji o stanie i kondycji populacji dostarcza **struktura ludności według wieku i płci**. W 2014 r. na wsi najwięcej osób było w wieku 25-34 lata. Ich odsetek wyniósł 15,6% (w miastach – 16,3%) i był niższy o 0,9 p.proc. w porównaniu z 2006 r. (w miastach nie zmienił się). Także dość licznie reprezentowany był przedział wieku 35-44 lata – 14,6% (w miastach – 14,9%), w którym odnotowano o 1,5 p.proc. wyższy odsetek ludności niż w 2006 r. (w miastach o 2,4 p.proc.). Z kolei, zarówno na wsi jak i w miastach, zaobserwowano zmniejszenie się odsetka osób młodych w wieku 5-24 lata. Ich łączny udział na wsi w 2014 r. wyniósł 24,9% (w miastach – 19,7%) i w porównaniu z 2006 r. był niższy o 5,0 p.proc. (w miastach o 5,5 p.proc.). Spadł także udział osób w wieku 45-54 lata z 14,2% w 2006 r. do 13,0% w 2014 r. (w miastach z 16,3% do 12,2%). W analizowanym okresie wzrósł natomiast udział osób w grupach wieku powyżej 55 lat. W 2014 r. mieszkańcy wsi w tym wieku stanowili 26,5% (w miastach – 31,9%), tj. o 3,6 p.proc. więcej niż w 2006 r. (w miastach o 6,6 p.proc.).

WYKRES 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 3. POPULATION BY AGE GROUPS, SEX AND PLACE OF RESIDENCE IN 2014
As of 31 XII

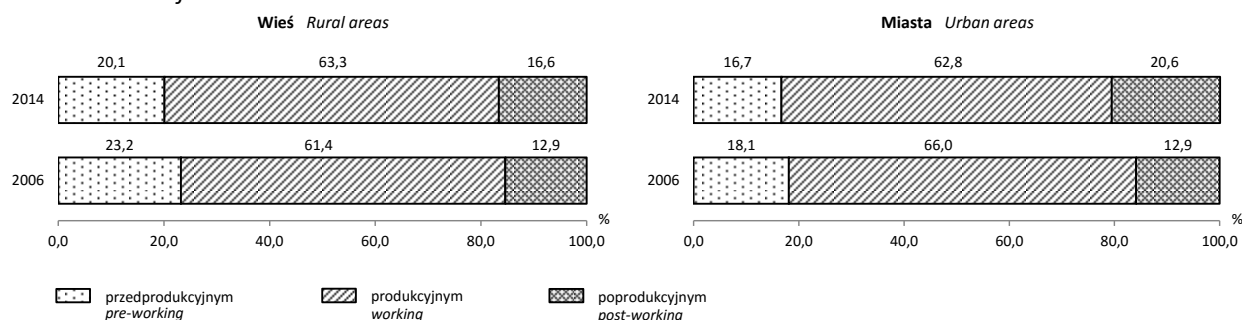

Aby zobrazować ludność nie tylko w ujęciu demograficznym, ale i ekonomicznym, niezbędne jest przeprowadzenie analizy populacji według **ekonomicznych grup wieku**.

W 2014 r. co piąty mieszkaniec obszarów wiejskich był w wieku przedprodukcyjnym (w miastach – 16,7%). W porównaniu z 2006 r. udział ludności w tym wieku zmniejszył się o 3,1 p.proc. (w miastach o 1,4 p.proc.). Najliczniej reprezentowana była natomiast populacja osób w wieku produkcyjnym, której odsetek wśród mieszkańców wsi wyniósł 63,3% (w miastach – 62,8%) i był mniejszy o 1,9 p.proc. niż w 2006 r. (w miastach o 3,3 p.proc.). W konsekwencji opisanych zmian na terenach wiejskich zwiększył się udział osób w wieku poprodukcyjnym o 1,2 p.proc. (w miastach o 4,7 p.proc.) i w 2014 r. wyniósł 16,6% (w miastach – 20,6%).

WYKRES 4. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014
Stan w dniu 31 XII

CHART 4. STRUCTURE OF POPULATION BY ECONOMIC AGE GROUPS AND PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014
As of 31 XII

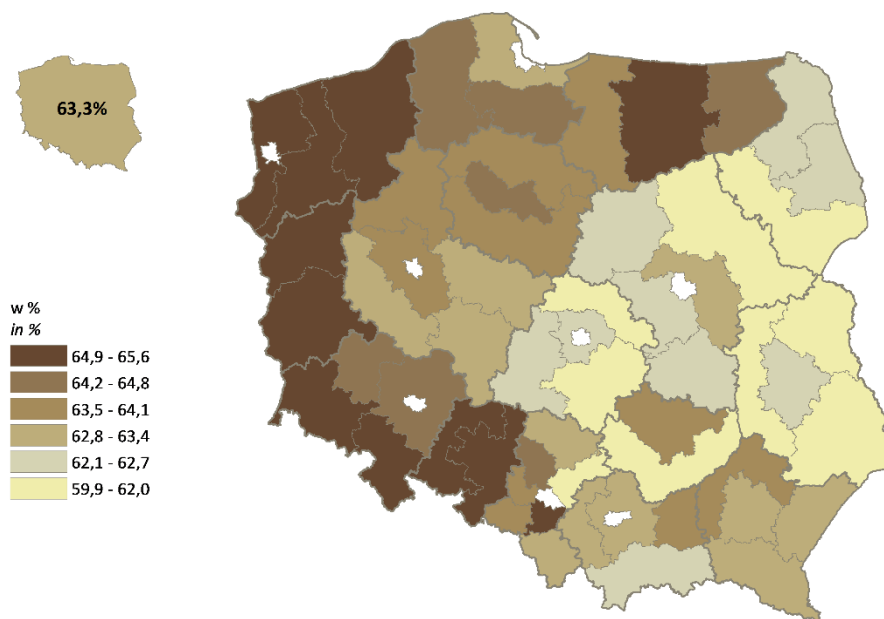
W ujęciu regionalnym największym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym charakteryzowały się obszary wiejskie województwa pomorskiego (23,4% ludności w regionie) oraz zlokalizowanego na jego terenie podregionu gdańskiego (24,8%). Na tle kraju wysokim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym wyróżniał się również podregion nowosądecki województwa małopolskiego (23,4%). Najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym było w województwie opolskim (16,9%) i jego podregionie opolskim (16,2%). Największym udziałem osób w wieku produkcyjnym odznaczały się województwa opolskie i zachodniopomorskie (po 65,2%) oraz położony na terenie województwa zachodniopomorskiego podregion szczeciński (65,6%), a najniższym województwo podlaskie (61,2%) i podregion łomżyński tego województwa (59,9%). Z kolei udział osób w wieku poprodukcyjnym zamykał się w granicach od 12,7% w województwie pomorskim i 11,9% w podregionie gdańskim do 20,4% w województwie podlaskim i 22,0% w podregionie łomżyńskim.

Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z 2006 r. miał miejsce we wszystkich województwach i podregionach. Z kolei wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym wystąpił prawie we wszystkich województwach i podregionach – z wyjątkiem województwa podlaskiego i zlokalizowanych na jego terenie podregionach białostockim i łomżyńskim oraz podregionie ostrołęcko-siedleckim województwa mazowieckiego. Wzrost odsetka osób w wieku produkcyjnym nastąpił we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – oprócz podregionów: warszawskiego zachodniego województwa mazowieckiego, poznańskiego województwa wielkopolskiego i sosnowieckiego województwa śląskiego. W województwie łódzkim w obu latach odsetek ten utrzymywał się na takim samym poziomie.

**MAPA 3. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII**

MAP 3. SHARE OF POPULATION AT WORKING AGE IN TOTAL NUMBER OF RURAL POPULATION BY SUBREGIONS IN 2014
As of 31 XII

Wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, zarówno na wsi jak i w miastach, dominowali mężczyźni. Kobiety przeważały w populacji osób w wieku poprodukcyjnym (67,7% na wsi i 69,5% w miastach).

W 2014 r. wartość **współczynnika obciążenia demograficznego**, wyrażającego liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniosła 58 (w miastach – 59), tj. o 5 osób mniej niż w 2006 r. (w miastach o 8 osób więcej). W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich rozkład wartości tego wskaźnika był skorelowany z rozkładem odsetka osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy współczynnik obciążenia demograficznego odnotowano w województwach i podregionach o najmniejszym udziale osób w wieku produkcyjnym, tj. w województwie podlaskim (63) i jego podregionie łomżyńskim (67), a najniższy w województwach i podregionach o najwyższym udziale osób w wieku produkcyjnym – zachodniopomorskim (54) i jego podregionie szczecińskim (53).

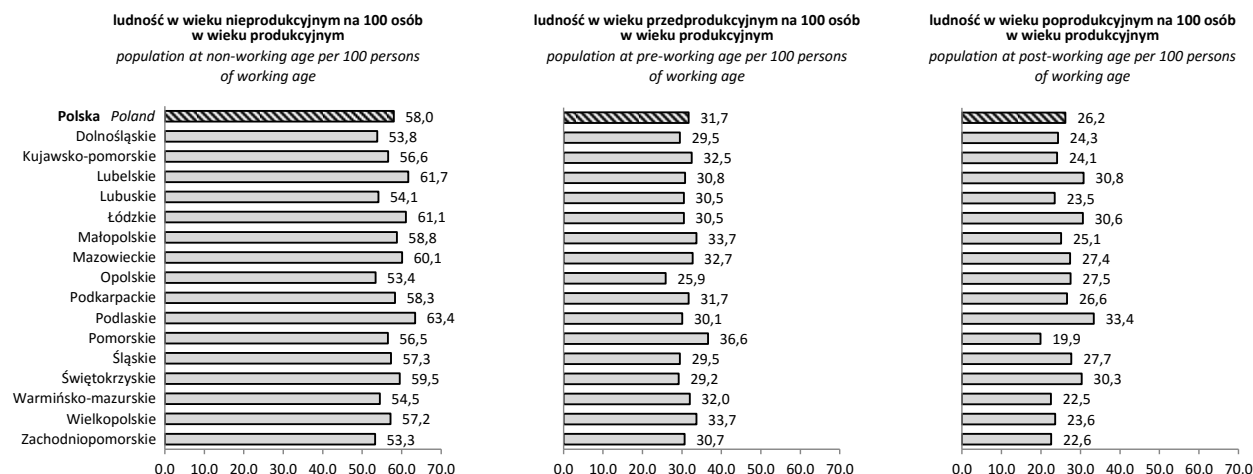
Zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku, które zaobserwowano od 2006 r., miały wpływ nie tylko na wartość współczynnika obciążenia demograficznego, ale także na wskaźniki cząstkowe opisujące liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zarówno na wsi jak i w miastach, w porównaniu z 2006 r., zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na wsi spadek ten był większy niż w miastach i wyniósł 6 osób (z 38 do 32) wobec 1 osoby w miastach (z 28 do 27). Zwiększyła się natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2014 r. wskaźnik ten na wsi osiągnął wartość 26 (więcej o 1 osobę niż w 2006 r.), a w miastach 33 (więcej o 9 osób). Dynamika zmian wartości obu opisanych wskaźników w analizowanych latach oznacza zmniejszającą się liczbę osób wchodzących na rynek pracy w relacji do zwiększającej się populacji osób osiągniętych wiek emerytalny.

Biorąc po uwagę rozkład terytorialny cząstkowych wskaźników obciążenia demograficznego odnotowano, że w 2014 r. na obszarach wiejskich najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w województwie pomorskim (37) i jego podregionie gdańskim (39) oraz podregionie nowosądeckim województwa małopolskiego (38). Co za tym idzie, w województwie pomorskim i podregionie

gdańskim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało najmniej osób w wieku poprodukcyjnym. Województwo pomorskie charakteryzowało się więc najkorzystniejszą strukturą wieku ludności. Z kolei na 100 osób w wieku produkcyjnym, najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało w województwie opolskim i jego podregionie opolskim (25), a wieku poprodukcyjnym w województwie podlaskim (33) z podregionem łomżyńskim (37).

WYKRES 5. WSPÓŁCZYNNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 5. AGE DEPENDENCY RATES OF RURAL POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

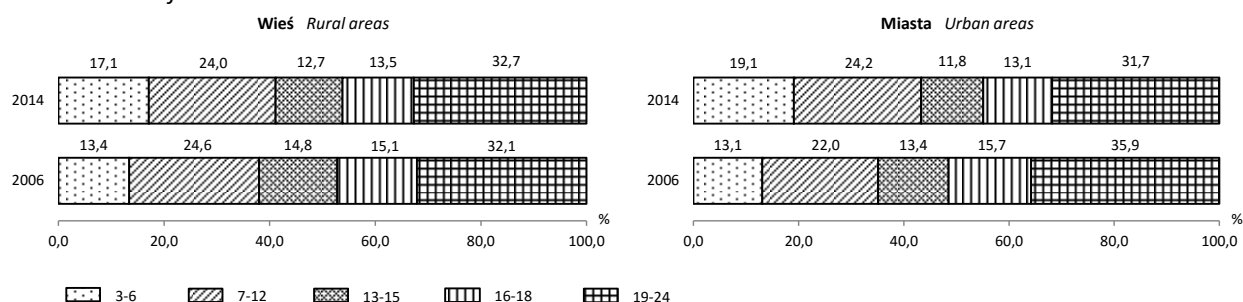

Wyraźne zróżnicowanie wartości opisanych wskaźników można zauważyć biorąc pod uwagę płeć. Dla mężczyzn mieszkających na obszarach wiejskich, wartość współczynnika obciążenia demograficznego wyniosła 46 (identycznie jak w miastach), dla kobiet była zdecydowanie wyższa i wyniosła 72 (w miastach – 74). Z kolei na 100 mężczyzn w wieku produkcyjnym przypadało 30 mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym (w miastach – 26). W przypadku kobiet, wartość tego wskaźnika kształtowała się na poziomie 34 (w miastach – 27). Większe różnice wystąpiły w przypadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym – dla mężczyzn wartość tego wskaźnika wyniosła 16, a dla kobiet – 39 (w miastach 19 wobec 47).

Ważnych informacji na temat potencjału demograficznego danego obszaru dostarcza analiza ludności według **edukacyjnych grup wieku**, które obejmują populację w wieku 3-24 lata. Wśród 4,1 mln mieszkańców wsi będących w wieku edukacyjnym, 17,1% (w miastach – 19,1%) stanowiły dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat). W porównaniu z 2006 r. ich odsetek zmniejszył się o 3,7 p.proc. (w miastach o 6,0 p.proc.). Odsetek uczniów szkół podstawowych (7-12 lat) na wsi wyniósł 24,0% (w miastach – 24,2%) i w porównaniu z 2006 r. zmniejszył się o 0,6 p.proc. (w miastach wzrósł o 2,2 p.proc.). Dzieci w wieku gimnazjalnym (13-15 lat) mieszkające na wsi stanowiły 12,7% (w miastach – 11,8%), czyli mniej o 2,1 p.proc. niż w 2006 r. (w miastach o 1,6 p.proc.). Młodzież w wieku licealnym (16-18 lat) miała na wsi 13,5% udział (w miastach – 13,1%), który w odniesieniu do 2006 r. zmniejszył się o 1,6 p.proc. (w miastach o 2,6 p.proc.). Najwyższy udział w populacji osób w wieku edukacyjnym miała ludność kształcąca się na poziomie wyższym (19-24 lata). Odsetek tych osób na wsi wyniósł 32,7% (w miastach – 31,7%) i był większy w relacji do 2006 r. o 0,6 p.proc. (w miastach o 4,2 p.proc.). Należy również zaznaczyć, że we wszystkich edukacyjnych grupach wieku, zarówno na wsi jak i w miastach, przeważali mężczyźni.

**WYKRES 6. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014
Stan w dniu 31 XII**

CHART 6. STRUCTURE OF POPULATION BY EDUCATIONAL AGE GROUPS AND PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014
As of 31 XII

Ruch naturalny

W 2014 r. na obszarach wiejskich zawarto 78,5 tys. **małżeństw**, co stanowiło 41,6% ich ogólnej liczby w kraju. W omawianym roku na wsi zawarto o 11,9% związków małżeńskich mniej niż w 2006 r. (w miastach o 19,8%). Na 1000 ludności obszarów wiejskich przypadało 5,1 zawartych małżeństw (6,0 w 2006 r.), dla porównania w miastach – 4,7 (5,9 w 2006 r.). Najwięcej małżeństw zawartych, przypadających na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich w 2014 r. odnotowano w województwach: małopolskim, podkarpackim i pomorskim (po 5,4), natomiast najmniej w województwie łódzkim (4,7). We wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach (z wyjątkiem podregionu opolskiego województwa opolskiego) wystąpił spadek wartości tego wskaźnika w odniesieniu do 2006 r.

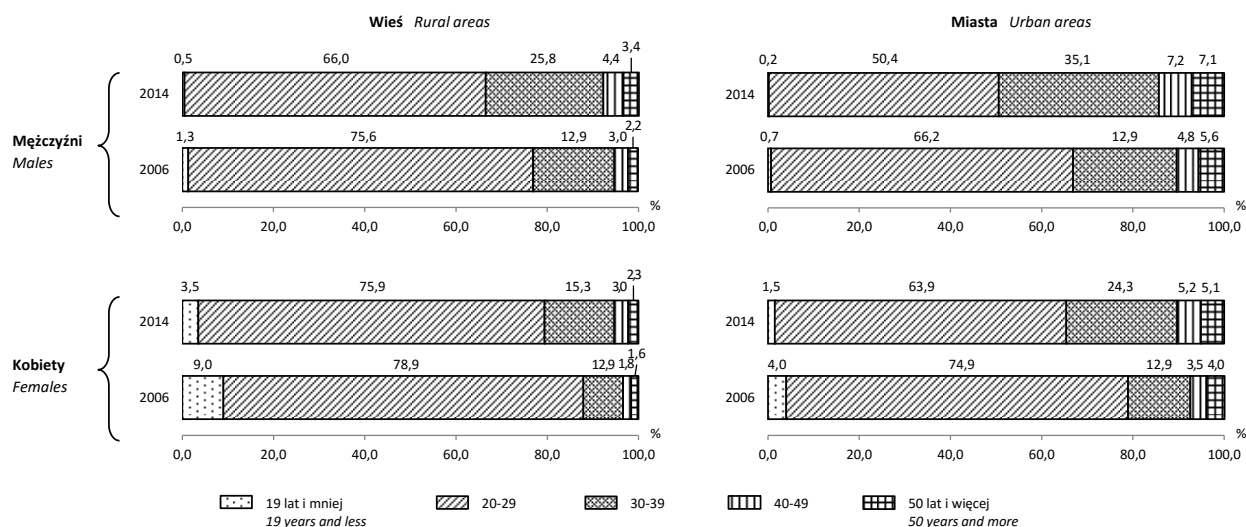
W 2014 r. na obszarach wiejskich wśród zawartych małżeństw, wyznaniowe stanowiły 70,4% (w miastach – 57,2%). Należy zauważyć, że odsetek ten w porównaniu z 2006 r. zmniejszył się o 6,9 p.proc. (w miastach o 7,2 p.proc.). Spośród małżeństw wyznaniowych, 99,2% zawarto w obrządku katolickim (w miastach – 99,7%). Najwyższym odsetkiem małżeństw wyznaniowych zawartych na obszarach wiejskich wyróżniło się województwo małopolskie (78,9%), a najniższym województwo zachodniopomorskie (51,6%). W stosunku do 2006 r., w każdym województwie i większości podregionów (z wyjątkiem podregionów: opolskiego województwa opolskiego, rzeszowskiego województwa podkarpackiego, bytomskiego i rybnickiego województwa śląskiego) udział zawartych związków małżeńskich o charakterze wyznaniowym był niższy.

Biorąc pod uwagę **wiek nowożeńców** można zauważyć, że zarówno kobiety jak i mężczyźni na zawarcie małżeństwa decydują się coraz później. Wiek środkowy mężczyzn mieszkających na wsi, wstępujących w związki małżeńskie w 2014 r. wyniósł 27,9 lat (w miastach – 29,9 lat) i był o 1,4 lata wyższy niż w 2006 r. (w miastach o 2,1 lata). Podobnie wiek środkowy mieszkanki wsi wstępujących w związki małżeńskie był wyższy od notowanego 8 lat wcześniej – 25,7 lat wobec 24,1 lat (w miastach 25,9 wobec 27,8).

Na obszarach wiejskich w grupie mężczyzn, którzy w 2014 r. wstąpili w związki małżeńskie, przeważali nowożeńcy w wieku 20-29 lat – 66,0% (w miastach – 50,4%). Taka sama sytuacja miała miejsce w populacji kobiet, gdzie aż 75,9% kobiet wychodzących za mąż było w tym wieku (w miastach – 63,9%). W porównaniu z 2006 r., zarówno w przypadku mężczyzn jak i kobiet, zmniejszył się odsetek nowożeńców w tej grupie wiekowej na korzyść przedziału wieku 30-39 lat. Na terenach wiejskich w 2014 r. w wieku tym było 25,8% mężczyzn zawierających związek małżeński (w miastach – 35,1%) i 15,3% kobiet (w miastach – 24,3%). W odniesieniu do 2006 r. odsetek mężczyzn w wieku 30-39 lat wzrósł o 7,9 p.proc. (w miastach o 22,2 p.proc.), natomiast kobiet o 3,4 p.proc. (w miastach o 11,4 p.proc.).

WYKRES 7. STRUKTURA NOWOŻEŃCÓW WEDŁUG PŁCI, GRUP WIEKU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014

CHART 7. STRUCTURE OF NEWLY-MARRIED COUPLES BY SEX, AGE GROUPS AND PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014

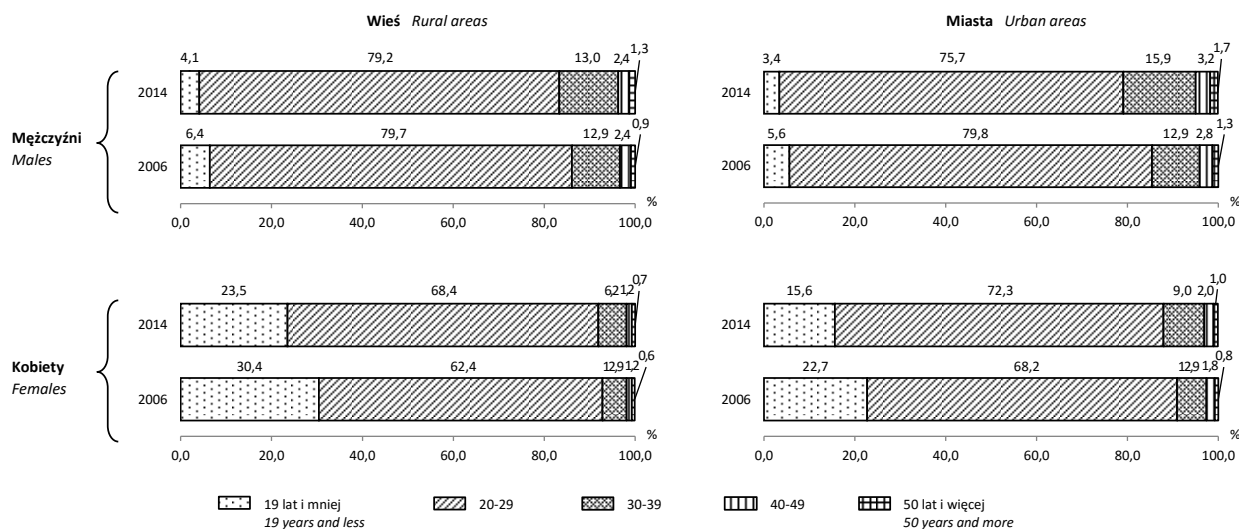
W 2014 r. na obszarach wiejskich 76,0 tys. **związków małżeńskich uległo rozwiązaniu** poprzez śmierć małżonka lub rozwód (w miastach – 143,1 tys.), co w przeliczeniu na 1000 istniejących małżeństw dało 20,9 rozwiązanych małżeństw (w miastach – 26,6). W porównaniu z 2006 r. na wsi odnotowano mniejszą o 2,2% liczbę małżeństw rozwiązanych (w miastach o 7,5%).

Najczęstszym powodem rozwiązania małżeństwa była przyczyna naturalna – śmierć małżonka. Na terenach wiejskich przyczyna ta była powodem rozwiązania 78,1% małżeństw (w miastach – 66,1%). Pozostałe 16,6 tys. małżeństw (21,9%) uległo rozwiązaniu w wyniku **rozvodu** (w miastach – 33,9%). Na uwagę zasługuje fakt, że liczba prawomocnie orzeczonych rozwodów na wsi w odniesieniu do 2006 r. wzrosła o 20,5%, podczas gdy w miastach spadła o 16,3%. Najczęściej rozwody orzekano z powództwa kobiet (68,8% orzeczonych rozwodów na wsi i 67,5% w miastach). Należy jednak zaznaczyć, że odsetek ten w relacji do 2006 r. zmalał o 4,2 p.proc. na wsi i 3,0 p.proc. w miastach.

Analizując obszary wiejskie w podziale terytorialnym odnotowano, że w omawianym roku w 5 województwach: zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim, pomorskim, opolskim i dolnośląskim, liczba rozwodów była mniejsza niż w 2006 r. W pozostałych województwach zwiększyła się, a najbardziej bo ponad dwukrotnie, w województwie świętokrzyskim.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wsi przypadało 1,1 rozwodów (w miastach – 2,1). W przekroju województw liczba rozwodów na 1000 ludności obszarów wiejskich zamykała się w granicach od 0,7 w województwie podkarpackim do 1,5 w województwach kujawsko-pomorskim i lubuskim.

Osoby rozwodzące się, podobnie jak osoby zawierające małżeństwa, najczęściej były w wieku 20-29 lat. Rozwodzący się mężczyźni w wieku 20-29 lat w 2014 r. na wsi stanowili 79,2% (w miastach – 75,7%), a kobiety – 68,4% (w miastach – 72,3%). Kolejny pod względem liczebności przedział wieku osób rozwodzących się różnił się w zależności od płci. W przypadku mężczyzn była to grupa wieku 30-39 lat, w której znalazło się 13,0% mężczyzn z obszarów wiejskich (w miastach – 15,9%). W odniesieniu do kobiet był to przedział wieku 19 lat i mniej – 23,5% kobiet na wsi (w miastach – 15,6%).

WYKRES 8. STRUKTURA ROZWODZĄCYCH SIĘ WEDŁUG PŁCI, WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE ORZECZENIA ROZWODU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014
CHART 8. STRUCTURE OF DIVORCES BY SEX, AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF DIVORCE ADJUDICATION AND PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014

Ponad 37% rozwiedzionych małżeństw ze wsi nie posiadało dzieci (w miastach – 43,7%). W porównaniu z 2006 r. odsetek ten wzrósł o 5,9 p.proc. (w miastach o 4,9 p.proc.). W podziale terytorialnym obszarów wiejskich udział ten wahał się od 31,3% w województwie łódzkim do 41,3% w województwie pomorskim. Prawie we wszystkich województwach, w stosunku do 2006 r., odnotowano wzrost wartości tego odsetka z wyjątkiem województwa łódzkiego, gdzie wystąpił jego spadek o 0,8 p.proc.

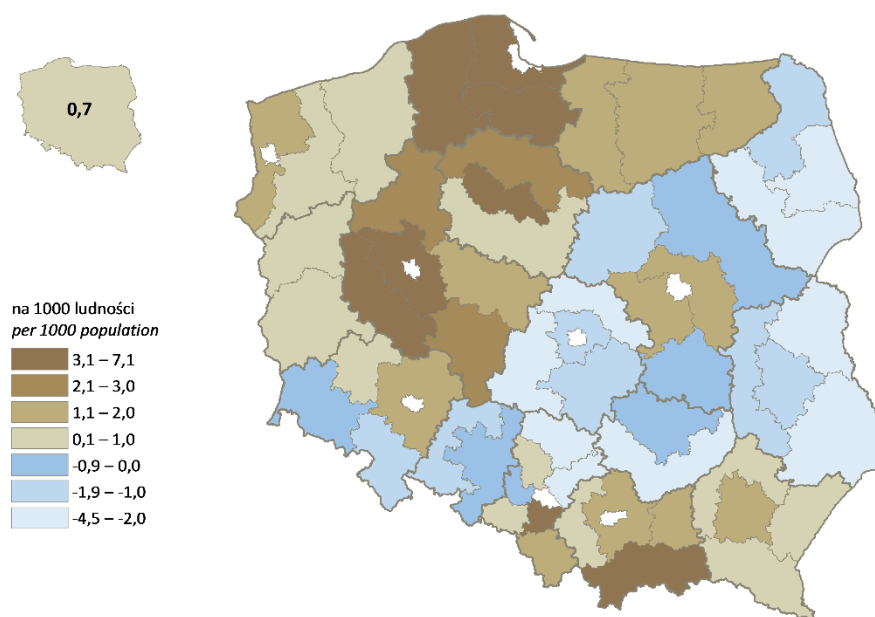
Ponad 10 tysięcy małżeństw z obszarów wiejskich rozwiedzionych w 2014 r. posiadało dzieci. Najwięcej spośród nich miało jedno dziecko – 58,0% (w miastach – 65,1%), a kolejne 39,2% dwoje (w miastach – 30,0%). Przeciętnie w 2014 r. na 1 rozwiedzione małżeństwo na wsi przypadało 1,5 dziecka (w miastach – 1,4).

W 2014 r. na obszarach wiejskich **urodziło się** 157,5 tys. żywych dzieci, tj. o 0,8% więcej niż w 2006 r. W miastach w tym okresie odnotowano spadek liczby urodzeń żywych o 0,1%. Urodzenia żywe z obszarów wiejskich stanowiły w 2014 r. 42,0% ogółu urodzeń w kraju. Mimo iż zdecydowana większość dzieci na terenach wiejskich przyszła na świat w związkach małżeńskich – 79,0% (w miastach – 73,5%), to odsetek dzieci urodzonych poza formalnymi związkami w stosunku do 2006 r. wzrósł o 6,1 p.proc. (w miastach o 4,8 p.proc.) z 14,9% do 21,0% (w miastach z 21,7% do 26,5%). W układzie terytorialnym obszarów wiejskich udział urodzeń pozamałżeńskich w 2014 r. był bardzo zróżnicowany i zamykał się w granicach od 9,9% w województwie małopolskim do 46,2% w województwie zachodniopomorskim (co odpowiadało rozkładowi odsetka udziału małżeństw wyznaniowych). W porównaniu z 2006 r. we wszystkich województwach odnotowano jego wzrost.

Wskaźnikiem wyraźnie odróżniającym obszary wiejskie od miejskich jest **przyrost naturalny**. W 2014 r. na wsi był on dodatni i w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł 0,7, podczas gdy w miastach był ujemny i osiągnął wartość minus 0,5. Porównując wartość tego wskaźnika do 2006 r. można zauważyć, że na wsi odnotowano jego wzrost (o 0,1), a w miastach spadek (o 0,3).

Ujemny przyrost naturalny w 2014 r. odnotowano na obszarach wiejskich 5 województw: podlaskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, łódzkiego i opolskiego oraz 22 podregionów. W pozostałych województwach i podregionach przyjął on wartości dodatnie, a najwyższe – w przeliczeniu na 1000 ludności – w województwie pomorskim (5,2) i jego podregionie gdańskim (7,1) oraz w podregionie poznańskim województwa wielkopolskiego (5,3). Spadek przyrostu naturalnego w odniesieniu do 2006 r. odnotowano w 7 województwach i 33 podregionach.

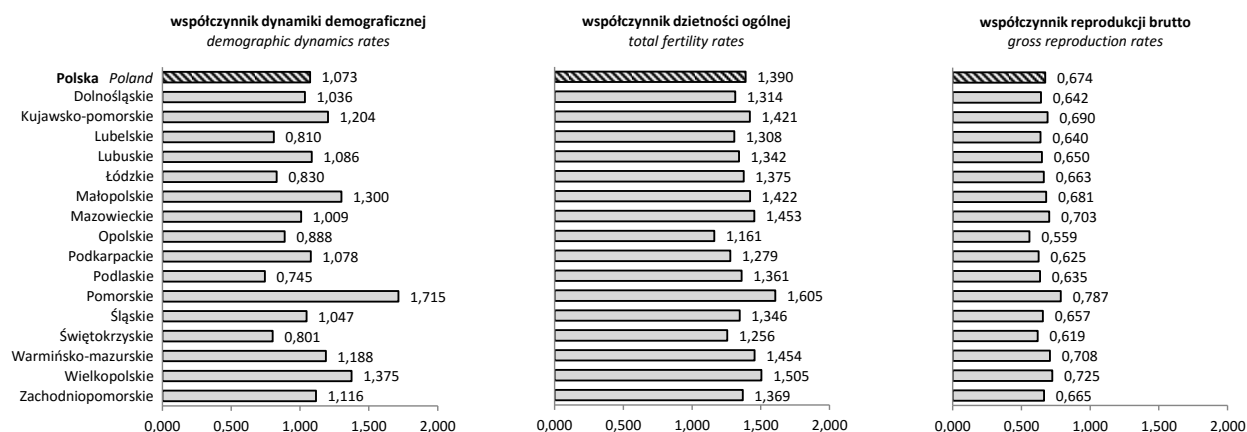
MAPA 4. PRZYRÓST NATURALNY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
MAP 4. NATURAL INCREASE IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014

Obok przyrostu naturalnego, kolejnym miernikiem procesu reprodukcji ludności jest **współczynnik dynamiki demograficznej**. Współczynnik ten wyraża stosunek liczby urodzeń żywych zarejestrowanych w badanym okresie na danym terytorium do liczby zgonów w tym samym czasie. W odróżnieniu od przyrostu naturalnego, który wskazuje na różnicę między liczbą urodzeń a zgonów, wskaźnik ten odzwierciedla wzajemne proporcje między tymi zjawiskami.

Wartość współczynnika dynamiki demograficznej, podobnie jak wartość przyrostu naturalnego, w omawianym czasie na obszarach wiejskich wzrosła z 1,060 w 2006 r. do 1,073 w 2014 r. (w miastach zmalała z 0,981 do 0,948), co oznacza że na wsi liczba urodzeń w obu latach kompensowała liczbę zgonów. W podziale terytorialnym obszarów wiejskich najwyższym takim współczynnikiem odznaczyło się województwo pomorskie (1,715), natomiast najniższym województwo podlaskie (0,745). Oprócz województwa podlaskiego, współczynnik ten wartości 1,0 nie osiągnął w województwach: świętokrzyskim, lubelskim, łódzkim i opolskim. W odniesieniu do 2006 r., wartość tego współczynnika zmalała w 8 województwach.

WYKRES 9. WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
CHART 9. REPRODUCTION RATES OF RURAL POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2014

W 2014 r. na terenach wiejskich, podobnie jak w miastach, co druga kobieta była w wieku rozrodczym (15-49 lat). Na 1000 kobiet będących w tym wieku w 2014 r. na wsi przypadało 42,3 urodzeń żywych (w miastach – 39,1), tj. o 0,3 więcej niż w 2006 r. (w miastach o 3,4). W układzie terytorialnym omawiany **wskaźnik płodności** oscylował w granicach od 35,4 w województwie opolskim do 49,4 w województwie pomorskim.

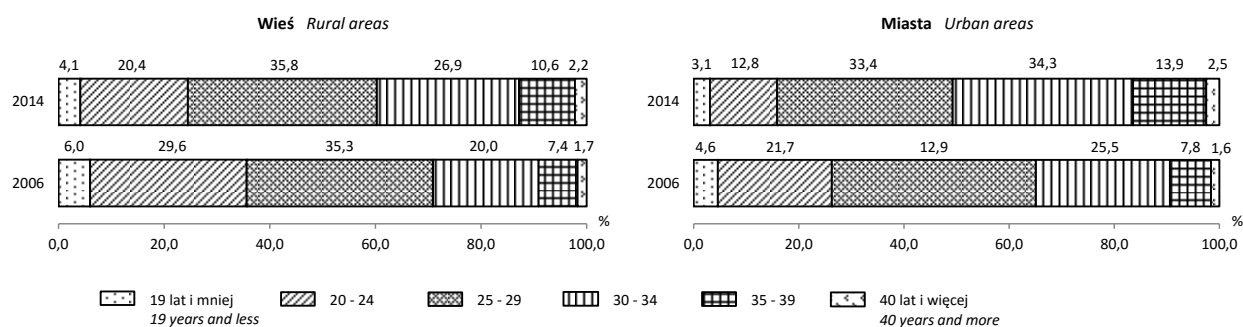
Podobnie jak wskaźnik płodności, tak i **współczynnik dzietności ogólnej**, wyrażający liczbę dzieci urodzonych przez 1 kobietę w wieku rozrodczym, osiągnął wyższą wartość na obszarach wiejskich (1,390) niż w miastach (1,217). Wartość wskaźnika na tym poziomie oznacza brak prostej zastępowalności pokoleń zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach. Należy również zaznaczyć, że w porównaniu z 2006 r. omawiany współczynnik zmalał na wsi, podczas gdy w miastach wzrósł. W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich był on bardzo zróżnicowany i zamykał się w granicach od 1,161 w województwie łódzkim do 1,605 w województwie pomorskim. W porównaniu z 2006 r. spadek jego wartości zanotowano w większości województw z wyjątkiem: śląskiego, mazowieckiego, małopolskiego i wielkopolskiego.

Współczynnik reprodukcji brutto na obszarach wiejskich w 2014 r. kształtował się na poziomie 0,674 (w miastach – 0,591), tak więc średnio na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadały 674 żywo urodzone córki. Wynika z tego, że generacja matek zostanie zastąpiona przez mniej liczną o 32,6% populację córek (w miastach o 40,9%). Analogicznie jak w przypadku współczynnika dzietności ogólnej, wartość współczynnika reprodukcji brutto na wsi w 2014 r. była niższa niż w 2006 r. (w miastach wyższa). W układzie terytorialnym jego wartość kształtowała się od 0,559 w województwie opolskim do 0,787 w województwie pomorskim. Zatem w województwie opolskim generacja matek będzie zastąpiona przez populację córek średnio o 44,1% mniej liczną niż w przypadku matek, a w województwie pomorskim o 21,3%. Podobnie jak w przypadku współczynnika dynamiki demograficznej, wartość tego wskaźnika w porównaniu z 2006 r. zmalała w 8 województwach.

Przemiany demograficzne, świadomość społeczna, chęć osiągnięcia w pierwszej kolejności wykształcenia i stabilizacji materialnej powodują, że kobiety coraz później decydują się na urodzenie dziecka. W 2014 r. na wsi **wiek środkowy matek** wyniósł 28,6 lat (w miastach – 30,1), czyli o 1,7 lat więcej niż w 2006 r. W przekroju terytorialnym najwyższy wiek środkowy matek odnotowano w województwie śląskim (29,0 lat), a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim (27,7 lat).

Analiza struktury wieku matek potwierdziła również, że coraz więcej kobiet podejmowało decyzję o macierzyństwie później, niż miało to miejsce w 2006 r. Spośród 158,0 tys. matek zamieszkujących w 2014 r. tereny wiejskie, 35,8% było w wieku 25-29 lat. Także w 2006 r. ten przedział wiekowy był najliczniej reprezentowany. W miastach najwięcej matek było w wieku 30-34 lata. Przedział ten był drugim pod względem liczebności na wsi, gdzie stanowił 26,9%, czyli o 6,9 p.proc. więcej niż w 2006 r.

WYKRES 10. STRUKTURA URODZEŃ WEDŁUG GRUP WIEKU MATEK I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014
CHART 10. STRUCTURE OF BIRTHS BY AGE GROUPS OF MOTHERS AND PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014

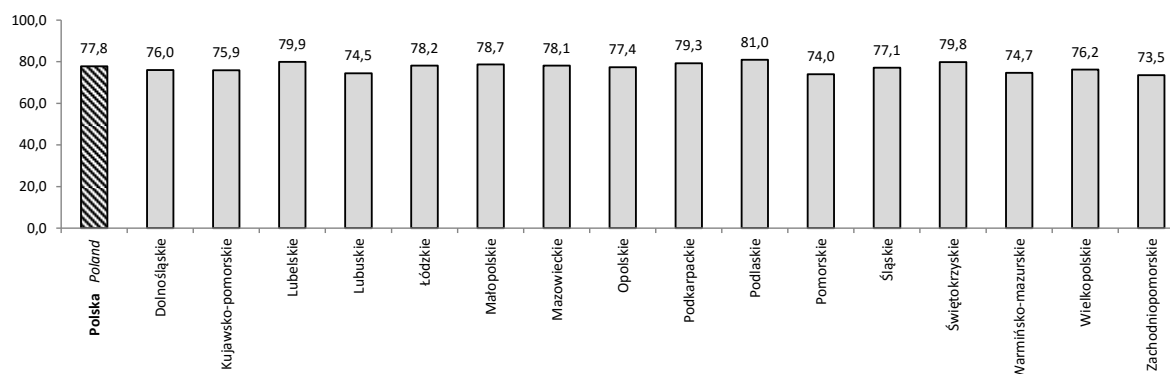
W 2014 r. na wsi odnotowano 146,8 tys. **zgonów**, tj. o 0,5% mniej niż w 2006 r. W miastach liczba zgonów w badanych latach wzrosła o 3,4% i osiągnęła wartość 229,7 tys. osób. W przeliczeniu na 1000 ludności, liczba zgonów na wsi w porównaniu z 2006 r. spadła z 9,9 do 9,6, w miastach wzrosła z 9,5 do 9,9. Najwyższą wartość wskaźnik ten osiągnął na obszarach wiejskich województwa podlaskiego (12,4 zgony na 1000 ludności), najniższą zaś województwa pomorskiego (7,3). W analizowanych latach w większości województw wystąpił spadek jego wartości z wyjątkiem: województw podkarpackiego i zachodniopomorskiego, gdzie w obu latach utrzymywał się na tym samym poziomie oraz województw śląskiego i warmińsko-mazurskiego, w których nastąpił wzrost jego wartości.

W 2014 r. na obszarach wiejskich odnotowano 698 **zgonów niemowląt**, tj. o 197 mniej niż w 2006 r. Współczynnik umieralności niemowląt określający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych, wyniósł 4,4 (w miastach – 4,1) i był niższy o 1,3 w porównaniu z 2006 r. (w miastach o 2,1). W układzie województw w 2014 r. na terenach wiejskich wartość tego współczynnika zamykała się w granicach od 3,2 w województwie świętokrzyskim do 6,6 w województwie zachodniopomorskim.

Na obszarach wiejskich w 2014 r. **wiek środkowy osób zmarłych** wyniósł 77,8 lat (w miastach – 76,0 lat), czyli o 2,0 lata więcej niż w 2006 r. W podziale terytorialnym obszarów wiejskich wskaźnik ten charakteryzował się znaczną rozpiętością od 73,5 lat w województwie zachodniopomorskim do 81,0 lat w województwie podlaskim. Porównanie struktury wieku osób zmarłych w 2006 r. i 2014 r. potwierdza, że zwiększa się długość życia ludności zarówno na wsi jak i w miastach. W 2006 r. na wsi udział osób, które zmarły w wieku 80 lat i więcej wyniósł 36,3%, a w 2014 r. – 43,9% (w miastach wzrósł z 30,5% do 39,4%).

WYKRES 11. WIEK ŚRODKOWY OSÓB ZMARŁYCH^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 11. MEDIAN AGE OF THE DECEASED^a IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

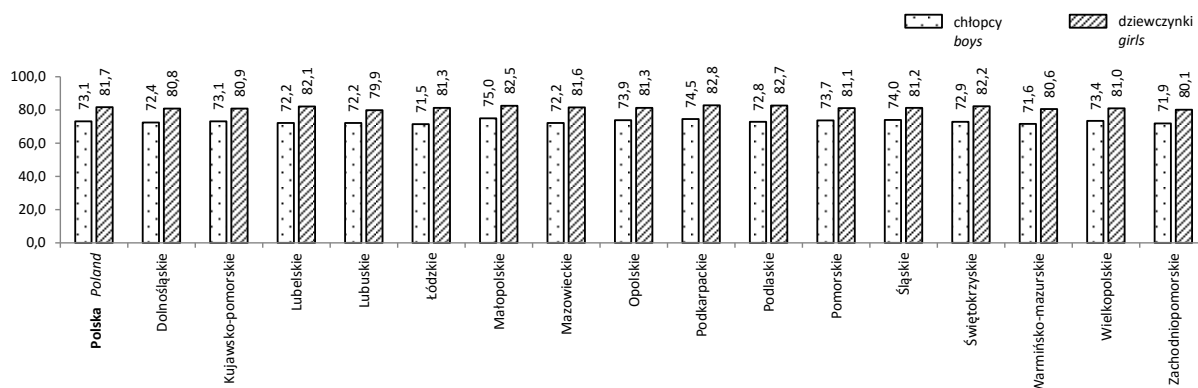

^a Mediana wieku (wiek środkowy) osób zmarłych jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa osób zmarłych już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.
^a Median age of the deceased is a parameter determining the exact age, which half of the deceased has already exceeded and second half – has not reached yet.

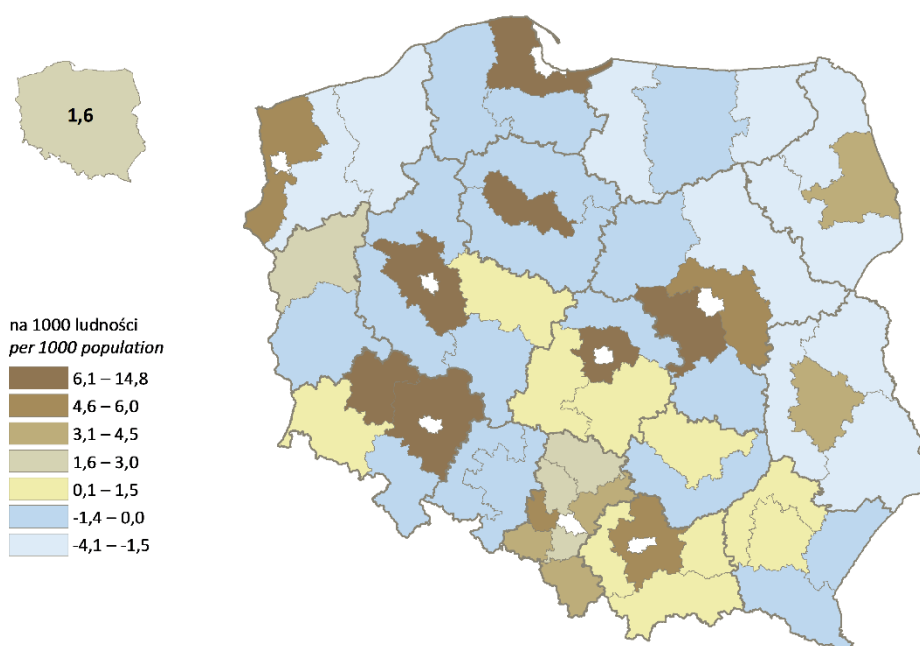
Analizując **przyczyny zgonów** można zauważyć, że niezmiennie najczęstszym powodem śmierci są choroby układu krążenia. Na obszarach wiejskich w 2013 r. na 10 tys. ludności przypadało 48,6 zgonów z tej przyczyny, w miastach nieco mniej – 44,5. Drugą co do częstości występowania przyczyną zgonów są nowotwory złośliwe. W przeliczeniu na 10 tys. ludności wskaźnik ten na wsi przyjął niższe wartości niż w miastach i wyniósł 21,8 wobec 26,2. W dalszej kolejności znalazły się zewnętrzne przyczyny zgonów – 6,4 (w miastach – 5,5) oraz choroby układu oddechowego – 6,0 (w miastach – 5,9).

W ostatnich latach w Polsce obserwuje się wydłużanie **przeciętnego dalszego trwania życia** ludności. Dla chłopców urodzonych w 2014 r. przeciętną długość życia ustalono na 73,1 lata (w miastach – 74,2), a dla dziewczynek – 81,7 lat (w miastach – 81,5). W porównaniu z 2006 r. było to kolejno o 2,5 i 1,8 lat więcej (w miastach o 3,0 i 2,0). W układzie terytorialnym najwyższą przeciętną długością dalszego trwania życia obliczoną dla chłopców mieszkających na obszarach wiejskich charakteryzowało się województwo małopolskie (75,0 lat), natomiast dla dziewczynek – województwo podkarpackie (82,8 lat). Z kolei najniższą wartość tego wskaźnika dla chłopców odnotowano w województwie łódzkim (71,5 lat), a dla dziewczynek w województwie lubuskim (79,9 lat).

WYKRES 12. PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH URODZONEJ W 2014 R. WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CHART 12. LIFE EXPECTANCY OF RURAL POPULATION BORN IN 2014 BY VOIVODSHIPS

Migracje

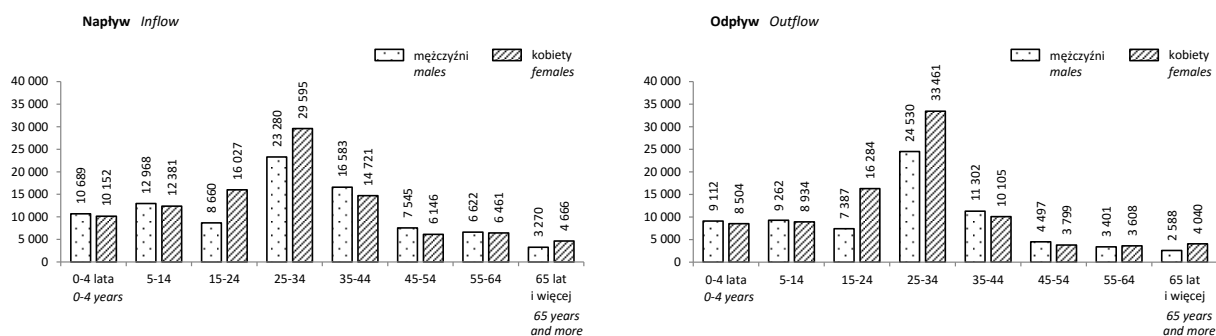
W 2014 r. **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** w Polsce było ujemne i wyniosło minus 15,8 tys. osób. Wpływ na to miało ujemne saldo migracji w miastach, gdzie odpływ ludności przewyższył napływ o 40,9 tys. osób. Na obszarach wiejskich w roku tym, napływ ludności przewyższył odpływ, w wyniku czego saldo migracji przyjęło wartość dodatnią (25,1 tys. osób). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji na wsi wyniosło 1,6, podczas gdy w miastach minus 1,8. W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich, ujemną wartość tego wskaźnika zaobserwowano w 4 województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim i opolskim. W pozostałych województwach przyjęły on wartości dodatnie, a najwyższą w województwie dolnośląskim (4,3).

MAPA 5. SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH NA POBYT STAŁY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
MAP 5. INTERNAL AND INTERNATIONAL NET MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014

Saldo migracji wewnętrznych w 2014 r. na obszarach wiejskich było dodatnie i wyniosło 29,0 tys. osób. Z miast na tereny wiejskie napłynęło 190,0 tys. osób (o 12,5% mniej niż w 2006 r.), a ze wsi do miast wyemigrowało 160,8 tys. osób (o 11,8% mniej niż w 2006 r.). Wśród ludności migrującej na tereny wiejskie przeważały kobiety (52,8%) i osoby w wieku produkcyjnym (67,5%).

WYKRES 13. NAPŁYW^a I ODPŁYW^b LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU I PŁCI W 2014 R.

CHART 13. INFLOW^a AND OUTFLOW^b OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN RURAL AREAS BY AGE GROUPS AND SEX IN 2014

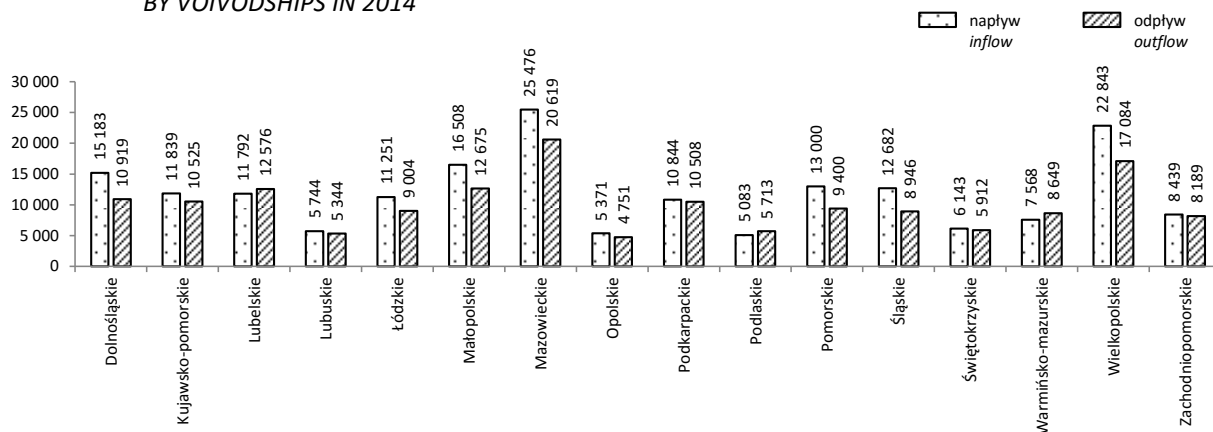

^a Zameldowania na pobyt stały. ^b Wymeldowania z pobytu stałego.
^a Registrations for permanent residence. ^b Deregistrations from permanent residence.

W 2014 r. dodatnie saldo migracji wewnętrznych cechowało obszary wiejskie prawie wszystkich województw. Wyjątek stanowiły tu województwa: warmińsko-mazurskie, lubelskie i podlaskie, gdzie saldo migracji wewnętrznych przyjęło wartość ujemną. Największy napływ ludności na obszary wiejskie odnotowano w województwach mazowieckim (25,5 tys. osób) i wielkopolskim (22,8 tys. osób), a najmniejszy w województwie opolskim (5,4 tys.).

WYKRES 14. NAPŁYW^a I ODPŁYW^b LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 14. INFLOW^a AND OUTFLOW^b OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

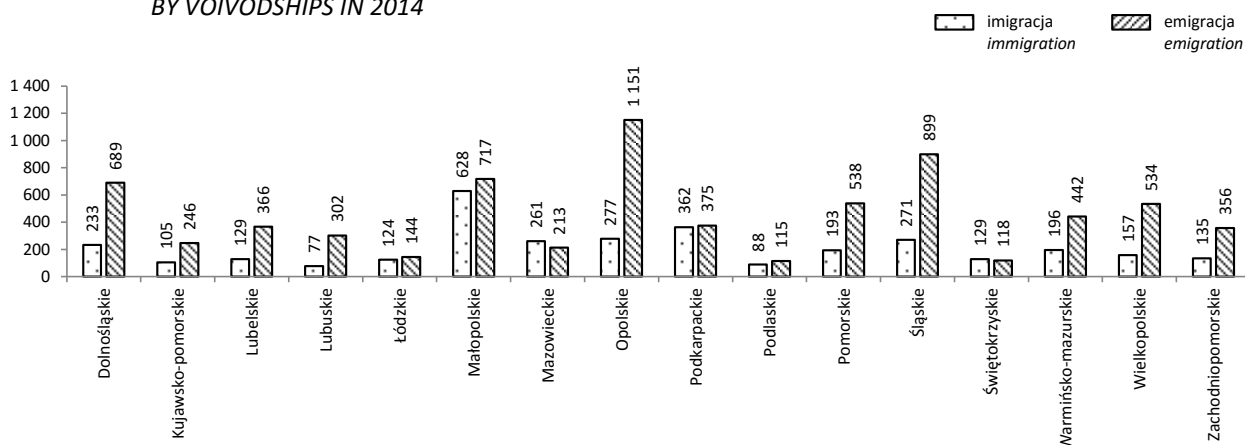
^a Zameldowania na pobyt stały. ^b Wymeldowania z pobytu stałego.
^a Registrations for permanent residence. ^b Deregistrations from permanent residence.

Z kolei **saldo migracji zagranicznych**, zarówno na wsi jak i w miastach osiągnęło wartości ujemne wynoszące kolejno minus 3,8 tys. i minus 11,9 tys. osób. W porównaniu z 2006 r. skala migracji zagranicznych na wsi była blisko trzykrotnie niższa, podczas gdy w miastach ponad dwukrotnie. W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich, dodatnie saldo migracji zagranicznych wystąpiło jedynie w województwach mazowieckim (48 osób) i świętokrzyskim (11 osób).

Z populacji 12,3 tys. imigrantów, którzy w 2014 r. osiedlili się na stałe w Polsce, 27,3% przybyło na obszary wiejskie. Najwięcej, bo 18,7% spośród nich, na miejsce zamieszkania wybrało tereny wiejskie województwa małopolskiego. Z kolei z grupy 28,1 tys. emigrantów, więcej niż co czwarty pochodził z obszarów wiejskich. Najwięcej z nich wyemigrowało z terenów wiejskich województw południowo-zachodniej Polski, tj. opolskiego (16,0%) i śląskiego (12,5%).

WYKRES 15. IMIGRACJA I EMIGRACJA LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 15. IMMIGRATION AND EMIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

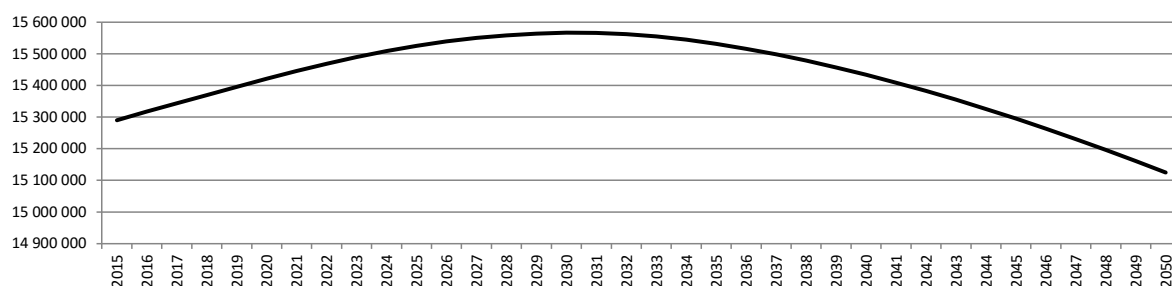
Rozpatrując wiek osób migrujących odnotowano, że najczęściej na osiedlenie się na wsi zdecydowali się młodzi ludzie w wieku 25-34 lat i to wraz z całym rodzinami, o czym może świadczyć duży udział osób w wieku 14 lat i mniej (24,3%). Struktura ta nie zmieniła się zasadniczo w relacji do 2006 r.

Prognoza liczby ludności

Zgodnie z prognozą, liczba ludności Polski w całym prognozowanym okresie do 2050 r. będzie systematycznie zmniejszać się, by w granicznym 2050 r. osiągnąć poziom 34,0 mln. Oznacza to, że populacja ludności Polski w porównaniu z bazowym 2015 r. zmniejszy się o 4,5 mln osób, czyli o 11,6%. Dynamika tych zmian będzie różna w zależności od miejsca zamieszkania. Na obszarach wiejskich w początkowych latach prognozy do 2030 r., notowany będzie niewielki wzrost **liczby ludności** (o 1,8%), po tym okresie nastąpi jej spadek i w 2050 r. populacja obszarów wiejskich będzie stanowić 98,9% populacji z 2015 r. Z kolei w miastach prognozuje się sukcesywne zmniejszanie się liczby ludności, która w 2050 r. ma być o 18,6% niższa od notowanej w 2015 r.

WYKRES 16. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2015-2050

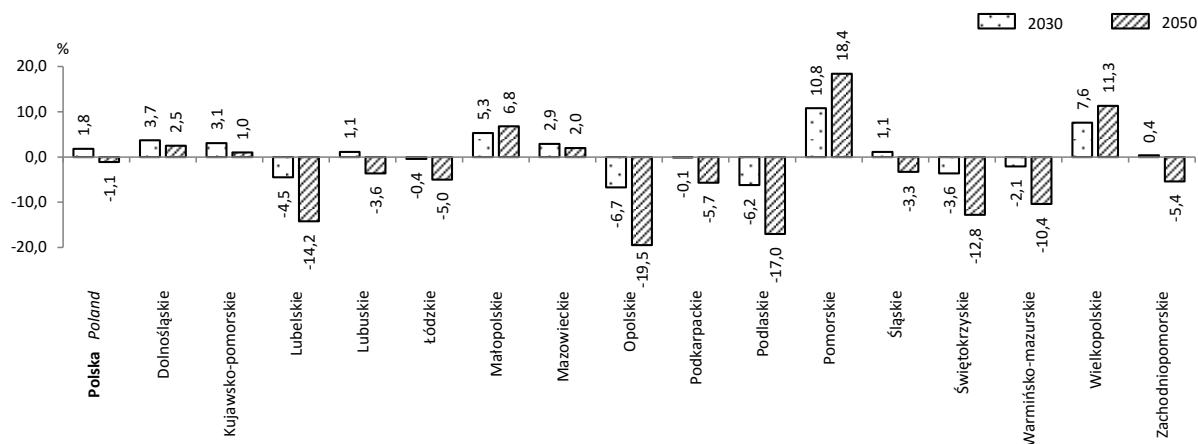
CHART 16. PROJECTION OF RURAL POPULATION FOR YEARS 2015-2050

Według prognoz, w 2050 r. w porównaniu z 2015 r., populacja mieszkańców wsi zwiększy się w 6 województwach: pomorskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim, mazowieckim i kujawsko-pomorskim. W pozostałych województwach nastąpi spadek liczby ludności, a największy w województwie opolskim (o 19,5%).

WYKRES 17. ZMIANA PROGNOZOWANEJ LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH W LATACH 2030 I 2050 W PORÓWNANIU Z 2015 R. WEDŁUG WOJEWÓDZTW

CHART 17. CHANGES OF PROJECTED NUMBER OF RURAL POPULATION IN 2030 AND 2050 IN COMPARISON TO 2015 BY VOIVODSHIPS

Zmiany liczby ludności na wsi i w miastach będące skutkiem procesów wymierania, wielkości urodzeń, a także migracji, w konsekwencji wpłyną na proporcje pomiędzy ludnością wiejską i miejską. Przewiduje się, że **udział ludności wiejskiej** w ludności ogółem w 2050 r. wzrośnie i wyniesie 44,5%, czyli zwiększy się o 4,7 p.proc. Wzrostu odsetka ludności wiejskiej w tym okresie można spodziewać się w każdym województwie, a największy będzie miał miejsce w województwie wielkopolskim (o 8,0 p.proc.). Natomiast w 2050 r. największy udział ludności wiejskiej, zgodnie z prognozami, będzie charakteryzował województwo podkarpackie (63,0%).

W 2050 r. na 100 mężczyzn na obszarach wiejskich będzie przypadało 100 kobiet (w miastach – 109). Wartość tego wskaźnika na wsi w całym prognozowanym okresie będzie utrzymywała się na zbliżonym poziomie – w miastach będzie spadała.

W ujęciu województw, wzrost wartości współczynnika feminizacji prognozowany jest na obszarach wiejskich 6 województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego, małopolskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i podkarpackiego. W pozostałych 10 województwach liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn będzie niższa, co jest zjawiskiem negatywnym z punktu widzenia przyszłych procesów demograficznych.

Według prognoz, w omawianym przedziale czasu, znacznie spadnie liczba **urodzeń**. Na terenach wsi w 2050 r. urodzi się 116,3 tys. dzieci, tj. o 23,7% mniej niż w 2015 r. W miastach ten ubytek będzie jeszcze większy i wyniesie 31,3% (z 201,5 tys. dzieci w 2015 r. do 138,4 tys. w 2050 r.). Zmniejszenie się liczby urodzeń wśród mieszkańców wsi przewiduje się we wszystkich województwach. Największy spadek wystąpi w województwie podlaskim (o 40,2%), a najmniejszy w województwie pomorskim (o 7,8%). W przeliczeniu na 1000 ludności w 2050 r. na wsi urodzi się 7,7 dzieci (mniej o 2,3 niż w 2015 r.), natomiast w miastach 7,4 dzieci (mniej o 1,3). W każdym z województw na obszarach wiejskich wskaźnik ten przyjmie niższe wartości niż w 2015 r.

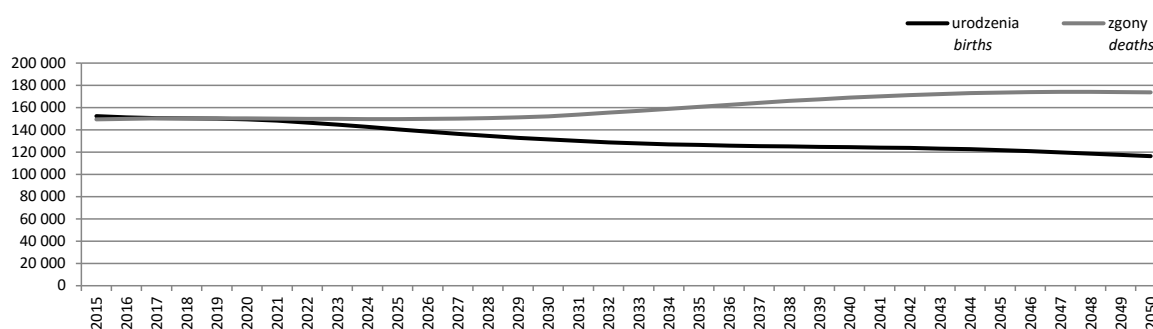
W prognozowanym czasie, wraz ze spadkiem liczby urodzeń wzrośnie liczba **zgonów** zarówno na wsi (o 16,2%), jak i w miastach (o 7,3%). Należy jednak zaznaczyć, że przewidywana dynamika

zgonów nie będzie jednorodna w ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich. W porównaniu z 2015 r. w 12 województwach przewiduje się wzrost liczby zgonów, a w województwach: podlaskim, lubelskim, łódzkim i świętokrzyskim spadek. W każdym z województw wzrośnie natomiast liczba zgonów przypadająca na 1000 ludności, która w 2050 r. zamykać się będzie w przedziale od 9,7 w województwie pomorskim do 13,5 w województwie opolskim.

Wyniki prognozy wskazują, że w Polsce do końca 2050 r. będzie utrzymywał się ujemny **przyrost naturalny**. W 2050 r. różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniesie minus 173,5 tys., czyli ponad pięciokrotnie więcej niż w 2015 r. Także na obszarach wiejskich na przestrzeni prognozowanych lat notowany będzie malejący przyrost naturalny aż do osiągnięcia w 2050 r. wartości minus 57,4 tys. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny na wsi w 2050 r. wyniesie minus 3,8 (w miastach minus 6,2). W układzie terytorialnym obszarów wiejskich wskaźnik ten będzie kształtował się od minus 0,4 w województwie pomorskim do minus 7,4 w województwie opolskim.

WYKRES 18. PROGNOZA LICZBY URODZEŃ I ZGONÓW NA OBSZARACH WIEJSKICH NA LATA 2015-2050

CHART 18. PROJECTION OF NUMBER OF BIRTHS AND DEATHS IN RURAL AREAS FOR YEARS 2015-2050

Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych jest trudne i obarczone dużym ryzykiem. Jedne ze składowych tych procesów to migracje, które są zjawiskiem podatnym na szereg zmieniających się dynamicznie czynników tj.: sytuację społeczno-gospodarczą kraju, politykę migracyjną państwa, sytuację ekonomiczną innych państw itp. Zgodnie z prognozą **saldo migracji zagranicznych** w kraju z wartości ujemnych w 2015 r. ma osiągnąć 0 około 2035 r. i na tym poziomie będzie utrzymywać się do końca prognozy, co oznacza iż przewiduje się, że liczba imigrantów i emigrantów będzie równoważyła się. Na obszarach wiejskich natomiast saldo to w 2050 r. będzie dodatnie i wyniesie 121 osób. W układzie terytorialnym terenów wiejskich, ujemne saldo migracji zagranicznych w 2050 r. prognozuje się w 6 województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, opolskim, pomorskim, śląskim i wielkopolskim.

Prognozując wielkość migracji wewnętrznych dla Polski, trzeba wziąć pod uwagę wiele aspektów, m.in.: zróżnicowanie rozwoju poszczególnych regionów, sytuację na rynku pracy i poziom bezrobocia w regionie zamieszkania. Polityka państwa dąży do wyrównywania dysproporcji w rozwoju regionów, w zakresie gospodarki, infrastruktury, czy poziomu życia. Migracje wewnętrzne na pobyt stały, nie mają wpływu na liczbę ludności w kraju, ale mają istotny wpływ na liczbę ludności wiejskiej i miejskiej oraz liczebność poszczególnych województw. W całym analizowanym okresie na obszarach wiejskich przewiduje się dodatnie **saldo migracji wewnętrznych** co oznacza, że w każdym prognozowanym roku więcej ludności napływnie na wieś niż z niej ubędzie. W 2050 r. saldo to wyniesie 21,1 tys. osób. Ujemnie

saldo migracji wewnętrznych w 2050 r. ma wystąpić na obszarach wiejskich 3 województw: lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, saldo migracji w końcowym roku prognoz na wsi ma wynieść 1,4, a w miastach minus 1,1. W układzie województw wskaźnik ten zamknie się w granicach od minus 1,3 w województwach opolskim i warmińsko-mazurskim do 3,0 w województwie dolnośląskim.

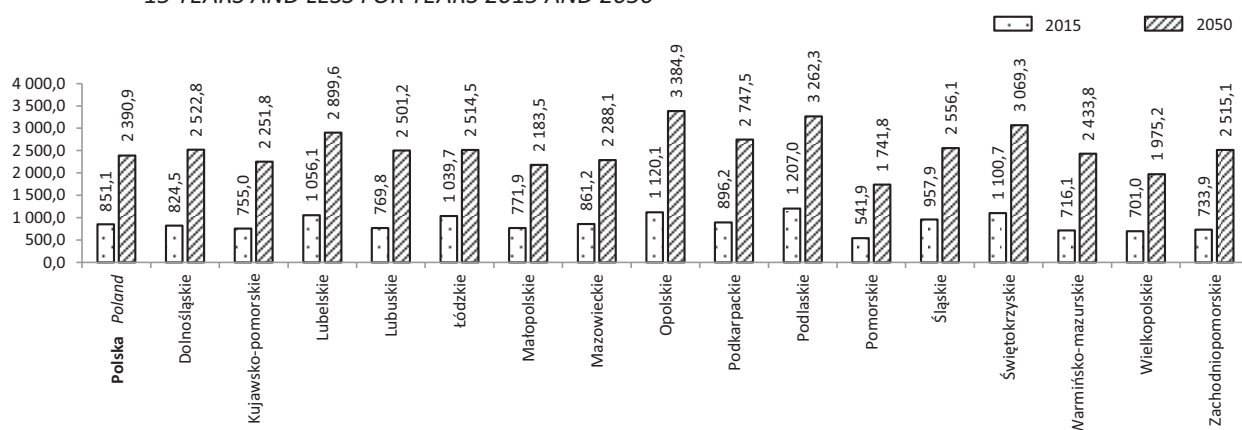
Kolejnym podziałem podlegającym prognozie demograficznej jest **struktura wieku ludności**, na którą wpływ mają takie czynniki jak: płodność, umieralność, migracje oraz wyższe i niższe demograficzne. Zarówno na wsi jak i w miastach, w 2050 r. w porównaniu z 2015 r., zmniejszy się liczba ludności w grupach wieku do 65 lat. W przedziale wieku 0-14 lat spadek ten wyniesie 23,9% (w miastach – 31,3%), natomiast w grupie wieku 15-64 lata – 18,7% (w miastach – 36,9%). W konsekwencji o 113,8% wzrośnie liczba osób w wieku 65 lat i więcej (w miastach o 66,0%).

Jak wynika z prognoz, społeczeństwo polskie dalej będzie ulegać sukcesywnemu procesowi starzenia. Przewiduje się, że w 2050 r. udział najmłodszych osób (0-14 lat) w strukturze ludności na wsi w porównaniu z 2015 r. zmniejszy się o 3,8 p.proc. i wyniesie 12,6% (w miastach – 11,7%, zmniejszy się o 2,2 p.proc.). Ludność w wieku 15-64 lata będzie stanowiła 57,2%, czyli mniej o 12,4 p.proc. niż w 2015 r. (w miastach – 53,5%, spadek udziału o 15,6 p.proc.). Największe zmiany dotyczyć będą udziałów najstarszej ludności. Na wsi odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wyniesie 30,2%, czyli ponad dwa razy więcej niż w 2015 r. Podobny wzrost udziału odnotuje się w miastach, tj. z 17,0% do 34,7%.

O wieku społeczeństwa i tempie starzenia świadczy także zmieniająca się **relacja osób w wieku 65 lat i więcej do liczby osób w wieku do 15 lat**. W 2050 r. na wsi na 1000 osób w wieku do 15 lat będzie przypadało 2391 osób w wieku 65 lat i więcej, co oznacza prawie trzykrotny wzrost wartości tego wskaźnika w relacji do 2015 r. Trzeba podkreślić, że w 2050 r. w żadnym z województw liczba najmłodszych nie zrównoważy liczby najstarszych mieszkańców, a wartość wskaźnika będzie oscylować od 1742 w województwie pomorskim do 3385 w województwie opolskim.

WYKRES 19. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ NA 1000 OSÓB W WIEKU 15 LAT I MNIEJ NA LATA 2015 I 2050

CHART 19. PROJECTION OF NUMBER OF RURAL POPULATION AT AGE 65 YEARS AND MORE PER 1000 POPULATION 15 YEARS AND LESS FOR YEARS 2015 AND 2050

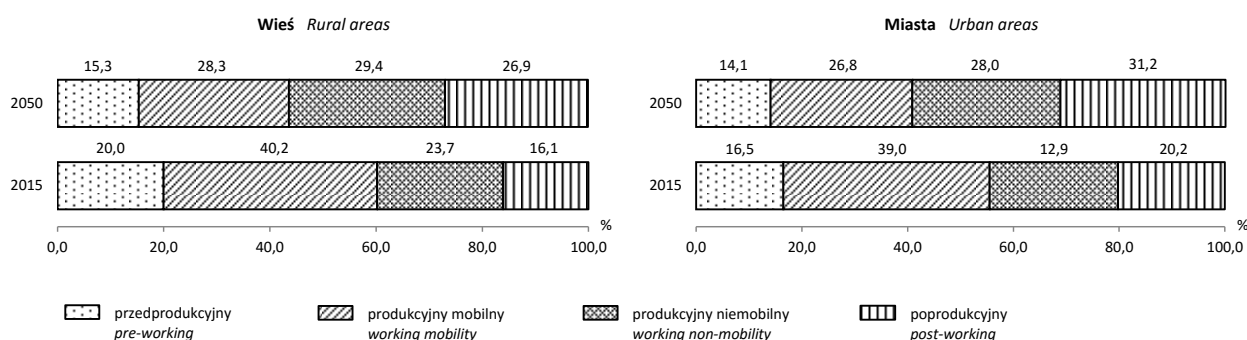
Zmieniająca się struktura wieku ludności przełoży się również na zmiany w **strukturze według ekonomicznych grup wieku**. W 2050 r. w porównaniu z 2015 r., zarówno na wsi jak i w miastach spadnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 24,1% na wsi i o 30,8% w miastach) oraz w wieku

produkcyjnym (o 10,6% na wsi i 29,5% w miastach). Tendencje te znajdą odzwierciedlenie na obszarach wiejskich prawie wszystkich województw. Wyjątek stanowić będą województwa pomorskie i wielkopolskie, dla których prognozuje się wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (kolejno o 8,4% i 1,3%). Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie na wsi o 65,3%, a w miastach o 25,6%. Również we wszystkich województwach wystąpi wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym, a największy bo ponad dwukrotny, w województwie pomorskim.

Na terenach wiejskich w 2050 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z bazowym 2015 r. zmniejszy się o 4,6 p.proc. i wyniesie 15,3% (w miastach – 14,1% i zmniejszy się o 2,5 p.proc.). Zmniejszy się także udział osób w wieku produkcyjnym o 6,2 p.proc. (w miastach o 8,5 p.proc.) i wyniesie 57,8% (w miastach – 54,8%). Tendencje takie znajdą odzwierciedlenie na terenach wiejskich wszystkich województw.

WYKRES 20. STRUKTURA PROGNOZOWANEJ LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA LATA 2015 I 2050

CHART 20. STRUCTURE OF PROJECTION OF RURAL POPULATION BY ECONOMIC AGE GROUPS AND PLACE OF RESIDENCE FOR YEARS 2015 AND 2050

Duże znaczenie z punktu widzenia rynku pracy ma kształtowanie się wewnętrznej struktury populacji osób w wieku produkcyjnym, czyli proporcji między ludnością w wieku mobilnym (18-44 lata) i niemobilnym (45 lat do granicy wieku emerytalnego). W 2015 r. wśród ludności wsi i miast w wieku produkcyjnym przeważały osoby w wieku mobilnym, których udział wyniósł kolejno 62,9% i 61,6%. Na końcu horyzontu prognozy proporcje te niekorzystnie odwrócą się i udział ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym przewyższy udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym – 49,1% wobec 50,9% (w miastach 48,9% wobec 51,1%). Taka tendencja będzie miała miejsce na terenach wiejskich niemal wszystkich województw. Jedynie w województwach pomorskim i wielkopolskim utrzymają się korzystne proporcje, w których w populacji osób w wieku produkcyjnym przeważać będą osoby w wieku mobilnym, a ich udział wyniesie kolejno 52,1% i 51,2%. W województwie małopolskim udział osób w wieku mobilnym i niemobilnym będzie taki sam.

Osoby w wieku poprodukcyjnym w końcu 2050 r. na wsi będą stanowiły 26,9% (w miastach – 31,2%). Ich udział wzrośnie o 10,8 p.proc. (w miastach o 11,0 p.proc.). Według prognoz, wzrost wielkości tego odsetka nastąpi na terenach wiejskich wszystkich województw.

Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, znajduje również potwierdzenie w zmianach wartości **współczynnika obciążenia demograficznego**. W 2015 r. na wsi na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 56 osób w wieku nieprodukcyjnym (w miastach – 58). Prognozuje się, że wartości wskaźnika w perspektywie do 2050 r. wzrośnie o 17 osób (w miastach o 25 osób). W układzie terytorialnym obszarów wiejskich będzie się ona zamykała w granicach od 69 osób w województwie pomorskim do 78 w województwie podlaskim.

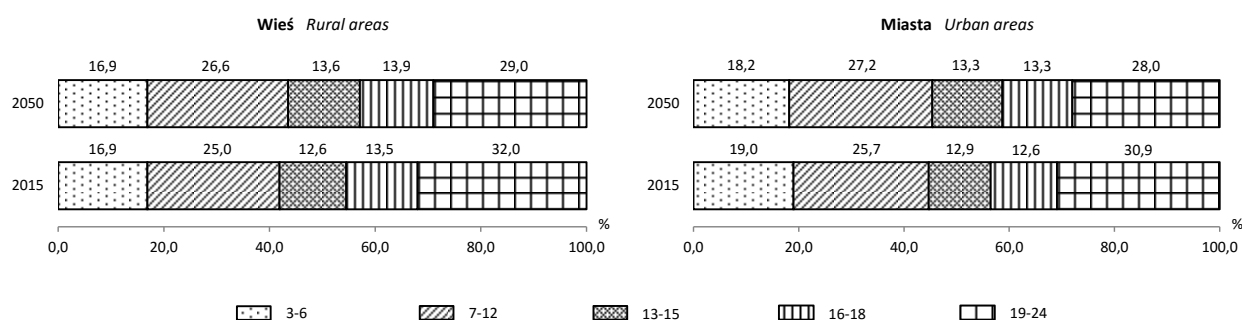
W 2050 r. osoby w wieku edukacyjnym będą stanowiły 19,5% ludności obszarów wiejskich (w miastach – 17,5%), tj. o 7,2 p.proc. mniej niż w 2015 r. (w miastach o 4,0 p.proc.). Zgodnie z prognozowanym zmniejszaniem się liczby ludności, ubytek dotknie również wszystkie edukacyjne grupy wieku. W końcu 2050 r. liczebność omawianej populacji na wsi będzie mniejsza o 27,6% (w miastach o 33,8%). Największy spadek będzie dotyczył grupy w wieku 19-24 lat, czyli w wieku szkoły wyższej. Liczebność tej zbiorowości na wsi zmniejszy się o 34,4% (w miastach o 39,9%). W układzie terytorialnym obszarów wiejskich największy ubytek w tej grupie wieku przewiduje w województwach podlaskim (o 50,2%) i opolskim (o 50,0%).

Znaczne zmniejszenie populacji prognozuje się również w grupie najmłodszych dzieci (3-6 lat), tj. o 27,8% (w miastach o 36,7%). Także w tej grupie wieku najwyższy spadek liczebności, o ponad 43%, wystąpi na obszarach wiejskich województw podlaskiego i opolskiego.

Analizując wewnętrzną strukturę zbiorowości osób w wieku od 3-24 lat w podziale na funkcjonalne podgrupy wieku można zauważyć, że w 2050 r. w odniesieniu do 2015 r. zmiany w udziałach będą niewielkie. W 2050 r., tak jak w 2015 r., największy odsetek na obszarach wiejskich stanowić będą osoby w wieku 19-24 lata – 29,0% (w miastach – 28,0%). Ich udział w relacji do 2015 r. spadnie o 3,0 p.proc. (w miastach o 2,9 p.proc.). Drugą grupę pod względem wielkości udziału, podobnie jak w 2015 r., stanowić będą dzieci w wieku 7-12 lat. Ich odsetek na wsi wyniesie 26,6% (w miastach – 27,2%). Zgodnie z prognozą udział tej populacji wzrośnie o 1,6 p.proc. (w miastach o 1,5 p.proc.).

WYKRES 21. STRUKTURA PROGNOZOWANEJ LICZBY LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA LATA 2015 I 2050

CHART 21. STRUCTURE OF PROJECTION OF RURAL POPULATION BY EDUCATIONAL AGE GROUPS AND PLACE OF RESIDENCE FOR YEARS 2015 AND 2050

2. Sytuacja ekonomiczna ludności *Economic situation of population*

Aktywność ekonomiczna ludności (BAEL)

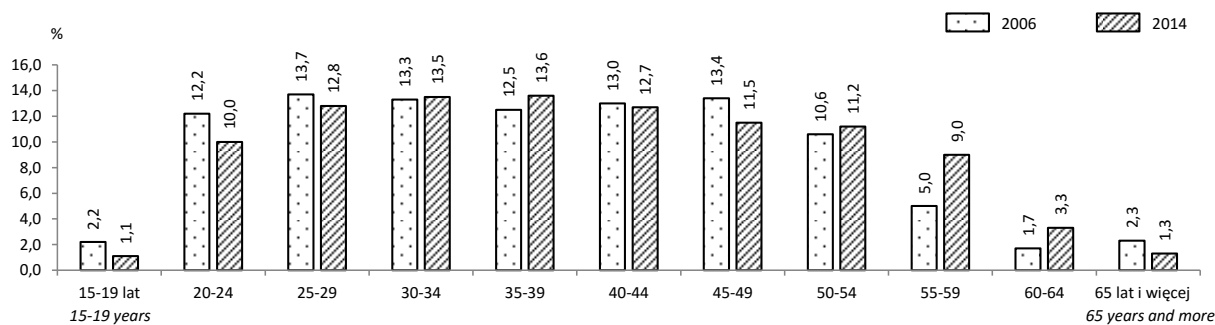
Jedną z podstawowych miar rynku pracy jest **współczynnik aktywności zawodowej**, czyli procentowy udział osób aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. W 2014 r. spośród 12,1 mln osób w wieku 15 lat i więcej zamieszkujących obszary wiejskie, nieco ponad połowę stanowiły osoby aktywne zawodowo – współczynnik aktywności zawodowej przyjął wartość 56,3% (w miastach – 56,2%). Pozostałe 5,3 mln ludności obszarów wiejskich w wieku 15 lat i więcej (43,7%) stanowiły **osoby bierne zawodowo** (w miastach – 43,8%). W odniesieniu do 2006 r. odsetek osób aktywnych zawodowo wzrósł o 1,4 p.proc. (w miastach o 2,8 p.proc.), a co za tym idzie o 1,4 p.proc. spadł udział biernych zawodowo.

W strukturze ludności aktywnej zawodowo na obszarach wiejskich przeważali mężczyźni (57,7%), natomiast w grupie biernych zawodowo kobiety (60,8%). W populacji mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej osiągnął wartość 65,4%, a kobiet – 47,2%.

Osoby aktywne zawodowo to najczęściej osoby w wieku 30-39 lata. Ich udział w populacji aktywnych zawodowo na obszarach wiejskich w 2014 r. wyniósł 27,1%. Kolejne miejsca pod względem liczebności zajmowały osoby w wieku 25-29 lat i 40-44 lat. Udział pozostałych grup wieku nie przekroczył 12%.

WYKRES 22. STRUKTURA LUDNOŚCI AKTYWNEJ ZAWODOWO^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 2006 I 2014 (dane średnioroczne)

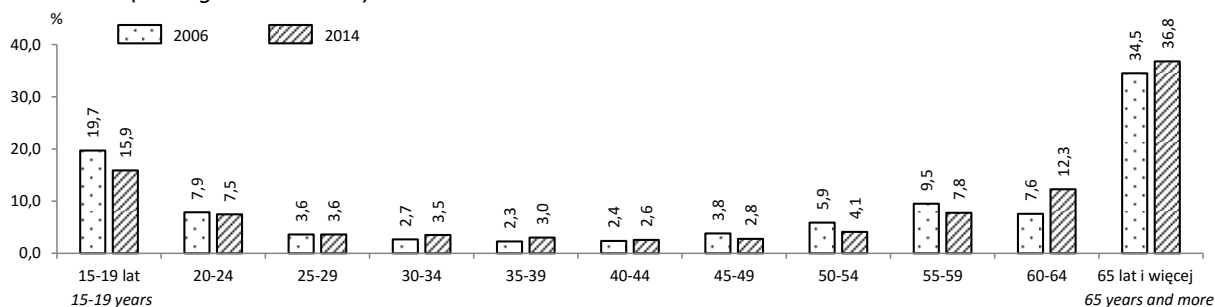
CHART 22. STRUCTURE OF ECONOMICALLY ACTIVE PERSONS^a IN RURAL AREAS BY AGE GROUPS IN 2006 AND 2014 (average annual data)

^a Według BAEL.

^a By LFS.

W strukturze ludności biernej zawodowo najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej – najczęściej byli to emeryci lub renciści. Ich odsetek na terenach wiejskich wyniósł 36,8%. Kolejną pod względem liczebności grupą biernych zawodowo były osoby w wieku 15-24 lata. Przyczyną wysokiego odsetka osób biernych zawodowo w omawianym przedziale wiekowym był głównie udział w tej grupie uczącej się młodzieży. Trzecią co do wielkości grupę stanowiły osoby w wieku 60-64 lata. Udział biernych zawodowych z pozostałych przedziałów wiekowych nie przekroczył 8%.

WYKRES 23. STRUKTURA BIERNYCH ZAWODOWO^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 2006 I 2014 (dane średnioroczne)
CHART 23. STRUCTURE OF ECONOMICALLY INACTIVE PERSONS^a IN RURAL AREAS BY AGE GROUPS IN 2006 AND 2014 (average annual data)

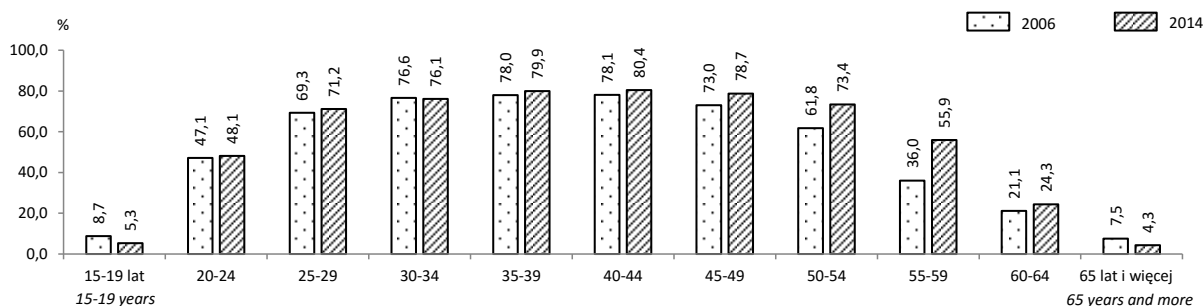
^a Według BAEL.

^a By LFS.

Znacznie zróżnicowanie w poszczególnych przedziałach wiekowych wykazywał także współczynnik aktywności zawodowej, którego wartość na terenach wiejskich oscylowała od 4,3% w grupie wiekowej 65 lat i więcej do 86,0% w grupie wiekowej 40-44 lata.

W układzie terytorialnym najwyższe wartości współczynnik aktywności zawodowej osiągnął na obszarach wiejskich województw: łódzkiego (59,4%), wielkopolskiego (59,3%) i mazowieckiego (59,1%), najniższe natomiast w województwach warmińsko-mazurskim (50,1%) i śląskim (51,8%). Z kolei w przypadku udziału biernych zawodowo w populacji ludności w wieku 15 lat i więcej odnotowano odwrotne zależności – najwyższym odsetkiem osób biernych zawodowo charakteryzowały się województwa, gdzie współczynnik aktywności zawodowej przyjął najniższe wartości, a najniższym odsetkiem osób biernych zawodowo województwa o najwyższym współczynniku aktywności zawodowej. W 13 województwach, w 2014 r. w stosunku do 2006 r., nastąpił wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej przy jednoczesnym spadku udziału biernych zawodowo. Spadek wartości współczynnika aktywności zawodowej a wzrost odsetka osób biernych zawodowo miał miejsce w województwach: małopolskim, lubelskim i pomorskim.

Sytuację na rynku pracy charakteryzuje także **wskaźnik zatrudnienia**. Wskaźnik ten określa, jaki udział w ludności w wieku 15 lat i więcej stanowią osoby pracujące. W 2014 r., co drugi mieszkaniec wsi w wieku 15 lat i więcej miał pracę (w miastach – 51,4%). W analizowanym roku wskaźnik zatrudnienia wyższe wartości przyjął w populacji mężczyzn niż kobiet – 59,8% wobec 42,2%. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano dla pracujących mieszkańców obszarów wiejskich będących w wieku 40-44 lata. Jego wysokimi wartościami charakteryzowała się również ludność wiejska w wieku 35-39 lat, 45-49 lat oraz 30-34 lata.

WYKRES 24. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 2006 I 2014 (dane średnioroczne)
CHART 24. EMPLOYMENT RATE^a IN RURAL AREAS BY AGE GROUPS IN 2006 AND 2014 (average annual data)

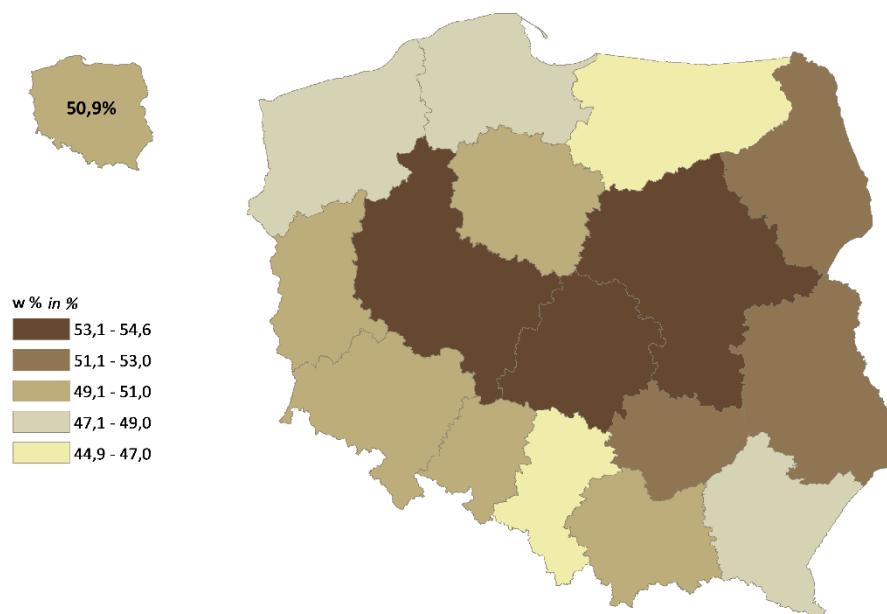
^a Według BAEL.

^a By LFS.

W układzie terytorialnym najwyższy wskaźnik zatrudnienia, podobnie jak w przypadku współczynnika aktywności zawodowej, odnotowano w województwach: wielkopolskim (54,6%), łódzkim (54,3%) i mazowieckim (54,0%). Najniższą wartość osiągnął on w województwach warmińsko-mazurskim (44,9%) i śląskim (47,0%). Wzrost jego wartości w porównaniu z 2006 r. wystąpił w większości województw, z wyjątkiem województw lubelskiego i małopolskiego.

MAPA 6. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. (dane średnioroczne)

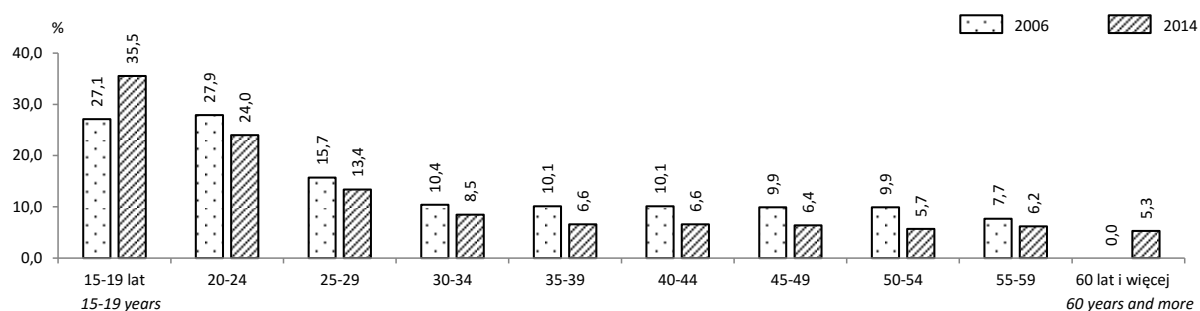
MAP 6. EMPLOYMENT RATE IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014 (average annual data)

W 2014 r. **stopa bezrobocia** na obszarach wiejskich wyniosła 9,5% (w miastach – 8,7%) i była niższa w odniesieniu do 2006 r. o 3,5 p.proc. (w miastach o 5,7 p.proc.). Wyższe wartości przyjęła ona w populacji kobiet (10,6%) niż w populacji mężczyzn (8,6%). Jej wysokość była znacznie zróżnicowana w poszczególnych grupach wieku – wahała się od 5,3% dla ludności w wieku 60-64 lata do 35,5% dla ludności w wieku 15-19 lat.

WYKRES 25. STOPA BEZROBOCIA^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 2006 I 2014 (dane średnioroczne)

CHART 25. UNEMPLOYMENT RATE^a IN RURAL AREAS BY AGE GROUPS IN 2006 AND 2014 (average annual data)

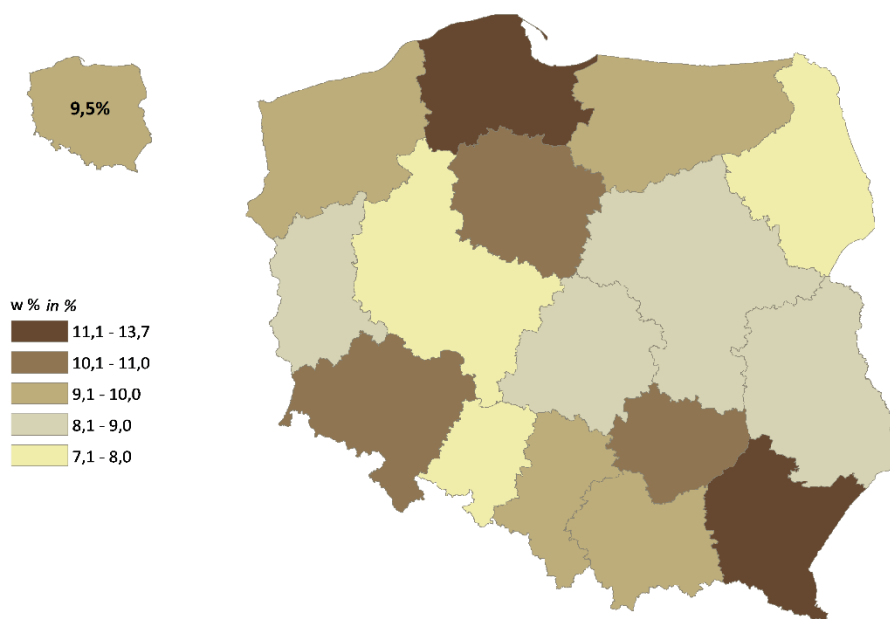
^a Według BAEL.

^a By LFS.

W układzie regionalnym, najwyższą stopą bezrobocia wyróżniały się obszary wiejskie województw: podkarpackiego (13,7%), pomorskiego (11,4%) i kujawsko-pomorskiego (11,0%). Najniższe wartości przyjęła ona w województwach: opolskim (7,1%), podlaskim (7,4%) i wielkopolskim (7,9%). W większości województw, w 2014 r. w porównaniu z 2006 r., stopa bezrobocia zmniejszyła się. Wyjątek stanowiło województwo podkarpackie, gdzie wystąpił wzrost jej wartości i województwo lubelskie, gdzie w obu latach utrzymywała się na tym samym poziomie.

MAPA 7. STOPA BEZROBOCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. (dane średnioroczne)

MAP 7. UNEMPLOYMENT RATE IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014 (average annual data)

Pracujący

Według stanu na dzień 31 XII 2014 r. w podmiotach gospodarczych¹ mających siedziby na obszarach wiejskich pracowało 1,7 mln osób, co stanowiło 18,7% pracujących w kraju. W porównaniu z 2006 r. liczba pracujących na terenach wiejskich wzrosła o 345,3 tys. osób, tj. o 26,3% (w miastach o 7,2%). Wzrost liczby pracujących miał miejsce na terenach wiejskich wszystkich województw i podregionów, a największy był w województwie mazowieckim (o 38,2%) i położonym na jego terenie podregionie warszawskim zachodnim (o 59,3%) oraz w podregionie wrocławskim województwa dolnośląskiego (o 61,4%).

W populacji pracujących na terenach wiejskich przeważali mężczyźni, których udział wynosił 53,8%, podczas gdy w miastach większy odsetek stanowiły kobiety (50,9%). Struktura taka była charakterystyczna dla obszarów wiejskich większości województw (z wyjątkiem województwa małopolskiego) i podregionów (z wyjątkiem 14 podregionów). Należy również zauważyć, że w podregionach: legnicko-głogowskim województwa dolnośląskiego, piotrkowskim województwa łódzkiego oraz białostockim województwa podlaskiego odsetek pracujących mężczyzn przekroczył 60%, natomiast w podregionie tyskim województwa śląskiego – 70%.

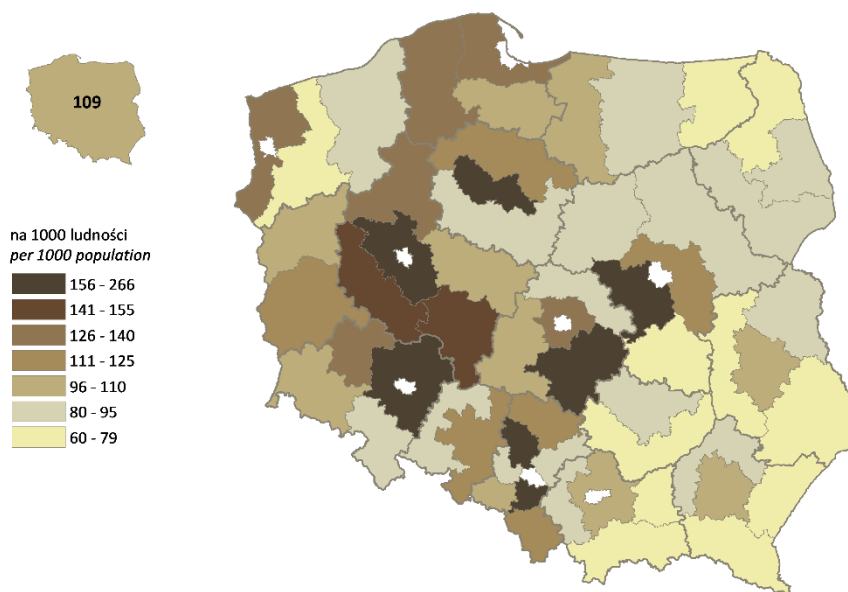
¹ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Zróźnicowanie rynku pracy na obszarach wiejskich oraz duże dysproporcje w porównaniu z rynkiem pracy w miastach potwierdza również wartość współczynnika liczby **pracujących przypadających na 1000 mieszkańców**. W 2014 r. na terenach wiejskich na 1000 osób przypadało 109 pracujących (w miastach – 310) i było to o 20 pracujących więcej niż w 2006 r. (w miastach o 22).

W układzie terytorialnym, najwięcej pracujących na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich przypadało w województwie wielkopolskim (164 osoby) oraz jego podregionie poznańskim (266), jak również w podregionie tuskim województwa śląskiego (251). Najmniejszą wartość wskaźnik ten przyjął w województwie lubelskim (78) i zlokalizowanych na jego terenie podregionach chełmsko-zamojskim (65) i puławskim (68) oraz podregionie suwalskim województwa podlaskiego (60). W relacji do 2006 r. zanotowano wzrost wartości tego wskaźnika we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – z wyjątkiem podregionu etckiego województwa warmińsko-mazurskiego.

**MAPA 8. PRACUJĄCY^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII**

*MAP 8. EMPLOYED PERSONS^a IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014
As of 31 XII*

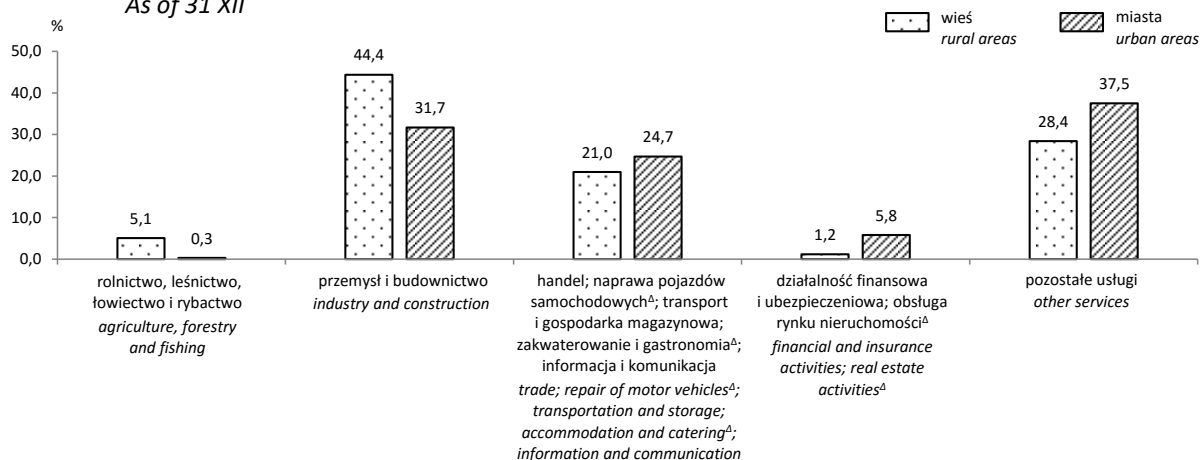

Specyfika wiejskiego rynku pracy jest widoczna również w przypadku struktury **pracujących według rodzajów działalności**. W 2014 r. na obszarach wiejskich najwięcej osób pracowało w podmiotach prowadzących działalnością przemysłową i budowlaną – ich udział wyniósł 44,4% (w miastach był niższy o 12,7 p.proc.). Prawie co trzeci pracujący na wsi był zatrudniony w podmiotach zajmujących się pozostałymi usługami (w miastach udział ten był wyższy o 9,1 p.proc.), a co piąty w podmiotach zajmujących się handlem; naprawą pojazdów samochodowych; transportem i gospodarką magazynową; zakwaterowaniem i gastronomią; informacją i komunikacją (w miastach o 3,7 p.proc. więcej). Osoby pracujące w podmiotach związanych z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem stanowiły 5,1% (w miastach o 4,8 p.proc. mniej), a z działalnością finansową i ubezpieczeniową; obsługą rynku nieruchomości – 1,2% (w miastach o 4,6 p.proc. więcej). W odniesieniu do 2006 r. wzrost udziału pracujących zanotowano jedynie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji.

WYKRES 26. STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

CHART 26. STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY KIND OF ACTIVITY IN 2014
As of 31 XII

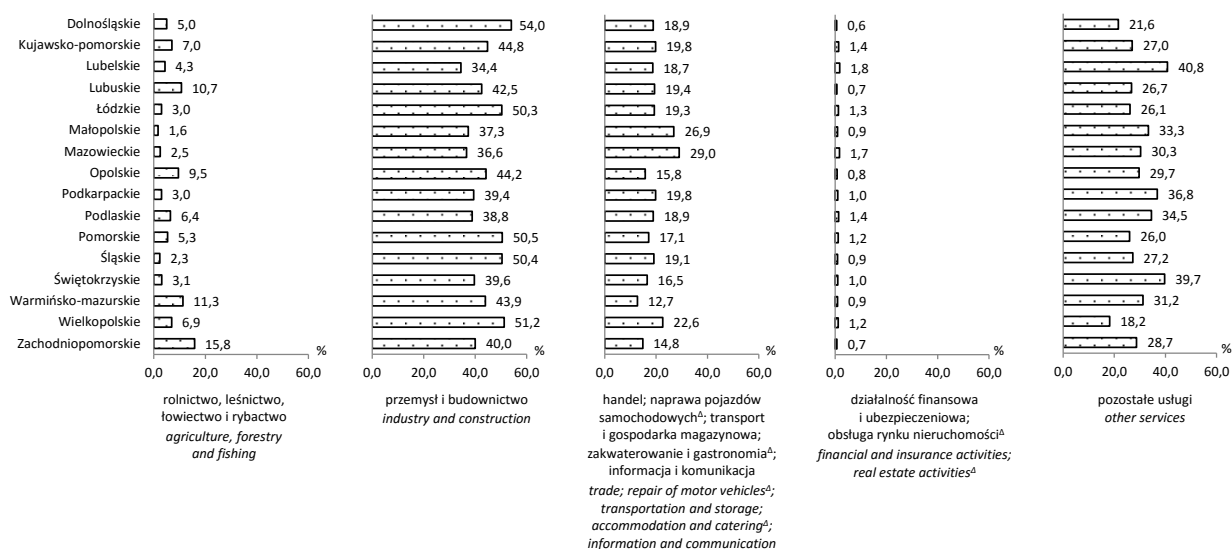
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; by actual workplace and kind of activity.

W układzie przestrzennym obszarów wiejskich struktura pracujących według rodzajów działalności wykazywała duże zróżnicowanie. Najwięcej osób w podmiotach zajmujących się przemysłem i budownictwem pracowało w województwach: dolnośląskim, wielkopolskim, pomorskim, śląskim i łódzkim – w województwach tych co drugi pracujący zajmował się tym rodzajem działalności. Udział pracujących w przemyśle i budownictwie w stosunku do 2006 r. spadł w większości województw – wzrost miał miejsce w 4 województwach, tj.: podlaskim, opolskim, podkarpackim i kujawsko-pomorskim.

WYKRES 27. STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTWM W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

CHART 27. STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY KIND OF ACTIVITY AND VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; by actual workplace and kind of activity.

Odsetek pracujących w podmiotach zajmujących się pozostałą działalnością usługową wahał się od 18,2% w województwie wielkopolskim do 40,8% w województwie lubelskim. W porównaniu z 2006 r.

w większości województw, oprócz warmińsko-mazurskiego i łódzkiego, miał miejsce spadek liczby pracujących w pozostałej działalności usługowej.

Największy odsetek pracujących w handlu; naprawie pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji wystąpił w województwie mazowieckim, gdzie co trzeci pracujący zajmował się tymi rodzajami działalności. We wszystkich województwach w analizowanych latach wystąpił wzrost udziału osób pracujących w podmiotach prowadzących te działalności.

Znacznym odsetkiem pracujących w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie oraz rybactwie (powyżej 10%) charakteryzowały się województwa: zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie. W odniesieniu do 2006 r. w większości województw – z wyjątkiem województw zachodniopomorskiego i lubuskiego – zanotowano spadek udziału osób zajmujących się tym rodzajem działalności.

Bezrobocie rejestrowane

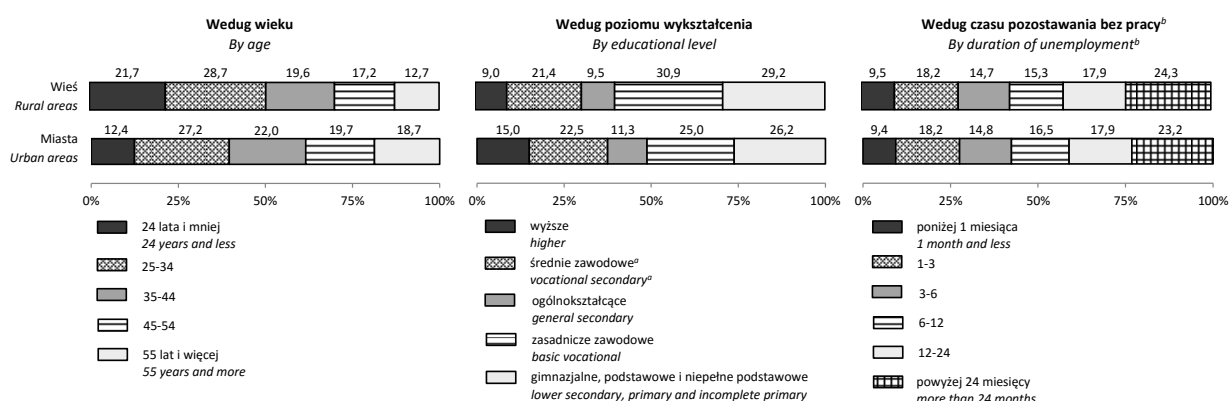
W grudniu 2014 r. na obszarach wiejskich liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 812,1 tys. i była niższa o 19,2% w porównaniu z 2006 r. (w miastach – o 22,4%). Spadek liczby bezrobotnych w tym okresie 2006 r. zanotowano we wszystkich województwach i w większości podregionów – oprócz krakowskiego województwa małopolskiego, warszawskiego zachodniego województwa mazowieckiego i białostockiego województwa podlaskiego.

Najczęstszą formą pomocy osobom, które utraciły pracę jest **zasiłek dla bezrobotnych**. Spośród ogółu bezrobotnych na obszarach wiejskich w 2014 r. bez prawa do zasiłku pozostawało 707,9 tys. osób (87,2%). W miastach odsetek ten ukształtowała się na podobnym poziomie i wynosił 86,4%. Tak duży udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku świadczy o wieloletnim charakterze bezrobocia zarówno na wsi, jak i w miastach. Najtrudniejszą sytuację pod tym względem mieli bezrobotni w województwach lubelskim i podlaskim, gdzie ponad 90% bezrobotnych nie posiadało prawa do tego świadczenia.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w 2014 r. na terenach wiejskich ponad połowę stanowiły kobiety. W relacji do 2006 r. ich udział spadł o 4,0 p.proc. (w miastach o 5,9 p.proc.). Także w większości województw w populacji bezrobotnych przeważały kobiety – z wyjątkiem województw: mazowieckiego, lubelskiego, podlaskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego.

WYKRES 28. STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WYBRANYCH KATEGORII W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 28. STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SELECTED CATEGORIES IN 2014
As of 31 XII

a łącznie z policealnym. b Od momentu rejestracji w urzędzie pracy.
Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

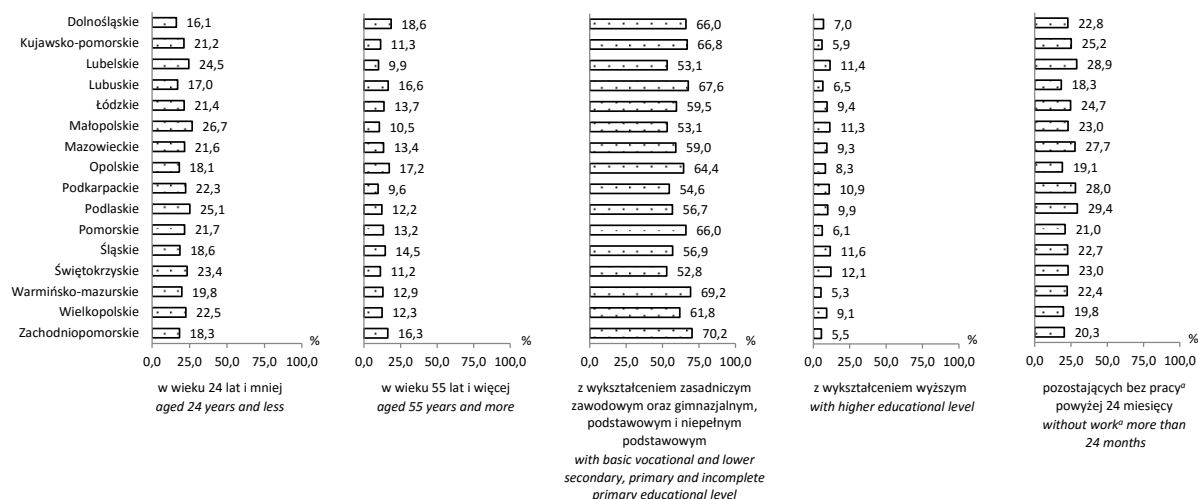
a Including post secondary education. b Since the moment of registration in a labour office.
Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Prawie co trzecia osoba bezrobotna na wsi w 2014 r. była w wieku 25-34 lata. Około 22% stanowiły osoby w wieku do 24 lat, a blisko 20% osoby w wieku 35-44 lata. Udział pozostałych grup, tj. w wieku 45-54 lata i 55 lat i więcej nie przekroczył 18%. W 2014 r. w porównaniu z 2006 r. zanotowano spadki udziału bezrobotnych w wieku do 24 lat, 35-44 lata oraz 45-54 lata, w grupie wieku 25-34 lata udział bezrobotnych w obu latach utrzymywał się na identycznym poziomie, a w wieku 55 lat i więcej wzrósł o 7,6 p.proc.

We wszystkich województwach, w strukturze bezrobotnych według grup wieku przeważali bezrobotni w wieku 25-34 lata. Z kolei największy udział najmłodszych bezrobotnych (w wieku do 24 lat) wystąpił w województwach małopolskim i podlaskim, a najstarszych (w wieku 55 lat i więcej) w województwach dolnośląskim i opolskim.

WYKRES 29. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WYBRANYCH KATEGORII I WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 29. SHARE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS IN TOTAL NUMBER OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SELECTED CATEGORIES AND VOIVODSHIPS IN 2014 As of 31 XII

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy.
 Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
 a Since the moment of registration in a labour office.
 Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Największy odsetek spośród nich stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, których łączny udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 60,1% (w miastach – 51,2%). W porównaniu z 2006 r. nastąpił spadek udziału obu grup przy jednoczesnym wzroście udziału osób z wykształceniem średnim i wyższym.

Analizując strukturę bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy odnotowano, że na obszarach wiejskich co czwarty bezrobotny bez pracy pozostawał powyżej 24 miesięcy. Należy jednak zwrócić uwagę na zmniejszający się udział osób długotrwale bezrobotnych (o 11,9 p.proc. w odniesieniu do 2006 r.). Kolejne miejsca pod względem liczebności zajmowali bezrobotni będący bez pracy 1-3 miesięcy oraz 12-24 miesięcy. W przypadku obu grup odnotowano wzrost odsetka bezrobotnych w relacji do 2006 r. Także w pozostałych grupach wieku, tj. do 1 miesiąca, 3-6 oraz 6-12 miesięcy nastąpił wzrost udziału bezrobotnych. Najwyższym odsetkiem osób nie posiadających pracy powyżej 24 miesięcy charakteryzowały się województwa: podlaskie (29,4%), lubelskie (28,9%) i podkarpackie (28,0%).

Największe trudności ze znalezieniem pracy na obszarach wiejskich miały osoby ze stażem pracy 1-5 lat, które stanowiły 23,3% bezrobotnych. W trudnej sytuacji znajdowały się również osoby bez stażu pracy. W porównaniu z 2006 r. wystąpił spadek odsetka osób bezrobotnych bez stażu pracy i ze stażem pracy 10-20 lat.

Dochody gospodarstw domowych

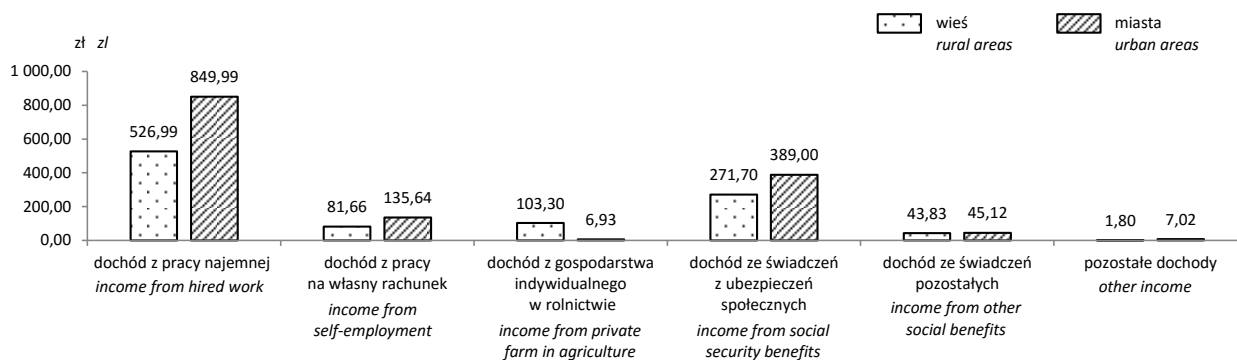
W 2014 r. w relacji do 2016 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych w Polsce poprawiła się. Osiągały one wyższe dochody i choć również więcej wydawały, wzrosła także nadwyżka dochodów nad wydatkami. Były również lepiej wyposażone w dobra trwałe użytkowania nowej generacji.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 gospodarstwo domowe w kraju w 2014 r., w zaokrągleniu do 1 zł, ukształtował się na poziomie 3764 zł i był o 1403 zł wyższy niż w 2006 r. (tj. o 59,4%). Czynnikiem istotnie różnicującym poziom, dynamikę oraz strukturę dochodów gospodarstw domowych jest ich miejsce zamieszkania. W 2014 r. dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych na wsi wynosił 1067 zł i był o ok. 30% niższy niż w miastach. Różnica ta w głównej mierze determinowana była większą liczbą osób wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś – 3,13 osób wobec 2,45 w gospodarstwach domowych w miastach. Jednak to w przypadku gospodarstw domowych na wsi w porównaniu z 2006 r. odnotowano nieznacznie większą dynamikę wzrostu przeciętnych dochodów przypadających na 1 osobę niż w miastach (61,9% wobec 60,6%).

Dochody rozporządzalne wiejskich gospodarstw domowych w 2014 r. w głównej mierze składały się z dochodów z pracy najemnej (49,4%, w miastach – 56,1%). Znaczny odsetek stanowiły również dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (25,5%, w miastach – 25,7%) oraz dochody z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (9,7%, w miastach – 0,5%). W stosunku do 2006 r. dla każdej z tych grup odnotowano wzrost przeciętnych dochodów na osobę, a największy – ponad dwukrotny – w przypadku dochodów z najmu.

WYKRES 30. DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2014 R.

CHART 30. AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLD BY PLACE OF RESIDENCE IN 2014

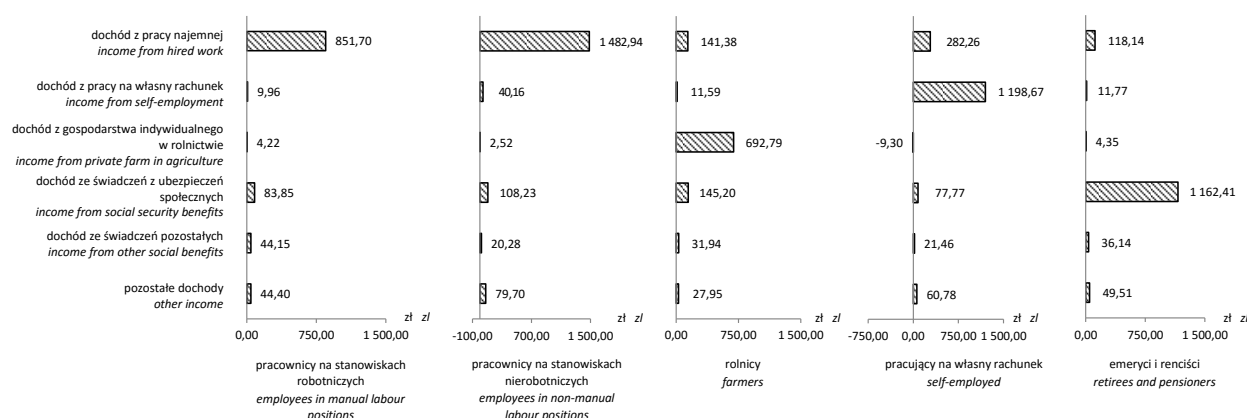
Relatywnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków odnotowano także w przypadku poszczególnych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych. W 2014 r. najwyższy przeciętny dochód osiągały gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek (5420 zł), a w następnej kolejności rolników (4568 zł). W przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie domowym

najwyższy dochód przypadła w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek (1632 zł). Z kolei gospodarstwa rolników, pomimo tego, że osiągały wysokie dochody na 1 gospodarstwo domowe, miały najniższe dochody rozporządzalne przypadające na 1 osobę w gospodarstwie domowym (1051 zł) – niższe o 21,6% od średniej krajowej. Spowodowane jest to, podobnie jak w przypadku gospodarstw domowych zamieszkujących obszary wiejskie, większą liczbą osób wchodzących w skład gospodarstw domowych rolników – w 2014 r. przeciętne gospodarstwo domowe rolników liczyło 3,93 osób, podczas gdy gospodarstwo ogółem – 2,73. Co więcej, w przypadku gospodarstw domowych rolników w 2014 r. w odniesieniu do 2006 r. odnotowano jeden z najniższych wzrostów dochodów rozporządzalnych na 1 osobę.

Głównymi składnikami dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych rolników był dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (65,9%), dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (13,8%) oraz dochód z pracy najemnej (13,5%). Dla każdej z tym grup odnotowano wzrost dochodów w porównaniu z 2006 r.

WYKRES 31. DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2014 R.

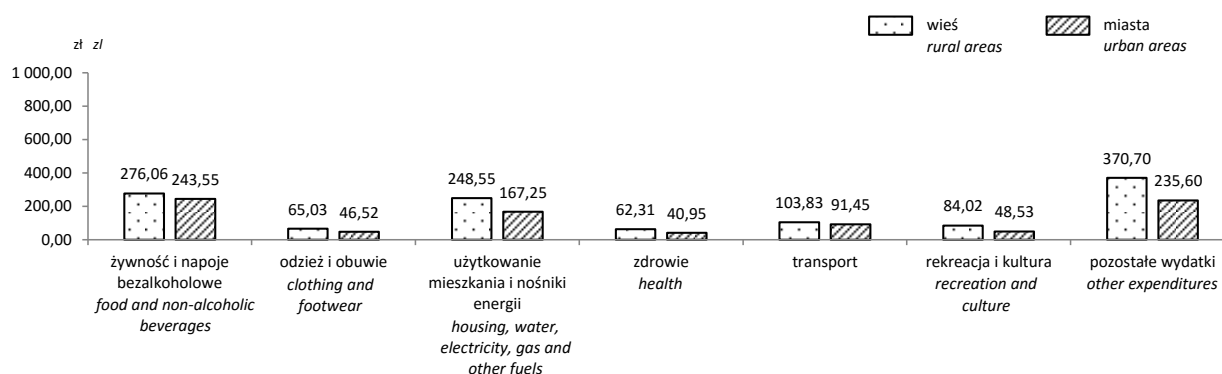
CHART 31. AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLD BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS IN 2014

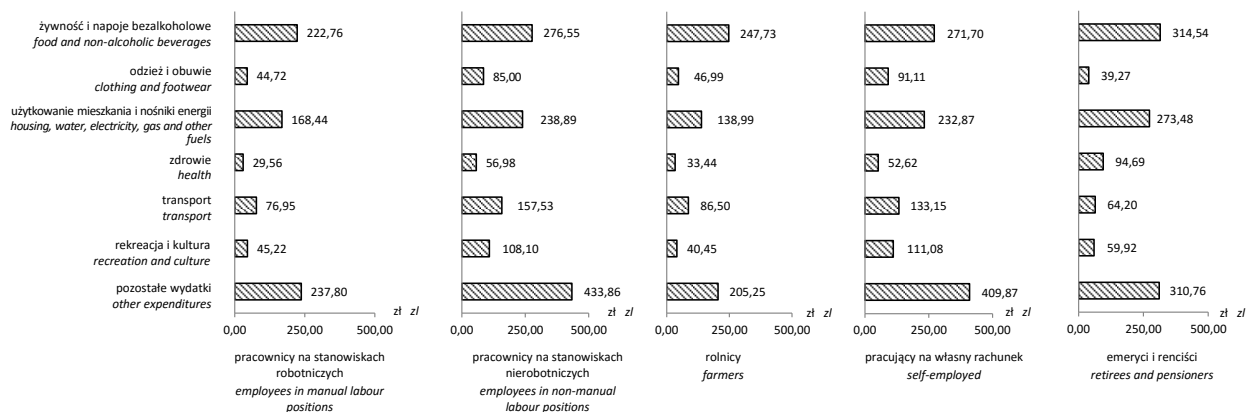
Wydatki gospodarstw domowych

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych jest czynnikiem wyraźnie różnicującym poziom i strukturę wydatków gospodarstw domowych. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania odnotowano, że wydatki ponoszone przez gospodarstwa domowe z obszarów wiejskich były o około 28% niższe niż gospodarstw domowych z miast i wynosiły 874 zł. Z kolei w przypadku wydatków ponoszonych przez poszczególne grupy społeczno-ekonomiczne, najwyższe miesięczne wydatki na 1 gospodarstwo domowe ponosiły gospodarstwa pracujących na własny rachunek (4326 zł), następnie pracowników (3506 zł) i rolników (3475 zł). Natomiast najwyższe wydatki na 1 osobę ponoszone były w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (1302 zł), a najniższe w gospodarstwach domowych rolników (799 zł). Wydatki ponoszone na 1 osobę w gospodarstwach domowych rolników były o 25,9% niższe od przeciętnej dla gospodarstw domowych ogółem. W porównaniu z 2006 r. realny wzrost wydatków na 1 gospodarstwo domowe i 1 osobę w gospodarstwie domowym wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych i wynosił od 36,3% w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek do 45,2% w gospodarstwach pracowników.

WYKRES 32. WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2014 R.
CHART 32. EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLD BY PLACE OF RESIDENCE IN 2014

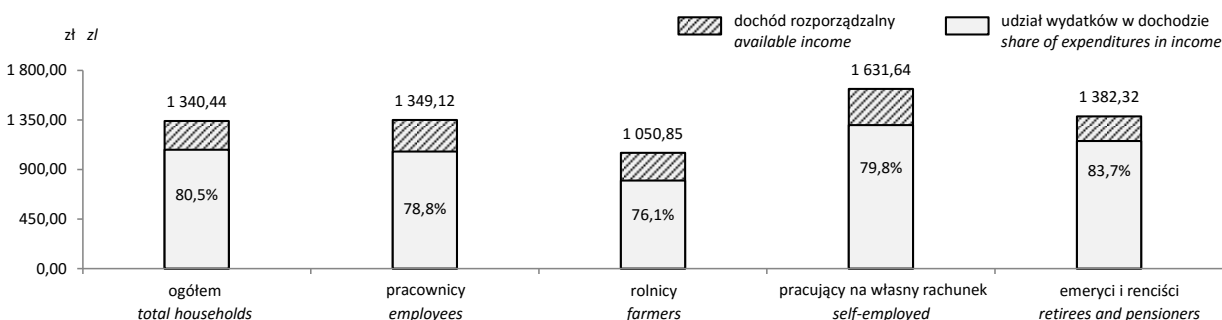

WYKRES 33. WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2014 R.
CHART 33. EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLD BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS IN 2014

Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w kraju w 2014 r. wynosił 80,5% i był niższy o 8,8 p.proc. w porównaniu z 2006 r. Udział ten nie wykazywał większego zróżnicowania w zależności od miejsca zamieszkania w przeciwieństwie do typu gospodarstwa domowego, gdzie wahał się od 76,1% w gospodarstwach domowych rolników do 83,7% w gospodarstwach emerytów i rencistów. W odniesieniu do 2006 r. odnotowano spadek udziału wydatków w dochodach we wszystkich typach gospodarstw domowych.

WYKRES 34. DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY I WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2014 R.
CHART 34. AVAILABLE INCOME AND EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLD BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS IN 2014

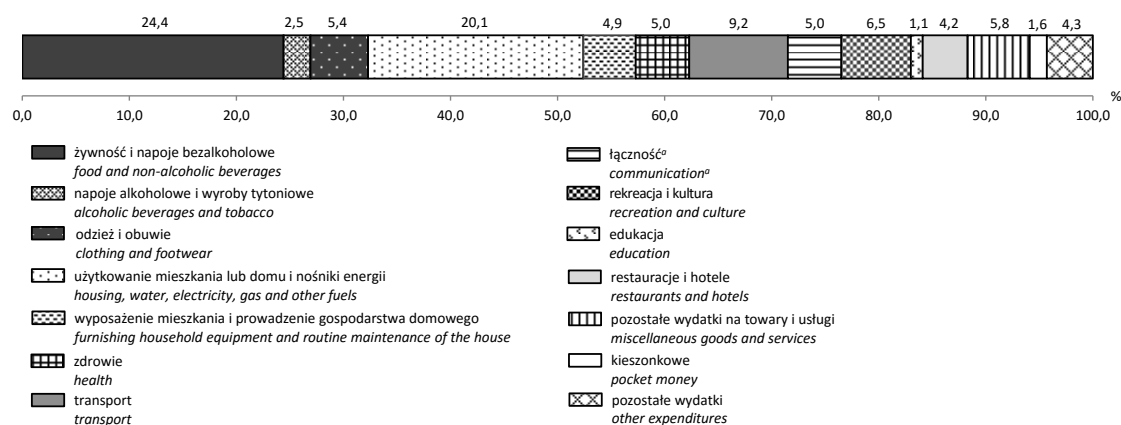

W 2014 r. na obszarach wiejskich najwyższe wydatki ponoszone były na towary i usługi konsumpcyjne – 843 zł na osobę (w miastach – 1153 zł). W gospodarstwach domowych rolników kwota ta wyniosła

769 zł. W analizowanym okresie kwota wydatków na towary i usługi konsumpcyjne, zarówno na wsi jak i w miastach, wzrosła odpowiednio o 46,0% i 44,7%.

Pośród wydatków na towary i usługi konsumpcyjne najczęściej przeznaczano na żywność i napoje bezalkoholowe – 244 zł na osobę na wsi (w miastach – 276 zł). Dużym obciążeniem dla gospodarstw domowych były również wydatki na użytkowanie mieszkań i nośniki energii, na które gospodarstwa na wsi przeznaczały 167 zł na osobę (w miastach – 249 zł). Wysokość wydatków ponoszonych na pozostałe grupy towarów i usług konsumpcyjnych nie przekraczała 95 zł na osobę.

WYKRES 35. STRUKTURA WYDATKÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH W 2014 R.
CHART 35. STRUCTURE OF HOUSEHOLDS EXPENDITURE IN RURAL AREAS IN 2014

^a łącznie z wydatkami na usługi internetowe.
^a Including expenditures on Internet services.

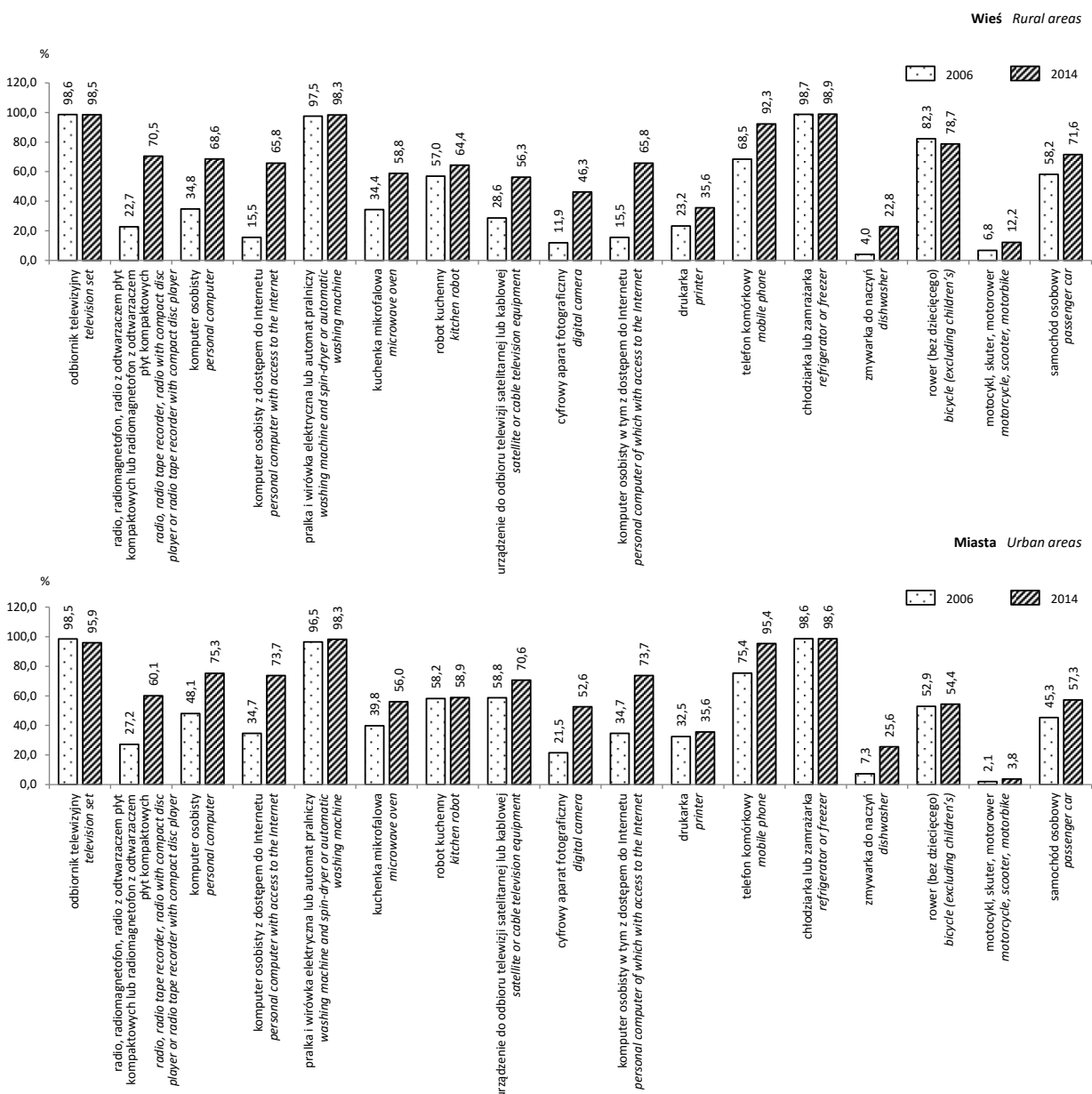
W porównaniu z 2006 r. gospodarstwa wiejskie na żywność i napoje bezalkoholowe wydawały przeciętnie o 27% więcej (w miastach o 33%), a na użytkowanie mieszkania i nośniki energii o 49% (w miastach o 47%). Na podkreślenie zasługuje fakt, że na obszarach wiejskich wystąpił duży wzrost wydatków w grupach: restauracje i hotele (ponad trzykrotny), rekreacja i kultura (o 57,9%) oraz transport (56,0%). Pomimo tego, że wydatki na restauracje i hotele oraz rekreację i kulturę tak znacznie wzrosły to nadal były one około dwukrotnie niższe niż w miastach.

Wyposażenie gospodarstwa domowego

Gospodarstwa domowe na obszarach wiejskich w 2014 r. były częściej niż w miastach wyposażone w odbiornik telewizyjny, radio lub radiomagnetofon, chłodziarkę lub zamrażarkę, kuchenkę mikrofalową, robot kuchenny, rower (bez dziecięcego), motocykl, skuter, motorower i samochód osobowy. Taki sam odsetek gospodarstw domowych na wsi jak w miastach posiadał drukarkę lub był wyposażony w pralkę, wirówkę elektryczną czy automat pralniczy. Z kolei gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta były lepiej wyposażone w nowocześniejszy sprzęt. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w porównaniu do 2006 r. odnotowano poprawę wyposażenia gospodarstw domowych w najnowocześniejsze urządzenie, a wzrost ten był większy na wsi niż w miastach – udział gospodarstw domowych mających dostęp do Internetu wzrósł o 50,3 p.proc. (w miastach o 39,0 p.proc.), posiadających cyfrowy aparat fotograficzny o 34,4 p.proc. (w miastach o 31,1 p.proc.) i komputer osobisty o 33,8 p.proc. (w miastach o 27,2 p.proc.). Mniejszy niż w 2006 r. odsetek gospodarstw domowych na wsi posiadał odbiornik telewizyjny, zestaw do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku (wieża) oraz rower (bez dziecięcego).

WYKRES 36. GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W WYBRANE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2006 I 2014

CHART 36. HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a BY PLACE OF RESIDENCE IN 2006 AND 2014

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

Zróźnicowanie sytuacji materialnej

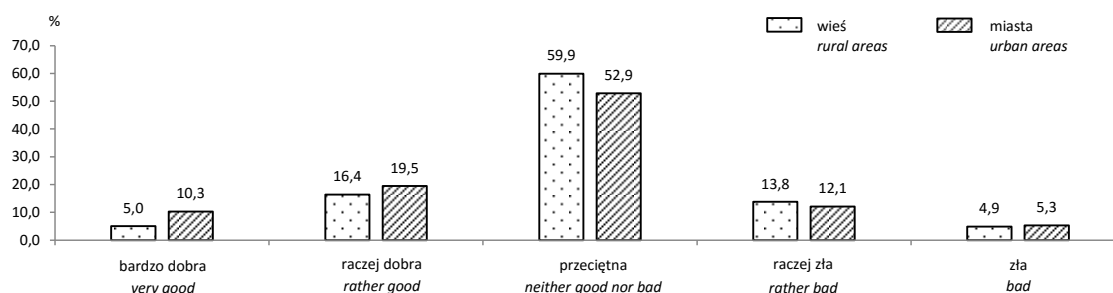
W 2014 r. ponad połowa badanych w kraju gospodarstw domowych oceniała swoją **sytuację materialną** jako przeciętną, więcej niż co czwarte gospodarstwo postrzegało ją jako raczej dobrą albo bardzo dobrą, a niespełna co piąte jako raczej złą albo złą.

Najlepiej swoją sytuację materialną (bardzo dobrze lub raczej dobrze) oceniały gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek – 48,7% oraz gospodarstwa domowe pracowników – 30,3%. Na kolejnym miejscu znalazły się gospodarstwa domowe rolników, spośród których jako dobrą lub bardzo dobrą swoją sytuację materialną oceniało 24,1% gospodarstw domowych. Największy odsetek ocen złych lub raczej złych odnotowano wśród gospodarstw domowych rencistów (37,4%).

Zróźnicowanie ocen zależne jest również od miejsca zamieszkania gospodarstw domowych. Gorzej swoją sytuację materialną oceniały gospodarstwa domowe mieszkające na wsi niż w miastach. Jako bardzo dobrą swoją sytuację materialną określiło – 5,0% wiejskich gospodarstw domowych, raczej dobrą – 16,4%, przeciętną – 59,9%, raczej złą – 13,8%, a złą – 4,9%.

WYKRES 37. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2014 R.

CHART 37. SUBJECTIVE EVALUATION OF THE FINANCIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS BY PLACE OF RESIDENCE IN 2014

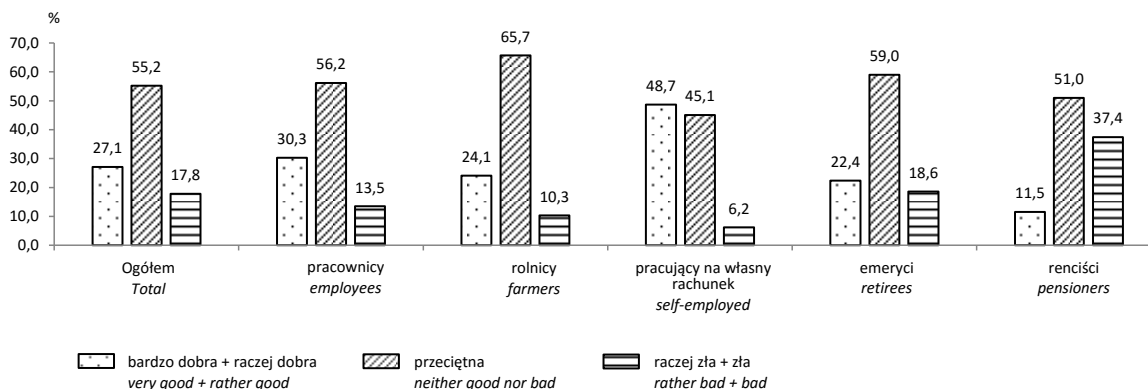

Wskaźnikiem wykorzystywanym do pomiaru nierówności dochodowych gospodarstw domowych jest **współczynnik Giniego**². Współczynnik ten dla obszarów wiejskich w 2014 r. przyjął wartość 0,329 i był wyższy od jego średniej wartości dla miast, gdzie wynosił 0,306. Świadczy to o tym, że na wsi występuje większe zróźnicowanie dochodów niż w miastach. Należy również zauważyć, że w odniesieniu do 2006 r. zróźnicowanie to pogłębiło się, bowiem spadek wartości tego współczynnika na wsi był mniejszy niż w miastach – wyniósł 0,002 wobec 0,023 w miastach.

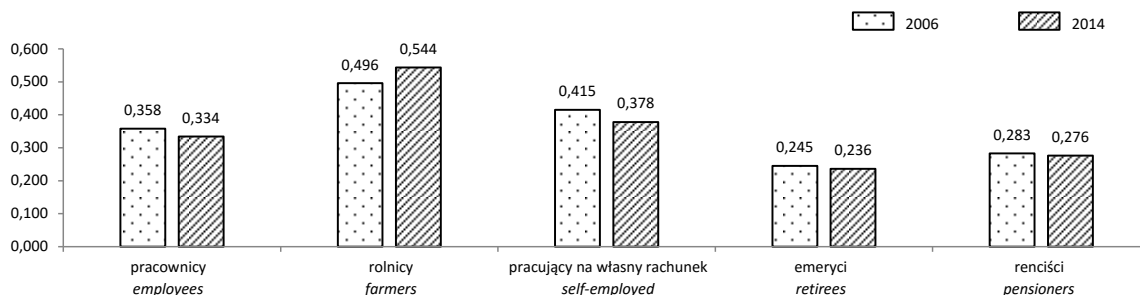
Spośród wszystkich typów gospodarstw domowych, najwyższą wartość współczynnik Giniego osiągnął w przypadku gospodarstw domowych rolników. Grupa ta jest więc najbardziej rozwarstwiona pod względem społecznym i materialnym. Co więcej, jedynie w przypadku tej grupy odnotowano wzrost jego wartości z poziomu 0,496 w 2006 r. do 0,544 w 2014 r.

WYKRES 38. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2014 R.

CHART 38. SUBJECTIVE EVALUATION OF THE FINANCIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS IN 2014

² Jego wartość zawiera się w przedziale od 0 do 1. Im wyższa jest jego wartość tym większa jest skala nierówności danej grupy ludności, co świadczy o dużym rozwarstwieniu społecznym i materialnym wśród tej grupy. Wskaźnik ten osiągnąłby wartość zero (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. We współczesnych gospodarkach waha się on od 0,250 do 0,650.

WYKRES 39. WSPÓŁCZYNNIK GINIEGO^a WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2014 R.
CHART 39. GINI COEFFICIENT^a BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS OF HOUSEHOLDS IN 2014

^a Współczynnik liczony jest na podstawie dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym.

^a Coefficient is calculated on the base of available income per capita in household.

Zasięg **ubóstwa** w Polsce jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej gospodarstwa domowego, jak i miejsca zamieszkania. W 2014 r., podobnie jak w 2007 r., zasięg ubóstwa na wsi był zdecydowanie większy niż w miastach. Poniżej ustawowej granicy ubóstwa³ egzystowało na obszarach wiejskich 18,7% osób w gospodarstwach domowych (w miastach – 8,0%), poniżej relatywnej granicy ubóstwa⁴ – 24,4% (w miastach – 11,0%), zaś poniżej granicy ubóstwa skrajnego⁵ – 11,8% (w miastach – 4,6%). W odniesieniu do 2007 r. zmniejszył się odsetek ludności żyjącej poniżej ustawowej granicy ubóstwa o 3,2 p.proc. oraz relatywnej granicy ubóstwa o 1,1 p.proc., wzrost natomiast odsetek osób o wydatkach poniżej minimum egzystencji o 1,3 p.proc. W przypadku grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych odnotowano, że w grupie gospodarstw rolników wystąpił największy odsetek gospodarstw o poziomie wydatków poniżej ustawowej oraz relatywnej granicy ubóstwa.

WYKRES 40. WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2014 R.
CHART 40. AT-RISK-OF-POVERTY RATES BY SOCIO-ECONOMIC GROUPS OF HOUSEHOLDS IN 2014

³ Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

⁴ 50% średnich miesięcznych wydatków ogółu gospodarstw domowych.

⁵ Minimum egzystencji ustalane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

3. Rolnictwo Agriculture

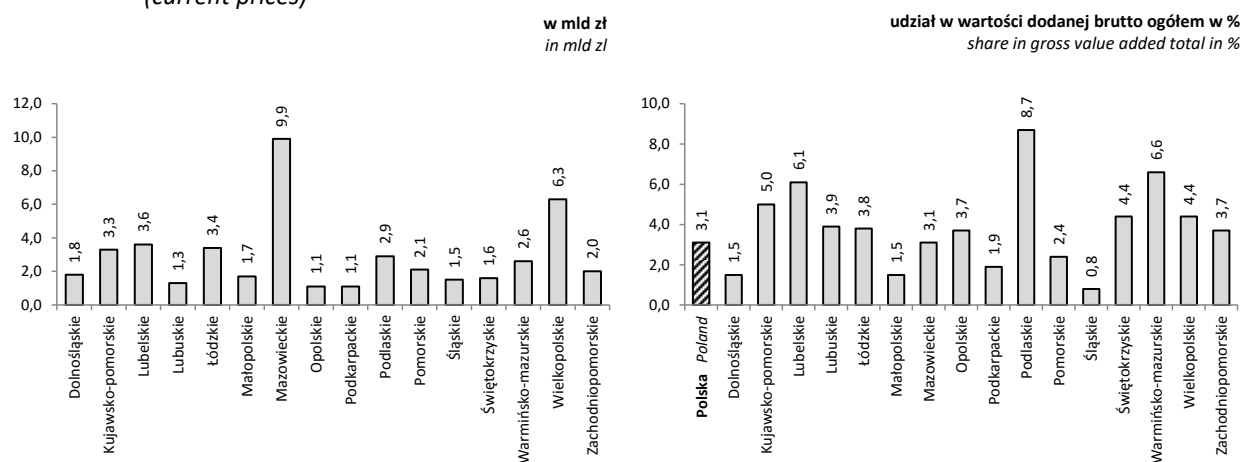
Wartość dodana brutto w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie

Udział wartości dodanej brutto rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w ogólnej wartości dodanej brutto (w cenach bieżących) w 2013 r. wyniósł 3,1% (46,1 mld zł) i był o 0,1 p.proc. mniejszy w porównaniu z 2006 r. W poszczególnych województwach udział tej sekcji był zróżnicowany i kształtował się od 0,8% w województwie śląskim do 8,7% w województwie podlaskim. Wysokie wartości przyjął on również w województwach warmińsko-mazurskim i lubelskim. Z kolei najniższe wartości nie przekraczające 2%, oprócz województwa śląskiego, osiągnął on także w województwach: małopolskim, dolnośląskim i podkarpackim. W relacji do 2006 r., w większości województw nastąpił wzrost udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wartości dodanej brutto regionu. Wyjątek stanowiły tu województwa: wielkopolskie, łódzkie, małopolskie, dolnośląskie i opolskie, gdzie zanotowano spadek udziału tej sekcji w ogólnej wartości dodanej brutto regionu.

W 2013 r. w skali kraju największą wartość dodaną brutto w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie generowały województwa mazowieckie i wielkopolskie. Łącznie wytworzyły one ponad 35% krajowej wartości dodanej brutto. Natomiast najmniejsza wartość wytworzona została w województwach: opolskim, podkarpackim i lubuskim.

WYKRES 41. WARTOŚĆ DODANA BRUTTO W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, ŁOWIECTWIE I RYBACTWIE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R. (ceny bieżące)

CHART 41. GROSS VALUE ADDED IN AGRICULTURE, FORESTRY AND FISHING BY VOIVODSHIPS IN 2013 (current prices)

Nakłady inwestycyjne w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie

Wartość nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w gospodarce narodowej (w cenach bieżących) w 2014 r. wyniosła 6,2 mld zł i stanowiła 2,5% ogółu nakładów inwestycyjnych w kraju. Ich wartość w porównaniu z 2009 r. wzrosła o 50,3%, natomiast udział o 0,6 p.proc. W układzie województw udział nakładów inwestycyjnych¹ w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych w regionie w 2014 r. wahał się

¹ Podziału dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

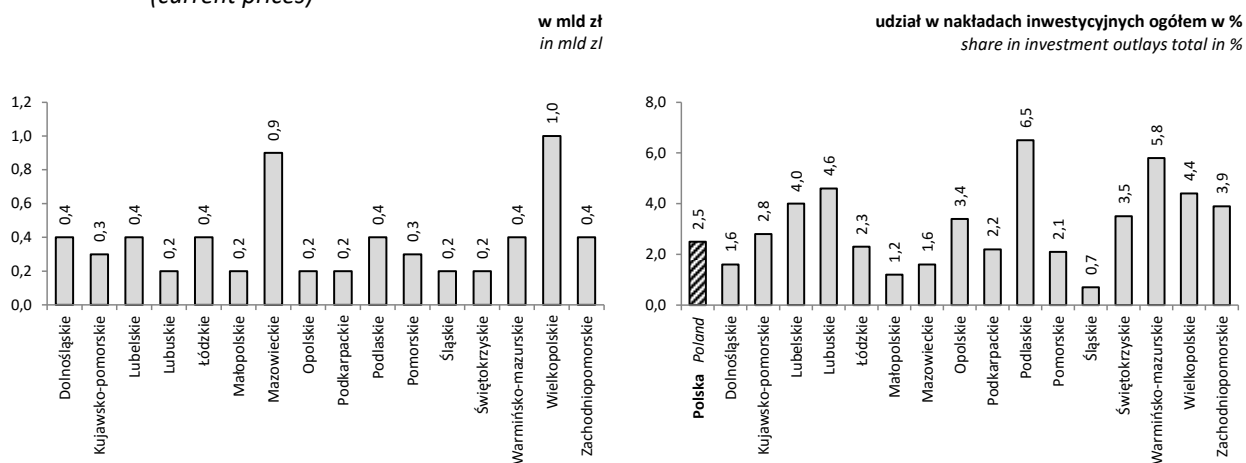

od 0,7% w województwie śląskim do 6,5% w województwie podlaskim. Na tle kraju wyróżniały się ponadto województwa: warmińsko-mazurskie, lubuskie, wielkopolskie i lubelskie, gdzie ich odsetek wynosił powyżej 4%. W porównaniu z 2009 r. udział nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wzrósł w 9 województwach, spadek miał miejsce w województwach: mazowieckim (o 11,0 p.proc.), podkarpackim (o 1,3 p.proc.), łódzkim (o 0,9 p.proc.), małopolskim (o 0,6 p.proc.), śląskim (o 0,3 p.proc.), dolnośląskim i pomorskim (po 0,1 p.proc.).

Najwyższe nakłady inwestycyjne w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w 2014 r. zostały poniesione w województwie wielkopolskim i mazowieckim (30,4% ogółu nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w kraju).

WYKRES 42. NAKŁADY INWESTYCYJNE^a W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, ŁOWIECTWIE I RYBACTWIE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. (ceny bieżące)

CHART 42. INVESTMENT OUTLAYS^a IN AGRICULTURE, FORESTRY AND FISHING BY VOIVODSHIPS IN 2014 (current prices)

^a Podziału dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.
^a The division was made on the basis of the actual location of the investment.

Wartość brutto środków trwałych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie

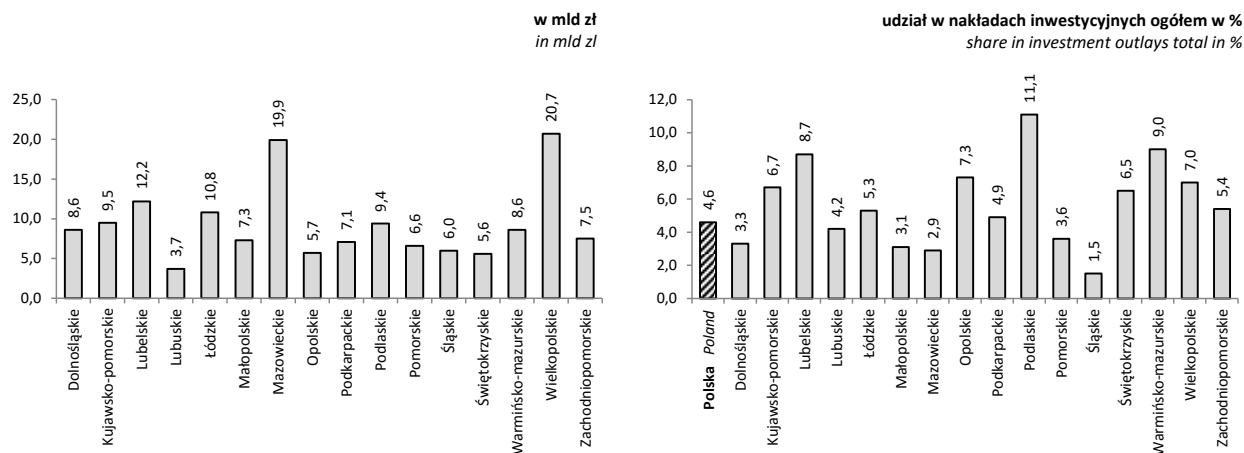
Według stanu w dniu 31 XII 2014 r. **wartość brutto środków trwałych** w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w gospodarce narodowej (w bieżących cenach ewidencyjnych) wynosiła 149,4 mld zł i stanowiła 4,6% ogólnej wartości brutto środków trwałych². W porównaniu z 2009 r. było to o 0,9 p.proc. mniej. Ponad 42% z ich ogólnej wartości w 2014 r. przypadało na 4 województwa, tj.: wielkopolskie, mazowieckie, lubelskie i łódzkie.

Udział wartości brutto środków trwałych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w ogólnej wartości brutto środków trwałych najwyższy był w województwie podlaskim – 11,1%, a najniższy w województwie śląskim (1,5%). W 10 województwach w relacji do 2009 r. miał miejsce spadek udziału wartości brutto środków trwałych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, wzrost wystąpił w województwach: lubelskim (o 4,9 p.proc.), kujawsko-pomorskim (o 3,4 p.proc.), podlaskim (o 3,0 p.proc.), wielkopolskim (o 2,7 p.proc.), lubuskim (o 2,4 p.proc.) i warmińsko-mazurskim (o 0,5 p.proc.).

² Podziału środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) w układzie województw dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

WYKRES 43. WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, ŁOWIECTWIE I RYBACTWIE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. (bieżące ceny ewidencyjne)

CHART 43. GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a IN AGRICULTURE, FORESTRY AND FISHING BY VOIVODSHIPS IN 2014 (current book-keeping prices)

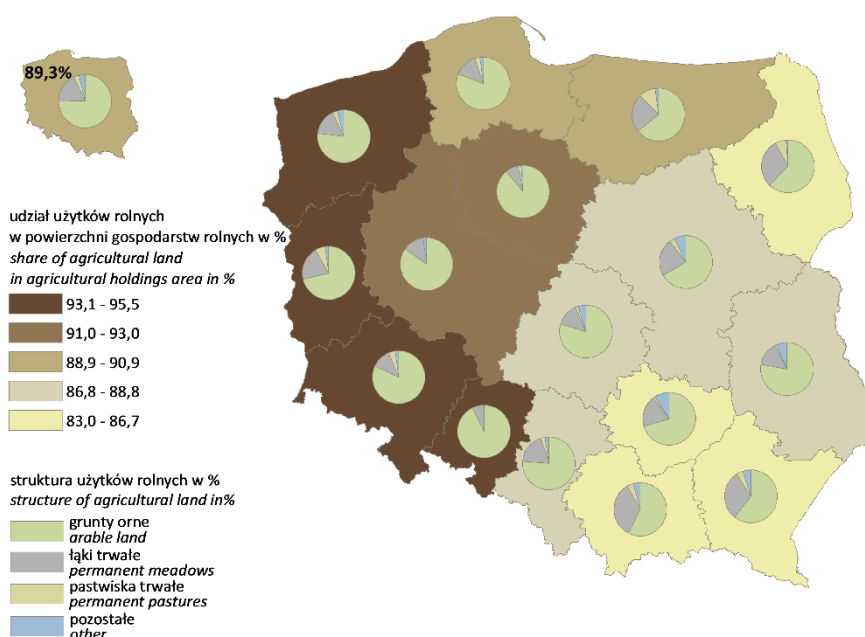
^a Podziału dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.
^a The division was made on the basis of the actual location of the investment.

Użytkowanie gruntów

W 2014 r. powierzchnia gospodarstw rolnych zajmował 16,3 mln ha, tj. 56,0% powierzchni obszarów wiejskich. W strukturze powierzchni gospodarstw rolnych 89,3% (14,6 mln ha) stanowiły użytki rolne, 5,5% lasy i grunty leśne (902,4 tys. ha), a 5,2% (846,5 tys. ha) pozostałe grunty. Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze** wynosiła 14424,2 tys. ha i stanowiła 99,1% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

MAPA 9. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w czerwcu

MAP 9. LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS BY VOIVODSHIPS IN 2014 As of June

W układzie terytorialnym udział użytków rolnych wahał się od 83,0% w województwie małopolskim do 95,4% w województwie opolskim. Ponad 90% ich udziałem wyróżniały się również województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie i wielkopolskie. Z kolei największym udziałem lasów i gruntów leśnych w powierzchni gospodarstw rolnych charakteryzowało się województwo podlaskie (10,1%), a pozostałych gruntów – województwa podkarpackie (7,8%) i małopolskie (7,5%).

W powierzchni użytków rolnych największy areal zajmowały grunty orne, które w 2014 r. stanowiły 74,8% (10,9 mln ha). Trwałe użytki zielone, tj. łąki i pastwiska trwałe, obejmowały powierzchnię 3,1 mln ha – 19,1% powierzchni użytków rolnych, a sady i pozostałe grunty 543,5 tys. ha – 3,7%. Analogicznie jak w przypadku użytków zielonych, największym udziałem gruntów ornyczych wyróżniało się województwo opolskie (91,2%), w którym jednocześnie wystąpił najmniejszy udział trwałych użytków zielonych – 8,1%. Z kolei województwo małopolskie charakteryzowało się najmniejszym udziałem gruntów ornyczych – 57,2%, a największym trwałych użytków zielonych – 38,3%. Dużym udziałem łąk i pastwisk trwałych cechowały się także województwa: podlaskie (36,5%), podkarpackie (34,5%) i warmińsko-mazurskie (33,7%).

Około 44% (6,4 mln) ogólnej powierzchni **użytków rolnych** było **zmeliorowanych**. W strukturze zmeliorowanych użytków rolnych 72,1% stanowiły grunty orne, a pozostałe 27,9% łąki i pastwiska trwałe. Udział zmeliorowanych użytków zielonych był znacznie zróżnicowany przestrzennie i wahał się od 22,9% w województwie lubelskim do 62,2% w województwie warmińsko-mazurskim. Wysokim udziałem zmeliorowanych użytków rolnych wyróżniały się również województwa: pomorskie (57,6%), śląskie (55,3%), wielkopolskie (54,3%) i opolskie (51,1%).

Z kolei powierzchnia **nawadnianych użytków rolnych** w 2014 r. wynosiła 66,1 tys. ha – 0,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Największy areal użytków rolnych nawadniany był w województwach: wielkopolskim (20,7 tys. ha) i mazowieckim (12,5 tys. ha), co łącznie stanowiło 50,2% ogólnej powierzchni nawadnianych użytków rolnych w kraju. W województwach: małopolskim, śląskim i świętokrzyskim w 2014 r. nie nawadniano użytków rolnych.

Od początku swojej działalności, tj. od 1992 r., Agencja Nieruchomości Rolnych do Zasobu przejęła 4,7 mln ha, z tego 3,2 mln ha rozdysponowała trwale. W **Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa** (ZWRSP) na koniec 2014 r. pozostawało prawie 1,5 mln ha, w tym ponad 1,1 mln ha było w dzierżawie, a 268,7 tys. ha czekało na rozdysponowanie.

Zdecydowana większość gruntów przejętych do ZWRSP – 3,8 mln ha (80%) – pochodziła ze zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej. Z uwagi na to przeważająca powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu (65,1%, czyli 3,1 mln ha), głównie za sprawą uwarunkowań lokalizacyjnych byłych ppgr, obejmowała tereny województw zachodniej i północnej Polski: zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i pomorskiego.

Ceny ziemi zarówno w obrocie prywatnym, jak i z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa od lat wykazują tendencję wzrostową. W 2014 r. **cenę gruntów ornyczych w obrocie prywatnym** kształtowały się średnio na poziomie ponad 32 tys. zł za 1 ha i były ponad trzykrotnie wyższe niż w 2006 r. Za 1 ha dobrych (pszenno-buraczanych) gruntów ornyczych płacono średnio 42,5 tys. zł, średnich (żytnio-ziemniaczanych) – blisko 33 tys. zł, a słabych (piaszczystych) – ponad 23 tys. zł. Najwyższe ceny gruntów ornyczych za ha w obrocie prywatnym w 2014 r. zanotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (44,4 tys. zł), wielkopolskim (43,4 tys. zł) i opolskim (40,9 tys. zł).

Średnia cena gruntów rolnych z Zasobu WRSP w 2014 r. wyniosła 25,6 tys. zł za 1 ha. Za 1 ha najczęściej płacono w województwach: opolskim – 36,4 tys. zł, wielkopolskim – 35,7 tys. zł i mazowieckim – 33,4 tys. zł, a najmniej w województwach podlaskim – 16,0 tys. zł i świętokrzyskim – 16,5 tys. zł. Najwyższą średnią cenę sprzedaży w 2014 r. odnotowano dla grupy obszarowej 300 ha i więcej – 28,3 tys. zł za 1 ha gruntów, najniższą – dla grupy obszarowej 1-10 ha – 21,2 tys. zł za 1 ha.

Gospodarstwa rolne

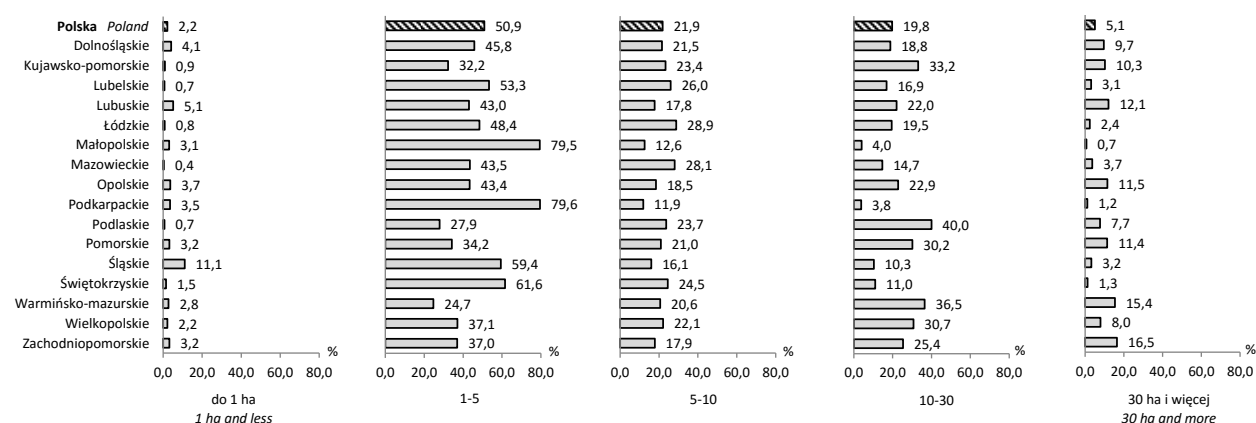
W 2014 r. ogólna liczba gospodarstw rolnych w Polsce wynosiła 1,4 mln. W ich strukturze najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 1-5 ha – co drugie gospodarstwo rolne miało taką powierzchnię. Duże udziały posiadały również gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha (21,9%) oraz o powierzchni 10-30 ha (19,8%). Z kolei udział gospodarstw najmniejszych, tj., o powierzchni do 1 ha wynosił 2,2%, a największych o powierzchni powyżej 30 ha – 5,1%.

W układzie województw w 2014 r. największy udział gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 1 ha odnotowano w województwie śląskim (11,1%). Gospodarstwa rolne z przedziału 1-5 ha największy odsetek stanowiły w województwach podkarpackim (79,6%) i małopolskim (79,5%). Z kolei największy udział gospodarstw rolnych z przedziału 5-10 ha odnotowano w województwach: łódzkim, mazowieckim i lubelskim, a z przedziału 10-30 ha w województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim, kujawsko-pomorskim i wielkopolskim. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 30 ha największy odsetek stanowiły w województwach zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim.

WYKRES 44. STRUKTURA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH I WOJEWÓDZTW W 2014 R.

Stan w czerwcu

CHART 44. STRUCTURE OF AGRICULTURAL HOLDINGS BY AREA GROUPS OF AGRICULTURAL LAND AND VOIVODSHIPS IN 2014
As of June

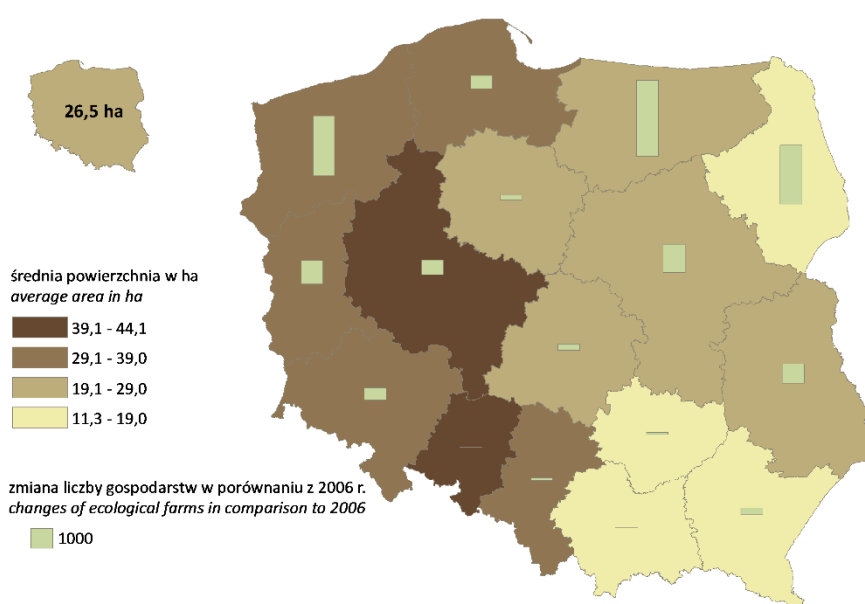
Obserwowane w ostatnich latach duże zainteresowanie produkcją ekologiczną sprawiło, że liczba gospodarstw ekologicznych w porównaniu z 2006 r. wzrosła prawie trzykrotnie, w efekcie czego w 2014 r. w Polsce funkcjonowało 24,8 tys. gospodarstw ekologicznych. Spośród nich 84,7% (21,0 tys.) posiadało certyfikat, a pozostałe 3,8 tys. znajdowało się w trakcie przedstawiania na produkcję ekologiczną. Gospodarstwa ekologiczne w 2014 r. zajmowały powierzchnię 657,9 tys. ha, tj. prawie trzykrotnie większą

niż w 2006 r. Średnia powierzchnia jednego gospodarstwa ekologicznego wynosiła 26,5 ha i była o 1,7 ha większa w stosunku do 2006 r.

W układzie województw najwięcej gospodarstw ekologicznych zlokalizowanych było w województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i podlaskim – łącznie 45,1% gospodarstw ekologicznych w kraju. We wszystkich województwach w porównaniu z 2006 r. nastąpił wzrost ich liczby. Gospodarstwa ekologiczne o największej średniej powierzchni występowały w województwach opolskim (44,1 ha) i wielkopolskim (43,6 ha), a najmniejszych w województwach małopolskim (11,3 ha) i świętokrzyskim (13,1 ha).

MAPA 10. EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

MAP 10. ECOLOGICAL FARMS BY VOIVODSHIPS IN 2014

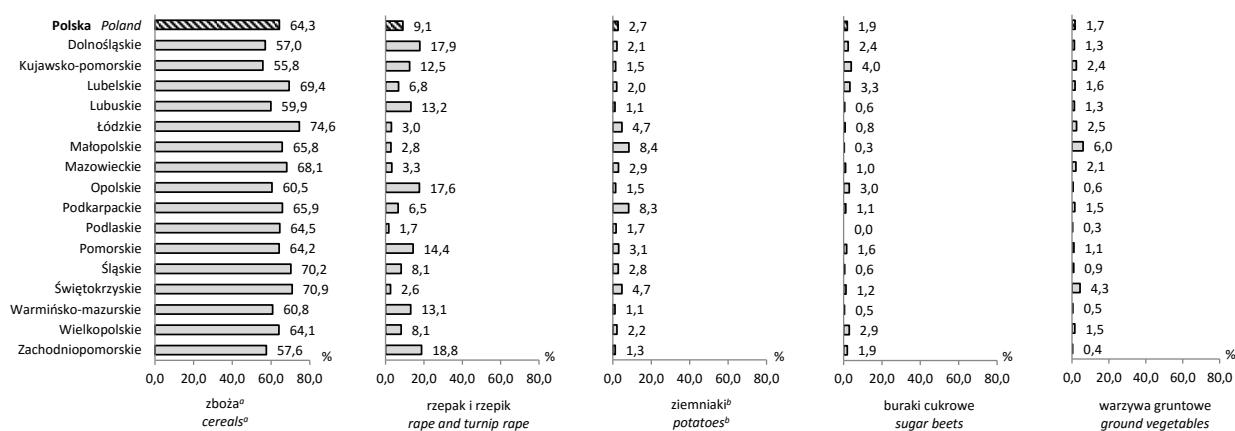
Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów rolnych w 2014 r. wynosiła 10,4 mln ha i stanowiła 71,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych, a 95,6% powierzchni gruntów ornych. W strukturze zasiewów przeważały zboża podstawowe z mieszankami, które zajmowały 6,7 mln ha, tj. 64,3% powierzchni zasiewów. Powierzchnia upraw rzepaku i rzepiku obejmowała 9,1% (951,1 tys. ha) powierzchni zasiewów, ziemniaków – 2,7% (276,9 tys. ha), buraków cukrowych – 1,9% (197,6 tys. ha), a warzyw gruntowych – 1,7% (172,4 tys. ha).

Wśród województw, najwyższym udziałem zasiewów zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w regionie charakteryzowały się województwa: łódzkie, świętokrzyskie i śląskie. Uprawy rzepaku i rzepiku w strukturze zasiewów poszczególnych województw największy odsetek stanowiły w województwach: zachodniopomorskim, dolnośląskim i opolskim, a ziemniaków w województwach małopolskim i podkarpackim. Z kolei powierzchnia zasiewów buraków cukrowych największy odsetek stanowiła w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim i opolskim, natomiast warzyw gruntowych w województwach małopolskim i świętokrzyskim.

WYKRES 45. UDZIAŁ ZASIEWÓW GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW W POWIERZCHNI ZASIEWÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
Stan w czerwcu

CHART 45. SHARE OF SOWN AREA OF MAIN CROPS IN SOWN AREA BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of June

^a Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi. ^b W 2014 r. łącznie z powierzchnią i produkcją w ogrodach przydomowych.
^a Basic cereals with cereal mixed. ^b In 2014 including area and production from kitchen gardens.

Pogłowie zwierząt gospodarskich

W 2014 r. gospodarstwa rolne utrzymywały 5,9 mln bydła (w tym 41,9% stanowiły krowy), 11,7 mln szt. trzody chlewnej, 129,9 mln szt. drobiu kurzego, 222,8 tys. owiec, 207,1 tys. szt. koni i 81,7 tys. szt. kóz. W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych przypadało 40,7 szt. bydła (17,0 szt. krów), 80,5 szt. trzody chlewnej, 892,0 szt. drobiu kurzego, 1,5 szt. owiec, 0,6 szt. kóz i 1,4 szt. koni.

W układzie województw najwięcej sztuk **bydła** hodowanych było w województwach: mazowieckim, podlaskim i wielkopolskim – łącznie ponad 50% pogłowia bydła w kraju. W województwach tych przypadało także najwięcej sztuk bydła na 100 ha użytków rolnych – odpowiednio 60,8 szt., 87,9 szt. i 49,5 szt. W porównaniu z 2006 r. w 8 województwach zanotowano wzrost pogłowia bydła, a w 8 wystąpił spadek – największy spadek miał miejsce w województwie podkarpackim, gdzie pogłowie bydła zmniejszyło się prawie dwukrotnie.

Na tle kraju największym pogłowiem **trzody chlewnej** wyróżniało się województwo wielkopolskie, gdzie hodowano 35,3% ogólnej liczby trzody chlewnej w kraju. W województwie tym jednocześnie przypadało najwięcej sztuk bydła na 100 ha użytków rolnych – 230,3. Duże wartości wskaźnik ten przyjął także w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim i pomorskim. Pogłowie trzody chlewnej w stosunku do 2006 r. zmalało we wszystkich województwach.

Najwięcej sztuk **drobiu kurzego** utrzymywane było w województwach wielkopolskim i mazowieckim – łącznie 41,9% pogłowia drobiu kurzego w kraju. Natomiast na 100 ha użytków rolnych największa obsada drobiu przypadała w województwie śląskim – 2107,9 szt. W porównaniu z 2006 r. w 10 województwach wystąpił wzrost pogłowia drobiu, poza województwami: lubelskim (spadek o 44,0%), podkarpackim (o 36,1%), łódzkim (o 30,4%), opolskim (o 20,7%), małopolskim (o 20,6%) i dolnośląskim (o 3,4%).

Prawie 30% ogólnego pogłowia **owiec** w kraju było hodowanych w województwie małopolskim, co przełożyło się na najwyższą w kraju obsadę owiec na 100 ha użytków rolnych wynoszącą 12,2 szt. W 6 województwach, tj.: lubuskim (o 42,8%), pomorskim (o 31,8%), warmińsko-mazurskim (o 27,5%),

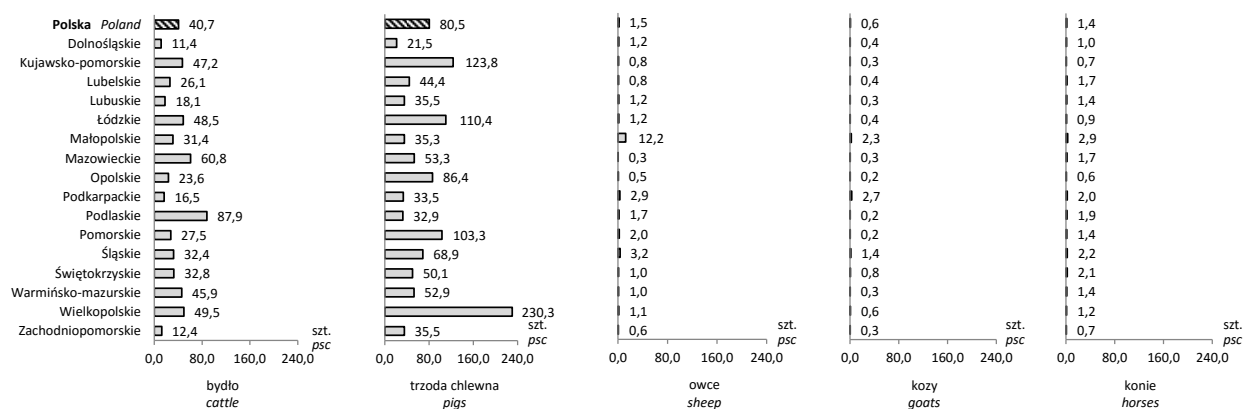
świętokrzyskim (o 22,1%), opolskim (o 18,9%) i podkarpackim (o 5,5%) w porównaniu z 2006 r. nastąpił wzrost pogłowia owiec.

Pod względem wielkości pogłowia **kóz** wyróżniały się województwa: podkarpackie, małopolskie i wielkopolskie, gdzie hodowano 48,0% z ogółu kóz w kraju. Na 100 ha użytków rolnych najczęściej kóz przypadało w województwach: podkarpackim (2,7 szt.), małopolskim (2,3 szt.) i śląskim (1,4 szt.). W większości województw w odniesieniu do 2006 r. wystąpił spadek pogłowia kóz, wzrost miał miejsce w województwach: zachodniopomorskim (o 9,7%), podkarpackim i kujawsko-pomorskim (po 4,1%).

Pogłowie **koni** największe było w województwach: mazowieckim, lubelskim, wielkopolskim i podlaskim – 46,8% ogółu koni w kraju. Z kolei na 100 ha użytków rolnych najczęściej koni przypadało w województwach: małopolskim (2,9 szt.), śląskim (2,2 szt.), świętokrzyskim (2,1 szt.) i podkarpackim (2,0 szt.). Wzrost pogłowia koni w porównaniu z 2006 r. wystąpił w 2 województwach wielkopolskim (o 13,4%) i lubuskim (o 12,2%).

WYKRES 46. OBSADA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w czerwcu

CHART 46. LIVESTOCK DENSITY PER 100 HA OF AGRICULTURAL LAND BY VOIVODSHIPS IN 2014 As of June

Produkcja rolnicza

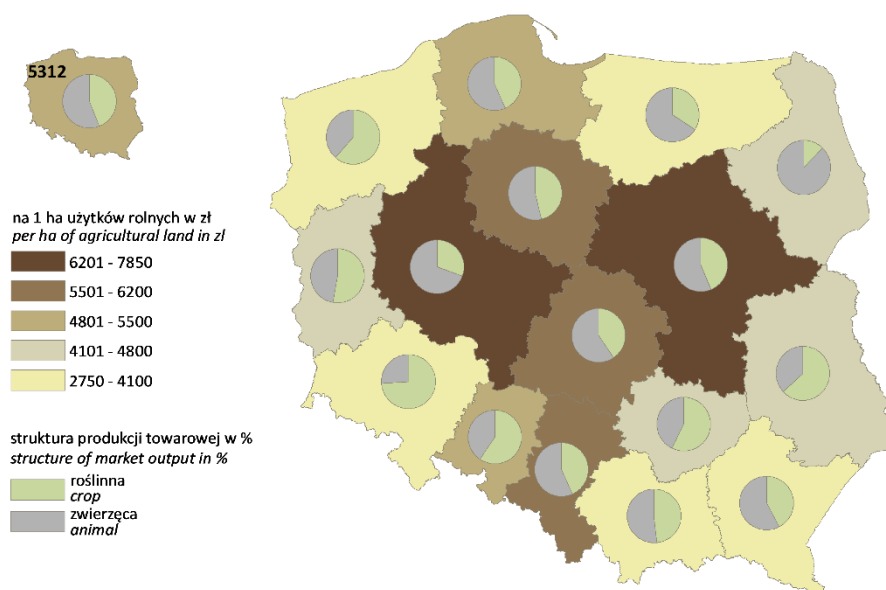
Globalna produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w 2013 r. wyniosła 7180 zł. Najwyższą wartość wskaźnik ten przyjął w województwach wielkopolskim (10,2 tys. zł/ha) i mazowieckim (9,0 tys. zł/ha), a najniższą w województwie podkarpackim (4,5 tys. zł/ha). Z kolei **towarowa produkcja rolnicza** na 1 ha użytków rolnych kształtowała się na poziomie 5312 zł i wahała się od 2750 zł w województwie podkarpackim do 7850 zł w województwie wielkopolskim. Wysokie wartości wskaźnik ten przyjął również w województwach mazowieckim (6840 zł) i kujawsko-pomorskim (6024 zł).

W 2013 r. w **strukturze towarowej produkcji rolniczej**, 56,0% przypadało na produkcję zwierzęcą, a 44,0% na produkcję roślinną. W relacji do 2006 r. wzrósł udział produkcji roślinnej (o 8,7 p.proc.) kosztem produkcji zwierzęcej. Na zmniejszenie udziału towarowej produkcji zwierzęcej wpływ miał przede wszystkim znaczny spadek udziału towarowej produkcji żywca wieprzowego (z 21,7% w 2006 r. do 14,0% w 2013 r.). W towarowej produkcji roślinnej w 2013 r. przeważały zboża i warzywa, a w towarowej produkcji zwierzęcej – mleko krowie, żywiec wieprzowy i drobiowy. Spośród tych grup w porównaniu z 2006 r. wzrósł udział zbóż (o 7,0 p.proc.) i warzyw (o 2,0 p.proc.).

W ujęciu regionalnym w 2013 r. największy udział w produkcji towarowej ogółem, roślinnej i zwierzęcej miały województwa mazowieckie i wielkopolskie. W przypadku towarowej produkcji roślinnej znaczący udział posiadało również województwo lubelskie (11,8%). W strukturze towarowej produkcji rolniczej produkcja zwierzęca przeważała w 8 województwach (wielkopolskim, mazowieckim, podlaskim, łódzkim, warmińsko-mazurskim, pomorskim, śląskim i podkarpackim). W dwóch z tych województw, tj. w łódzkim i pomorskim, w 2006 r. przeważała produkcja roślinna.

MAPA 11. TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R. (ceny stałe^a)

MAP 11. MARKET AGRICULTURAL OUTPUT BY VOIVODSHIPS IN 2013 (constant prices^a)

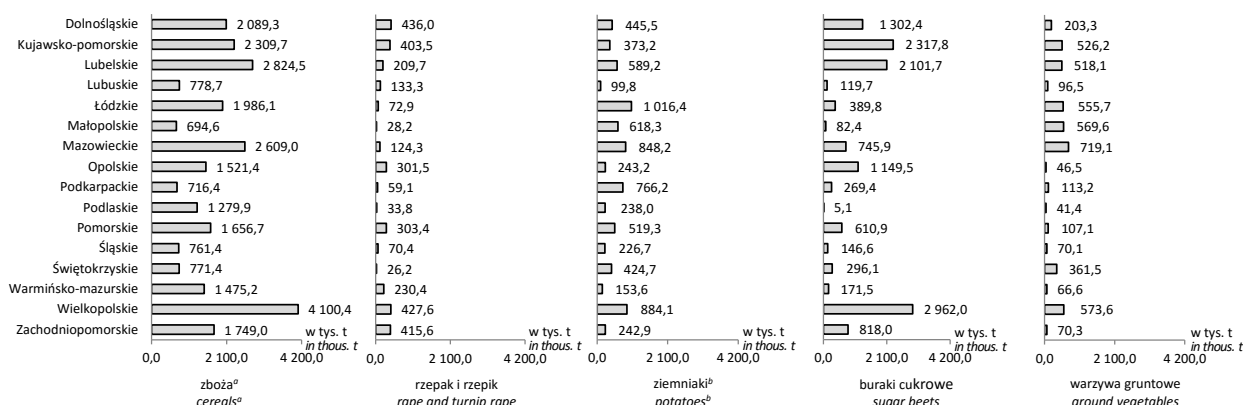
Ogólna **wartość produktów rolnych** dostarczonych do skupu (w cenach bieżących) w 2014 r. wyniosła ponad 59 mld zł i była o 88,8% większa (o 27,8 mld zł) niż w 2006 r. Skup produktów roślinnych w 2014 r. wyniósł 18,7 mld zł, a zwierzęcych – 40,4 mld zł. W stosunku do 2006 r. wartość skupu produktów roślinnych była ponad dwukrotnie wyższa, natomiast zwierzęcych o 81,3%. Zarówno w przypadku produktów roślinnych, jak i zwierzęcych największą wartość skupu odnotowano w województwie wielkopolskim – odpowiednio 2,9 mld zł i 7,9 mld zł.

W 2014 r. w porównaniu z 2006 r. notowany był wzrost **cen** wszystkich podstawowych **produktów rolnych**, tj. ziarna zbóż (o 52,7%), ziemniaków jadalnych (o 19,4%), żywca rzeźnego wołowego (o 47,5%) i wieprzowego (o 35,4%) oraz mleka krowiego (o 47,3%). Średnie ceny ziarna zbóż w 2014 r. wyniosły 68,36 zł/dt, ziemniaków – 51,99 zł/dt, żywca wołowego – 5,96 zł/kg, żywca wieprzowego – 4,82 zł/kg oraz mleka – 1,37 zł/l.

Zbiory większości **głównych ziemiopłodów** rolnych były wyższe niż w 2006 r. i wyniosły odpowiednio: zbóż – 27323,8 tys. t (więcej o 33,6%), buraków cukrowych – 13488,9 tys. t (o 17,6%), rzepaku i rzepiku – 3275,8 tys. t (o 17,6%) i warzyw gruntowych – 4639,0 tys. t (o 5,2%). Wyjątek stanowiły ziemniaki, których zbiory w 2014 r. wynosiły 7689,2 tys. t i były niższe o 14,4% niż w 2006 r. W 2014 r. najwyższe zbiory zbóż i buraków cukrowych wystąpiły w województwie wielkopolskim, ziemniaków w województwie łódzkim, rzepaku i rzepiku w województwie dolnośląskim, a warzyw gruntowych w województwie mazowieckim.

WYKRES 47. ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
CHART 47. PRODUCTION OF MAIN CROPS BY VOIVODSHIPS IN 2014

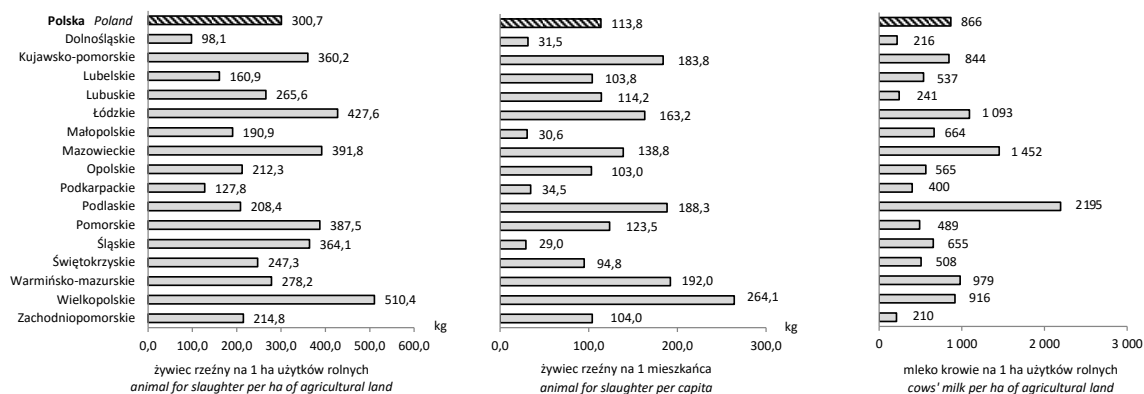

a Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi. b W 2014 r. łącznie z powierzchnią i produkcją w ogrodach przydomowych.
 a Basic cereals with cereal mixed. b In 2014 including area and production from kitchen gardens.

W 2009 r. łączna produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna) wyniosła 4,4 mln t i była o 516,8 tys. t wyższa niż w 2006 r. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych przypadało 300,7 kg mięsa (więcej o 58,7 kg niż w 2006 r.), a na 1 mieszkańca – 113,8 kg (więcej o 12,5 kg).

WYKRES 48. PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO (W PRZELICZENIU NA MIĘSO^a) I MLEKA KROWIEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 48. PRODUCTION OF ANIMALS (FOR SLAUGHTER IN TERMS OF MEAT^a) AND COWS' MILK BY VOIVODSHIPS IN 2014

a W wadze poubojowej ciepłej. b łącznie z tłuszczami i podrobami; wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna.
 a In post-slaughter warm weight. b Including fats and pluck; beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game.

Ponad 47% krajowej produkcji mięsa w 2014 r. skupione było w 3 województwach, tj. wielkopolskim, mazowieckim i łódzkim. Także w województwach tych przypadała największa produkcja mięsa na 1 ha użytków rolnych, wynosząca odpowiednio w województwie wielkopolskim – 510,4 kg, łódzkim – 427,6 kg, mazowieckim – 391,8 kg. Z kolei na 1 mieszkańca produkcja mięsa największe rozmiary przyjęła w województwach: wielkopolskim (264,1 kg), warmińsko-mazurskim (192,0 kg), podlaskim (188,3 kg) i kujawsko-pomorskim (183,8 kg). W porównaniu z 2006 r. w 11 województwach zanotowano wzrost produkcji mięsa, spadek miał miejsce w województwach: małopolskim (o 56,8 tys. kg, tj. 35,6%),

podkarpackim (o 34,5 tys. kg, tj. 31,9%), dolnośląskim (o 27,6 tys. kg, tj. 23,1%), lubelskim (o 18,4 tys. kg, tj. o 7,6%) i opolskim (o 10,7 tys. kg, tj. o 9,4%).

W 2014 r. **produkcja mleka krowiego** wyniosła 12607,3 mln l i była o 8,4% wyższa niż w 2006 r. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych dało to 866 l mleka, tj. o 137 l więcej w odniesieniu do 2006 r. Największą koncentracją produkcji mleka krowiego ogółem oraz na 1 ha użytków rolnych charakteryzowały się województwa podlaskie i mazowieckie.

Wybrane środki produkcji rolniczej

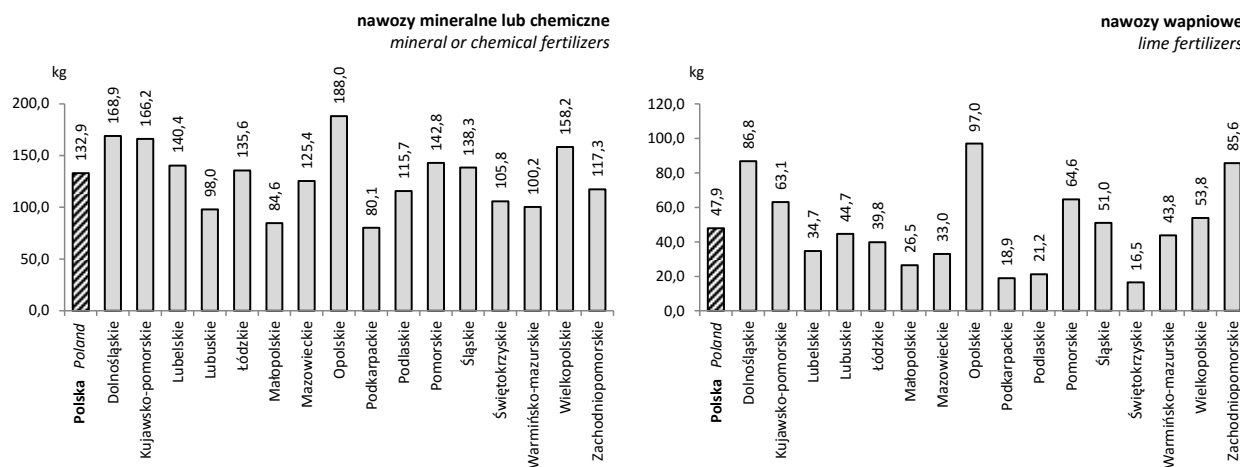
W roku gospodarczym 2013/14 zużycie **nawozów mineralnych lub chemicznych (NPK)** wyniosło 1935,3 tys. t i w porównaniu z rokiem gospodarczym 2005/06 było niższe o 30,8 tys. t (o 1,6%). Jednak w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych było wyższe o 9,6 kg i w 2014 r. wyniosło 132,9 kg. Pod zasiewy w roku gospodarczym 2013/14 na 1 ha użytków rolnych zastosowano 75,5 kg nawozów azotowych, 23,4 kg nawozów fosforowych i 34,1 kg nawozów potasowych. W przypadku nawozów azotowych i potasowych było to odpowiednio o 13,0 kg i 1,0 kg więcej niż w roku gospodarczym 2005/06, natomiast w przypadku nawozów fosforowych o 4,3 kg mniej.

W analizowanym okresie nastąpił także spadek zużycia **nawozów wapniowych**. W roku gospodarczym 2013/14 gospodarstwa rolne pod zasiewy zastosowały 697,2 tys. t nawozów wapniowych, co na 1 ha użytków rolnych dało 47,9 kg i było to odpowiednio mniej o 176,5 tys. t (o 20,2%) i 6,9 kg/ha (o 12,6%) mniej niż w roku gospodarczym 2005/06.

Najwięcej nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2013/14 zastosowano w województwach: opolskim, dolnośląskim i kujawsko-pomorskim, najmniej w województwach: podkarpackim, małopolskim i lubuskim. W porównaniu z rokiem gospodarczym 2005/06 w większości województw wystąpił wzrost poziomu nawożenia na 1 ha, spadek miał miejsce w 6 województwach, tj.: warmińsko-mazurskim (o 24,2 kg), lubuskim (o 18,2 kg), kujawsko-pomorskim (o 16,1 kg), łódzkim (o 8,1 kg), świętokrzyskim (o 4,0 kg) i wielkopolskim (o 2,8 kg).

WYKRES 49. ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH^a ORAZ WAPNIOWYCH^b W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZT W ROKU GOSPODARCZYM 2013/14

CHART 49. CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL^a AND LIME FERTILIZERS^b IN TERMS OF PURE INGREDIENT PER HA OF AGRICULTURAL LAND BY VOIVODSHIPS IN FARMING YEAR 2013/14

^a łącznie z nawozami wieloskładnikowymi. ^b Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.
^a Including mixed fertilizers. ^b Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

Poziom zużycia nawozów wapniowych był znacznie zróżnicowany terytorialnie i wahał się od 16,5 kg/ha w województwie świętokrzyskim do 97,0 kg/ha w województwie opolskim. Spadek nawożenia wapniowego w przeliczeniu na 1 ha wystąpił w większości województw, oprócz: małopolskiego (wzrost o 12,6 kg), podkarpackiego (o 12,3 kg), lubuskiego (o 9,0 kg), warmińsko-mazurskiego (o 7,8 kg), zachodniopomorskiego (o 3,3 kg) i podlaskiego (o 1,3 kg).

W 2014 r. na potrzeby rolnictwa sprzedano 64,8 tys. t **środków ochrony roślin** w masie towarowej, tj. o 57,5% więcej niż w 2005 r. Tym samym w stosunku do 2005 r. zwiększyła się sprzedaż substancji czynnej zawartej w środkach ochrony roślin o 7,5 tys. t (o 46,9%) i wyniosła w 2014 r. 23,6 tys. t.

W strukturze sprzedaży środków ochrony roślin w masie towarowej największy udział posiadały środki chwastobójcze (56,1%), następnie środki grzybobójcze i zaprawy roślinne (27,5%), środki owadobójcze (7,0%) i regulatory wzrostu (6,5%). W stosunku do 2006 r. nastąpił wzrost sprzedaży środków owadobójczych (ponad dwukrotnie), grzybobójczych i zapraw roślinnych (o 79,4%), regulatorów wzrostu (69,6%) oraz chwastobójczych (o 48,6%). Spadek sprzedaży miał miejsce w przypadku środków gryzoniobójczych (o 89,6%).

Środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

W 2014 r. wpływy środków pieniężnych na Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych wyniosły 171,8 mln zł i było to o 81,2% więcej niż w 2006 r. Największe wpływy uzyskano z opłat rocznych – 161,7 mln zł (94,1%). W układzie województw największe wpływy zanotowano w województwach dolnośląskim (34,0 mln zł) i wielkopolskim (33,5 mln zł).

W 2014 r. blisko 93% środków pieniężnych zgromadzonych przez Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych przeznaczono³ na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych, a ok. 3% na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji. Niewielkie środki pieniężne zostały przeznaczone na użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie oraz rekultywację gruntów na cele rolnicze.

W oparciu o środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2014 r. zbudowano i przebudowano 1,5 tys. km dróg dojazdowych do gruntów rolnych, a użyźniono i ulepszono 6,8 tys. ha gleb. Ponadto zbudowano lub poddano renowacji 106 ha zbiorników wodnych służących małej retencji wodnej (w tym 69 ha w województwie wielkopolskim), a 149 ha gruntów zrehabilitowano na cele rolnicze (w tym 148 ha w województwie dolnośląskim).

³ Środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych przeznaczane są na zadania określone przepisami art.20 ust.2 i art.25 ust.1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 Nr 121, poz.1266, z późniejszymi zmianami).

4. Działalność pozarolnicza *Non-agricultural activity*

Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON

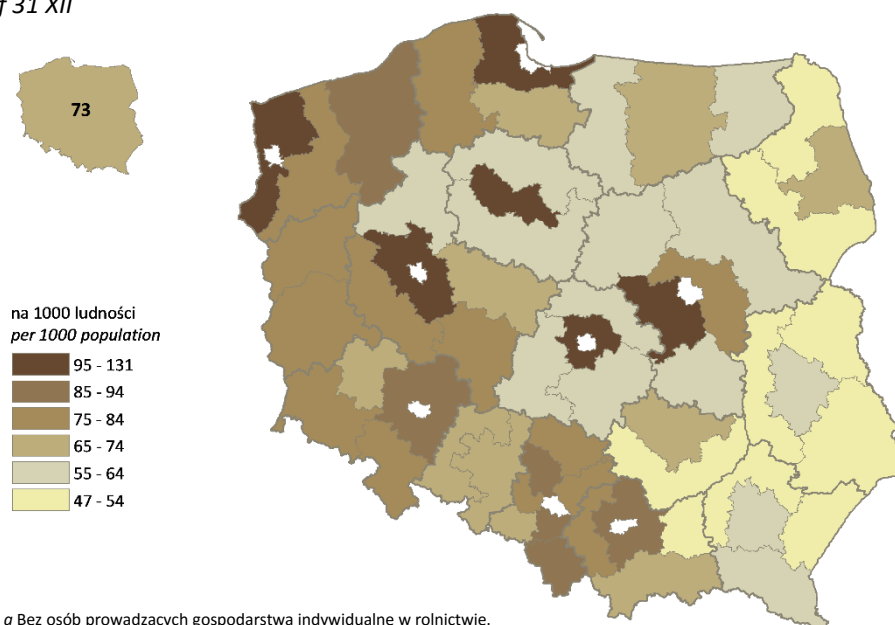
Według stanu na dzień 31 XII 2014 r. do rejestru REGON wpisanych było 4,1 mln podmiotów gospodarki narodowej, z czego 26,9% (1,1 mln) zlokalizowanych było na obszarach wiejskich. W porównaniu z 2009 r. liczba podmiotów gospodarczych na obszarach wiejskich wzrosła o 18,4% (w miastach o 7,3%). Na 1000 mieszkańców terenów wiejskich w 2014 r. przypadały 73 podmioty i było to prawie dwukrotnie mniej niż w miastach, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 130.

W układzie województw w 2014 r. najwięcej podmiotów do rejestru REGON wpisanych było na obszarach wiejskich województw: mazowieckiego (13,6%), wielkopolskiego (12,1%) i małopolskiego (11,5%) oraz zlokalizowanych na ich terenach podregionów: warszawskiego zachodniego (4,9%), krakowskiego (4,3%) i poznańskiego (4,1%). Najmniej podmiotów zarejestrowanych było w województwach podlaskim (2,3%) i lubuskim (2,7%) oraz w podregionach gliwickim województwa śląskiego (0,4%), suwalskim województwa podlaskiego (0,5%), sosnowieckim województwa śląskiego (0,6%), ełckim województwa warmińsko-mazurskiego (0,7%), bytomskim województwa śląskiego (0,7%), białostockim województwa podlaskiego (0,8%), legnicko-głogowskim województwa dolnośląskiego, białskim województwa lubelskiego oraz tyskim i rybnickim województwa śląskiego (po 0,9%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich najwięcej podmiotów przypadało w województwie zachodniopomorskim (91) oraz podregionach: warszawskim zachodnim (131), poznańskim (126), szczecińskim województwa zachodniopomorskiego (111) i bydgosko-toruńskim województwa kujawsko-pomorskiego (103), natomiast najmniej w województwach: lubelskim, podlaskim i podkarpackim (po 55) oraz warmińsko-mazurskim (60) a także w podregionach suwalskim województwa podlaskiego (47) i przemyskim województwa podkarpackiego (49).

MAPA 12. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

MAP 12. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014
As of 31 XII

W porównaniu z 2009 r. we wszystkich województwach i podregionach wystąpił wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów przypadających na 1000 ludności.

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej zlokalizowanych na obszarach wiejskich według **klas wielkości** największy odsetek stanowiły podmioty o liczbie pracujących do 9 osób – 96,0% (w miastach – 95,5%). W odniesieniu do 2009 r. ich udział wzrósł o 1,2 p.proc. (w miastach o 0,7 p.proc.), przy jednoczesnym spadku udziału pozostałych grup. Podmioty o liczbie pracujących do 9 osób przeważały również na terenach wiejskich wszystkich województw i podregionów.

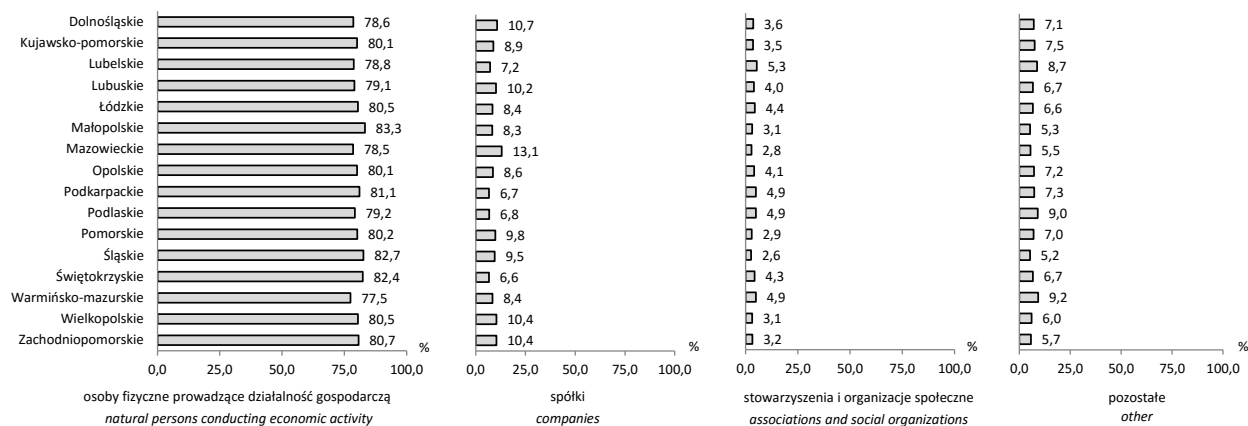
W 2014 r. na obszarach wiejskich działalność prowadziło 377 podmiotów o liczbie pracujących 250-999 osób (mniej o 35 niż w 2009 r.) i 55 podmiotów o liczbie pracujących powyżej 1000 osób (mniej o 6). Najwięcej z nich zlokalizowanych było na terenach wiejskich województw wielkopolskiego i mazowieckiego.

Na obszarach wiejskich największy odsetek w strukturze podmiotów gospodarki narodowej według **form prawnych** stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 80,4% (w miastach – 68,7%). W następnej kolejności znalazły się spółki (9,5%) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,6%). W porównaniu z 2009 r. spadł udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 1,2 p.proc.) kosztem wzrostu udziału spółek (o 0,8 p.proc.), fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (po 0,1 p.proc.).

We wszystkich województwach i podregionach w 2014 r. na obszarach wiejskich przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Pod względem udziału spółek na tle kraju wyróżniały się tereny wiejskie województwa mazowieckiego (13,1% podmiotów w regionie) oraz podregionów warszawskiego zachodniego (21,5%) i poznańskiego (15,2%). Natomiast największym udziałem stowarzyszeń i organizacji społecznych charakteryzowało się województwo lubelskie (5,3%) i położony na jego terenie podregion biały (6,1%) oraz dodatkowo podregion przemyski (6,2%).

WYKRES 50. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGION NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG FORM PRAWNYCH I WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 50. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGION REGISTER IN RURAL AREAS BY LEGAL STATUS AND VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

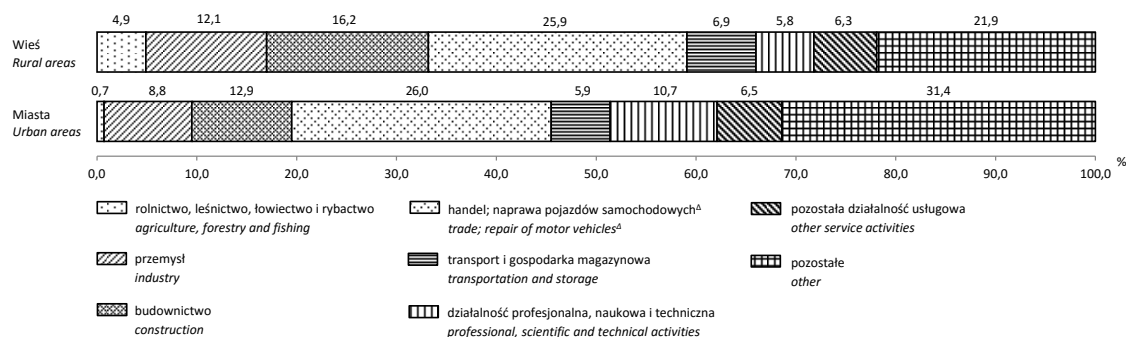

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Biorąc pod uwagę **rodzaj działalności** prowadzony przez podmioty gospodarki narodowej funkcjonujące na terenach wiejskich **w podziale na sekcje PKD 2007** odnotowano, że w 2014 r. najwięcej podmiotów zajmowało się handlem i naprawą pojazdów samochodowych – 25,9% (w miastach – 26,0%). Ich odsetek w porównaniu z 2009 r. zmalał o 2,1 p.proc. (w miastach o 2,9 p.proc.). Kolejne miejsce pod względem liczebności zajmowały podmioty prowadzące działalność budowlaną – 16,2% (wzrost o 0,2 p.proc. w stosunku do 2009 r.), przemysłową – 12,1% (identycznie jak w 2009 r.), transportową i magazynową – 6,9% (spadek o 0,7 p.proc.) oraz pozostałą usługową – 6,3% (wzrost o 1,0 p.proc.). Udziały pozostałych sekcji PKD 2007 nie przekroczyły 6,0%.

WYKRES 51. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W 2014 r. Stan w dniu 31 XII

CHART 51. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 IN 2014 As of 31 XII

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

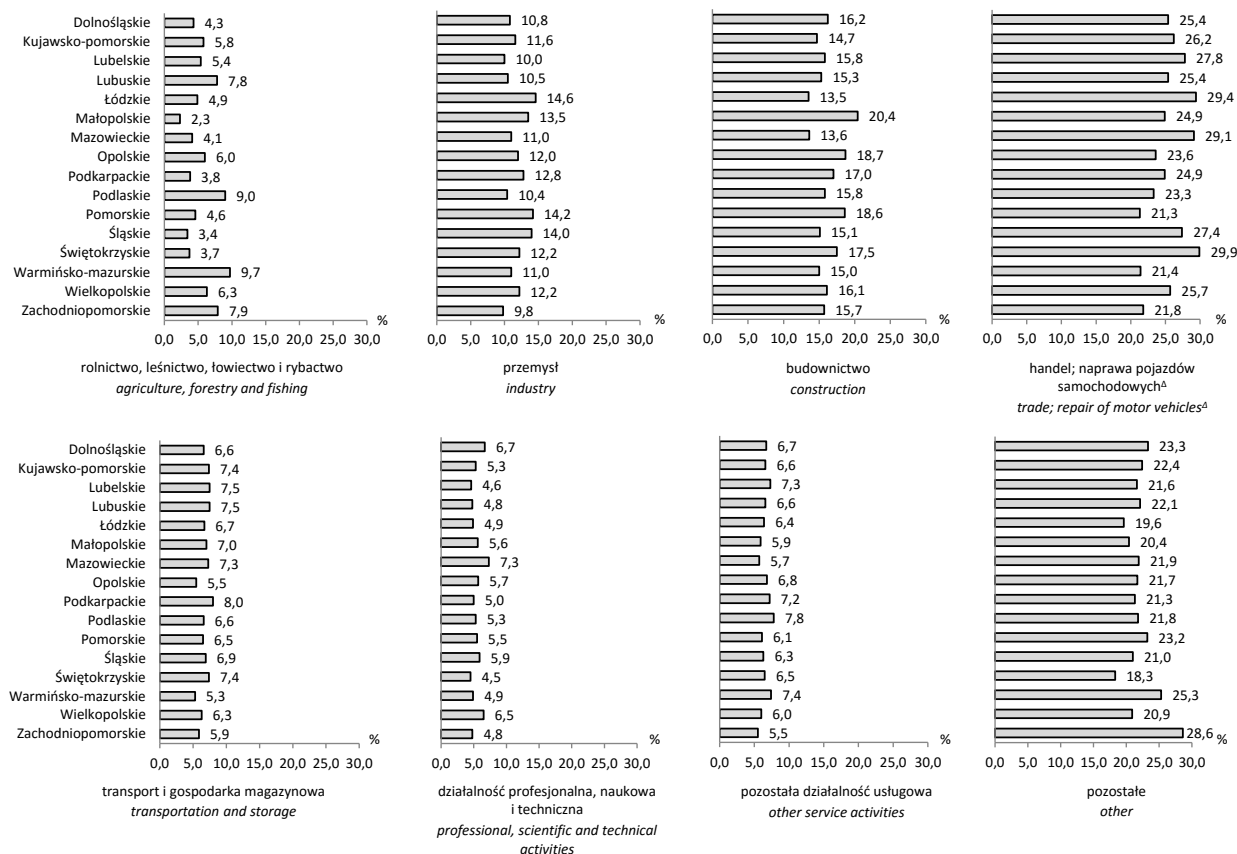
W układzie terytorialnym na terenach wiejskich wszystkich województw i podregionów przeważały podmioty zajmujące się handlem i naprawą pojazdów samochodowych – wyjątek stanowiły podregiony nowosądecki i tarnowski województwa małopolskiego, gdzie przeważały podmioty związane z budownictwem (odpowiednio 27,1% i 23,1%). Na tle kraju dużym udziałem podmiotów budowlanych wyróżniało się również województwo małopolskie (20,4% podmiotów w regionie) na terenie którego zlokalizowane są wymienione wcześniej podregiony. Odsetek podmiotów prowadzących działalność przemysłową najwyższy był w województwach: łódzkim (14,6%), pomorskim (14,2%) i śląskim (14,0%) oraz podregionach: oświęcimskim (19,3%) i częstochowskim (18,5%) województwa małopolskiego, łódzkim (16,3%) i piotrkowskim (16,0%) województwa łódzkiego. Transportem i gospodarką magazynową najwięcej podmiotów zajmowało się w województwie podkarpackim (8,0% podmiotów w regionie) i w podregionach: sosnowieckim województwa śląskiego (9,8%), rzeszowskim (8,9%) i tarnobrzeskim (8,2%) województwa podkarpackiego oraz gorzowskim województwa lubuskiego (8,1%). Ponadto na tle kraju dużym udziałem podmiotów zajmujących się:

- 1) rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem wyróżniały się województwo warmińsko-mazurskie (9,7%) oraz podregiony: suwalski województwa podlaskiego (12,9% podmiotów w regionie), leszczyński województwa wielkopolskiego (12,7%), etcki (11,3%) i elbląski (10,5%) województwa warmińsko-mazurskiego oraz tomżyński województwa podlaskiego (10,2%);
- 2) zakwaterowaniem i gastronomią – województwo zachodniopomorskie (9,8%) oraz podregiony koszaliński (13,8%) i stargardzki (10,1%) województwa zachodniopomorskiego;

3) działalnością profesjonalną, naukową i techniczną – województwo mazowieckie (7,3%) oraz podregiony warszawski zachodni (10,8%) i poznański (10,4%).

**WYKRES 52. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 I WOJEWÓDZTW W 2014 r.
Stan w dniu 31 XII**

**CHART 52. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 AND VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII**

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON

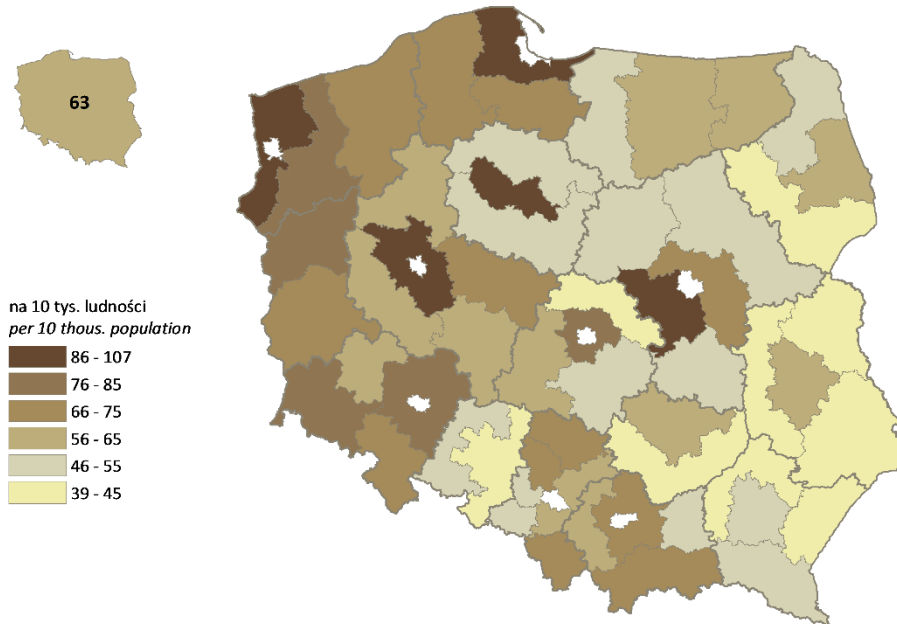
W 2014 r. w kraju do rejestru REGON wpisano 357,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, w tym 110,5 tys. (30,9%) podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą na obszarach wiejskich. Ponad 87% nowo zarejestrowanych podmiotów na terenach wiejskich stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a 5,3% spółki.

Na 10 tys. ludności obszarów wiejskich w 2014 r. przypadały 73 nowe podmioty (w miastach – 106). Najwyższą wartość wskaźnik ten przyjęły na terenach wiejskich województw pomorskiego (97) i zachodniopomorskiego (94) oraz zlokalizowanych na ich terenach podregionów: gdańskiego (121) i szczecińskiego (112). Na tle kraju wyróżniały się również podregiony warszawski zachodni (115) i poznański (114). Najmniej nowych podmiotów na 10 tys. osób zarejestrowano w województwach: podlaskim (55), opolskim, lubelskim i podkarpackim (po 56) oraz w podregionach: sandomiersko-jędrzejowskim województwa świętokrzyskiego (45), skierniewickim województwa łódzkiego i łomżyńskim województwa podlaskiego (po 47) oraz przemyskim województwa podkarpackiego (49).

Wzrost wartości tego wskaźnika w stosunku do 2009 r. odnotowano w 4 województwach: podlaskim, pomorskim, lubelskim i mazowieckim oraz 13 podregionach.

MAPA 13. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 13. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a NEWLY RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014

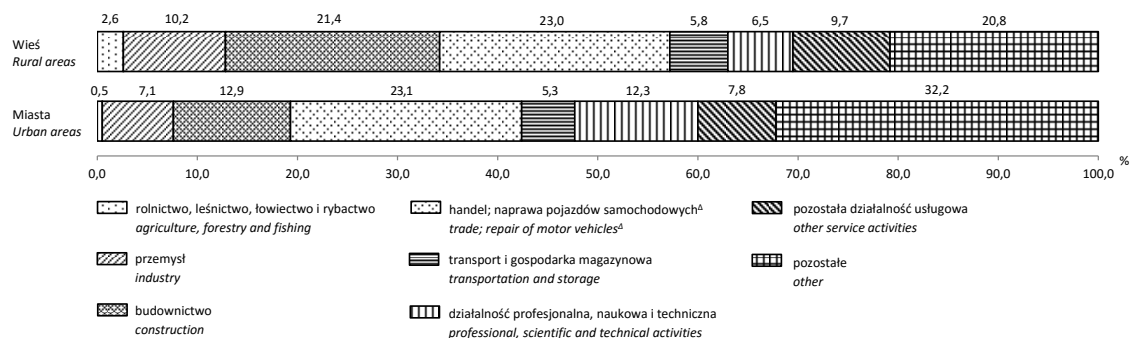

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Wśród podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą na obszarach wiejskich przeważały jednostki zajmujące się handlem i naprawą pojazdów samochodowych – 23,0%. Drugą, pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zaliczane do sekcji budownictwo – 21,4%. Kolejne miejsca zajmowały odpowiednio podmioty prowadzące działalność przemysłową (10,2%) i pozostałą usługową (9,7%), profesjonalną, naukową i techniczną (6,5%) oraz transportową i magazynową (5,8%). Udziały pozostałych sekcji PKD 2007 nie przekroczyły 5,0%.

WYKRES 53. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W 2014 r.

CHART 53. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a NEWLY RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 IN 2014

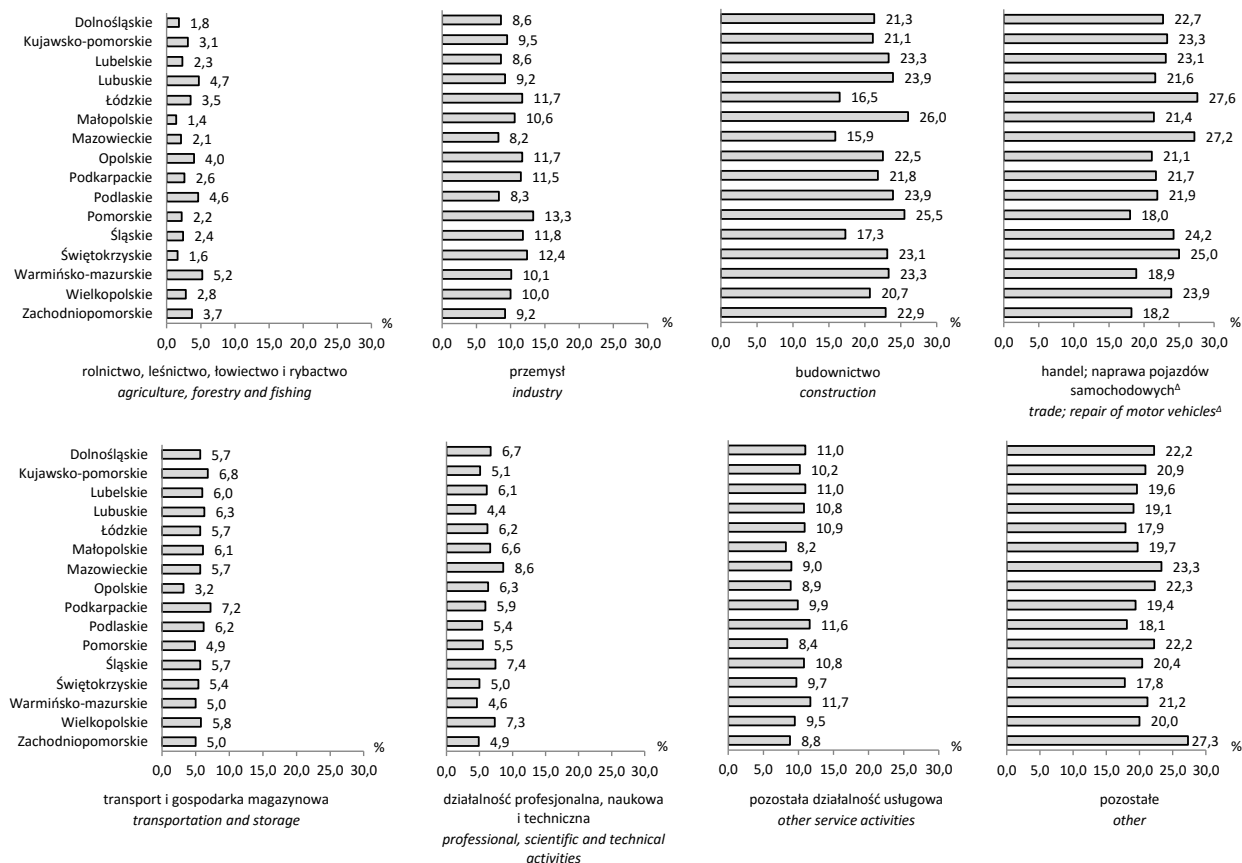
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W układzie terytorialnym, wśród podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą na terenach wiejskich, w 7 województwach największy udział posiadały podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów samochodowych, a w kolejnych 9 z budownictwem. Natomiast w ujęciu podregionów działalność budowlana przeważała w 25. Dużym odsetkiem nowych podmiotów przemysłowych charakteryzowało się województwo pomorskie (13,3% podmiotów w regionie) oraz podregiony: częstochowski (15,7%), sandomiersko-jędrzejowski (14,2%), gdański (14,0%) i oświęcimski (13,5%). Pozostałą działalnością usługową najwięcej nowych podmiotów zajmowało się w województwach warmińsko-mazurskim (11,7%) i podlaskim (11,6%) oraz podregionach: legnicko-głogowski (14,3%), piotrkowskim (13,9%) i tyskim (13,8%). Największym odsetkiem podmiotów rozpoczynających działalność profesjonalną, naukową i techniczną charakteryzowało się województwo mazowieckie (8,6%) oraz podregiony: warszawski zachodni (13,2%), poznański (12,4%), gliwicki (11,1%) i tyski (11,0%). Działalność związaną z transportem i gospodarką magazynową najwięcej jednostek podjęło w województwie podkarpackim (7,2%) i podregionach: pilskim województwa wielkopolskiego (9,1%), rzeszowskim (8,7%), nowosądeckim województwa małopolskiego oraz wrocławskim województwa kujawsko-pomorskiego (po 8,1%). Do rejestru REGON, najwięcej podmiotów prowadzących działalność związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem wpisało się w województwie warmińsko-mazurskiego (5,2%) i podregionach: suwalskim (8,2%), ełckim (7,0%), skierniewickim (6,4%) i ostrołęcko-siedleckim (5,7%).

WYKRES 54. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 I WOJEWÓDZTW W 2014 r.

CHART 54. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a NEWLY RECORDED IN THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 AND VOIVODSHIPS IN 2014

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

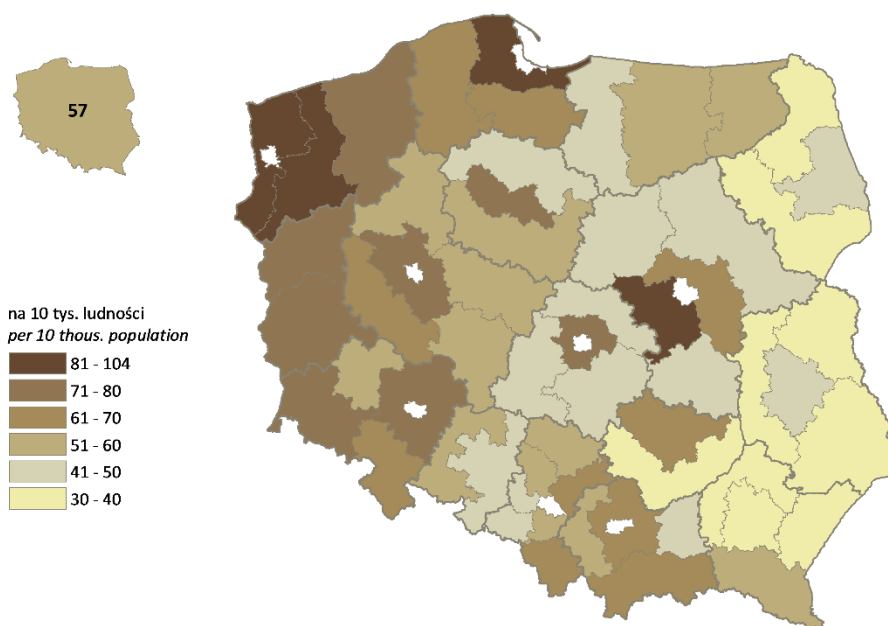
Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON

Z rejestru REGON w 2014 r. wyrejestrowało się 86,8 tys. podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich (tj. 28,5% ogółu podmiotów wyrejestrowanych w kraju). Podobnie, jak w przypadku podmiotów nowo zarejestrowanych, najliczniejszą grupę jednostek wyrejestrowujących się stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 96,4%.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności obszarów wiejskich wyrejestrowało się 57 jednostek (w miastach – 94). Wartość tego wskaźnika była znacznie zróżnicowana terytorialnie. Najwyższe wartości przyjął on w województwie zachodniopomorskim (87) i jego podregionach szczecińskim (104) i stargardzkim (84) oraz dodatkowo w podregionach gdańskim (92) i warszawskim zachodnim (82). Na najniższym poziomie ukształtował się on w województwie podlaskim (36) i zlokalizowanych na jego terenie podregionach łomżyńskim (30) i suwalskim (35). Niską jego wartością charakteryzował się też podregion sandomiersko-jędrzejowski województwa świętokrzyskiego (33). W porównaniu z 2009 r. wzrost wartości tego wskaźnika wystąpił w 5 województwach (zachodniopomorskim, pomorskim, małopolskim, lubuskim i lubelskim) oraz 22 podregionach.

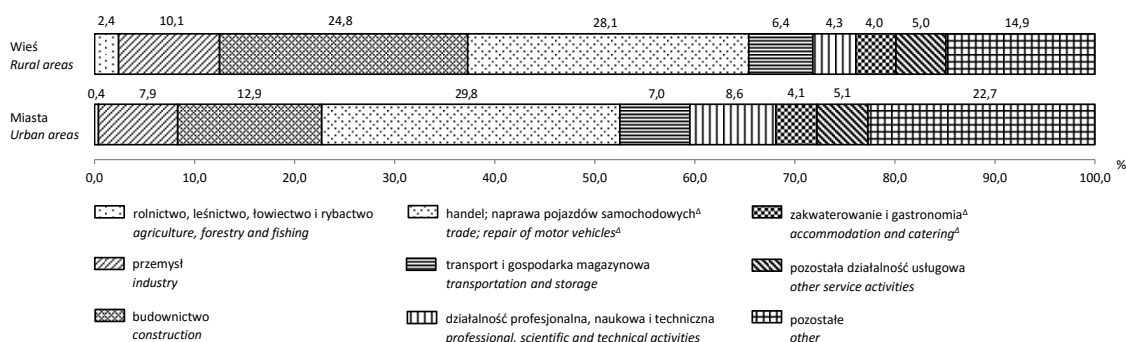
MAPA 14. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE Z REJESTRU REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 14. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a DELETED FROM THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SUBREGIONS IN 2014

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W strukturze wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 największy udział na obszarach wiejskich posiadały podmioty prowadzące działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych – 28,1%. Na kolejnych miejscach znalazły się podmioty zajmujące się budownictwem – 24,8%, przemysłem – 10,1%, transportem i gospodarką magazynową – 6,4%, pozostałą działalnością usługową – 5,0%, działalnością profesjonalną, naukową i techniczną – 4,3% oraz zakwaterowaniem i gastronomią – 4,0%. Udziały pozostałych sekcji PKD 2007 nie przekroczyły 3,5%.

WYKRES 55. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANYCH Z REJESTRU REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W 2014 r.
CHART 55. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a DELETED FROM THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 IN 2014

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

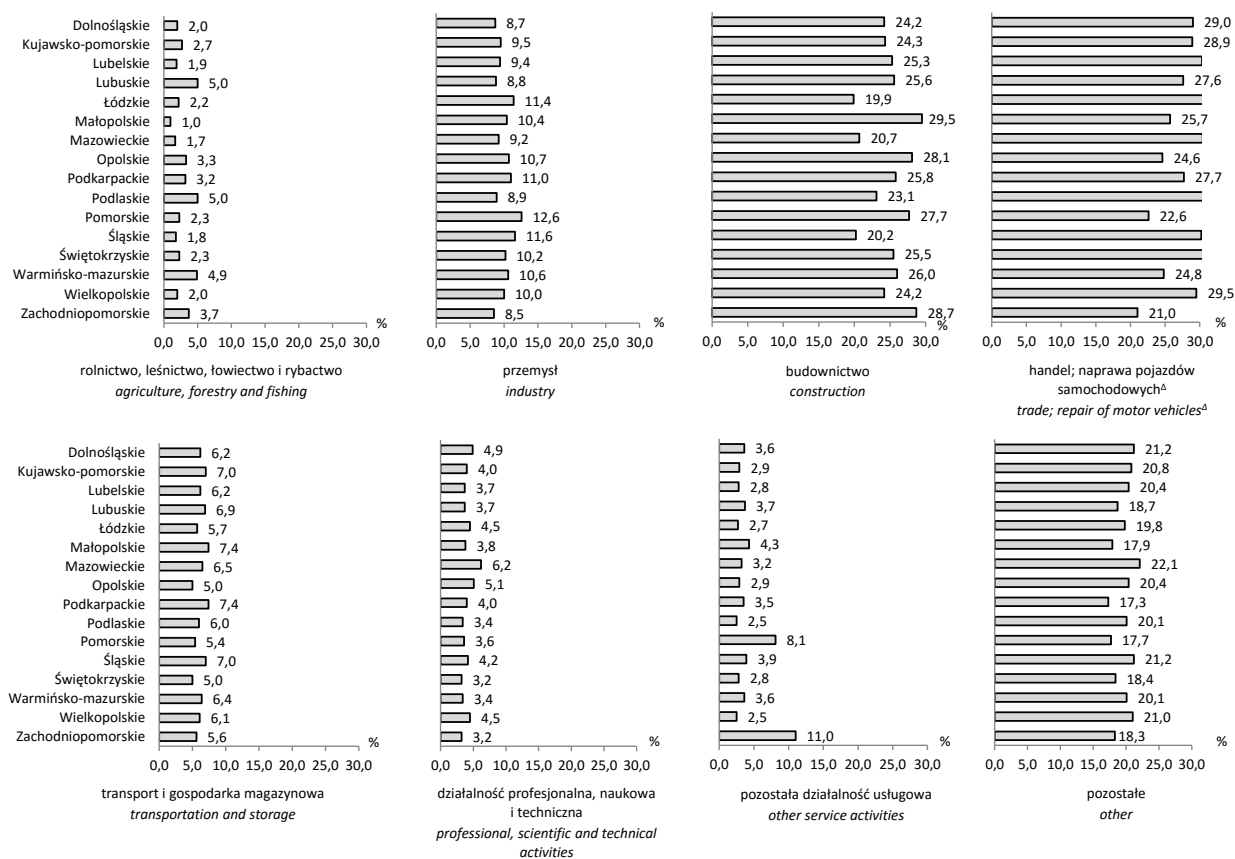
W większości województw i podregionów wśród wyrejestrowanych podmiotów w 2014 r. na terenach wiejskich przeważały jednostki związane z handlem i naprawą pojazdów samochodowych. W 5 województwach, tj. małopolskim i jego podregionach nowosądeckim i tarnowskim, opolskim z podregionem nyskim, pomorskim i jego podregionach gdańskim, słupskim i starogardzkim, warmińsko-mazurskim z podregionami ełckim i olsztyńskim oraz zachodniopomorskim i jego podregionach koszalińskim, stargardzkim i szczecińskim przeważały podmioty zajmujące się budownictwem. Podobna sytuacja miała miejsce w podregionach: jeleniogórskim województwa dolnośląskiego, grudziądzkim województwa kujawsko-pomorskiego, białskim województwa lubelskiego, krośnieńskim i tarnobrzeskim województwa podkarpackiego oraz leszczyńskim województwa wielkopolskiego. Najwięcej podmiotów zajmujących się przemysłem wyrejestrowało się w województwie pomorskim (12,6% podmiotów wyrejestrowanych w regionie) oraz podregionach oświęcimskim (15,1%) i częstochowskim (15,0%). Podmioty związane z transportem i gospodarką magazynową największy odsetek podmiotów wyrejestrowanych stanowiły w województwach: małopolskim i podkarpackim (po 7,4%) oraz kujawsko-pomorskim i śląskim (po 7,0%). W układzie podregionów odsetek ten największe wartości przyjął w podregionie nowosądeckim (9,4%) i tyskim (9,0%). Na tle kraju wysokim udziałem wyrejestrowanych podmiotów zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną wyróżniało się województwo mazowieckie (6,2%) i jego podregion warszawski zachodni (10,3%), a w przypadku podmiotów zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią województwa zachodniopomorskie (11,0%) z podregionem koszalińskim (17,2%) i województwo pomorskie (8,1%) z podregionem gdańskim (11,4%). Wyrejestrowane podmioty prowadzące działalność rolniczą, leśną, łowiecką lub rybacką najwyższy odsetek stanowiły w województwach: lubuskim i podlaskim (po 5,0%) oraz warmińsko-mazurskim (4,9%) a także zlokalizowanych na ich terenach podregionach: suwalskim (9,8%), ełckim (7,3%), gorzowskim (5,4%) i łomżyńskim (5,0%). Ponadto jeden z największych udziałów posiadały one w podregionie krośnieńskim (5,7%).

Należy odnotować fakt, że w 2014 r. na obszarach wiejskich w rejestrze REGON zarejestrowano więcej jednostek niż wyrejestrowano (o 9323). Sytuacja taka miała miejsce w większości województw i podregionów z wyjątkiem – 3 województw: zachodniopomorskiego (zarejestrowano o 255 podmiotów mniej), opolskiego (o 206) i lubuskiego (o 109) i 11 podregionów: zielonogórskiego województwa

lubuskiego (o 115), nyskiego (o 112), koszalińskiego (o 99), opolskiego (o 94), stargardzkiego (o 92) i szczecińskiego (o 64), skierniewickiego (o 63), sosnowieckiego (o 41), legnicko-głogowskiego (o 27), wrocławskiego (o 23) i wałbrzyskiego województwa dolnośląskiego (o 15).

WYKRES 56. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANYCH Z REJESTRU REGON NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 I WOJEWÓDZTW W 2014 r.

CHART 56. STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a DELETED FROM THE REGON REGISTER IN RURAL AREAS BY SECTIONS OF THE POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES 2007 AND VOIVODSHIPS IN 2014

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

5. Infrastruktura społeczna

Social infrastructure

Wychowanie przedszkolne

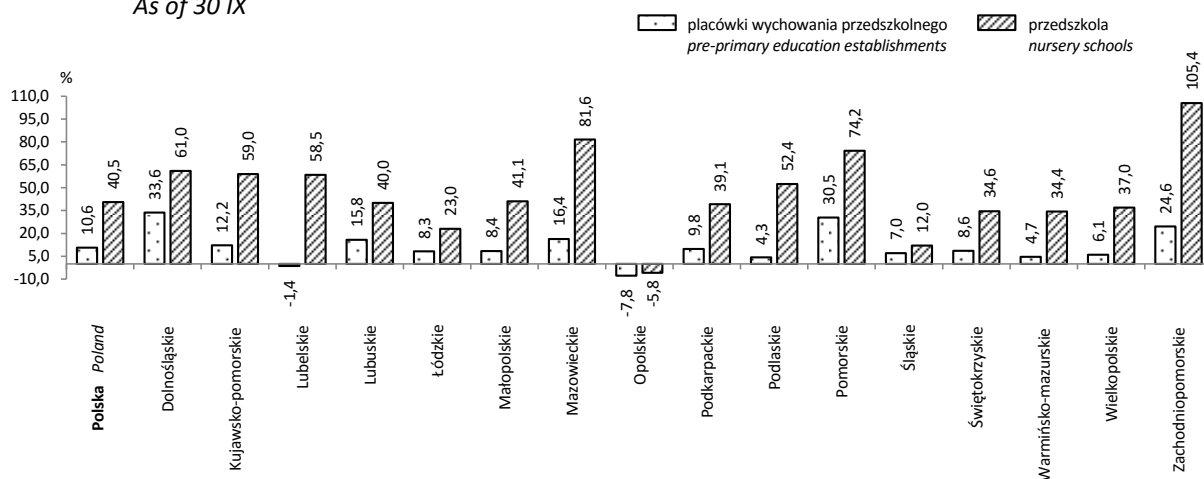
Wyposażenie infrastrukturalne obszarów wiejskich jest istotnym elementem warunkującym przebieg procesów gospodarczych oraz kształtującym warunki życia mieszkańców. Budowa i modernizacja elementów infrastruktury technicznej i społecznej ma ogromny wpływ na rozwój obszarów wiejskich poprzez stymulację inwestycji w sektorze prywatnym, poprawę warunków środowiskowych i zdrowotnych, wpływa na wzrost atrakcyjności terenów wsi dla zewnętrznych przedsiębiorców i przyciąga coraz większą liczbę nowych mieszkańców.

W roku szkolnym 2014/15 na obszarach wiejskich zlokalizowanych było 11,4 tys. placówek wychowania przedszkolnego (przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, zespołów wychowania przedszkolnego i punktów przedszkolnych), tj. 52,5% placówek tego typu w kraju. Wśród nich 31,9% stanowiły przedszkola (w miastach – 71,1%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, liczba placówek wychowania przedszkolnego, w tym również przedszkoli, zwiększyła się kolejno o 10,6% i 40,5% (w miastach o 46,1% i 39,8%).

W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego wystąpił w 14 województwach (z wyjątkiem województw lubelskiego i opolskiego) i zamykał się w granicach od 4,3% w województwie podlaskim do 33,6% w województwie dolnośląskim. Z kolei liczba przedszkoli wzrosła prawie we wszystkich województwach (oprócz opolskiego), a najbardziej – ponad dwukrotnie – w województwie zachodniopomorskim i jego podregionie stargardzkim (ponad trzykrotnie).

WYKRES 57. ZMIANA LICZBY PLACÓWEK WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO^a I PRZEDSZKOLI W ROKU SZKOLNYM 2014/15 W PORÓWNANIU Z ROKIEM SZKOLNYM 2006/07 WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w dniu 30 IX

CHART 57. CHANGE OF PRE-PRIMARY EDUCATION ESTABLISHMENTS^a AND NURSERY SCHOOLS IN 2014/15 SCHOOL YEAR IN COMPARISON TO 2006/07 SCHOOL YEAR BY VOIVODSHIPS As of 30 IX

^a Przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a w roku szkolnym 2014/15 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. Uwaga. Bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Nursery schools and pre-primary sections of primary schools, in 2014/15 school year also pre-primary education groups and pre-primary points.

Note. Excluding pre-primary education in health care institutions.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Do placówek wychowania przedszkolnego funkcjonujących na obszarach wiejskich w roku szkolnym 2014/15 uczęszczało 404,6 tys. dzieci (32,7% dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w kraju),

wśród których 78,7% było w wieku 3-5 lat. Ciekawej informacji dostarcza relacja liczby dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego przypadających na 1000 dzieci w tym wieku. Wskaźnik ten dla obszarów wiejskich wyniósł 608 dzieci (w miastach – 929).

TABL. 1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE^a

Stan w dniu 30 IX

PRE-PRIMARY EDUCATION^a

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Placówki wychowania przedszkolnego Pre-primary education establishments		Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego Children attending pre-primary education establishments	
		ogółem total	w tym przedszkola of which nursery schools	ogółem total	w tym przedszkola of which nursery schools
POLSKA	2006/07	17329	7811	862656	676428
POLAND	2014/15	21661	10939	1236280	942820
Obszary wiejskie	2006/07	10280	2579	252036	130068
Rural areas	2014/15	11365	3623	404580	219666
Miasta	2006/07	7049	5232	610620	546360
Urban areas	2014/15	10296	7316	831700	723154

^a Przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a w roku szkolnym 2014/15 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. **Uwaga.** Bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

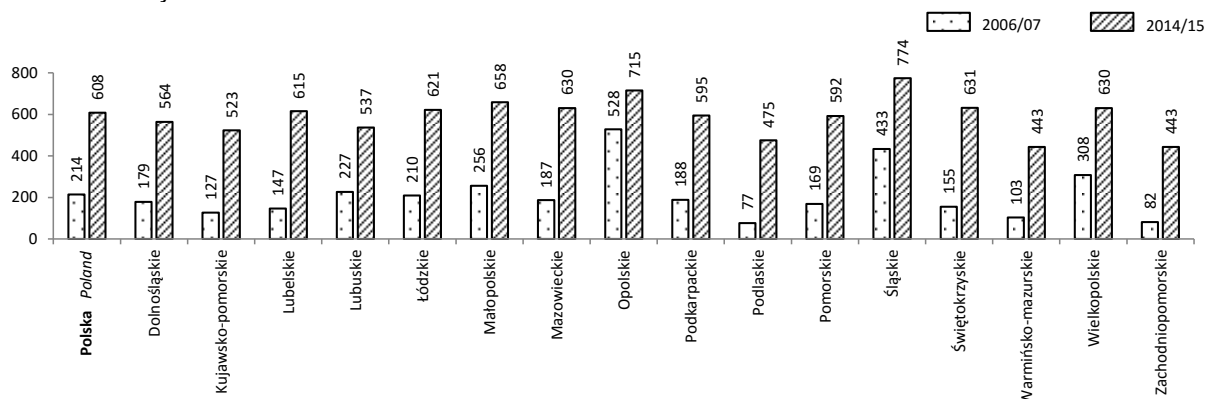
^a Nursery schools and pre-primary sections of primary schools, in 2014/15 school year also pre-primary education groups and pre-primary points. **Note.** Excluding pre-primary education in health care institutions.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Najwięcej dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało na obszarach wiejskich województwa śląskiego (774 dzieci) oraz podregionu tyskiego tego województwa (811), zaś najmniej województw warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (po 443 dzieci) oraz podregionu stargardzkiego województwa zachodniopomorskiego (398).

WYKRES 58. DZIECI W WIELU 3-5 LAT W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO^a NA 1000 DZIECI W WIEKU 3-5 LAT NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH SZKOLNYCH 2006/07 I 2014/15
Stan w dniu 30 IX

CHART 58. CHILDREN AGED 3-5 ATTENDING PRE-PRIMARY EDUCATION ESTABLISHMENTS^a PER 1000 CHILDREN AGED 3-5 IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2006/07 AND 2014/15 SCHOOL YEARS
As of 30 IX

^a Przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a w roku szkolnym 2014/15 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. **Uwaga.** Bez wychowania przedszkolnego w zakładach opieki zdrowotnej.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Nursery schools and pre-primary sections of primary schools, in 2014/15 school year also pre-primary education groups and pre-primary points.

Note. Excluding pre-primary education in health care institutions.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Należy podkreślić, że w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07 wartość omawianego wskaźnika na terenach wiejskich wzrosła o 394 dzieci (w miastach o 302). Wzrost jego wartości wystąpił także we wszystkich województwach, a największy miał miejsce w województwie podlaskim z 77 do 475 dzieci.

Na 100 miejsc w przedszkolach na obszarach wiejskich w roku szkolnym 2014/15 przypadało 91,2 dzieci (w miastach – 93,3). Najwyższy omawiany wskaźnik odnotowano w województwie podlaskim (96,3) i jego podregionie łomżyńskim (103,7), a najniższy w województwie opolskim (82,2) i podregionie ęckim województwa warmińsko-mazurskiego (77,4).

Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2014/15 na obszarach wiejskich działało 8,6 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 888,5 tys. uczniów (w miastach 4,1 tys. szkół, w których uczyło się 1394,0 tys. dzieci). W porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, liczba szkół podstawowych na wsi zmniejszyła się o 12,5% (w miastach wzrosła o 6,4%), co znalazło odzwierciedlenie we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach. Wyjątkiem był podregion warszawski zachodni województwa mazowieckiego, w którym liczba szkół wzrosła o 4,6% i podregion tyski województwa śląskiego, w którym liczba szkół nie zmieniła się. W omawianym czasie liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych na wsi zmalała o 13,4% (w miastach o 2,3%). Konsekwentnie na przestrzeni analizowanych lat na terenach wiejskich wszystkich województw i podregionów spadła liczba absolwentów szkół podstawowych. W roku szkolnym 2014/15 szkoły podstawowe na wsi ukończyły 140,4 tys. osób, czyli o 28,3% mniej niż 8 lat wcześniej (w miastach 206,6 tys., tj. mniej o 24,7%).

TABL. 2. SZKOŁY PODSTAWOWE^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Stan w dniu 30 IX
PRIMARY SCHOOLS^a FOR CHILDREN AND YOUTH
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Uczniowie Pupils	Absolwenci ^b Graduates ^b	Liczba uczniów na 1 szkołę Number of pupils per school	Współczynnik skolaryzacji netto Net enrolment rate
POLSKA	2006/07	13725	2453600	470075	179	97,6
POLAND	2014/15	12744	2282500	346930	179	93,7
Obszary wiejskie	2006/07	9840	1026373	195845	104	87,8
<i>Rural areas</i>	2014/15	8612	888549	140355	103	81,2
Miasta	2006/07	9840	1026373	195845	104	87,8
<i>Urban areas</i>	2014/15	4132	1393951	206575	337	103,8

^a Bez szkół specjalnych; łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień zawodowych realizującymi jednocześnie program szkoły podstawowej. ^b W roku szkolnym 2014/15 absolwenci z roku szkolnego 2013/14.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding special schools; including sports schools and athletic schools as well as art schools not leading to professional certification simultaneously conducting a primary school programme. ^b In 2014/15 school year graduates for 2013/14 school year.

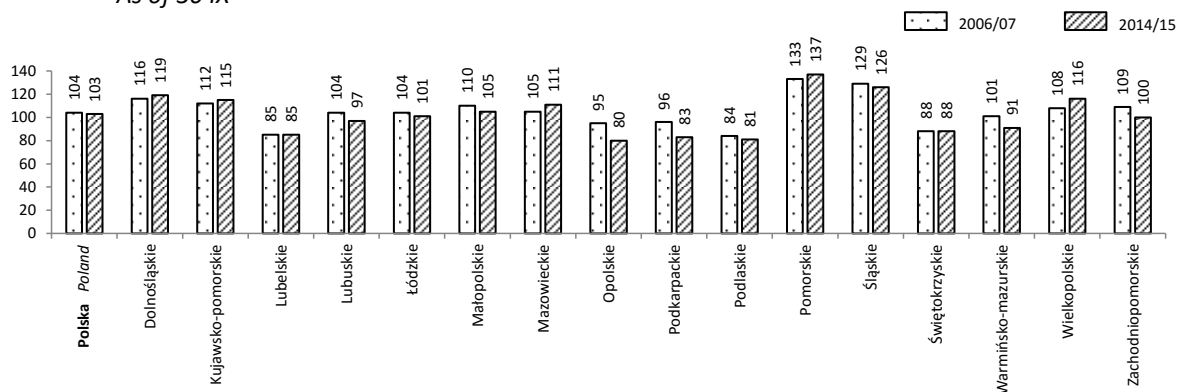
Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Na obszarach wiejskich w roku szkolnym 2014/15 na jedną szkołę podstawową przypadało 103 uczniów, czyli o 1 ucznia mniej niż w roku szkolnym 2006/07 (w miastach – 337 uczniów, tj. o 30 mniej).

W ujęciu terytorialnym, liczba uczniów przypadających na 1 szkołę podstawową zlokalizowaną na obszarach wiejskich była bardzo zróżnicowana i zamykała się w granicach od 80 osób w województwie opolskim do 137 w województwie pomorskim, a w ujęciu podregionów od 75 w podregionach nyskim województwa opolskiego i przemyskim województwa podkarpackiego do 193 w podregionie tyskim województwa śląskiego.

WYKRES 59. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCYCH NA 1 SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH SZKOLNYCH 2006/07 I 2014/15 Stan w dniu 30 IX

CHART 59. NUMBER OF PUPILS PER PRIMARY SCHOOL^a FOR CHILDREN AND YOUTH IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2006/07 AND 2014/15 SCHOOL YEARS As of 30 IX

^a Bez szkół specjalnych; łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień zawodowych realizującymi jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

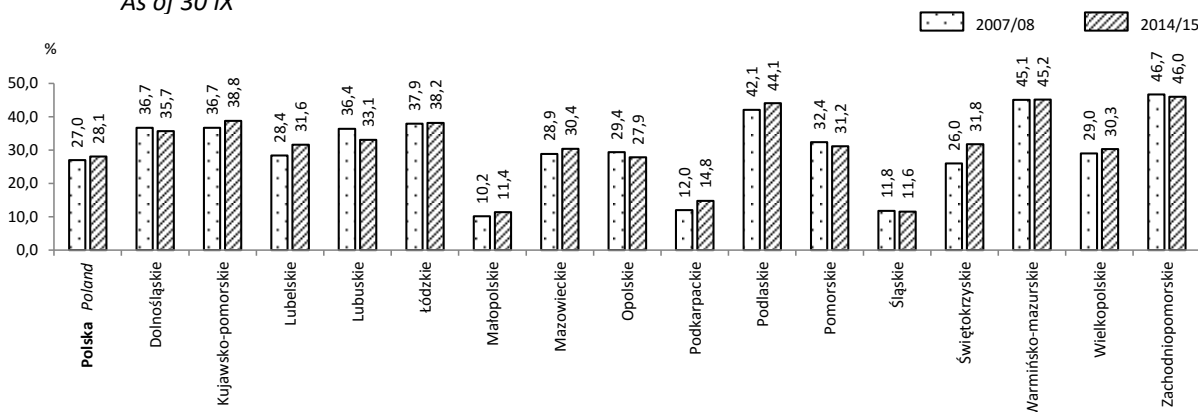
^a Excluding special schools; including sports schools and athletic schools as well as art schools not leading to professional certification simultaneously conducting a primary school programme.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Na obszarach wiejskich ponad 28% uczniów szkół podstawowych mieszkało w odległości powyżej 3 km od szkoły. Odsetek ten w miastach wyniósł 4,4%. W ujęciu terytorialnym można zaobserwować znaczne zróżnicowanie jego wysokości. Najwyższą wartość przyjął on na terenach wiejskich województw zachodniopomorskiego (46,0%), warmińsko-mazurskiego (45,2%) i podlaskiego (44,1%), a najniższą w województwach małopolskim (11,4%) i śląskim (11,6%).

WYKRES 60. UDZIAŁ UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH^a DOWOŻONYCH DO SZKOŁY W OGÓLNEJ LICZBIE UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH SZKOLNYCH 2007/08 I 2014/15 Stan w dniu 30 IX

CHART 60. SHARE OF COMMUTING PUPILS OF PRIMARY SCHOOLS^a IN TOTAL NUMBER OF PUPILS OF PRIMARY SCHOOLS IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2007/08 AND 2014/15 SCHOOL YEARS As of 30 IX

^a Bez szkół specjalnych.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding special schools.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych na wsi w roku szkolnym 2014/15 wyniósł 81,2 i był znacznie niższy od współczynnika odnotowanego w miastach (103,8). Różnica ta może być spowodowana faktem, że często dzieci ze wsi dowożone były do szkół w miastach, bliżej miejsca pracy rodziców.

Należy jednak zauważyć, że w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, wartość omawianego współczynnika spadła zarówno na wsi jak i w miastach (kolejno o 6,6 i 2,2). W ujęciu regionalnym obszarów wiejskich, najwyższym współczynnikiem skolaryzacji netto wyróżniało się województwo śląskie (91,2) i jego podregion tyski (96,8), a najniższym województwo zachodniopomorskie (63,7) i podregion stargardzki tego województwa (61,0).

Nauczanie języków obcych ma coraz większe znaczenie na wszystkich poziomach systemu kształcenia. W roku szkolnym 2014/15 spośród języków obcych objętych obowiązkowym programem nauczania w szkołach podstawowych dominował język angielski, którego uczyło się 93,7% dzieci na wsi (w miastach – 94,0%). Języka niemieckiego obowiązkowo uczyło się 6,0% dzieci (w miastach – 5,1%). Można zauważyć, że proporcje uczących się obowiązkowo wymienionych języków obcych ściśle wiążą się z położeniem geograficznym województw. Zdecydowanie większy odsetek uczących się języka niemieckiego odnotowano w województwach graniczących z Niemcami tj.: lubuskim (38,1%), zachodniopomorskim (26,3%) i dolnośląskim (23,0%). Z kolei najwyższym odsetkiem (ponad 98%) uczących się języka angielskiego wyróżniły się województwa: mazowieckie, lubelskie, podkarpackie, śląskie i małopolskie.

Gimnazja

W roku szkolnym 2014/15 w Polsce działało 6,6 tys. gimnazjów spośród których 51,5% zlokalizowanych było na obszarach wiejskich. W gimnazjach na terenach wiejskich uczyło się 35,2% (375,5 tys.) z ogólnej liczby gimnazjalistów w kraju. W porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, liczba gimnazjów zwiększyła się zarówno na wsi (o 4,0%) jak i w miastach (o 6,9%). Wzrost ten miał także miejsce na obszarach wiejskich prawie wszystkich województw – z wyjątkiem podlaskiego i lubelskiego, w których liczba omawianych placówek spadła i województwa lubuskiego, w którym nie zmieniła się. Pomimo wzrostu liczby gimnazjów, w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, odnotowano spadek liczby gimnazjalistów o 29,9% (w miastach – 27,8%), co znalazło odzwierciedlenie w każdym województwie i podregionie. Te same tendencje dotyczyły liczby absolwentów. W omawianym roku szkolnym gimnazja ukończyło 129,3 tys. osób (w miastach – 228,9 tys.), tj. o 28,6% mniej niż 8 lat wcześniej (w miastach o 31,8%).

TABL. 3. GIMNAZJA^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Stan w dniu 30 IX
LOWER SECONDARY SCHOOLS^a FOR CHILDREN AND YOUTH
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Uczniowie Pupils	Absolwenci ^b Graduates ^b	Liczba uczniów na 1 szkołę Number of pupils per school	Współczynnik skolaryzacji netto Net enrolment rate
POLSKA	2006/07	6256	1494153	516520	239	95,6
POLAND	2014/15	6592	1067644	358202	162	92,2
Obszary wiejskie	2006/07	3262	535974	180985	164	74,7
Rural areas	2014/15	3392	375457	129276	111	69,5
Miasta	2006/07	2994	958179	335535	320	113,4
Urban areas	2014/15	3200	692187	228926	216	112,2

^a Bez szkół specjalnych; łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy. ^b W roku szkolnym 2014/15 absolwenci z roku szkolnego 2013/14.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding special schools; including sports schools and athletic schools as well as schools with job-training sections. ^b In 2014/15 school year graduates for 2013/14 school year.

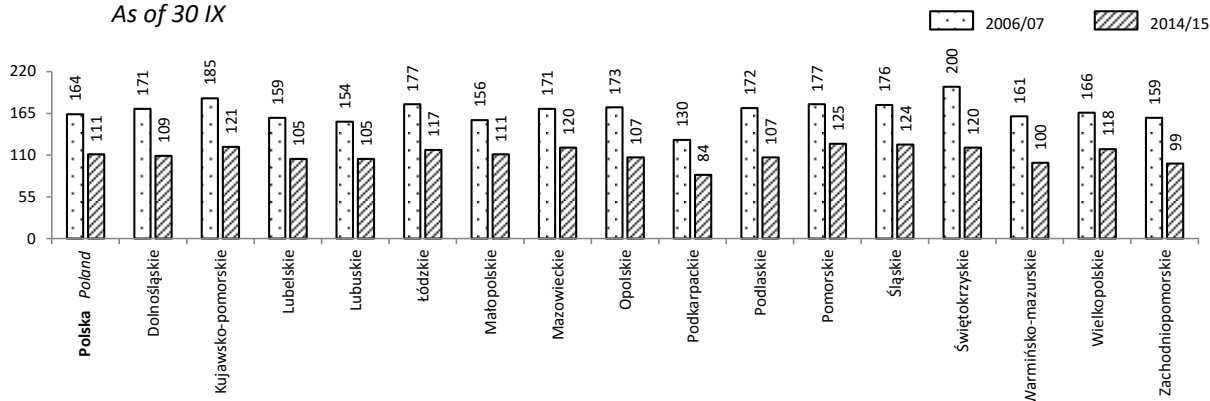
Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

W efekcie opisanych zmian, na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się również liczba uczniów przypadających na jedną szkołę. W roku szkolnym 2014/15 przeciętnie do jednego gimnazjum na wsi

uczęszczało 111 uczniów, czyli o 53 mniej niż przed 8 laty (w mieście 216 – mniej o 104). Największą liczbą uczniów przypadających na jedno gimnazjum zlokalizowane na wsi wyróżniło się województwo pomorskie (125) i podregion gdański tego województwa (167), a najniższą województwo podkarpackie (84) i jego podregion krośnieński (75). Należy podkreślić, że w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07, opisywany wskaźnik był niższy we wszystkich województwach i podregionach.

WYKRES 61. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCYCH NA 1 GIMNAZJUM^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH SZKOLNYCH 2006/07 I 2014/15 Stan w dniu 30 IX

CHART 61. NUMBER OF PUPILS PER LOWER SECONDARY SCHOOL^a FOR CHILDREN AND YOUTH IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2006/07 AND 2014/15 SCHOOL YEARS As of 30 IX

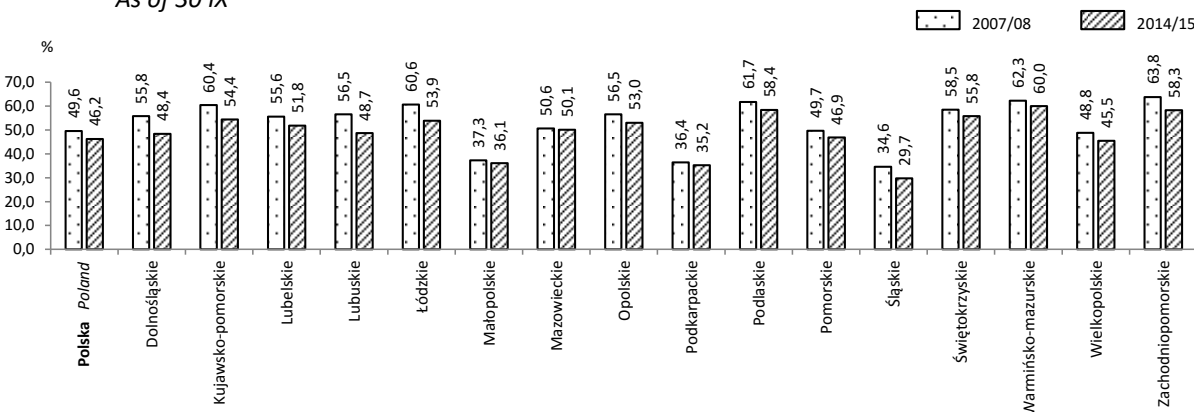
^a Bez szkół specjalnych; łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy. Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding special schools; including sports schools and athletic schools as well as schools with job-training sections. Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

Wśród gimnazjalistów mieszkających na wsi, niemal połowa (46,2%) dojeżdżała do szkoły powyżej 4 km (w miastach – 10,5%). W ujęciu województw zaobserwowano znaczne zróżnicowanie odsetka młodzieży wiejskiej dojeżdżającej do gimnazjum. Najwięcej uczniów, podobnie jak w przypadku szkół podstawowych, dojeżdżało w województwach: warmińsko-mazurskim (60,0%), podlaskim (58,4%) i zachodniopomorskim (58,3%), najmniej w województwie śląskim (29,7%).

WYKRES 62. UDZIAŁ UCZNIÓW GIMNAZJÓW^a DOWOŻONYCH DO SZKOŁY W OGÓLNEJ LICZBIE UCZNIÓW GIMNAZJÓW NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH SZKOLNYCH 2006/07 I 2014/15 Stan w dniu 30 IX

CHART 62. SHARE OF COMMUTING PUPILS OF LOWER SECONDARY SCHOOLS^a IN TOTAL NUMBER OF PUPILS OF LOWER SECONDARY SCHOOLS IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2006/07 AND 2014/15 SCHOOL YEARS As of 30 IX

^a Bez szkół specjalnych.

Źródło: w roku szkolnym 2014/15 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding special schools.

Source: in 2014/15 school year data of the Ministry of National Education.

W roku szkolnym 2014/15 współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów wyniósł 69,5, czyli o 5,2 mniej niż 8 lat wcześniej. Znacznie wyższy wskaźnik odnotowano w miastach (112,2), do których dowożono wielu gimnazjalistów ze wsi. W ujęciu terytorialnym wartość omawianego współczynnika zamykała się w granicach od 42,1 w województwie zachodniopomorskim (33,2 w podregionie szczecińskim tego województwa) do 81,9 w województwie śląskim (90,8 w podregionie bytomskim tego województwa).

Młodzież gimnazjalna w ramach kształcenia spośród obowiązkowych języków obcych, najczęściej uczyła się języka angielskiego, który wybrało 53,8% uczniów na wsi (w miastach – 54,1%). Odsetek ten był niższy w odniesieniu do roku szkolnego 2006/07 o 20,2 p.proc. (w miastach o 20,0 p.proc.). Większym zainteresowaniem niż 8 lat wcześniej, cieszył się język niemiecki, którego uczyło się 39,1% gimnazjalistów, czyli o 16,3 p.proc. więcej (w miastach – 38,0%, o 14,7 p.proc. więcej). Można zauważyć, że prawie we wszystkich województwach, z wyjątkiem dolnośląskiego i lubuskiego, spadł udział uczących się języka angielskiego na korzyść języka niemieckiego i pozostałych.

Najwyższym odsetkiem młodzieży gimnazjalnej uczącej się obowiązkowo języka angielskiego i pozostałych języków (innych niż angielski i niemiecki) wyróżniło się województwo podlaskie (odpowiednio 55,2% i 22,1%), z kolei niemieckiego – województwo lubuskie (50,1%).

Biblioteki

W 2014 r. na wsi działało 5,3 tys. bibliotek, co stanowiło 65,8% wszystkich takich placówek w kraju. Z kolei większość punktów bibliotecznych zlokalizowanych było w miastach (683, tj. 52,9%). Mimo przewagi liczebnej bibliotek wiejskich, większym księgozbiorem dysponowały biblioteki miejskie. Na wsi użytkownicy bibliotek mieli do dyspozycji księgozbiór liczący 51,9 mln woluminów, a w miastach 78,9 mln. W porównaniu z 2006 r. na terenach wiejskich zmniejszyła się zarówno liczba bibliotek (o 5,8%), jak i punktów bibliotecznych (o 44,8%). W miastach natomiast spadła liczba bibliotek (o 4,1%), a wzrosła liczba punktów bibliotecznych (o 19,8%).

TABL. 4. BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
Stan w dniu 31 XII
PUBLIC LIBRARIES (with branches)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Biblioteki <i>Libraries</i>	Punkty biblioteczne <i>Library service points</i>	Księgozbiór w tys. wol. <i>Collection in thous. vol.</i>	Czytelnicy ^a <i>Borrowers^a</i>		
				w tys. <i>in thous.</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	
POLSKA	2006	8542	1670	135498,9	7023	184
POLAND	2014	8094	1290	130733,7	6303	164
Obszary wiejskie	2006	5658	1100	55710,5	1835	125
<i>Rural areas</i>	2014	5329	607	51883,3	1601	105
Miasta	2006	2884	570	79788,4	5188	222
<i>Urban areas</i>	2014	2765	683	78850,4	4702	202

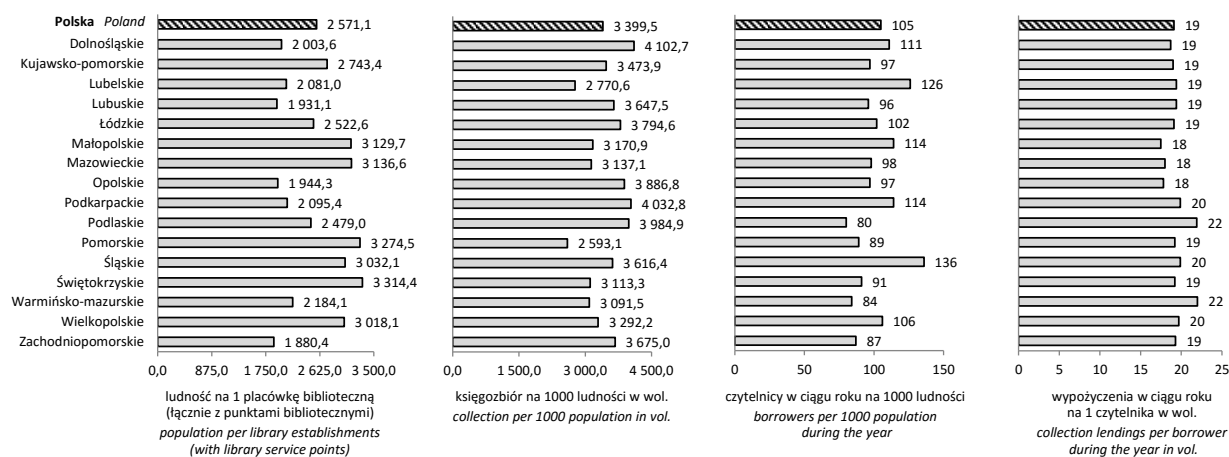
^a W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi.
^a During the year; including library service points.

Czytelnictwo jest jedną z najbardziej powszechnych form rozpowszechniania kultury, z której w 2014 r. korzystało 1,6 mln osób na wsi (w miastach – 4,7 mln). Analizując liczbę czytelników na 1000 ludności okazuje się, że z zasobów bibliotek korzystał co dziesiąty mieszkaniec wsi i co piąty mieszkaniec miast. Najwięcej czytelników na 1000 ludności wiejskiej odnotowano w województwie śląskim (136 osób) i jego podregionie

tyskim (166), zaś najmniej w województwie podlaskim (80 osób) i podregionie białostockim tego województwa (67). Trzeba jednak podkreślić, że w porównaniu z 2006 r. na wsi liczba czytelników spadła o 12,8% (w miastach o 94,0%). Sytuacja taka miała również miejsce na obszarach wiejskich wszystkich województw.

WYKRES 63. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE BIBLIOTEK PUBLICZNYCH (z filiami) NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 63. SELECTED INDICATORS OF PUBLIC LIBRARIES (with branches) IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014 As of 31 XII

Kina i muzea

Według stanu na koniec 2014 r. w Polsce funkcjonowało 463 kin stałych, w tym 9 zlokalizowanych było na obszarach wiejskich. Od wielu lat na wsi obserwuje się zmniejszanie liczby małych kin, które nie wytrzymują konkurencji z wielkimi multipleksami miejskimi otwieranymi często w centrach handlowych położonych na obrzeżach miast. W porównaniu z 2006 r. liczba kina na wsi spadła o 16, czyli o 74,0% i tym samym jedynie na obszarach wiejskich 7 województw działały jeszcze kina, tj.: lubelskiego, lubuskiego, mazowieckiego, pomorskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego. Na 1000 ludności na wsi przypadało 28 widzów, czyli o 6 mniej niż 8 lat wcześniej. W tym samym czasie w miastach liczba widzów na 1000 ludności wzrosła o 385 osób i wyniosła 1747 osób.

TABL. 5. KINA STAŁE I MUZEA Stan w dniu 31 XII FIXED CINEMAS AND MUSEUMS As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Kina Cinemas				Muzea i oddziały muzealne Museums with branches	
		obiekty facilities	miejsca na widowni seats	seanse ^a screenings ^a	widzowie ^a audience ^a	obiekty facilities	zwiedzający ^a muzea i wystawy w tys. museum and exhibition visitors ^a in thous.
POLSKA ..... POLAND	2006	505	232471	1037138	32362507	703	18191,3
	2014	463	266479	1756954	41030024	844	30609,4
Obszary wiejskie ..... Rural areas	2006	25	6147	19085	505977	116	2950,0
	2014	9	2966	18620	426414	150	2967,1
Miasta ..... Urban areas	2006	480	226324	1018053	31856530	587	15241,3
	2014	454	263513	1738334	40603610	694	27642,3

^a W ciągu roku.
^a During the year.

W 2014 r. na obszarach wiejskich zlokalizowanych było 150 muzeów, a ich liczba z porównaniu z 2006 r. zwiększyła się o 34 obiekty. W omawianym roku w miastach działały 694 muzea, tj. o 107 więcej niż przed 8 laty. W 2014 r. muzea na wsi zwiedziło prawie 3 mln osób, tj. o 0,6% więcej niż w 2006 r. W miastach liczba zwiedzających wyniosła 27,7 mln osób, czyli o ponad 80% więcej niż 8 lat wcześniej.

Ponad 50% muzeów mieściło się na obszarach wiejskich 4 województw: małopolskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego i pomorskiego. Muzea położone na terenach wiejskich tych 4 województw odwiedziło prawie 50% zwiedzających muzea na wsi.

Domy i ośrodki kultury

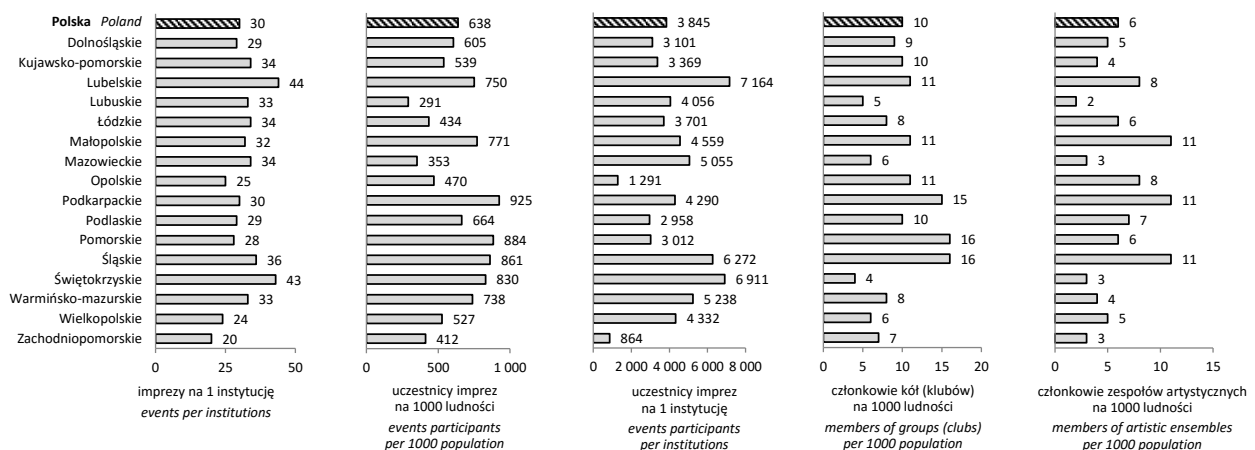
Instytucje kultury mają ogromne znaczenie w życiu społecznym mieszkańców wsi. Poprzez swoją ofertę zachęcają do aktywnego włączania się w życie kulturalne, wzmacniają integrację społeczności lokalnej, rozwijają aktywność obywatelską. Ośrodki kultury prowadzą działalność zespołów artystycznych oraz klubów, organizują imprezy rozrywkowe m.in. popularyzujące lokalny folklor. Ich działalność zaspokaja różnicowane potrzeby społeczne, od artystycznych poprzez towarzyskie, sportowe, rozrywkowe, a także samokształcenia.

Na terenach wiejskich w 2014 r. działało 2,5 tys. instytucji kultury (domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic). W porównaniu z 2007 r. ich liczba zmniejszyła się o 18. W miastach w omawianym roku funkcjonowało 1,5 tys. placówek kultury, tj. o 132 mniej niż przed 8 laty. Wśród instytucji kultury na wsi przeważały świetlice, których udział wyniósł 48,2%, w miastach natomiast ośrodki kultury (47,1%). Największą liczbę instytucji kultury odnotowano na terenach wiejskich 3 województw: małopolskiego, podkarpackiego i zachodniopomorskiego – łącznie 817 (32,3%).

W analizowanym roku co trzecia impreza zorganizowana przez instytucje kultury odbyła się na terenach wiejskich – 76,6 tys., tj. o ponad 30% więcej niż w 2007 r. Imprezy na wsi cieszyły się zainteresowaniem 9,7 mln osób stanowiących 24,1% ogółu uczestniczących w imprezach tego typu w kraju. Na 1000 ludności na wsi przypadało 638 uczestników imprez (w miastach – 1315). W ujęciu terytorialnym obszarów wiejskich najwyższym takim wskaźnikiem charakteryzowało się województwo podkarpackie (925) i podregion legnicko-głogowski województwa dolnośląskiego (1386), a najniższym województwo lubuskie (291) oraz podregiony radomski i warszawski zachodni województwa mazowieckiego (po 181).

WYKRES 64. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE INSTYTUCJI KULTURY^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 64. SELECTED INDICATORS OF CULTURAL INSTITUTIONS^a IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

^a Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice; w ciągu roku.

^a Cultural establishments and centres, clubs and community centres; during the year.

W 2014 r. na wsi zorganizowano prawie 3 tys. różnorodnych tematycznie kursów, czyli ponad 2 razy więcej niż 8 lat wcześniej. Największym zainteresowaniem cieszyły się kursy nauki gry na instrumentach (27,8%), plastyczne (26,3%) i tańca (15,3%).

Ponadto na obszarach wiejskich w 2014 r. działało 6,1 tys. zespołów artystycznych, które stanowiły 39,0% wszystkich zespołów tego typu w kraju. Wśród nich największy udział miały zespoły folklorystyczne (27,2%). Swoje pasje i zainteresowania w zespołach artystycznych rozwijało 98,3 tys. osób, czyli 6 na 1000 mieszkańców wsi. W porównaniu z 2007 r. liczba zespołów artystycznych, a także członków tych zespołów wzrosła na wsi (kolejno o 15,6% i 17,6%), natomiast w miastach zmalała (kolejno o 21,5% i 14,9%). Największą liczbą zespołów artystycznych funkcjonujących na wsi wyróżniały się województwa małopolskie (883) i podkarpackie (809), a najniższą województwo lubuskie (57).

W porównaniu z 2007 r., ponad trzykrotnie wzrosła liczba kół (klubów) rozwijających zainteresowania ludności wiejskiej. W efekcie tego w 2014 r. na obszarach wiejskich funkcjonowało 7,1 tys. kół, stanowiących 39,7% ogółu kół w kraju. W 2014 r. do klubów działających na terenach wiejskich należało 145,7 tys. członków, tj. co setny mieszkaniec wsi (podobnie w miastach). Największą liczbę osób należących do kół zainteresowań i klubów przypadającą na 1000 mieszkańców zaobserwowano w województwach: pomorskim i śląskim (po 16) oraz podkarpackim (15) a także podregionie rzeszowskim województwa podkarpackiego (28), a najniższą w województwie świętokrzyskim (4) oraz podregionach zielonogórskim województwa lubuskiego i radomskim województwa mazowieckiego (po 3). Największy odsetek spośród kół stanowiły kluby seniora (10,3%) oraz kluby turystyczne i sportowo-rekreacyjne (8,9%).

Opieka zdrowotna, apteki i pomoc społeczna

Dostępność placówek opieki zdrowotnej i usług medycznych jest bardzo istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców wsi. W 2014 r. na terenach wiejskich funkcjonowało 4,6 tys. przychodni, co stanowiło 23,1% takich placówek w Polsce. Ponadto w badanym roku na wsi prowadzonych było 1,5 tys. praktyk lekarskich, czyli 25,3% z zarejestrowanych w kraju. Pacjentom na wsi udzielono 47,4 mln porad, w tym 6,3% w opiece specjalistycznej. W tym czasie w miastach udzielono 264,4 mln porad, w tym 41,2% specjalistycznych. Na 1 mieszkańca wsi przypadały 3,1 porady, podczas gdy w miastach – 11,4.

TABL. 6. AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA, APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA Stan w dniu 31 XII

OUT-PATIENT HEALTH CARE, GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND STATIONARY SOCIAL WELFARE As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychodnie <i>Out-patients departments</i>	Praktyki lekarskie ^a <i>Doctor's practices^a</i>	Porady udzielone ^b w tys. <i>Consultations provided^b in thous.</i>	Apteki ogólnodostępne <i>Generally available pharmacies</i>	Domy i zakłady pomocy społecznej ^c <i>Homes and facilities of social assistance^c</i>	
						obiekty <i>facilities</i>	miejsca <i>places</i>
POLSKA	2006	13473	8162	270640,3	10334	1335	99130
POLAND	2014	20052	5894	311788,3	12438	1676	111683
Obszary wiejskie	2006	3518	1736	43765,1	1765	530	39378
<i>Rural areas</i>	2014	4626	1494	47387,0	2029	652	44642
Miasta	2006	9955	6426	226875,2	8569	805	59752
<i>Urban areas</i>	2014	15426	4400	264401,3	10409	1024	67041

^a Indywidualne, indywidualne specjalistyczne, grupowe; bez praktyk lekarskich finansowanych wyłącznie ze środków niepublicznych. ^b Dane obejmują również porady udzielone przez praktyki lekarskie, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami; w ciągu roku. ^c Łącznie z filiami. **Źródło:** w 2006 r. dane Ministerstwa Zdrowia i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; w 2014 r. dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Obrony Narodowej.

a Individual, individual specialistic and of a group; excluding doctor's practices financed only from non-public funds. b Data concern also consultations provided by medical practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments; during the year. c Including branches. Source: in 2006 data of the Ministry of Health and the Internal Security Agency; in 2014 data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Ministry of National Defence.

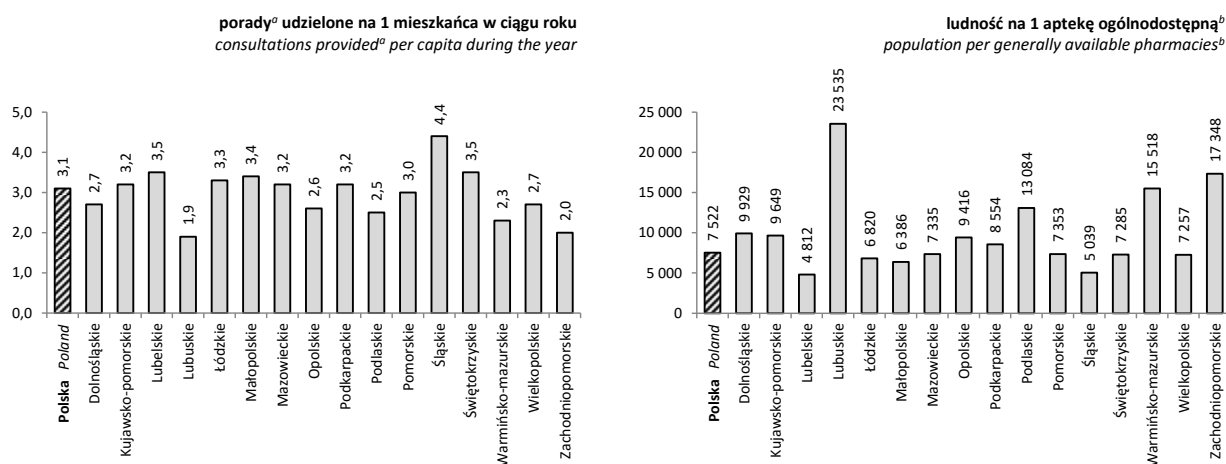
W porównaniu z 2006 r. liczba przychodni na wsi wzrosła o 31,5% (w miastach o 55,0%). Również we wszystkich województwach na terenach wiejskich zaobserwowano wzrost liczby przychodni, który wynosił od 12,5% w województwie świętokrzyskim do 67,1% w województwie zachodniopomorskim. W analizowanym okresie spadła natomiast o 13,9% liczba praktyk lekarskich (w miastach o 31,5%). Na uwagę zasługuje fakt, że mimo mniejszej liczby praktyk lekarskich, udzielono o 8,3% więcej porad (w miastach o 16,5%).

Na terenach wiejskich w 2014 r. działało 2,0 tys. aptek i 1,3 tys. punktów aptecznych, co na tle kraju stanowiło kolejno 16,3% oraz 98,9%. W porównaniu z 2006 r. na wsi wzrosła zarówno liczba aptek – o 15,0% (w miastach o 21,5%), jak i punktów aptecznych – o 27,3% (w miastach spadła o 44,0%). Wzrost liczby omawianych obiektów skutkowało również spadkiem liczby osób przypadających na 1 aptekę. Na wsi na 1 taki obiekt przypadało 7,5 tys. ludności, tj. o 839 osób mniej niż w 2006 r. (w miastach – 2,2 tys., tj. o 497 osób mniej).

W podziale terytorialnym obszarów wiejskich wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę był bardzo zróżnicowany i oscylował w granicach od 4,8 tys. osób w województwie lubelskim i 4,1 tys. w podregionie częstochowskim województwa śląskiego do 23,5 tys. w województwie lubuskim i 34,1 tys. w jego podregionie zielonogórskim.

WYKRES 65. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 65. SELECTED INDICATORS OF HEALTH CARE IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

^a Dane obejmują również porady udzielone przez praktyki lekarskie, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami; w ciągu roku. ^b Stan w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Obrony Narodowej.

^a Data concern also consultations provided by medical practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. ^b As of 31 XII.

Source: in data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Ministry of National Defence.

Na obszarach wiejskich w 2014 r. do dyspozycji pensjonariuszy były 652 zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami), w tym 393 domy pomocy społecznej. Zakłady te stanowiły 38,9% ogólnej ich liczby w kraju. W czasie 8 lat liczba zakładów stacjonarnej pomocy społecznej na wsi wzrosła o 23,0% (w miastach o 27,2%). Także w większości województw przybyło omawianych placówek. Wyjątek stanowiły tu województwa: kujawsko-pomorskie, opolskie i lubelskie, w których odnotowano spadek ich liczby, natomiast w województwie lubuskim ta liczba nie zmieniła się.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej działające na wsi posiadały 44,6 tys. miejsc dla pensjonariuszy, co stanowiło 40,0% miejsc w takich placówkach w kraju. Na 10 tys. ludności wiejskiej przypadało 29,2 miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej (w miastach – 28,9). Spośród województw najwyższym takim

wskaźnikiem charakteryzowało się województwo opolskie (43,9) oraz podregion białostocki województwa podlaskiego (60,7), a najniższym województwo podkarpackie (22,3) i podregion tyski województwa śląskiego (10,6).

Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza jest jedną z form całkowitej, okresowej opieki dla dzieci opuszczonych, pozbawionych opieki rodzicielskiej, które z powodu przeszkód prawnych lub wieku nie mogą być przysposobione.

W 2014 r. 39,0 tys. rodzin w kraju sprawowało rodzinną pieczę zastępczą w postaci rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, a 12,4 tys. z nich (31,8%) mieszkało na wsi. W tej liczbie przeważały rodziny zastępcze, które na obszarach wiejskich stanowiły 98,5% (w miastach – 99,2%). Spośród rodzin zastępczych największy udział posiadały spokrewnione rodziny zastępcze – 56,3% (w miastach – 68,7%). W układzie terytorialnym obszarów wiejskich, największą liczbą rodzin zastępczych wyróżniło się województwo mazowieckie – 1430, co stanowiło 11,5% takich rodzin na wsi. Najmniej, bo 306 rodzin, odnotowano w województwie podlaskim (2,5%). Najwięcej rodzinnych domów dziecka zaobserwowano w województwie pomorskim (42), a najmniej w województwie podlaskim (2).

W analizowanym roku w Polsce działało 1059 placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, a co czwarta taka placówka zlokalizowana była na obszarach wiejskich. Wśród placówek funkcjonujących na terenach wiejskich najwyższy odsetek miały socjalizacyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze – 59,3% (w miastach – 59,5%) oraz rodzinne – 31,1% (w miastach – 19,5%). Placówki z obszarów wiejskich dysponowały 4,9 tys. miejsc (w miastach – 14,5 tys.), a w ciągu roku opiekę i pomoc otrzymało w nich 6,0 tys. wychowanków (w miastach – 20,7 tys.). Najwięcej takich placówek działało na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego – 30 (tj. 11,0%), zaś najmniej w województwie lubuskim – 3.

Kluby sportowe

W 2014 r. na wsi działało 6,3 tys. klubów sportowych, czyli 45,0% wszystkich klubów w kraju (w miastach – 7,7 tys.). Ćwiczyło w nich 295,4 tys. osób (w miastach – 623,8 tys.). Liczba klubów sportowych na wsi w czasie 6 lat zwiększyła o 0,6% (w miastach o 7,8%). Z kolei liczba ćwiczących na wsi spadła o 5,1% (w miastach wzrosła o 6,9%).

Na 10 tys. mieszkańców obszarów wiejskich przypadały 4 kluby (w miastach – 3). W ujęciu przestrzennym terenów wiejskich wskaźnik ten kształtował się od 2 w województwie świętokrzyskim i podregionie sandomiersko-jędrzejowskim tego województwa do 7 w województwie podkarpackim i jego podregionie przemyskim. Identycznie rozkładały się wartości wskaźnika liczby ćwiczących na 1000 ludności. Oscylował on w granicach od 10 w województwie świętokrzyskim i 9 w podregionie łomżyńskim województwa podlaskiego do 30 w województwie podkarpackim i 33 w podregionie tarnobrzeskim tego województwa.

Wśród ćwiczących w klubach sportowych na obszarach wiejskich w 2014 r. mężczyźni stanowili 80,6% (w miastach – 72,4%). Należy podkreślić, że większość ćwiczących – 64,6% w klubach sportowych to młodzi ludzie do 18 roku życia (w miastach – 72,7%).

Turystyka

Według stanu na dzień 31 VII 2014 r. na terenach wiejskich znajdowało się 4,4 tys. turystycznych obiektów noclegowych (44,9% ogółu takich obiektów w kraju), które dysponowały 271,6 tys. miejsc noclegowych (39,1% ogółu). W porównaniu z 2006 r. liczba turystycznych obiektów noclegowych na obszarach wiejskich wzrosła o 54,2% (w miastach o 42,7%), a liczba miejsc noclegowych o 14,5%

(w miastach o 25,2%). Biorąc pod uwagę podział terytorialny obszarów wiejskich można zauważyć, że w 2 województwach, tj. kujawsko-pomorskim i lubuskim, liczba omawianych obiektów była niższa niż w 2006 r., a w województwie lubelskim nie uległa zmianie. W pozostałych województwach odnotowano wzrost ich liczby, a najwyższy – ponad dwukrotny – w województwach świętokrzyskim i małopolskim.

TABL. 7. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE^a
Stan w dniu 31 VII
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31 VII

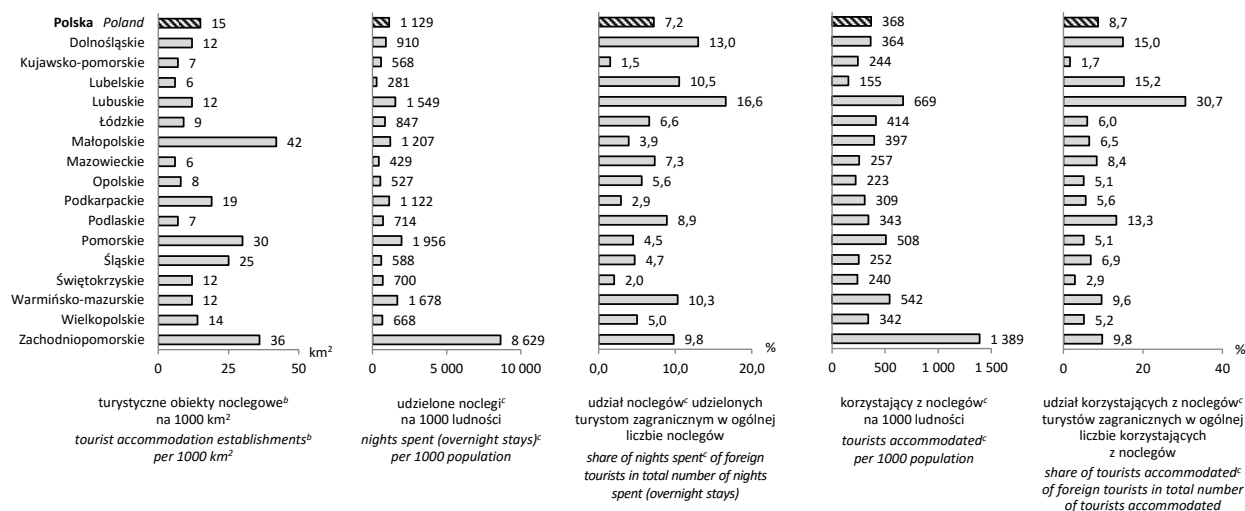
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Obiekty Facilities	Miejsca noclegowe Bed places	Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stays) ^b		Korzystający z noclegów ^b Tourists accommodated ^b		
			ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	
POLSKA	2006	6694	574612	51234965	10555119	17512115	4313578
POLAND	2014	9885	694023	66579589	12992241	25083978	5470335
Obszary wiejskie	2006	2876	237329	14374169	1099658	3923430	362519
Rural areas	2014	4435	271645	17205752	1238399	5607185	488768
Miasta	2006	3818	337283	36860796	9455461	13588685	3951059
Urban areas	2014	5450	422378	49373837	11753842	19476793	4981567

a W 2014 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *b* W ciągu roku.
a In 2014 concern establishments possessing 10 and more bed places. *b* During the year.

Na 1000 km² terenów wiejskich przypadało 15 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. o 5 więcej niż w 2006 r. Na takiej samej powierzchni w miastach zlokalizowane były 252 obiekty, tj. o 73 więcej niż przed 8 laty. Analizując obszary wiejskie w ujęciu terytorialnym, można zauważyć znaczne różnice wartości omawianego wskaźnika. Najwięcej obiektów turystycznych na 1000 km² odnotowano w województwie małopolskim (42) i jego podregionie nowosądeckim (88), zaś najmniej w województwach lubelskim i mazowieckim (po 6) oraz podregionie ostrołęcko-siedleckim województwa mazowieckiego (3).

WYKRES 66. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 66. SELECTED INDICATORS OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

a W 2014 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *b* Stan w dniu 31 VII. *c* W ciągu roku.
a In 2014 concern establishments possessing 10 and more bed places. *b* As of 31 VII. *c* During the year.

W obiektach turystycznych zlokalizowanych na wsi w 2014 r. udzielono 17,2 mln noclegów (25,8% noclegów w kraju), z których skorzystało 5,6 mln turystów (22,4% ogółu). Wśród korzystających z bazy turystycznej obszarów wiejskich, goście z zagranicy stanowili 8,7%, (w miastach – 25,6%). W porównaniu z 2006 r. na wsi udzielono o 19,7% więcej noclegów (w miastach o 33,9%) i skorzystało z nich o 42,9% więcej turystów (w miastach o 43,3%). Wzrosła również liczba turystów spoza Polski – o 34,8% (w miastach o 26,1%).

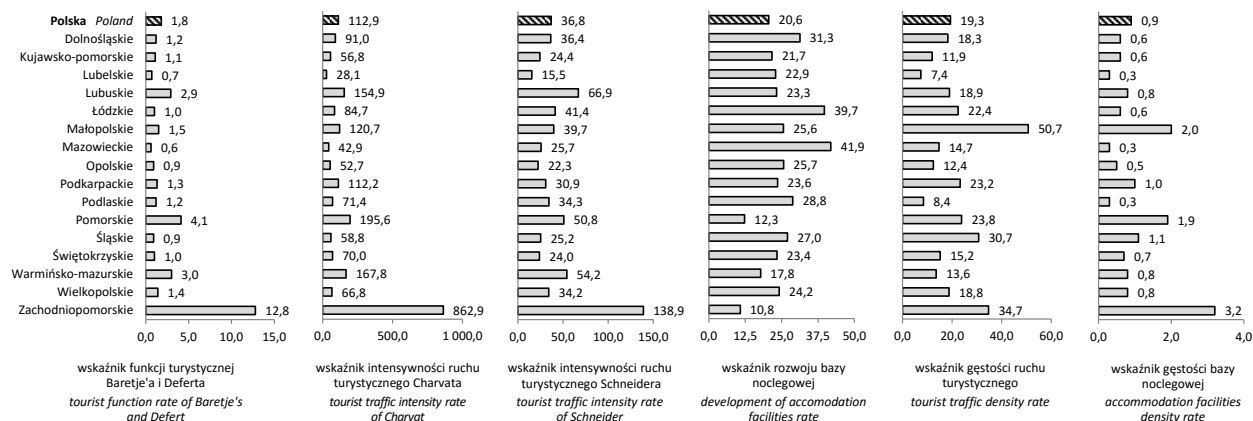
Co trzeci turysta korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na obszarach wiejskich wybierał obiekty położone w województwach: zachodniopomorskim, małopolskim i wielkopolskim. Z kolei najwięcej cudzoziemców skorzystało z bazy turystycznej województw: lubuskiego, zachodniopomorskiego i dolnośląskiego (łącznie 40,7%).

Do statystycznego opisu zjawisk turystycznych oprócz charakterystyk liczbowych, wykorzystuje się również wskaźniki natężenia ruchu turystycznego odnoszące się do liczby mieszkańców lub do jednostki powierzchni.

Relację liczby miejsc noclegowych do liczby mieszkańców danej jednostki terytorialnej wyraża wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a i Deferta, który w 2014 r. dla wsi i miast był taki sam i wyniósł 1,8. Znaczne zróżnicowanie jego wartości zaobserwowano dla obszarów wiejskich poszczególnych województw. Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim, gdzie na 100 mieszkańców przypadało 0,6 miejsc noclegowych, a najwyższą – ponad 6-krotnie wyższą niż średnia dla kraju – w województwie zachodniopomorskim (12,8). Województwo zachodniopomorskie, jako obszar o stosunkowo małej gęstości zaludnienia, atrakcyjnym turystycznie nadmorskim położeniu i licznych obiektach uzdrowiskowych, wyróżniało się również w przypadku pozostałych wskaźników odnoszących się do liczby mieszkańców. Pierwszym z nich jest wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Charvata (wyrażający liczbę udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców), który w 2014 r. na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego wyniósł 862,9 i był ponad 30-krotnie wyższy niż w województwie o jego najniższej wartości, tj. województwie lubelskim (28,1). Również w województwie zachodniopomorskim odnotowano najwyższą wartość drugiego ze wskaźników intensywności ruchu turystycznego, tj. wskaźnika Schneidera (wyrażającego liczbę korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców) – 138,9, wobec 15,5 w województwie lubelskim.

WYKRES 67. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE INFRASTRUKTURY NOCLEGOWEJ I JEJ WYKORZYSTANIA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 67. SELECTED INDICATORS OF ACCOMMODATION INFRASTRUCTURE AND ITS UTILIZATION IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej opisujący relację liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych w ciągu roku w przeliczeniu na miejsca noclegowe, w 2014 r. na obszarach wiejskich kształtował się na poziomie 20,6 (w miastach – 46,1) i był zróżnicowany terytorialnie. Najniższą wartość przyjął on w województwie zachodniopomorskim (10,8), a najwyższą w województwie mazowieckim (41,9).

Miarę gęstości ruchu turystycznego wyraża relacja osób korzystających z noclegów w ciągu roku na 1 km² powierzchni. Wskaźnik ten na wsi wyniósł 19,3 (w miastach – 901,3) i zamykał się on w granicach od 7,4 w województwie lubelskim do 50,7 w województwie małopolskim.

Kolejną z miar stosowaną w ocenie poziomu zagospodarowania turystycznego jest wskaźnik gęstości bazy noclegowej. Określa on liczbę miejsc noclegowych przypadających na 1 km². Jego wartość dla obszarów wiejskich w 2014 r. wyniosła 0,9 (w miastach – 19,5). Najmniej miejsc noclegowych na 1 km² przypadało w województwach: lubelskim, mazowieckim i podkarpackim (po 0,3), a najwięcej w województwie zachodniopomorskim (3,2).

6. Warunki mieszkaniowe i infrastruktura techniczna*Living conditions and technical infrastructure***Zasoby mieszkaniowe**

W 2014 r. zasoby mieszkaniowe na obszarach wiejskich obejmowały 4,6 mln mieszkań składających się z 19,7 mln izb o łącznej powierzchni 420,5 mln m². Zasoby te stanowiły 32,6% ogółu mieszkań w kraju, 41,0% ich powierzchni użytkowej oraz 36,9% ogólnej liczby izb w mieszkaniach. Na 1000 ludności obszarów wiejskich przypadało 298,7 mieszkań (w miastach – 405,9). Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wiejskiego wynosiła 92,25 m², a na jedno mieszkanie przypadało średnio 4,32 izb i 3,35 osób. Mieszkania na wsi w porównaniu z mieszkaniami w miastach były większe powierzchniowo (o 28,03 m²), składały się z większej liczby izb (o 0,75) oraz zamieszkiwane były przez większą liczbę osób (o 0,89). Jednocześnie, pomimo większego zaludnienia, w mieszkaniach wiejskich na jedną osobę przypadała większa powierzchnia (o 1,48 m²) niż w miastach.

W porównaniu z 2006 r. na wsi wzrosła zarówno liczba mieszkań o 338,0 tys. (o 8,0%), powierzchnia użytkowa – o 59,4 mln m² (o 16,4%), jak i liczba izb – o 2,4 mln (o 14,1%). W związku z tym wzrosła także przeciętna liczba izb w mieszkaniu, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oraz przeciętna powierzchnia przypadająca na 1 mieszkańca. Zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba osób przypadających na mieszkanie i na izbę. Dynamika przyrostu mieszkań, powierzchni użytkowej i liczby izb na wsi kształtowała się na podobnym poziomie jak w miastach. Przyrost liczby mieszkań był m.in. efektem inwestycji w budownictwie, rozbudowy i przebudowy budynków istniejących, jak również zmiany charakteru przeznaczenia powierzchni niemieszkalnych.

TABL. 8. ZASOBY MIESZKANIOWE^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania <i>Dwellings</i>		Przeciętna <i>Average</i>				
		ogółem <i>total</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	liczba izb w mieszkaniu <i>number of rooms per dwelling</i>	liczba osób na <i>number of persons per</i>		powierzchnia użytkowa w m ² <i>useful floor area in m²</i>	
					1 mieszkanie <i>dwelling</i>	1 izbę <i>room</i>	1 mieszkania <i>per dwelling</i>	na 1 osobę <i>per person</i>
POLSKA	2006	12876676	337,7	3,69	2,96	0,80	69,51	23,48
POLAND	2014	13983039	363,4	3,82	2,75	0,72	73,36	26,66
Obszary wiejskie	2006	4220724	286,0	4,09	3,50	0,85	85,57	24,47
<i>Rural areas</i>	2014	4558765	298,7	4,32	3,35	0,77	92,25	27,55
Miasta	2006	8655952	370,4	3,50	2,70	0,77	61,68	22,85
<i>Urban areas</i>	2014	9424274	405,9	3,57	2,46	0,69	64,22	26,07

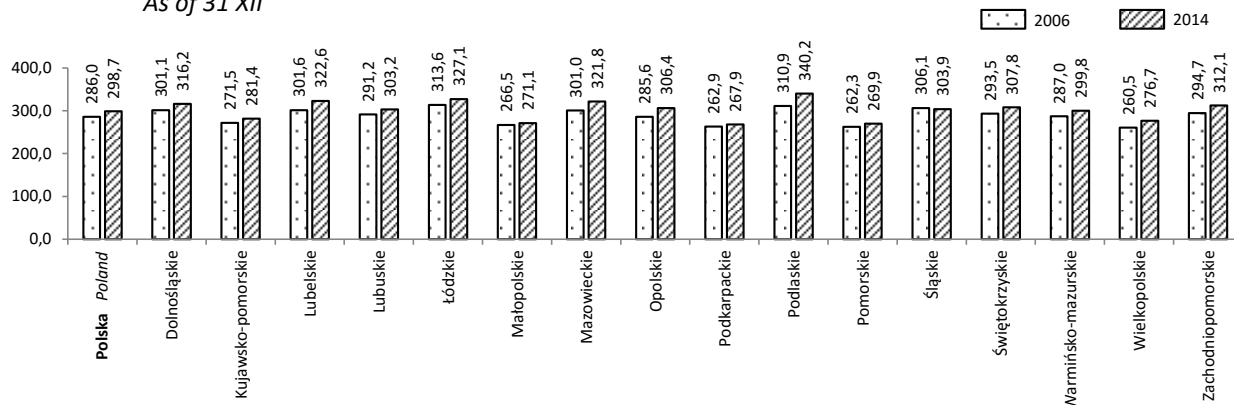
^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

^a Based on balance of dwelling stocks.

Rozpatrując nasycenie obszarów wiejskich mieszkaniami zanotowano, że w 2014 r. w przeliczeniu na 1000 ludności najwięcej mieszkań przypadało w województwach: podlaskim (340,2), łódzkim (327,1), lubelskim (322,6) i mazowieckim (321,8) oraz zlokalizowanych na ich terenach podregionach: białostockim (368,0), łódzkim (353,6) i warszawskim zachodnim (351,8). W województwach tych i podregionach przypadało także najmniej osób na mieszkanie. Z kolei na 1000 ludności najmniej mieszkań przypadało w województwach podkarpackim (267,9) i pomorskim (269,9) oraz podregionach: nowosądeckim województwa małopolskiego (248,3), kaliskim (262,6) i leszczyńskim (262,9) województwa wielkopolskiego oraz tarnobrzeskim województwa podkarpackiego (263,8). Co za tym idzie w województwach tych i podregionach na jedno mieszkanie przypadało najwięcej osób.

WYKRES 68. MIESZKANIA NA OBSZARACH WIEJSKICH NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2006 I 2014
Stan w dniu 31 XII

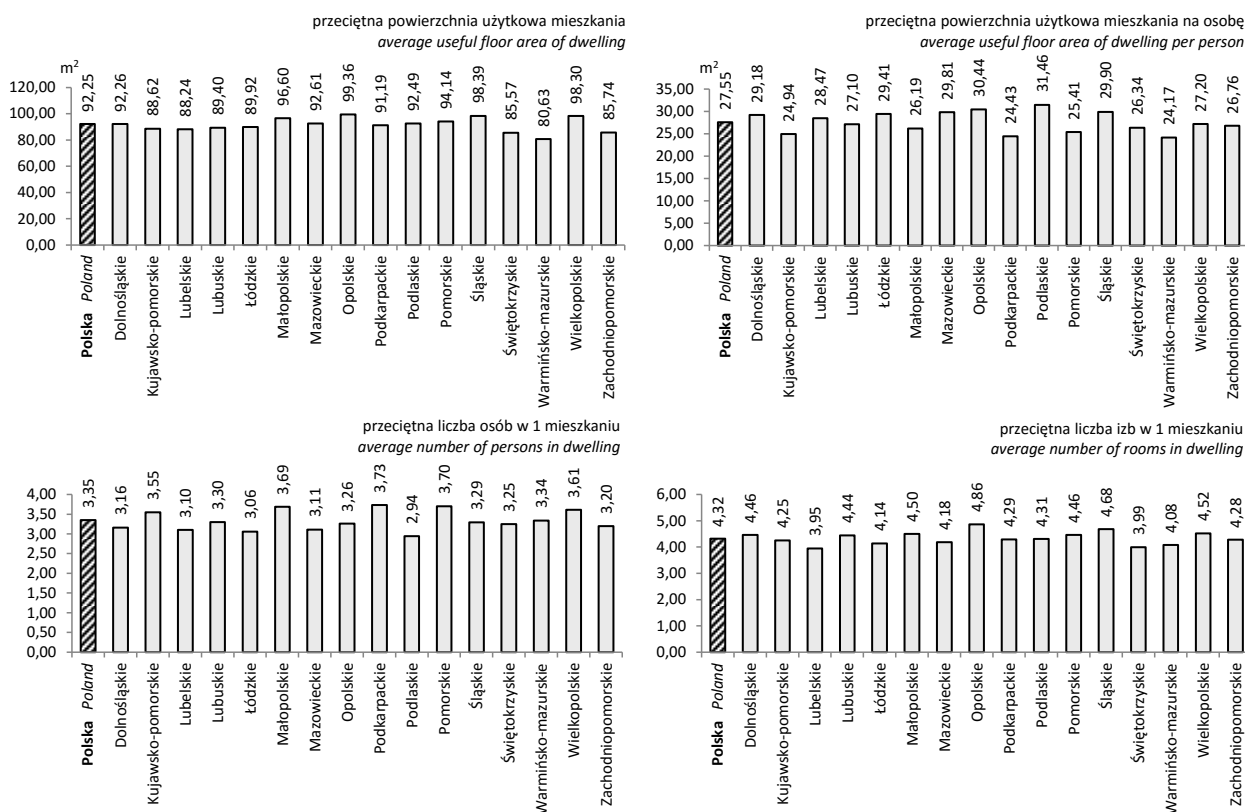
CHART 68. DWELLINGS IN RURAL AREAS PER 1000 POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2006 AND 2014
As of 31 XII

Mieszkania o największej powierzchni użytkowej w 2014 r. na obszarach wiejskich wystąpiły w województwach: opolskim (99,36 m²), śląskim (98,39 m²) i wielkopolskim (98,30 m²) oraz zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego podregionach: rybnickim (108,69 m²), tyskim (104,90 m²) i gliwickim (104,73 m²) oraz dodatkowo w podregionie warszawskim zachodnim (105,75 m²). Najmniejsze powierzchniowo mieszkania zlokalizowane były w województwie warmińsko-mazurskim (80,63 m²) i jego podregionach elbląskim (79,27 m²) i etckim (79,30 m²) oraz podregionie stargardzkim województwa zachodniopomorskiego (78,68 m²).

WYKRES 69. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE MIESZKAŃ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 69. BASIC INDICATORS OF DWELLINGS IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

Na 1 osobę największa powierzchnia użytkowa mieszkania przypadła w województwach podlaskim (31,46 m²) i opolskim (30,44 m²) oraz podregionie warszawskim zachodnim (37,20 m²). Najmniejsze powierzchnie do użytkowania posiadali mieszkańcy obszarów wiejskich w województwach: warmińsko-mazurskim (24,17 m²), podkarpackim (24,43 m²) i kujawsko-pomorskim (24,94 m²) oraz podregionie elbląskim (22,83 m²).

W porównaniu z 2006 r., w 2014 r. we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – z wyjątkiem podregionów gliwickiego województwa śląskiego oraz rzeszowskiego województwa podkarpackiego – miał miejsce przyrost liczby mieszkań. Z kolei we wszystkich województwach i podregionach wystąpił wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania ogółem oraz przypadającej na 1 mieszkańca, a także spadek liczby osób przypadających na izbę. Także prawie we wszystkich województwach i w większości podregionów – oprócz województwa śląskiego i jego podregionów: gliwickiego, bielskiego, rybnickiego, tyskiego i bytomskiego oraz podregionów łódzkiego województwa łódzkiego i oświęcimskiego województwa małopolskiego – odnotowano spadek liczby osób w mieszkaniu.

Budynki i mieszkania oddane do użytkowania

W 2014 r. na obszarach wiejskich **do użytkowania oddano 63,7 tys. budynków**, w tym 49,7 tys. budynków mieszkalnych i 14,0 tys. budynków niemieszkalnych. Budynki oddane do użytkowania na wsi stanowiły 66,1% nowopowstałych budynków w kraju. W porównaniu z 2006 r. na obszarach wiejskich wybudowano o 40,9% więcej budynków, podczas gdy w miastach o 0,7% mniej.

W 2014 r. na terenach wiejskich **przybyło 53,2 tys. mieszkań** posiadających 287,3 tys. izb o łącznej powierzchni użytkowej 7,3 mln m². Było to o 18,0 tys. mieszkań, 92,7 tys. izb i 2,5 mln m² powierzchni więcej niż w 2006 r. Jednak przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w 2014 r. była niższa niż w 2006 r. i wynosiła 137,2 m².

Na obszarach wiejskich w 2014 r. wybudowano prawie dwukrotnie mniej mieszkań niż w miastach, jednak mieszkania te były prawie dwukrotnie większe. Na 1000 ludności i na 1000 zawartych małżeństw na wsi przypadało mniej nowych mieszkań niż w miastach. Należy jednak zauważyć, że w odniesieniu do 2006 r. wartości obu wskaźników wzrosły, a wzrosty te były większe niż w miastach.

TABL. 9. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania <i>Dwellings</i>			Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² <i>Useful floor area of dwellings in m²</i>	
		ogółem <i>total</i>	na 1000 <i>per 1000</i>		1 mieszkania <i>per dwelling</i>	na 1 osobę <i>per person</i>
			ludności <i>population</i>	zawartych małżeństw <i>marriages contracted</i>		
POLSKA	2006	115353	3,0	510,0	11721159	101,6
POLAND	2014	143166	3,7	759,5	14439710	100,9
Obszary wiejskie	2006	35143	2,4	394,8	4838432	137,7
<i>Rural areas</i>	2014	53156	3,5	677,5	7290454	137,2
Miasta	2006	80210	3,4	584,8	6882727	85,8
<i>Urban areas</i>	2014	90010	3,9	818,0	7149256	79,4

We wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – z wyjątkiem podregionów szczecińskiego województwa zachodniopomorskiego i częstochowskiego województwa śląskiego, w 2014 r. w porównaniu z 2006 r., miał miejsce wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania.

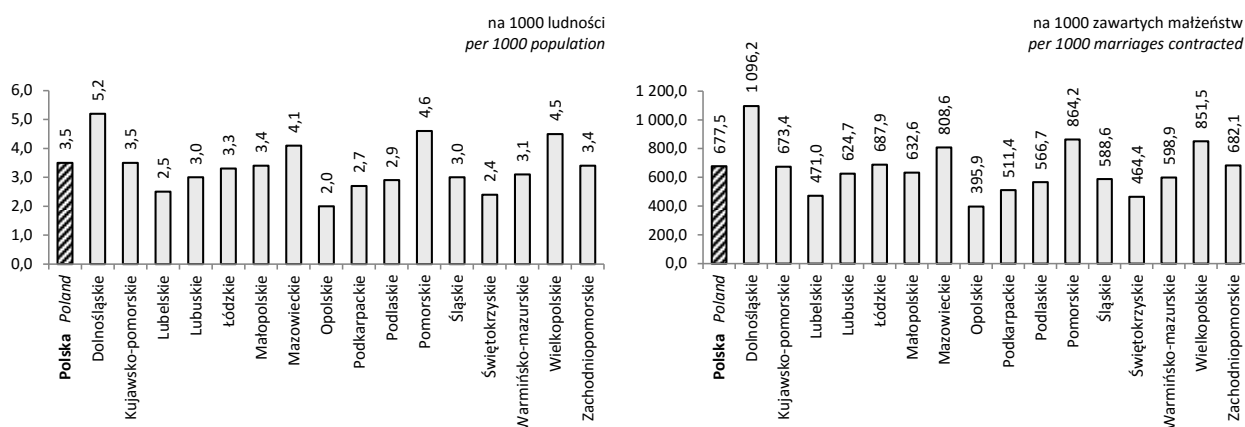
Najwięcej mieszkań na 1000 ludności oddano do użytkowania na terenach wiejskich województwa dolnośląskiego (5,2) oraz podregionów: poznańskiego województwa wielkopolskiego (9,2), wrocławskiego województwa dolnośląskiego (8,0) i bydgosko-toruńskiego województwa kujawsko-pomorskiego (7,0), a najmniej w województwie opolskim (2,0) i podregionach: chełmsko-zamojskim (1,7), stargardzkim

województwa zachodniopomorskiego i puławskim województwa lubelskiego (po 1,8) oraz nyskim województwa opolskiego (1,9). W analizowanych latach zanotowano wzrost wartości tego wskaźnika we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – z wyjątkiem wymienionych wcześniej podregionów szczecińskiego i częstochowskiego oraz bielskiego województwa śląskiego.

Rozkład terytorialny wskaźnika liczby mieszkań przypadających na 1000 zawartych małżeństw był identyczny jak wskaźnika liczby mieszkań na 1000 ludności. Jednak w odniesieniu do 2006 r. jego wartość wzrosła we wszystkich województwach i podregionach.

WYKRES 70. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 70. DWELLINGS COMPLETED IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

Infrastruktura techniczna i wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje

Łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2014 r. wynosiła 226,8 tys. km i w porównaniu z 2006 r. była dłuższa o 31,3 tys. km (tj. o 16,0%; w miastach o 17,5%). Sieć wodociągowa przebiegająca przez tereny wiejskie stanowiła prawie 78% ogólnej długości sieci wodociągowej w kraju, a jej średnia gęstość wynosiła 77,9 km na 100 km² i wahała się od 35,7 w województwie lubuskim do 115,4 – w województwach kujawsko-pomorskim i śląskim. Wśród podregionów największą gęstością sieci wodociągowej w 2014 r. charakteryzowały się podregiony: tyski (186,4 km/100 km²), rybnicki (166,9) oraz krakowski województwa małopolskiego (153,5), najmniejszą – krośnieński województwa podkarpackiego (22,9), gorzowski województwa lubuskiego (30,8), szczeciński (32,3) i stargardzki (33,7).

TABL. 10. SIEĆ ROZDZIELCZA

Stan w dniu 31 XII

DISTRIBUTION NETWORK

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Sieć wodociągowa Water supply network		Sieć kanalizacyjna ^a Sewage network ^a		Sieć gazowa Gas supply network	
		w km in km	w km/100 km ² in km/100 km ²	w km in km	w km/100 km ² in km/100 km ²	w km in km	w km/100 km ² in km/100 km ²
POLSKA	2006	251369,5	80,4	84856,2	27,1	106611,7	34,1
POLAND	2014	292455,7	93,5	142876,1	45,7	122060,7	39,0
Obszary wiejskie	2006	195522,5	67,1	40280,9	13,8	58036,3	19,9
Rural areas	2014	226827,5	77,9	81367,1	28,0	66643,5	22,9
Miasta	2006	55847,0	261,6	44575,3	208,8	48575,4	227,6
Urban areas	2014	65628,2	303,7	61509,0	284,6	55417,1	256,5

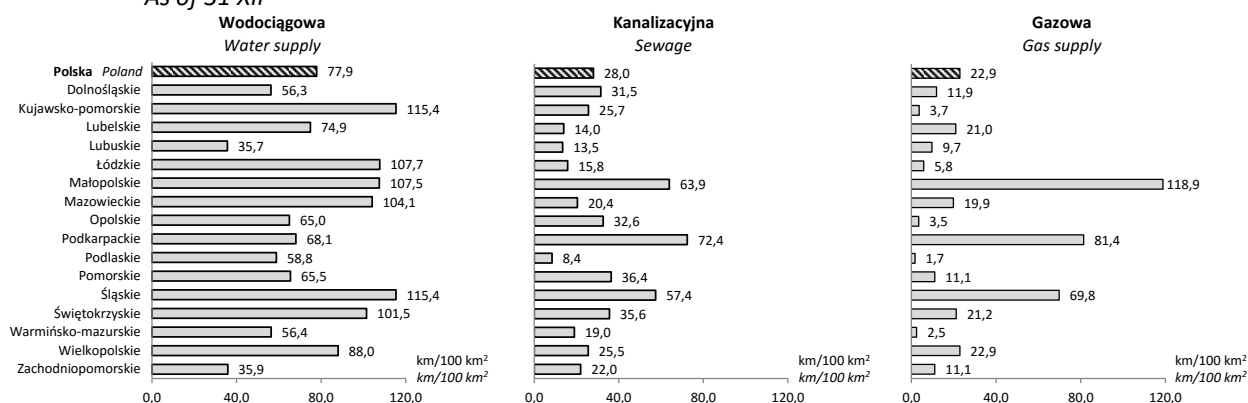
a Oraz kolektory.

a And collectors.

Wzrost gęstości sieci wodociągowej na obszarach wiejskich, w porównaniu z 2006 r., zanotowano we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – oprócz podregionu krośnieńskiego, gdzie w obu latach kształtowała się na tym samym poziomie.

WYKRES 71. SIEĆ ROZDZIELCZA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 31 XII

CHART 71. DISTRIBUTION NETWORK IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej w 2014 r. na obszarach wiejskich wynosiła 81,4 tys. km i w porównaniu z 2006 r. była ponad dwukrotnie większa (w miastach o 38,0%). Przez tereny wiejskie w 2014 r. przebiegało 56,9% ogólnej długości sieci kanalizacyjnej w kraju, a jej zagęszczenie wynosiło 28,0 km na 100 km² (w miastach – 284,6).

W układzie przestrzennym największym zagęszczeniem sieci kanalizacyjnej charakteryzowały się na obszary wiejskie województw południowej Polski (podkarpackiego, małopolskiego i śląskiego), a najmniejszym województwo podlaskie. Z kolei w przypadku podregionów, największą gęstość sieci kanalizacyjnej zanotowano w podregionach: tyskim (141,7 km/100 km²), rzeszowskim (110,3) i bielskim (102,0), najmniejszą natomiast w podregionach: łomżyńskim (5,5) i suwalskim (9,1) województwa podlaskiego, skierniewickim województwa łódzkiego (7,1) oraz sosnowieckim województwa śląskiego (9,5). W 2014 r. w odniesieniu do 2006 r., we wszystkich województwach i podregionach wystąpił wzrost gęstości sieci kanalizacyjnej.

W objętym analizą okresie na obszarach wiejskich wzrosła również długość sieci gazowej rozdzielczej. W 2014 r. przez tereny wiejskie przebiegało 66,6 tys. km sieci gazowej, podczas gdy w 2006 r. było to 58,0 tys. km. Sieć gazowa z obszarów wiejskich w 2014 r. stanowiła 54,6% ogólnej długości sieci gazowej w kraju. Jej gęstość wynosiła 22,9 km/100 km² i była znacznie niższa niż w miastach, gdzie wynosiła 256,5 km/100 km².

W układzie przestrzennym największe zagęszczenie sieci gazowej na obszarach wiejskich, podobnie jak w przypadku sieci kanalizacyjnej, występowało w województwach południowej Polski (małopolskim, podkarpackim i śląskim). Z kolei na 100 km² najkrótsze odcinki sieci gazowej przypadły w województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim, opolskim i kujawsko-pomorskim. W przypadku podregionów, najwyższe wartości wskaźnik ten przyjął w podregionach: tarnowskim (164,4), tyskim (144,6), krakowskim (143,8), oświęcimskim (136,0), bielskim (135,9) oraz rzeszowskim (134,7) zlokalizowanych na terenach 3 wyżej wymienionych województw. Sieć gazowa o najmniejszej gęstości przebiegała przez podregiony: suwalski (0,2), łomżyński (0,7) oraz skierniewicki (1,0). We wszystkich województwach i podregionach w analizowanym okresie miał miejsce przyrost gęstości sieci gazowej.

Wzrost nasycenia obszarów wiejskich infrastrukturą techniczną przełożył się na wzrost wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje infrastruktury technicznej oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci. W 2014 r. na obszarach wiejskich 91,9% (4,2 mln) mieszkań było wyposażonych w wodociąg (wzrost

o 3,6 p.proc. w porównaniu z 2006 r.), 85,9% (3,9 mln) posiadało ustęp (wzrost o 12,2 p.proc.), 82,2% (3,7 mln) dysponowało łazienką (wzrost o 7,2 p.proc.), 21,2% (1,0 mln) było podłączonych do gazu z sieci (wzrost o 3,3 p.proc.), a 70,6% (3,2 mln) posiadało centralne ogrzewanie (wzrost o 6,9 p.proc.). Jednak mieszkania wiejskie w stosunku do mieszkań w miastach nadal były słabiej wyposażone w podstawowe instalacje – o 7,1 p.proc. mniej mieszkań posiadało wodociąg, o 11,2 p.proc. ustęp, 13,2 p.proc. łazienkę, 51,3 p.proc. gaz z sieci oraz 16,3 p.proc. centralne ogrzewanie.

TABL. 11. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W PODSTAWOWE INSTALACJE^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH BASIC INSTALLATIONS^a
As of 31 XII

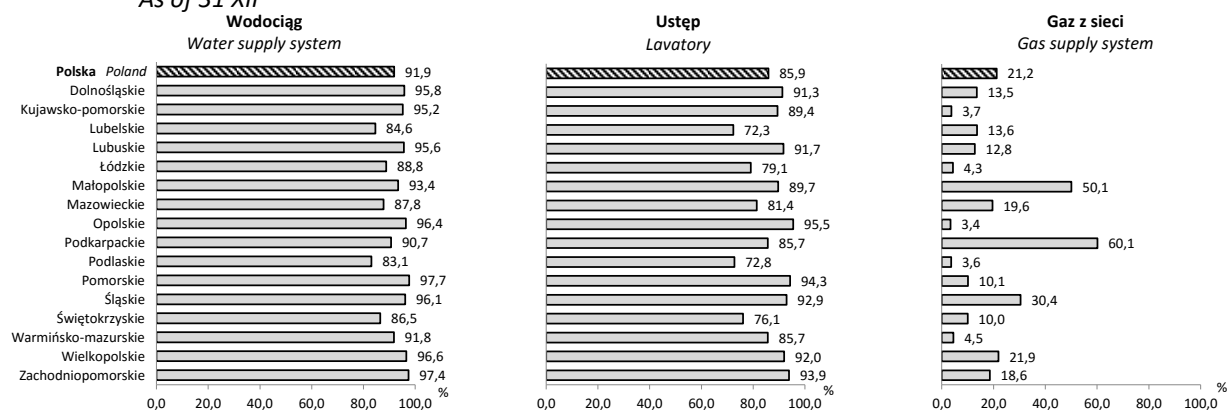
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania ogółem Dwellings total	Mieszkania – w % ogółu mieszkań – wyposażone w Dwellings – in % of total dwellings – fitted with					
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
POLSKA	2006	12876676	95,1	87,6	86,5	55,6	77,5
POLAND	2014	13983039	96,7	93,5	91,1	55,8	81,6
Obszary wiejskie	2006	4220724	88,3	73,7	75,0	17,9	63,7
Rural areas	2014	4558765	91,9	85,9	82,2	21,2	70,6
Miasta	2006	8655952	98,5	94,4	92,0	73,9	84,3
Urban areas	2014	9424274	99,0	97,1	95,4	72,5	86,9

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.
^a Based on balance of dwelling stocks.

Największy udział mieszkań wiejskich posiadających dostęp do wodociągu sieciowego, ustępu, łazienki i centralnego ogrzewania w 2014 r. zaobserwowano w 5 województwach: opolskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Dodatkowo znacznym udziałem mieszkań wyposażonych w wodociąg wyróżniało się województwo mazowieckie, a w centralne ogrzewania województwo podkarpackie. Z kolei, podobnie jak w przypadku gęstości sieci gazowej, najwięcej mieszkań dostęp do gazu miało w województwach południowej Polski, tj. podkarpackim, małopolskim i śląskim. Najmniejszy udział mieszkań wyposażonych w wodociąg sieciowy, ustęp, łazienkę i centralne ogrzewanie zanotowano w województwach: lubelskim, podlaskim, świętokrzyskim i łódzkim. W 5 województwach: opolskim, podlaskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim i warmińsko-mazurskim odsetek mieszkań wiejskich posiadających gaz z sieci nie przekroczył 5,0%. Poprawę stanu wyposażenia mieszkań wiejskich w podstawowe instalacje, w 2014 r. w relacji do 2006 r., odnotowano w każdym z województw.

WYKRES 72. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W PODSTAWOWE INSTALACJE NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 72. DWELLINGS FITTED WITH BASIC INSTALLATIONS IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

Z sieci wodociągowej w 2014 r. korzystało 84,3% (12,9 mln) mieszkańców wsi i było to o 12,1 p.proc. mniej niż w miastach. W stosunku do 2006 r. na obszarach wiejskich nastąpił wzrost wartości tego odsetka o 11,5 p.proc. (w miastach o 1,5 p.proc.). Wraz ze wzrostem liczby osób korzystających z wodociągu, wzrosło na wsi zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na mieszkańca. W 2006 r. mieszkańiec wsi zużywał średnio 24,5 m³ wody, a w 2014 r. – 26,8 m³. W miastach w okresie tym, mimo wzrostu dostępności sieci wodociągowej, zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca spadło (o 2,9 m³).

TABL. 12. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z INSTALACJI ORAZ ZUŻYCIE WODY I GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
POPULATION USING SYSTEM AND CONSUMPTION OF WATER AND GAS FROM SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ludność korzystająca ^a z instalacji w % ogółu ludności Population using ^a system in % of total population			Zużycie ^b na 1 mieszkańca w m ³ Consumption ^b per capita in m ³	
		wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu gas supply system	wody z wodociągów water from water supply system	gazu ^c z sieci gas ^c from gas supply system
POLSKA ..... POLAND	2006	86,4	59,8	51,8	32,0	104,0
	2014	91,6	68,7	52,2	31,1	96,7
Obszary wiejskie ..... Rural areas	2006	72,8	20,2	18,3	24,5	47,5
	2014	84,3	37,3	22,4	26,8	52,0
Miasta ..... Urban areas	2006	94,9	84,8	73,0	36,8	139,6
	2014	96,4	89,3	71,7	33,9	125,9

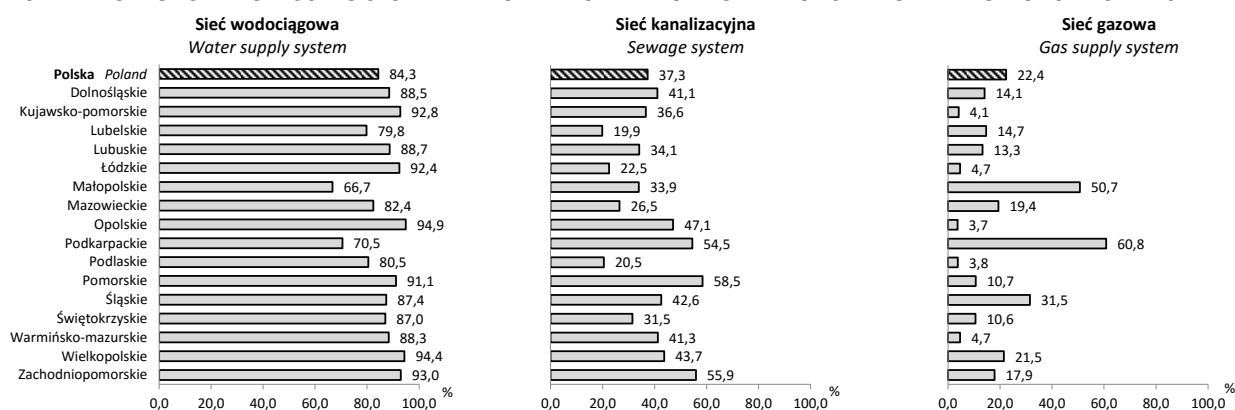
a Na podstawie szacunków. b W ciągu roku. c W jednostkach naturalnych, według których rozliczono odbiorców.

a Based on estimated data. b During the year. c In natural units on the basis of which settlements with clients occurred.

Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na obszarach wiejskich w 2014 r. był najwyższy w województwach opolskim (94,9%) i wielkopolskim (94,4%) oraz podregionach: tyskim (99,1%), gliwickim (99,0%), bytomskim (97,5%) i sosnowieckim (97,0%) województwa śląskiego, jak również legnicko-głogowski województwa dolnośląskiego (97,2%). Najmniej osób dostęp do wodociągu posiadało w województwach: małopolskim (66,7%), podkarpackim (70,5%) i lubelskim (79,8%) oraz podregionach krośnieńskim (36,8%) i nowosądeckim (41,5%). We wszystkich województwach i podregionach, w 2014 r. w porównaniu z 2006 r., wystąpił wzrost odsetka osób korzystających z wodociągu.

WYKRES 73. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z INSTALACJI W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 73. POPULATION USING SYSTEM IN TOTAL NUMBER OF RURAL POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2014

W 2014 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 5,7 mln mieszkańców wsi, co stanowiło 37,3% ogółu ludności tych obszarów (w miastach – 89,3%). Liczba ludności wiejskiej mającej dostęp do kanalizacji w porównaniu z 2006 r. wzrosła prawie dwukrotnie. Wzrost ten był większy niż w miastach, gdzie wyniósł 4,6%.

W układzie terytorialnym, najwięcej osób z kanalizacji korzystało na obszarach wiejskich województw: pomorskiego (58,5%), zachodniopomorskiego (55,9%) i podkarpackiego (54,5%) oraz podregionu tyskiego (71,0%). Mniej niż co piąta osoba dostęp do sieci kanalizacyjnej miała w województwie lubelskim oraz jego podregionach puławskim i lubelskim, jak również w podregionach: skierniewickim, łomżyńskim i sosnowieckim oraz zlokalizowanym w województwie mazowieckim podregionie ciechanowsko-płockim. W każdym z województw i podregionów w analizowanym okresie nastąpił wzrost liczby osób korzystających z kanalizacji.

Dostęp do sieci gazowej w 2014 r. miało 22,4% (3,4 mln) mieszkańców wsi i było to o 49,3 p.proc. mniej niż w miastach. W odniesieniu do 2006 r. na obszarach wiejskich wystąpił wzrost udziału osób korzystających z gazu o 4,1 p.proc., podczas gdy w miastach miał miejsce spadek o 1,3 p.proc. Średnie zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca wsi w 2014 r. wyniosło 52,0 m³ (w miastach – 125,9 m³) i było większe niż w 2006 r. o 4,5 m³ (w miastach wystąpił spadek o 13,7 m³).

Podobnie, jak w przypadku gęstości sieci gazowej i odsetka mieszkań podłączonych do sieci gazowej, tak i w przypadku ludności korzystającej z gazu z sieci najwięcej osób dostęp do tej sieci miało w województwach: podkarpackim (60,8%), małopolskim (50,7%) i śląskim (31,5%) oraz zlokalizowanych na ich terenach podregionach: krośnieńskim (72,8%), tarnowskim (64,8%), rzeszowskim (62,5%) i krakowskim (61,1%). Z kolei najmniej osób z gazu sieciowego korzystało w województwach: opolskim (3,7%), podlaskim (3,8%), kujawsko-pomorskim (4,1%), łódzkim i warmińsko-mazurskim (po 4,7%).

Drogi publiczne zamiejskie

Możliwości rozwoju obszarów wiejskich są w znacznym stopniu uwarunkowane dostępem do sieci transportowej. W 2014 r. łączna długość dróg zamiejskich o twardej nawierzchni wynosiła 230,2 tys. km, w tym 91,1% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W porównaniu z 2006 r. długość dróg zamiejskich o twardej nawierzchni wzrosła o 25,6 tys. km (12,5%), a o nawierzchni ulepszonej o 28,8 tys. km (15,9%). Na 100 km² przypadało 73,6 km dróg zamiejskich o nawierzchni twardej, a 67,1 km o nawierzchni ulepszonej.

Zarówno w strukturze dróg zamiejskich o twardej nawierzchni, jak i o nawierzchni ulepszonej największy odsetek stanowiły drogi powiatowe (odpowiednio 44,1% i 46,6%) oraz drogi gminne (38,9% i 34,7%). Udział dróg wojewódzkich o twardej nawierzchni wynosił 10,5%, a o nawierzchni ulepszonej – 11,5%. Drogi krajowe stanowiły 6,6% dróg zamiejskich o twardej nawierzchni i 7,2% o nawierzchni ulepszonej.

Największe zagęszczenie dróg zamiejskich o twardej nawierzchni odnotowano w województwach małopolskim (131,5 km/100 km²) i świętokrzyskim (103,6 km/100 km²), a najmniejsze (poniżej 50 km/100 km²) w województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i lubuskim. Wzrost gęstości dróg zamiejskich, w 2014 r. w odniesieniu do 2006 r., wystąpił w większości województw z wyjątkiem województwa opolskiego.

W 2014 r. **długość dróg ekspresowych i autostrad** wynosiła odpowiednio 1,2 tys. km i 1,3 tys. km. Drogi te stanowiły zaledwie 0,5% i 0,6% ogólnej długości dróg zamiejskich o twardej nawierzchni. W porównaniu z 2006 r. długość dróg ekspresowych wzrosła ponad sześciokrotnie, a autostrad ponad dwukrotnie.

Najwięcej dróg ekspresowych w 2014 r. przebiegało przez tereny województw łódzkiego (193,0 km) i wielkopolskiego (141,4 km), a autostrad województw wielkopolskiego (210,5 km) i dolnośląskiego (201,6 km). Z kolei w województwie opolskim w 2014 r. nie było dróg ekspresowych, a w województwach: lubelskim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim autostrad.

Łączność

W analizowanym okresie na obszarach wiejskich odnotowano spadek liczby placówek pocztowych (o 21,8%), telefonicznych łączy głównych (o 55,3%) oraz aparatów telefonicznych ogólnodostępnych samoinkasujących (o 82,8%). W wyniku tych zmian w 2014 r. na wsi działało 3,5 tys. placówek pocztowych, co stanowiło 46,8% placówek pocztowych w kraju. Średnio jedna placówka pocztowa obsługiwała 4,3 tys. mieszkańców wsi (w miastach – 5,8 tys. osób), a na jedną placówkę przypadał obszar o powierzchni 82,4 km² (w miastach – 5,4 km²).

Przeciętnie największą liczbę ludności wiejskiej obsługiwały placówki pocztowe zlokalizowane w województwach: małopolskim (6,4 tys.), śląskim (5,5 tys.) i świętokrzyskim (5,2 tys.), a najmniejszą w województwach podlaskim (2,4 tys.) i zachodniopomorskim (2,6 tys.). Z kolei największy obszar swoim zasięgiem obejmowały placówki pocztowe na terenach wiejskich województw: warmińsko-mazurskiego (119,7 km²), lubuskiego (111,2 km²) i zachodniopomorskiego (103,3 km²), najmniejszy natomiast w województwach śląskim (45,4 km²) i małopolskim (50,3 km²).

W 2014 r. na 1000 mieszkańców wsi przypadało 126 abonentów radiowych (spadek o 30 osób w porównaniu z 2006 r.), 122 abonentów telewizyjnych (spadek o 30 osób) i 59 abonentów telefonicznych (spadek o 80 osób). W analizowanych latach spadek liczby abonentów radiowych, telewizyjnych i telefonicznych wystąpił na obszarach wiejskich wszystkich województwach.

TABL. 13. ABONENCI RADIA, TELEWIZJI I TELEFONII PRZEWODOWEJ W LATACH 2006 I 2014
Stan w dniu 31 XII
RADIO, TELEVISION AND FIXED LINE TELEPHONE SUBSCRIBERS IN 2006 AND 2014
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Abonenci radia ^a Radio subscribers ^a		Abonenci telewizji ^a Television subscribers		Abonenci telefonii stacjonarnej ^b (standardowe łącza główne) Fixed line telephone ^b (standard main lines)	
		w tys. in thous.	na 1000 ludności per 1000 population	w tys. in thous.	na 1000 ludności per 1000 population	w tys. in thous.	na 1000 ludności per 1000 population
POLSKA	2006	8070,4	212	7820,2	205	9953,1	261
POLAND	2014	6968,6	181	6696,6	174	4611,6	120
Obszary wiejskie	2006	2300,7	156	2244,0	152	2045,5	139
<i>Rural areas</i>	2014	1921,8	126	1867,0	122	907,4	59
Miasta	2006	5769,7	247	5576,2	239	7907,6	338
<i>Urban areas</i>	2014	5046,8	217	4829,6	208	3704,2	160

^a Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. ^b Dane dotyczą operatorów sieci publicznej.

^a Data of the Polish Post General Directorate. ^b Data concern operators of the public network.

O wzrastającej roli i znaczeniu Internetu świadczy fakt, że liczba jego użytkowników dynamicznie rośnie w skali całego kraju, jak i obszarów wiejskich, bowiem o ile w 2006 r. z Internetu korzystało 35,1% ludności wiejskiej w wieku 16-74 lata, to w 2014 r. było to już 64,2%. Wzrost ten był większy niż w miastach, gdzie wyniósł 21,6 p.proc. Wśród użytkowników Internetu zamieszkujących obszary wiejskie, więcej niż co drugi deklarował, że korzystał z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy od momentu prowadzenia badania (w miastach – 71,8%). Internet najczęściej służył im do komunikowania się, co deklarowało 51,0% mieszkańców wsi (65,1% mieszkańców miast) oraz sprzedaży towarów i usług, korzystania z usług bankowych – 29,2% korzystających z Internetu mieszkańców wsi (53,9% mieszkańców miast).

7. Finansowanie obszarów wiejskich

Rural areas financing

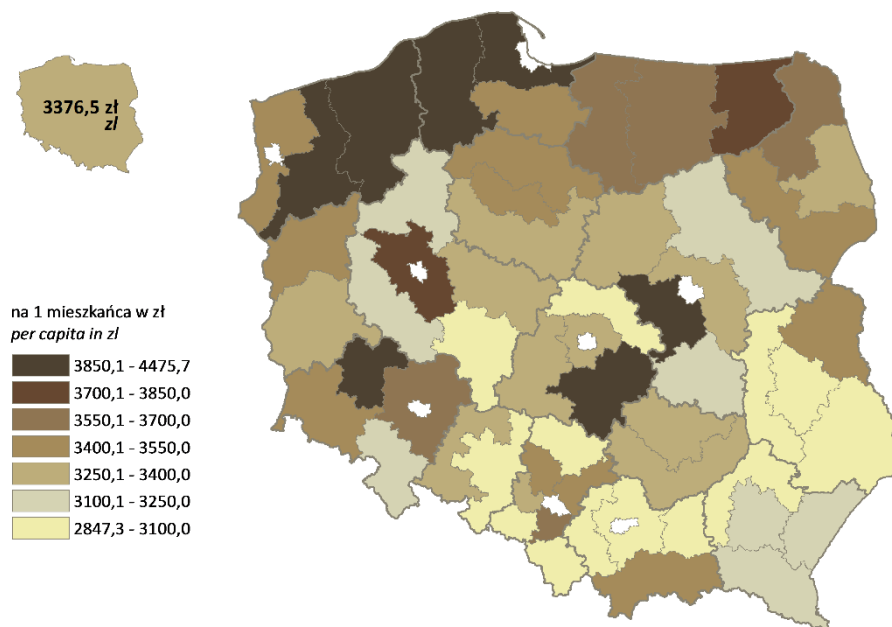
Dochody i wydatki gmin¹

W 2014 r. **dochody gmin wiejskich**² wyniosły 37,0 mld zł, co stanowiło 43,8% ogółu dochodów gmin w kraju. W porównaniu z 2007 r. wysokość dochodów gmin wiejskich wzrosła o 50,3% (gmin miejskich o 40,0%, miejsko-wiejskich o 51,8%). Sytuacja finansowa gmin wiejskich była znacznie zróżnicowana przestrzennie. Największymi dochodami odznaczały się gminy wiejskie podregionów: nowosądeckiego województwa małopolskiego (1,6 mld zł), ostrołęcko-siedleckiego (1,3 mld zł) i warszawskiego zachodniego (1,2 mld zł) województwa mazowieckiego, natomiast najniższymi – gliwickiego (130,5 mln zł) i sosnowieckiego (175,4 mln zł) województwa śląskiego. W relacji do 2007 r. wzrost dochodów gmin wiejskich odnotowano we wszystkich podregionach, a najwyższy miał miejsce w podregionach: sosnowieckim (o 89,0%), bydgosko-toruńskim województwa kujawsko-pomorskiego (o 75,5%) i warszawskim zachodnim (73,1%). Najmniej wzrosły dochody gmin w podregionach tarnobrzesckim województwa podkarpackiego (o 23,9%) i tarnowskim województwa małopolskiego (o 25,0%).

Na 1 mieszkańca gmin wiejskich w 2014 r. przypadało przeciętnie 3376,5 zł dochodu gminy (o 1083,5 zł więcej niż w 2007 r.). Kwota ta była o 214,9 zł wyższa od dochodu gmin miejskich na 1 mieszkańca i o 158,6 zł gmin miejsko-wiejskich. Najwyższe przeciętne dochody gmin wiejskich na osobę odnotowano w podregionach: warszawskim zachodnim (4474,7 zł), piotrkowskim województwa łódzkiego (4293,8 zł), legnicko-głogowskim województwa dolnośląskiego (4190,4 zł), stargardzkim województwa zachodniopomorskiego (4055,1 zł), słupskim województwa pomorskiego (4054,8 zł) i koszalińskim województwa zachodniopomorskiego (4037,9 zł), z kolei najniższe w podregionach tarnowskim (2847,3 zł) i tarnobrzesckim (2996,5 zł).

MAPA 15. DOCHODY GMIN WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 15. REVENUE OF RURAL GMINAS BY SUBREGIONS IN 2014

Na przestrzeni analizowanych lat, wzrostowi dochodów gmin wiejskich towarzyszył wzrost ponoszonych przez nie **wydatków** (o 54,1%). Na uwagę zasługuje fakt, że wzrost wydatków był o prawie 4 p.proc. wyższy

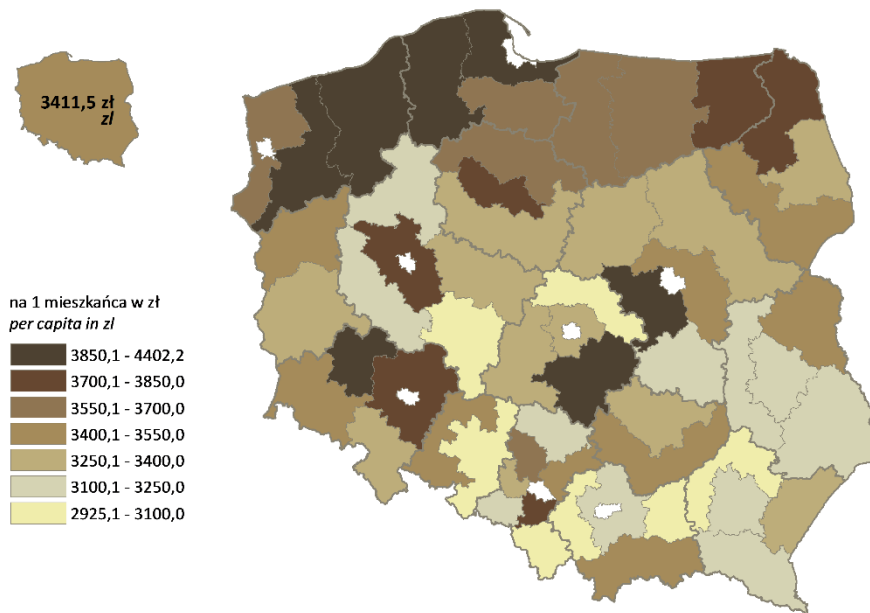
¹ W odróżnieniu od pozostałych rozdziałów, analiza została przeprowadzona według statusu prawnego gminy, w podziale na gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie. Dane dla gmin dotyczą gmin bez miast na prawach powiatu. W 2014 r. funkcjonowało 66 miast na prawach powiatu.

² W 2014 r., w porównaniu z 2007 r., liczba gmin wzrosła o jedną z 2478 do 2479. W niewielkim stopniu zmieniła się struktura zbiorowości gmin. Liczba gmin wiejskich obniżyła się o 21 jednostek (1566 w 2014 r.), gmin miejskich o 2 jednostki (305 w 2014 r.), co skutkowało wzrostem liczby gmin miejsko-wiejskich o 24 jednostki (608 w 2014 r.). Odpowiednio, przy wzroście liczebności populacji o prawie 470 tys. osób, nie uległa zmianom struktura rozmieszczenia ludności. Mieszkańcy gmin wiejskich (blisko 11 mln osób) stanowili łącznie 42,5% ogółu ludności gmin (z wyłączeniem miast na prawach powiatów).

niż wzrost dochodów. Kwota wydatków gmin wiejskich w 2014 r. była więc o 1,0% większa niż kwota ich dochodów i wyniosła 37,4 mld zł. Najwyższymi wydatkami, podobnie jak w przypadku rozkładu łącznych dochodów gmin wiejskich, odznaczały się podregiony: nowosądecki (1,6 mld zł), ostrołęcko-siedlecki (1,3 mld zł) i warszawski zachodni (1,1 mld zł), najniższymi zaś – gliwicki (129,0 mln zł) i sosnowiecki (175,3 mln zł).

Wydatki gmin wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 r. wyniosły 3411,5 zł i były wyższe o 258,5 zł od wydatków przypadających na mieszkańca gmin miejskich i o 172,1 zł gmin miejsko-wiejskich. W układzie terytorialnym wysokość wydatków na 1 mieszkańca gminy wiejskiej wahała się od 2925,1 zł w podregionie tarnowskim do 4402,2 zł w podregionie warszawskim zachodnim.

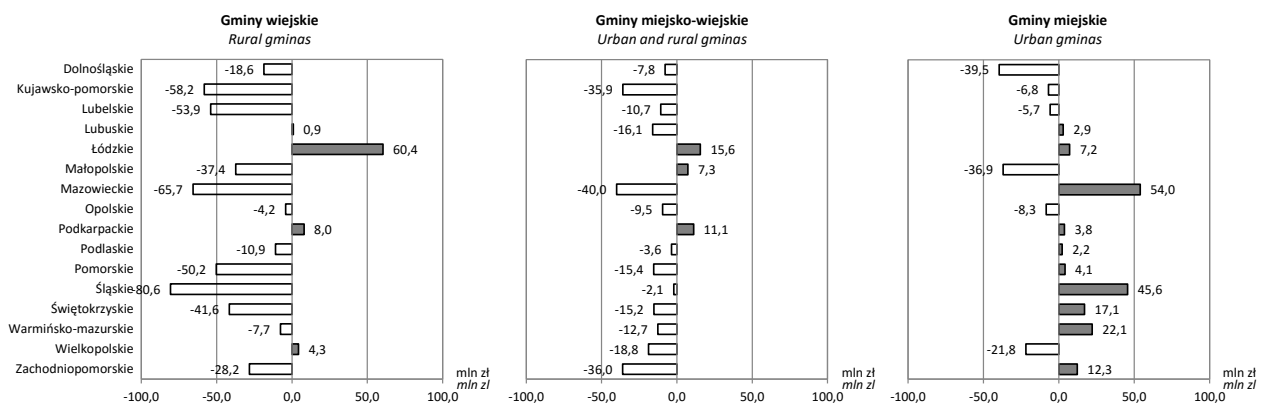
MAPA 16. WYDATKI GMIN WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
MAP 16. EXPENDITURE OF RURAL GMINAS BY SUBREGIONS IN 2014

Nadwyżka wydatków nad dochodami spowodowała, iż w 2014 r. wynik budżetów gmin wiejskich zamknął się deficytem w wysokości 383,5 mln zł, co znalazło odzwierciedlenie w większości spośród 58 podregionów obejmujących gminy wiejskie. Dochody wyższe od wydatków wystąpiły w 19 podregionach, podczas gdy w 2007 r. w 46. Najwyższym deficytem w 2014 r. odznaczały się podregiony: chełmsko-zamojski województwa lubelskiego (minus 38,3 mln zł), częstochowski województwa śląskiego (minus 35,4 mln zł) i gdański województwa pomorskiego (minus 32,8 mln zł).

WYKRES 74. WYNIKI BUDŻETÓW GMIN^a WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 74. BUDGET RESULTS OF GMINAS^a BY VOIVODSHIPS IN 2014

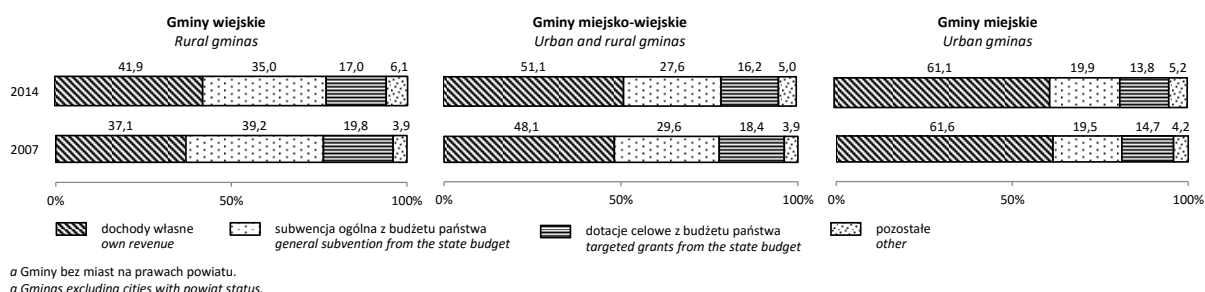
^a Gminy bez miast na prawach powiatu.
^a Gminas excluding cities with powiat status.

Struktura dochodów gmin

W strukturze dochodów gmin wiejskich w 2014 r. największy udział posiadały dochody własne³ – 41,9% (15,5 mld zł). Subwencja ogólna z budżetu państwa stanowiła 35,0% (13,0 mld zł), a dotacje celowe z budżetu państwa – 17,0% (6,3 mld zł). W gminach miejskich struktura ta kształtowała się podobnie. Najważniejszą pozycję w ich budżecie zajmowały dochody własne (61,1%), kolejną subwencja ogólna z budżetu państwa (19,9%) i wreszcie dotacje celowe z budżetu państwa (13,8%). Struktura dochodów gmin miejskich była więc korzystniejsza od struktury dochodów gmin wiejskich, na co wpływ miał wyższy (o 19,2 p.proc.) udział dochodów własnych, który traktowany jest jako wskaźnik określający samodzielność finansową samorządów lokalnych. Należy jednak podkreślić, że struktura dochodów gmin wiejskich w porównaniu z 2007 r. uległa korzystnej zmianie, bowiem w 2007 r. dochody gmin wiejskich w głównej mierze zależały od subwencji z budżetu państwa, a w 2014 r. tworzone były przede wszystkim przez dochody własne.

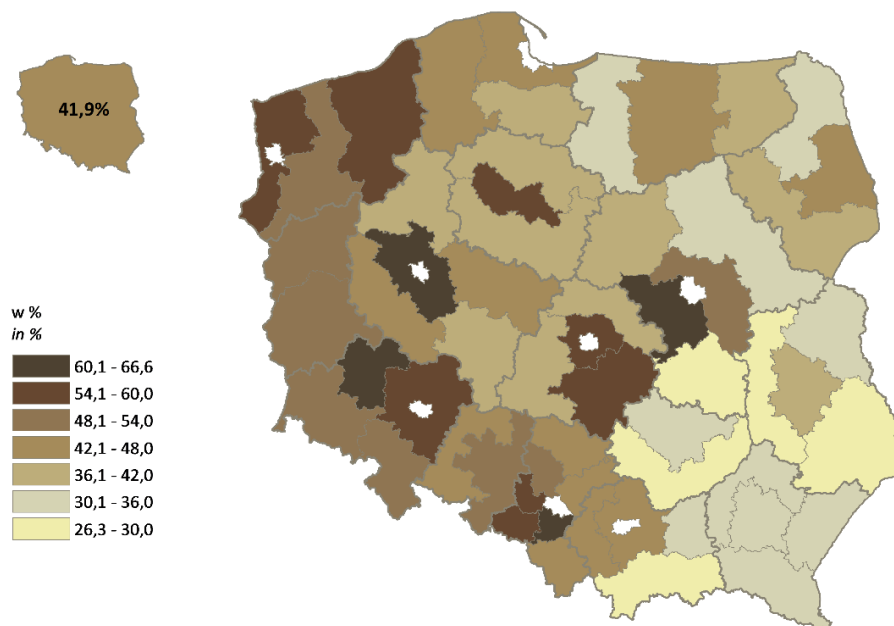
WYKRES 75. STRUKTURA DOCHODÓW GMIN^a W LATACH 2007 I 2014

CHART 75. STRUCTURE OF REVENUE OF GMINAS^a IN 2007 AND 2014

MAPA 17. UDZIAŁ DOCHODÓW WŁASNYCH W DOCHODACH OGÓLEM GMIN WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 17. SHARE OF OWN REVENUE IN TOTAL REVENUE OF RURAL GMINAS BY SUBREGIONS IN 2014

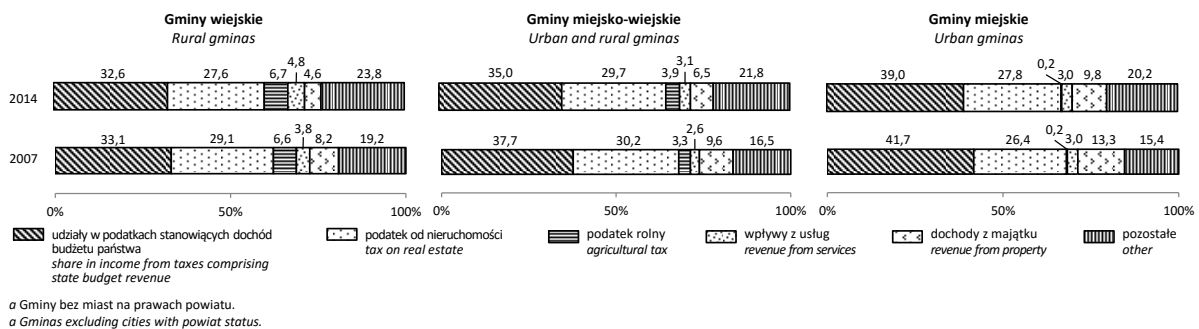
³ Dochód własny gmin tworzą: dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych stanowiących dochód budżetu państwa; wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym m.in. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od czynności cywilnoprawnych itp.; dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz środki na dofinansowanie zadań własnych z innych źródeł.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin wiejskich w 2014 r. najwyższe wartości, powyżej 60%, przyjął w podregionach: poznańskim województwa wielkopolskiego, warszawskim zachodnim, legnicko-głogowskim oraz tyskim województwa śląskiego. W większości podregionów, w strukturze dochodów gmin wiejskich, dochody własne stanowiły największy odsetek. Inaczej struktura ta ukształtowała się w 21 podregionach, gdzie dochody ogółem gmin wiejskich w głównej mierze tworzone były przez subwencję ogólną z budżetu państwa. Ponad 45% udziałem subwencji charakteryzowały się podregiony: radomski województwa mazowieckiego, nowosądecki oraz puławski województwa lubelskiego. W podregionach tych odnotowano jednocześnie najniższy udział dochodów własnych, który nie przekraczał 29%.

W dochodach własnych gmin wiejskich w 2014 r., największy odsetek stanowiły dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych stanowiących dochód budżetu państwa (32,6%, tj. 5,1 mld zł), w tym przeważały wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Drugim pod względem wielkości udziału był podatek od nieruchomości, który stanowił 27,6% (4,3 mld zł) dochodów własnych gmin wiejskich. W relacji do 2007 r. zmalały udziały obu składowych dochodów własnych gmin wiejskich, odpowiednio o 0,5 p.proc. i 1,6 p.proc. Kolejną pozycję w dochodach własnych gmin wiejskich stanowiły dochody z tytułu podatku rolnego wynoszące w 2014 r. 6,7%, tj. 1,0 mld zł. Wpływy z usług w dochodach własnych gmin wiejskich stanowiły 4,8% (751,1 mln zł), a dochody z majątku – 4,6% (710,5 mln zł).

WYKRES 76. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH GMIN^a W LATACH 2007 I 2014

CHART 76. STRUCTURE OF OWN REVENUE OF GMINAS^a IN 2007 AND 2014

Odsetek dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych w dochodach własnych gmin wiejskich w 2014 r. oscylował w granicach od 18,3% w podregionie stargardzkim do 48,0% w podregionie sosnowieckim. We wszystkich podregionach w budżetach gmin wiejskich, wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych przewyższały wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Udział podatku dochodowego od osób prawnych w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa największy był w gminach wiejskich podregionu piotrkowskiego (12,2%) i poznańskiego (8,1%). W pozostałych podregionach udział tego podatku nie przekroczył 7%.

W ujęciu regionalnym, najwyższy udział dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w dochodach własnych gmin wiejskich odnotowano w podregionach koszalińskim (38,9%) i piotrkowskim (38,8%). Najniższym takim udziałem odznaczały się podregiony: krakowski województwa małopolskiego (17,1%), radomski (19,0%), sosnowiecki (19,1%), oświęcimski województwa małopolskiego (19,2%) i puławski (19,7%). Z kolei dochody z podatku rolnego największy udział miały w podregionie chełmsko-zamojskim (18,8%), a najmniejszy w podregionach: bielskim (1,5%) i tyskim (1,7%) województwa śląskiego oraz nowosądeckim (1,8%).

Wpływy z usług największy udział posiadały w podregionie radomskim (10,4%), a najmniejszy w podregionie gliwickim (0,4%) i szczecińskim województwa zachodniopomorskiego (0,7%).

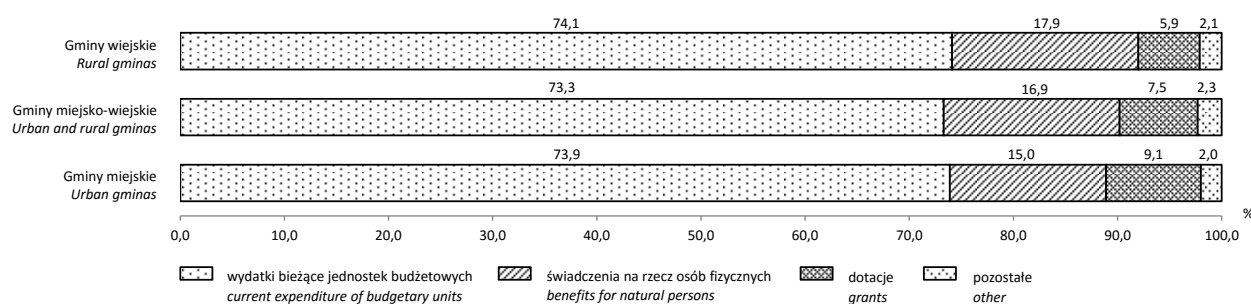
Najwyższym udziałem dochodów z majątku odznaczały się podregiony stargardzki (14,0%) i warszawski zachodni (12,4%), najniższym zaś podregiony gliwicki (2,1%) i piotrkowski (2,2%).

Struktura wydatków gmin

W 2014 r. wydatki gmin wiejskich stanowiły 44,0% ogółu wydatków gmin w kraju. W strukturze wydatków gmin wiejskich 80,5% (30,1 mld zł) przypadało na wydatki bieżące (83,9% w gminach miejskich, 82,3% w gminach miejsko-wiejskich), zaś pozostałe 19,5% (7,3 mld zł) na wydatki majątkowe.

WYKRES 77. STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH GMIN^a W 2014 R.

CHART 77. STRUCTURE OF CURRENT EXPENDITURE OF GMINAS^a IN 2014

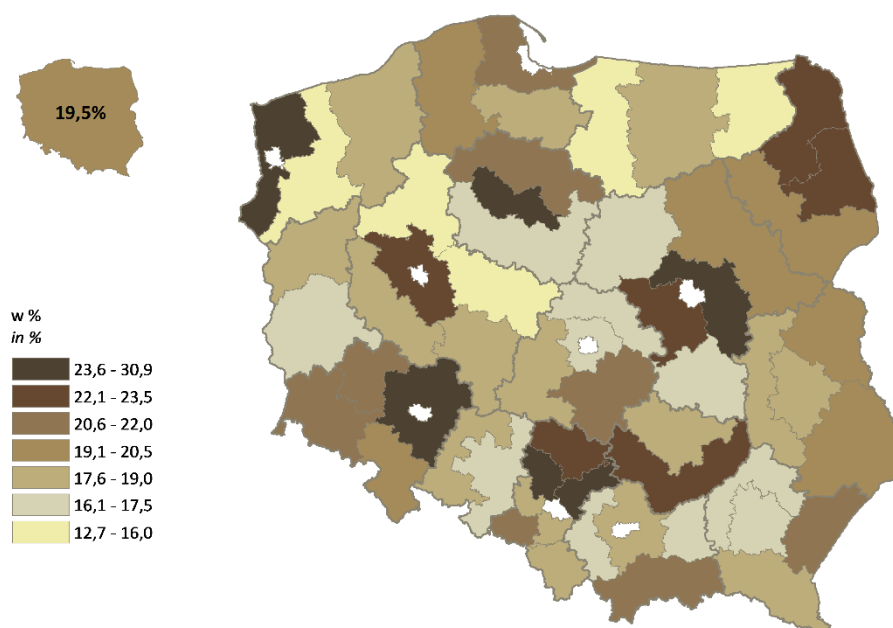

^a Gminy bez miast na prawach powiatu.
^a Gminas excluding cities with powiat status.

W ujęciu regionalnym udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wykazywał znaczne zróżnicowanie. Największy ich udział w 2014 r. odnotowano w podregionie sosnowieckim (30,9%), a najniższy w podregionach: pilskim województwa wielkopolskiego (12,7%), etckim województwa warmińsko-mazurskiego i konińskim województwa wielkopolskiego (po 14,6%).

MAPA 18. UDZIAŁ WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W WYDATKACH OGÓŁEM GMIN WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 18. SHARE OF PROPERTY EXPENDITURE IN TOTAL EXPENDITURE OF RURAL GMINAS BY SUBREGIONS IN 2014

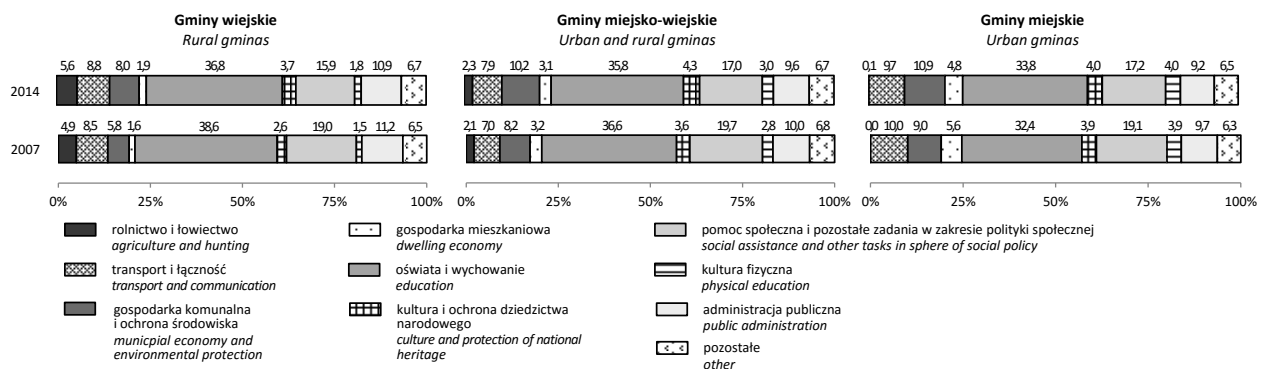

Wskaźnik udziału wydatków bieżących w dochodach ogółem gmin wiejskich w 2014 r. wyniósł 81,3% (dla gmin miejskich – 83,7%, gmin miejsko-wiejskich – 82,8%) i w ujęciu podregionów oscylował od 69,0% w podregionie sosnowieckim do 86,0% w podregionie etckim.

W strukturze **wydatków gmin wiejskich według działów klasyfikacji budżetowej** w 2014 r. największy udział posiadały wydatki na oświatę i wychowanie – 36,8% (spadek o 1,7 p.proc. wobec 2007 r.), pomoc społeczną – 15,9% (spadek o 3,1 p.proc.), administrację publiczną – 10,9% (spadek o 0,3 p.proc.) oraz transport i łączność – 8,8% (wzrost o 0,3 p.proc.). Na działy te przeznaczono łącznie 27,1 mld zł, tj. 72,4% wydatków gmin wiejskich (dla gmin miejskich – 69,8%, gmin miejsko-wiejskich – 70,4%).

WYKRES 78. STRUKTURA WYDATKÓW GMIN^a WEDŁUG DZIAŁÓW W 2007 I 2014 R.

CHART 78. STRUCTURE OF EXPENDITURE OF GMINAS^a BY DIVISION IN 2007 AND 2014

^a Gminy bez miast na prawach powiatu.
^a Gminas excluding cities with powiat status.

Najwyższy, bo ponad 42% udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach ogółem gmin wiejskich, zarejestrowano w podregionach: rybnickim, bielskim i gliwickim województwa śląskiego oraz oświęcimskim. Najmniejszym udziałem wyróżniły się natomiast 3 podregiony województwa zachodniopomorskiego: szczeciński (28,0%), koszaliński (28,5%) i stargardzki (28,6%).

Udział wydatków na pomoc społeczną oscylował od 7,7% w gminach wiejskich podregionu warszawskiego zachodniego do 25,3% podregionu elbląskiego województwa warmińsko-mazurskiego. Wskaźnik ten w przypadku wydatków na administrację publiczną najwyższe wartości przyjął w podregionach gliwickim (14,5%) i łódzkim województwa łódzkiego (14,0%), a najniższą w podregionach: nowosądeckim (8,0%), rzeszowskim województwa podkarpackiego (8,6%) i gdańskim (8,9%). W ujęciu podregionów najwyższy udział wydatków na transport i łączność wystąpił w gminach wiejskich podregionów: białostockiego województwa podlaskiego (17,7%), poznańskiego (13,6%), szczecińskiego (13,5%) i sosnowieckiego (13,3%), najniższy zaś podregionu zielonogórskiego województwa lubuskiego (4,6%).

Wydatki w dziale „Rolnictwo i łowiectwo” stanowiły 5,6% wydatków gmin wiejskich i w porównaniu z 2007 r. kwota przeznaczona na ten cel wzrosła o 0,7 p.proc. Prawie we wszystkich podregionach w 2014 r. budżety gmin wiejskich na ten dział wydały więcej środków niż w 2007 r. Odwrotną sytuację zanotowano w 7 podregionach: tyskim, oświęcimskim, poznańskim, gliwickim, bielskim, białostockim i wałbrzyjskim województwa dolnośląskiego.

Pomimo tego, że w 2014 r. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w gminach wiejskich wzrosły ponad dwukrotnie w odniesieniu do 2007 r., to nadal ich udział był nieznaczny i wynosił 3,7% (wzrost o 1,1 p.proc.). Najwyższym takim wskaźnikiem charakteryzowały się podregiony: legnicko-głogowski (7,6%), gorzowski województwa lubuskiego (7,3%) i wrocławski województwa dolnośląskiego (7,1%), najniższym natomiast podregiony ciechanowsko-płocki województwa mazowieckiego i nowosądecki (po 2,3%).

W porównaniu do sytuacji sprzed 7 lat, o 0,3 p.proc. wzrósł także udział wydatków na kulturę fizyczną w wydatkach ogółem gmin wiejskich i w 2014 r. przyjął wartość 1,8%. W większości podregionów wydatki na ten cel w 2014 r. były wyższe niż w 2007 r. Spadek ich wartości odnotowano w 5 podregionach: rybnickim, sosnowieckim, gorzowskim, piotrkowskim i białostockim.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w budżetach gmin

W 2014 r. w budżetach gmin wiejskich środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 2,3 mld zł. Kwota ta stanowiła 49,0% ogólnej wartości tych środków w kraju i była o 13,9% niższa niż w 2012 r.

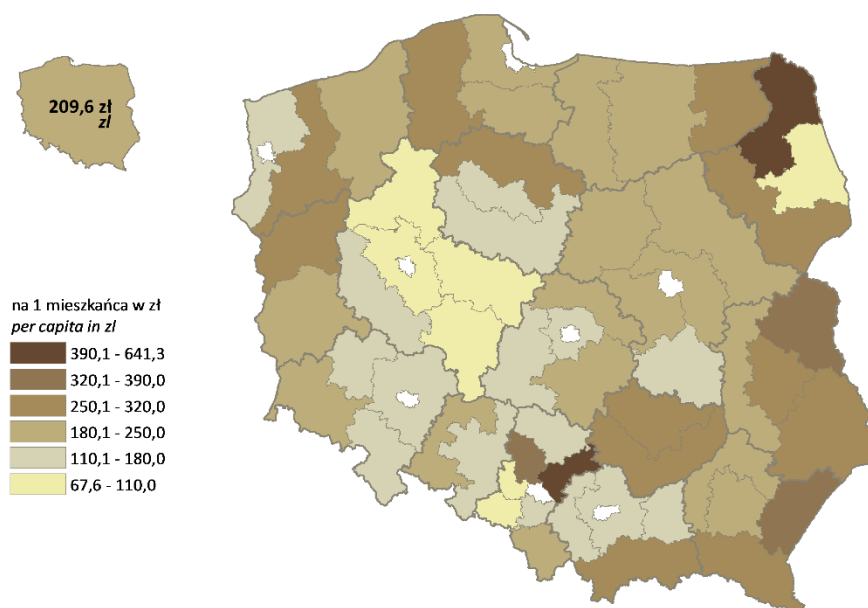
Udział środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach gmin wiejskich wahał się od 2,9% w województwie wielkopolskim do 8,6% w województwach lubelskim i świętokrzyskim. Powyżej 8% środki te stanowiły również w województwach podkarpackim i podlaskim. W ujęciu podregionów największy odsetek stanowiły one w podregionach: sosnowieckim (18,5%), suwalskim województwa podlaskiego (11,5%), bytomskim województwa śląskiego (10,7%) i przemyskim województwa podkarpackiego (10,3%).

Spadek wysokości środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, w 2014 r. w porównaniu z 2012 r., odnotowano w większości województw z wyjątkiem: podkarpackiego, podlaskiego i opolskiego oraz 18 podregionów. Spośród podregionów najwyższy wzrost, bo ponad dwukrotny, wystąpił w podregionie sosnowieckim.

Na 1 mieszkańca gmin wiejskich w 2014 r. przypadało przeciętnie 209,6 zł środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (w gminach miejskich – 142,7 zł, w gminach miejsko-wiejskich – 173,7 zł), tj. o 34,4 zł mniej niż w 2012 r. Najwyższe wartości wskaźnik ten przyjął w województwach świętokrzyskim i podlaskim, gdzie na 1 mieszkańca przypadało odpowiednio 282,2 zł i 277,6 zł. Z kolei najmniej środków na osobę odnotowano w województwie wielkopolskim (96,0 zł). W ujęciu podregionów wartość tego wskaźnika wahała się od 67,6 zł w podregionie poznańskim do 641,3 zł w podregionie sosnowieckim.

MAPA 19. FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.

MAP 19. REVENUE FOR THE FINANCING AND CO-FINANCING OF EU PROGRAMS AND PROJECTS IN RURAL GMINAS BY SUBREGIONS IN 2014

Programy wsparcia wsi i rolnictwa

Od momentu uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej polska wieś korzysta ze wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Europejskiej Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Działania dotyczące wspólnej polityki rolnej finansowane są z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (programy rozwoju obszarów wiejskich) i Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (interwencje w zakresie regulacji rynków rolnych, refundacje w przypadku wywozu produktów rolnych do państw trzecich i płatności bezpośrednie) oraz ze środków krajowych. W ramach Europejskiej Polityki Spójności mieszkańcy obszarów wiejskich mogą korzystać z pomocy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Płatności bezpośrednie

W ramach stosowanych w Polsce systemów wsparcia bezpośredniego w 2014 r. realizowane były: jednolita płatność obszarowa i krajowe uzupełniające płatności obszarowe. Krajowe uzupełniające płatności obszarowe obejmowały:

- płatność do innych roślin oraz gruntów ornych (uzupełniająca płatność obszarowa),
- płatność zwierzęcą,
- płatności do chmielu, tytoniu i skrobi,
- oddzielne płatności z tytułu owoców i warzyw – płatność do pomidorów oraz do owoców miękkich,
- specjalne płatności do upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych, krów, owiec oraz surowca tytoniowego wysokiej jakości,
- płatność cukrową.

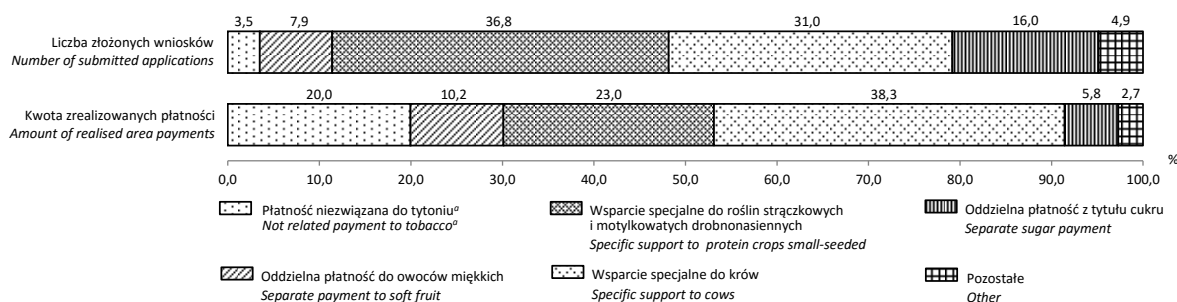
W Kampanii 2014 do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożono 1,4 mln wniosków o dofinansowanie w ramach **jednolitej płatności obszarowej** przy zadeklarowaniu 14,2 mln ha gruntów. Agencja na ten cel producentom rolnym wypłaciła 2,3 mld zł. Najwięcej wniosków o dofinansowanie oraz najwyższe kwoty wsparcia pozyskali rolnicy z województw mazowieckiego i lubelskiego. Łącznie w tych województwach w ramach Kampanii 2014 złożono 28,2% ogółu wniosków o jednolitą płatność obszarową (382,1 tys.) i pozyskano 32,8% (740 mln zł) ogółu środków wypłaconych na ten cel. Także w układzie podregionów najwyższe wsparcie skierowane zostało do rolników z podregionów zlokalizowanych na terenach tych województw, tj. podregionów ostrołęcko-siedleckiego (149,0 mln zł) i chełmsko-zamojskiego (115,7 mln zł). Z kolei najmniejsze wsparcie otrzymali rolnicy z województw zachodniopomorskiego i lubuskiego (3,0% ogólnej kwoty jednolitej płatności obszarowej w kraju) oraz podregionów: gliwickiego, bytomskiego, rybnickiego i tyskiego (łącznie 1,1%).

Podczas Kampanii 2014 złożono również 372,7 tys. wniosków w ramach **krajowych uzupełniających płatności obszarowych**. Najwięcej z nich dotyczyło płatności do upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych (36,8%) oraz płatności do krów (31,0%). W Kampanii 2014 łącznie złożono wnioski o dopłatę do 479,8 tys. ha gruntów, 344,3 tys. szt. zwierząt, 43,8 mln t surowca tytoniowego wysokiej jakości, 12,3 mln t buraków, 40,5 mln t tytoniu oraz 101,9 tys. t skrobi. Podczas Kampanii 2014 Agencja zrealizowała wypłaty na łączną kwotę 105,7 mln zł, z tego 78,9% środków pochodziło z dofinansowania z Unii Europejskiej. Wśród płatności uzupełniających największy odsetek stanowiły płatności do krów (38,3%), płatności do upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych (23,0%) i płatności do tytoniu (20,0%).

W ramach krajowych uzupełniających płatności obszarowych, najwięcej wniosków złożyli oraz najwięcej środków zostało przekazanych rolnikom z województw lubelskiego (27,0% ogółu wniosków i 33,8% ogółu płatności uzupełniających) oraz małopolskiego (12,6% i 19,7%). Z kolei najmniej wniosków złożono w województwach lubuskim (0,5%) i warmińsko-mazurskim (0,8%), a najmniejsze kwoty wsparcia wypłacono rolnikom z województw: opolskiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (po 0,4%). W układzie podregionów najwięcej środków pozyskali rolnicy z podregionów: chełmsko-zamojskiego (19,2 mln zł), nowosądeckiego i puławskiego (po 10,6 mln zł), najmniejsze kwoty wypłacono w podregionach ełckim (53,5 tys. zł) i szczecińskim (90,5 tys. zł).

WYKRES 79. STRUKTURA PŁATNOŚCI UZUPEŁNIAJĄCYCH W RAMACH SYSTEMÓW WSPARCIA BEZPOŚREDNIEGO W KAMPANII 2014
Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 79. STRUCTURE OF COMPLEMENTARY PAYMENTS IN THE SCOPE OF DIRECT PAYMENT SCHEMES IN CAMPAIGN 2014
As of 31 XII 2014 r.

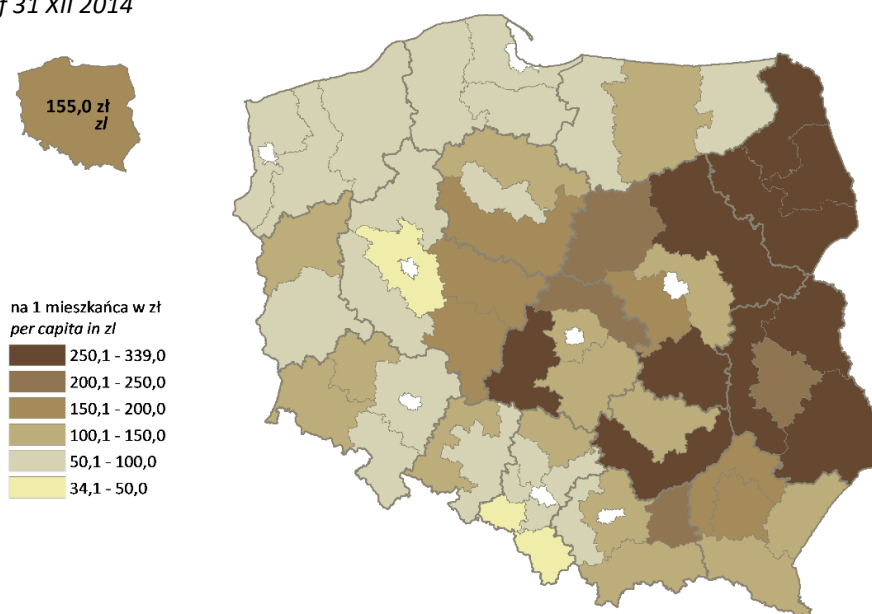

^a Dotyczy płatności do powierzchni dla producentów surowca tytoniowego.
 Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
a It concerns the payment to surface of raw tobacco producers.
 Source: data of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture.

W strukturze krajowych uzupełniających płatności obszarowych w większości województw i podregionów przeważały płatności do upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych oraz do krów. Wyjątek stanowiło tu województwo dolnośląskie i zlokalizowane na jego terenie podregiony legnicko-głogowski oraz wrocławski, województwo kujawsko-pomorskie i jego podregion grudziądzki, województwo lubelskie z podregionem chełmsko-zamojskim, województwo podlaskie z położonymi na jego terenie podregionami białostockim i suwalskim oraz podregion starogardzki województwa pomorskiego. W podregionach tych największy odsetek stanowiły płatności do tytoniu. Z kolei w podregionie puławskim duży udział posiadały płatności z tytułu owoców miękkich, a w województwie opolskim i zlokalizowanych na jego terenie podregionach nyskim i opolskim oraz podregionie wałbrzyskim województwa dolnośląskiego i podregionie leszczyńskim płatność cukrowa.

MAPA 20. KWOTA ZREALIZOWANYCH PŁATNOŚCI W RAMACH SYSTEMÓW WSPARCIA BEZPOŚREDNIEGO WEDŁUG PODREGIONÓW W KAMPANII 2014
Stan w dniu 31 XII 2014 r.

MAP 20. AMOUNT OF REALISED AREA PAYMENTS IN THE SCOPE OF DIRECT PAYMENT SCHEMES BY SUBREGIONS
IN CAMPAIGN 2014
As of 31 XII 2014

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
 Source: data of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture.

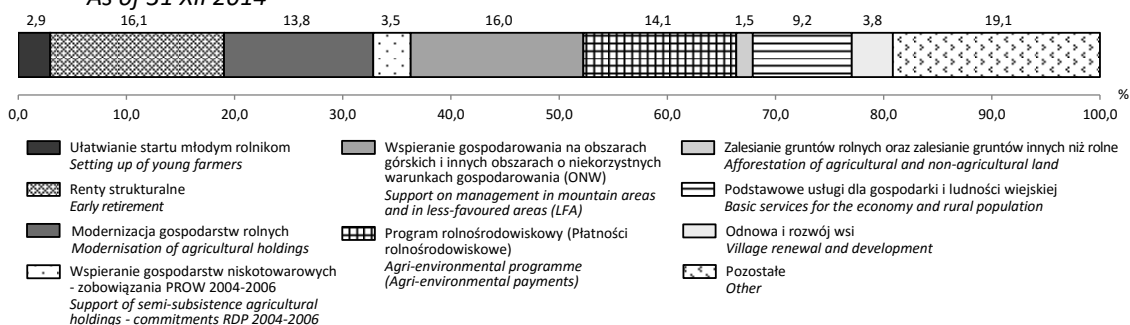
W ramach systemów wsparcia bezpośredniego na 1 mieszkańca obszarów wiejskich przypadają 155,0 zł zrealizowanych płatności w granicach od 62,6 zł w województwie zachodniopomorskim do 313,3 zł w województwie podlaskim. Dużą wartością tego wskaźnika wyróżniało się także województwo lubelskie (304,5 zł). W ujęciu podregionów jego wartość wahała się od 34,1 zł w podregionie bielskim do 338,9 zł w podregionie chełmsko-zamojskim. Wysoką wartość osiągnął on również w podregionach: puławskim (336,7 zł), białostockim (329,2 zł), łomżyńskim (324,5 zł) i ostrołęcko-siedleckim (322,1 zł).

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013)

Od uruchomienia PROW 2007-2013 do końca 2014 r. z programu skorzystało 1,5 mln beneficjentów, do których przekazano płatności w kwocie 61,7 mld zł, w tym środki z EFRROW stanowiły 75,4%. Przeciętna kwota dofinansowania dla 1 beneficjenta wynosiła 41,0 tys. zł. W strukturze realizacji działań w ramach PROW 2007-2013, największa wartość środków od momentu uruchomienia programu wypłacona została na działanie *Renty strukturalne* oraz na działanie *Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)*. Łącznie wydatki na te dwa cele stanowiły 32,0% (19,8 mld zł) środków wypłaconych do końca 2014 r. Znaczny odsetek stanowiły również wydatki na działania *Program rolnośrodowiskowy* (14,1%) oraz *Modernizacja gospodarstw rolnych* (13,8%). Struktura wydatkowania środków z PROW 2007-2013 w poszczególnych województwach była zbliżona do ogólnokrajowej.

WYKRES 80. STRUKTURA ZREALIZOWANYCH PŁATNOŚCI^a W RAMACH PROW 2007-2013 WEDŁUG DZIAŁAŃ Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 80. STRUCTURE OF REALISED PAYMENTS^a OF RPD 2007-2013 BY MEASURES
As of 31 XII 2014

^a Narastająco od uruchomienia programu.

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

^a Increasing since using the programme.

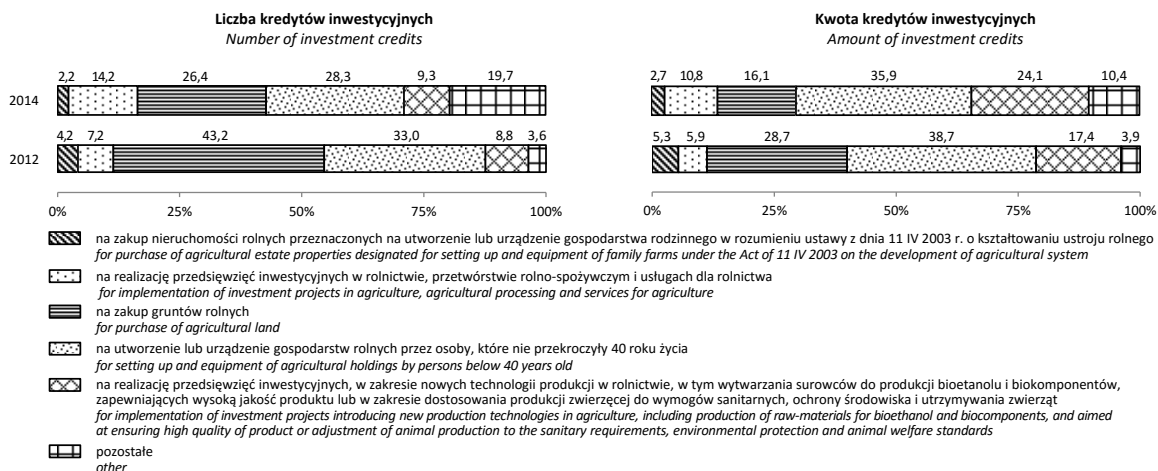
Source: data of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture.

Instrumenty krajowe wspierające rozwój rolnictwa i przetwórstwa produktów rolnych

Instrumentami krajowymi wspierającymi sektor rolny są również dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W 2014 r. banki współpracujące z ARiMR udzieliły łącznie 5,4 tys. kredytów inwestycyjnych na ogólną kwotę 1,6 mld zł. Średnio na 1 kredyt przypadło 286,3 tys. zł.

W strukturze wypłaconych środków w ramach preferencyjnych kredytów inwestycyjnych przeważały kredyty zaciągnięte na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia⁴ (35,9%). Dużym zainteresowaniem kredytobiorców cieszyły się również kredyty na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie (24,1%). Trzecią grupę kredytów pod względem wysokości wypłaconych środków stanowiły kredyty na zakup gruntów rolnych (16,1%). Wartość kredytów w ramach pozostałych linii kredytowych nie przekroczyła 11% ogólnej kwoty dopłat udzielonych przez ARiMR w 2014 r.

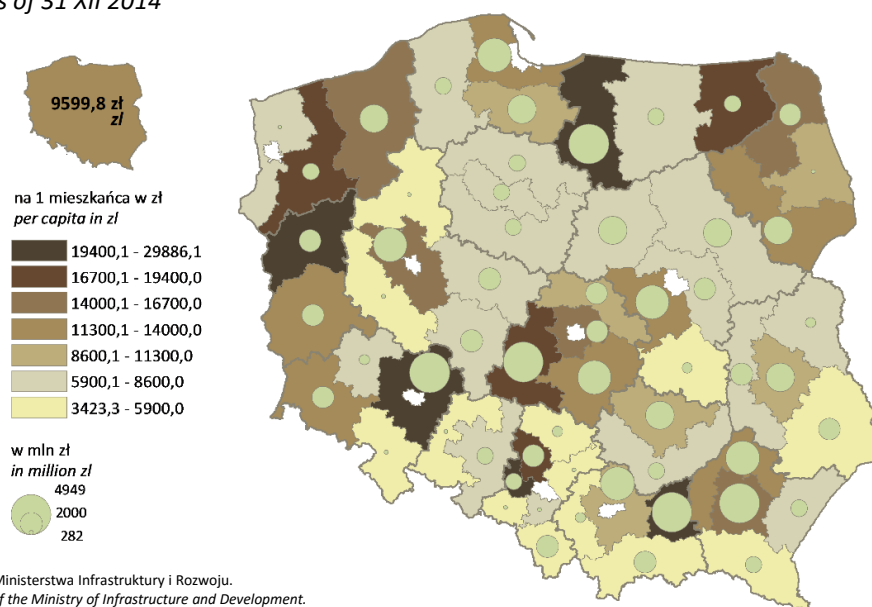
⁴ Pożyczki te pozwoliły młodym rolnikom m.in. na: budowę budynków inwentarskich, zakup maszyn, urządzeń i ciągników rolniczych, kombajnów oraz zwierząt stadu podstawowego.

WYKRES 81. STRUKTURA KREDYTÓW INWESTYCYJNYCH Z DOPLATAMI AGENCJI RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA W 2014 R.
CHART 81. STRUCTURE OF INVESTMENT CREDITS WITH SUBSIDIES FROM AGENCY OF RESTRUCTURING AND MODERNISATION OF AGRICULTURE IN 2014

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
Source: data of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture.

Projekty dofinansowane z Unii Europejskiej w ramach funduszy strukturalnych i funduszu spójności

Łączna wartość podpisanych umów o dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych i funduszu spójności na projekty realizowane w gminach wiejskich⁵ do końca 2014 r. wyniosła 105,3 mld zł (w gminach miejskich – 221,4 mld zł, a w gminach miejsko-wiejskich – 75,7 mld zł), z czego 78,1% stanowiły wydatki kwalifikowane. W strukturze wydatków kwalifikowanych podpisanych umów o dofinansowanie dla projektów realizowanych w gminach wiejskich udział środków z Unii Europejskiej wyniósł 68,0%. Pozostałe źródła stanowiły odpowiednio: środki prywatne – 17,0%, środki z budżetu jednostek samorządu terytorialnego – 5,9%, z budżetu państwa – 4,7%, z innych krajowych środków publicznych – 4,4%.

MAPA 21. WARTOŚĆ CAŁKOWITA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH Z UE Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI NA LATA 2007-2013 W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW Stan w dniu 31 XII 2014 r.
MAP 21. TOTAL VALUE OF PROJECTS CO-FINANCED BY EU FROM STRUCTURAL FUNDS AND THE COHESION FUND FOR 2007-2013 IN RURAL GMINAS BY SUBREGIONS As of 31 XII 2014

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

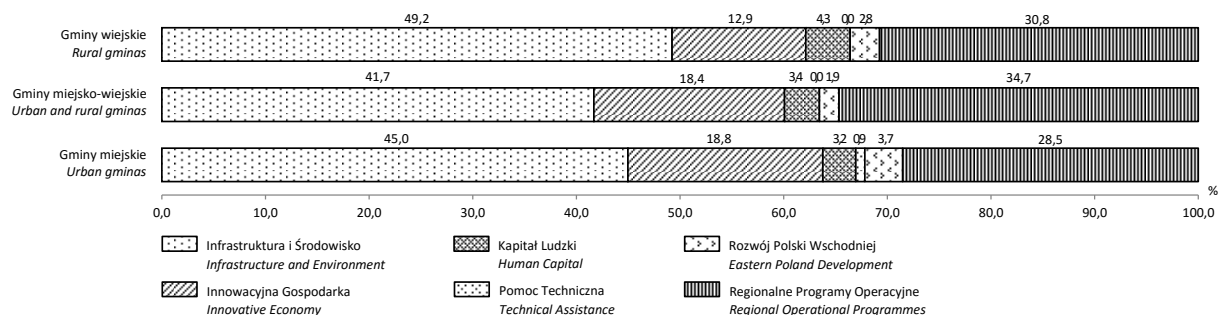
⁵ Miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie.

Na 1 mieszkańca gmin wiejskich przypadało – 9599,8 zł dofinansowania w ramach funduszy strukturalnych i funduszu spójności (gmin miejskich – 11855,6 zł, gmin miejsko-wiejskich – 8556,5 zł). Największą wartość wskaźnik ten osiągnął w gminach wiejskich województw warmińsko-mazurskiego (16809,3 zł) i lubuskiego (15921,7 zł) oraz podregionach: gliwickim (29885,6 zł), elbląskim województwa warmińsko-mazurskiego (24678,5 zł), wrocławskim (24181,6 zł), tarnowskim (22247,0 zł) i gorzowskim (22118,7 zł). Najmniej na 1 mieszkańca przypadało w województwach lubelskim (6449,6 zł), opolskim (6479,5 zł) i kujawsko-pomorskim (6484,2 zł) oraz podregionie rybnickim (3423,3 zł). Analiza terytorialna wskaźnika pokazuje, że w większości województw w gminach wiejskich w podregionach zlokalizowanych wokół miast wojewódzkich wartość realizowanych projektów przypadająca na 1 mieszkańca jest większa niż w podregionach położonych peryferyjnie.

Najwięcej środków na projekty realizowane w gminach wiejskich zostało przeznaczonych na dofinansowanie umów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych – odpowiednio 51,8 mld zł (w gminach miejskich – 99,5 mld zł, miejsko-wiejskich – 31,5 mld zł) i 32,4 mld zł (63,1 mld zł, 26,2 mld zł), co łącznie stanowiło 80,0% całkowitej wartości podpisanych umów o dofinansowanie na projekty realizowane w gminach wiejskich. Najmniej środków na dofinansowanie skierowano na Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej dedykowany 5 województwom: lubelskiemu, podkarpackiemu, podlaskiemu, świętokrzyskiemu i warmińsko-mazurskiemu (3,0 mld zł, tj. 2,8% środków). Należy zauważyć, że w strukturze wartości projektów według programów operacyjnych w gminach wiejskich odnotowano większy niż dla gmin miejskich udział środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Mniejszy udział niż w gminach miejskich stanowiły środki przeznaczone na projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i Rozwój Polski Wschodniej.

WYKRES 82. STRUKTURA WARTOŚCI CAŁKOWITEJ PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH Z UE Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI NA LATA 2007-2013 WEDŁUG PROGRAMÓW OPERACYJNYCH
Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 82. STRUCTURE OF TOTAL VALUE OF PROJECTS CO-FINANCED BY EU FROM STRUCTURAL FUNDS AND THE COHESION FUND FOR 2007-2013 BY OPERATIONAL PROGRAMMES
As of 31 XII 2014

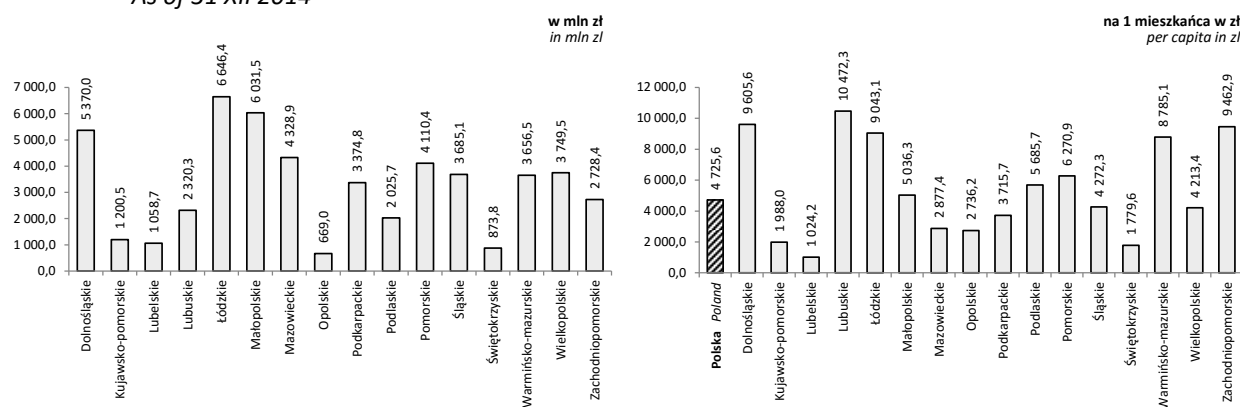
Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na projekty realizowane w gminach wiejskich najwięcej środków zostało przeznaczonych w województwach łódzkim (6646,4 mln zł) i małopolskim (6031,5 mln zł) i położonych na ich terenie podregionach tarnowskim (3466,9 mln zł) i sieradzki (3093,5 zł) oraz dodatkowo w podregionie wrocławskim (3993,6 zł), zaś najmniej w województwach opolskim (669,0 mln zł) i świętokrzyskim (873,8 mln zł) oraz podregionach: leszczyńskim (38,8 mln zł), sandomiersko-jędrzejowskim województwa świętokrzyskiego (41,5 mln zł) i wałbrzyskim (47,1 mln zł). Na 1 mieszkańca najwięcej środków przypadało w gminach wiejskich położonych w województwie lubuskim (10472,3 zł) oraz podregionie gliwickim (24196,5 zł), a najmniej w województwie lubelskim (1024,2 zł) oraz podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (181,2 zł).

WYKRES 83. WARTOŚĆ CAŁKOWITA PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2007-2013 W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 83. TOTAL VALUE OF SIGNED CONTRACTS WITHIN OPERATIONAL PROGRAMME INFRASTRUCTURE AND ENVIRONMENT FOR 2007-2013 IN RURAL GMINAS BY VOIVODSHIPS As of 31 XII 2014

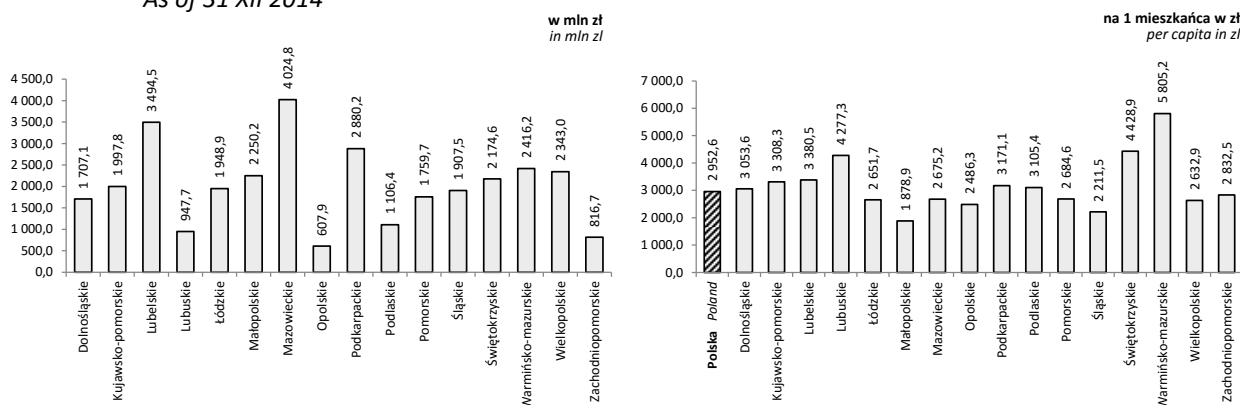

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Z Regionalnych Programów Operacyjnych najwięcej środków zostało skierowanych na dofinansowanie projektów realizowanych w gminach wiejskich województwa mazowieckiego (4024,8 mln zł) i położonego na jego terenie podregionu ostrołęcko-siedleckiego (1247,9 mln zł), województwa lubelskiego (3494,5 mln zł) i jego podregionu lubelskiego (1211,1 mln zł) oraz podregionu kieleckiego województwa świętokrzyskiego (1232,2 mln zł), zaś najmniej w województwie opolskim (607,9 mln zł) oraz podregionie gliwickim (108,7 mln zł). Najwięcej środków na dofinansowanie na 1 mieszkańca otrzymało województwo warmińsko-mazurskie – 5805,2 zł i położone na jego terenie podregiony olsztyński – 6373,9 zł, ełcki – 5468,5 zł i elbląski – 5369,4 zł. Natomiast najmniejsze dofinansowanie na 1 mieszkańca gmin wiejskich przypadało w województwach południowej części kraju, tj. małopolskim – 1878,9 zł i zlokalizowanym na jego terenie podregionie oświęcimskim – 1591,6 zł oraz śląskim – 2211,5 zł i jego podregionach rybnickim – 1602,8 zł i częstochowskim – 1714,8 zł.

WYKRES 84. WARTOŚĆ CAŁKOWITA PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH REGIONALNYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH NA LATA 2007-2013 W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 84. TOTAL VALUE OF SIGNED CONTRACTS WITHIN REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMMES FOR 2007-2013 IN RURAL GMINAS BY VOIVODSHIPS As of 31 XII 2014

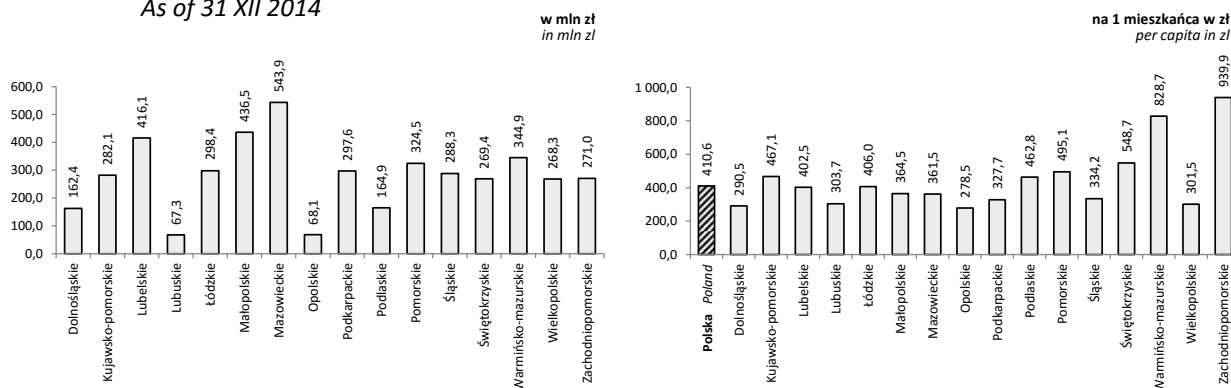
Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Największą wartość środków na projekty realizowane w gminach wiejskich w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki odnotowano w województwach: mazowieckim (543,9 mln zł), małopolskim (436,5 mln zł) i lubelskim (416,1 mln zł) oraz podregionach nowosądeckim (185,9 mln zł) i kieleckim (173,3 mln zł), a najmniej w województwach lubuskim (67,3 mln zł) i opolskim (68,1 mln zł) oraz podregionach gliwickim

(17,0 mln zł) i białostockim (18,9 mln zł). Na 1 mieszkańca najczęściej środków przypadało na projekty realizowane w gminach wiejskich województw położonych w północnej części kraju tj. zachodniopomorskiego (939,9 zł) i warmińsko-mazurskiego (828,7 zł) oraz podregionach stargardzkim (1293,7 zł) i szczecińskim (1031,8 zł). Najmniej środków na 1 mieszkańca przypadło w województwach opolskim (278,5 zł) i dolnośląskim (290,5 zł) oraz podregionach leszczyńskim (185,1 zł) i opolskim województwa opolskiego (203,6 zł).

WYKRES 85. WARTOŚĆ CAŁKOWITA PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI NA LATA 2007-2013 W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 85. TOTAL VALUE OF SIGNED CONTRACTS WITHIN OPERATIONAL PROGRAMME HUMAN CAPITAL FOR 2007-2013 IN RURAL GMINAS BY VOIVODSHIPS As of 31 XII 2014

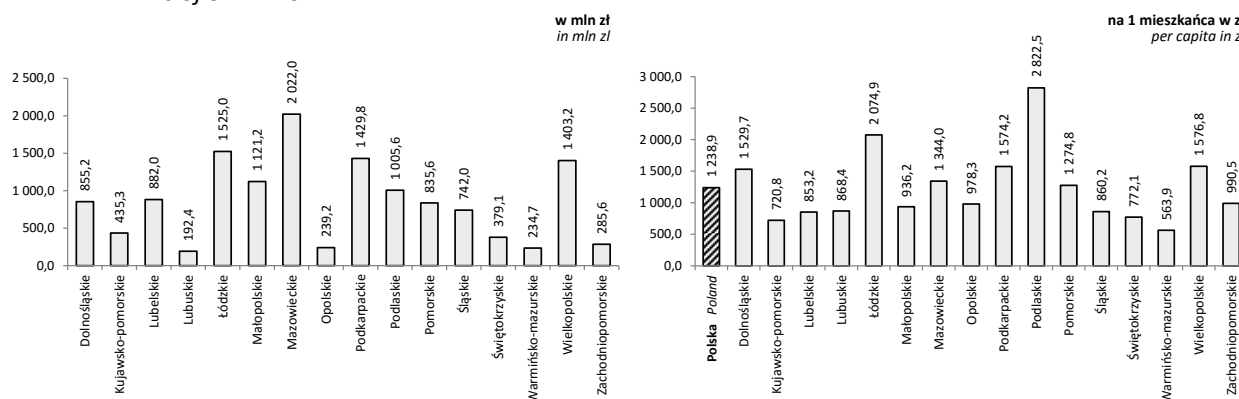

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka największa wartość środków została przekazana na projekty realizowane w gminach wiejskich województw mazowieckiego (2022,0 mln zł) i łódzkiego (1525,0 mln zł) oraz podregionów: piotrkowskiego (940,8 mln zł), warszawskiego zachodniego (854,6 mln zł) i łomżyńskiego województwa podlaskiego (802,9 mln zł). Najmniej funduszy otrzymało województwo lubuskie (192,4 mln zł) oraz podregiony rybnicki (15,8 mln zł) i sosnowiecki (16,7 mln zł). Najwięcej środków na 1 mieszkańca przypadało w województwie podlaskim (2822,5 zł) i położonym na jego terenie podregionie łomżyńskim (4301,6 zł) oraz województwie łódzkim (2074,9 zł) i jego podregionie piotrkowskim (3795,1 zł). Najmniejsze wartości wskaźnik ten przyjął w województwie warmińsko-mazurskim (563,9 zł) oraz podregionach: rybnickim (125,5 zł), olsztyńskim województwa warmińsko-mazurskiego (170,0 zł) i suwalskim (199,8 zł).

WYKRES 86. WARTOŚĆ CAŁKOWITA PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INNOWACYJNA GOSPODARKA NA LATA 2007-2013 W GMINACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w dniu 31 XII 2014 r.

CHART 86. TOTAL VALUE OF SIGNED CONTRACTS WITHIN OPERATIONAL PROGRAMME INNOVATIVE ECONOMY FOR 2007-2013 IN RURAL GMINAS BY VOIVODSHIPS As of 31 XII 2014

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Wśród województw, do których jest skierowany **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej**, najwięcej środków przekazano na projekty realizowane w gminach wiejskich województwa podkarpackiego (1371,4 mln zł) oraz położonego na jego terenie podregionu przemyskiego (507,0 mln zł), a najmniej – województwa świętokrzyskiego (154,9 mln zł) i podregionu białostockiego (3,3 mln zł). Przełożyło się to na wartość środków przypadających na 1 mieszkańca – najwięcej środków przypadają bowiem w gminach wiejskich województwa podkarpackiego (1590,9 zł) oraz zlokalizowanego na jego terenie podregionu przemyskiego (2437,5 zł), natomiast najmniej w województwie świętokrzyskim (315,5 zł) oraz podregionie białostockim (51,9 zł).

Analizując wartość projektów realizowanych w gminach wiejskich według podregionów i programów operacyjnych warto zwrócić uwagę na podregiony, w których łączna wartość realizowanych projektów jest niska, jednak dla wybranych programów operacyjnych charakteryzują się one jednymi z najwyższych wartości w kraju. Sytuacja taka miała miejsce w gminach wiejskich podregionów: nowosądeckiego, olsztyńskiego, słupeckiego i radomskiego oraz grudziądzkiego i włocławskiego województwa kujawsko-pomorskiego, które pomimo niskiej ogólnej wartości realizowanych projektów wyróżniały się wśród innych podregionów wysoką wartością projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zaś podregion warszawski wschodni – w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

8. Środowisko naturalne

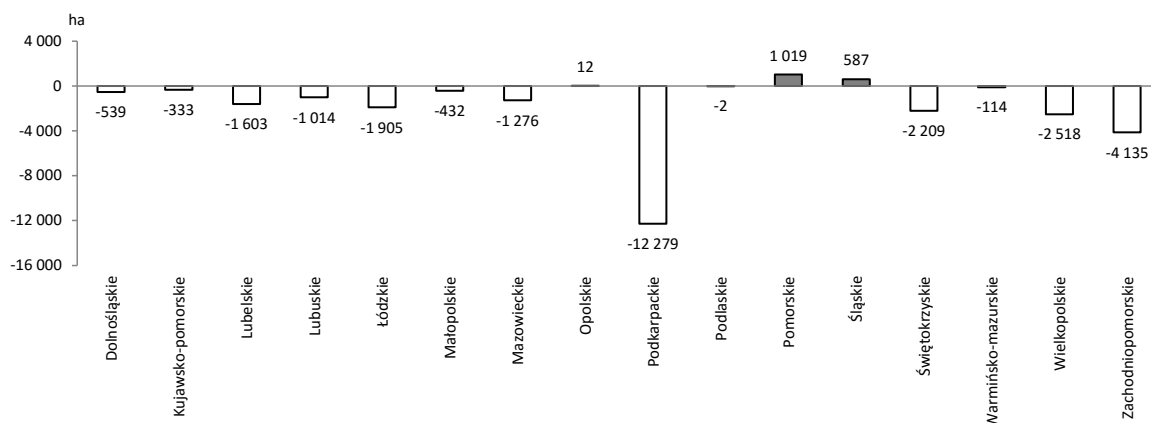
Environment

Stan i kierunki wykorzystania powierzchni

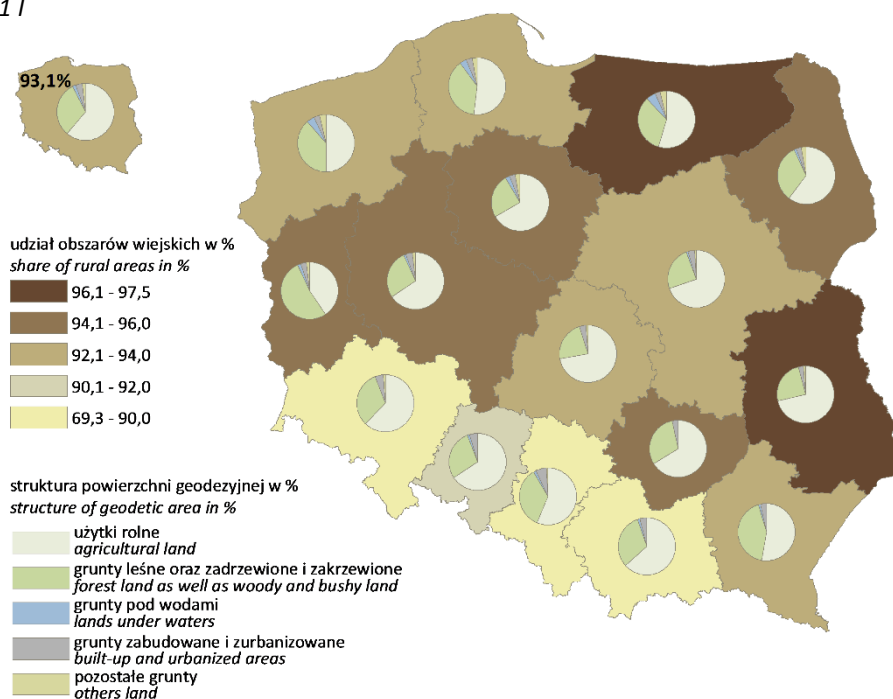
Według danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w 2014 r. **obszary wiejskie zajmowały 29,1 mln ha**, co stanowiło 93,1% powierzchni kraju. W porównaniu z 2006 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 26,7 tys. ha, na co wpływ miała korekta granic administracyjnych miast oraz nadanie statusu miasta 24 miejscowościom wiejskim, tj.:

- 1) w 2007 r. dwóm miejscowościom wiejskim:
  - Wojnicz – powiat tarnowski, województwo małopolskie,
  - Daleszyce – powiat kielecki, województwo świętokrzyskie;
- 2) w 2008 r. miejscowości Boguchwała – powiat rzeszowski, województwo podkarpackie;
- 3) w 2009 r. pięciu miejscowościom wiejskim:
  - Bobowa – powiat gorlicki, województwo małopolskie,
  - Szczucin – powiat dąbrowski, województwo małopolskie,
  - Brzostek – powiat dębicki, województwo podkarpackie,
  - Krynków – powiat sokólski, województwo podlaskie,
  - Michałowo – powiat białostocki, województwo podlaskie;
- 4) w 2010 r. sześciu miejscowościom wiejskim:
  - Łaszczów – powiat tomaszowski, województwo lubelskie,
  - Radłów – powiat tarnowski, województwo małopolskie,
  - Kołaczyce – powiat jasielski, województwo podkarpackie,
  - Przecław – powiat mielecki, województwo podkarpackie,
  - Szepietowo – powiat wysokomazowiecki, województwo podlaskie,
  - Tychowo – powiat białogardzki, województwo zachodniopomorskie;
- 5) w 2011 r. pięciu miejscowościom wiejskim:
  - Wolbórz – powiat piotrkowski, województwo łódzkie,
  - Nowe Brzesko – powiat proszowicki, województwo małopolskie,
  - Pruchnik – powiat jarosławski, województwo podkarpackie,
  - Czyżew – powiat wysokomazowiecki, województwo podlaskie,
  - Gościno – powiat kołobrzeski, województwo zachodniopomorskie;
- 6) w 2014 r. pięciu miejscowościom wiejskim:
  - Modliborzyce – powiat janowski, województwo lubelskie,
  - Mrozy – powiat miński, województwo mazowieckie,
  - Zaklików – powiat stalowowolski, województwo podkarpackie,
  - Dobrzyca – powiat pleszewski, województwo wielkopolskie,
  - Stepnica – powiat goleniowski, województwo zachodniopomorskie.

Największy wpływ na spadek powierzchni obszarów wiejskich miało województwo podkarpackie, gdzie powierzchnia terenów wiejskich zmalała o 12,3 tys. ha. Spowodowane to było prowadzonym od 2006 r. sukcesywnym przyłączaniem terenów wiejskich do miasta Rzeszowa (w latach 2006-2014 powierzchnia miasta wzrosła o 4,8 tys. ha), jak również nadaniem statusu miasta sześciu wyżej wymienionym miejscowościom wiejskim (Boguchwała, Brzostek, Kołaczyce, Przecław, Pruchnik, Zaklików). Oprócz województwa podkarpackiego w analizowanym okresie, spadek powierzchni obszarów wiejskich miał miejsce również w 12 innych województwach, z wyjątkiem: pomorskiego, śląskiego i opolskiego.

WYKRES 87. ZMIANY POWIERZCHNI OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R. W PORÓWNIANIU Z 2006 R. Stan w dniu 1 I
CHART 87. CHANGES OF RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014 IN COMPARISON TO 2006 As of 1 I

Udział obszarów wiejskich w powierzchni poszczególnych województw jest zróżnicowany, co w znacznym stopniu wynika z uwarunkowań historycznych. Najwyższe wartości wskaźnik ten w 2014 r. przyjął w województwach warmińsko-mazurskim (97,5%) i lubelskim (96,1%), a najniższe w województwie śląskim (69,3%). W odniesieniu do 2006 r., w 7 województwach wystąpił spadek udziału terenów wiejskich, także w 7 województwach udział ten w obu latach utrzymał się na identycznym poziomie, a w województwach pomorskim i śląskim zanotowano minimalny jego wzrost.

MAPA 22. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA I WOJEWÓDZTW W 2014 R. Stan w dniu 1 I
MAP 22. GEODETIC AREA OF RURAL AREAS BY DIRECTIONS OF USE AND VOIVODSHIPS IN 2014 As of 1 I

Powierzchnia obszarów wiejskich w większości podregionów stanowiła ponad 80% ich ogólnej powierzchni – z wyjątkiem 5 podregionów zlokalizowanych w województwie śląskim: sosnowieckiego, tyskiego, rybnickiego, gliwickiego i bytomskiego.

W strukturze powierzchni obszarów wiejskich według kierunków wykorzystania, w 2014 r. **największy odsetek stanowiły użytki rolne**, które zajmowały 61,1% (17,8 mln ha). Prawie we wszystkich województwach grunty te obejmowały ponad połowę powierzchni obszarów wiejskich. Największym ich udziałem wyróżniły się województwa łódzkie (71,8%) i lubelskie (70,7%), najmniejszym województwo lubuskie (40,6%). W układzie podregionów udział ten wahał się od 39,3% w podregionie gorzowskim województwa lubuskiego do 83,6% w podregionie skierniewickim województwa łódzkiego.

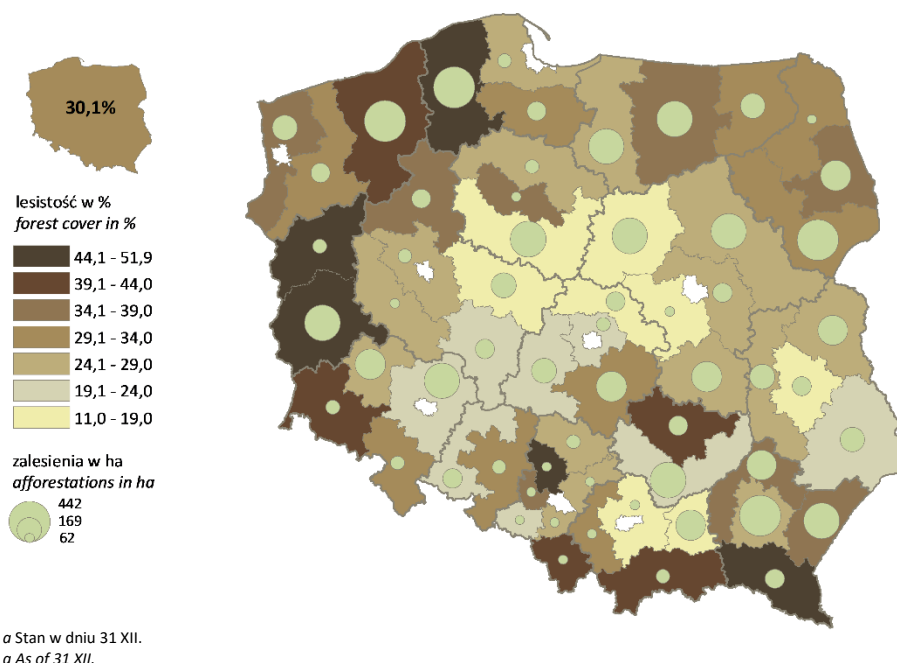
W powierzchni użytków rolnych największy areal obejmowały grunty orne, które w 2014 r. zajmowały 13,2 mln ha, tj. 74,0% powierzchni użytków rolnych, a 45,3% powierzchni obszarów wiejskich. Drugie miejsce pod względem wielkości powierzchni w areale użytków rolnych zajmowały łąki trwałe – 12,0% (2,1 mln ha). Na kolejnym miejscu uplasowały się pastwiska trwałe, które obejmowały powierzchnię 1,5 mln ha, tj. 8,6% arealu użytków rolnych. Sady stanowiły 1,5% (264,4 tys. ha) powierzchni użytków rolnych, a pozostałe 3,9% (696,0 tys. ha) grunty rolne zabudowane oraz grunty pod stawami i rowami.

W układzie terytorialnym odsetek gruntów ornych w powierzchni użytków rolnych wahał się od 63,5% w województwie podlaskim do 85,0% w województwie kujawsko-pomorskim. Udział tych gruntów 80% przekroczył także w województwach opolskim i wielkopolskim. Największym udziałem łąk trwałych charakteryzowały się województwa lubuskie (18,0%) i podlaskie (17,1%), a najmniejszym województwo kujawsko-pomorskie (7,1%). Z kolei udział pastwisk trwałych wahał się od 3,0% w województwie opolskim do 17,2% w województwie warmińsko-mazurskim. Powyżej 10% udziałem pastwisk trwałych wyróżniały się także województwa: podkarpackie, podlaskie i mazowieckie. Najwyższy udział sadów w powierzchni użytków rolnych odnotowano w województwach: świętokrzyskim (4,3%), mazowieckim (3,5%) i małopolskim (3,1%). Województwo warmińsko-mazurskie odznaczało się najniższą wartością tego wskaźnika (0,2%).

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione w 2014 r. stanowiły 31,5% powierzchni obszarów wiejskich (9,2 mln ha). Do gruntów leśnych zalicza się nie tylko lasy, które zajmują 30,1% powierzchni obszarów wiejskich, ale także grunty związane z gospodarką leśną. Spośród województw największą lesistością charakteryzowało się województwo lubuskie (50,5%), najmniejszą województwo łódzkie (22,0%). W ujęciu podregionów, najwyższym udziałem lasów w powierzchni ogółem obszarów wiejskich odznaczały się podregiony położone w południowej i zachodniej części Polski: krośnieński województwa podkarpackiego (51,9%), gorzowski (51,0%) i zielonogórski (50,0%) województwa lubuskiego, najmniejszym podregiony skierniewicki województwa łódzkiego (11,0%) i lubelski województwa lubelskiego (14,6%). Wzrost lesistości, w 2014 r. w porównaniu z 2006 r., zanotowano we wszystkich województwach i prawie wszystkich podregionach – z wyjątkiem podregionu bydgosko-toruńskiego województwa kujawsko-pomorskiego i podregionu oświęcimskiego województwa małopolskiego. Największy wzrost lesistości miał miejsce w województwie podkarpackim (o 1,4 p.proc.) i zlokalizowanym na jego terenie podregionie rzeszowskim (o 2,0 p.proc.) oraz podregionie radomskim województwa mazowieckiego (o 1,8 p.proc.).

W 2014 r. **zalesiono** 3,7 tys. ha użytków rolnych i nieużytków zlokalizowanych na obszarach wiejskich, czyli ponad cztery razy mniejszą powierzchnię niż w 2006 r. Najwięcej gruntów w 2014 r. zalesiono w województwie podkarpackim (720,4 ha) i położonym na jego terenie podregionie rzeszowskim (441,9 ha). Najmniej gruntów zostało zalesionych w województwie śląskim (18,1 ha). W 6 podregionach, tj.: bielskim, bytomskim, gliwickim, rybnickim i tyskim województwa śląskiego oraz leszczyńskim województwa wielkopolskiego, w 2014 r. nie dokonano żadnych zalesień.

MAPA 23. LESISTOŚĆ^a I ZALESIENIA OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG PODREGIONÓW W 2014 R.
MAP 23. FOREST^a COVER AND AFFORESTATIONS BY SUBREGIONS IN 2014

Grunty zabudowane i zurbanizowane w 2014 r. zajmowały 1,0 mln ha terenów wiejskich (3,6%; w miastach – 27,8%). W ich strukturze, tereny mieszkaniowe stanowiły 12,7% (w miastach – 30,7%), a przemysłowe – 3,4% (w miastach – 13,5%). Najwyższy udział w powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych miały drogi – 64,5% (w miastach – 22,0%).

Analizując udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni obszarów wiejskich w układzie terytorialnym można zauważyć, że w 2014 r. najbardziej zurbanizowanym województwem było województwo śląskie (6,1%) i zlokalizowane na jego terenie podregiony: rybnicki i tyski (po 8,4%) oraz sosnowiecki (7,1%). Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwach lubelskim (2,8%) i warmińsko-mazurskim (2,9%) oraz położonych na ich terenach podregionach puławskim i ełckim (po 2,6%). Dodatkowo niskim udziałem gruntów zabudowanych i zurbanizowanych charakteryzował się podregion suwalski województwa podlaskiego (2,4%).

Ochrona przyrody

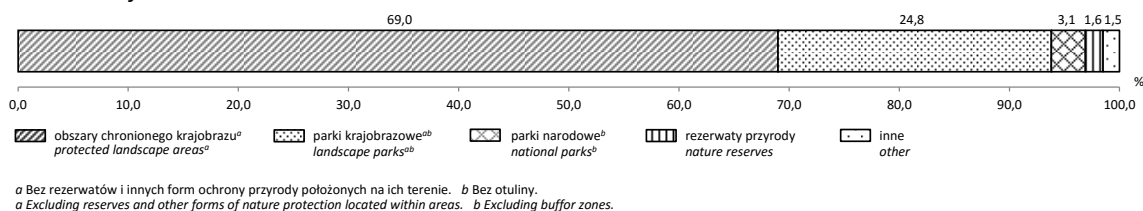
W 2014 r. różnymi formami ochrony przyrody objętych było 10,2 mln ha¹, czyli 32,5% powierzchni kraju. Powierzchnia ta na przestrzeni ostatnich lat nie ulegała większym zmianom. W jej strukturze prawie 94% stanowiły obszary chronionego krajobrazu i parki krajobrazowe. Kolejne miejsce pod względem powierzchni zajmowały parki narodowe. Na terenie Polski znajdują się 23 parki narodowe o łącznym areale 314,7 tys. ha stanowiącym 1,0% powierzchni kraju.

Największym udziałem powierzchni chronionej w powierzchni ogółem charakteryzowało się województwo świętokrzyskie (65,1%) i jego podregion kielecki (83,4%) oraz województwo małopolskie (52,1%) z podregionem nowosądeckim (77,8%), a najniższym województwa dolnośląskie (18,6%) i łódzkie (19,6%) oraz podregion katowicki województwa śląskiego (1,8%).

¹ Dane te obejmują również tę część obszarów Natura 2000, która mieści się w granicach innych terenów prawnie chronionych.

WYKRES 88. STRUKTURA POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONEJ W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 85. STRUCTURE OF AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION IN 2014
As of 31 XII

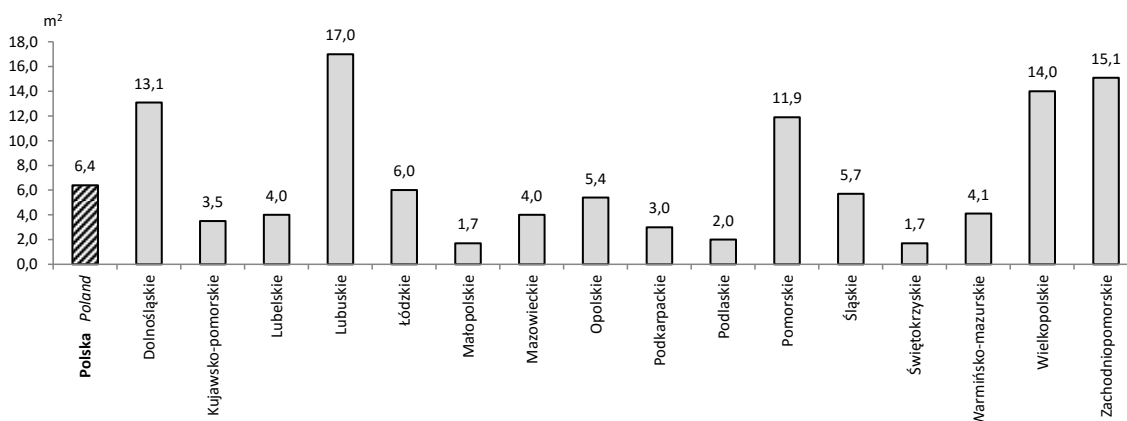
Zieleń ogólnodostępna

Zorganizowane tereny zieleni (parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce, zieleń uliczna i osiedlowa) na obszarach wiejskich w 2014 r. zajmowały 10,9 tys. ha i było to o 3,7 tys. ha (50,4%) więcej niż w 2006 r. (w miastach o 6,7%). Największą ich powierzchnię odnotowano w województwach: wielkopolskim, dolnośląskim i pomorskim – ich łączny areal stanowił 44,2% terenów zieleni na obszarach wiejskich w kraju. W stosunku do 2006 r., we wszystkich województwach nastąpił wzrost powierzchni tych terenów.

Na 1 mieszkańca wsi przypadało 6,4 m² parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (bez zieleni ulicznej). Najwyższe wartości wskaźnik ten przyjął w województwach lubuskim i zachodniopomorskim, najniższe w województwach małopolskim i świętokrzyskim.

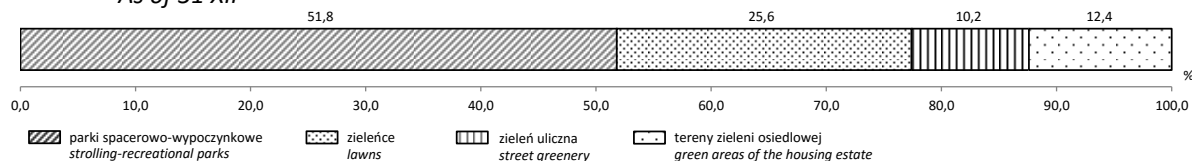
WYKRES 89. POWIERZCHNIA PARKÓW SPACEROWO-WYPOCZYNKOWYCH, ZIELEŃCÓW I TERENÓW ZIELENI OSIEDLOWEJ PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKAŃCA OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

CHART 89. AREAS OF STROLLING-RECREATIONAL PARKS, LAWNS AND GREEN AREAS OF THE HOUSING ESTATE PER CAPITA IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014
As of 31 XII

Ponad 50% (5,7 tys. ha) powierzchni terenów zieleni ogólnodostępnej na terenach wiejskich zajmowało 928 **parków spacerowo-wypoczynkowych**. W porównaniu z 2006 r., zarówno ich powierzchnia jak i liczba na terenach wiejskich wzrosła – odpowiednio o 1,2 tys. ha (25,7%) i 200 obiektów (27,5%). Prawie 40% z nich położonych było na terenach wiejskich 2 województw, tj. wielkopolskiego (247 parków) i zachodniopomorskiego (116 parków). Przeciętna powierzchnia jednego parku spacerowo-wypoczynkowego zlokalizowanego na terenach wiejskich wynosiła 6,1 ha (w miastach – 9,8 ha) i wahała się od 3,0 ha w województwie warmińsko-mazurskim do 11,1 ha w województwie śląskim.

**WYKRES 90. STRUKTURA TERENÓW ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII**
**CHART 90. STRUCTURE OF GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS IN RURAL AREAS IN 2014
As of 31 XII**

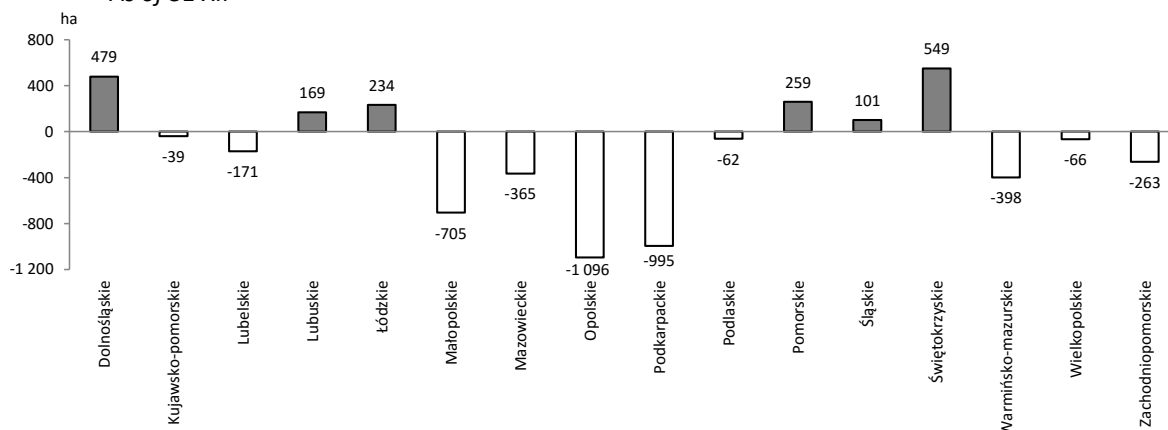
Na obszarach wiejskich w 2014 r. funkcjonowało także 4,6 tys. **zieleńców** obejmujących 2,8 tys. ha, tj. 25,6% terenów zieleni na obszarach wiejskich. W porównaniu z 2006 r. wzrosła zarówno ich liczba (o 75,0%), jak i powierzchnia (o 52,4%). Najwięcej zieleńców zlokalizowanych było w województwach: wielkopolskim, pomorskim, dolnośląskim i zachodniopomorskim – łącznie 2,6 tys., co stanowiło prawie 58% takich obiektów na obszarach wiejskich w kraju. Najmniej zieleńców znajdowało się w województwach: podlaskim, podkarpackim i opolskim (łącznie 67).

Łączna powierzchnia **terenów zieleni ulicznej i osiedlowej** w 2014 r. wynosiła 2,5 tys. ha (22,6% terenów zieleni ogólnodostępnej na obszarach wiejskich). Areal ten w relacji do 2006 r. zwiększył się prawie trzykrotnie. Wzrost powierzchni tych terenów zanotowano w większości województw, z wyjątkiem województwa dolnośląskiego.

W ostatnich latach, na obszarach wiejskich, wystąpiły znaczne wahania w liczbie **nasadzeń i ubytków drzew i krzewów**. W 2014 r. zasadzono 50,2 tys. drzew i 88,8 tys. krzewów, zaś ubyło 52,1 tys. drzew i 44,1 tys. krzewów, co oznacza spadek liczby drzew na obszarach wiejskich o 2,0 tys. i wzrost liczby krzewów o 44,7 tys. W przypadku drzew w 9 województwach liczba ubytków przerosła liczbę nasadzeń, a w przypadku krzewów w 2 województwach. W 2014 r. w porównaniu z 2006 r. zasadzono mniej o 46,9% drzew i o 13,2% krzewów, jednocześnie wycięto o 74,4% więcej drzew i o 67,1% krzewów.

Rekultywacja

Według stanu na koniec 2014 r., 62,8 tys. ha gruntów wymagało rekultywacji. W porównaniu z 2006 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 2,4 tys. ha. Najwięcej omawianych gruntów znajdowało się w województwach wielkopolskim (10,2 tys. ha) i dolnośląskim (7,8 tys. ha), a najmniej w województwach: lubuskim i podkarpackim (po 1,5 tys. ha) oraz małopolskim (1,9 tys. ha). W 10 województwach w 2014 r. odnotowano mniejszą powierzchnię gruntów wymagających rekultywacji niż w 2006 r. Większa powierzchnia w stosunku do 2006 r. wystąpiła w województwach: świętokrzyskim, dolnośląskim, pomorskim, łódzkim, lubuskim i śląskim.

**WYKRES 91. ZMIANY POWIERZCHNI GRUNTÓW ZDEWASTOWANYCH I ZDEGRADOWANYCH WYMAGAJĄCYCH REKULTYWACJI WEDŁUG WOJEWÓDZT W 2014 R. W PORÓWNANIU Z 2006 R.
Stan w dniu 31 XII**
**CHART 91. CHANGES OF AREAS OF DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION BY VOIVODSHIPS
IN 2014 IN COMPARISON TO 2006
As of 31 XII**

Melioracje

Według stanu na 31 XII 2014 r. **długość rzek** w Polsce wynosiła 75,1 tys. km, w tym ponad połowa ich długości (43,3 tys. km) była uregulowana. Najwyższym udziałem (ponad 80%) uregulowanych odcinków rzek cechowało się województwo lubuskie. Ponadto znacznym udziałem (ponad 70%) rzek o uregulowanym biegu charakteryzowały się województwa opolskie i lubelskie. Najmniejszy odsetek uregulowanych rzek, w stosunku do ich ogólnej długości w województwie, wystąpił w województwie pomorskim (36,0%).

Wały ochronne na koniec 2014 r. miały długość 8,4 tys. km, zabezpieczając przed powodzią obszar o powierzchni 1,1 mln ha. W porównaniu z 2006 r. długość wałów zmniejszyła się o 18 km. Najdłuższym systemem wałów charakteryzowały się województwa dolnośląskie (1,3 tys. km) i małopolskie (1,0 tys. km), zaś najkrótszym województwo podlaskie (31 km). Z kolei największym obszarem chronionym przez wały przeciwpowodziowe cechowały się województwa dolnośląskie (161,5 tys. ha) i pomorskie (140,5 tys. ha).

W 2014 r. w większości województw, oprócz województwa pomorskiego, znajdowały się **zbiorniki wodne służące nawadnianiu użytków rolnych**, których łączna pojemność wynosiła 2,7 mln m³. Największą łączną pojemność miały zbiorniki znajdujące się na terenach województw: lubelskiego (670,3 tys. m³), podlaskiego (595,4 tys. m³) i wielkopolskiego (538,8 tys. m³).

W Polsce w omawianym roku znajdowało się 552 **stacji pomp odwadniających**, które obsługiwały łącznie 612,7 tys. ha użytków rolnych. Najwięcej tych urządzeń zlokalizowanych było w województwie zachodniopomorskim (122), a największy areał obsługiwały one w województwie pomorskim (113,2 tys. ha).

Gospodarka ściekowa

Na terenach wiejskich, według stanu na dzień 31 XII 2014 r., funkcjonowało 2976 **oczyszczalni ścieków**. Od 2006 r. ich liczba wzrosła o 351 obiektów (13,4%), podczas gdy ilość ścieków wymagających oczyszczenia wzrosła o prawie 40%. Najwięcej oczyszczalni funkcjonowało w województwach mazowieckim (322) i wielkopolskim (321), najmniej zaś w województwach opolskim (65) i lubuskim (83). W porównaniu z 2006 r. w 14 województwach, z wyjątkiem województw pomorskiego i zachodniopomorskiego, zwiększyła się liczba oczyszczalni ścieków, a największy wzrost (o ponad 40%) miał miejsce w województwach łódzkim i świętokrzyskim.

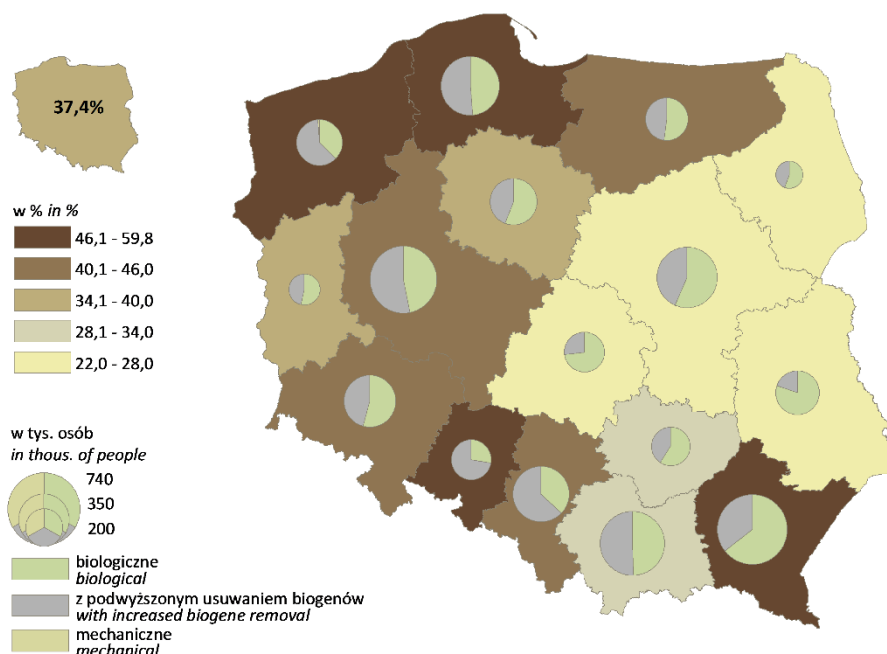
Na obszarach wiejskich w 2014 r. **oczyszczono** 88,5% (424,5 tys. dam³) ścieków wymagających oczyszczenia (w miastach – 96,5%) i było to o 4,7 p.proc. mniej niż w 2006 r. (w miastach wzrost o 4,6 p.proc.). Na podkreślenie zasługuje fakt, że w 2014 r. w większości województw oczyszczono prawie 100% ścieków. Na niską wartość wskaźnika oczyszczonych ścieków dla obszarów wiejskich ogółem wpływ miał niski poziom oczyszczenia ścieków w województwach śląskim i świętokrzyskim, gdzie oczyszczono odpowiednio 43,9% i 65,1% ścieków wymagających oczyszczenia.

Szacunkowo, w 2014 r. z **oczyszczalni ścieków korzystało** 37,4% (5,7 mln) **ludności** mieszkającej na obszarach wiejskich (w miastach – 93,9%) i był to o 15,4 p.proc. wyższy odsetek niż w 2006 r. Najwyższy udział mieszkańców wsi, którzy mieli dostęp do oczyszczalni ścieków, wystąpił w województwach: pomorskim (59,8%), podkarpackim (54,3%) i zachodniopomorskim (54,2%), a najniższy w województwach: podlaskim (22,0%), lubelskim (23,0%) i łódzkim (24,2%). W analizowanym okresie wzrost odsetka osób korzystających z oczyszczalni ścieków miał miejsce we wszystkich województwach.

Spośród ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków najwięcej osób korzystało z oczyszczalni biologicznych (52,7%). Znaczny odsetek stanowiły również osoby korzystające z najnowocześniejszych oczyszczalni, tj. oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów – 47,1%. Pozostałe 0,2% ludności miało dostęp do oczyszczalni mechanicznych.

MAPA 24. LUDNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG RODZAJU OCZYSZCZALNI I WOJEWÓDZTW W 2014 R.

MAP 24. RURAL POPULATION USING WASTEWATER TREATMENT PLANTS BY KIND OF WASTEWATER TREATMENT PLANTS AND VOIVODSHIPS IN 2014

Odpady

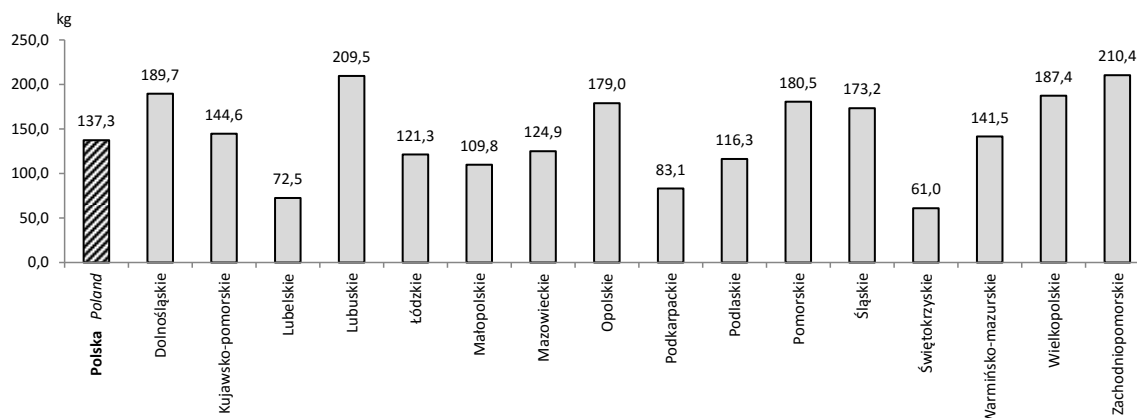
W 2014 r. na terenach wiejskich wytworzono 38,0 mln t odpadów (z wyłączeniem komunalnych), co oznacza wzrost o prawie 76% w porównaniu z 2006 r. Ponad 62% z nich zostało wytworzonych w 3 województwach: łódzkim, śląskim i lubelskim (łącznie 23,6 mln t). Najmniej odpadów powstało w województwie podkarpackim (196,4 tys. t).

Z łącznej ilości **odpadów przemysłowych** wytworzonych w 2014 r. na obszarach wiejskich przetworzeniu poddano 26,2% odpadów (9,9 mln t), a unieszkodliwieniu 48,1% (18,3 mln t). Wśród województw, najwyższym wskaźnikiem przetworzenia, ponad 50%, wyróżniły się województwa śląskie i opolskie, a najniższym, poniżej 10%, województwa: lubelskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. W przypadku odpadów unieszkodliwionych, najwięcej odpadów unieszkodliwiono w województwach łódzkim (93,0%) i kujawsko-pomorskim (89,0%), a najmniej w województwach: opolskim (0,3%), wielkopolskim (0,4%) i lubuskim (0,5%).

Na składowiska w 2014 r. trafiło 17,9 mln t (47,2%) odpadów niekomunalnych wytworzonych na obszarach wiejskich, czyli pięciokrotnie więcej niż w 2006 r. Ponad 8 mln t tych odpadów (45,8%) składowanych było w jednym województwie – łódzkim. Kolejne 40% odpadów składowanych było na terenach wiejskich 3 województw: lubelskiego, śląskiego i świętokrzyskiego.

Ludność wiejska w 2014 r. wytworzyła 2,1 mln t **odpadów komunalnych**, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało 137,3 kg (w miastach – 354,4 kg). W porównaniu z 2006 r. ilość odpadów wytworzonych przez ludność wiejską wzrosła (o 37,8%), a co za tym idzie wzrosła również ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca (o 34,2 kg). Najwięcej odpadów przypadających na 1 mieszkańca wsi odnotowano w województwach zachodniopomorskim i lubuskim, najmniej w województwach: świętokrzyskim, lubelskim i podkarpackim.

WYKRES 92. ODPADY KOMUNALNE^a NA 1 MIESZKAŃCA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
CHART 92 . MUNICIPAL WASTE^a PER CAPITA IN RURAL AREAS BY VOIVODSHIPS IN 2014

^a Bez odpadów zebranych selektywnie; dane szacunkowe.
^a Excluding waste collected separately; estimated data.

Na obszarach wiejskich w ciągu 2014 r. eksploatację zakończyło 57 **kontrolowanych składowisk odpadów komunalnych**, w wyniku czego w dniu 31 XII 2014 r. czynne pozostawały 284 składowiska, które zajmowały powierzchnię 1,3 tys. ha. W relacji do 2006 r. liczba składowisk zmalała prawie trzykrotnie, a ich powierzchnia prawie dwukrotnie. Najwięcej składowisk w 2014 r. funkcjonowało w województwach lubelskim (41) i mazowieckim (40), najmniej w województwach: śląskim (6), małopolskim (7) i lubuskim (8). Największą powierzchnię zajmowały one w województwie wielkopolskim (179,0 ha), najmniejszą w województwach: świętokrzyskim (30,9 ha), małopolskim (32,4 ha) i śląskim (34,3 ha).

Emisja zanieczyszczeń powietrza

Emisja **zanieczyszczeń pyłowych** z zakładów szczególnie uciążliwych w 2014 r. wyniosła 47,4 tys. t, z tego 16,5% powstało w zakładach zlokalizowanych na obszarach wiejskich. W relacji do 2006 r. na terenach wiejskich wystąpił spadek emisji zanieczyszczeń (o 52,7%), który notowany był prawie we wszystkich województwach. Wzrost emisji zanieczyszczeń wystąpił w województwach świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim, a w województwach podlaskim i pomorskim utrzymał się na tym samym poziomie. Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych w 2014 r. wyemitowały zakłady szczególnie uciążliwe zlokalizowane na obszarach wiejskich województw: mazowieckiego, łódzkiego i świętokrzyskiego (łącznie 53,8%), natomiast w województwie pomorskim emisji takich zanieczyszczeń nie zarejestrowano.

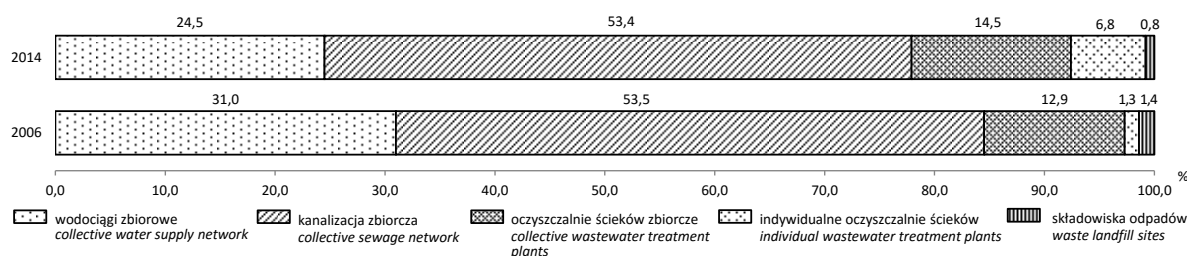
W 2013 r. w wyniku działalności rolniczej wyemitowano do atmosfery około 0,3 tys. t niemetanowych lotnych związków organicznych, z czego większość emisji przypadało na gospodarkę odpadami. W tym samym roku do atmosfery trafiło 258,5 tys. t amoniaku, który pochodził z gospodarki odchodami (170,1 tys. t) i upraw z zastosowaniem nawozów (88,4 tys. t). Działalność rolnicza przyczyniła się także do emisji 19,9 tys. t pyłów, głównie z gospodarki odchodami. W omawianym roku wskutek działań rolniczych wyemitowano także 543,5 tys. t metanu (86,2% pochodziło z fermentacji jelitowej) oraz 52,5 tys. t podtlenku azotu, którego głównym źródłem były gleby rolne (87,2%) i odchody zwierzęce (12,8%).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

W 2014 r. na obszarach wiejskich na nakłady związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, tj. na wodociągi zbiorowe, stacje uzdatniania wody, kanalizację, zbiorcze i indywidualne oczyszczalnie ścieków oraz składowiska odpadów, łącznie wydano 3,8 mld zł i było to o 71,0% więcej niż w 2006 r. W strukturze tych nakładów największy odsetek stanowiły nakłady na kanalizację, natomiast najmniejszy nakłady na składowiska odpadów.

WYKRES 93. STRUKTURA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKĘ WODNĄ NA WSI WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA W LATACH 2006 I 2014

CHART 93. STRUCTURE OF INVESTMENT OUTLAYS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT IN RURAL AREAS BY DIRECTION OF USE IN 2006 AND 2014

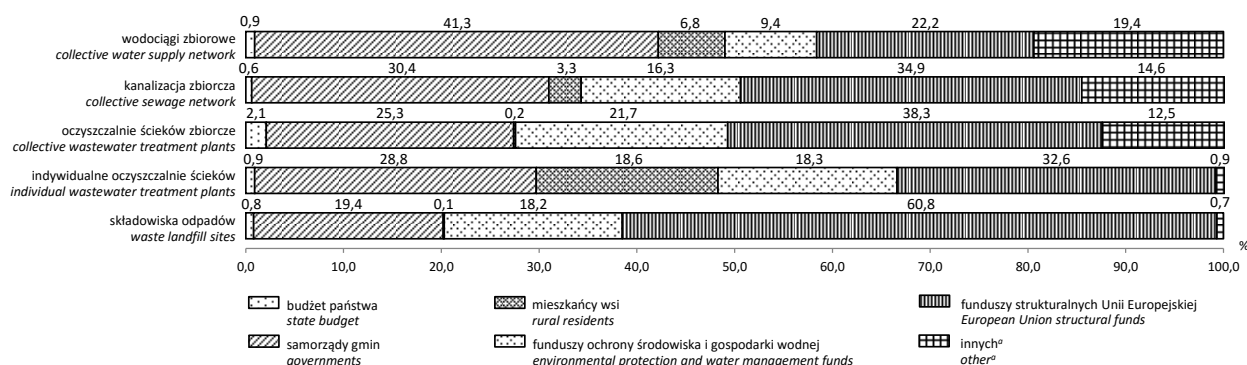

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Inwestycje w zakresie kanalizacji zbiorczych, zbiorczych i indywidualnych oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów w głównej mierze finansowane były z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Z kolei w strukturze źródeł finansowania wodociągów zbiorowych największy udział posiadały środki pochodzące z samorządów gmin.

WYKRES 94. STRUKTURA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKĘ WODNĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2014 R.

CHART 94. STRUCTURE OF INVESTMENT OUTLAYS PER ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT IN RURAL AREAS BY DIRECTION OF USE AND SOURCE OF MAINTENANCE IN 2014 R.

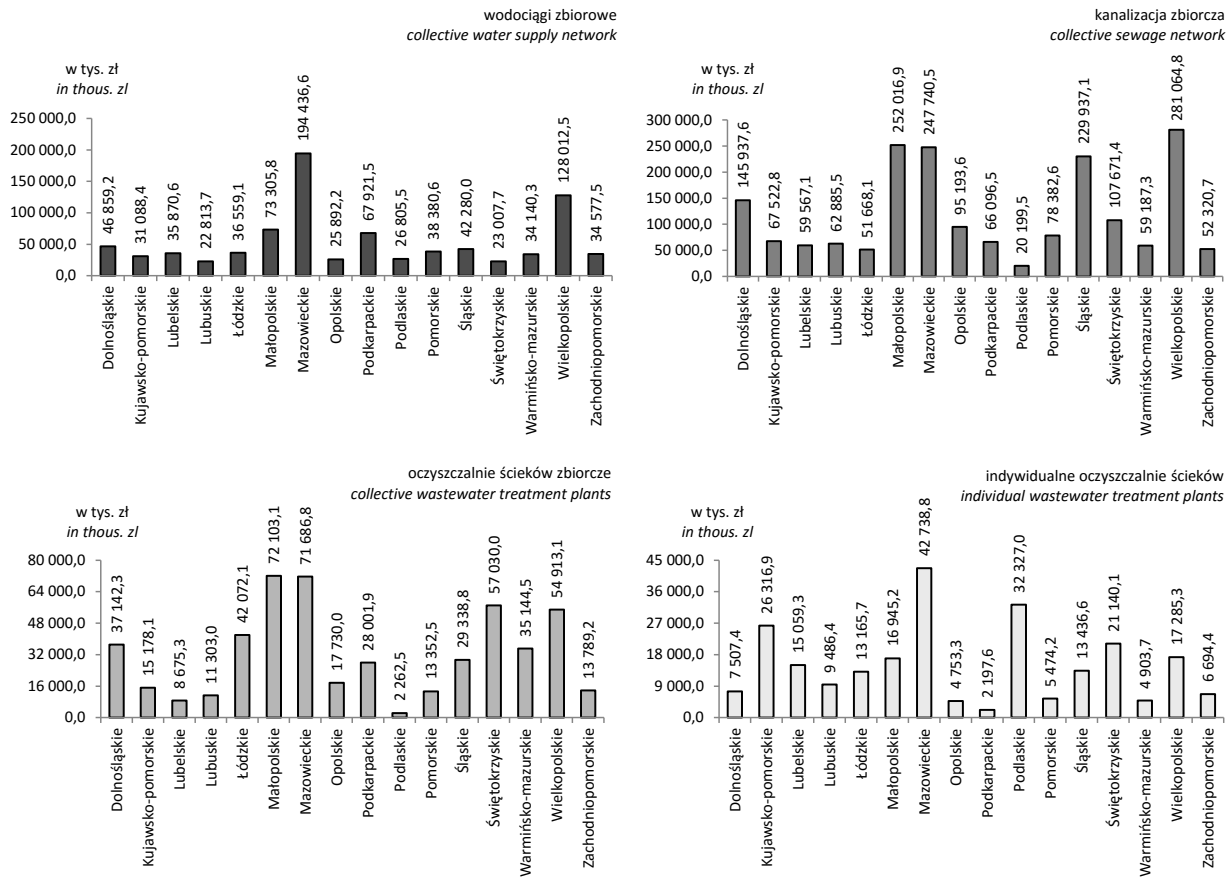
Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

Na inwestycje w zakresie wodociągów zbiorowych na wsi w 2014 r. wydano 862,0 mln zł – o 31,6% więcej niż w 2006 r. Najwięcej środków na wodociągi zbiorowe w 2014 r. przeznaczono w województwach mazowieckim (22,6% ogółu środków na ten cel na wsi) i wielkopolskim (14,9%). Najmniej funduszy skierowano w województwie lubuskim (2,6%). Kwota nakładów inwestycyjnych na wodociągi zbiorowe

przypadająca na 1 mieszkańca wsi wynosiła 56,6 zł przy rozkładzie regionalnym w granicach od 31,0 zł w województwie lubelskim do 102,1 zł w województwie mazowieckim.

WYKRES 95. NAKŁADY INWESTYCYJNE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKĘ WODNĄ NA WSI WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA I WOJEWÓDZTW W 2014 R.

CHART 95. INVESTMENT OUTLAYS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT IN RURAL AREAS BY DIRECTION OF USE AND VOIVODSHIPS IN 2014

Źródło: dane Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Source: data of the Ministry of Infrastructure and Development.

W efekcie tych inwestycji w 2014 r. na obszarach wiejskich do sieci wodociągowej przyłączono 65,2 tys. budynków oraz oddano do użytku 3,8 tys. km sieci wodociągowej. Było to mniej o 1,9 tys. budynków oraz o 1,7 tys. km sieci niż w 2006 r. W 2014 r. najwięcej budynków do sieci wodociągowej podłączono oraz najdłuższe odcinki sieci oddano do użytku w województwie mazowieckim, z kolei najmniej budynków podłączono w województwie opolskim, a najkrótsze odcinki sieci do użytku oddano w województwie lubuskim.

Na **inwestycje związane ze stacjami uzdatniania wody** na obszarach wiejskich w 2014 r. wydano 291,4 mln zł, tj. prawie trzykrotnie więcej niż w 2006 r. Podobnie, jak w przypadków wodociągów zbiorowych, najwięcej środków z tej sumy (łącznie 46,9%) wykorzystano na inwestycje w województwach mazowieckim i wielkopolskim. Najmniej funduszy na ten cel przeznaczono w województwie świętokrzyskim (1,1%). W wyniku tych inwestycji w 2014 r. do użytku oddano 54 nowych stacji uzdatniania wody (o 2 mniej niż w 2006 r.) oraz zmodernizowano 273 stacje uzdatniania wody (o 109 więcej niż 8 lat

wcześniej). Najwięcej stacji uzdatniania wody zmodernizowano w województwach: lubuskim (39), wielkopolskim (33) i mazowieckim (30), zaś najwięcej nowych powstało w województwach: mazowieckim (8), kujawsko-pomorskim (7) i zachodniopomorskim (6).

Nakłady na kanalizacje zbiorcze w 2014 r. na obszarach wiejskich wyniosły 1,9 mld zł i były o 66,1% wyższe w relacji do 2006 r. Najwięcej środków na ten cel na wsi rozdysponowano w województwach: wielkopolskim (15,0%), małopolskim (13,4%) i mazowieckim (13,2%). Kwota inwestycji w zakresie kanalizacji zbiorczych przypadająca na 1 mieszkańca obszarów wiejski wynosiła 123,2 zł i wahała się od 42,8 zł w województwie podlaskim do 198,1 zł w województwie opolskim.

Nakłady te pozwoliły na wybudowanie w 2014 r. na obszarach wiejskich 5,6 tys. km zbiorczych sieci kanalizacyjnych – o 1,2 tys. km więcej w porównaniu z 2006 r. Najwięcej kilometrów sieci kanalizacyjnej powstało w województwie małopolskim (1,2 tys. km), najmniej w województwie podlaskim (39,2 km). W omawianym roku do sieci kanalizacyjnej przyłączono również 96,8 tys. budynków, czyli o 44,0% więcej niż przed 8 laty. Najwięcej budynków do kanalizacji przyłączono w województwach: małopolskim, wielkopolskim, mazowieckim i śląskim, najmniej w województwach podlaskim i lubuskim.

W 2014 r. w porównaniu z 2006 r., **nakłady na modernizację i budowę nowych zbiorczych oczyszczalni ścieków** na obszarach wiejskich były prawie dwukrotnie wyższe i wyniosły 509,7 mln zł. Z tej kwoty prawie 64% przeznaczono na modernizację już istniejących urządzeń. Najwięcej środków na inwestycje te przeznaczono w województwach małopolskim i mazowieckim (łącznie 28,2% ogółu nakładów), a najmniej w województwie podlaskim (0,4%). Średnio na 1 mieszkańca wsi na zbiorcze oczyszczalnie ścieków przeznaczono 33,4 zł. Dla poszczególnych województw wartość tego wskaźnika kształtowała się od 4,8 zł w województwie podlaskim do 81,5 zł w województwie świętokrzyskim.

Środki te pozwoliły na wybudowanie lub zmodernizowanie w 2014 r. na terenach wiejskich 204 zbiorczych oczyszczalni ścieków, czyli prawie dwukrotnie większej liczby obiektów niż w 2006 r. Najwięcej obiektów wybudowano lub zmodernizowano w województwie mazowieckim (29), najmniej w województwie kujawsko-pomorskim (3).

Nakłady na indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków w 2014 r. wyniosły 239,4 mln zł, czyli były prawie dziewięciokrotnie większe niż w 2006 r. Miało to wpływ na wzrost liczby nowych indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków. W 2014 r. zbudowano ich 22,7 tys., czyli pięciokrotnie więcej niż w 2006 r. Najwięcej takich oczyszczalni powstało w województwach: mazowieckim (3,5 tys.), kujawsko-pomorskim (2,6 tys.) i podlaskim (2,5 tys.). Łącznie inwestycje w tych 3 województwach pochłonęły 42,3% wszystkich środków wydanych na ten cel na obszarach wiejskich w kraju. Najmniej indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków powstało w województwie opolskim (396). Przeciętnie na 1 mieszkańca wsi przypadało 15,7 zł środków przeznaczonych na ten cel – najwięcej w województwie podlaskim (68,5 zł), najmniej w województwie podkarpackim (1,8 zł).

W 2014 r. **nakłady finansowe na składowiska odpadów** na wsi wyniosły 27,3 mln zł. W stosunku do 2006 r. nastąpił spadek ich wartości o 5,8%. Najwięcej środków zainwestowano w województwie lubelskim (68,9% ogółu). W województwie śląskim w 2014 r. nie było takich inwestycji. W analizowanym roku na obszarach wiejskich powstały 4 składowiska odpadów o łącznej powierzchni 2,2 ha – po jednym w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim i świętokrzyskim.

PODSUMOWANIE

Obszary wiejskie w 2014 r. zajmowały ponad 93% powierzchni kraju i były zamieszkiwane przez blisko 40% ludności Polski. W porównaniu z 2006 r. na terenach tych przybyło ok. 506 tys. mieszkańców (przy spadku liczby ludności w miastach o prawie 153 tys. osób). **Na wzrost ten wpływ miały dwa czynniki, tj. dodatni przyrost naturalny spowodowany wyższą dzietnością rodzin mieszkających na wsi oraz dodatnie saldo migracji.** Prognoza demograficzna wskazuje, że w perspektywie do 2030 r. na obszarach wiejskich obserwowany będzie nieznaczny wzrost liczby ludności do poziomu 15,6 mln osób (tj. o 2% więcej niż w 2014 r.), po tym okresie nastąpi stopniowy jej spadek i w 2050 r. liczba ludności wiejskiej osiągnie stan porównywalny z 2014 r.

Analiza potencjału demograficznego wskazuje na **relatywnie korzystną strukturę wiekową ludności wiejskiej.** Na wsi odnotowano wyższy niż w miastach odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz niższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku, jakie miały miejsce w ostatnich latach, tj. wzrostu liczebności osób w wieku produkcyjnym oraz spadku liczebności osób w wieku przedprodukcyjnym, na wsi obniżyła się wartość współczynnika obciążenia demograficznego (w miastach wzrosła). W 2014 r. na 100 mieszkańców obszarów wiejskich w wieku produkcyjnym przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym (w miastach – 59 osób).

Mieszkańcy wsi, w porównaniu do mieszkańców miast, **byli młodszy** – mediana wieku wyniosła 37,7 wobec 40,6. Jednak w ostatnich latach notowany był szybszy wzrost wieku środkowego ludności wiejskiej niż miast, w wyniku czego różnica w medianie wieku ludności obszarów wiejskich i miast zmniejszyła się.

Jednocześnie obserwowane było **występowanie niekorzystnych trendów demograficznych.** Pierwszy z nich dotyczył powszechnego starzenia się społeczeństwa. Najbardziej dotknięte tym procesem były obszary wiejskie województw: opolskiego, podlaskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego. Obszary wiejskie tych województw charakteryzowały się wysoką medianą wieku ludności, niskim przyrostem naturalnym oraz dużym udziałem osób w wieku 65 lat i więcej. Drugim znaczącym problemem był **odpływ ludności z obszarów wiejskich** – ubytek ludności na wsi występował głównie w województwach wschodniej Polski. Korzystna sytuacja demograficzna cechowała obszary wiejskie województw pomorskiego i wielkopolskiego.

Analiza sytuacji społeczno-demograficznej wskazuje, że **model życia na obszarach wiejskich coraz bardziej zbliża się do obserwowanego w miastach.** Świadczy o tym m.in. wzrost liczby rozwodów, późniejszy wiek kobiet decydujących się na urodzenie pierwszego dziecka a co za tym idzie spadek liczby urodzeń, wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich oraz wzrost poziomu wykształcenia ludności.

Na wsi w porównaniu z 2006 r. wystąpił większy niż w miastach **wzrost dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym,** jednak nadal pozostawał on niższy niż w miastach (1067 zł wobec 1516 zł). Także wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym na wsi w 2014 r. były niższe niż w miastach (874 zł wobec 1211 zł). Co więcej **gospodarstwa domowe na wsi charakteryzowały się większym zróżnicowaniem dochodów niż gospodarstwa domowe w miastach,** o czym świadczy wyższa wartość współczynnika Giniego – 0,329 wobec 0,306. Należy również zauważyć, że zróżnicowanie

to pogłębiło się, bowiem w odniesieniu do 2006 r. spadek wartości tego współczynnika był mniejszy na wsi niż w miastach. Spośród grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych **największymi nierównościami dochodowymi w 2014 r. charakteryzowały się gospodarstwa rolników**. Tylko w przypadku tej grupy w analizowanych latach odnotowano wzrost współczynnika Giniego. Także **większy odsetek gospodarstw domowych na wsi niż w miastach był zagrożony ubóstwem** – w 2014 r. co czwarte gospodarstwo na wsi żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa, podczas gdy w miastach co dziesiąte. Z pomocy społecznej na wsi korzystało 1,6 mln osób (10% ludności wiejskiej) co stanowiło 53,0% beneficjentów pomocy społecznej w kraju.

Osoby aktywne zawodowo, czyli pracujące i bezrobotne, w 2014 r. stanowiły ponad połowę populacji ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej. Pozostałe 44% ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej stanowiły osoby biernie zawodowo. Status biernego zawodowo miała więc co druga kobieta i co trzeci mężczyzna w wieku 15 lat i więcej.

Populacja aktywnych zawodowo mieszkańców obszarów wiejskich w 2014 r. charakteryzowała się niższym wskaźnikiem zatrudnienia (50,9 wobec 51,4) i wyższą stopą bezrobocia (9,5% wobec 8,7%) niż populacja aktywnych zawodowo w miastach. **Przeciętny bezrobotny mieszkaniec wsi w 2014 r. nie przekroczył 34 lat, posiadał wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz staż pracy do 5 lat.** Należy również zauważyć, że co czwarty bezrobotny na obszarach wiejskich pozostawał bez pracy powyżej 24 miesięcy, a ponad 87% bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku, co świadczy o wieloletnim charakterze bezrobocia na wsi.

Tradycyjnie sektorem istotnym dla wsi, a w przeszłości dominującym, jest rolnictwo. W 2014 r. w Polsce było 1,4 mln gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 16,3 mln ha stanowiącej 56,0% powierzchni obszarów wiejskich. Spośród ogółu gospodarstw rolnych **co drugie miało powierzchnię 1-5 ha.** W dalszym ciągu **utrzymywało się znaczne zróżnicowanie regionalne struktury obszarowej gospodarstw rolnych.** Gospodarstwa najmniejsze obszarowo charakterystyczne były dla województw południowo-wschodnich (małopolskiego, podkarpackiego i śląskiego), a największe dla województw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części kraju (wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego, pomorskiego i kujawsko-pomorskiego). Natomiast w skali kraju największą produkcją rolniczą, zarówno roślinną jak i zwierzęcą, wyróżniały się województwa wielkopolskie i mazowieckie.

Od momentu uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej, polska wieś, oprócz wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, korzysta również z pomocy Europejskiej Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. W ramach stosowanych w Polsce systemów wsparcia bezpośredniego, w Kampanii 2014 Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wypłaciła producentom rolnym 2,4 mld zł. Od uruchomienia PROW 2007-2013 do końca 2014 r. ze wsparcia w ramach Programu skorzystało 1,5 mln beneficjentów, do których przekazano płatności w kwocie 61,7 mld zł, z czego 75% stanowiły środki z EFRROW. Z kolei wartość całkowita umów o dofinansowanie podpisanych do końca 2014 r. w ramach funduszy strukturalnych i funduszu spójności na lata 2007-2013 na projekty realizowane w gminach wiejskich wyniosła 105,3 mld zł.

Pomimo wzrostu dofinansowania produkcji rolniczej w analizowanych latach odnotowano spadek udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wartości dodanej brutto.

Ma to związek z coraz większym znaczeniem działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich wspieranej m.in. przez system wdrażania funduszy unijnych, który kładzie duży nacisk na dywersyfikację działalności i podnoszenie jakości życia na obszarach wiejskich. W 2014 r. co czwarty podmiot wpisany do rejestru REGON zlokalizowany był na obszarach wiejskich. Nadal jednak wskaźnik przedsiębiorczości wyrażający liczbę podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców na wsi był niższy niż w miastach – 73 wobec 130. Jednak jego wzrost w odniesieniu do 2006 r. był nieznacznie wyższy niż w miastach. Na terenach wiejskich najczęściej podmiotów zajmowało się handlem i naprawą pojazdów samochodowych oraz budownictwem.

Nadal istniały znaczące dysproporcje w dostępie do usług oraz elementów infrastruktury technicznej i społecznej między miastem a wsią. Zasoby mieszkaniowe na obszarach wiejskich w 2014 r. stanowiły 32,6% zasobów mieszkaniowych w Polsce. **Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zlokalizowanego na obszarach wiejskich była większa niż w miastach** (92,25 m² wobec 64,22 m²). Jednak z uwagi na fakt, że liczba osób przypadających na 1 mieszkanie na wsi była większa niż w miastach (3,35 wobec 2,46), na jedną osobę na obszarach wiejskich przypadała podobna powierzchnia użytkowa mieszkania jak w miastach (na wsi – 27,55 m², w miastach – 26,07 m²). Mieszkania na obszarach wiejskich składały się także z większej liczby izb (4,32) niż mieszkania w miastach (3,57).

Choć dysproporcje w wyposażeniu mieszkań w instalacje pomiędzy miastami a wsią zmniejszyły się, to w dalszym ciągu mieszkania na wsi były gorzej wyposażone niż mieszkania w miastach. Nadal znaczny odsetek mieszkań zamieszkałych na obszarach wiejskich podłączony był do urządzeń lokalnych, korzystał z gazu z butli (72,5% wobec 18,6% w miastach) oraz był ogrzewany przy pomocy pieców (21,1% wobec 14,0% w miastach). **Najbardziej wyposażone w większość instalacji były mieszkania na obszarach wiejskich województw Polski wschodniej**, tj.: podlaskiego, świętokrzyskiego i lubelskiego. Wysoką dynamiką wzrostu wyposażenia mieszkań w instalacje, w porównaniu z 2006 r., wyróżniały się tereny wiejskie województw mazowieckiego i świętokrzyskiego, a niską województw opolskiego i śląskiego.

W dobie rozwoju społeczeństwa informacyjnego **rośnie waga dostępu do sieci telefonii komórkowej i Internetu**, jednocześnie traci na znaczeniu korzystanie z telefonii stacjonarnej. W 2014 r. 92,3% gospodarstw domowych na wsi miało do dyspozycji telefon komórkowy (w miastach – 95,4%), tj. o ok. 24 p.proc. więcej niż w 2006 r. (w miastach o 20,0 p.proc.). Wyposażenie gospodarstw domowych na wsi w komputer osobisty wzrosło z 34,8% w 2006 r. do 68,6% w 2014 r. (w miastach z 48,1% do 75,3%), a w komputer z dostępem do Internetu z 15,5% do 65,8% (w miastach z 34,7% do 73,7%). W 2014 r. z Internetu korzystało 64,2% mieszkańców wsi między 16 a 74 rokiem życia (w miastach – 76,9%), tj. o 29,1 p.proc. więcej niż w 2006 r. (w miastach o 21,6 p.proc.).

Ważnym zagadnieniem w odniesieniu do obszarów wiejskich jest dostępność usług publicznych (w tym m.in. edukacyjnych i zdrowotnych). Na wsi dostępność edukacji przedszkolnej jest znacznie niższa niż w miastach. W roku szkolnym 2014/15 liczba dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat na wsi wyniosła 608 (wobec 929 w miastach). Należy jednak zaznaczyć, że wskaźnik ten na obszarach wiejskich wzrósł prawie trzykrotnie w odniesieniu do roku szkolnego 2006/07. Z kolei zmniejszająca się systematycznie populacja uczniów szkół podstawowych wpływa na zamykanie kolejnych placówek kształcących

na tym poziomie. Ich liczba w roku szkolnym 2014/15 na obszarach wiejskich była mniejsza o 12,5% w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/07 (tj. o 1228 szkół). Wzrosła natomiast liczba gimnazjów (o 4,0%, tj. o 130 szkół).

Na wsi systematycznie poprawia się dostęp do usług ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, tj. przychodni i praktyk lekarskich udzielających świadczeń w ramach środków publicznych. W porównaniu z 2006 r. zwiększyła się zarówno liczba jednostek (o 31,5%), jak i liczba udzielanych w nich porad (o 8,3%).

Obszary wiejskie bogate są również w obiekty dziedzictwa narodowego oraz instytucje kultury. Jednak trudniejsza niż w miastach sytuacja finansowa gospodarstw domowych wpływa na mniejsze niż w miastach uczestnictwo ludności wiejskiej w kulturze. Mimo deklarowanej poprawy możliwości finansowych nadal przeciętne wydatki na rekreację i kulturę na osobę w 2014 r. w gospodarstwach domowych na wsi (49 zł) stanowiły niewiele ponad połowę wydatków ponoszonych na rekreację i kulturę w miastach.

Za zmianami społeczno-gospodarczymi następują także zmiany dotyczące korzystania z zasobów środowiska naturalnego. W ostatnich latach **na obszarach wiejskich widoczny jest znaczny wzrost liczby obiektów i powierzchni zieleni ogólnodostępnej** (w tym parków i zieleńców), typowych dla terenów miejskich. Zmieniła się struktura zanieczyszczenia powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych a wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych. Zanotowano także wzrost ilości odpadów komunalnych wytworzonych przez gospodarstwa domowe na wsi (w tym samym okresie w miastach nastąpił ich spadek).

W analizowanych latach odnotowano znaczny wzrost nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na obszarach wiejskich. Wzrost ten możliwy był m.in. dzięki wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W 2014 r. w gminach wiejskich spośród poszczególnych programów operacyjnych największe środki zostały skierowane na dofinansowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Spowodowało to m.in. wzrost dostępności do sieci rozdzielczych dla ludności obszarów wiejskich, co więcej wzrost ten był większy niż w miastach. W 2014 r. 84% ludności wiejskiej korzystało z wodociągu, 37% z kanalizacji, a 22% z gazu z sieci.

W latach 2007-2014 wzrosły także (o 50%) dochody budżetów gmin wiejskich. Wzrost ten był wyższy niż w gminach miejskich (bez miast na prawach powiatu). Należy jednak zauważyć, że **wzrost dochodów budżetów gmin wiejskich był mniejszy niż wzrost ich wydatków, który wyniósł 54%. Wzrosła również liczba gmin wiejskich, które odnotowały ujemny wynik budżetu.**

Z powyższej analizy wyłania się zróżnicowany obraz obszarów wiejskich w sferze społeczno-demograficznej. Sytuacja demograficzna i warunki mieszkaniowe ludności wiejskiej determinowane są przede wszystkim odległością od dużego ośrodka miejskiego oraz siły jego oddziaływania. **Tereny wiejskie położone blisko dużych miast często charakteryzują się większą gęstością zaludnienia, wysokim dodatnim saldem migracji, niższym udziałem osób bezrobotnych, lepszym wyposażeniem w instalacje komunalne** w porównaniu z terenami wiejskimi od nich oddalonymi.

SUMMARY

Rural areas covered 93% country's area and were inhabited by almost 40% population of Poland in 2014. Comparing to 2006, the number of rural population increased by about 506 thous. (whereas the number of urban population decreased by nearly 153 thous.). **This was a consequence of two factors: a positive natural increase caused by higher fertility of families and a positive net migration.** Demographic projection shows that the number of the rural population will increase slightly to the level of 15.6 million (i.e. 2% more than 2014) until 2030, then will decrease gradually and in 2050 reaches level comparable to 2014.

Analysis of the demographic potential shows a **relatively favorable age structure of the rural population.** In rural areas, there were higher percentage of the pre-working age population than in urban areas and a lower share of post-working age population. As a result of changes in the economic age groups, which taken place in recent years, i.e. increase in the number of working age population and decrease in the number of pre-working age, a value of age dependency ratio decreased (in urban areas increased). In 2014, there were 58 persons at non-working age per 100 rural population at working age (in urban areas – 59 persons).

Rural population were younger than urban population – median age accounted 37.7 compared to 40.6. However, in recent years, has been noted faster increase of the median age of rural population than urban population, what resulted the difference between median age of rural and urban population decreased.

At the same time **was observed the occurrence of adverse demographic trends.** The first concerned the general population's aging. Most affected by this process were rural areas of voivodships: opolskie, podlaskie, łódzkie i świętokrzyskie. The rural areas of those voivodships characterized the high median age of population, a low natural increase and a large share of persons above 65 years in the total population. The second significant problem was the outflow of population from rural areas in some territories – population loss in rural areas was mainly in voivodships of the eastern Poland. Favorable demographic situation was in rural areas of pomorskie and wielkopolskie voivodships.

The analysis of the socio-demographic situation shows that the **model of life in rural areas are getting closer to that observed in the urban areas.** Example of that is an increase in the number of divorces, later age of women who decide to have a first baby and consequently the decrease of number of births, the increase in the number of illegitimate births and an increase in the education level of the population.

There was a lower increase in available income per capita in households in rural areas than in urban areas in comparable to 2006, but it was still lower than in households in urban areas (1067 to 1516 zł). Also expenditure per capita in households in rural areas in 2014 were lower than in urban areas (874 to 1211 zł). Moreover, **households in rural areas characterized by a greater diversity of income than households in urban areas,** as evidenced by the higher value of the Gini coefficient – 0.329 to 0.306. Among the socio-economic groups of households, in 2014 **the greatest inequality of income characterized farmers' household.** Only in this group there was an increase in the Gini coefficient in the analyzed years. **A larger percentage of households in rural areas than**

in urban areas was at risk of poverty – in 2014 in rural areas every fourth of households was below the relative poverty line, while every tenth in urban areas. There were 1.6 mln people (10% of the rural population) who benefited with social assistance in rural areas, which accounted for 53.0% of the beneficiaries of social welfare in the country.

Economically active population, i.e. employed and unemployed, in 2014 accounted for just over half of the rural population aged 15 years and more. The other 44% of the rural population aged 15 and more were economically inactive persons. Status of economically inactive person had every second woman and every third man aged 15 years and older.

The group of economically active rural population characterized by a lower the employment rate (50.9 to 51.4) and a higher unemployment rate (9.5% to 8.7%) than the group of economically active urban population in 2014. **An average unemployed person in rural areas in 2014 was 34 years and less, had a basic vocational or lower secondary, primary and incomplete primary education as well as work seniority up to 5 years.** It should also be noted that every fourth unemployed person in rural areas remained without work for more than 24 months and more than 87% of the unemployed persons do not have the benefit which indicates long-term character of unemployment in rural areas.

Traditionally, an important sector for the rural areas, dominant in the past, is agriculture. There were 1.4 million agricultural holdings with area of 16.3 million ha accounted for 56.0% total area of rural areas in Poland in 2014. Every second agricultural holdings had an area 1-5 ha. **Still remained significant regional differences in area structure of agricultural holdings.** Territorially the smallest agricultural holdings were typical for the south-eastern voivodships (małopolskie, podkarpackie and śląskie), and the largest for the north and north-western voivodships (wielkopolskie, zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie, pomorskie and kujawsko-pomorskie). Whereas the largest agricultural production in the country, both plant and animal, distinguished by wielkopolskie and mazowieckie voivodships.

Since the accession to the European Union, rural areas in Poland, in addition to support within the Common Agricultural Policy, also benefits from the assistance of the European Cohesion Policy and the Common Fisheries Policy. In the scope of direct payment schemes in Poland in Campaign 2014, Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture paid to agricultural producers 2,4 billion zł. Since the start of the RDP 2007-2013 by the end of 2014, with the support of the Programme profited 1.5 million beneficiaries, which was submitted payment in the amount of 61.7 billion zł, of which 75% were funds from the EAFRD. The total value of the grant agreements signed by the end of 2014 from structural funds and the cohesion fund for 2007-2013 for projects in rural gminas amounted to 105.3 billion zł.

Despite the increase in funding for agricultural production in the analyzed years the share of agriculture, forestry and fishing in the generation of national gross value added decreased. **This is related to the increasing importance of non-agricultural activities in rural areas** supported among other by EU funds implementation system, which puts great emphasis on diversification of activities and improvement of life quality in rural areas. In 2014 every fourth entity entered in REGON register was located in the rural areas. Still, the number of entities per 1000 inhabitants in rural areas was lower than in urban areas – 73 to 130. However, the increase in the value of this indicator was

higher in rural areas than in the urban areas in relation to 2006. In rural areas, most of the entities engaged in trade and repair of motor vehicles as well as construction.

There were still significant disproportions in access to services and technical and social infrastructure between urban and rural areas. The dwellings in rural areas accounted for 32.6% of dwellings in Poland in 2014. **Average useful floor area of constantly inhabited dwellings situated in rural areas was higher than in urban areas** (92.25 m² to 64.22 m²). However, due to the fact that the number of persons per dwelling was higher in rural areas than in urban areas (3.35 to 2.46), there were similar useful floor area per person in rural areas as in urban areas (in rural areas – 27.55 m², in urban areas – 26.07 m²). Dwellings in rural areas also consisted of more rooms (4.32) than dwellings in urban areas (3.57).

The differences in the level of equipment of dwellings with installations between urban and rural areas decreased, rural dwellings still was lower fitted than in urban dwellings. Still a significant share of inhabited dwellings in rural areas was connected to the local installations, use the gas cylinder (72.5% compared to 18.6% in urban areas) and was heated by furnaces (21.1% compared to 14.0% in urban areas). **The least equipped with most installations were dwellings in rural areas of eastern Poland voivodships, i.e.: podlaskie, świętokrzyskie and lubelskie.** High growth of dwellings equipment with installations, compared to 2006, distinguished rural areas of mazowieckie and świętokrzyskie voivodships and low dynamics characterized opolskie and śląskie voivodships.

With the development of information society an **importance of access to mobile networks and the Internet is growing**. At the same time, the use of stationary phones becomes less important. In 2014, 92.3% of households in rural areas had a mobile phone (95.4% in urban areas), i.e. by about 24 percentage points higher than in 2006 (20.0 percentage points in urban areas). The share of households equipped with a personal computer increased from 34.8% in 2006 to 68.6% in 2014 (in urban areas from 48.1% to 75.3%), and a computer with access to the Internet from 15.5% to 65.8% (in urban areas from 34.7% to 73.7%). In 2014, the Internet was used by 64.2% of rural population aged 16-74 years (in urban areas – 76.9%), i.e. by 29.1 percentage points higher than in 2006 (21.6 percentage points in urban areas).

An important issue is the availability of public services (including i.a. educational and health) in the rural areas. The availability of pre-primary education is much lower in the rural areas than in the urban areas. In the 2014/15 school year the number of children aged 3-5 years in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-5 in the rural areas was 608 (to 929 in the urban areas). It should be noted that this indicator increased almost tripled in the rural areas. On the other hand systematic decrease the number of primary schools' pupils affects the closing of further schools educate at this level. Their number was lower by 12.5% in the rural areas in 2014/15 school year in comparison to 2006/07 school year (i.e. by 1228 schools). The number of lower secondary schools increased (by 4.0%, i.e. by 130 schools).

In the rural areas, the access to out-patient health care, i.e. out-patient departments and medical practices providing care services in the framework of public funds, is improving systematically. In comparison to 2006, both the number of health care institutions (by 31.5%) and provided consultations (by 8.3%) increased.

There are a lot of objects of the national heritage as well as cultural institutions in the rural areas. But more difficult financial situation of rural than urban households has the impact on lesser participating of rural population in the culture. Despite the declared improvement of financial capabilities of rural households, in 2014 the average expenditure on recreation and culture per capita (49 zł) still accounted for not much over half the expenditure incurred on culture in urban areas.

The socio-economic changes are followed by changes regarding the use of natural resources. In recent years, **a significant increase of generally accessible green space (including parks and lawns)**, typical for urban areas, has been observed in rural areas. The structure of air pollution from plants especially noxious has also changed – there has been a decrease of emission of particulates pollutants and an increase in emission of gases pollutants. There has been observed an increase in municipal waste from households in rural areas (with a decrease in urban areas in the same period).

In analyzed years **there has been a significant increase in investment outlays on environmental protection and water management in rural areas**. This increase was possible, among others, through the use of funds from the EU structural funds. In 2014 most funds were directed for financing projects under the Operational Programme Infrastructure and Environment of all the operational programs in rural gminas. This resulted, among others, increase the availability of distribution networks for rural population, moreover the increase was larger than in urban areas. In 2014 84% of rural population were using water supply system, 37% –sewage system, 22% – gas supply system.

There has been an increase (by 50%) in budget's revenue of rural gminas as well in years 2007-2014. It should also be noted that **an increase in the budget's revenue of rural gminas was higher than the increase in theirs expenditure, which amounted to 54%. The number of rural gminas with a negative result of budget increased also**.

The above analysis shows a diversity of the rural areas in the socio-demographic situation. The demographic situation and living condition rural population are determined by the distance to a large urban centre as well as the force of its impact. **Rural areas located near large cities have higher population density, high positive net migration, lower share of the unemployed, better equipment with communal installations** in comparison to remote rural areas.